

EN FORTIJE

JULIJA

Knjiga koja baca novo svetlo na najveću ljubavnu priču svih vremena. Oduzeće vam dah!

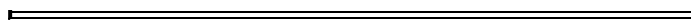
Sara Gruen

Anne Fortie

Julija

KNJIGOTEKA

EPIGRAF

Idite, pričajte to naše zlo novo.
Pustiće prave, a kazniti vine.
Tužnije priče dal ikad svet dobi
od Julijine i Romeove kobi!
Šekspir¹

PROLOG

Kažu da sam umrla.

Srce mi je stalo, i prestala sam da dišem - u očima sveta bila sam istinski mrtva. Neki kažu da me nije bilo tri minuta, neki kažu četiri; lično, počinjem da mislim da je smrt umnogome stvar shvatanja.

Budući da sam Julija, pretpostavljam da je trebalo da je predvidim. Ali toliko sam želela da verujem da ovoga puta to neće opet biti ista ona stara žalosna tragedija. Da ćemo, ovoga puta, zauvek ostati zajedno, Romeo i ja, i da našu ljubav više nikada neće prekinuti mračna stoleća izgnanstva i smrti.

Ali Bard se ne da prevariti. Stoga sam umrla jer tako moram, kada mi je ponestalo teksta, i pala natrag na izvor stvaranja.

O, dobro pero! Ovo je tvoj list.

Evo i mastila, pa da počnem.

I.I

Avaj, kakva je krv umrljala kameni ulaz ove grobnice?

Trebalo mi je vremena da shvatim odakle da krenem. Moglo bi se reći da je moja priča počela pre više od šeststo godina, jednom drumskom pljačkom u srednjovekovnoj Toskani. Ili skorije, plesom i poljupcem u kastelu² Salimbeni, kada su se moji roditelji prvi put sreli. Ali ništa od toga nikada ne bih saznala da mi jedan događaj nije preko noći promenio život i naterao me da otputujem u Italiju u potrazi za prošlošću. Taj događaj bio je smrt moje baba-tetke Rouz.

Umbertu je trebalo tri dana da me pronađe i saopšti mi žalosne vesti. Imajući u vidu moju savršenu umešnost u umetnosti nestajanja, zapanjena sam što mu je to uopšte pošlo za rukom. S druge strane, Umberto je oduvek imao čudnovatu sposobnost da mi pročita misli i predvidi kretanje, a uz to, u Virdžiniji postoji tek ograničen broj letnjih kampova posvećenih Šekspiru.

Ne znam koliko dugo je stajao tamo i posmatrao pozorišnu predstavu iz stražnjeg dela prostorije. Ja sam, kao i uvek, bila iza pozornice, odveć zaokupljena decom, tekstom njihovih uloga i rekvizitima da bih oko sebe primetila išta drugo dok se zavesa nije spustila. Po svršetku generalne probe koja se održala tog popodneva, neko je zaturio bočicu sa otrovom, i u nedostatku boljeg, Romeo je samoubistvo morao da izvrši tik-tak bombonicama.

- Ali od njih dobijam gorušicu! - požalio se dečak, sa svom optuživačkom zabrinutošću jednog četrnaestogodišnjaka.

- Odlično! - rekla sam, odupirući se majčinskom porivu da mu namestim plišani šešir na glavi. - To će ti pomoći da ostaneš u liku.

Tek posle, kada su se svetla popalila, a deca me izvukla na binu da me obaspu zahvalnošću, nazrela sam poznatu priliku koja je stajala nedaleko od izlaza, posmatrajući me kroz aplauz. Ozbiljan i nalik kakvom kipu u svom tamnom odelu i kravati, Umberto je štrčao kao usamljeni šaš civilizacije u praiskonskoj močvari. Oduvek je tako izgledao. Ne sećam se da sam ga ikada u životu videla da je obukao i jedan jedini komad odeće koji bi se mogao smatrati neobaveznim. Za Umberta, kaki bermude i polo majice bili su odevni predmeti muškaraca koji nemaju više nijedne vrline, čak ni stida.

Kasnije, kada je navala zahvalnih roditelja počela da jenjava i kada sam najzad mogla da siđem s pozornice, nakratko me je zaustavio direktor programa, koji me je uhvatio za ramena i srdačno prodrmusao - predobro me je poznavao da bi probao da

me zagrli.

- Odlično si ovo izvela s klincima, Džuli! - preushićeno je kazao.

- Smem ponovo da računam na tebe za naredno leto, zar ne?

- Sto posto - slagala sam, produživši. - Biću ovde. Napokon prilazeći Umbertu, uzalud sam tražila ono malo radosti u uglovima njegovih očiju što je obično bilo tu kada bismo se posle dužeg vremena opet sreli. Ali na njegovom licu nije bilo osmeha, čak ni traga od njega, i ja sada shvatih zašto je došao. Čutke mu zakoračivši u zagrljaj, poželela sam da imam moć da okrenem stvarnost naopačke kao da je peščani sat, i da život nije nešto što ima kraj, već da je pre prolazak kroz malenu rupu u vremenu, koji se večito ponavlja.

- Ne plači, prinčipesa - rekao mi je u kosu - njoj se to ne bi svidelo. Ne možemo svi živeti večno. Imala je osamdeset dve godine.

- Znam. Ali... - uzmakla sam i obrisala oči. - Je l' Dženis bila tamo? Umbertu se oči suziše kao i uvek kad se pomene moja sestra blizakinja. - Šta ti misliš? - Tek tada sam, izbliza, primetila da deluje povređeno i ogorčeno, kao da je minulih nekoliko noći proveo opijajući se ne bi li ikako zaspao. Ali možda je njemu to bilo prirodno. Bez tetke Rouz, šta će se dogoditi s Umbertom? Otkako sam znala za sebe, njih dvoje vezivalo je nužno ortaštvo novca i snage - ona je glumila *belle*³ koja vene, on strpljivog batlera - i uprkos razlikama, ni ona ni on očito nikada nisu hteli da žive jedno bez drugog.

Linkoln je bio neupadljivo parkiran kraj jame za vatru, i niko nije video Umberta kako stavlja moj stari ranac u prtljažnik pre no što mi je s odmerenom svečanošću otvorio zadnja vrata.

- Hoću da sedim napred. Molim te?

Zavrteo je glavom u znak negodovanja i otvorio suvozačeva vrata.

- Znao sam da će se sve raspasti.

Ali na formalnostima nikada nije insistirala tetka Rouz. Premda je Umberto bio njen nameštenik, oduvek se prema njemu odnosila kao da je član porodice. Taj gest, međutim, nikada nije uzvraćan. Kad god bi tetka Rouz pozvala Umberta da nam se pridruži za stolom na večeri, on bi je samo pogledao sa zbunjenom trpeljivošću, kao da se iznova čudi što ga ona uporno poziva i nikako da shvati. On je sve svoje obroke jeo u kuhinji, uvek ih je tamo jeo i uvek će ih tamo jesti, i čak ni ime blagog Boga - izgovoreno s rastućom razdraženošću - nije ga moglo ubediti da dođe i sedne s nama, čak ni na Dan zahvalnosti.

Tetka Rouz je Umbertovu osobenost pripisivala čudnovatosti Evropljana i glatko prelazila na predavanje o tiraniji, slobodi i nezavisnosti koje bi se neizbežno završilo tako što bi uperila u nas viljušku i frknula: - I zato *ne* idemo u Evropu na odmor. Posebno ne u Italiju. Kraj priče. - Lično sam bila prilično sigurna da Umberto više voli da jede sam prosto zato što vlastito društvo smatra daleko boljim od onoga što mi imamo da mu ponudimo. Tako je sedeo, spokojan u kuhni, sa svojom operom, svojim

vinom, i svojim posve dozrelim komadom parmezana, dok smo se mi - tetka Rouz, Dženis i ja - prepirale i smrzavale u trpezariji punoj promaje. Da sam imala tu mogućnost, i ja bih svaki tren svakog dana provodila u kuhinji.

Dok smo se te noći vozili kroz mračnu dolinu Šenandoa, Umberto mi je pričao o tetka-Rouzinim poslednjim satima. Umrla je mirno, u snu, posle večeri koju je provela slušajući sve svoje omiljene pesme Freda Astera, jednu po jednu pucketavu ploču. Kada je zamro poslednji akord poslednje kompozicije, ustala je i otvorila staklena vrata što vode u vrt, želeći možda još jednom da udahne miris orlovnjaka. Dok je stajala tamo, sklopljenih očiju, rekao mi je Umberto, duge čipkane zavese lepršale su bez zvuka oko njenog vretenastog tela, kao da je već duh.

- Jesam li ispravno postupila? - upitala je, tiho.

- Naravno da jeste - bio je njegov diplomatski odgovor.

Kada smo se dokotrljali na tetka-Rouzin kolski prilaz, bila je ponoć. Umberto me je već bio upozorio da je tog popodneva iz Floride stigla Dženis s digitronom i bocom šampanjca. To, međutim, nije objašnjavalo drugi mačomobil parkiran pred samim ulazom.

- Iskreno se nadam - rekla sam, izvadivši svoj ranac iz prtljažnika pre no što je Umberto do njega stigao - da ovo *nije* grobar.

- Tek što sam to izgovorila, bi mi neprijatno zbog sopstvene neozbiljnosti. Nimalo nije ličilo na mene da tako nešto kažem, i to se dešavalo samo kada bih se našla dovoljno blizu svojoj sestri da bi ona mogla da me čuje.

Tek okrznuvši pogledom tajanstveni auto, Umberto je namestio sako onako kako se pred bitku namešta neprobojni prsluk.

- Bojim se da postoje razne vrste sahranjivanja.

Čim smo prešli prag ulaznih vrata tetka-Rouzine kuće, shvatila sam na šta misli. Svi veliki portreti u predvorju bili su poskidani i sada stajali poređani uza zid poput prestupnika pred streljačkim vodom. A venecijanska vaza koja je oduvek stajala na okruglom stolu ispod lusteru već je bila nestala.

- Ima li koga? - dreknula sam, osetivši talas besa kakav nisam osetila od svoje pređašnje posete. - Je li ko još živ?

Glas mi je odjekivao kroz tihiu kuću, ali čim je buka zamrla, začula sam užurbane korake u hodniku na spratu. No uprkos svojoj grešničkoj hitnji, Dženis je na širokom stepeništu morala da se pojavi u sebi svojstvenom usporenom maniru, u tankoj letnjoj haljini koja joj je isticala raskošne obline daleko bolje no da nije odenula ništa. Zastavši za fotografe svetske štampe, zabacila je dugu kosu sa sporom samodopadnošću i, pre no što je počela da silazi, uputila mi nadmen osmejak. - Vidi, vidi - primetila je, dražesno hladnim tonom - virdžinarijanka⁴ je još živa. - Tek tada sam primetila aktuelnog muškarca sedmice koji je išao tik iza nje, raščupan i

zakrvavljenih očiju, onako kako čovek već izgleda pošto provede izvesno vreme nasamo sa mojom sestrom.

- Žao mi je što sam te razočarala - rekla sam, bupnuvši ranac na pod - mogu li da ti pomognem da izneseš dragocenosti, ili više voliš da radiš sama?

Dženisin smeh zvučao je kao kineski zvončići na komšijskom tremu, okačeni tamo samo da bi vas jedili. - Ovo je Arči - obavestila me je, u svom poslovno-neobaveznom stilu - on će nam dati dvadeset hiljadarki za sve ovo smeće.

Dok su mi prilazili, oboje sam ih gledala s gađenjem. - Baš je velikodušan. Očito gaji strast prema đubretu.

Dženis me ošinu ledenim pogledom, ali brzo se obuzda. Odlično je znala da mi nimalo nije stalo do njene naklonosti, i da me njezin gnev samo zabavlja.

Rodila sam se četiri minuta pre nje. Šta god ona uradila, ili rekla, ja ću uvek biti četiri minuta starija. Čak i ako je - u Dženisinoj glavi - ona bila hipersonični zec a ja troma kornjača, obe smo znale da može razmetljivo da me vrti oko malog prsta do mile volje, ali da me nikada neće sustići i smanjiti taj maleni razmak između nas.

- Pa - reče Arči, gledajući u otvorena vrata - brišem ja. Drago mi je što smo se upoznali, Džuli... Jeste Džuli, zar ne? Dženis mi je ispričala sve o tebi... - Nervozno se nasmejao. - Samo tako nastavi! Vodi mir a ne ljubav, kao što kažu.

Dženis je umilno mahala dok je Arči izlazio, pustivši da se za njim zalupe vrata s mrežom za komarce. Ali čim se on udaljio dovoljno da nas ne čuje, njeno anđeosko lice postade demonsko, nalik hologramu kakav se viđa na Noć veštica. - Da se nisi usudila da me tako gledaš! - prezrivo je odbrusila. - Pokušavam da nam zaradim neki novac. Dok nam ti ništa ne zarađuješ, ako se ne varam?

- Ali ja nemam ni takve... troškove. - Klimnula sam glavom gledajući najnovije promene na njoj, upadljivo vidljive ispod uzane haljine. - Reci mi, Dženis, kako uopšte *uspevaju* da sve to strpaju tamo unutra? Kroz pupak?

- Reci mi, Džuli - podražavala me je Dženis. - Kakav je osećaj kada ti ništa ne strpaju tamo unutra? Nikada!

- Izvinite, dame - kazao je Umberto, stavši učtivo između nas kao što je to činio nebrojeno puta dotad - ali smem li da predložim da ovu očaravajuću prepirku nastavimo u biblioteci?

Dok smo je sustigli, Dženis se već smestila u tetka-Rouzinu omiljenu naslonjaču, sa džin-tonikom koji je lagodno počivao na jastuku s motivom lova na lisice, koji sam ja izvezla kao učenica četvrtog razreda srednje škole dok je moja sestra bila u lovu na plen što hoda uspravno.

- Šta je? - pogledala nas je s loše prikrivenim gađenjem. - Ne mislite da je pola cirke ostavila meni?

Sasvim je ličilo na Dženis da pokuša da zapodene svađu oko nekog ko je mrtav, te

sam joj okrenula leđa i odšetala do staklenih vrata. Napolju na terasi, ljubljene tetka-Rouzine saksije od pečene gline sedele su kao ožalošćeni u redu, s neutešno klonulim cvetovima. Bio je to neobičan prizor. Umberto je vrt uvek održavao u savršenom stanju, ali možda više nije pronalazio zadovoljstvo u svom radu sada kada mu gazdarice i zahvalne publike više nije bilo.

- Iznenadena sam - rekla je Dženis, vrteći piće u čaši - što si i dalje ovde, Ptičice. Da sam na tvom mestu, dosad bih već bila u Vegasu. Sa srebrninom.

Umberto nije odgovorio. Još mnogo godina ranije prestao je da se obraća neposredno Dženis. Umesto toga, pogledao je u mene. - Sahrana je sutra.

- Ne mogu da verujem - kazala je Dženis, klataći nogu prebačenu preko naslona za ruku - da si sve to isplanirao ne pitavši nas.

- Ona je tako želela.

- Treba li da znamo još nešto? - Dženis se oslobodila iz zagrljaja naslonjače i izravnala haljinu. - Pretpostavljam da ćemo svi dobiti svoj deo? Nije se zaljubila u neku čudnu fondaciju za kućne ljubimce ili nešto slično?

- Smiri se malo! - rekoš oštro, i trenutak-dva Dženis je zaista delovala ukoreno. Zatim je gurnula to pod tepih kao što je uvek činila, i ponovo posegnula za bocom džina.

Nisam je udostojila ni pogleda dok je glumila trapavost, podigavši svoje savršeno doterane obrve kako bi nam stavila do znanja da zacelo nije nameravala da sipa baš toliko. Kao što se sunce polako stapalo sa obzorjem, tako će se i Dženis ubrzo stopiti sa ležaljkom, prepuštajući drugima da traže odgovore na velika životna pitanja dok god joj stalno dolivaju piće.

Takva je bila otkad sam je pamtila: nezasita. Kad smo bile male, tetka Rouz se razdragano smejala i uzvikivala: - Ta devojčica, mogla bi da progrize rupu u licitarskom zatvoru i da se tako izbavi - kao da je Dženisina halapljivost nešto čime se treba dičiti. S druge strane, tetka Rouz je bila na vrhu lanca ishrane i - za razliku od mene - nije imala čega da se boji. Otkad sam znala za sebe, Dženis je mogla da nanjuši moje skrivene slatkiše gde god ih ja tutnula, a uskršnja jutro u našoj porodici bila su burna, gruba i kratka. Neizbežno su se završavala tako što bi je Umberto prekorio što je ukrala moja uskršnja jaja, dok bi Dženis - kojoj je sa zuba kapala čokolada - procedila ispod kreveta da joj on nije tata i da joj ne može govoriti šta da radi.

Najviše mi je smetalo to što je izgledala kao da joj uloga ne pristaje. Njena koža tvrdoglavost je odbijala da oda svoje tajne; bila je glatka poput blistave glazure na svadbenoj torti, a crte lica prefinjeno izvajane kao voćkice i cvetići od marcipana u rukama vrhunskog poslastičara. Ni džin ni kafa ni stid ni griža savesti nisu uspevali da razbiju tu ostakljenu fasadu; bilo je to kao da u sebi ima trajno proleće života, kao da svakog jutra ustaje podmlađena iz kladenca večnosti, ni dan starija, ni gram teža, i dalje neutoljivo gladna sveta.

Nažalost, nismo bile jednojajčane bliznakinje. Jednom, u školskom dvorištu, slučajno sam čula kako me je neko nazvao Bambijem na štulama i, iako se Umberto nasmejao i rekao mi da je to kompliment, meni se nije tako činilo. Čak i kada sam prerasla svoje najnespretnije doba, znala sam da i dalje pored Dženis delujem štrkljasto i malokrvno; kuda god bismo išle ili šta god bismo radile, ona je bila mračna i neobuzdana onoliko koliko sam ja bila bleđa i povučena.

Kad god bismo zajedno ušle u neku prostoriju, svi reflektori bi se istog trena okrenuli ka njoj, i mada sam stajala tik do nje, bila sam samo još jedna glava u publici. Međutim, kako je vreme odmicalo, saživela sam se sa svojom ulogom. Nikada nisam morala da brinem o tome kako ću završavati svoje rečenice, jer ih je Dženis neizostavno završavala umesto mene. A u onim retkim prilikama kada bi me neko upitao kakve su mi nade i snovi - obično uz pristojnu šolju čaja s nekom od tetka-Rouzinih susedki - Dženis bi me odvušla do klavira, gde bi pokušavala da svira dok bih joj ja okretala note. Čak i sada, sa dvadeset pet godina, i dalje bih se uzvrpoljila i postepeno se ukopala u razgovoru s neznancima, očajnički se nadajući da ću biti prekinuta pre no što izrečeni glagol budem morala da vežem za neki objekat.

Kad smo sahranjivali tetku Rouz lilo je kao iz kabla, a groblje je delovalo turobno gotovo isto koliko sam se ja osećala. Dok sam stajala tamo kraj njenog groba, teške kaplje kiše padale su mi sa kose i mešale se sa suzama koje su mi tekle niz obraze; papirne maramice koje sam ponela od kuće odavno su se u mojim džepovima pretvorile u kašu.

Premda sam čitavu noć proplakala, nimalo nisam bila spremna za osećaj žalosne konačnosti koji me je preplavio dok su sanduk nakrivo spuštali u zemlju. Tako veliki sanduk za tetka-Rouzin vretenasti stas... sada najednom zažalih što nisam zatražila da vidim telo, čak i ako bi njoj bilo svejedno. Ili možda ne bi? Možda nas posmatra odnekud izdaleka, u želji da nas obavesti kako je bezbedno stigla. Bila je to utešna zamisao, dobrodošlo odvratanje od stvarnosti, i ja poželeh da mogu u to da poverujem.

Jedina osoba koja na kraju sahrane nije ličila na utopljenog glodara bila je Dženis, u plastičnim čizmama s dva pedlja visokim potpeticama i s crnim šeširom koji je ukazivao na sve sem na ožalošćenost. Za razliku od nje, ja sam bila u svom izdanju ratoborne kaluđerice, kako je to Umberto jednom prilikom nazvao; ako su Dženisine čizme i njen izrez govorili *dodì ovamo*, moje glomazne cipele i do vrha zakopčana haljina zasigurno su govorile *gubi se*.

Na sahrani se pojavila tek šačica ljudi, ali samo je gospodin Galager, naš porodični advokat, ostao da porazgovara s nama. Ni Dženis ni ja nikada ga dotad nismo srele, ali tetka Rouz je o njemu pričala toliko često i s tolikom ljubavlju da je taj čovek mogao biti samo razočaranje.

- Čujem da si pacifistkinja? - rekao mi je, dok smo zajedno odlazili sa groblja.

- Džuls obožava da se bije - kazala je Dženis, zadovoljno koračajući u sredini, ne obazirući se na to što se kiša s oboda njenog šešira sliva pravo na nas dvoje - i da se gađa predmetima. Jeste li čuli šta je učinila Maloj sireni...?

- Dosta s tim - rekla sam, pokušavajući da na rukavu pronađem suvo mesto da bih poslednji put obrisala oči.

- O, ne budi tako skromna! Bila si na naslovnoj strani!

- A čujem da tebi posao ide odlično? - Gospodin Galager pogleda u Dženis, pokušavši da se osmehne. - Mora da nije lako svakoga usrećiti?

- Usrećiti? Joj! - Dženis za dlaku izbegnu da ugazi u baru. - Sreća je najveća pretnja mom poslovanju. Najvažniji su snovi. Razočaranja. Maštarije koje se nikad ne obistine. Muškarci koji ne postoje. Žene koje se nikada ne mogu imati. Tu leži novac, i tako iz sastanka u sastanak, iz sastanka...

Dženis je nastavila da priča, ali sam ja prestala da slušam. Bila je to jedna od najvećih svetskih ironija, to što se moja sestra bavila profesionalnim provodadžisanjem, jer verovatno je bila nejneromantičnija osoba koju sam u životu upoznala. Uprkos porivu da očijuka sa svima do jednog, muškarce je videla kao ništa drugo do bučne električne bušilice koje uključiš kada su ti potrebne i isključiš čim završiš posao.

Začudo, kad smo bile deca, Dženis je bila opsednuta time da sve svrstava u parove: dva plišana medvedića, dva jastučeta, dve četke za kosu... čak i u dane kada smo se svađale, stavila bi obe naše lutke na policu jednu do druge za prekonoć, ponekad, gle čuda, tako da budu zagrljene. S te strane možda i nije bilo neobično što je za poziv odabrala provodadžisanje, budući da je u sparivanju ljudi bila pravi pravcati Noje. Jedina nevolja bila je u tome što je ona, za razliku od njega, odavno zaboravila zašto to radi.

Teško je reći kada su se stvari promenile. U nekom trenutku u srednjoj školi dala je sebi zadatak da rasprši sve sanjarije koje sam ja ikada imala o ljubavi. Menjajući momke kao jeftine hulahopke, Dženis je posebno uživala u tome da izaziva u meni gađenje opisujući sve i svakoga prezrivo slengom, zbog čega sam se ja pitala zašto se žene uopšte družu s muškarcima.

- Dakle - rekla je, stavljajući mi ružičaste viklere u kosu dan uoči naše maturalne večeri - ovo ti je poslednja prilika.

Pogledala sam je u ogledalu, zbunjena njenim ultimatumom ali sprečena da reagujem zbog njene nana-zelene maske od blata koja se bila osušila i skorela na mom licu.

- Znaš... - napravila je nestrpljivu grimasu - poslednja prilika da skineš mrak. U tome i jeste fora maturalne večeri. Zašto misliš da se tipovi doteruju? Zato što vole da đuskaju? Ma *daaj!* - Poglednula me je u ogledalu, proveravajući kako napreduje. - Ako to ne uradiš na maturalnoj večeri, znaš šta kažu. Da si prenemagalo. A

prenemagala niko ne voli.

Sutradan ujutro, požalila sam se da me boli stomak, i kako se matursko večer bližilo, bolovi su bili sve snažniji. Naposljetku, tetka Rouz je morala da pozove susede i da im kaže kako je bolje da njihov sin pronađe sebi drugu pratilju za večer; u međuvremenu, po Dženis je došao sportista po imenu Troj i ona je nestala u dimu i škripi guma.

Pošto je čitavo popodne slušala moje stenjanje, tetka Rouz je počela da navaljuje da odemo u urgentni centar u slučaju da je u pitanju upala slepog creva, ali Umberto ju je smirio rekavši da nemam temperaturu i da je siguran kako nije ništa ozbiljno. Dok je on kasnije te večeri stajao tamo kraj moje postelje i gledao me kako provirujem ispod pokrivača, uvidela sam da zna tačno šta se dešava i da je, na neki čudan način, zadovoljan što sam izvela tu prevaru. Oboje smo znali da komšijskom sinu kao takvom ništa ne fali, s tim što naprosto nije odgovarao opisu muškarca kakvog sam zamislila za svog ljubavnika. A kada već nisam mogla da dobijem to što želim, milije mi je bilo da propustim matursko večer.

- Dik - reče sada Dženis, pomilovavši gospodina Galagera blistavim osmehom - što ne bismo prešli na stvar? Koliko?

Nisam čak ni pokušala da se umešam. Na kraju krajeva, čim Dženis dobije svoj novac, otići će u večna lovišta željne tobožnje ženke, i zauvek će mi se skloniti sa očiju.

- Pa - kazao je gospodin Galager, smeteno se zaustavivši na parking, odmah do Umberta i linkolna - bojim se da se bezmalo celokupno bogatstvo svodi na imanje.

- Vidi - reče Dženis - svi znamo da je pola-pola do poslednje pare, u redu, pa hajde onda da se ostavimo gluposti. Ona hoće da povučemo belu crtu posred kuće? U redu, možemo i tako. Ili... - slegnula je ramenima kao da joj je svejedno - možemo jednostavno da je prodamo i podelimo novac. Koliko?

- Istina je da se na kraju... - gospodin Galager me sa žaljenjem pogleda - gospođa Džejkobs predomislila i odlučila da sve ostavi gospođici Dženis.

- Šta? - pogledala sam u Dženis pa u gospodina Galagera pa u Umberta, ali nisam naišla ni na kakvu podršku.

- Bokte! - Dženisino lice ozari se širokim osmehom. - Matora je ipak imala smisla za humor!

- Razume se - nastavio je gospodin Galager, oštrijim tonom - određena svota ostavljena je sa strane za gospodina... za Umberta, i pominju se izvesne uramljene fotografije koje je vaša baba-tetka želela da dobije gospođica Džuli.

- Nema frke - rekla je Dženis, šireći ruke - osećam se velikodušno.

- Samo malo... - povukla sam se korak, mučeći se da obradim vest.

- Ovo nema nikakvog smisla.

Koliko god mi je sećanje unazad sezalo, tetka Rouz je davala sve od sebe da se prema obema nama odnosi jednako; pobogu, hvatala sam je čak i kako broji orahe u

našem jutarnjem musliju kako bi se uverila da jedna nije dobila koji komad više od druge. A o kući je uvek govorila kao o nečemu što će - u nekom trenutku u budućnosti - pripasti obema. - Vi, devojke - običavala je da kaže - stvarno morate naučiti da se slažete. Ja neću živeti večno, znate. A kada me više ne bude bilo, vas dve ćete deliti ovu kuću.

- Jasno mi je da si razočarana... - rekao je gospodin Galager.

- Razočarana? - Došlo mi je da ga zgrabim za okovratnik, ali umesto toga zabila sam ruke u džepove, najdublje što sam mogla. - Nemojte misliti da ću pasti na ovu priču. Hoću da vidim testament. - Pogledavši ga pravo u oči, videla sam kako se vrpolji pod mojim pogledom. - Nešto se ovde događa iza mojih leđa...

- Nikada nisi umela da gubiš - Dženis mi je upala u reč, uživajući u mom besu s pakosnim osmehom na licu - eto šta se događa.

- Evo... - drhtavim rukama, gospodin Galager uz škljocaj otvori aktovku i pruži mi jedan dokument. - Ovo je tvoj primerak testamenta. Bojim se da nema mnogo mogućnosti za osporavanje.

Umberto me je pronašao u vrtu, kako čučim u senici koju je on za nas podigao kada je tetka Rouz zaradila upalu pluća i pala u postelju. Seo je kraj mene na mokru klupu, ali nije izneo nikakvu opasku na moj detinjasti nestanak, već mi je samo pružio besprekorno ispeglanu maramicu i gledao me kako istresam nos.

- Ne radi se o novcu - rekla sam, braneći se. - Jesi li je video kako se ceri? Jesi li čuo šta je rekla? Nju nije briga za tetku Rouz. Nikada je nije bilo briga. Nije fer!

- Ko ti je rekao da je život fer? - Umberto me je pogledao podignutih obrva. - Ja nisam.

- Znam! Samo ne razumem... Ali sama sam kriva. Uvek sam mislila da je bila ozbiljna u tome što se jednako ophodila prema obema. Pozajmila sam novac... - Zarila sam lice u šake kako bih izbegla njegov netremični pogled. - Ništa mi ne govori!

- Jesi li gotova?

Zavrtela sam glavom. - Nemaš pojma koliko sam gotova.

- Dobro. - Otvorio je sako i izvadio suv ali blago savijen žućkastosmeđi koverat. - Jer ona je želela da uzmeš ovo. To je velika tajna. Galager ne zna. Dženis ne zna. Ovo je samo za tebe.

Smesta sam postala sumnjičava. Nimalo ne nalikuje na tetku Rouz da mi nešto daje iza Dženisinih leđa. S druge strane, ne nalikuje na nju ni to da me izbacila iz testamenta. Očito nisam poznavala majčinu tetku onoliko dobro koliko sam mislila da je poznajem, niti sam dosad u potpunosti upoznala sebe. Kad samo pomislim da mogu da sedim ovde - i to baš danas od svih dana - i da plačem zbog novca. Iako se bližila šezdesetoj kada nas je usvojila, tetka Rouz nam je bila kao majka, i trebalo bi da se stidim što uopšte želim od nje još nešto.

Kada sam konačno otvorila koverat, videla sam da se u njemu nalaze tri stvari: pismo, pasoš i ključ.

- Ovo je moj pasoš! - uzviknula sam. - Kako je ona... ? - ponovo sam pogledala u stranicu s fotografijom. Bila je to moja fotka, nema šta, i moj datum rođenja, ali ime nije bilo moje. - Đulijeta? Đulijeta Tolomej?

- To je tvoje pravo ime. Tetka ti ga je promenila kada te je dovela ovamo iz Italije. Promenila je i Dženisino.

Bila sam zapanjena. - Ali zašto?... Otkad ti znaš?

Spustio je pogled. - Što ne pročitaš pismo?

Razvila sam dva lista hartije. - Ti si ovo pisao?

- Ona mi je diktirala. - Umberto se tužno nasmešio. - Htela je da bude sigurna da ćeš moći da pročitaš.

Pismo je glasilo ovako:

Najdraža Džuli,

Zamolila sam Umberta da ti da ovo pismo posle moje sahrane, te pretpostavljam da to znači da sam mrtva. Bilo kako bilo, znam da si još ljuta što vas nikada nisam vodila u Italiju, ali veruj mi kada ti kažem da je to bilo za vaše vlastito dobro. Kako bih ikada sebi oprostila ako bi vam se nešto desilo? Ali sada si starija. I tamo, u Sijeni, postoji nešto što je tvoja majka ostavila za tebe. Samo za tebe. Ne znam zašto, ali takva ti je bila Dajen, bog da joj dušu prosti. Pronašla je nešto, i to je navodno i dalje tamo. Po svemu sudeći, daleko je vrednije od svega što sam ja u životu posedovala. Zato sam odlučila da postupim ovako, i kuću ostavim Dženis. Nadala sam se da ćemo sve ovo moći da izbegnemo i da zaboravimo na Italiju, ali sada počinjem da mislim kako bih pogrešila da ti nisam rekla.

Evo šta moraš da uradiš. Uzmi ovaj ključ i otiđi u banku u palati Tolomej. U Sijeni. Mislim da je od sefa. Bio je u tašni tvoje majke kada je umrla. Imala je ona tamo finansijskog savetnika, čoveka po imenu Frančesko Makoni. Pronađi ga i reci mu da si ćerka Dajen Tolomej. Da, postoji još nešto. Promenila sam vam imena. Tebi je pravo ime Đulijeta Tolomej.

Ali ovo je Amerika. Mislila sam da Džuli Džejkobs ima više smisla, no ni to niko ne ume da sroči. Kuda ide ovaj svet? Ne mari, imala sam lep život. Hvala ti. Da, još nešto: Umberto će ti dati pasoš sa tvojim pravim imenom. Nemam pojma kako se to sređuje, ali nije važno, prepustićemo to njemu.

Neću da se opraštam. Videćemo se ponovo u raju, ako Bog da. Ali želela sam da se postaram da dobiješ ono što ti pripada. Samo se pripazi tamo. Vidiš šta se desilo tvojoj majci. Italija ume da bude krajnje čudnovato mesto. Tvoja prababa se tamo rodila, naravno, ali da ti kažem, niko je nije mogao odvući

natrag ni za sav novac na svetu. U svakom slučaju, ne govori nikome šta sam ti rekla. I probaj da se više smeješ. Imaš divan osmeh, kada ga koristiš.

Ljubim te i Bog te blagoslovio

Tetkica

Trebalo mi je malo vremena da se oporavim od pisma. Dok sam ga čitala, gotovo da sam mogla da čujem tetku Rouz kako ga diktira, podjednako ljupko vetropirna u smrti koliko je bila i za života. Kada sam završila s Umbertovom maramicom, on nije hteo da je uzme natrag. Umesto toga, rekao mi je da je ponesem u Italiju, kako bih ga se setila kada pronađem svoje veliko blago.

- Ma daj! - Istresla sam nos poslednji put. - Oboje znamo da ne postoji nikakvo blago!

Uzeo je ključ. - Zar nisi radoznala? Tetka ti je bila uverena da je tvoja majka pronašla nešto strahovito vredno.

- Zašto mi onda nije ranije rekla? Zašto je čekala da... - podigla sam ruke uvis. - To nema nikakvog smisla.

Umberto začkilji. - Želela je. Ali nikada nisi bila tu.

Protrljala sam lice, ponajviše da bih izbegla njegov optuživački netremični pogled. - Čak i ako je bila u pravu, znaš da ne smem da se vratim u Italiju. Strpali bi me iza rešetaka dok kažeš *britva*. Znaš da su mi rekli...

Zapravo, oni - italijanska policija - rekli su mi mnogo više no što sam ja ikada podelila s Umbertom. Ali on je znao ono najvažnije. Znao je da su me jednom uhapsili u Rimu na antiratnim demonstracijama, i da sam provela krajnje nepreporučljivu noć u tamošnjem zatvoru pre no što su me u svitanje izbacili iz zemlje i rekli mi da se ne vraćam. Znao je i to da nisam bila kriva. Imala sam osamnaest godina, i samo želela da odem u Italiju i vidim mesto gde sam se rodila.

Čeznući pred oglasnim tablama na svom koledžu s kitnjastim oglasima za studentske ekskurzije i skupe kurseve jezika u Firenci, naišla sam na maleni poster koji je osuđivao rat u Iraku i sve zemlje koje u njemu učestvuju. Jedna od tih zemalja, uzbuđeno sam otkrila, bila je i Italija. Na dnu stranice nalazio se spisak datuma i odredišta; svi zainteresovani bili su dobrodošli da se pridruže. Nedelju dana u Rimu - uključujući i put - ne bi me stajalo više od četiristo dolara, a upravo ta svota bila mi je ostala na bankovnom računu. Nisam ni slutila da je razlog za tako nisku cenu to što gotovo sigurno *nećemo* ostati čitavu nedelju, i da će račun za naš povratni let i smeštaj za poslednju noć - ukoliko sve prođe po planu - platiti italijanske vlasti, to jest italijanski poreski obveznici.

I tako, s veoma ograničenim razumevanjem o cilju tog putovanja, vraćala sam se do postera nekoliko puta pre no što sam se napokon prijavila. Te noći, međutim, dok sam se prevrtala u postelji, znala sam da sam pogrešila i da ću grešku morati da ispravim što je pre moguće. Ali kada sam sutradan ujutru rekla Djenis, ona je samo

prevrnula očima i kazala: - Ovde leži Džuls, koja nije imala bogzna kakav život, ali jednom *zamalo nije* otišla u Italiju.

Razume se, morala sam da odem.

Kada su ispred italijanskog parlamenta poletele prve kamenice - koje su bacila moja dvojica saputnika, Sem i Greg - shvatila sam da mi u tom trenutku ništa ne bi bilo draže do da sam ponovo u svojoj sobi u studentskom domu, s jastukom preko lica. Ali bila sam zarobljena u rulji kao i svi ostali, a kada se rimska policija zasitila naših kamenica i Molotovljevih koktela, sve nas je „pokrstila“ suzavcem.

Bio je to prvi put u životu da sam zatekla sebe kako mislim: *sada bih mogla da umrem*. Padajući na asfalt i gledajući svet - noge, ruke, bljuvotine - kroz izmaglicu od bola i neverice, potpuno sam zaboravila ko sam i kuda moj život ide. Možda sam, poput mučenika od starina, otkrila neko drugo mesto; nešto između života i smrti. Ali onda se bol vratio, a s njim i panika, i trenutak kasnije to najednom više nije delovalo kao religiozno iskustvo.

Mesecima kasnije, stalno sam se pitala jesam li se ikada u potpunosti oporavila od događaja u Rimu. Kada bih naterala sebe da o tome razmišljam, obuzeo bi me zabrinjavajući osećaj da i dalje zaboravljam nešto ključno u vezi s tim ko sam - nešto što se prosulo na onom italijanskom asfaltu, i što se nikada nije vratilo.

- Istina. - Umberto otvori pasoš i stade da proučava moju fotografiju. - Rekli su Džuli Džekobs da ne sme da se vrati u Italiju. Ali šta je sa Đulijetom Tolomej?

Zgranula sam se. Eto Umberta, koji me još kori što se oblačim kao dete cveća, kako me nagovara da kršim zakon. - Predlažeš li mi ti to...?

- Zašto misliš da sam dao da se ovo napravi? Poslednja želja tvoje tetke bila je da odeš u Italiju. Nemoj mi slomiti srce, prinčipesa.

Videvši iskrenost u njegovim očima, ponovo sam morala da savladavam suze. - Ali šta ćeš ti? - upitala sam, osorno. - Što ne pođeš sa mnom? Mogli bismo zajedno da pronađemo to blago. A ako ga ne pronađemo, do đavola s njim! Postaćemo gusari. Krstarićemo morima...

Umberto pruži ruku i vrlo mi nežno dodirnu obraz, kao da je znao da se, jednom kada odem, više nikada neću vratiti. I da, sretnemo li se opet, to neće biti ovako; da nećemo sedeti zajedno u dečjem skloništu, leđima okrenuti spoljašnjem svetu. - Postoje neke stvari - tiho je rekao - koje jedna princeza mora da uradi sama. Sećaš li se kad sam ti rekao... da ćeš jednoga dana pronaći svoje kraljevstvo?

- To je bila samo priča. Život nije takav.

- Priča je sve što kažemo. Ali ništa što kažemo nije *samo* priča.

Zagrlila sam ga, još nespremna da pođem. - A ti? Nećeš ostati ovde, zar ne?

Umberto zažmirka gore u drvenu građu s koje je kapala voda.

- Mislim da je Dženis u pravu. Vreme je da se stara Ptičica penzioniše. Trebalo bi da ukradem srebrninu i odem u Vegas. Potrajaće mi otprilike nedelju dana, mislim, kakve sam sreće. Stoga me obavezno pozovi kada pronađeš svoje blago.

Naslonila sam mu glavu na rame. - Tebe ću prvog obavestiti.

I.II

Izvadi svoju alatku; evo dvojice iz Montagijeve kuće.

Koliko god mi je sećanje unazad sezalo, tetka Rouz je činila sve da bi sprečila Dženis i mene da odemo u Italiju. - Koliko puta moram da vam govorim - imala je običaj da kaže - da to nije mesto za fine devojčice? - Kasnije, shvativši da mora da promeni pristup, zavrtila bi glavom kad god bi neko otvorio tu temu, i uhvatila se za srce kao da je i sama pomisao na to mesto dovodi na prag smrti. - Verujte mi - promuklo bi rekla - Italija nije ništa drugo do jedno veliko razočaranje, a italijanski muškarci su svinje!

Uvek sam joj zamerala na tim neobjašnjivim predrasudama prema zemlji u kojoj sam se rodila, ali nakon onog svog iskustva u Rimu, na kraju sam se manje-više složila s njom: Italija jeste razočaranje, a u poređenju s Italijanima - bar onim uniformisanim - svinje su gospoda.

Slično, kad god bismo je nešto pitali o svojim roditeljima, tetka Rouz bi nas prekinula izrecitovavši istu staru priču. - Koliko puta moram da vam kažem - zagundala bi, ljuta što smo je osujetile usred čitanja novina u njenim malenim pamučnim rukavicama koje su sprečavale da joj mastilo dospe na šake - da su vam roditelji poginuli u automobilskom udesu u Toskani kada ste imale tri godine? Na Dženisinu i moju sreću - ili tako bar glasi nastavak priče - tetka Rouz i jadni teča Džim, pokoj mu duši, mogli su da nas usvoje odmah posle te tragedije, i sreća naša što oni nikada nisu mogli da imaju rođene dece. Treba da im budemo zahvalne što nismo završile u nekom italijanskom sirotištu gde bismo svaki dan jele špagete. Pogledajte nas! Živimo na imanju u Virdžiniji, razmažene do krajnjih granica; najmanje što možemo zauzvrat da učinimo jeste da prestanemo da dodijavamo tetki Rouz s pitanjima na koja ona ne zna odgovore. I može li neko, moliću lepo, da joj spravi novu zaslađenu nanovaču, pošto je zglobovi strahovito bole od našeg neprestanog zakeranja?

Dok sam sedela na avionu za Evropu, zureći napolje u atlantsku noć i ponovo proživljavajući minule svađe, shvatila sam da mi nedostaje sve u vezi s tetkom Rouz, ne samo dobri trenuci. Koliko bih samo bila srećna da provedem još jedan sat s njom, čak i ako bi ona taj sat provela držeći visokoparne govore. Sada kada je više nema, teško je poverovati da je ikada mogla da me dovede dotle da lupam vratima i odlazim na sprat besno topćući, i teško je prihvatiti da sam toliko dragocenih sati protraćila u tvrdoglavoj ćutnji, zaključana u svojoj sobi.

Gnevno sam obrisala suzu koja mi se kotrljala niz obraz tankom avionskom salvetom i rekla sebi da je žaljenje gubljenje vremena. Da, trebalo je češće da joj pišem, i da, trebalo je češće da je zovem i govorim joj da je volim, ali sada je za sve to prekasno; ne mogu da poništim grehe iz prošlosti.

Osim straha, kod mene je bio prisutan još jedan osećaj koji me je zabrinjavao. Nekakva slutnja? Ne obavezno. Slutnja podrazumeva da će se dogoditi nešto ružno; moja nevolja bila je u tome što nisam znala hoće li se *išta* dogoditi. Bilo je sasvim moguće da će se čitav put završiti razočaranjem. Ali takođe sam znala da postoji samo jedna osoba koju s pravom mogu da okrivim za škripac u kojem se nalazim, a ta osoba bila sam ja.

Odrastala sam s uverenjem da ću naslediti polovinu tetka-Rouzine imovine, te otud nisam čak ni pokušala da steknem sopstvenu. Dok su se ostale devojke mojih godina pele uz klizavu motku karijere s brižljivo manikiranim noktima, ja sam radila samo poslove koji mi se dopadaju - kao što su predavanja u kampovima posvećenim Šekspiru - znajući da će se, pre ili kasnije, tetka-Rouzina ostavština postarati za moj sve veći dug na kreditnoj kartici. Posledica toga bila je da sada nisam imala na šta drugo da se oslonim sem na nekakvo tajanstveno nasledstvo koje mi je u jednoj dalekoj zemlji ostavila majka koje sam se jedva sećala.

Otkad sam se ispisala sa postdiplomskih studija, nisam živela nigde određeno, već prebivala kod prijatelja iz antiratnog pokreta i selila se kad god bih dobila tezgu da predajem Šekspira. Iz nekog razloga, Bardovi komadi bili su jedino što mi je ikada ostajalo u glavi, i ma koliko se trudila, nikada nisam mogla da se zasitim *Romea i Julije*.

S vremena na vreme podučavala sam odrasle, ali sam mnogo više volela decu - možda zato što sam bila prilično sigurna da im se dopadam. Prvi pokazatelj koji sam dobila bilo je to što su o odraslima uvek govorila kao da ja nisam jedna od njih. Bila sam srećna što me prihvataju kao sebi ravnu, mada sam znala da to i nije neki kompliment. To je prosto značilo da podozrevaju kako ni ja nikada nisam istinski odrasla, i kako, čak i sa dvadeset pet godina, i dalje ostavljam utisak nespretne pubertetliijke koja se muči da iskaže - ili, češće, sakrije - poeziju što joj besni u duši.

Mojoj karijeri nije pomoglo ni to što nisam imala predstavu kako da predvidim svoju budućnost. Kada bi me neko pitao šta želim da uradim sa svojim životom, ne bih imala pojma šta da kažem, a kada bih pokušala sebe da zamislim posle pet godina životnog puta, videla bih samo veliku, crnu rupu na cesti. U sumornim časovima, tumačila bih tu predstojeću tamu kao znak da ću umreti mlada, i da svoju budućnost ne mogu da predvidim zato što je nemam. Majka mi je umrla mlada, a i baba - tetka-Rouzina mlađa sestra. Iz nekog razloga, na vrat nam se nakačila sudbina, i kad god bih zatekla sebe kako razmišljam da se dugoročno obavežem, bilo da je posredi zaposlenje ili skućavanje, uvek bih u poslednjem trenu odustala, progonjena predstavom kako neću biti tu da zamisao sprovedem do kraja.

Svaki put kada bih se vratila kući za Božić ili letnji raspust, tetka Rouz bi me obzirno molila da ostanem s njom pre no da nastavljam svoje besciljno bivstvovanje. - Znaš, Džuli - rekla bi, otkidajući uvelo lišće s neke kućne biljke ili stavljajući na božićnu jelku anđelka po anđelka - uvek možeš da se na neko vreme vratiš ovamo, i da razmisliš o tome šta želiš da uradiš sa sobom.

Ali čak i kada sam dolazila u iskušenje, znala sam da to ne mogu da učinim. I Dženis je tamo napolju bila prepuštena sebi, zarađivala novac od provodadžisanja i živela u iznajmljenom dvosobnom stanu s pogledom na veštačko jezero; za mene bi povratak kući značio priznanje da je ona pobedila.

Naravno, sada se sve promenilo. Više nije postojala mogućnost da se vratim kod tetke Rouz. Svet kakav sam znala pripadao je Dženis, a meni je ostao samo sadržaj jednog žućkastosmeđeg koverta. Dok sam sedela tamo u avionu, iznova čitajući tetka-Rouzino pismo uz plastičnu čašu gorkog vina, najednom mi je sinulo kako sam sada posve sama, sada kada nje više nema i kada mi je na svetu ostao samo Umberto.

Dok sam odrastala, sklapanje prijateljstava nikada mi nije išlo od ruke. Za razliku od mene, Dženis svoje najbliže i najdraže ne bi mogla da potrpa ni u dvospratni autobus. Kad god bi ona uveče izašla sa svojom kikitavom ruljom, tetka Rouz bi neko vreme uznemireno kružila oko mene, praveći se da traži lupu ili olovku za ukrštene reči. Na kraju bi sela kraj mene na kauč, naizgled zainteresovana za knjigu koju čitam. Ali ja sam znala da nije.

- Znaš, Džuli - kazala bi, otkidajući čupkice tkanine s donjeg dela moje pidžame - ja sebi lako mogu da nađem neku zabavu. Ako želiš da izađeš sa svojim drugaricama,..

Predlog bi neko vreme lebdeo u vazduhu, dok ja ne bih smislila prikladan odgovor. Istina je da sam ostajala kod kuće ne zato što mi je bilo žao tetke Rouz, već zato što me nije zanimalo da izlazim.

Kad god bih društvu dozvolila da me odvuče u neki bar, uvek bih završila okružena dosadnjakovićima i piskaralima, koji su izgleda svi mislili da uprizorujemo kakvu bajku u kojoj ću ja - pre isteka noći - morati da izaberem jednog od njih.

Od uspomene na tetku Rouz koja sedi pored mene i onako blago mi govori da uradim nešto sa sobom, opet me je zbolela duša. Mrzovoljno zureći kroz prljavi avionski prozorčić u ništavilo napolju, uhvatila sam sebe kako se pitam da li bi možda čitav ovaj put trebalo da bude nekakva kazna za moje ponašanje prema njoj. Možda će Bog srušiti avion, samo da bi mi pokazao. Ili će mi možda dozvoliti da zbilja stignem u Sijenu, pa me *onda* pustiti da otkrijem kako je neko drugi već ugrabio porodično blago.

Uistinu, što sam više o tome mozgala, to sam više počinjala da podozrevam da je pravi razlog što tetka Rouz nikada nije otvorila tu temu dok je još bila živa to što je čitava priča obična koještarija. Možda je na kraju prosto skrenula, u kom slučaju bi se moglo ispostaviti da je tobožnje blago ništa drugo do pusta želja. A čak i ako je, suprotno svim izgledima, u Sijeni zaista ostalo nešto vredno pošto smo mi odande

otišle pre više od dvadeset godina, kakve su šanse da je to i dalje tamo? Imajući u vidu gustinu naseljenosti u Evropi, i dovitljivost čovečanstva uopšte, veoma ću se iznenaditi ako u središtu lavirinta bude ostalo iole sira kada - i ako uopšte - tamo budem dospela.

Jedina misao koja me je uveseljavala na dugom besanom letu bilo je to što sam, sa svakim minijaturnim pićem koje su delile nasmejane stjuardese, bivala sve dalje od Dženis. Videla sam je kako pleše po kući koja je čitava njena, smejući se mojoj nesreći. Nije imala pojma da idem u Italiju, da me je jadna stara tetka Rouz poslala u lov na zlatnu gusku, i bar je zbog toga moglo da mi bude drago. Jer ukoliko se moj put ne završi pronalaskom nečega značajnog, radije bih da ona ne bude u blizini da likuje.

Sleteli smo u Frankfurt po nečemu nalik sunčevoj svetlosti, i ja sam sišla iz aviona vukući noge u japankama, oteklih očiju i sa zalogajem štrudle od jabuka koji mi je i dalje stajao u grlu. Moj vezani let za Firencu bio je kroz više od dva sata, te sam se, čim sani stigla na izlaz, ispružila preko tri stolice i zatvorila oči, spustivši glavu na svoju ručnu torbu izrađenu u makrameu, preumorna da brinem hoće li neko odmagliti sa ostatkom mog prtljaga.

Negde između sna i jave, osetila sam kako me po ruci gladi nečija šaka.

- *Ahi, ahi...* - rekao je glas koji je bio mešavina kafe i dima - *mi scusi!*⁵

Otvorila sam oči i videla kako mi žena koja sedi kraj mene mahnito briše mrvice s rukava. Dok sam dremala, prostor oko mene se napunio, i ljudi su me letimice gledali onako kako se gleda neki beskućnik - s mešavinom prekora i saosećajnosti.

- Ne brinite - kazala sam, ispravivši se na stolici - ionako sam sva neuredna.

- Izvoli! - ponudila mi je polovinu svoje kifle, možda kao kakvu nadoknadu. - Sigurno si gladna.

Pogledala sam je, iznenađena njenom ljubaznošću. - Hvala.

Reći da je ta žena bila elegantna bilo bi, u najmanju ruku, prešturo. Sve na njoj bilo je savršeno složeno; ne samo boja njenog ruža i laka za nokte, već i zlatne bube na njenim cipelama, njenoj tašni, i na živahnom šeširiću što joj je sedeo navrh besprekorno obojene kose. Podozrevala sam - a njen zadirkivački osmeh i te kako je to potvrdio - da ta žena ima sve razloge da bude zadovoljna sobom. Verovatno bogatašica - ili bar udata za bogataša - delovala je kao da nema ni najmanju brigu na svetu sem da skriva svoju iskusnu dušu dobro očuvanim telom.

- Ideš u Firencu? - upitala je, sa upadljivim, krajnje dražesnim naglaskom. - Da vidiš sva takozvana umetnička dela?

- Zapravo u Sijenu - rekla sam, s punim ustima. - Tamo sam se rodila. Ali se otad nikada nisam vraćala.

- Divno! - uzviknula je. - Ali čudno! Zašto nisi?

- Duga je to priča.

- Ispričaj mi. Moraš sve da mi ispričaš. - Kada je videla da oklevam, pružila mi je ruku. - Izvini. Vrlo sam ljubopitljiva. Ja sam Eva-Marija Salimbeni.

- Džuli... Đulijeta Tolomej.

Umalo nije pala sa stolice. - Tolomej? Prezivaš se *Tolomej*? Ne, ne mogu da verujem! To je nemoguće! Čekaj... nakom mestu sediš? Da, u avionu. Da vidim... - pogledala je svoju bording kartu, zatim mi je istrkla iz ruke. - Samo trenutak! Ostani tu!

Posmatrala sam je kako krupnim korakom prilazi šalteru, i zapitala se je li to običan dan u životu Eva-Marije Salimbeni. Računala sam da pokušava da zameni mesto kako bismo u avionu sedele zajedno, i sudeći po njenom osmehu kada se vratila, to joj je i pošlo za rukom. - *E voila!*⁶ - dala mi je novu bording kartu, i čim sam je pogledala, morala sam da prigušim radosni kikut koji mi se oteo. Naravno, da bismo nastavile razgovor, ja sam morala da pređem u prvu klasu.

Kada smo poletele, Eva-Mariji nije trebalo mnogo vremena da iz mene izvuče svoju priču. Jedini detalji koje sam izostavila bili su moj dvostruki identitet i majčino možda-bлаго.

- Znači - naposletku je rekla, nakrivivši glavu u stranu - ideš u Sijenu da gledaš... Palio?

- Šta?

Moje pitanje izmami joj glasan uzdah. - Palio! Konjsku trku. Sijena je čuvena po konjskoj trci Palio. Zar ti tetkin kućepazitelj - taj mudri Alberto - nikada nije o njoj pričao?

- Umberto - ispravila sam je. - Pretpostavljam da jeste. Ali nisam znala da se ona i dalje održava. Kad god je o njoj pričao, zvučala je kao nešto srednjovekovno, s vitezovima u blistavom oklopu i sve to.

- Istorijat Palija - klimnula je glavom Eva-Marija - zadire u samu... - morala je da potraži odgovarajuću englesku reč - *opskurnost* srednjeg veka. Danas se trka održava na trgu Kampo, ispred gradske skupštine, i jahači su profesionalni džokeji. Ali u najstarije vreme, veruje se da su jahači bili plemići na svojim bojnim konjima, i da su jahali čak iz sela pa sve do grada, da bi završili trku ispred Sijenske katedrale.

- Zvuči uzbudljivo - rekla sam, još zbunjena njenom neograničenom ljubaznošću. Ali možda je samo smatrala kako ima dužnost da strance nauči nečemu o Sijeni.

- O! - Eva-Marija prevrnu očima. - To nam je najveće uzbuđenje u životu. Mesecima i mesecima, građani Sijene ne pričaju ni o čemu drugom sem o konjima i takmacima i o tome šta je sa ovim ili onim džokejom. - S ljubavlju je zavrtela glavom. - Mi to zovemo *dolce pazzia*... slatko ludilo. Jednom kad ga osetiš, nikada nećeš poželeti da odeš.

- Umberto uvek kaže da se Sijena ne može objasniti - kazala sam, najednom zaželevši da je on tu sa mnom i da sluša ovu očaravajuću ženu. - Da moraš biti tamo i čuti bubnjeve da bi razumeo.

Eva-Marija se ljupko osmehnu, kao kraljica koja prima kompliment. - U pravu je.

To se mora osetiti... - pružila je ruku i prislonila mi je na grudi - tu unutra. - S bilo čije druge strane, taj čin delovao bi krajnje neumesno, ali Eva-Marija bila je neko kome to može da prođe.

Dok nam je stjuardesa obema sipala po novu čašu šampanjca, moja nova prijateljica nastavila je da mi priča o Sijeni. - I nemoj da upadneš u nevolju - namignula mi je. - Turisti uvek upadaju u nevolju. Ne shvataju da Sijena nije samo Sijena, već sedamnaest različitih četvrti - ili kontrada - unutar grada, koje sve imaju vlastitu teritoriju, vlastitu upravu i vlastiti grb. - Eva-Marija kucnu se sa mnom, zaverenički. - Ako nisi sigurna, uvek možeš da pogledaš gore na čoškovima kuća. Mali porcelanski znakovi reći će ti u kojoj se kontradi nalaziš. E sad, tvoja porodica, Tolomeji, pripada kontradi Sove, a saveznici su vam Orao, Bodljikavo prase i zaboravila sam ostale. Za žitelje Sijene, te kontrade, te četvrti, sama su suština života; one su tvoji prijatelji, tvoja zajednica, tvoji saveznici, kao i tvoji suparnici. Svakoga dana u godini.

- Znači, moja kontrada je Sova - kazala sam, uveseljena jer me je Umberto ponekad kada bih se nadurila zvao namrgođenom sovom. - Koja je vaša kontrada?

Prvi put otkad smo započele svoj dugi razgovor, Eva-Marija skrenula je pogled, potresena mojim pitanjem. - Nemam je - rekla je, s prezirom. - Moja porodica prognana je iz Sijene pre više stotina godina.

Dobrano pre no što smo sletele u Firencu, Eva-Marija počela je da navaljuje da me ona odveze u Sijenu. To joj je baš usput prema njenom domu u Valdorsiji, objasnila je, i zaista nije nikakav problem. Rekla sam joj da mi ne smeta da idem autobusom, ali ona očito nije bila neko ko veruje u javni prevoz. - *Dio santo!*^Z - uzviknula je, kada sam nastavila da odbijam njenu ponudu - zašto želiš da čekaš autobus koji se nikada neće pojaviti, kada možeš da pođeš sa mnom i da se veoma udobno voziš u novim kolima mog kumčeta? - Videvši da me je maltene nagovorila, šarmantno se osmehnula i nagnula ka meni da dovrši posao. - Đulijeta, strašno ću se razočarati ako ne budemo mogle još malčice da nastavimo naš krasni razgovor.

I tako smo prošle kroz carinu ruku podruku; policajac je jedva pogledao u moj pasoš, ali zato dvaput ošacovao Eva-Marijin dekolte. Kasnije, kada sam ispunjavala hrpu formulara boje bombona kako bih prijavila da mi se prtljag zagubio, Eva-Marija je stajala pored mene, lupkajući po podu svojom guči salonkom dok se službenik nije zakleo da će lično pronaći moja dva kofera u koji god kraj sveta da su otišli i da će ih - bez obzira na doba dana opremiti pravo u Sijenu i isporučiti u hotel *Kjuzareli*, čiju je adresu Eva-Marija ispisala karminom i gurnula mu je u džep.

- Vidiš, Đulijeta - objasnila je dok smo zajedno izlazile iz aerodromske zgrade, vukući za sobom samo njen minijaturni ručni prtljag - oni pedeset odsto *vide*, a pedeset odsto *misle* da vide. A...! - Uzbuđeno je mahnula crnoj limuzini koja je stajala pred ulazom u terminal radeći u leru. - Eno ga! Lepa kola, je l' da? - Munula me je laktom i namignula mi. - To je novi model.

- Stvarno? - učtivo sam rekla. Kola mi nikada nisu bila strast, ponajviše zbog toga što je uz njih obično išao i neki tip. Bez sumnje, Dženis bi mogla da mi kaže koji su tačno marka i model vozila u pitanju, kao i to da joj je na spisku životnih želja da vodi ljubav s vlasnikom jednog od njih dok su parkirani na nekom slikovitom mestu uz obalu Amalfi. Suvišno je reći da se njen spisak životnih želja potpuno razlikovao od mog.

Ne uvredivši se mnogo mojim nedostatkom oduševljenja, Eva-Marija privuče me još bliže da mi šapne nešto na uvo. - Ništa ne govori, hoću da ovo bude iznenađenje! O, vidi... nije li zgodan?

- Radosno se zakikotala i obe nas usmerila prema čoveku koji je izlazio iz automobila. - Čao, Sandro!

Čovek obiđe kola da bi nas pozdravio, - Čao, *madrina!*⁸ - Poljubio je kumu u oba obraza, naoko ne mareći što mu je ona s obožavanjem provukla šapu kroz tamnu kosu. - *Bentornata.*²

Eva-Marija bila je u pravu. Ne samo što je njeno kumče bio muškarac privlačan kao sam greh, već je taj muškarac bio i doteran sve u šesnaest, i premda ja nisam bila nikakav stručnjak za žensko ponašanje, podozrevala sam da mu nikada ne manjka podatnih žrtava.

- Alesandro. Želim s nekim da te upoznam. - Eva-Marija nije lako obuzdavala uzbuđenje. - Ovo je moja nova prijateljica. Upoznale smo se u avionu. Zove se Đulijeta *Tolomej*. Možeš li da veruješ?

Alesandro se okrenu i pogleda me očima boje osušenog ruzmarina, očima koje bi Dženis naterale da u donjem vešu pleše rumbu kroz kuću, pevuseći u mikrofon u vidu četke za kosu.

- Čao! - kazala sam, pitajući se hoće li i mene poljubiti.

Ali nije. Sandro je pogledao u moje pletenice, vrećaste bermude i japanke, pre no što se konačno na silu osmehnuo i rekao nešto na italijanskom što nisam razumela.

- Izvinite - kazala sam - ali ja ne...

Čim je shvatio da osim toga što sam odevena kao strašilo još i ne znam italijanski, Alesandro je sasvim izgubio interesovanje za mene. Umesto da prevede to što je rekao, samo je upitao: - Nemate prtljaga?

- Imam brdo. Ali po svoj prilici, sve je otišlo za Veronu. Nekoliko trenutaka kasnije sedela sam na zadnjem sedištu njegovog auta kraj Eva-Marije, dok smo promicali kroz raskoš Firenze. Čim sam sebe ubedila da je Alesandrovo zamišljeno ćutanje samo posledica slabog poznavanja engleskog (ali zašto bih ja uopšte marila?), osetila sam kako u meni raste neko novo uzbuđenje. Evo me, ponovo u zemlji koja me je dvaput ispljunula, kako se uspešno infiltriram u otmene krugove. Jedva sam čekala da pozovem Umberta i sve mu ispričam.

- Čuj, Đulijeta - rekla je Eva-Marija, najzad se udobno naslonivši - na tvom mestu

bih pripazila i ne bih... svakome govorila ko sam.

- Ja? - Umalo nisam prasnula u smeh. - Ali ja sam niko i ništa!

- Niko i ništa? Ti si Tolomejeva!

- Rekli ste mi samo da su Tolomeji živeli davno.

Eva-Marija dodirnu mi kažiprstom vrh nosa. - Ne potcenjuj uticaj davnih događaja. To je tragična mana savremenog čoveka. Savetujem ti, kao nekome iz Novog sveta: više slušaj, i manje pričaj. Ovde je tvoja duša rođena. Veruj mi, Đulijeta, ovde ima ljudi kojima nešto predstavljaš.

Poglednula sam u retrovizor i videla kako me Alesandro posmatra suženim očima. Poznavao engleski ili ne, očigledno nije delio kumino oduševljenje mnome, ali bio je previše disciplinovan da bi iznosio svoje mišljenje. Stoga će trpeti moje prisustvo u svojim kolima dok god ne budem prelazila pristojne granice poniznosti i zahvalnosti.

- Tvoja porodica, Tolomeji - nastavila je Eva-Marija, ne obazirući se na loše vibracije - bila je jedna od najbogatijih i najmoćnijih porodica u čitavoj istoriji Sijene. Bili su privatni bankari, vidiš, i večito u ratu s nama, Salimbenijima, kako bi dokazali ko ima veći uticaj u gradu. Njihova zavada bila je toliko žestoka da su palili jedni drugima kuće - i ubijali jedni drugima decu u postelji - u srednjem veku.

- Bili su neprijatelji? - upitala sam, glupavo.

- O, da! Najgore vrste! Veruješ li u sudbinu? - Eva-Marija položi svoju ruku na moju i stegnu je. - Ja verujem. Naše dve kuće, Tolomeji i Salimbeniji, imale su jedan prastari spor, krvavi spor... Da smo u srednjem veku, sada bismo kopale jedna drugoj oči. Kao Kapuleti i Montagi u *Romeu i Juliji*. - Značajno me je pogledala. - Dve kuće istog ugleda u toj lepoj *Sijeni*, gde se radnja zbiva... Znaš li taj komad? - Kada sam samo klimnula glavom, pod prevelikim utiskom da bih prozborila, ona me je utešno potapšala po ruci. - Ne brini, uverena sam da ćemo ti i ja, s našim novim prijateljstvom, napokon predati zaboravu njihov sukob. I zato... - naglo se okrenula na sedištu.

- Sandro! Računam na tebe da se postaraš da Đulijeta bude bezbedna u Sijeni. Jesi li me čuo?

- Gospođica Tolomej - odgovorio je Alesandro, gledajući preda se u put - nikada nigde neće biti bezbedna. Ni od koga.

- Šta to pričaš? - ukorila ga je Eva-Marija. - Ona je Tolomejeva; dužnost nam je da je štitimo.

Alesandro me pogleda u retrovizoru, i ja stekoh utisak da on mene vidi daleko više no ja njega. - Možda ona ne želi našu zaštitu.

- Iz toga kako je to rekao, znala sam da je posredi izazov, a znala sam i da - uprkos naglasku - izvanredno vlada mojim jezikom. Što je značilo da ima neke druge razloge što sa mnom razgovara tako šturo.

- Zaista sam zahvalna na ovoj vožnji - kazala sam, upotrebivši svoj najsladši osmeh. - Ali sigurna sam da je Sijena veoma bezbedna.

Primio je k znanju taj kompliment neznatno klimnuvši glavom.

- Šta vas dovodi ovamo? Posao ili zadovoljstvo?

- Pa... zadovoljstvo, pretpostavljam.

Eva-Marija uzbuđeno zapljeska. - Onda ćemo morati da se postaramo da se ne razočaraš! Alesandro zna sve Sijenine tajne. Zar ne, *caro*?¹⁰ On će ti pokazati mesta, čarobna mesta koja sama nikada ne bi pronašla. O, ludo ćeš se provesti!

Otvorila sam usta, ali nisam imala pojma šta da kažem. Stoga sam ih zatvorila. Iz toga kako se Alesandro namrštio, bilo je lako zaključiti da će mu pokazivanje Sijene meni biti poslednja stavka na nedeljnom rasporedu.

- Sandro! - nastavila je Eva-Marija, sada oštrije. - Postaraćeš se da se Đulijeta lepo provede, zar ne?

- Ništa mi neće pričiniti veće zadovoljstvo - odvratio je Alesandro, upalivši radio.

- Vidiš? - uštinu me Eva-Marija za porumeneli obraz. - Šta je Šekspir znao? Sada smo prijatelji.

Napolju, svet je bio vinograd, a nebo obešeno nad predelom poput zaštitnog, plavog plašta. Tu sam se rodila, no najednom se osetih kao stranac - uljez - koji se ušunjao na zadnja vrata da bi pronašao i odneo nešto što mu nikada nije pripadalo.

Odahnula sam kada smo se konačno zaustavili ispred hotela *Kjuzareli*. Čitavim putem, Eva-Marija bila je i više no predusretljiva i pričala mi štošta o Sijeni, ali čovek ne može bogzna koliko dugo da vodi ućtiv razgovor nakon neprospavane noći i gubitka celokupnog prtljaga.

Sve što sam imala nalazilo se u ta dva kofera. Praktično sam spakovala čitavo svoje detinjstvo odmah nakon tetka-Rouzine sahrane, i oko ponoći napustila kuću taksijem dok mi je Dženisin trijumfalni smeh i dalje zvonio u ušima. U koferima su se nalazili razna odeća, knjige i besmislene drangulije, ali sada je sve to bilo u Veroni, a ja zaglavljena u Sijeni s malo čime drugim sem četkice za zube, polovine integralnog deserta i čepića za uši.

Pošto je zaustavio kola kraj ivičnjaka ispred hotela i poslušno mi otvorio vrata, Alesandro me je ispratio do samog predvorja. Očigledno to nije želeo, niti sam ja na tom gestu bila zahvalna, ali oboje nas je sa zadnjeg sedišta posmatrala Eva-Marija, a ja sam dotad već shvatila kako je ona žena koja je navikla da bude po njenom.

- Izvolite - reče Alesandro, otvarajući mi vrata. - Posle vas. Nije mi bilo druge do da uđem u hotel *Kjuzareli*. Zgrada me je pozdravila hladnim spokojstvom, visoke tavanice na plećima mermernih stubova, i tek slabašno, odnekud ispod nas, uspela sam da razaberem zvuk raspevanih ljudi koji lupaju šerpama i loncima.

- *Buongiorno!*¹¹ - Iza pulta na recepciji ustao je čovek dostojanstvenog držanja u trodelnom odelu, s mesinganom pločicom na grudima koja mi je stavila do znanja da

mu je ime direktore Rosini. - *Benvenu... a!* - Kada je video Alesandra, stao je usred reči. - *Benvenuto, capitano.*¹²

Položila sam dlanove na zeleni mermer s osmehom za koji sam se nadala da je dopadljiv. - Zdravo. Ja sam Đulijeta Tolomej. Imam rezervaciju. Izvinite trenutak... - Okrenula sam se Alesandru. - Dakle, to je to. Bezbedno sam stigla.

- Veoma mi je žao, sinjorina - reče direktore Rosini - ali nemam rezervaciju na vaše ime.

- O! Bila sam sigurna... Je li to problem?

- Palio je kriv! - Ozlojeđeno je podigao ruke uvis. - Hotel je pun! Ali... - Lupnuo je po ekranu monitora - imam broj kreditne kartice uz ime Džuli Džejkobs. Rezervacija na nedelju dana za jednu osobu. Koja danas treba da stigne iz Amerike. Da niste to vi?

Poglednula sam u Alesandra. On mi uzvрати savršeno ravnodušnim netremičnim pogledom. - Da, to sam ja - rekoh.

Direktore Rosini delovao je iznenađeno. - Vi ste Džuli Džejkobs? I Đulijeta Tolomej?

- Ovaj... da.

- Ali... - Direktore Rosini koraknu malčice u stranu kako bi bolje video Alesandra, opisavši obrvama ućtiv znak pitanja. - *C'e un problema?*¹³

- *Nessun problema*¹⁴ - odgovorio je Alesandro, gledajući nas oboje s nečim što se moglo opisati samo kao namerno odsustvo izraza. - Gospođice Džejkobs. Uživajte u svom boravku u Sijeni.

Eva-Marijino kumče nestalo je za tren oka, a ja ostala s direktoreom Rosinijem u neprijatnoj tišini. Tek kada sam ispunila i poslednji formular koji je stavio preda me, upravnik hotela napokon je dozvolio sebi da se osmehne. - Znači... vi ste prijateljica kapetana Santinija?

Pogledala sam preko ramena. - Mislite na čoveka koji je maločas bio ovde? Ne, nismo prijatelji. Tako se preziva? Santini?

Direktore je očito smatrao da nisam baš najbolje razumela. - On se zove *kapetan* Santini. On je - kako se kaže - šef obezbeđenja u banci Monte Paski. U palati Salimbeni.

Mora da sam delovala potreseno, jer je direktore Rosini požurio da me uteši. - Ne brinite, u Sijeni nemamo kriminalaca. Sijena je vrlo miran gradić. Bio je ovde jednom jedan kriminalac... - nasmejao se sebi u bradu i pozvonio hotelskom dečku - ali sredili smo ga!

Satima sam se radovala tome da se bacim u krevet. Ali sada, kada sam to najzad mogla, umesto da legnem, zatekla sam sebe kako šetkam tamo-amo po svojoj hotelskoj sobi, razmišljajući o mogućnosti da Alesandro Santini obavi proveru mog imena i iskopa moju mračnu prošlost. Poslednje što mi je sada trebalo bilo je da neko u Sijeni

izvuče stari dosije Džuli Džejkobs, otkrije moj rimski debakl i prerano prekine moj lov na blago.

Kada sam malo kasnije pozvala Umberta da mu kažem kako sam bezbedno stigla, on mora da mi je to čuo u glasu - istog trena znao je da je nešto pošlo naopako.

- O, ništa strašno - rekla sam. - Samo neki uštogljenko u armani odelu koji je otkrio da imam dva imena.

- Ali on je Italijan - stigao je Umbertov razuman odgovor. - On ne haje što malko kršiš neki zakon, dok god na sebi imaš lepe cipele. Imaš li na sebi lepe cipele? Imaš li na sebi cipele koje sam ti rekao da obuješ?... Prinčipesa?

Pogledala sam u svoje japanke. - Pretpostavljam da mi se loše piše.

Uvukavši se te noći u postelju, smesta sam skliznula u jedan stari san koji nekoliko meseci nisam bila sanjala, ali koji je od detinjstva bio sastavni deo mog života. U tom snu šetam se kroz veličanstveni zamak s mozaikom ukrašenim podovima i katedralskim tavanicama koje podupiru masivni mramorni stubovi, otvaram jedna pozlaćena vrata za drugim i pitam se gde sam. Jedina svetlost dopire kroz uzane vitraže visoko, visoko iznad moje glave, no ti šareni zraci ne osvetljavaju odviše tamne kutke oko mene.

Dok koračam kroz te ogromne prostorije, osećam se kao dete izgubljeno u šumi, i smeta mi što osećam još nečije prisustvo, i što mi se ti drugi nikada ne pokazuju. Kada nepomično stojim, ćujem ih kako šapuću i lepršaju unaokolo poput aveti, ali čak i ako doista jesu bestelesna bića, i dalje su zatočeni isto kao i ja, i traže izlaz.

Tek kada sam pročitala tu dramu u srednjoj školi, otkrila sam da ti nevidljivi demoni zapravo šapuću odlomke iz Šekspirovog *Romea i Julije* - ne onako kako glumci te stihove recituju na pozornici, već ih mumljaju s tihim žarom, kao čini. Ili kletvu.

I.III

Za tri časa će se lepa Julija probuditi.

Tek su me zvona bazilike s druge strane pjace najzad prenula iz sna. Dva minuta kasnije na vrata mi je pokucao direktore Rosini, kao da nije ni pomišljao da me dotle buka nije već probudila. - Izvinite! - Ne čekajući poziv, uneo je u sobu jedan veliki kofer i stavio ga na prazno postolje za prtljag. - Ovo je sinoć stiglo za vas.

- Čekajte! - Pustila sam vrata i obmotala oko sebe hotelski bademantil najbolje što sam mogla. - Ovo nije moj kofer.

- Znam. - Izvadio je tanku svilenu maramicu iz džepa na grudima i obrisao grašku znoja sa čela. - To je od kontese Salimbeni. Evo, ostavila vam je poruku.

Uzela sam poruku. - Šta je tačno kontesa?

- Obično - reče direktore Rosini s dozom dostojanstva - ne nosim prtljag. Ali pošto je u pitanju kontesa Salimbeni...

- Je l' mi to ona pozajmljuje svoju odeću? - U neverici sam zurila u Eva-Marijinu kratku, rukom pisanu poruku. - I cipele?

- Dok vaš prtljag ne stigne. Trenutno je u Fritoliju.

Svojim izvrsnim rukopisom, Eva-Marija izrazila je pretpostavku da mi njena odeća možda neće savršeno pristajati. Ali, zaključila je, i to je bolje no da unaokolo jurcam gola.

Dok sam proučavala odevne predmete iz kofera jedan po jedan, bila sam srećna što Dženis ne može da me vidi.

Naš dom iz detinjstva nije bio dovoljno velik za dve zaluđenice modom, te sam ja - na Umbertovo veliko razočaranje - odlučila da u životu budem sve sem to. U školi, Dženis je dobijala komplimente od drugarica čiji su životi bili naslovljeni imenima kreatora, dok su se meni divile samo devojkice koje bi užicale prevoz do butika s polovnom robom čiji su prihodi išli u dobrotvorne svrhe, ali koje nisu imale viziju da kupe to što ja kupujem, niti hrabrosti da sve to sklope. Nije da mi se otmena odeća nije dopadala, samo nisam htela da Dženis pružim zadovoljstvo tako što ću delovati kao da mi je stalo do svog izgleda. Jer šta god ja sa sobom učinila, ona je uvek mogla da me nadmaši.

Kad smo završile koledž, ja sam već bila slika i prilika vlastitog imidža: maslačak u leji društva. Pomalo dražestan, ali svejedno korov. Kada je tetka Rouz stavila naše diplomske fotke jednu kraj druge na koncertni klavir, tužno se nasmešila i primetila da sam, od svih onih silnih časova koje sam pohađala, s najboljim ocenama završila kao savršena anti-Dženis.

Drugim rečima, Eva-Marijina firmirana odeća nimalo nije bila u mom fazonu. Ali šta sam mogla? Posle telefonskog razgovora s Umbertom od prethodne večeri, odlučila sam da zasada penzionišem japanke i obratim malo više pažnje na svoj *bella figura*.¹⁵ Na kraju krajeva, poslednje što mi je sada trebalo bilo je da Frančesko Makoni, majčin finansijski savetnik, pomisli da sam neko kome nije verovati.

Stoga sam probala Eva-Marijinu odeću komad po komad, okrećući se na ovu i onu stranu pred ogledalom na garderobnom ormaru, dok nisam pronašla najmanje sablažnjivu kombinaciju - uzani minić i sako, jarkocrven s krupnim crnim tufnama - u kojoj sam izgledala kao da sam upravo izašla iz jaguara sa četiri komada savršeno složenog prtljaga i psetancetom po imenu Draguljče.

Ali što je najvažnije, izgledala sam kao da skrivena nasledstva - i finansijske savetnike - jedem za doručak.

Uzgred, i cipele su bile iste boje.

Da bih stigla do palate Tolomej, objasnio mi je direttore Rosini, moram ili da se popnem Via del Paradizom ili da siđem Via dela Sapijencom.

Obe ulice maltene su zatvorene za saobraćaj - kao i većina ulica u centru Sijene - ali Sapijenca, posavetovao me je, može predstavljati mali izazov, i sve u svemu, Paradizo je verovatno bezbednija ruta.

Dok sam koračala Via dela Sapijencom, pročelja prastarih kuća primicala su mi se sa svih strana, i ubrzo sam bila zarobljena u lavirintu minulih stoleća i pratila logiku jednog ranijeg načina života. Pruga plavog neba iznad mene bila je unakrsno ispresecana zastavama, čije su žive boje bile neobično upadljive spram srednjovekovne cigle, ali osim njih - i ponekih farmerki koje su se sušile na prozorima - nije bilo ničeg što je uvrštavalo to mesto u savremenost.

Svet oko nje se razvio, ali Sijena nije marila. Direttore Rosini mi je rekao da je za Sijenjane, zlatno doba bio kraj srednjeg veka, i dok sam hodala, videla sam da je u pravu; grad se držao svoje srednjovekovne ličnosti s tvrdoglavom ravnodušnošću prema privlačnostima napretka. Tu i tamo može se naići na poneki trag renesanse, ali sve u svemu, nasmejao se upravnik hotela sebi u bradu, Sijena je bila premudra da bi dozvolila da je zavedu čari istorijskih plejboja, tih takozvanih majstora koji su kuće pretvarali u torte.

Zahvaljujući tome, ono najlepše kod Sijene jeste njen integritet; čak i sada, u svetu koji je prestao da haje, ona je i dalje *Siena Vetus Civitas Virginis*, ili, na mom jeziku, Stara Sijena, grad device. I samo zato, zaključio je direttore Rosini, svih prstiju posađenih na zeleni mermerni pult, ona je jedino mesto na kugli zemaljskoj gde vredi živeti.

- Gde ste još živeli? - upitala sam ga, nevino.

- Proveo sam dva dana u Rimu - dostojanstveno je odgovorio. - Kome treba da

gleda dalje? Kada zagrizete trulu jabuku, nastavljate li da jedete?

Iz svoje zadubljenosti u tihe uličice, naposljetku sam izbila na prometnu pešačku ulicu. Sudeći po smernicama koje sam dobila, ona se zvala Korzo, a direttore Rosini mi je objasnio da je čuvena po brojnim starim bankama koje su služile strancima što su putovali starim hodočasničkim putem, koji je prolazio pravo kroz grad. Tokom vekova, kroz Sijenu su proputovali milioni ljudi, i mnoge strane dragocenosti i valute menjale su vlasnike. Postojani protok savremenih turista, drugim rečima, nije ništa drugo do nastavak jedne stare, unosne tradicije.

Tako se obogatila moja porodica Tolomeji, istakao je direttore Rosini, a njihovi rivali Salimbeniji obogatili su se još više. Bili su trgovci i bankari, a njihove utvrđene palate stajale su baš uz tu ulicu - glavnu sijensku arteriju - s neverovatno visokim tornjevima koji su rasli sve više i više dok se, konačno, oba nisu srušila.

Dok sam prolazila pored palate Salimbeni, uzalud sam tražila ostatke starog tornja. Bila je to i dalje upečatljiva građevina s poprilično drakulskim ulaznim vratima, ali više ne utvrda kakva je nekad bila. Negde u toj zgradi, pomislih dok sam sitnim koracima žurila da kraj nje prođem, podignutog okovratnika, Eva-Marijino kumče Alesandro ima svoju kancelariju. Nadam se da - upravo sada - ne pretresa neke prestupničke dosijee kako bi otkrio mračnu tajnu koja se krije iza imena Džuli Džejkobs.

Dalje niz put, ali ne mnogo, stajala je palata Tolomej, drevno prebivalište mojih predaka. Pogledavši gore u veličanstvenu, srednjovekovnu fasadu, najednom osetih ponos što sam u srodstvu s ljudima koji su nekada živeli u tom izuzetnom zdanju. Koliko sam mogla da vidim, od četrnaestog veka nije se promenilo mnogo šta; jedino što je ukazivalo na to da su se moćni Tolomeji iselili i da se uselila jedna moderna banka bili su reklamni poster i koji su visili u duboko usađenim prozorima, i čija su živopisna obećanja bila ispresecana gvozdenim rešetkama. Unutrašnjost zgrade nije bila ništa manje ozbiljna od njene spoljašnosti. Službenik obezbedenja prišao je da mi pridrži vrata dok sam ulazila, onoliko galantno koliko je to poluautomatska puška u njegovim rukama dozvoljavala, ali ja sam bila prezauzeta razgledanjem da bi me bilo briga za njegovu uniformisanu pažnju. Šest golemih stubova od crvene opeke držali su tavanicu visoko, visoko iznad čovečanstva, i premda su tu bili šalteri i stolice i ljudi koji su koračali po nepreglednom kamenom podu, sve je to zauzimalo tako malo prostora da su bele lavlje glave što su virile iz prastarih zidova delovale kao da su potpuno nesvesne ljudskog prisustva.

- Si?¹⁶- Blagajnica me pogleda preko okvira naočara tako pomodno tankih stakala da zasigurno nisu mogle propuštati više od tek neznatne količine stvarnosti.

Nagnula sam se malčice napred, radi privatnosti. - Da li bih mogla da razgovaram sa sinjorom Frančeskom Makonijem?

Blagajnica je, verovali ili ne, uspela da me izoštri kroz svoje naočari, ali činilo se da je ono što je videla nije uverilo. - Ovde nema nikakvog sinjora Frančeska -

odlučno je rekla, s veoma upadljivim naglaskom.

- Nema Frančeska Makonija?

U tom času, blagajnica oseti potrebu da sasvim skine naočari, pažljivo ih sklopi i spusti na pult, i pogleda me s krajnje ljubaznim osmehom kakav ti neko podari baš pre no što ti zarije špric u vrat. - Nema.

- Ali znam da je ovde radio... - Nisam odmakla dalje jer se njena koleginica iz susednog šaltera umešala u razgovor, prošaputavši nešto na italijanskom. Isprva, moja neprijateljski raspoložena blagajnica otkačila ju je ljutito odmahnuvši rukom, ali se časak kasnije predomislila.

- Izvinite - naposletku je rekla, nagnuvši se napred da bi privukla moju pažnju - ali mislite li na *prezidentea* Makonija?

Preplavio me je talas uzbuđenja. - Je li on radio ovde pre dvadeset godina?

Žena je delovala zaprepašćeno. - Prezidente Makoni je oduvek ovde!

- A da li bih mogla s njim da porazgovaram? - Ljupko sam se osmehnula, mada nije to zaslužila. - On je stari prijatelj moje majke, Dajen Tolomej. Ja sam Đulijeta Tolomej.

Obe žene zapiljiše se u mene kao da sam kakav duh, prizvan na njihove rođene oči. Bez ijedne dodatne reči, blagajnica koja me je prvobitno otkačila sada nespretno vrati naočari na nos, okrenu jedan broj i obavi kratak telefonski razgovor na poniznom, gubitničkom italijanskom. Kada je završila, spustila je slušalicu puna poštovanja i okrenula se ka meni s nečim nalik osmehu. - Primiće vas odmah posle ručka, u tri sata.

Svoj prvi obrok od dolaska u Sijenu pojela sam u prometnoj piceriji po imenu *Kavalino bjanko*. Dok sam sedela tamo, pretvarajući se da čitam italijanski rečnik koji sam upravo bila kupila, počela sam da shvatam da će mi biti potrebno više od pozajmljenog odela i nekoliko zgodnih fraza da bih stala na ravnu nogu s meštankama. Ove žene oko mene, podozrevala sam, gledajući kradomice letimično njihove osmehe i živahne pokrete dok su one veselo ćaskale sa zgodnim konobarom, imaju nešto što ja nikada nisam imala, nekakvu sposobnost koju ne mogu tačno da odredim, ali koja mora da je ključni element onog neuhvatljivog duševnog stanja, sreće.

Produživši dalje, osećajući se bezveznije i izgubljenije no ikada, popila sam espresso s nogu u jednom baru na Pjaci Postjerla i upitala jedru baristu¹⁷ može li da mi preporuči neki jeftin butik u blizini. Na kraju krajeva, u Eva-Marijinom koferu - na svu sreću nije bilo donjeg veša. Potpuno zanemariвши ostale goste, barista me je sumnjičavo odmerila od glave do pete i upitala: - Želiš sve novo, je l'? Novu frizuru, novu odeću?

- Pa...

- Ne brini, moj brat od strica najbolji je frizer u Sijeni - možda na svetu. Napraviće od tebe lepoticu. Dođi!

Pošto me je uzela za ruku i izričito zatražila da je zovem Malena, barista me je odmah odvela kod svog brata od strica Luidija, iako je očigledno bilo udarno vreme za kafu, pa su gosti ozlojeđeno za njom vikali dok smo odlazile. Ona je samo slegnula ramenima i nasmejala se, odlično znajući da će joj se svi ulagivati kada se bude vratila, možda čak i malko više no ranije, sad kada su videli kako je bez nje.

Kada smo ušle u njegov salon, Luidi je meo kosu s poda. Nije bio stariji od mene, ali imao je prodoran pogled jednog Mikelandela. Međutim, kada me je usredsređeno pogledao, očigledno nije bio zadivljen.

- Čao, *caro* - reče Malena i rutinski ga ovlaš poljubi u oba obraza - ovo je Đulijeta. Treba joj jedno doterivanje *totale*.

- Zapravo bih samo skratila krajeve - umešala sam se. - Nekoliko centimetara.

Tek nakon žestoke rasprave na italijanskom - koju mi je bilo i te kako drago što ne razumem - Malena je ubedila Luidija da se pozabavi mojim žalosnim slučajem. Ali kada je pristao, shvatio je izazov veoma ozbiljno. Čim je Malena izašla iz salona, posadio me je na frizersku stolicu i zagledao se u moj odraz u ogledalu, okrećući me na ovu i onu stranu kako bi proverio sve uglove. Potom je povadio gumice iz mojih pletenica i s izrazom gađenja bacio ih pravo u kantu za smeće.

- *Bene...*¹⁸ - najzad je rekao, raščestljavši mi kosu i ponovo me pogledavši u ogledalu, malčice manje kritički no prvi put. - Nije tako strašno, zar ne?

Kada sam se vraćala ka palati Tolomej dva sata kasnije, bila sam u još većim dugovima, ali vredelo je svaku nepostojeću paru. EvaMarijino crveno-crno odelo ležalo je uredno složeno na dnu jedne kese za šoping, s cipelama iste boje povrh njega, a ja sam bila u jednom od pet novih outfita koje su sve do jednog odobrili Luidi i njegov ujak Paolo, koji je slučajno imao butik odmah iza ugla. Ujka Paolo - koji nije znao ni reč engleskog, ali je zato znao sve o modi - dao mi je popust od trideset odsto na sve što sam kupila samo da obećam da više nikada neću obući onaj bubamara kostim.

Isprva sam se pobunila, objasnivši da bi prtljag trebalo da mi stigne svakog trena, ali na kraju je iskušenje bilo preveliko. Pa šta ako me po povratku u hotel dočekaju moji koferi? U njima ionako nema ničega što bih ikada mogla da odenem u Sijeni, izuzev možda cipela koje mi je Umberto poklonio za Božić, a koje nikada nisam čak ni probala.

Dok sam se udaljavala od radnje, letimice sam se ogledala u svakom izlogu kraj kog bih prošla. Zašto ovo nikada ranije nisam učinila? Sama sam se šišala još od srednje škole - samo krajeve kuhinjskim makazama, otprilike na svake dve godine. Trebalo mi je oko pet minuta i, iskreno, mislila sam, ko može da uoči razliku? Pa, sada sam zacemento mogla da je uočim. Nekako, Luidiju je pošlo za rukom da oživi moju dosadnu staru kosu, i ona je već bujala u novoj slobodi, vijoreći se na povetarcu dok sam koračala i uramljujući mi lice kao da je posredi lice vredno uramljivanja.

Kad sam bila mala, tetka Rouz me je vodila kod seoskog frizera kad god bi joj

dunulo. Ali bila je dovoljno mudra da nikada u isto vreme ne povede i Dženis i mene. Samo smo jednom završile u salonskim stolicama jedna kraj druge, i dok smo sedele tamo, krevljeći se jedna drugoj u velikim ogledalima, stari brica podigao je oba naša konjska repa i rekao: - Gle! Ova ima medveđu kosu a ova kosu princeze.

Tetka Rouz nije reagovala. Samo je sedela, bez reči, i čekala da on završi. Kada je završio, platila mu je i zahvalila onako odsečno kako je to umela. Onda nas je izvukla iz salona kao da smo se mi ružno ponele, a ne brica. Od tog dana, Dženis nikada nije propuštala priliku da mi uputi kompliment za moju dražesnu, medveđu kosu.

Od te uspomene umalo mi nisu navrle suze. Evo mene, napirlitane, dok je tetka Rouz negde gde više ne može da primeti da sam napokon izašla iz čaure. Sigurno bi je usrećilo da me vidi ovakvu - bar jednom - ali ja sam bila prezauzeta pazeći da me ne vidi Dženis.

Prezidente Makoni bio je uglađen čovek zašao u šezdesete, u odelu i kravati mirnih boja i zapanjujuće uspešan u začesljavanju dugih vlasi na temenu s jedne strane glave na drugu. Kao posledica toga, držanje mu je bilo kruto dostojanstveno, ali u njegovim očima postojala je nepatvorena toplina koja je smesta poništila ono smešno.

- Gospođice Tolomej? - prišao mi je preko hola banke da mi srdačno stegne ruku, kao da smo stari prijatelji. - Ovo je neočekivano zadovoljstvo.

Dok smo koračali zajedno uza stepenice, prezidente Makoni mi se na besprekornom engleskom izvinio zbog neravnih zidova i krivih podova. Čak i najsavremeniji unutrašnji dizajn, objasnio mi je uz smešak, nemoćan je kad se suoči sa zgradom starom skoro osamsto godina.

Posle čitavog dana jezičkih nedoumica, bilo je olakšanje konačno sresti nekoga ko tečno govori moj jezik. Jedva primetan britanski naglasak ukazivao je na to da je prezidente Makoni neko vreme živeo u Engleskoj - možda se tamo školovao - što bi moglo da objasni zašto ga je moja majka uzela za finansijskog savetnika.

Njegova kancelarija bila je na poslednjem spratu, s prozora sa uzdužnim gredama pružao se savršen pogled na crkvu San Kristoforo i ostala veličanstvena obližnja zdanja. Zakoračivši napred, međutim, umalo se nisam saplela o plastično vedro nasred velikog, persijskog tepiha i, pošto se uverio da se nisam povredila, prezidente Makoni je vrlo pažljivo stavio vedro tačno tamo gde je stajalo pre no što sam ga šutnula.

- Krov prokišnjava - objasnio je, pogledavši u ispucalu gipsanu tavanicu - ali ne možemo da pronademo gde. Krajnje je neobično - čak i kad ne pada kiša, voda odnekud kaplje. - Slegnuo je ramenima i pokazao mi da sednem na jednu od dve vešto izrezbarene stolice od mahagonija okrenute ka njegovom stolu. - Stari predsednik govorio je da to zgrada plače. Usput, on je poznavao vašeg oca.

Kad je seo za sto, prezidente Makoni se nasloni onoliko koliko mu je to kožna

stolica dozvoljavala i spoji vrhove prstiju. - Dakle, gospođice Tolomej, kako mogu da vam pomognem?

Iz nekog razloga, pitanje me je iznenadilo. Toliko sam se bila usredsredila na to da stignem tamo da uopšte nisam razmišljala o narednom koraku. Pretpostavljam da je Frančesko Makoni koji je - dotad - krajnje udobno živeo u mojoj mašti odlično znao da sam došla po majčino blago, i da je svih tih godina nestrpljivo čekao da ga napokon preda zakonitom nasledniku.

Pravi Frančesko Makoni, međutim, nije bio toliko predusretljiv.

Počela sam da objašnjavam zašto sam došla, a on me je ćutke slušao, s vremena na vreme klimajući glavom. Kada sam naposljetku prestala da pričam, zamišljeno me je pogledao, ne odajući licem nikakvu odluku.

- I zato sam se pitala - nastavila sam, shvativši da sam zaboravila najvažniji deo - možete li da me odvedete do njenog sefa?

Izvadila sam ključ iz tašne i spustila ga na njegov pisaći sto, ali prezidente Makoni samo ga je okrznuo pogledom. Posle nekoliko trenutaka neprijatne tišine ustao je i otišao do prozora, s rukama na leđima, i namrštivši se pogledao preko sijenskih krovova.

- Vaša majka - konačno je rekao - bila je mudra žena. A kada Bog uznesu mudre u raj, ostavi za njima njihovu mudrost, za nas na zemlji. Njihovi duhovi nastavljaju da žive, i obleću nečujno oko nas, kao sove, s očima koje vide u noći, kad vi i ja vidimo samo tminu. - Zastao je da ispita jedno olovom zaliveno okno koje se rasklimalo. - Na neki način, sova bi bila odgovarajući simbol za čitavu Sijenu, ne samo za našu kontradu.

- Jer... su svi ljudi u Sijeni mudri? - izgovorila sam, ne sasvim sigurna na šta cilja.

- Jer sova ima jednu drevnu pretkinju. Za Grke, ona je bila boginja Atena. Devica, ali i ratnica. Rimljani su je zvali Minerva. U rimsko doba, ovde u Sijeni postojao je njen hram. Zato je u našim srcima oduvek postojala ljubav prema Devi Mariji, još u antičko doba, pre no što se Hrist rodio. Za nas, ona je oduvek bila ovde.

- Prezidente Makoni...

- Gospođice Tolomej. - Najzad se okrenuo prema meni. - Pokušavam da shvatim šta bi vaša majka želela da učinim. Tražite od mene da vam dam nešto što je njoj donelo mnogo muke. Da li bi ona zaista želela da vam to dam? - Probao je da se osmehne. - S druge strane, ta odluka nije na meni, zar ne? Ostavila je to ovde, nije ga uništila, što znači da je sigurno želela da vam ga predam, vama ili već nekome. Pitanje glasi: Jeste li sigurni da ga želite?

U tišini koja je usledila posle njegovih reči, oboje smo jasno čuli: kap vode koja pada u plastično vedro po danu bez ijednog oblačka.

Pošto je pozvao i drugog čuvara ključeva, ozbiljnog sinjora Virđilija, prezidente Makoni poveo me je niz jedno odvojeno stepenište - prastaru kamenu spiralu koja

mora da je bila tamo otkad je palata podignuta - u najdublje špilje banke. Tada sam prvi put postala svesna da ispod Sijene postoji čitav jedan drugi svet; svet pećina i senki koji se veoma razlikuje od gornjeg sveta svetlosti.

- Dobro došli u Botini - rekao je presidente Makoni dok smo koračali jednim špiljolikim prolazom - ovo je stari, podzemni akvedukt sagrađen pre hiljadu godina da bi sprovodio vodu u grad Sijenu. Sve ovo je peščar, ali čak i s primitivnim oruđem koje su tada imali, sijenski graditelji uspeali su da iskopaju ogromnu mrežu tunela koji su dovodili svežu vodu do javnih fontana, štaviše i do podruma nekih privatnih kuća. Naravno, sada se više ne upotrebljava.

- Ali ljudi svejedno ovamo silaze? - upitala sam, dodirnuvši grubi zid od peščara.

- O, ne! - Prezidentea Makonija uveselila je moja naivnost.

- Ovo je opasno mesto. Čovek lako može da se izgubi. Niko ne poznaje čitav Botini. Postoje priče, brojne priče, o tajnim tunelima odavde donde, ali mi ne želimo da ljudi trče unaokolo i istražuju ih. Peščar je šupljikav, znate. Drobi se. A na njemu sedi čitava Sijena.

Sklonila sam ruku. - Ali ovaj zid je... ojačan? Prezidente Makoni delovao je blago smeteno. - Ne.

- Ali ovo je banka. To deluje... opasno.

- Jednom - odgovorio je, podigavši obrve u znak osude - neko je probao da provali unutra. Jednom. Prokopali su tunel. Trebalo im je nekoliko meseci.

- Jesu li uspeali?

Prezidente Makoni uperi prst u kameru za nadzor okačenu u jednom mračnom uglu.

- Kada se alarm upalio, pobegli su tim tunelom, ali bar ništa nisu ukrali.

- Ko su bili? - upitala sam. - Jeste li ikada otkrili?

Slegnuo je ramenima. - Neki gangsteri iz Napulja. Nisu se vraćali. Kada smo napokon stigli do trezora, i presidente Makoni i sinjor Virđilio morali su da provuku svoje ključ-kartice da bi se masivna vrata otvorila.

- Vidite? - Prezidente Makoni bio je ponosan. - Čak ni predsednik ne može sam da otvori ovaj trezor. Kao što kažu, apsolutna moć apsolutno kvari.

U trezoru, svi zidovi su od poda do tavanice bili prekriveni sefovima. Sefovi su većinom bili mali, ali neki su bili dovoljno veliki da posluže kao aerodromski ormarić za prtljag. Majčin sef, kako se ispostavilo, bio je negde između, i čim mi ga je presidente Makoni pokazao i pomogao mi da stavim ključ u bravu, on i sinjor Virđilio učtivo su napustili prostoriju. Kada sam, koji časak kasnije, začula zvuk kresanja dve šibice, znala sam da su ugrabili priliku za puš-pauzu u hodniku.

Otkad sam pročitala tetka-Rouzino pismo, razmatrala sam mnoge različite zamisli o tome šta bi majčino blago moglo da bude, i davala sve od sebe da obuzdam očekivanja kako se ne bih razočarala. Ali u svojim najnesputanijim maštarijama pronalazila sam veličanstvenu zlatnu kutiju, zaključanu i punu obećanja, ne mnogo različitu od kovčega s blagom kakve gusari iskopavaju na pustim ostrvima.

Majka mi je ostavila upravo tako nešto. Bila je to drvena kutija sa zlatnim ukrasima, i premda zapravo nije bila zaključana - bravu nije *ni imala* - kvačica je bila zapekla od rđe, što me je sprečavalo da uradim ma šta drugo osim da je samo nežno protresem i probam da ustanovim šta se u njoj nalazi, Bila je približne veličine manje mikrotalasne pećnice, ali neobično laka, što je odmah isključilo mogućnost da su u pitanju zlato i nakit. S druge strane, bogatstvo se pojavljuje u mnogo oblika i materija, a ja svakako nisam bila neko ko bi se bunio da dobije trocifreni papirni novac.

Dok smo se pozdravljali, presidente Makoni uporno je navaljivao da mi pozove taksi. Ali ja sam mu rekla da mi nije potreban; kutija taman lepo staje u jednu moju kesu za šoping, a hotel *Kjuzareli*, na kraju krajeva, nije daleko.

- Ja bih pripazio - kazao je - kada hodam s tim unaokolo. Vaša majka je uvek bila obazriva.

- Ali ko zna da sam ovde? I da imam ovo? Slegnuo je ramenima. - Salimbeniji...

Zurila sam u njega, ne znajući je li stvarno ozbiljan. - Nemojte mi reći da stara porodična zavada još traje!

Presidente Makoni skrenu pogled, osetivši nelagodu zbog te teme. - Salimbeni će uvek biti Salimbeni.

Udaljavajući se od palate Tolomej, ponovila sam tu rečenicu za sebe nekoliko puta, pitajući se šta tačno znači. Na kraju sam zaključila da posredi nije ništa drugo do ono što na tom mestu treba da očekujem; sudeći po Eva-Marijinim pričama o žestokim suparništva između kotrada u savremenom Paliju, stare porodične razmirice iz srednjeg veka i dalje su trajale, čak i ako se oružje promenilo.

Iz obzira prema vlastitom tolomejskom nasleđu, zakoračila sam malo kočopernije kada sam drugi put tog dana prolazila pored palate Salimbeni, tek da Alesandru stavim do znanja - ukoliko slučajno baš u tom trenutku pogleda kroz prozor - da je u gradu novi šerif.

Upravo tada, kada sam pogledala preko ramena da vidim jesam li bila potpuno jasna, primetila sam kako za mnom ide jedan čovek. Nekako se nije uklapao u sliku; ulica je bila puna cvrkutavih turista, majki s dečjim kolicima i ljudi u poslovnim odelima koji su glasno pričali u svoje mobilne telefone s nekim ko ih ne vidi, svejedno gestikulirajući. Za razliku od njih, taj čovek je bio u otrcanoj trenerci i s naočarima za sunce sa staklima-ogledalima koje ničim nisu sakrivala činjenicu da mi gleda pravo u kese.

Ili sam počela da umišljam? Da me nisu uznemirile oprostajne reči presidentea Makonija? Zastala sam ispred jednog izloga, veoma se nadajući da će taj čovek proći kraj mene i produžiti svojim putem. Ali nije. Čim sam ja stala, zastao je i on, praveći se da gleda u neki poster na zidu.

Sada sam prvi put osetila malene žaoke straha, kako ih je Dženis zvala, i dvaput duboko udahnuvši razmislila o tome koje mogućnosti imam. Ali zapravo sam mogla da uradim samo jedno. Ako nastavim da hodam, sva je prilika da će mi se pre ili kasnije

prikrasti i oteti mi kesu iz ruke, ili da će me, što je još gore, ispratiti do mesta gde sam odsela i posetiti me kasnije.

Zviždućući za sebe ušla sam u radnju, i čim sam se našla unutra, pritrčala sam prodavcu i upitala ga smem li da izađem na zadnji ulaz. Jedva podigavši pogled sa svog časopisa o motociklima, samo je uperio prst u vrata u suprotnom kraju prostorije.

Deset sekundi kasnije, istrčala sam na jednu uzanu uličicu bezmalo srušivši red vespi koje su tu bile parkirane jedna kraj druge. Nisam imala predstavu gde sam, ali to nije bilo bitno. Najvažnije je bilo to što sam i dalje imala svoje kese.

Kada me je taksi vratio u hotel *Kjuzareli*, bila sam rada da platim svaku cenu za tu vožnju. Ali kada sam vozaču dala previsoku napojnicu, on je zavrteo glavom u znak negodovanja i vratio mi najveći deo novca.

- Gospođice Tolomej! - donekle uznemireno, direktore Rosini prišao mi je čim sam kročila u predvorje. - Gde ste bili? Kapetan Santini upravo je bio ovde. U uniformi! Šta se dešava?

- O! - Pokušala sam da se osmehnem. - Možda je došao da me pozove na kafu?

Direktore Rosini me prostreli pogledom, obrva izvijenih u šiljatom luku neodobravanja. - Mislim da kapetan nije dolazio ovamo s putenim namerama, gospođice Tolomej. Iskreno bih vam preporučio da ga pozovete. Evo... - pružio mi je posetnicu kao da je posredi hostija. - Ovo je njegov broj telefona, tu, napisan na poleđini, vidite? Predlažem... - direktore Rosini podiže glas kada sam produžila pored njega hodnikom - da ga smesta pozovete!

Trebalo mi je oko sat - i nekoliko odlazaka do hotelske recepcije - da otvorim majčinu kutiju. Pošto sam isprobala sve alatke koje sam imala, od hotelskog ključa i svoje četkice za zube do telefonske slušalice, otrčala sam dole da pozajmim pincetu, zatim grickalicu, zatim iglu i naposletku šrafciğer, i te kako svesna da direktore Rosini deluje sve manje i manje prijateljski svaki sledeći put kada me vidi.

Na kraju mi ipak nije pošlo za rukom da otvorim zarđalu kvačicu, već sam morala da odšrafim čitav mehanizam za zatvaranje, što je dobrano potrajalo jer je šrafciğer koji sam pozajmila bio premali. Ali bila sam prilično sigurna da će, pojavim li mu se još jednom na recepciji, direktore Rosini pući od besa.

Silno sam se trudila, a moje nade i iščekivanja u vezi sa sadržajem kutije postojano su bivali sve neobuzdaniji, te kada sam napokon uspela da otvorim poklopac, bila sam gotovo bez daha od uzbuđenja. Budući da je kutija bila tako lagana, ubedila sam sebe da se u njoj nalazi nekakav lomljiv - i veoma skupocen - predmet, ali kada sam najzad pogledala unutra, uvidela sam da sam pogrešila.

U kutiji nije bilo ničeg lomljivog; zapravo, u njoj jedva da je bilo ičeg drugog sem hartije. I to dosadne hartije. Unutra nisu bili ni novac ni deonice ni dokumenti o

vlasništvu niti ikakvi drugi vrednosni papiri, već samo pisma u kovertima i različite vrste tekstova otkucanih na listovima koji su bili ili priheftani jedan za drugi ili smotani i obmotani istrulelim gubicama. Jedini pravi predmeti u kutiji bila je sveska sa nekakvim žvrljotinama i škrabotinama, jeftini meki povez Šekspirovog *Romea i Julije*, i staro raspeće na srebrnom lancu.

Neko vreme ispitivala sam raspeće, pitajući se da nije možda izuzetno staro i na neki način vredno. Ali sumnjala sam da jeste. Čak i ako je u pitanju bila starina, i dalje je bila samo od srebra, i koliko sam mogla da vidim, u vezi s njom nije bilo ničeg posebnog.

Isto je bilo s mekim povezom *Romea i Julije*. Nekoliko puta sam je prelistala, rešena da procenim koliko vredi, ali nije bilo ničega što bi mi dalo iole nade, čak ni jedne jedine beleške na margini.

U svesci, s druge strane, nalazili su se neki zanimljivi crteži koji su - uz malo dobre volje - mogli da se protumače kao da imaju veze s kakvim lovom na blago. Ili su to možda bile samo skice iz poseta muzejima i vrtovima sa skulpturama. Jedna skulptura majci je naročito bila zapala za oko (ako je ovo zbilja bila njena sveska, a to njeni crteži), a bilo mi je jasno i zašto. Predstavljala je muškarca i ženu; muškarac je klečao, držeći ženu u naručju, i da njoj oči nisu bile otvorene, pretpostavila bih da spava ili čak da je mrtva. U svesci je bilo najmanje dvadeset različitih crteža te skulpture, a mnogi od njih bavili su se pojedinostima, kao što su crte lice, ali da budem iskrena, nijedan me nije približio otkriću zašto je moja majka njome uopšte bila toliko opsednuta.

U kutiji se nalazilo i šesnaest ličnih pisama, ležala su na dnu. Pet je bilo od tetke Rouz, koja je preklinjala moju majku da odustane od svojih „budalastih zamisli“ i vrati se kući; još četiri su takođe bila od tetke Rouz, ali ona su bila poslata kasnije, i majka ih nije ni otvorila. Ostala su bila na italijanskom, i majci su ih poslali neki ljudi koje nisam poznavala.

U kutiji nije ostalo ništa više sem onih brojnih otkucanih tekstova. Neki su bili izgužvani i izbleđeli, drugi noviji i hrskaviji; većinom su bili na engleskom, sem jednog na italijanskom. Činilo se da nijedan od njih nije originalni; svi - sem onog italijanskog - bili su prevodi koji su zasigurno bili otkucani u poslednjih stotina godina.

Dok sam pregledala tu hrpu, polako mi je postajalo jasno da u tom prividnom ludilu zapravo postoje razum i rima, i jednom kada sam to primila k znaju, nije mi trebalo dugo da poređam tekstove na postelju po nekakvom hronološkom redu:

DNEVNIK MAESTRA AMBROĐA (1340)
ĐULIJETINA PISMA ĐANOCI (1340)
ISPOVESTI MONAHA LORENCA (1340)

LA MALEDIZIONE SUL MURO* (1370)
TRIDASET TREĆA PRIČA MASUKIJA SALERNITANA (1476)
ROMEO I JULIJA LUIDIJA DA PORTA (1530)
ROMEO I JULIJA MATEA BANDELA (1554)
ROMEO I JULIJA ARTURA BRUKA (1562)
ROMEO I JULIJA VILJEMA ŠEKSPIRA (1597)
PORODIČNO STABLO ĐULIJETE I ĐANOCE

Kada sam ih rasprostrla preda se, trebalo mi je, međutim, malko duže da u toj zbirci pronađem neki smisao. Prva četiri teksta - svi iz četrnaestog veka - bili su tajanstveni i neretko nepotpuni, dok su potonji tekstovi bili jasniji. Ali što je najvažnije, potonji tekstovi imali su nešto zajedničko; svi su bili verzije priče o Romeu i Juliji, i kulminirali onom koju većina zna: Šekspirovom *Uzvišenom i žalosnom tragedijom Romea i Julije*.

Iako sam sebe oduvek smatrala stručnjakom za taj komad, potpuno sam se iznenadila otkrićem da Bard, zapravo, nije izmislio priču, već samo iskoristio dela ranijih pisaca. Priznajem, Šekspir je bio genije s rečima, i da nije sve to provukao kroz svoju pentametarsku mašinu, pitanje je bi li priča ikada postala svetski poznata. Ali čak i da je tako, činilo se - po mom skromnom mišljenju - da je priča već bila đavolski dobra kada se našla na njegovom pisaćem stolu. A najzanimljivije je bilo to što se radnja najranije verzije - one koju je 1476. godine napisao Masukijo Salernitano - uopšte ne odigrava u Veroni, već baš tu, u Sijeni.

To književno otkriće bezmalo mi je skrenulo pažnju s činjenice da sam, iskreno, suočena s prilično velikim ličnim razočaranjem. U majčinoj kutiji nije bilo ničega što je imalo ikakvu novčanu vrednost, niti je - među svim tim hartijama koje sam dotad pregledala - bilo i najmanjeg nagoveštaja da su nekakve porodične dragocenosti skrivene negde drugde.

Možda je trebalo da se stidim što tako razmišljam; možda je trebalo da pokažem više zahvalnosti zbog toga što u rukama napokon držim nešto što je pripadalo mojoj majci.

Ali bila sam odveć zbunjena da bih bila razborita. Šta li je, pobogu, nagnalo tetku Rouz da poveruje kako je u pitanju nešto strahovito vredno - nešto vredno putovanja, po njoj u najopasnije mesto na svetu, to jest u Italiju? I zašto je moja majka držala ovu kutiju s hartijama u utrobi jedne banke? Sada se osetih glupavo, Posebno kada sam pomislila na onog tipa u trenerci. Naravno da me nije pratio. I to mora da je bio plod moje prebujne mašte.

Bez poleta, počela sam da listam starije tekstove. Dva od njih, *Ispovesti monaha Lorenca* i *Đulijetina pisma Đanoci*, bila su samo zbirke nepotpunih rečenica, kao na primer: „Tako mi Deve, postupala sam u skladu sa voljom nebeskom“ i „skroz do

Sijene u mrtvačkom sanduku iz straha od Salimbenijevih razbojnika“.

Dnevnik maestra Ambrođa bio je čitljiviji, ali kada sam počela da ga prelistavam, gotovo sam poželela da nisam. Ko god da je taj maestro bio, bolovao je od teškog verbalnog proliva i vodio dnevnik o svakoj tričariji koja se 1340. godine dogodila njemu, a, sudeći po obimu dnevnika, i svim njegovim prijateljima. Koliko sam mogla da ocenim, to nije imalo nikakve veze sa mnom, niti sa bilo čim drugim u majčinoj kutiji, kada smo već kod toga.

A tada mi se pogled iznenada zaustavio na jednom imenu usred maestrovog teksta.

Đulijeta Tolomej.

Mahnito sam proučila stranicu pod svetlošću lampe na noćnom stočiću. Ali ne, nisam pogrešila; nakon nekih početnih razmišljanja o tome koliko je teško naslikati savršenu ružu, brbljivi maestro Ambrođo napisao je stranice i stranice o nekoj mladoj ženi koja se slučajno zvala istovetno kao ja. Koincidencija?

Naslonivši se u postelji, načela sam dnevnik od početka, povremeno proveravajući ostale nepotpune tekstove radi dodatnih informacija. I tako je počelo moje putovanje u Sijenu godine 1340, i moje srodstvo sa ženom s kojom sam delila ime.

II.I

I u toj pozajmljenoj slici uvele smrti ti ćeš ostati četrdeset i dva sata.

SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Bejahu oni igračke sudbine!

Tri dana putovali su, s propašću se igrali žmurke i živeli od hleba tvrda kao kamen. Sada, napokon, na najtopliji, najkukavniji dan leta, bili su toliko blizu kraju svog putovanja da je monah Lorenzo već nazirao tornjeve Sijene kako čarobno niču na obzorju pred njima. I tu njegove brojanice, nažalost, izgubiše svoju zaštitnu moć.

Sedeći u zaprežnim kolima i umorno se klackajući iza saputnika na atovima - saputnika koji svi do jednog bejahu kaluđeri kao i on sam - mladi monah upravo je počeo da zamišlja cvrčavu govedinu i rujno vino što ih čeka na odredištu, kada dvanaest konjanika zlokobnog izgleda izgalopira iz jednog vinograda u oblaku prašine, opkoli malu putujuću družinu i sa svih strana joj, isukanih mačeva, prepreči put.

- Pozdrav, neznanci! - viknu njihov vođa, bezub i prljav no raskošno odeven, bez sumnje, u ruho svojih prethodnih žrtava. - Ko to bez dozvole stupa na Salimbenijevu zemlju?

Monah Lorenzo povuče uzde da zaustavi konje, dok su njegovi saputnici činili sve u svojoj moći da stanu između kola i razbojnika.

- Kao što vidiš - odgovori najstariji kaluđer, pokazujući vođi svoju jeftinu mantiju - mi smo samo ponizna braća iz Firenze, plemeniti prijatelju.

- Aha. - Vođa razbojnika pogleda u navodne kaluđere, suženih očiju. Naposletku, pogled mu se zaustavi na uplašenom licu monaha Lorenca. - Kakvo vam je to blago tu pozadi u kolima?

- Ništa što bi tebi bilo vredno - odgovori najstariji kaluđer, poteravši ata malko unazad da razbojniku bolje zapreči prilaz kolima. - Molim te, pusti nas da prođemo. Mi smo monasi i ne predstavljamo nikakvu pretnju ni tebi ni tvojim plemenitim rođacima.

- Ovo je Salimbenijev drum - naglasi vođa, podvukavši reči mačem - signal za njegove drugove da se približe. - Ako želite da ga koristite, morate platiti putarinu. Radi svoje lične bezbednosti.

- Već pet puta smo Salimbeniju plaćali putarinu.

Lupež slegnu ramenima. - Zaštita je skupa.

- Ali ko bi - prepirao se drugi s tvrdoglavom hladnokrvnošću - napao skupinu monaha na putu za Rim?

- Ko? Oni bedni Tolomejevi psi! - Vođa dvaput pljunu na zemlju da začini to što je rekao, a njegovi se ljudi odmah povedoše za primerom. - Ta bagra što krade, siluje i ubija!

- Zato bismo - primeti kaluđer - stvarno voleli da stignemo u grad Sijenu pre mraka.

- Sijena nije daleko - klimnu glavom razbojnik - ali u poslednje vreme njene kapije zatvaraju se rano, zbog grdih nevolja koje besni Tolomejevi psi pričinjavaju svim dobrim i vrednim građanima Sijene, a osobito, mogao bih dodati, uzvišenoj i dobrohotnoj kući Salimbenijevih - u kojoj obitava moj plemeniti gospodar.

Banda mumlanjem pozdravi vođin govor.

- Dakle, kao što sigurno uviđate - nastavi on - mi, posve ponizno, razume se, vladamo ovim drumom i većinom drugih drumova u okolini ove ponosite republike - Sijene, naime - te bih ti mudro, kao prijatelju, savetovao da požurite i odmah platite tu putarinu, da biste produžili svojim putem i klisnuli u grad pre no što se kapije zatvore, posle čega će nedužni putnici poput vas verovatno postati plen nitkovskih Tolomejevih bandi koje, kad se smrkne, izlaze da pljačkaju i tome slično - i koje neće sprečiti te vaše mantije.

Pošto lupež reče šta je imao, zavlada mrtva tišina. Zguren na kolima iza svojih saputnika, držeći mlitave uzde, monah Lorenzo oseti kako mu srce skakuće po grudima kao da traži kud da se skrije, i na tren pomisli da će se onesvestiti. Bejaše to jedan od onih dana - sa suncem što prži i bez daška vetra - koji čoveka podsećaju na strahote pakla. A nije baš zgodno ni to što su mnogo sati ranije bili ostali bez vode. Da je za kesu s novcem zadužen monah Lorenzo, on bi drage volje platio huljama šta god traže, samo da krenu dalje.

- U redu, onda - reče najstariji kaluđer, kao da usliši nemu molbu monaha Lorenca - koliko, za vašu zaštitu?

- Zavisi. - Lupež se isceri. - Šta vam je u tim kolima, i koliko vam vredi?

- To je mrtvački sanduk, plemeniti prijatelju, i u njemu je žrtva jedne jezive zarazne bolesti.

Začuvši to, većina razbojnika ustuknu, ali vođa se nije dao tako lako odvratiti. - Pa - reče, iscerivši se još šire - da pogledamo.

- Ne preporučujem! - reče kaluđer. - Sanduk mora ostati zapečaćen, takva su nam naređenja,

- Naređenja? - viknu vođa. - Otkad to ponizni monasi dobijaju *naređenja*? I kada su... - zastade, radi utiska, glupavo se smejujući - počeli da jašu atove odgojene u Lipiciji?

U tišini koja je usledila posle njegovih reči, monah Lorenzo oseti kako mu duhovna snaga ponire ka samom dnu duše poput olovnog tega, preteći da izađe na

suprotni kraj.

- A pogledajte ovo! - nastavi razbojnik, poglavito da bi zabavio drugove. - Jeste li ikada videli ponizne monahe u tako raskošnoj obući? E ovo je... - upro je mačem u zinu sandale monaha Lorenca - trebalo *svi* da obujete, nemarni moji prijatelji, ako vam je namera bila da izbegnete plaćanje putarine. Koliko ja vidim, jedini ponizni brat ovde jeste ovaj mutavi momak na kolima; što se vas ostalih tiče, kladim se u svoja muda da ste u službi nekog velikodušnog gospodara koji nije Bog, i uveren sam da vrednost tog sanduka - za njega - daleko prevazilazi tričavih pet florina koliko ću vam naplatiti prolaz.

- Grešiš - odgovori najstariji kaluđer - ako misliš da smo kadri za takav trošak. Možemo odvojiti samo dva florina. Tvome gospodaru ne služi na čast što tako nesrazmernom pohlepom otežava život crkvi.

Razbojniku uvreda ugodi. - Pohlepom, veliš? Ne, radoznalost je moja mana. Platite pet florina ili ću znati šta mi je činiti. Kola i sanduk će ostati ovde, pod mojom zaštitom, dok vaš gospodar lično po njih ne dođe. Jer veoma bih voleo da vidim tu bogatu svinju koja vas je poslala.

- Uskoro ćeš štititi samo zadah smrti.

Vođa se prezrivo nasmeja. - Miris zlata, prijatelju, nadjačava sav vonj.

- Ni brdo zlata - odvrati kaluđer, napokon odbacujući poniznost - ne bi valjano prekrilo tvoj.

Čuvši tu uvredu, monah Lorenzo ugrize se za usnu i poče da traži način da pobjegne. Poznavao je svoje saputnike i više no dovoljno da bi mogao predvideti ishod te razmirice, i nije želeo u tome da učestvuje.

Vođu razbojnika zadivi drskost njegove žrtve. - Znači rešen si - reče, nakrivivši glavu - da umreš na mojoj oštrici?

- Rešen sam - reče kaluđer - da izvršim svoj zadatak. I nikakva tvoja zarđala oštrica neće me u tome sprečiti.

- Zadatak? - razbojnik zalikova. - Gle, rođaci, evo jednog monaha koji misli da ga je Bog proizveo u viteza!

Svi razbojnici nasmejaše se, ne znajući baš svi zašto, a vođa klimnu glavom ka kolima. - Sada se otarasite ovih budala i odvedite atove i kola Salimbeni...

- Imam bolju zamisao - prasnu kaluđer i podera mantiju otkrivši uniformu ispod nje - što ne bismo umesto toga otišli kod mog gospodara Tolomeja, sa tvojom glavom na kocu?

Monah Lorenzo zastenja u sebi kada mu se strahovi obistiniše. Ne trudeći se više da se sakriju, njegovi saputnici - svi do jednog prurušeni Tolomejevi vitezovi - isukaše mačeve i bodeže iz ogrtača i bisaga, a puki zvuk probuđenog gvožđa natera razbojnike da zapanjeno uzmaknu, samo da bi sledećeg trena zajedno sa svojim konjima vrisnuli i jurnuli u žestok napad.

Iznenadna buka nagna konje monaha Lorenca da napnu zadnje noge kao da su

opruge i daju se u besomučan galop, vukući kola, dok on bejaše nemoćan da učini išta drugo sem da cima beskorisne uzde i poziva na razum i obuzdavanje dve životinje koje se nikada nisu učile filosofiji. Posle tri dana na putu, pokazivale su izuzetan duh vukući svoj tovar dalje od gungule i penjući se neravnim drumom ka Sijeni, dok su točkovi cvileli a sanduk poskakivao tamo-amoo, preteći da padne iz kola i razbije se u iverje.

Ne uspevši da nađe zajednički jezik s konjima, monah Lorenzo okrenuo se sanduku, kao lakšem protivniku. Obema rukama i nogama trudio se da ga primiri, ali dok se upinjao da nezgrapnu prokletinju ljudski uhvati, kretanje na putu iza njega natera ga da podigne pogled i uvidi da bi udobnost sanduka trebalo da mu bude najmanja briga.

Pratila su ga dvojica razbojnika, u punom galopu da povrate svoj plen. Požurivši da se pripremi za odbranu, monah Lorenzo pronašao je samo bič i svoje brojanice, i sa strepnjom posmatrao kako jedan razbojnik sustiže kola - s nožem međ bezubim desnim i pruža ruku da se uhvati za drvenu ogradu. Pronašavši u milostivome sebi nužnu žestinu, monah Lorenzo zamahnu bičem na gusara koji se ukrcavao i začu ovoga kako jauknu od bola kad mu volujski rep pusti krvcu. Za tog lupeža, međutim, jedna posekotina ne bejaše dovoljna, i kada monah Lorenzo udari opet, ovaj uhvati bič i istrgnu mu dršku iz ruke. Budući da sad nije imao nikakvu zaštitu sem brojanica i raspeća oko vrata, monah Lorenzo poče svog suparnika da gađa ostacima ručka. No uprkos tvrdoći hleba, nije mogao da ga spreči da se konačno popne u kola. Videvši da je monahu ponestalo municije, razbojnik zadovoljno i pobednički stade na noge, uze nož iz usta, i pokaza dugačku oštricu uzdrhtaloj meti.

- Stani u ime Hrista! - uzviknu monah Lorenzo, podigavši brojanice. - Imam prijatelje na nebesima koji će te zgromiti jednim udarcem!

- Stvarno? Nigde ih ne vidim!

Upravo tada, otvorio se poklopac sanduka, a njegov obitavalac - mlada žena koja je zbog svoje divlje kose i plamtećih očiju ličila na kakvog anđela osvete - uspravila se i sela sa svim znakovima zaprepaštenosti. Sam prizor bio je dovoljan da razbojnik užasnuto ispusti nož i prebledi kao krpa. Ne oklevajući, anđeo se nagnuo iz sanduka, dohvatio nož i smesta ga zario u meso njegovom vlasniku, onoliko visoko u butinu koliko je srdžbom mogao da dosegne.

Urliknuvši od bola, ranjeni čovek izgubio je ravnotežu i smandrljao se sa ruba kola povredivši se još teže. Obraza zajapurenih od uzbuđenja, devojka se okrenu i nasmeši monahu Lorencu, a i izašla bi iz sanduka da je on nije u tome sprečio.

- Ne, Đulijeta! - bio je uporan, gurajući je natrag - ostani tu i smiri se, za ime boga!

Zalupivši poklopac preko njenog ogorčenog lica, monah Lorenzo osvrnu se da vidi šta se desilo s drugim konjanikom. No on, ovaj, nije bio vratoloman kao njegov pajdaš i nije imao nameru da se penje na pomahnitala kola pri njihovoj sadašnjoj brzini.

Namesto toga, odgalopirao je napred da uhvati ormu i uspori konje, i ta mera, na nesreću monaha Lorenca, ubrzo je počela da daje plod. Narednih dvestotinak metara konji postepeno bejahu primoravani da uspore galop, zatim da pređu u kas, da bi naposletku sasvim stali.

Tek tada se lupež približio kolima, i dok je jahao prema njima, monah Lorenzo vide da posredi nije niko drugi do raskošno odeveni vođa razbojnika, koji se i dalje smejuljio i delovao kao da ga se krvoproliće nije ni dotaklo. Zalazeće sunce podarilo mu je bronzani oreol posve nezasluženo, i monahu Lorencu zapade za oko kontrast između blistave lepote predela i čiste izopačenosti njegovih stanovnika.

- Šta veliš na ovo, kaluđeru - poče zlotvor, s jezovitom uglađenošću - pokloniću ti život; uistinu, možeš čak da uzmeš i ova odlična kola i ove plemenite konje, bez ikakve dažbine, u zamenu za tu devojkicu?

- Zahvaljujem na velikodušnoj ponudi - odgovori monah Lorenzo, škiljeći u sunce na zalasku - ali zakleh se da ću štititi ovu plemenitu damu, i ne mogu ti je prepustiti. Ako to učinim, ne gine nam pakao, ni tebi ni meni.

- Gluposti! - Razbojnik sve to već bejaše čuo. - Ta devojkica je dama isto koliko ti ili ja. Uistinu, podozrevam da je u pitanju Tolomejeva kurva!

Iz sanduka se začu ozlojeđen vrisak, i monah Lorenzo brže-bolje nagazi na poklopac kako bi ga sprečio da se otvori.

- Ova dama veoma je važna meser¹⁹ Tolomeju, to je istina - reče - i svaki čovek koji je pipne navući će vlastitome rodu rat na vrat. Siguran sam da tvoj gospodar, Salimbeni, ne želi takvu zavadu.

- A, vi monasi i vaše propovedi! - Razbojnik dojaha tik do kola, i oreol mu tek tada izblede. - Ne preti mi ratom, mali propovedniče. On mi najbolje ide od ruke.

- Preklinjem te da nas pustiš! - zavapi monah Lorenzo, podigavši svoje drhtave brojanice i nadajući se da će one odblesnuti poslednje zrake sunca - ili će, tako mi ovih posvećenih brojanica i rana blagog Isusa, Bog baciti na tebe kletvu, i kerubini će sići s nebesa i jednim udarcem ti zgromiti decu u postelji!

- Biće dobrodošli! - Lupež iznova isuka mač. - Ionako imam i suviše gladnih usta! - S lakoćom plesača, on prebaci nogu preko atove glave i uskoči u kola. Videvši kako ovaj drugi prestravljeno uzmiče, prasnuo je u smeh. - Što si se tako iznenadio? Stvarno si mislio da ću te ostaviti u životu?

Razbojnikov mač podiže se za zamah, a monah Lorenzo pokorno pade na kolena, čvrsto držeći brojanice i čekajući udarac koji će mu skratiti molitvu. Surovo je umreti s devetnaest godina, osobito kada u blizini nema nikoga ko bi bio svedok njegovog mučeništva, izuzev svetog Oca na nebu, koji i nije baš poznat po tome da trči u pomoć svojim sinovima na vratima smrti.

II.II

De sedi, sedi, dobri rođače Kapulete, za tebe i mene prohujali su dani igranja.

Ne sećam se koliko sam te noći odmakla s pričom, ali kada sam napokon utonula u san na moru hartije, napolju su ptice već cvrkutale. Sada mi je bila jasna veza između tih brojnih različitih tekstova iz majčine kutije; svi su oni - svaki na svoj način - bili predšekspirovske verzije *Romea i Julije*. Još bolje, tekstovi iz 1340. nisu bili samo beletristika, već pravi pravcati izveštaji očevidaca o događajima koji će dovesti do nastanka te čuvene priče.

Iako se još nije bio pojavio u sopstvenom dnevniku, tajanstveni maestro Ambrođo, činilo se, lično je poznao prava ljudska bića iza nekih najnesrećnijih likova u književnosti. Međutim, morala sam da priznam da se njegovo pisanje zasad nimalo ne preklapa sa Šekspirovom tragedijom; s druge strane, između stvarnih događaja i Bardovog komada minulo je više od dva i po stoleća, i priča je usput zasigurno mnogima prošla kroz ruke.

Goreći od želje da svoje novo znanje podelim s nekim ko bi to umeo da ceni - ne bi svakome bilo zabavno da otkrije kako su se milioni turista godinama jatile u pogrešan grad da bi videli Julijin balkon i grob - čim sam završila jutarnje tuširanje, pozvala sam Umberta na mobilni telefon.

- Čestitam! - uzviknuo je, kada sam mu rekla da sam uspešno šarmirala prezidenta Makonija da mi da majčinu kutiju. - Dakle, koliko si sad bogata?

- Ovaj - rekla sam, letimice pogledavši u nered na svom krevetu. - Mislim da blago nije u kutiji. Ako uopšte *postoji* nekakvo blago.

- Naravno da postoji nekakvo blago - usprotivio se Umberto - zašto bi inače tvoja majka stavila kutiju u sef? Pogledaj pažljivije.

- Postoji još nešto... - nakratko sam začutala, trudeći se da pronađem neki način da to kažem a da ne zvučim budalasto - mislim da sam nekako povezana sa Šekspirovom Julijom.

Pretpostavljam da nije trebalo da zamerim Umbertu što je prasnuo u smeh, ali to me je svejedno najedilo. - Znam da zvuči uvrnuto - nastavila sam, nadjačavši njegov kikut - ali zašto bismo se u suprotnom zvale isto: *Đulijeta Tolomej*?

- Misliš Julija Kapulet? - ispravi me Umberto. - Žao mi je što ovo moram da ti kažem, prinčipesa, ali nisam siguran da je ona bila prava osoba...

- Naravno da nije! - odvrtila sam, poželevši da mu ništa nisam ni govorila. - Ali izgleda da su priču nadahnuli pravi ljudi... Ma nema veze! Kako se živi tu kod tebe?

Pošto sam spustila slušalicu, uzela sam da pretresam italijanska pisma koja je moja majka primila pre više od dvadeset godina. U Sijeni je sigurno i dalje bio živ neko ko je poznavao moje roditelje, i ko bi mogao da odgovori na sva ona pitanja koja je tetka Rouz tako dosledno gurala pod tepih. Ali bez ikakvog znanja italijanskog bilo je teško utvrditi koja su pisma pisali prijatelji i porodica; jedini trag koji sam imala bilo je to da jedno od njih počinje rečima „*Carissima*²⁰ D i j a n a . . . i da je pošiljalac izvesna Pija Tolomej.

Razvivši mapu grada koju sam, zajedno s rečnikom, kupila prethodnog dana, neko vreme sam tražila adresu nažvrljanu na poleđini koverta, i na kraju uspela da u centru Sijene pronađem minijaturnu pjacu po imenu Pjaceta del Kastelare. Ona se nalazila u srcu kontrade Sove, na mom domaćem terenu, nedaleko od palate Tolomej gde sam se prethodnog dana srela s prezidentom Makonijem.

Ako budem imala sreće, Pija Tolomej - ko god ona bila - i dalje tamo živi i biće voljna da priča sa ćerkom Dajen Tolomej, i dovoljno zdrava da bi se setila zašto.

Pjaceta del Kastelare ličila je na tvrđavicu unutar grada, i nije je bilo baš lako pronaći. Pošto sam nekoliko puta prošla tik pored nje, najzad sam otkrila da joj moram prići jednom natkriljenom uličicom, za koju sam prvobitno pretpostavila da je ulaz u privatno dvorište. Kada sam se našla na pjaceti, bila sam zarobljena između visokih, nemih zgrada, a kada sam pogledala gore u sve zatvorene prozorske kapke oko sebe, učini mi se gotovo moguće da ih je neko zabravio još u srednjem veku i da otad nisu otvarani.

Zapravo, da u jednom uglu nisu bile parkirane dve vespe, a na pragu posađena prugasta domaća mačka sa sjajnom, crnom ogrlicom, i da se iz jedinog otvorenog prozora nije čula muzika, pretpostavila bih da su zgrade odavno napuštene i prepuštene pacovima i duhovima.

Izvadila sam koverat koji sam pronašla u majčinoj kutiji i još jednom pogledala adresu. Sudeći po mojoj mapi bila sam na pravom mestu, ali kada sam obišla vrata, ni na jednom zvonu nisam uspela da nađem prezime *Tolomej*, niti sam mogla da pronađem broj koji odgovara broju kuće na mom pismu. Da bi čovek na ovakvom mestu postao poštar, pomislila sam, obavezan preduslov jeste da bude vidovit.

Ne znajući šta drugo da radim, pozvonila sam na jedno zvono, a onda na sledeće. Baš kada sam se spremala da pritisnem četvrto, neka žena otvorila je prozorske kapke visoko iznad mene, i dreknula nešto na italijanskom.

Kao odgovor, mahnula sam pismom. - Pija Tolomej?

- Tolomej?

- Da! Znate li gde živi? Živi li i dalje ovde?

Žena uperi prst u vrata na suprotnoj strani pjacete i reče nešto što je samo moglo da znači: - Probaj tamo.

Tek tada sam u naspramnom zidu primetila jedna savremenija vrata; kvaka na njima bila je kitnjasta, crno-bela i kada sam je pritisnula, vrata su se otvorila. Načas sam zastala, ne znajući pravila ponašanja za ulazjenje u privatne kuće u Sijeni; u međuvremenu, žena na prozoru iza mene uporno me je nagovarala da uđem (očigledno je nalazila da sam neuobičajeno tupa) te sam to i učinila.

- Ima li koga? - Bojažljivo sam prekoračila prag i zagledala se u hladnu tminu. Kada su mi se oči privikle, videla sam da stojim u predvorju s veoma visokom tavanicom, okružena tapiserijama, slikama i antičkim rukotvorinama izloženim u staklenim vitrinama. - Ima li koga kod kuće? Gospođo Tolomej? - Ali čula sam samo kako su se vrata s uzdahom za mnom zatvorila.

Ne znajući baš šta dalje, zakoračila sam tim predvorjem, razgledajući usput starine. Među njima se nalazila i zbirka dugačkih, uspravnih zastava sa slikama konja, tornjeva i žena koje su sve veoma nalikovale na Devu Mariju. Neke su bile vrlo stare i izbledele, druge savremene i izuzetno bleštave; tek kada sam stigla do kraja reda, sinulo mi je da to nije nikakva privatna kuća, već nekakav muzej ili kakvo javno zdanje.

Konačno, začula sam nejednake korake i dubok glas koji je nestrpljivo viknuo: - Salvatore?

Okrenula sam se ka svom nehotičnom domaćinu dok je on izlazio iz jedne susedne prostorije, oslanjajući se na štap. Bio je to stariji čovek, koji je zasigurno prevalio sedamdesetu, i koji je tako namršten delovao još starije. - Salva...? - Kada me je video, ukopao se u mestu, i rekao još nešto što nije zvučalo bogzna kako gostoprimitljivo.

- Čao! - rekla sam, živahno, i pokazala mu pismo kao što se krst pokazuje nekom transilvanijskom plemiću, za svaki slučaj. - Tražim Piju Tolomej. Ona je poznavala moje roditelje. - Uprla sam prstom u sebe. - Đulijeta Tolomej. To-lo-mej.

Čovek mi priđe, čitavom težinom se oslanjajući na štap, i iščupa mi pismo iz ruke. Sumnjičavo je pogledao u koverat i nekoliko puta ga okretao da iznova pročita i adresu primaoca i adresu pošiljaoca. - Ovo pismo poslala je moja žena - na kraju je rekao, na neočekivano tečnom engleskom - pre mnogo godina. Dijani Tolomej. Ona mi je bila... hmm... tetka. Gde ste ga našli?

- Dajen je bila moja majka - rekoh, a glas mi zazvuča neobično plašljivo u toj velikoj prostoriji. - Ja sam Đulijeta, njena starija ćerka bliznakinja. Želela sam da dođem i da vidim Sijenu - da vidim gde je živela. Da li je se... sećate?

Starac nije odmah progovorio. Pogledao me je u lice očima punim čuđenja, zatim pružio ruku i dodirnuo mi obraz kako bi se uverio da sam stvarna. - Mala Đulijeta? - naposletku je rekao - dođi ovamo! - Uhvatio me je za ramena i privukao u zagrljaj. - Ja sam Pepo Tolomej, tvoj kum.

Nisam znala šta da radim. Inače nisam običavala da trčim okolo i grlim se sa ljudima - to sam prepuštala Dženis - ali čak ni meni nije zasmetao zagrljaj te drage

starine.

- Izvinite što sam ovako upala... - počela sam, zatim stala, ne znajući šta dalje da kažem.

- *No-no-no-no-no* - Baš mi je drago što si ovde! Dođi, daj da ti pokažem muzej! Ovo je muzej kontrade Sove... - Nije bio siguran odakle da počne i skakutao je unaokolo na svom štapu, tražeći nešto upečatljivo što bi mi pokazao. Ali zaustavio se kada je primetio moj izraz lica. - Ne! Ti ne želiš da razgledaš muzej! Ti želiš da pričaš! Da, moramo da pričamo! - Podigao je ruke uvis umalo štapom ne preturivši jednu skulpturu. - Moram sve da čujem. Moja žena... Moramo otići kod moje žene. Biće presrećna. Ona je kod kuće... *Salvatore!*... *Ma gde je on?*

Pet minuta kasnije izletela sam iz Pjacete del Kastelare jašući na zadnjem kraju crveno-crnog skutera. Pepo Tolomej bio mi je pomogao da se popnem u sedlo s uglađenošću mađioničara koji pomaže svojoj ljupkoj pomoćnici da uđe u kutiju koju on namerava da pretesteriše napola, i čim sam mu se ja čvrsto uhvatila za tregere, pohitaii smo natkriljenom uličicom, ne kočeći ni pred kim.

Pepo je bio navalio da odmah zatvori muzej i odvede me kući, da bih upoznala njegovu ženu Piju i sve ostale koji se zateknu u blizini. Rado sam prihvatila poziv, pretpostavivši da je kuća o kojoj govori odmah iza ugla. Tek sada, dok smo proletali korzom pored palate Tolomej, shvatila sam da sam pogrešila.

- Je l' daleko? - viknula sam, držeći se najbolje što mogu.

- *No-no-no!* - odgovorio je Pepo, za dlaku izbegavši jednu časnu sestru koja je gurala starca u invalidskim kolicima - ne brini, sve ćemo pozvati i napraviti veliko porodično okupljanje! - Uzbuđen zbog toga što će uslediti, počeo je da opisuje sve članove porodice sa kojima ću se uskoro upoznati, mada sam ja od vetra jedva mogla da ga čujem. Bio je suviše rastresen da bi primetio da smo, prolazeći pored palate Salimbeni, prošli pravo kroz šačicu službenika obezbeđenja, sve ih primoravši da odskoče u stranu.

- Vau! - uzviknula sam, pitajući se zna li Pepo da bismo svoje veliko porodično okupljanje mogli da održimo u buvari. Ali službenici obezbeđenja nisu ni pokušali da nas zaustave, samo su nas posmatrali kako se udaljavamo, kao što psi na kratkom povocu gledaju kako se čupava veverica šepuri preko ceste. Nažalost, jedan od njih bio je EvaMarijino kumče Alesandro, i bila sam gotovo sigurna da me je prepoznao, jer mi je dvaput pogledao u noge, koje su visile sa skutera, pitajući se možda gde su mi japanke.

- Pepo! - viknula sam, povukavši svog rođaka za tregere - stvarno ne bih želela da me uhapse, u redu?

- Ne brini! - Pepo zađe za ugao i dodade gas dok je govorio - idem prebrzo za policiju! - Nekoliko trenutaka kasnije prošlišali smo kroz drevnu gradsku kapiju kao pudlica kroz obruč, i uleteli pravo u razglednicu toskanskog leta u punom jeku.

Dok sam sedela tamo, posmatrajući predeo preko njegovog ramena, žarko sam

želela da me ispuni nekakav osećaj prisnosti, konačnog povratka kući. Ali sve oko mene bilo je novo; topao dah korova i začina, lenjo zatalasana polja - čak i Pepova kolonjska voda imala je neki strani sastojak koji je bio smešno primamljiv.

Ali koliko nam uspomena zaista ostane iz prve tri godine života? Ponekad sam uspevala da prizovem sećanje kako grlim dve gole noge koje nesumnjivo nisu tetka-Rouzine, a i Dženis i ja bile smo sigurne da pamtimo jednu veliku staklenu činiju ispunjenu vinskim čepovima; ali izuzev toga, bilo je teško odrediti kojim je odlomcima gde mesto. Kada bi nam, s vremena na vreme, pošlo za rukom da otkrijemo neke uspomene iz najranijeg detinjstva, na kraju bismo uvek ostale zbunjene. - *Sigurna* sam da je klimavi sto za šah bio u Toskani - uporno je tvrdila Dženis. - Gde je drugo mogao da bude? Tetka Rouz nikada nije imala sto za šah.

- Kako onda - neizbežno bih se usprotivila - objašnjavaš to da te je Umberto ošamario kada si ga preturila?

Ali Dženis nije imala objašnjenje. Naposletku, samo bi promrmljala: - Pa, možda to nije bio on. Kada imaš dve godine, svi muškarci liče jedan na drugog. - Zatim bi frknula: - Šta ćeš, liče i dalje.

U pubertetu sam maštala o tome da se vratim u Sijenu i da se namah setim svega iz svog detinjstva; sada kada sam napokon bila tu i jurcala uzanim putevima ništa ne prepoznajući, zapitah se da mi se nije - budući da sam najveći deo života provela negde drugde - sparušio neki suštinski deo duše.

Pija i Pepo Tolomej živeli su na farmi u jednoj maloj udolini, okruženi vinogradima i maslinjacima. Sa svih strana oko njihovog imanja uzdizali su se pitomi brežuljci, a udobnost tog mirnog i povučenog života i te kako je nadoknađivala nedostatak širokih vidika. Kuća ni u kom smislu nije bila veličanstvena; u pukotinama njenih žutih zidova rastao je korov, zelenim prozorskim kopcima bilo je potrebno daleko više od sveže boje, a krov od pečene gline delovao je kao da će sledeća oluja - ili možda samo neko ko će unutra kinuti - uz tresak porušiti sve crepove. No ipak su te silne puzavice i strateški postavljene saksije uspevale da sakriju oronulost i davale tom mestu krajnje neodoljivu draž.

Pošto je parkirao skuter i dograbio štap koji je bio naslonjen na zid, Pepo me je odveo pravo u vrt. Tamo pozadi, u senci kuće, njegova žena Pija sedela je na hoklici među svojom unučadi i praunučadi kao bezvremena boginja žetve okružena nimfama, učila ih je kako se prave pletenice od mladog belog luka. Pepo je tek iz nekoliko pokušaja uspeo da joj objasni ko sam i zašto me je doveo, ali kada se Pija napokon usudila da poveruje u to što čuje, gurnula je noge u papuče, ustala uz pomoć svoje svite i zagrlila me suznih očiju. - Đulijeta! - uzviknula je, istovremeno me privivši na grudi i poljubivši u čelo. - *Che meraviglia!* Ovo je čudo!

Njena radost što me vidi bila je toliko iskrena da se umalo nisam postidela. Nisam

tog jutra otišla u muzej Sove u potrazi za svojim davno izgubljenim kumovima, niti sam ikada do tog trena pomislila da uopšte *imam* kumove, i da će im biti toliko drago što vide da sam živa i zdrava. No oni su bili tu, i ja usled njihove ljubaznosti shvatih da se - dotad - nigde nisam osećala istinski dobrodošla, čak ni u vlastitom domu. Bar kada je Dženis bila u blizini.

U roku od sat vremena kuća i vrt ispuniše se ljudima i hranom. Bilo je to kao da su svi čekali odmah iza ugla - s domaćim poslasticama u rukama - očajnički tražeći bilo kakav izgovor za proslavu. Neki su bili članovi porodice, neki prijatelji i susedi, i svi su tvrdili da su poznavali moje roditelje i pitali se šta se desilo s njihovim ćerkama bliznakinjama. Niko ništa nije izričito rekao, ali ja osetih da se, tada, tetka Rouz bila spustila s neba kao ptica grabljivica i odvela Dženis i mene protivno željama porodice Tolomej - zahvaljujući teča-Džimu i dalje je imala veze u ministarstvu spoljnih poslova - i da smo nestale bez traga, na veliko nezadovoljstvo Pije i Pepa, koji su nam, ka kraju krajeva, bili kumovi.

- Ali sve je to prošlost! - neprestano je govorio Pepo, tapšući me po leđima - jer sad si ovde, i najzad možemo da porazgovaramo. - Ali nije bilo lako znati odakle krenuti; trebalo je odgovoriti na sijaset pitanja, ispričati šta se dešavalo svih tih godina, kao i objasniti tajanstveno odsustvo moje sestre.

- Bila je prezauzeta da bi mi se pridružila - rekla sam, skrenuvši pogled. - Ali sigurna sam da će uskoro doći da vas poseti.

Odmagalo mi je i to što je tek nekolicina gostiju znala engleski, i što je svaki odgovor na svaki upit prvo trebalo da razume i prevede neko treće lice. Ipak, svi su bili toliko prijateljski raspoloženi i srdačni da sam se, posle izvesnog vremena, opustila i počela da uživam. Nije mi bilo važno što ne možemo da se razumemo, važni su mi bili oni osmejci i klimanja glavom koji govore daleko više od reči.

U jednom trenutku, Pija je izašla na terasu s albumom u ruci i sela kraj mene da mi pokaže fotografije s venčanja mojih roditelja. Čim je otvorila album, oko nas se načičkaše i ostale žene, željne da učestvuju i pomažu pri okretanju stranica.

- Vidi! - Pija uperi prst u jednu krupnu fotografiju s venčanja. - Tvoja majka je u istoj venčanici u kojoj sam ja bila na svom venčanju. O, nisu li naočit par?... A ovo je tvoj rođak Frančesko...

- Stanite! - probala sam da je sprečim da okrene stranu, ali uzalud. Verovatno nije znala da nikada dotad nisam videla fotografiju svog oca, i da sam majku kao odraslu osobu videla samo na portretu s velike mature koji je stajao na tetka-Rouzinom klaviru.

Pijin album me je iznenadio. Ne toliko zato što je moja majka bila upadljivo trudna ispod venčanice, već zato što je moj otac delovao kao da ima sto godina. Naravno da nije imao toliko, ali u poređenju s majkom - zgodnom cicom koja je upravo batalila koledž i koja, kada se smeje, na obrazima ima jamice - ličio je na starog Avrama iz moje ilustrovane dečje Biblije.

Čak i tako, delovali su srećno zajedno, i premda nije bilo snimaka na kojima se ljube, većina fotografija prikazivala je moju majku kako se drži mužu za lakat i gleda ga s velikim divljenjem. Stoga sam posle izvesnog vremena prestala da se čudim i odlučila da prihvatim mogućnost da tu, na tom vedrom i blaženom mestu, pojmovi kao što su vreme i godine nemaju mnogo uticaja na ljudske živote.

Žene oko mene potvrdile su moju teoriju; nijedna od njih nije delovala kao da joj je taj spoj u ma kom smislu neobičan. Koliko sam mogla da razumem, njihovi cvrkutavi komentari - svi na italijanskom - odnosili su se prvenstveno na majčinu venčanicu, njen veo, i složene rodoslovne veze između svakog pojedinačnog svata i mog oca, kao i njih samih.

Nakon fotografija s venčanja, usledilo je nekoliko strana posvećenih našem krštenju, ali na njima gotovo da i nije bilo mojih roditelja. Na fotkama se videla Pija kako drži bebu koja je bila ili Dženis ili ja - nemoguće je bilo reći koja, a Pija nije mogla da se seti - dok Pepo ponosno drži onu drugu. Činilo se da su se održala dva različita obreda; jedan u crkvi, i jedan napolju na suncu, kraj krstionice kontrade Sove.

- Bio je to lep dan - reče Pija, tužno se osmehnuvši. - Ti i tvoja sestra postale ste male *civettini*, male sove. Šteta što... - nije dovršila rečenicu, već veoma nežno zatvorila album. - Bilo je to tako davno. Ponekad se pitam da li vreme stvarno leči... - Prekinula ju je iznenadna pometnja u kući, kao i glas koji ju je nestrpljivo dozivao po imenu. - Dođi! - Pija ustade, najednom uznemirena - to mora da je naša nona!

Stara baka Tolomej, koju su svi zvali nona, živela je s jednom od svojih unuka u centru Sijene, ali su je tog popodneva pozvali na farmu da bi se upoznala sa mnom - a taj aranžman očigledno se nije uklapao u njen lični raspored. Stajala je u predvorju, razdražljivo jednom rukom nameštajući crnu čipku dok se drugom punom težinom oslanjala na unuku. Da sam bila nemilosrdna kao Dženis, smesta bih je proglasila pravom pravcatom vešticom iz bajke. Nedostajala joj je samo vrana na ramenu.

Pija požuri napred da pozdravi staricu, koja joj nerado dozvoli da je poljubi u oba obraza i otprati do naročito omiljene naslonjače u dnevnoj sobi. Nekoliko minuta potrošeno je na to da se nona udobno smesti; jastučići su doneseni, podmetnuti i ispremeštani, a iz kuhinje je doneta posebna limunada, koja je smesta vraćena i doneta iznova, ovaj put s kriškom limuna nasadenom na obodu čaše.

- Nona je naša tetka - šapnuo mi je Pepo - i najmlađa sestra tvog oca. Dođi, upoznaću vas. - Povukao me je za sobom da stanem mirno pred staricom i žustro joj na italijanskom objasnio situaciju, očito očekujući da na njenom licu vidi neki znak radosti.

Ali nona je odbijala da se osmehne. Koliko god ju je Pepo nagovarao - štaviše, molio - da se veseli s nama ostalima, nije je bilo moguće ubediti da iole uživa u mom prisustvu. Čak me je naterao da priđem bliže kako bi me bolje videla, ali to što je videla samo joj je dalo dodatni razlog za mrgođenje, i pre no što je Pepo uspeo da me

odvuče van domašaja, nagnula se napred i progundala nešto što nisam razumela, ali zbog čega se svi ostali zgranuše.

Pija i Pepo praktično me evakuisaše iz dnevne sobe, sve vreme se izvinjavajući. - Molim te, izvini! - ponavljao je Pepo, iznova i iznova, odveć ponižen čak i da bi me pogledao u oči. - Ne znam šta je s njom! Mislim da je pošasavila!

- Ne brinite - rekla sam, i suviše preneražena da bih išta osećala - ne krivim je što ne veruje. Sve ovo je strašno novo, čak i za mene.

- Hajde da se malko prošetamo - rekao je Pepo, i dalje pometen - i da se vratimo kasnije. Vreme je da ti pokažem njihove grobove.

Seosko groblje bilo je prijatna, mirna oaza, i vrlo se razlikovalo od svih grobalja koja sam u životu videla. Čitavo mesto bilo je lavirint belih, samostalnih zidova bez krova, a sami zidovi bili su od vrha do dna mozaik grobova. Imena, datumi i fotografije označavali su lica koja borave iza tih mermernih ploča, dok su mesingani fenjeri - u ime privremeno onesposobljenog domaćina - držali cveće koje su doneli posetioci.

- Ovde... - Pepo mi je držao ruku na ramenu radi oslonca, ali to ga nije sprečilo da učtivo otvori škripavu gvozdenu kapiju i oboje nas pusti u omaleni hram odmah sa glavne staze. - Ovo je deo stare... hmm... grobnice Tolomejevih. Ona je najvećim delom pod zemljom, i tamo više ne odlazimo. Bolje je ovde gore.

- Lepo je. - Zakoračila sam u prostorijicu i pogledala oko sebe u mnogobrojne mramorne ploče i kitu svežeg cveća koja je stajala na oltaru. U crvenoj staklenoj zdeli koja mi je delovala blago poznato, ravnomerno je gorela mala sveća, ukazujući na to da je grobnica Tolomejevih mesto koje porodica brižljivo održava. Iznenada me ophrva griža savesti što sam tu sama, bez Dženis, ali brzo je se otresoh. Da je Dženis tu, najverovatnije bi upropastila trenutak kakvom neučtivom primedbom.

- Ovo je tvoj otac - pokazao mi je Pepo - a tvoja majka je odmah do njega. - Zaćutao je i zamislio se nad jednom davnom uspomenom. - Bila je tako mlada. Mislio sam da će živeti još dugo pošto ja umrem.

Gledala sam u dve mermerne ploče koje su bile sve što je ostalo od profesora Patricija Skipionea Tolomeja i njegove žene Dajen Lojd Tolomej i osećala kako mi srce preskače od uzbuđenja. Koliko god mi je sećanje unazad sezalo, moji roditelji bili su tek daleke sene o kojima sam sanjarila, i nikada nisam zamišljala da ću im se jednoga dana - bar ne fizički - naći toliko blizu. Čak ni kada sam maštala o putovanju u Italiju, iz nekog razloga nikad nisam pomišljala da mi prva dužnost po dolasku mora biti da pronađem njihove grobove, te osetih topao talas zahvalnosti prema Pepu što mi je pomogao da postupim kako treba.

- Hvala ti - tiho sam rekla, stegnuvši mu ruku koja je i dalje počivala na mom ramenu.

- Njihova smrt bila je velika tragedija - rekao je, zavrtevši glavom - isto kao i to što je sav Patricioov rad nestao u požaru. Imao je prekrasnu farmu u Malemarendi, koja je izgorela do temelja. Posle sahrane, tvoja majka kupila je kućicu u blizini Montepulčana i živela tamo s bliznakinjama - tobom i tvojom sestrom - ali više nikada nije bila ista. Svake nedelje dolazila je da mu stavi cveće na grob, ali... - zastao je da iz džepa izvuče maramicu - više nikada nije bila srećna.

- Čekaj malo... - zurila sam u datume na grobovima svojih roditelja - otac je umro pre majke? Oduvek sam mislila da su umrli zajedno... - Ali još dok sam govorila, videla sam da datumi potvrđuju tu novu istinu; moj otac je umro više od dve godine pre moje majke. - U kakvom požaru?

- Neko... Ne, ne treba to da govorim... - Pipo ukori samoga sebe. - Izbio je požar, užasan požar u kome je izgorela farma tvog oca. Tvoja majka je imala sreće; bila je u Sijeni, u kupovini, s vama devojčicama. Bila je to velika, velika tragedija. Mislio sam da tvoju majku čuva ruka božja, ali kada se dve godine kasnije...

- Automobilski udes - promrmljala sam.

- Pa... - Pepo zabi vrh cipele u zemlju. - Ja ne znam istinu. Niko ne zna istinu. Ali reći ću ti nešto... - Napokon me je pogledao u oči. - Oduvek sam podozrevao da su Salimbeniji imali s tim nekakve veze.

Nisam znala šta da na to kažem. Zamislila sam Eva-Mariju i njen kofer pun odeće koji je ležao u mojoj hotelskoj sobi. Ona je prema meni bila krajnje ljubazna, baš željna da se sprijatelji.

- Bio je tu jedan mladić - nastavio je Pepo - Lučano Salimbeni. Pravio je neprilike. Kružile su glasine. Ne želim da... - Pepo me nervozno okrznu pogledom. - Požar. Požar u kom je tvoj otac poginuo... Kažu da to nije bio nesrećan slučaj. Kažu da je neko želeo da ga ubije i uništi njegovo istraživanje. Bilo je strašno. Tako prekrasna kuća. Ali znaš, mislim da je tvoja majka sačuvala nešto iz kuće. Nešto važno. Dokumenta. Plašila se da o tome priča, ali nakon požara, počela je da postavlja čudna pitanja o... svemu i svačemu.

- O čemu?

- O raznim stvarima. Ja nisam znao odgovore. Pitala me je o Salimbenijima. O tajnim podzemnim tunelima. Želela je da pronađe neki grob. Imalo je to nekakve veze s kugom.

- Sa... kugom?

- Da, onom velikom. Iz 1348. - Pepo pročisti grlo, obespokojen tom temom. - Vidiš, tvoja majka je verovala kako jedna stara kletva i dalje ne da mira Tolomejima i Salimbenijima. I pokušavala je da otkrije kako da je skine. Bila je opsednuta tom zamišlju. Želeo sam da joj verujem, ali... - Povukao je okovratnik košulje kao da mu je najednom vruće. - Bila je nepokolebljiva i uverena da smo svi prokleti. Smrt. Razaranje. Nesreće. *Kuga na vaše obe kuće.* . to je govorila. - Duboko je uzdahnuo, ponovo proživljavajući bol iz prošlosti. - Stalno je citirala Šekspira. Shvatala je to

veoma ozbiljno... *Romea i Juliju*. Smatrala je da se to odigralo baš ovde, u Sijeni. Imala je teoriju... - Pepo zavrte glavom. - Bila je time opsednuta.

Ne znam. Ja nisam profesor. Samo znam da je postojao jedan čovek, Lučano Salimbeni, koji je želeo da pronađe blago...

Nisam mogla da se obuzdam, morala sam da pitam: - Kakvo blago?

- Ko zna? - Pepo podiže ruke uvis. - Tvoj otac je sve vreme provodio istražujući stare legende. Uvek je govorio o izgubljenom blagu. Ali tvoja majka mi je jednom pričala o nečemu - o, kako je to zvala? - mislim „Julijine oči“. Ne znam na šta je mislila, ali pretpostavljam da je to bilo nešto vrlo vredno, i da je upravo to Lučano Salimbeni tražio.

Umirala sam od želje da saznam još, ali Pepo je sada već delovao izuzetno uznemireno, bezmalo kao da će mu pozliti; zaljuljao se i zgrabio me za mišicu da povрати ravnotežu. - Da sam na tvom mestu - nastavio je - bio bih veoma, veoma oprezan. I ne bih verovao nikome ko se preziva Salimbeni. - Videvši moj izraz lica, namrštio se. - Misliš da sam *pazzo*... lud? Evo nas ovde, stojimo kraj groba jedne mlade žene koja je umrla pre no što joj je došlo vreme. I bila je tvoja majka. Ko sam ja da ti govorim ko joj je to učinio, i zašto? - Stegnuo me je čvršće. - Ona je mrtva. Tvoj otac je mrtav. To je sve što znam. Ali moje staro tolomejsko srce kaže mi da se moraš paziti.

Kada smo išle u četvrti razred srednje škole, i Dženis i ja dobrovoljno smo se prijavile za godišnju predstavu - igrom slučaja, ta predstava bila je *Romeo i Julija*. Posle audicije, Dženis je dobila ulogu Julije, dok je moja uloga bila da budem drvo u Kapuletovom vrtu. Razume se, ona je više vremena trošila na lakiranje noktiju no na pamćenje teksta, i kad god bismo probali scenu na balkonu, upravo bih joj ja došapnula prve reči iz njenog teksta, budući da sam se, na kraju krajeva, prigodno nalazila na pozornici, s granama namesto ruku.

Na premijeri, međutim, bila je posebno grozna prema meni - kada smo sedele u šminkernici, neprestano se rugala mom mrkom licu i izvlačila mi lišće iz kose, dok su nju ulepšavali plavim pletenicama i rumenim obrazima - te kada je na red stigla scena s balkonom, nisam bila raspoložena da je pokrивam. Uistinu, uradila sam upravo suprotno. Kada je Romeo rekao: - Čime da se kunem? - prošaputala sam: - Trima rečima!

I Dženis je smesta rekla: - Trima rečima, dragi Romeo, i zbilja laku noć! - što je Romea potpuno poremetilo, i scena se završila u zbrci.

Kasnije, kada sam se pretvarala da sam kandelabr u Julijinoj spavaćoj sobi, naterala sam Dženis da se probudi kraj Romea i kao iz topa kaže: - Brzo, odlazi odavde, nosi se! - što nije odredilo baš najbolji ton za ostatak njihove ljubavne scene. Suvišno je i reći da je Dženis bila toliko besna da me je posle jurila kroz čitavu školu,

kunući se da će mi obrijati obrve. Isprva je bilo zabavno, ali kada se, na kraju, zaključala u školski toalet i sat vremena plakala, čak sam i ja prestala da se smejem.

Dobrano posle ponoći, kada sam sedela u dnevnoj sobi i pričala s tetkom Rouz, strahujući da odem u krevet i predam se snu i Dženisinom brijaju, Umberto je ušao noseći po čašu vin santa* za nas obe. Ništa nije rekao, samo nam je pružio čaše, a tetka Rouz nije prozborila ni reč o tome da sam premlada da pijem.

- Sviđa ti se taj komad? - umesto toga je upitala. - Čini se da ga znaš naizust.

- Ne dopada mi se baš toliko - priznala sam, u isto vreme slegnuvši ramenima i gucnuvši piće. - Jednostavno je... *tu*, ne izlazi mi iz glave.

Tetka Rouz je polako klimala glavom, uživajući u vin santu.

- Isto je tako bilo s tvojom majkom. Znala ga je napamet. Bio joj je... opsesija.

Prestala sam da dišem, ne želeći da joj prekidam tok misli. Čekala sam da čujem još neku sitnicu o majci, ali nisam je dočekala. Tetka Rouz je samo podigla pogled, namrštivši se, pročistila grlo i otpila novi gutljajčić vina. I to je bilo sve. Bila je to jedna od retkih informacija o majci koje sam od nje dobila a da je prethodno nisam izmolila, i nikada je nisam prenela Dženis. Naša zajednička opsednutost Šekspirovom dramom bila je mala tajna koju sam delila s majkom i ni s kim drugim, baš kao što nikome nikada nisam pominjala svoj sve veći strah da ću, zbog toga što mi je majka umrla sa dvadeset pet godina, s isto toliko umreti i ja.

Čim me je Pepo ostavio ispred hotela *Kjuzareli*, otišla sam pravo u najbliži internet-kafe i guglovala *Lučano Salimbeni*. Ali tek nakon nekoliko ortografskih akrobacija, iznašla sam pretraživačku kombinaciju koja je dala nešto iole upotrebljivo. Posle najmanje sat vremena i mnogo, mnogo muke s italijanskim jezikom, bila sam prilično sigurna u sledeće zaključke:

Pod jedan: Lučano Salimbeni je mrtav.

Pod dva: Lučano Salimbeni bio je zlikovac, možda čak i masovni ubica.

Pod tri: Lučano i Eva-Marija Salimbeni bili su nekako povezani.

Pod četiri: Bilo je nešto sumnjivo u vezi s automobilskim udesom u kojem je moja majka poginula, Lučana Salimbenija tražili su da ga saslušaju.

Odšampala sam sve stranice kako bih kasnije mogla iznova da ih pročitam, u društvu svog rečnika. Pretraga mi je otkrila tek malko više od onoga što mi je Pepo Tolomej upravo bio ispričao tog popodneva, ali sada sam bar znala da moj vremešni rođak nije prosto izmislio tu priču; u Sijeni je dvadesetak godina ranije zaista postojao opasan čovek po imenu Lučano Salimbeni, koji je bio u bekstvu.

Ali dobra vest bila je da je on mrtav. Drugim rečima, on zasigurno nije mogao biti onaj šarmer u trenerci koji me je - možda, a možda i nije - uhodio prethodnog dana, pošto sam izašla iz banke u palati Tolomej s majčinom kutijom.

Naknadno se dosetivši, guglovala sam *Julijine oči*. Kao što sam i očekivala,

nijedan rezultat pretrage nije imao nikakve veze s legendarnim blagom. Gotovo svi bili su poluučenjačke rasprave o značaju očiju u Šekspirovom *Romeu i Juliji*, i ja pročitah nekoliko odlomaka iz komada, trudeći se da uočim neku skrivenu poruku. Jedan od njih je glasio:

*Ja, veća je opasnost u oku tvom nego
u dvadeset njihovih mačeva.*

Pa, zamislih se, ukoliko je zli Lučano Salimbeni zaista ubio moju majku zbog nekog blaga koje se zove „Julijine oči“, onda je Romeova izjava tačna; kakva god bila priroda tih zagonetnih očiju, one su potencijalno opasnije od oružja - prosto ko pasulj. Za razliku od prethodnog, drugi odlomak bio je malčice složeniji:

*Dve najlepše zvezde na nebeskom svodu,
odlazeć nekud, mole oči njene da trepere
u njihovim sferama do njihovog povratka.
Šta bi bilo da su te oči tamo,
a ne u njenoj glavi?*

Mozgala sam o tim rečima sve do kraja Via del Paradizo. Romeo je očigledno pokušavao da udeli Juliji kompliment poistovečujući njene oči sa svetlucavim zvezdama, ali baš je izabrao neobičan način da to izrazi. Po mom mišljenju, i nije naročito uglađeno udvarati se devojci tako što ćeš zamišljati na šta bi ličila iskopanih očiju.

Ali zaista, ta poezija dobrodošlo mi je skrenula pažnju sa ostalih činjenica koje sam tog dana doznala. Oba roditelja umrla su mi stravičnom smrću, odvojeno, i to možda čak od ruke istog ubice. Iako sam bila napustila groblje nekoliko sati ranije, i dalje sam se mučila da obradim to užasno otkriće. Povrh jeze i tuge, osećala sam i malene žaoke straha, baš kao prethodnog dana, kada sam mislila da me neko prati pošto sam izašla iz banke. No je li Pepo bio u pravu što me je upozorio? Je li moguće da sam u opasnosti, toliko godina kasnije? Ako je tako, verovatno bih mogla da se izvučem iz te opasnosti vrativši se kući u Virdžiniju. S druge strane, šta ako zaista postoji nekakvo blago? Šta ako - negde u majčinoj kutiji - postoji trag za pronalaženje „Julijinih očiju“, šta god one bile.

Izgubljena u nagađanjima, ušetala sam u jedan zavučeni, tremovima okružen vrt nedaleko od Pjace San Domenico. Sada se već smrkavalo, i ja načas zastadoh u portiku jedne lođe, upijajući poslednje zrake sunca dok su mi večernje senke polako puzale uz noge. Nije mi se još vraćalo u hotel, gde je dnevnik maestra Ambrođa čekao da me prenese u još jednu besanu noć u godini 1340.

Dok sam stajala tamo, utonula u sumrak, i roditelji mi se motali u glavi, prvi put

sam ga ugledala...

Maestra.

Koračao je kroz senke u naspramnoj lođi, sa štafelajem i nekoliko drugih predmeta koji su mu klizili iz ruku, terajući ga da zastaje i preraspoređuje teret. Ispočetka sam samo zurila u njega. Bilo je nemoguće ne zuriti. Bio je drugačiji od bilo kog drugog Italijana koga sam ikada srela, s dugom, sedom kosom, oklembesanim džemperom i otvorenim sandalama, nalik kakvom vremenskom putniku iz Vudstoka koji ide unaokolo vukući noge u svetu koji su preuzeli manekeni.

Isprva me nije video, ali kada sam ga sustigla i pružila mu kičicu koju je ispustio, lecnuo se od straha.

- *Scusi*²¹ - rekla sam - ali mislim da je ovo vaše.

Pogledao je kičicu ne pokazujući da je prepoznaje, a kada ju je napokon uzeo, držao ju je nekako čudno, kao da mu sasvim izmiče njena svrha. Zatim je pogledao u mene, i dalje zbunjen, i upitao: - Poznajem li ja tebe?

Pre no što sam stigla da odgovorim, lice mu se ozarilo osmehom, a onda je uzviknuo: - Naravno da te poznajem! Sećam te se. Ti si... ufl Podseti me... ko si ti?

- Đulijeta. Tolomej. Ali mislim da se ne...

- *Si-si-si!* Naravno! Gde si bila?

- Ovaj... upravo sam stigla.

Iskreveljio se na vlastitu glupost. - Naravno da jesi! Ne obraćaj pažnju na mene. Upravo si stigla. I evo te. Đulijeta Tolomej. Lepša no ikad. - Nasmehio se i zavrteo glavom. - Nikada nisam razumeo tu pojavu, vreme.

- Pa - rekla sam, donekle izbezumljena - hoćete li biti okej?

- Ja? O! Da, hvala ti. Ali... moraš doći da me posetiš. Hoću nešto da ti pokažem. Znaš moju radionicu? Nalazi se u Via Santa Katarina. Plava vrata. Ne moraš kucati, samo ući.

Tek tada mi je sinulo da me je svrstao među turiste i da hoće da mi proda neke suvenire. *Ma važi, druškane*, pomislila sam, *sve trčim*.

Kada sam kasnije te noći pozvala Umberta, njega su duboko potresla moja nova saznanja o smrti mojih roditelja. - Ali jesi li sigurna? - neprestano je ponavljao - jesi li sigurna da je to istina? - Rekla sam mu da jesam. Ne samo da je sve ukazivalo na to da su dvadeset godina ranije u igri bile neke mračne sile, već su, koliko sam ja mogla da vidim, te sile možda i dalje prisutne. Zašto bi me inače neko juče pratio?

- Jesi li sigurna da te je pratio? - prigovorio je Umberto. - Možda...

- Umberto - prekinula sam ga - čovek je bio u trenerci.

Oboje smo znali da bi u Umbertovom svemiru samo neki opaki lupež mogao hodati otmenom ulicom u sportskoj odeći.

- Pa - rekao je Umberto - možda je samo hteo da te odžepari. Video te kako izlaziš

iz banke, i računao da si podigla novac...

- Da, možda. Ne vidim zašto bi neko ukrao ovu kutiju. Ne mogu u njoj da pronađem ništa što ima veze s „Julijinim očima“... I

- „Julijinim očima“?

- Aha, Pepo mi je to rekao. - Uzdahnula sam i bacila se na postelju. - Po svemu sudeći, to je blago. Ali ako mene pitaš, ja mislim da je sve to jedna velika prevara. Mislim da mama i tetka Rouz sede gore u raju, i upravo se valjaju od smeha. Bilo kako bilo... a šta ima kod tebe?

Pričali smo još najmanje pet minuta pre no što sam saznala da Umberto više nije u tetka-Rouzinoj kući, već u jednom hotelu u Njujorku, u potrazi za poslom, šta god to značilo. Bilo mi je teško da ga zamislim kako opslužuje stolove na Menhetnu, rendajući drugim ljudima parmezan na testeninu. Verovatno je i on delio moja osećanja, jer zvučao je umorno i neraspoloženo, a ja toliko želela da mogu da mu kažem kako sam na putu da steknem veliko bogatstvo. Ali oboje smo znali da sam, uprkos tome što sam pronašla majčinu kutiju, jedva uspela da proniknem u to odakle da počnem.

II.III

Smrt, što je posisala tvoga daha med, još nema moći nad tvojom lepotom.

SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Smrtonosni udarac nikada ne pade.

Namesto toga, monah Lorenzo - i dalje klečeći u molitvi pred razbojnikom - začu kratak, jezovit fijuk, za kojim uslediše drhtaj koji je protresao cela kola, i zvuk tela koje se sručilo na tlo. A onda... tišina. Letimičan pogled poluotvorenim okom potvrdio niu je da se, zbilja, njegov nesuđeni ubica više ne uzdiže preteći nad njime, isukana mača, te se monah Lorenzo plahovito ispruži da vidi kuda je to tako iznebuha taj lupež nestao.

A ovaj je ležao tu pred njim, izlomljen i krvav na nasipu jarka, čovek koji je - nekoliko trenutaka ranije - bio samouvereni vođa družine drumskih razbojnika. Kako krhko i ljudski sada deluje, pomislio je monah Lorenzo, s vrhom noža koji mu viri iz grudi, i krvlju koja mu curka iz demonskih usta u uvo što je čulo mnoge izgrcane molitve ali se ni na jednu nije smilovalo.

- Majko Božja! - monah podiže svoje skrštene ruke ka nebu. - Hvala ti, o presveta Device, što si spasla svog poniznog slugu!

- Nema na čemu, kaluđeru, ali ja nisam nikakva devica.

Začuvši taj avetinjski glas i shvativši da je njegov vlasnik veoma blizu i da izgleda prilično strašno sa šlemom ukrašenim perjanicom, grudnim oklopom i kopljem u ruci, monah Lorenzo skoči na noge.

- Plemeniti sveti Mihailo! - uzviknuo je, ujedno ushićen i prestravljen - spasao si mi život! Taj čovek, tu, ta bitanga, spremao se da me ubije!

Sveti Mihailo podiže vizir i otkri mladalačko lice. - Da - rekao je, sada ljudskim glasom - to sam i sam naslutio. Ali još jednom moram da te razočaram: nisam ni svetac.

- Šta god bio, najplemenitiji viteže - uskliknu monah Lorenzo - tvoj dolazak je istinsko čudo, i uveren sam da sveta Devica nagrađuje takva dobra dela u raj!u!

- Zahvaljujem ti, kaluđeru - odgovorio je vitez, pogleda punog obešenjaštva - ali kada sledeći put budeš s njom razgovarao, reci joj da ću se rado zadovoljiti nagradom ovde na zemlji. Novim atom, možda? Jer s ovim mi na Paliju ne gine svinja.

Monah Lorenzo trepnu jednom, možda dvaput, polako uviđajući da je njegov spasitelj zaista govorio istinu; on zbilja nije nikakav svetac. A sudeći po tome kako

govori o Devi Mariji - s nepriličnom prisnošću - mladić zacemento nije nikakva pobožna duša.

Odlično prepoznavši jedva čujno škripanje poklopca sanduka dok je njegova stanarka pokušavala da kradomice vidi svog odvažnog spasioca, monah Lorenzo brže-bolje sede na njega kako bi ga držao zatvorenog, poslušavši damar koji mu je govorio da se pred njim nalazi dvoje mladih ljudi koji se nikada ne smeju upoznati. - Ovaj - rekao je, rešen da bude učtiv - gde je tvoja bitka, plemeniti viteže? Je si krenuo da braniš Svetu zemlju?

Ovaj drugi bejaše ispunjen nevericom. - Odakle si ti, vickasti kaluđeru? Čovek tako usko povezan s Bogom zasigurno zna da je vreme krstaških ratova prošlo. - Ispružio je ruku prema Sijeni. - Oni brežuljci, oni tornjevi... to je moja Sveta zemlja.

- Onda mi je istinski drago - požuri da kaže monah Lorenzo - što nisam došao sa zlom namerom!

Vitez nije bio uveren. - Smem li da pitam - rekao je, zažmirkavši - kojim poslom ideš u Sijenu, kaluđeru? I šta imaš u tom sanduku?

- Ništa!

- Ništa? - Ovaj drugi okrznu pogledom mrtvo telo na tlu. - Nimalo ne liči na Salimbenije da krvare ni za šta. Sigurno sa sobom imaš nešto vredno želje?

- Nemam ama baš ništa! - uporno je tvrdio monah Lorenzo, još previše potresen da bi imao poverenja u nekog novog neznanca sa dokazanom veštinom ubijanja. - U ovom sanduku leži jedan moj jadni brat, koji je pre tri dana pao s našeg vetrovitog zvonika i grdno se unakazio. Moram večeras da ga isporučim meser... ovaj... njegovoj porodici u Sijeni.

Na veliko olakšanje monaha Lorenca, izraz lica ovoga drugog sada se promeni iz sve većeg neprijateljstva u saosećanje, i on prestade da zapitkuje o sanduku. Umesto toga, okrenuo je glavu i nestrpljivo se zagledao niz cestu. Isprativši njegov pogled, monah Lorenzo nije video ništa sem zalazećeg sunca, ali ga taj prizor podseti da zahvaljujući tom mladiću, bio on bezbožnik ili ne, on sada može da uživa u ostatku večeri i, ako Bog da, u još mnogih sličnih.

- Rođaci! - povika njegov spasilac. - Našu probnu trku usporio je ovaj nesrećni kaluđer!

Tek tada je monah Lorenzo primetio da pravo iz sunca izlazi još pet konjanika, i kako su se oni približavali, on počeo da shvata kako ima posla sa šaćicom mladića koji se bave nekakvim sportom. Nijedan od tih ostalih nije imao oklop, ali je jedan - tek dečak - držao veliki peščani sat. Kada je dete primetilo leš u jarku, naprava mu iskliznu iz prstiju i pade na zemlju, a staklo puče napola.

- Ovo je rđav predznak za našu trku, mali rođače - rekao je vitez dečaku - ali možda naš pobožni prijatelj može da ga poništi kojom molitvom. Šta veliš, kaluđeru, imaš li neki blagoslov za mog konja?

Monah Lorenzo prostreli pogledom svog spasioca, misleći da je predmet

podsmeha. Ali ovaj drugi delovao je posve iskreno dok je sedeo tamo na brežuljku podjednako udobno koliko bi drugi ljudi sedeli na stolici u vlastitoj kući. Videvši monahovo nabrano čelo, međutim, mladić se nasmeši i reče: - Ma nije važno. Ovoj razi ionako ne bi pomogao nikakav blagoslov. Ali reci mi, pre no što se rastanemo, jesam li spasao prijatelja ili neprijatelja?

- Najplemenitiji gospodaru! - Sablaznut što je na trenutak došao u iskušenje da pomisli nešto ružno o čoveku koga je Bog poslao da mu spase život, monah Lorenzo skoči na noge i pokorno se uhvati za srce. - Dugujem ti svoj život! Kako bih sada mogao biti išta drugo do zauvek tvoj verni podanik?

- Lepe reči! Ali kome si privržen?

- Privržen? - Monah Lorenzo pogleda u onog drugog, moleći za neki nagoveštaj.

- Da - požurivaše ga dečak koji je ispustio peščani sat - za koga navijaš na Paliju?

Šest pari očiju suziše se dok se monah Lorenzo koprcalo da smisli neki odgovor, prelećući pogledom sa zlatnog kljuna na vitezovom perjanicom ukrašenom šlemu, preko crnih krila na stegu privezanom za njegovo koplje, zaustavivši se na divovskom orlu, raskriljenom preko njegovog grudnog oklopa.

- Ali naravno - brže-bolje reče monah Lorenzo - navijam za... orla? Da! Za velikog orla... kralja neba!

Na njegovo olakšanje, odgovor je naišao na klicanje.

- Onda si stvarno prijatelj! - zaključio je vitez - i drago mi je što sam ubio njega a ne tebe. Hajde, odvešćemo te u grad. Kolima nije dozvoljeno da posle smiraja ulaze na kapiju Kamolju, te moramo da požurimo.

- Tvoja ljubaznost me posramljuje - reče monah Lorenzo. - Molim te da mi kažeš svoje ime kako bih odsad pa zauvek mogao da te blagosiljam u svim svojim molitvama?

Šlem s kljunom odsečno i učtivo klimnu.

- Ja sam Orao. Zovu me Romeo Mareskoti.

- To je tvoje smrtničko ime?

- Šta sadrži ime? Orao živi večno.

- Samo nebesa - reče monah Lorenzo, zasenivši načas svojom prirodnom škrtošću svoju zahvalnost - mogu podariti večni život.

Vitez se široko osmehnu. - Onda - odvratio je, ponajvećma za zabavu svojih drugova - Orao mora da je Devina omiljena ptica!

Kada su Romeo i njegovi rođaci napokon sproveli monaha i kola do navedenog odredišta u gradu Sijeni, sumrak je već bio prerastao u mrak, a na svet se spustila oprezna tišina. Vrata i prozorski kapci bejahu sada zatvoreni i zabravljani za demone što izlaze noću, i da nije bilo meseca i povremenog prolaznika s bakljom, monah Lorenzo bi odavno zalutao u strmom lavirintu ulica.

Kada ga je Romeo upitao kome je došao u posetu, kaluđer je slagao. Znao je sve o krvavoj zavadi između Tolomejevih i Salimbenijevih, i da bi, u pogrešnom društvu, bilo kobno priznati da je u Sijenu došao kod velikog meser Tolomeja. I pored sve njihove spremnosti da pomognu, nikad se ne zna kako bi se Romeo i njegovi rođaci poneli - niti kakve bi nepristojne priče ispričali prijateljima i porodici - kada bi doznali istinu. Zato im je, umesto toga, monah Lorenzo rekao kako mu je odredište slikarska radionica maestra Ambrođa Lorencetija, pošto je to bilo jedino drugo ime kojeg je mogao da se seti u kontekstu Sijene.

Ambrođo Lorenceti bio je slikar, istinski maestro, koji je bio naširoko poznat po svojim freskama i portretima. Monah Lorenzo nikada ga nije lično upoznao, ali sećao se da mu je neko rekao kako taj veliki čovek živi u Sijeni. Kada je prvi put saopštio to ime Romeu, učinio je to sa određenom strepnjom u srcu, ali pošto mu mladić nije protivurečio, usudio se da pretpostavi kako je, pomenuvši tog umetnika, mudro odabrao.

- Dakle - rekao je Romeo, zaustavivši konja nasred jedne uzane ulice - tu smo. Ta plava vrata.

Monah Lorenzo osvrnu se oko sebe, iznenađen što čuveni slikar ne živi u nekom lepšem kraju. Svuda oko njih ulica je bila prekrivena smećem i prljavštinom, a iz dovratka i mračnih kutaka posmatrale su ga žgoljave mačke. - Zahvaljujem vam - rekao je, silazeći s kola - na vašoj velikoj pomoći, gospodo. Nebesa će vas sve nagraditi kada za to dođe vreme.

- Skloni se, kaluđeru - odgovori Romeo i sjaha - i pusti nas da ti unesemo taj sanduk u kuću.

- Ne! Ne dirajte ga! - Monah Lorenzo pokuša da se postavi između Romea i sanduka. - Već ste mi dovoljno pomogli.

- Koješta! - Romeo maltene gurnu monaha u stranu. - Kako misliš da ga uneseš u kuću bez naše pomoći?

- Ne znam... Bog će pronaći način! Maestro će mi pomoći...

- Slikari imaju mozak, ne mišiće. Hajde... - Ovoga puta, Romeo jeste sklonio ovog drugog u stranu, ali učinio je to nežno, znajući da ima posla sa slabijim protivnikom.

Jedini koji nije bio svestan sopstvene slabosti bio je monah Lorenzo. - Ne! - uzviknuo je, mučeći se da se nametne kao jedini zaštitnik sanduka.

- Preklinjem te... naređujem ti...!

- Naređuješ mi? - Romeo je delovao uveseljeno. - Takve reči bude u meni samo radoznalost. Upravo sam ti spasao život, kaluđeru. Zašto sada ne možeš da podneseš moju ljubaznost?

S druge strane plavih vrata, u radionici maestra Ambrođa, slikar je bio zauzet onime što je uvek činio u to doba dana: mešanjem i isprobavanjem boja. Noć pripada hrabrima, ludacima i umetnicima - koji su neretko sve to u jednom - i ona je blaženo vreme za rad, jer sve njegove mušterije sada su kod kuće, jedu i spavaju kako to ljudi

već običavaju, i neće mu pokucati na vrata pre svitanja.

Radosno udubljen u svoj posao, maestro Ambrođo nije obratio pažnju na buku na ulici, sve dok njegov pas, Dante, nije zarežao. Ne spustivši avan, slikar dođe do vrata i pokuša da oceni ozbiljnost rasprave koja se - sudeći po zvuku - vodila na samom njegovom pragu. To ga podseti na veličanstvenu smrt Julija Cezara, koga je nasmrtno izbola gomila rimskih senatora i koji je umro veoma oku ugodno: grimizna na mermeru, skladno uokvirena stubovima. Eh kada bi neki veliki Sijenjanin mogao sebe prisiliti da umre na sličan način, dozvolivši tako maestru da priušti sebi zadovoljstvo ovekovečavanja tog prizora na nekom obližnjem zidu.

Upravo tada, neko zalupa na vrata, a Dante zalaja.

Pst! - reče Ambrođo psu. - Savetujem ti da se sakriješ, u slučaju da to pokušava da uđe onaj rogati. Ja ga poznajem mnogo bolje nego ti.

Čim je otvorio vrata, unutra ulete kovitlac uznemirenih glasova i maestro se obre usred žučne rasprave - nešto u vezi s nečim što treba da se unese u kuću.

- Reci im, dobri moj brate u Hristu - zavapio je zadihani monah - reci im da ćemo se za ovo postarati sami!

- Za šta? - želeo je da zna maestro Ambrođo.

- Za sanduk - odgovorio je neko drugi - sa mrtvim zvonarem! Vidite!

- Mislim da ste pogrešili kuću - reče maestro Ambrođo - ja to nisam naručio.

- Preklinjem vas - zamolio je monah - da nas pustite unutra. Sve ću objasniti.

Nije bilo druge do skloniti se u stranu, te maestro Ambrođo širom otvori vrata kako bi omogućio mladićima da unesu taj sanduk u njegovu radionicu i spuste ga nasred poda. Nimalo ga nije iznenadilo što vidi da mladom Romeu Mareskotiju i njegovim rođacima đavo - opet - ne da mira; ono što je maestra zbunilo bilo je prisustvo tog monaha što krši ruke.

- Ovo je najlakši mrtvački sanduk koji sam u životu nosio - reče jedan od Romeovih drugova. - Vaš zvonar mora da je bio veoma mršav čovek, monaše Lorenzo. Sledeći put obavezno izaberite jednog debelog koji će čvršće stajati u tom vetrovitom zvoniku.

- Hoćemo! - uzviknuo je monah Lorenzo s neuljudnim nestrpljenjem. - A sada vam zahvaljujem, gospodo, na svemu što ste učinili. Hvala ti, meser Romeo, što si nam spasao život - što si meni spasao život! Evo... - odnekud ispod mantije izvadio je sitan, iskrivljeni novčić - jedan centezimo za tvoj trud!

Novčić je neko vreme visio u vazduhu, bez vlasnika. Naposletku, monah Lorenzo gurnu ga natrag pod mantiju, dok su mu uši plamtele kao žeravica na iznenadnoj promaji.

- Tražim samo - reče Romeo, ponajviše da bi zavitlavao - da nam pokažeš šta je u tom sanduku. Jer nije nikakav kaluđer, debeo ili mršav, u to sam siguran.

- Ne! - Panika preplavi uznemireno lice monaha Lorenca. - Ne mogu to da dozvolim! Deva Marija mi je svedok; kunem vam se, svima vama, da taj sanduk mora

ostati zatvoren, jer će nas sve snaći velika nesreća!

Maestru Ambrođu sinu da nikada dotad nije uživao u crtama neke ptice. Mali vrabac koji je ispao iz gnezda, raskuštranog perja i očiju nalik prestrašenim bobicama... upravo je na njega taj mladi monah ličio dok je stajao tamo, sateran uza zid od strane najozloglašnijih sijenskih mačaka.

- Ma hajde, kaluđeru - reče Romeo - spasio sam ti život večeras. Nisam li dosad zaslužio tvoje poverenje?

- Bojim se - reče maestro Ambrođo monahu Lorencu - da ćeš morati da ispuniš svoju pretnju i pustiš da nas sve snađe ta velika nesreća. Čast to zahteva.

Monah Lorenzo žestoko zavrte glavom. - U redu, onda! Otvoriću sanduk. Ali dozvolite mi prvo da objasnim... - Načas, pogled mu prelete po prostoriji u potrazi za nadahnućem, a onda on klimnu glavom i reče:

- U pravu ste, u ovom sanduku nije nikakav kaluđer. Ali unutra je neko podjednako svet. Ona je kći jedinica mog velikodušnog gospodara... - pročistio je grlo kako bi govorio glasnije - koja je umrla, tragičnom smrću, pre dva dana. On me je poslao ovamo s njenim telom, da zamolim vas, maestro, da ovekovečite njene crte lica na slici pre no što zauvek budu izgubljene.

- Dva dana? - zgrnuo se maestro Ambrođo, sad sav poslovan. - Mrtva je dva dana? Dragi moj prijatelju... - Ne čekajući monahovo odobrenje, otvorio je poklopac sanduka da proceni štetu. No na sreću, smrt još nije bila izobličila devojku u njemu.

- Čini se - rekao je, prijatno iznenađen - da još imamo vremena. Svejedno, moram odmah da počnem. Je li tvoj gospodar naglasio koju temu želi? Obično slikam standardnu Devu Mariju od pojasa naviše, a u ovom slučaju besplatno ću ubaciti malog Isusa, jer dolaziš izdaleka.

- Ovaj... mislim da ću onda izabrati standardnu Devu Mariju - reče monah Lorenzo, gledajući nervozno u Romea, koji je klečao kraj sanduka i divio se mrtvoj devojci - i našeg nebeskog Spasioca, kad je već besplatan.

- *Ahime!*²² - uzviknu Romeo, ne obazirući se na monahovo opominjuće držanje. - Kako Bog može biti tako okrutan?

- Stani! - dreknuo je monah Lorenzo, ali bilo je prekasno; mladić je već dotakao devojčin obraz.

- Takva lepota - rekao je, nežno - ne treba nikad da umre. Čak i smrt noćas mrzi svoj zanat. Gle, još joj ni usne nije svojim purpustom obojila.

- Pažljivo! - upozorio je monah Lorenzo, pokušavši da zatvori poklopac - ne znaš kakvu zarazu te usne nose!

- Da je moja - nastavio je Romeo, osujetivši monahovo nastojanje i ne obraćajući pažnju na bezbednost - pošao bih za njom u raj i vratio je na zemlju. Ili bih zauvek tamo s njom ostao.

- Da-da-da - reče monah Lorenzo, gurnuvši poklopac dole na silu i umalo njime ovom drugom ne prikleštivši zapešće - smrt sve muškarce pretvara u velike

ljubavnike. Eh što nisu bili toliko strastveni dok je dama još bila živa!

- Velika istina, kaluđeru - klimnu glavom Romeo, najzad ustavši. -

Pa, video sam i čuo dovoljno tuge za jednu noć. Krčma zove. Ostavljam vas vašem žalosnom poslu i odlazim da popijem jednu za dušu ove jadne devojkice. Zapravo, popiću nekoliko, i možda će me vino poslati pravo u raj da mogu lično da je upoznam i...

Monah Lorenzo skoči napred i učutka ga, bez očiglednog razloga. - Pre no što padneš u nemilost Božju, meser Romeo, zauzdaj svoj jezik!

Mladić se isceri: - ... iskažem joj poštovanje.

Tek kada su barabe napustile slikarsku radionicu a topot kopita zamro, monah Lorenzo ponovo je podigao poklopac sanduka. - Sada je bezbedno - rekao je - možeš da izađeš.

- Svemoćni Bože! - izusti maestro Ambrodo, prekrstivši se avanom - kakva je ovo vradžbina?

- Preklinjem vas, maestro - reče monah Lorenzo, nežno pomogavši devojkici da ustane - da nas otpratite do palate Tolomej. Ova mlada dama je meser Tolomejeva bratanica Đulijeta. Mnogo štošta preturila je preko glave i moram je što pre odvesti na bezbedno. Možete li nam pomoći?

Maestro Ambrodo pogleda u monaha i devojkicu, i dalje se upinjući da uhvati korak sa stvarnošću. Uprkos svojoj mucu, devojkica je stajala uspravno, razbarušene kose žive na svetlosti sveća, a očiju plavih poput neba na dan bez oblačka. Bila je, bez i trunke sumnje, najsavršenije stvorenje koje je ikada video. - Smem li da pitam - obratio se monahu - šta vas je nagnalo da mi poklonite poverenje?

Monah Lorenzo pokaza rukom na slike koje su ih okruživale. - Čovek koji u zemaljskim stvarima vidi ono božansko, mora biti brat u Hristu.

I maestro se osvrnu oko sebe, ali on je video samo prazne vinske boce, nedovršene radove i portrete ljudi koji su se predomislili kada im je ispostavio račun. - Previše si velikodušan - rekao je, zavrtevši glavom - ali neću ti to zameriti. Ne strahuj, odvešću vas u palatu Tolomej, ali prvo, molim te da zadovoljiš moju nepristojnu radoznalost i ispričaj mi šta se desilo ovoj mladoj dami, i zašto je ležala kao mrtva u tom sanduku.

Po prvi put, Đulijeta progovori. Glas joj je bio blag i smiren kao što joj je lice bilo napeto od tuge. - Pre tri dana - kazala je - Salimbeniji su izvršili prepad na moj dom. Ubili su svakoga ko se preziva Tolomej - mog oca, moju majku, moju braću - i sve ostale koji su im se našli na putu, izuzev ovog čoveka, mog dragog ispovednika, monaha Lorenca. Ja sam bila na ispovesti u kapeli kada se prepad odigrao, inače bih i ja bila... - Skrenula je pogled, boreći se sa očajanjem.

- Došli smo ovamo radi zaštite - preuzeo je monah Lorenzo - i da kažemo meser Tolomeju šta se desilo.

- Došli smo ovamo radi osvete - ispravi ga Đulijeta, očiju razrogačenih od mržnje

i pesnica snažno pritisnutih uz grudi, kao da želi sebe da spreči da izvrši neki nasilan čin - i da rasporimo onog monstuma, Salimbenija, i obesimo ga za vlastita creva.

- Ovaj - reče monah Lorenzo - mi ćemo, naravno, oprostiti, kao pravi hrišćani...

Đulijeta žudno klimnu glavom, ne čujući ništa... a njime ćemo nahraniti njegove pse, komad po komad!

- Žao mi je zbog tebe - kazao je maestro Ambrođo, želeći da uzme to prelepo dete u naručje i uteši je - previše si koječega pretrpela...

- Ništa ja nisam pretrpela! - Njene plave oči prodreše do slikarevog srca. - Ne žalite me, već samo budite ljubazni i odvedite nas mome stricu bez daljeg ispitivanja.

- Zatim se trgla i tiho dodala: - Molim vas.

Kada je bezbedno isporučio kaluđera i devojkicu u palatu Tolomej, maestro Ambrođo vratio se u radionicu u nečem nalik galopu. Nikada se ranije nije tako osećao. Bio je zaljubljen, bio je u paklu... zapravo, bio je sve odjednom dok mu je inspiracija lepršala svojim džinovskim krilima u lobanji i grebala mu grudni koš, bolno, tražeći izlaz iz toga zatvora - iz smrtnoga tela darovitog čoveka.

Opružen na podu, večito zbunjen čovečanstvom, Dante je poluzakrvavljenim očima gledao kako maestro Ambrođo spravlja svoje boje i počinje da dodeljuje crte lica Đulijete Tolomej dotad bezglavoj Devi Mariji na platnu. Nije mogao a da ne počne od njenih očiju. Nigde drugde u njegovoj radionici nije se mogla videti tako zanimljiva boja; zbilja, čak ni u čitavom gradu nije se mogla pronaći ista nijansa, jer on ju je tek bio izmislio baš te noći, u bezmalo grozničavom zanosu, dok mu je devojčin lik još bio na vlažnom zidu uma.

Ohrabren neposrednim rezultatom, nije oklevao da nacrtá obris tog izuzetnog lica pod plamenim potočićima kose. Potezi su mu i dalje bili čarobno brzi i samouvereni; čak i da je ta mlada žena sedela u tom času pred njim, spremna za večnost, slikar ne bi mogao raditi sa više vrtoglave sigurnosti no što mu je to trenutno polazilo za rukom.

- Da! - bila je jedina reč koja mu se otimala iz usta dok je nestrpljivo, gotovo žudno, ponovo oživljavao te crte lica od kojih zastaje dah. Kada je slika bila gotova, uzmakao je od nje koji korak i konačno dohvatio pehar s vinom koje je sebi nasuo u prethodnom životu, pet sati ranije.

Upravo tada, neko mu je opet pokucao na vrata.

- Pst! - ućutka maestro Ambrođo lajavog psa, zapretivši mu i prstom.

- Uvek misliš na najgore. Možda je još jedan anđeo! - Ali čim je otvorio vrata da vidi kog mu to demona sudba šalje u te sitne sate, uvideo je da je Dante bio u pravu više no on.

Napolju, na treperavoj svetlosti zidne baklje, stajao je Romeo Mareskoti, s pijanim kežom koji mu je napola rascepio varljivo šarmantno lice. Ne računajući njihov susret od samo nekoliko sati ranije, maestro Ambrođo odlično je poznavao tog

mladića od prethodne sedmice, kada su mu muški članovi porodice Mareskoti pozirali, jedan po jedan, kako bi im crte lica bile stavljene na novi golemi mural u palati Mareskoti. Pater familijas, komandante Mareskoti, zahtevao je da njegov klan bude predstavljen od prošlosti do sadašnjosti, sa svim verovatnim muškim precima (i pokojim neverovatnim) u sredini, i da svi oni, nekako, učestvuju u čuvenoj bici na Montapertiju, dok živi lebde na nebu iznad njih, staloženi i prerušeni u Sedam vrlina. Na sveopšte zadovoljstvo, Romeu je zapala uloga koja najmanje odgovara njegovoj ličnosti, te se maestro Ambrođo našao u položaju da osim prošlosti krivotvori i sadašnjost, dok je znalčki darivao crte lica najozloglašnijeg sijenskog zavodnika plemenitoj prilici posađenoj na prestolu Čednosti.

Preporođena čednost sada gurnu svog ljubaznog tvorca u stranu i zakorači u radionicu gde zateče sanduk kako i dalje leži zatvoren - nasred poda. Mladić je očigledno čeznuo da ga otvori još jednom pogleda telo unutra, ali to bi značilo da mora neuljudno da ukloni maestrovu paletu i nekoliko vlažnih četkica koje su sada počivale na poklopcu. - Jesi li završio sliku? - upitao je umesto toga. - Hoću da je vidim.

Maestro Ambrođo tiho zatvori za njima vrata, svestan da je njegov posetilac i suviše popio da bi bio savršeno uravnotežen.

- Zašto želiš da vidiš sliku jedne mrtve devojke? Siguran sam da tamo napolju ima sasvim dovoljno živih.

- Istina - složio se Romeo, gledajući po prostoriji i naposljetku uočivši prinovu - ali to bi bilo prelako, zar ne? - Prišao je portretu i pogledao ga okom stručnjaka; ne stručnjaka za umetnost, već stručnjaka za žene. Nakon izvesnog vremena, klimnuo je glavom:

- Nije loše. Podario si joj baš neobične oči. Kako si...

- Zahvaljujem - brzo reče maestro - ali Bog je jedini pravi umetnik.

Još vina?

- Može. - Mladić uze pehar i sede na sanduk, pažljivo izbegavajući četkice koje su se cedile. - Da nazdravimo tom tvom prijatelju Bogu, i svim igrama koje nama igra?

- Veoma je kasno - kazao je maestro Ambrođo, sklonivši paletu i sevši na sanduk pored Romea. - Mora da si umoran, prijatelju.

Kao prikovan portretom pred sobom, Romeo nije mogao da odvoji pogled dovoljno dugo da bi se okrenuo slikaru. A kada je napokon progovorio, u njegovom glasu bilo je nekakve nove iskrenosti, nove čak i za njega samog. - Nisam toliko umoran - rekao je - koliko sam budan. Pitam se jesam li ikada bio ovoliko budan.

- To se često dešava kada je čovek poluzaspao. Tek tada se unutarne oko istinski otvori.

- Ali ja nisam zaspao, niti želim da zaspim. Nikada više neću spavati. Mislim da ću svake noći dolaziti i sedeti ovde umesto da spavam.

Nasmešivši se na taj vatreni usklik, na tu zavidnu povlasticu mladosti, maestro

Ambrodo pogleda u svoje remek-delo. - Znači, sviđa ti se?

- Sviđa? - Romeo se umalo ne zagrcnu od te reči. - Obožavam je!

- Bi li mogao da ju obožavaš u takvom hramu?

- Nisam li muškarac? No kao muškarac, ne mogu a da ne osećam i golemu tugu pred prizorom takve protraćene lepote. Samo kad bi se smrt mogla ubediti da je vrati.

- Šta onda? - Maestru pođe za rukom da se prikladno namršti. - Šta bi uradio da je ovaj anđeo živa žena?

Romeo udahnu, ali mu reči umakoše. - Ja... ne znam. Voleo bih je, očigledno. Ako nešto znam, znam kako se voli žena. Mnoge sam voleo.

- Možda je onda i bolje što nije stvarna. Jer mislim da bi ova zahtevala dodatan trud. Zapravo, pretpostavljam da bi čovek, da bi se udvarao dami poput nje, morao da uđe na prednja vrata a ne da se šunja kao kakav lopov u noći. - Kada maestro vide da je ovaj drugi nesvojstveno sebi zanemio, na plemenitom licu zaigra mu jedva primetan osmejak, i on samouverenije nastavi. - Postoji požuda, znaš, i postoji ljubav. One su povezane, no ipak veoma različite. Da bi muškarac zadovoljio ovu prvu, potrebni su mu samo slatkorečivost i čisto ruho; za razliku od toga, da bi stekao ovu drugu, muškarac se mora odreći jednog rebra. Zauzvrat, njegova žena poništiće Evin greh i vratiti ga u raj.

- Ali otkud muškarac zna kada da trampira svoje rebro? Imam mnoge prijatelje kojima ni jedno jedino rebro nije ostalo, i veruj mi, oni raja ne videše.

Iskrena briga na mladićevom licu nagna maestra Ambroda da klimne glavom. - Sam si rekao - potvrdio je. - Muškarac zna. Dečak ne zna.

Romeo se glasno nasmeja. - Divim ti se! - Stavio je maestru ruku na rame. - Imaš hrabrosti!

- Šta je toliko sjajno u hrabrosti? - odvratio je slikar, smeliji sada kada je njegova savetnička uloga odobrena. - Podozrevam da je ta jedna vrlina ubila više dobrih ljudi no sve mane zajedno.

Romeo se opet glasno nasmeja, kao da nema često zadovoljstvo da uživa u tako drskom protivljenju, a maestro otkri kako mu se mladić najednom i neočekivano dopada.

- Često čujem kako muškarci govore - nastavio je Romeo, ne želeći da odustane od teme - da bi učinili sve za ženu. Ali onda, na prvi njen zahtev, oni zacmizdre i odšunjavaju se kao pokunjeni psi.

- A ti? Odšunjaš li se i ti?

Romeo pokaza pun red zdravih zuba, što je bilo neobično za nekoga za koga se pričalo da zadeva tuču kuda god otišao. - Ne - odgovorio je, i dalje se smešeći - ja imam dobar njuh za žene koje ne traže ništa više od onoga što sam spreman da im dam. Ali kad bi takva žena postojala... - klimnuo je glavom ka slici - rado bih slomio sva rebra koja imam dok je ne osvojim. I više, ušao bih na prednja vrata, kao što veliš, i zatražio njenu ruku pre no što bih je uopšte i dirnuo. I ne samo to, već bih je načinio

svojom jedinom suprugom i nikada ne bih pogledao nijednu drugu. Vere mi! Ona bi toga bila vredna, siguran sam.

Obradovan time što čuje, i žarko želeći da poveruje kako je njegovo umetničko delo imalo tako dubok uticaj da odvрати mladića od njegovih razvratnih navika, maestro klimnu glavom, sve u svemu zadovoljan poslom koji je te noći obavio. - Zbilja i jeste.

Romeo okrenu glavu, suženih očiju. - Govoriš kao da je i dalje živa? Maestro Ambrođo sedeo je časak bez reči, proučavajući mladićevo lice i ispitujući koliko je ovaj odlučan. - Đulijeta se zove - naposletku je rekao. - Mislim da si je ti, prijatelju, svojim dodirom noćas vratio iz mrtvih. Kada si otišao odavde u krčmu, video sam kako njeno ljupko telo bez ičije pomoći izlazi iz ovog sanduka...

Romeo skoči sa svog mesta kao da je ono pod njime planulo. - Ovo je sablasna priča! Ne znam obuzima li mi ovo jeza ruku od užasa ili radosti!

- Plašiš li se ljudskih spletkarenja?

- Ljudskih, ne. Božjih, vrlo.

- Onda se uteši ovime što ću ti sada reći. Nju nije Bog položio u ovaj sanduk da se pravi da je mrtva, već onaj kaluđer, monah Lorencio, strahujući za njenu bezbednost.

Romeo zinu u čudu. - Misliš, uopšte nije bila mrtva?

Maestro Ambrođo nasmeši se na mladićev izraz lica. - Sve vreme je bila živa isto kao i ti.

Romeo se uhvati za glavu. - Poigravaš se mnome! Ne verujem ti!

- Veruj u šta hoćeš - kazao je maestro, ustavši i sklonivši kičice - ili otvori sanduk.

Nakon nekoliko trenutaka velike teskobe i šetkanja tamo-amo, Romeo konačno skupi hrabrost i naglo otvori sanduk.

Međutim, namesto da se veseli što vidi da je prazan, mladić prostreli maestra pogledom s obnovljenom sumnjičavošću. - Gde je?

- To ne mogu da ti kažem. Time bih se ogrešio o ukazano mi poverenje.

- Ali živa je?

Maestro slegnu ramenima. - Bila je kada sam je poslednji put video, na pragu kuće svog strica, kada mi je mahnula na rastanku.

- A ko joj je stric?

- Kao što rekoh: ne mogu da ti kažem.

Romeo zakorači ka maestru, a prsti su mu se trzali. - Veliš li ti to da ću morati da pevam serenade pod svim sijenskim balkonima dok na jedan od njih ne izađe prava žena?

Dante se prenuo čim mu se učinilo da mladić pretil njegovom gospodar, ali umesto da zareži u znak upozorenja, pas samo ponovo spusti glavu i počeo izražajno da zavija.

- Ona neće još izaći - odgovorio je maestro Ambrođo, sagnuvši se da potapše psa.

- Nije raspoložena za serenade. Možda nikada neće biti.

- Zašto mi onda - uzviknu Romeo, umalo u svojoj osujećenosti ne preturivši štafelaj i portret - to govoriš?

- Zato što - reče maestro Ambrođo, uveseljen mladićevom ozlojeđenošću - umetnikove oči boli kada gledaju kako snežnobeli golub gubi vreme s vranama.

III.1

Šta sadrži ime? Ruža bi davala slatki miris, pa ma kako je mi zvali.

Pogled s tvrđave Mediči, Fortece, bio je veličanstven, Ne samo da sam videla sijenske krovove od pečene gline kako se prže na popodnevnom suncu, već su se najmanje trideset kilometara unaokolo zatalasani brežuljci uzdizali i spuštali poput okeana u nijansama zelene i daleke plave. Iznova i iznova odizala sam pogled sa svog štiva, upijajući neodoljivi pejzaž u nadi da će mi isterati sav ustajao vazduh iz pluća i ispuniti mi dušu letom. A ipak, svaki put kada bih pogledala dole i nastavila s čitanjem dnevnika maestra Ambrođa, uronila bih pravo natrag u mračne događaje iz 1340.

Jutro sam provela u Maleninom espresso-baru na Pjaci Postjerla, prelistavajući zvanične rane verzije *Romea i Julije*, koje su napisali Masukijo Salernitano i Luiđi da Porto 1476, odnosno 1530. godine. Bilo je zanimljivo pratiti kako se zaplet razvijao, i kako je Da Porto dao književni obrt priči, koja je - po Salernitanovim tvrdnjama - zasnovana na stvarnim događajima.

U Salernitanovoj verziji, Romeo i Julija - ili tačnije, Marioto i Đanoca - živeli su u Sijeni, ali im roditelji nisu bili zavađeni. Jesu se venčali krišom, pošto su podmitili jednog monaha, ali drama je zaista počela tek kada je Marioto ubio jednog uglednog građanina i morao da ode u izgnanstvo. U međuvremenu, Đanocini roditelji - ne znajući da im se kćer već udala - zahtevali su od nje da se uda za nekog drugog. U očajanju, Đanoca je nagovorila onog monaha da spravi moćan uspavljujući napitak, a efekat je bio toliko uverljiv da su Đanocini imbecilni roditelji poverovali da je ona mrtva i odmah požurili da je sahrane. Na sreću, dobri stari monah uspeo je da je izbavi iz grobnice, nakon čega je Đanoca - tajno - otputovala brodom u Aleksandriju, gde je Marioto živeo slatkim životom. Međutim, glasonoša koji je Mariota trebalo da obavesti o spletki s uspavljujućim napitkom pao je u ruke gusarima, te kada je primio vest o Đanocinoj smrti, Marioto je pohitao nazad u Sijenu da umre kraj nje. Tamo su ga uhvatili vojnici, i odrubili mu glavu. Sec. A Đanoca je ostatak života provela u manastiru, izvlačeći papirne maramice iz kutije.

Koliko sam videla, ključni elementi u toj originalnoj verziji bili su: tajni brak, Romeovo izgnanstvo, glupava spletko sa uspavljujućim napitkom, zalutali glasonoša, i Romeova namerna samoubilačka misija zasnovana na pogrešnom uverenju da je Julija mrtva.

Najveće iznenađenje, razume se, bilo je to što se sve navodno odigralo u Sijeni, i

da je Malena bila u blizini, pitala bih je da li je to opšte poznato. Bila sam prilično uverena da nije.

Zanimljivo je bilo i to što je i Da Porto, kada je preuzeo priču pola veka kasnije, želeo da joj da osnovu u stvarnosti, tako što će Romea i Đulijetu nazvati njihovim pravim imenima. Ali čak i tako, uprpio se što se tiče mesta radnje i sve premestio u Veronu, promeniivši sva prezimena - vrlo moguće zato da bi izbegao odmazdu moćnih klanova upletenih u taj skandal.

Ali ostavimo se logistike; po mom tumačenju - potpomognutom nekolikim šoljama kapućina - Da Porto je napisao daleko zabavniju priču. On je ubacio maskenbal i scenu sa balkonom, i njegova genijalnost zaslužna je za dvostruko samoubistvo. Jedino što mi isprva nije držalo vodu bilo je to što Julija umire tako što prosto prestane da diše. Ali možda je Da Porto smatrao kako se publici ne bi svidela krvava scena... Na sreću, Šekspir nije imao takvih obzira.

Posle Da Porta, neki Bandelo osetio je potrebu da napiše treću verziju i doda mnogo melodramatičnog dijaloga, ne menjajući - koliko sam videla - najbitnije elemente zapleta. Ali od tada pa nadalje Italijani su završili s pričom, i ona je prvo otputovala u Francusku, a zatim u Englesku, da bi na kraju završila na Šekspirovom pisaćem stolu, spremna da uđe u večnost.

Najveća razlika, koliko sam mogla da primetim, između svih tih poetskih verzija i dnevnika maestra Ambrođa, jeste to što su u priču zapravo bile upletene *tri* porodice, ne samo dve. Tolomeji i Salimbeniji bili su te dve zavađene kuće - Kapuleti i Montagiji, takoreći - dok je Romeo, u zbilji, bio Mareskoti i otud autsajder. U tom pogledu, najranije tumačenje priče - ono Salernitanovo - najbliže je istini; radnja se odvija u Sijeni, i ne pominje se nikakva porodična zavada.

Kasnije, kad sam se vraćala iz Fortece s dnevnikom maestra Ambrođa pritisnutim na grudi, posmatrala sam sve te srećne ljude oko sebe i opet između sebe i njih osetila prisustvo nekog nevidljivog zida. Oni su hodali, džogirali i jeli sladoled, ne zastajući da ispituju prošlost, neopterećeni - za razliku od mene - osećanjem da ne pripadaju sasvim tom svetu.

Istog tog jutra, stajala sam pred kupatilskim ogledalom; probala sam ogrlicu sa srebrnim raspećem koja se nalazila u majčinoj kutiji i odlučila da počnem da je nosim. Na kraju krajeva, bilo je to nešto što joj je pripadalo, a ostavivši je u kutiji očigledno ju je namenila meni. Možda će me, pomislila sam, nekako zaštititi od kletve koja je nju osudila na preranu smrt.

Jesam li poludela? Možda. S druge strane, postoje razne vrste ludila. Tetka Rouz je uvek uzimala zdravo za gotovo da je čitav svet u stanju večito promenljivog ludila, i da neuroza nije bolest, već životna činjenica, kao bubuljice. Neki ih imaju više, neki manje, ali samo oni istinski ljudi nemaju nijednu. Ta zdravo razumska filosofija utešila me je mnogo puta dotad, a utešila me je i sada.

Kada sam se vratila u hotel, direktore Rosini prišao mi je kao glasnik sa

Maratonskog polja, umirući od želje da mi saopšti vesti.

- Gospođice Tolomej! Gde ste bili? Morate krenuti! Smesta! Kontesa Salimbeni čeka vas upalati Publiko! Idite, idite... - terao me je kao što terate psa koji se mota u blizini ne bi li dobio neki ostatak od večere. - Ne smete je pustiti da čeka!

- Čekajte! - Uprla sam prstom u dva predmeta koji su upadljivo stajali nasred poda. - To su moji koferi!

- Da-da-da, maločas su ih isporučili.

- Pa, želela bih da odem u svoju sobu i . . .

- Ne! - Direttore Rosini naglim pokretom otvori ulazna vrata i mahnu mi rukom da istrčim napolje. - Morate odmah krenuti!

- Ali ne znam čak ni kuda treba da idem!

- Santa Katarina! - Premda sam znala da je potajno oduševljen novom prilikom da me nauči nečemu o Sijeni, direttore Rosini prevrnuo je očima i pustio vrata. - Dođite, nacrtaću vam mapu!

Došavši na Kampo, osetila sam se kao da sam zakoračila u divovsku školjku. Duž čitavog njegovog ruba nalazili su se restorani i kafei, a baš tamo gde bi se nalazio biser, u dnu nagnute pjace, nalazila se palata Publiko, zgrada koja je od srednjeg veka služila kao gradska skupština.

Načas sam zastala, upijajući brujanje brojnih glasova pod kupolom plavog neba, golubove koji su lepršali unaokolo i belu mramornu fontanu s tirkiznom vodom - dok otpozadi nije naišao talas turista i poneo me sa sobom, hitajući napred i uzbuđeno se diveći veličanstvenosti džinovskog trga.

Dok mi je crtao smernice, direttore Rosini uveravao me je da Kampo važi za jednu od najlepših pjaca u čitavoj Italiji, i to ne samo po mišljenju Sijenjana. Zapravo, nije se više ni sećao nebrojenih prilika kada su mu hotelski gosti iz svih kutaka sveta - čak i iz Firence - dolazili i veličali draži Kampa. On se, naravno, bunio i ukazivao na mnoge krasote drugih mesta - ona su zasigurno morala postojati tamo negde - ali ljudi nisu hteli da slušaju. Tvrdooglavo su ostajali pri tome da je Sijena najdivniji, najnetaknutiji grad na kugli zemaljskoj, i šta je direttore Rosini, suočen sa takvim ubeđenjem, mogao da čini sem da prizna da je možda zbilja tako?

Gurnula sam mapu u tašnu i krenula naniže ka palati Publiko. Zgrada se nije mogla promašiti zbog njenog visokog zvonika, Tore del Mandā, čiju gradnju mi je direttore Rosini opisao do takvih tančina da mi je trebalo nekoliko minuta da shvatim da on, zapravo, nije podignut pred njegovim očima, već negde u poznom srednjem veku. Nazvao ga je ljljanom, ponosnim spomenikom ženskoj čednosti čiji beli kameni cvet u vazduhu drži dugačka crvena stabljika. A začudo, sagrađen je bez temelja. Zvonik Mandā, tvrdio je direttore, stoji više od šest stoleća, samo uz pomoć vere i milosti Božje.

Zaklonila sam rukom sunce i pogledala u zvonik koji se uzdizao naspram beskrajnog plavetnila. Nigde drugde nikada nisam videla da se ženska čednost slavi falusnim objektom visokim sto šest metara. Ali možda sam samo ja u tome videla nešto neobično.

Čitava građevina - palata Publiko i njen zvonik - odisala je posve doslovno težinom, pod kojom kao da se urušavao sam Kampo. Direttore Rosini rekao mi je da, ako ne budem sigurna, treba da zamislim da imam loptu, i da tu loptu stavim na zemlju. Gde god na Kampu stajala, lopta će se otkotrljati pravo dole do palate Publiko. Bilo je nečega u tom prizoru što mi se dopadalo. Možda pomisao na loptu koja skakuće po prastarom pločniku od opeke. Ili je možda posredi bilo samo to kako je on te reči izgovorio, dramatično ih prošaputavši, poput mađioničara koji se obraća četvorogodišnjacima.

Palata Publiko, kao i sve upravne zgrade, s godinama je rasla. Od svojih početaka, kada je bila tek nešto više od prostorije za sastanke devetorice poglavara, izrasla je u golemu građevinu, i ja uđoh u unutrašnje dvorište s osećajem da me neko posmatra. Ne toliko ljudi, pretpostavljam, koliko zaostale sene minulih pokolenja, posvećenih životu tog grada, tog komadića zemlje koji sam poredila s drugim gradovima, tog svemira za sebe.

Eva-Marija Salimbeni čekala me je u Dvorani mira. Sedela je na klupi nasred prostorije, gledajući negde gore, kao da nečujno razgovara s Bogom. Ali čim sam ja ušla na vrata, prenela se i lice joj se ozarilo radosnim osmehom.

- Dakle, ipak si došla! - uzviknula je, ustavši sa klupe da me poljubi u oba obraza.
- Počinjala sam da brinem.

- Izvinite što ste me čekali. Nisam ni znala da...

Ona osmehom odbaci sve što sam mogla da kažem. - Sada si ovde. Samo to je važno. Vidi... - pokazala mi je rukom ogromne freske koje su prekrivale zidove prostorije. - Jesi li ikada videla nešto ovako veličanstveno? Naš veliki maestro, Ambrođo Lorenceti, naslikao ih je krajem tridesetih četrnaestog stoleća. Ovu iznad vrata verovatno je završio 1340. Zove se *Dobra vlast*.

Okrenula sam se da pogledam fresku u koju je uperila prst. Pružala se čitavom dužinom zida, i njena izrada sigurno je zahtevala složenu konstrukciju lestvi i skela, možda čak i platforme obešene na tavanici.

Leva polovina prikazivala je mirnu gradsku scenu u kojoj obični građani idu svojim poslom; desna polovina bila je širok pogled na seoske predele iza gradskih zidina. Tada mi nešto sinu, i ja zbunjeno upitah: - Mislite... *maestro Ambrođo*?

- O, da - klimnula je glavom Eva-Marija, nimalo iznenađena što mi je ime poznato.
- Jedan od najvećih majstora. Naslikao je ove prizore da bi proslavio kraj jednog dugog neprijateljstva između naše dve porodice, Tolomejevih i Salimbenijevih. U

1339, napokon je nastupio mir.

- Stvarno? - Pomislila sam na Đulijetu i monaha Lorenca koji beže od Salimbenijevih razbojnika glavnim drumom ka Sijeni. - Ja imam utisak da su u 1340. godini naši preci i dalje bili u velikoj zavadi. Bar van zidina ovog grada.

Eva-Marija se zagonetno osmehnu; ili joj je bilo drago što sam se potrudila da pročitam nešto o porodičnoj istoriji, ili se uvredila što sam se drznula da joj protivrečim. Ako je u pitanju bilo potonje, bila je dovoljno dostojanstvena da prihvati moju primedbu, i rekla: - U pravu si. Taj mir je imao neplanirane posledice. To se dešava kad god birokrate pokušaju da nam pomognu. - Podigla je ruke uvis. - Ako ljudi žele da se bore, ne možeš ih zaustaviti. Ako ih sprečiš u gradu, boriće se na selu, i tamo će se s tim izvući. U Sijeni su neredi bar uvek bili zaustavljeni pre no što bi se bespovratno razbukkali. A zašto?

Pogledala je u mene kao da želi da vidi mogu li da pogodim, što ja, naravno, nisam mogla.

- Zato što smo - nastavila je, klataći mi poučno prstom ispred nosa - u Sijeni oduvek imali miliciju. A da bi zauzdavali Salimbenije i Tolomeje, građani Sijene morali su biti kadri da se u roku od nekoliko minuta mobilisu i sve svoje čete izvedu na sijenske ulice. - Na kraju je klimnula glavom, složivši se sa sobom. - Mislim da je upravo zato tradicija konrada ovde i dan-danas toliko živa; posvećenost stare mesne milicije bila je ključni činilac za očuvanje sijenske republike. Ako želiš da staneš na rep lošim momcima, postaraj se da dobri momci budu naoružani.

Nasmešila sam se na njen zaključak, dajući sve od sebe da delujem nepristrasno. Nije bilo vreme da govorim Eva-Mariji kako ne verujem u oružje, i kako, po mom mišljenju, ti takozvani dobri momci nisu ništa bolji od onih loših.

- Lepa je, zar ne? - nastavila je Eva-Marija, klimnuvši glavom ka fresci. - Grad u miru sa samim sobom.

- Pretpostavljam - rekoh - mada moram da kažem kako ljudi ne deluju naročito srećni. Pogledajte... - uperila sam prst u jednu mladu ženu, naizgled zarobljenu u gomili devojaka koje plešu. - Ova deluje... ne znam. Zamišljeno.

- Možda je videla tu svadbenu povorku u prolazu? - ponudila je odgovor Eva-Marija, klimnuvši glavom ka koloni ljudi koja je išla za devojkom što liči na nevestu na konju. - A ona je podsetila na neku izgubljenju ljubav?

- Gleda u bubanj - rekla sam, ponovo uperivši prst - ili u daire. A ostale plesačice deluju... zlo. Vidite kako su je zarobile u kolu. A jedna od njih zuri joj u stomak. - Poglednula sam u Eva-Mariju, ali bilo je teško rastumačiti njen izraz. - Ili možda samo umišljam.

- Ne - rekla je tiho - maestro Ambrođo očito želi da je primetimo.

Naslikao je tu grupu žena što plešu veću od svih ostalih na slici. A ako pogledaš još jednom, videćeš da ona jedina ima tiju u kosi.

Začkiljala sam i videla da je u pravu. - Dakle, ko je ona bila? Zna li se? Eva-

Marija slegnu ramenima. - Zvanično, ne zna se. Ali među nama...

- Nagnula se ka meni i spustila glas. - Mislim da ti je ona pretkinja. Zvala se Đulijeta Tolomej.

Toliko sam se potresla kada sam je čula kako izgovara to ime

- *moje* ime - i izražava istu onu zamisao koju sam ja prenela Umbertu preko telefona, da mi je bio potreban tren da smislim jedino prirodno pitanje: - Otkud znate, pobogu?... Da mi je ona pretkinja, mislim?

Eva-Marija umalo ne prasnu u smeh. - Nije li očigledno? Zašto bi te majka inače nazvala po njoj? Uistinu, i sama mi je to rekla - vaša loza potiče direktno od Đulijete i Đanoce Tolomej.

Iako oduševljena time što čujem - i to izgovoreno s takvim uverenjem - bi mi bezmalo previše informacija odjednom. - Nisam znala da ste poznavali moju majku - kazala sam - zapitavši se zašto mi to ranije nije rekla.

- Došla mi je jednom u goste. S tvojim ocem. Pre no što su se venčali.

- Eva-Marija zastade. - Bila je veoma mlada. Mlađa od tebe. Bila je to zabava sa stotinu zvanica, ali mi smo čitavo veče proveli u razgovoru o maestru Ambrođu. Oni su mi ispričali sve što ja sada pričam tebi. Bili su vrlo upućeni, vrlo zainteresovani za naše porodice. Tužno je kako se sve to svršilo.

Trenutak smo stajale u tišini. Eva-Marija me je gledala s kiselim osmehom, kao da zna da imam jedno pitanje koje mi progoreva rupu u jeziku, ali ne mogu se naterati da ga postavim; naime: kakav je bio njen odnos - ako ga je uopšte imala - sa zlim Lučanom Salimbenijem, i koliko zna o smrti mojih roditelja?

- Tvoj otac je verovao - nastavila je Eva-Marija, ne ostavljajući mi prostora za ispitivanje - da je maestro Ambrođo u ovu sliku sakrio nekakvu priču. Tragediju koja se u njegovo vreme dogodila, i o kojoj se nije smelo otvoreno pričati. - Gledaj - uprla je prstom u fresku. - Vidiš li taj maleni ptičji kavez u onom prozoru tamo gore? Šta ako bih ti rekla da je ta zgrada palata Salimbeni, a da je čovek koga vidiš unutra sam Salimbeni, ustoličen kao kralj, dok mu ljudi čuče kraj nogu da bi pozajmili novac?

Osetivši da joj ta priča nekako nanosi bol, osmehnula sam se EvaMariji, rešena da ne dozvolim da se prošlost ispreči između nas. - Ne zvučite kao da se njime baš ponosite.

Iskrivila je lice. - O, bio je on veliki čovek. Ali maestro Ambrođo nije ga voleo. Zar ne vidiš? Gledaj... imamo venčanje... tužnu devojkicu koja pleše... i na kraju, pticu u kavezu. Kako to shvataš?

- Kada nisam odmah odgovorila, Eva-Marija pogleda kroz prozor.

- Imala sam dvadeset dve godine, znaš. Kada sam se udala za njega. Za Salimbenija. On je imao šezdeset četiri. Misliš da je bio prestar za mene?

- Pogledala me je pravo u oči, pokušavajući da mi pročita misli.

- Ne mora da znači - rekla sam. - Kao što znate, moja majka...

- Pa, ja sam mislila - preseče me Eva-Marija. - Mislila sam da je veoma star i da

će ubrzo umreti. Ali bio je bogat. Imam prekrasnu kuću. Moraš mi doći u posetu. Uskoro.

Bila sam toliko zbunjena njenim iskrenim priznanjem - i potonjim pozivom - da sam samo kazala: - Naravno, volela bih.

- Odlično! - Posesivno mi je stavila ruku na rame. - A sad moraš da pronadeš junaka na fresci!

Umalo se ne nasmejah. Eva-Marija Salimbeni bila je pravi Pravcati virtuoz u umetnosti menjanja tema.

- Hajde - rekla je, kao učiteljica razredu punom lenština – gde je junak? Uvek postoji junak. Pogledaj u fresku.

Podigla sam pogled. - Mogao bi da bude bilo ko.

- Junakinja je u gradu - kazala je, uperivši prst - i deluje veoma tužno. Znači, junak mora da je...? Gledaj! Na levoj strani imaš život unutar gradskih zidina. Zatim imaš Portu Romanu, južnu gradsku kapiju, koja deli fresku napola. A na desnoj strani...

- U redu, sad ga vidim - rekla sam, udovoljivši joj. - On je ovaj momak na konju, što odlazi iz grada.

Eva-Marija se osmehnu; ne meni, već freski. - Zgodan je, zar ne?

- Da umreš. U čemu je fora s tim vilenjačkim šeširo?

- On je lovac. Pogledaj ga. Ima pticu za lov i upravo se sprema da je pusti, ali nešto ga sprečava. Taj drugi čovek, tamniji čovek što ide peške, noseći slikarsku kutiju, pokušava nešto da mu kaže, a naš mladi junak naginje se unazad u sedlu kako bi ga čuo.

- Možda mu ovaj što hoda govori da ostane u gradu? - ponudila sam rešenje.

- Možda. Ali šta ga može snaći ako ostane? Pogledaj šta mu je maestro Ambrođo naslikao iznad glave. Vešala. Nije baš prijatna alternativa, zar ne? - Eva-Marija se nasmeši. - Šta misliš, ko je on?

Nisam odmah odgovorila. Ukoliko je maestro Ambrođo koji je naslikao tu fresku zbilja bio isti onaj maestro Ambrođo čiji sam dnevnik upravo čitala, i ako je ta tužna žena s tigarom što pleše zaista bila moja pretkinja Đulijeta Tolomej, onda je muškarac na konju mogao biti samo Romeo Mareskoti. Ali nisam želela da Eva-Marija zna dokle sežu moja nedavna otkrića, niti koji je izvor mog znanja. Na kraju krajeva, ona je bila Salimbenijeva. Stoga sam samo slegla ramenima i rekla: - Nemam pojma.

- A kad bih ti rekla - kazala je Eva-Marija - da je to Romeo iz *Romea i Julije*?... I da je tvoja pretkinja Đulijeta Šekspirova Julija?

Pođe mi za rukom da se nasmejem. - Zar se to ne odigrava u Veroni? I zar ih nije Šekspir izmislio? U *Zaljubljenom Šekspiru*..-

- *Zaljubljenom Šekspiru!* - Eva-Marija me pogleda kao da je retko imala prilike da čuje nešto toliko gnusno. - Đulijeta... - Stavila mi je ruku na obraz. - Veruj mi kada ti kažem da se to odigralo baš ovde u Sijeni. Dobrano, dobrano pre Šekspira. I evo ih ovde, tu gore, na ovom zidu. Romeo odlazi u izgnanstvo a Julija se sprema da se uda

za čoveka koga ne može voleti. - Nasmejala se videvši moj izraz lica i naposljetku me pustila.

- Ne brini. Kada mi budeš došla u posetu, još ćemo popričati o tim žalosnim događajima. Šta radiš večeras?

Ustuknula sam, nadajući se da ću uspeti da prikrijem koliko me je uznemirilo njeno prisno poznavanje moje porodične istorije. - Čistim balkon.

Eva-Marija nije ni trepnula. - Kada završiš s tim, hoću da odeš sa mnom na jedan veoma lep koncert. Evo... - Gurnula je ruku u tašnu i izvadila kartu. - Program će biti divan. Lično sam ga birala. Svideće ti se. U sedam sati. Posle ćemo večerati, i još ću ti pričati o tvojim precima.

Dok sam, kasnije tog dana, koračala ka koncertnoj dvorani, osećala sam kako me nešto mori. Veče je bilo prelepo, a grad bruja od radosnih ljudi, ali ja nisam mogla da učestvujem u veselju. Hodajući dugim korakom i ne skidajući pogled s pločnika pred sobom, polako sam se sabrala i uspela da otkrijem uzrok svoje mrzovolje.

Bila sam predmet manipulacije.

Od samog mog dolaska u Sijenu, ljudi mi govore šta da radim i šta da mislim. Ponajviše Eva-Marija. Čini se da je za nju sasvim prirodno da njene nastrane želje i planovi određuju moje kretanje - kao i to kako ću se oblačiti - a sada pokušava i da mi odredi tok misli. Šta ako ja ne želim s njom da raspravljam o događajima iz 1340? Pa, šteta, pošto nemam izbora. S druge strane, na neki čudan način, i dalje mi se dopada. Zašto? Da li zato što je čista suprotnost tetke Rouz, koja se oduvek toliko plašila da će nešto pogrešiti da nikada nije učinila niti išta dobro? Ili mi se Eva-Marija sviđa zato što ne bi trebalo da mi se sviđa? To bi bilo Umbertovo tumačenje; najsigurniji način da me neko natera da se družim sa Salimbenijima bio bi da mi kaže da im ni slučajno ne prilazim. Pretpostavljam da kao Julija ne mogu od toga pobeći.

Pa, možda je vreme da Julija počne razborito da razmišlja. Sudeći po prezidentu Makoniju, Salimbeniji će uvek biti Salimbeniji, a sudeći po mom rođaku Pepu, to znači jao svakom Tolomeju koji im se nađe na putu. To nije važno samo u burnom srednjem veku; čak i sada, u današnjoj Sijeni, duh možda-ubice Lučana Salimbenija još nije sišao s pozornice.

S druge strane, možda baš takve predrasude naraštajima održavaju u životu tu staru porodičnu zavadu? Možda neuhvatljivi Lučano Salimbeni nikada nije ni pipnuo moje roditelje, već su ga osumnjičili samo zbog prezimena? Nije ni čudo što je nestao. Tamo gde se krivica dodeljuje putem asocijacije, dželat teško da će strpljivo sedeti i čekati da se suđenje okonča.

Zapravo, što sam više o tome razmišljala, bivala sam sve više naklonjena Eva-Mariji; na kraju krajeva, upravo ona deluje najodlučnije da dokaže kako - uprkos suparništvu predaka - možemo biti prijateljice. A ako je zaista tako, ja ne želim da

budem kamen spoticanja.

Večernji koncert održavao se na muzičkoj akademiji Čiđana u palati Čiđi-Saračini, tačno preko puta frizerskog salona mog prijatelja Luidija. U zgradu sam ušla kroz jedan natkriveni prolaz i izašla u zatvoreno dvorište s lođom i starim bunarom u sredini. Vitezovi u blistavim oklopima, pomislila sam, izvlačili su vodu iz tog bunara za svoje bojne konje, a ispod mojih sandala s visokim potpeticama, kamene ploče u podu bile su izlizane od više vekovnog gaženja konjskih kopita i kolskih točkova. Mesto nije bilo ni preveliko ni previše upečatljivo, i posedovalo je nekakvo mirno dostojanstvo, zbog čega se zapitah je li ono što se dešava izvan zidova tog bezvremenog četvorougaoonog dvorišta zbilja toliko važno.

Dok sam stajala tamo, blenući u mozaikom ukrašenu tavanicu ispod lođe, razvodnik mi je pružio brošuru i uputio me ka vratima što vode gore ka koncertnoj dvorani. Pogledala sam letimice u brošuru dok sam se pela uza stepenice, očekujući da će se u njoj nalaziti muzički program. Namesto toga, unutra je bio kratak istorijat zgrade napisan na nekoliko različitih jezika, a engleska verzija počinjala je ovako:

Palata Čiđi-Saračini, jedna od najlepših palata u Sijeni, prvobitno je pripadala porodici Mareskoti. Jezgro zgrade vrlo je staro, ali tokom srednjeg veka porodica Mareskoti počela je da pripaja susedne zgrade i, kao mnoge druge moćne sijenske porodice, započela gradnju velikog tornja. Upravo s tog tornja objavljena je pobeda na Montapertiju 1260. godine, bubnjem, ili dairama.

Stala sam nasred stepeništa da iznova pročitam taj pasus. Ako je ovo istina, i ako potpuno nisam pomešala imena u dnevniku maestra Ambrođa, onda je zgrada u kojoj trenutno stojim prvobitno bila palata Mareskoti to jest, Romeov dom godine 1340.

Tek kada su ljudi počeli da se razdraženo provlače pored mene, otresla sam iznenađenje i produžila. Pa šta ako je ovo bio Romeov dom? Mene i njega deli skoro sedam stotina godina, a povrh toga, u to doba, on je imao svoju Juliju. Uprkos svojoj novoj odeći i frizuri, ja sam i dalje samo štrkljasti potomak tog savršenog stvorenja što je nekada hodalo kuglom zemaljskom.

Dženis bi mi se smejala kada bi znala moje romantične misli.

- Idemo iz početka - podrugivala bi se - Džuls ponovo sanjari o muškarcu koga ne može imati. - I bila bi u pravu. Ali ponekad, baš ti su najbolji.

Moja neobična opsednutost istorijskim ličnostima počela je kada sam imala devet godina, s predsednikom Džefersonom. Dok su zidovi svih ostalih - uključujući i Dženisine - bili prekriveni Pop-drocama golih stomaka, moja soba bila je hram posvećen tom omiljenom članu Ustavotvorne skupštine SAD. Dobrano sam se

pomučila da u kaligrafiji naučim da napišem *Tomas*, a čak i izvezla ogromno slovo T na jednom jastučiću, koji sam svake noći grlila dok ne zaspim. Nažalost, Dženis je pronašla moju tajnu svesku i pokazala je razredu, i svi su urlali od smeha videvši sanjalačke crteže mene kako stojim pred Montičelom u velu i venčanici, držeći se za ruke s jednim veoma mišićavim predsednikom Džefersonom.

Nakon toga, svi su me zvali Džef, uključujući i nastavnike, koji nisu imali pojma zašto to rade, i koji, začudo, nikada nisu primećivali kako se trgnem kad me na času prozovu. Naposljetku sam sasvim prestala da podižem ruku, samo sam sedela, krijući se u poslednjem redu iza svoje kose i nadajući se da me niko neće primetiti.

U srednjoj školi sam se - zahvaljujući Umbertu - okrenula antici, i moja mašta skakala je s Leonide Spartanca na Scipiona Rimljanina, izvesno vreme se čak zadržavši na caru Avgustu, dok nisam otkrila njegovu mračnu stranu. Dok sam stigla do koledža, odlutala sam toliko daleko u prošlost da je moj junak bio bezimeni pećinski čovek koji je živio u ruskim stepama, ubijajući vunom prekrivene mamute i svirajući pod punim mesecom nezaboravne setne melodije na svojoj koščanoj fruli, sam samcat.

Jedina osoba koja mi je skrenula pažnju na to da svi moji momci imaju nešto zajedničko bila je, naravno, Dženis. - Šteta - rekla je jedne noći, kada smo pokušavale da zaspimo u šatoru u dvorištu a ona uspela da, jednu po jednu, izvuče iz mene sve moje tajne, u zamenu za karamele koje su od samog početka bile moje - što su svi mrtvi kao latinski.

- Nisu! - pobunila sam se, već zažalivši što sam podelila s njom svoje tajne. - Slavni ljudi žive večno!

Na to, Dženis je samo frknula. - Možda, ali ko bi želeo da poljubi mumiju?

Uprkos silnom trudu moje sestre, međutim, to što sam blago uzdrhtala usled otkrića da se prikradam Romeovom duhu u njegovoj rođenoj kući za mene nije predstavljalo nikakav uzlet mašte, već običnu naviku; jedini uslov da nas dvoje nastavimo taj prekrasni odnos bio je da Romeo ostane baš takav kakav je: mrtav.

U koncertnoj dvorani, Eva-Marija je držala banku, okružena muškarcima u tamnim odelima i ženama u svetlucavim haljinama. Bila je to visoka prostorija u bojama mleka i meda, ukrašena zlatnim detaljima. Za publiku je bilo postavljeno oko dvesta stolica, a sudeći po broju ljudi koji su se već okupili, nije bilo teško popuniti ih. U naspramnom kraju prostorije, članovi orkestra štimovali su instrumente, a jedna krupna žena u crvenoj haljini delovala je kao da preti da će zapevati. Kao i u većini građevina u Sijeni, nije bilo ničeg savremenog što bi bilo oči, izuzev pokojeg buntovnog pubertetlije s patikama ispod pantalona na falte.

Čim me je videla kako ulazim, Eva-Marija mi kraljevski mahnu i pozva me u svoju pratnju. Dok sam prilazila toj grupi, čula sam je kako me predstavlja u superlativima

koje nisam zasluživala, i u roku od nekoliko minuta postala sam najbolja prijateljica nekih od najistaknutijih likova iz sijenskog javnog života, među kojima je bio i predsednik banke Monte dei Paski u palati Salimbeni.

- Monte Paski - objasnila je Eva-Marija - najveći je pokrovitelj umetnosti u Sijeni. Ništa od ovoga što vidiš oko sebe ne bi bilo moguće bez novčane podrške Fondacije.

Predsednik me pogleda s blagim osmehom, kao i njegova žena, koja je stajala odmah do njega, obešena mu o lakat. Kao i Eva-Marija, bila je izuzetno elegantna za svoje godine, i premda sam se za tu priliku doterala, njen pogled mi je govorio da imam još mnogo da učim. Čak je to i šapnula svom mužu - ili mi se bar tako učinilo.

- Moja žena misli da vi ne verujete - rekao je zadirkujući me Predsednik, navodeći svojim naglaskom i dramskom intonacijom na pomisao da recituje stihove neke pesme. - Možda smatrate da smo previše... - morao je da potraži pravu reč – *uobraženi?*

- Ne mora da znači - rekla sam, osećajući kako mi se obrazi rumene pod njihovim netremičnim kritičkim pogledom - samo mi zvuči... paradoksalno da opstanak kuće Mareskoti zavisi od dobre volje Salimbenijevih, to je sve.

Predsednik primi k znanju moju logiku klimnuvši neznatno glavom, kao da želi da potvrdi da su Eva-Marijini superlativi bili na mestu. - Paradoks, da.

- Ali svet je - rekao je jedan glas iza mene - pun paradoksa.

- Alesandro! - uzviknuo je predsednik, najednom sav veseo i vickast.

- Moraš da se upoznaš sa sinjorinom Tolomej. Ona je vrlo... *stroga* prema svima nama. Naročito prema tebi.

- Naravno da jeste. - Alesandro mi uze ruku i poljubi je s lakrdijaškim kavaljerstvom. - Da nije, nikada ne bismo poverovali da je Tolomejeva. - Pre no što mi je pustio ruku, pogledao me je pravo u oči. - Zar ne, gospođice Džejkobs?

Bio je to čudan trenutak. Očigledno nije očekivao da će me sresti na koncertu, i njegova reakcija nije išla u prilog ni njemu ni meni. Ali nisam mu mogla zameriti što me tako nemilosrdno ispituje; na kraju krajeva, nikada mu se nisam javila nakon što je tri dana ranije svratio u moj hotel. Sve to vreme, njegova posetnica ležala mi je na stolu kao kakvo rđavo znamenje iz kolačića za proricanje budućnosti; samo što sam je tog jutra napokon pocepala napola i bacila u smeće, računajući da bi me već uhapsio da je to zaista želeo.

- Ne misliš li - upitala je Eva-Marija, pogrešno protumačivši napetost među nama - da Đulijeta večeras dražesno izgleda, Sandro?

Alesandro je uspeo da se osmehne. - Očaravajuće.

- *Si-si* - umešao se predsednik - ali ko čuva naš novac, kada si ti ovde?

- Duhovi Salimbenijevih - odgovorio je Alesandro, i dalje gledajući pravo u mene. - Golema sila.

- *Basta!*²³ - Potajno zadovoljna njegovim rečima, Eva-Marija se lažno namršti i

lupnu ga po ramenu programom umotanim u rolnu. - Svi ćemo vrlo brzo biti duhovi. Večeras slavimo život.

Posle koncerta, Eva-Marija je navalila da izađemo na večeru, samo nas troje. Kada sam se pobunila, odigrala je na kartu rođendana i rekla da joj je te večeri - „dok okrećem novu stranu u uzvišenoj i žalosnoj komediji života“ - jedina želja da ode u svoj omiljeni restoran sa svojih dvoje omiljenih ljudi. Začudo, Alesandro nije imao nikakvu primedbu. U Sijeni, ljudi očigledno ne protivreče svojoj kumi na njen najvažniji dan.

Eva-Marijin omiljeni restoran nalazio se u Via dele Kampanje, odmah s druge strane granice s kontradom Del' Akvila, to jest četvrti Orla. Njen omiljeni sto, po svojoj prilici, bio je na uzdignutom tremu napolju i gledao na cvečaru koja se prekonoć zatvarala.

- Znači - rekla mi je, pošto je naručila bocu prošeka i predjelo - ne voliš operu!

- Ali volim! - usprotivila sam se, sedeći neudobno, pošto su prekrštene noge jedva mogle da mi stanu ispod stola. - Obožavam operu. Tetkin kućepazitelj stalno mi ju je puštao. Posebno *Aidu*. Samo... Aida bi trebalo da bude etiopska princeza, a ne trokrilni šifonjer na pragu pedesete. Izvinite.

Eva-Marija se ushićeno nasmeja. - Ugledaj se na Sandra. Zatvori oči. Pogledala sam u Alesandra. On je na koncertu sedeo iza mene i sve vreme sam na sebi osećala njegov pogled. - Zašto? I dalje bi pevala ista ona žena.

- Ali glas dolazi iz duše! - zaključila je Eva-Marija u njegovo ime, nagnuvši se prema meni. - Treba samo da slušaš, i videćeš Aidu onakvu kakva zaista jeste.

- To je veoma velikodušno. - Pogledala sam u Alesandra. - Jeste li uvek tako velikodušni?

Nije odgovorio. Nije ni morao.

- Širokogrudost je - reče Eva-Marija, probavši prošek i odlučivši kako zavređuje da se pije - najveća od svih vrlina. Kloni se tvrdica. Oni su zatočenici svoje sitne duše.

- Po tetkinom kućepazitelju - kazala sam - lepota je najveća vrlina.

Ali on bi rekao da je velikodušnost vrsta lepote.

- Istina je lepota - reče Alesandro, najzad progovorivši - a lepota istina.²⁴ Sudeći po Kitsu. Život je veoma lak ako se tako živi.

- Vi ne živite tako?

- Ja nisam vaza.

Nasmejala sam se, ali on se nije čak ni osmehnuo.

Iako je očigledno želela da se sprijateljimo, Eva-Marija nije mogla da nas pusti da nastavimo sami. - Pričaj nam još o svojoj tetki! - podstakla me je. - Zašto misliš da ti nikada nije rekla ko si?

Pogledala sam u jedno pa u drugo, osećajući da su raspravljali o mom slučaju i da se nisu složili. - Nemam predstavu. Mislim da se plašila da... Ili je možda... - Oborila sam pogled. - Ne znam.

- U Sijeni - reče Alesandro, zaokupljen svojom čašom za vodu - sve zavisi od toga kako se neko zove.

- Imena, imena, imena! - uzdahnula je Eva-Marija. - Ono što ja ne razumem jeste zašto te ta tetka - Roza? - nikada nije odvela u Sijenu.

- Možda je strahovala - rekla sam, ovoga puta oštrije - da će čovek koji je ubio moje roditelje ubiti i mene.

Eva-Marija se nasloni, zgranuta. - To što kažeš je užasno!

- Pa, srećan rođendan! - reko, otpivši gutljajčić prošeka. - I hvala na svemu. - Zagledala sam se u Alesandra, prisilivši ga da me pogleda u oči.

- Ne brinite, neću se dugo zadržavati.

- Ne - rekao je, hladno - pretpostavljam da je ovde previše mirno za vaš ukus.

- Ja volim mir.

Kroz zimzelenu boju njegovih očiju, uspeh načas da mu zavirim u dušu. Bio je to potresan prizor. - Očigledno.

Radije no da odgovorim, stisla sam zube i preusmerila pažnju na predjelo. Nažalost, Eva-Mariji su promakle finije nijanse mojih osećanja; ona je videla samo moje pocrvenelo lice. - Sandro - upitala je, jašući na onome za šta je mislila da je talas koketiranja - zašto nisi odveo Đulijetu u obilazak grada i pokazao joj neke lepote?

Ona bi to baš volela.

- Siguran sam da bi. - Alesandro nabode viljuškom jednu maslinu, ali ne stavi je u usta. - Nažalost, ovde nemamo kipova malih sirena.

Tada mi postade nedvosmisleno jasno da je pročitao moj dosije, i da je sigurno saznao sve što je imalo da se sazna o Džuli Džejkobs - Džuli Džejkobs antiratnoj demonstrantkinji, koja je, tek što se vratila iz Rima, otputovala u Kopenhagen da protestuje zbog danskog angažovanja u Iraku tako što će vandalski uništiti Malu sirenu. Nažalost, dosije mu nije mogao reći da je sve to bilo jedna velika greška i da je Džuli Džejkobs otputovala u Dansku samo da bi pokazala sestri kako sme.

Osećajući u grlu opojni koktel od gneva i straha, naslepo sam posegnula ka korpi za hleb, nadajući se da se moja panika ne vidi.

- Ne, ali imamo druge lepe kipove! - Eva-Marija pogleda u mene, a zatim u njega, trudeći se da shvati šta se dešava. - I fontane. Moraš je odvesti da vidi Fontebrandu...

- Možda bi gospođica Džejkobs volela da vidi Via dei Malkontenti - predložio je Alesandro, presekovši Eva-Mariju. - Tamo smo vodili zločince, da bi njihove žrtve mogle da ih gađaju svim i svačim dok oni idu na vešanje.

Uzvratila sam mu hladan netremičan pogled, ne osećajući više potrebu za skrivanjem. - Je li iko ikada pomilovan?

- Jeste. To se zvalo progonstvo. Rekli bi im da napuste Sijenu i da se više ne vraćaju. Zauzvrat, poštediti bi im život.

- Aha, shvatam - brzo se oporavih - baš kao što su prognali vašu porodicu, Salimbenije. - Kradomice sam pogledala u Eva-Mariju, koja je, za promenu, bila zabezegnuta. - Grešim li?

Alesandro nije odmah odgovorio. Sudeći po tome kako su mu vilični mišići poigrali, sigurno je goreo od želje da mi vrati milo za drago, ali znao je da to ne može učiniti pred svojom kumom. - Porodici Salimbeni je - naposljetku je rekao, s napetošću u glasu - vlast oduzela imovinu 1419. godine i oterala je iz Republike Sijene.

- Zauvek?

- Očigledno ne. Ali dugo su bili u izgnanstvu. - Gledao me je kao da ponovo razgovaramo o meni. - A verovatno su to i zaslužili.

- Šta ako su se... ipak vratili?

- Onda... - zastao je radi utiska, i meni sinu da zelena u njegovim očima, zapravo, uopšte nije boja živog lišća, već da je hladna i kristalisana, kao onaj komad malahita koji sam u četvrtom razredu predstavila kao kakvo naročito blago, dok mi učiteljica nije objasnila da je to mineral koji se iskopava da bi se iz njega izdvajao bakar, uz očividnu štetu koja se tako nanosi životnoj sredini - mora da su imali valjan razlog.

- Dosta! - Eva-Marija podiže čašu. - Dosta s progonstvima. Dosta sa svađama. Sada smo svi prijatelji.

Desetak minuta vodili smo uljudan razgovor. Posle toga, Eva-Marija se izvinila i otišla u toalet, ostavivši Alesandra i mene da se sami snalazimo. Okrznuvši ga pogledom, uhvatila sam ga kako prelazi očima preko mene, i na tren sam uspela sebe da ubedim kako je sve to obična igra mačke i miša čiji je cilj da utvrdi jesam li dovoljno borbena da mu za tu nedelju postanem družbenica. Pa, pomislila sam, šta god maca planirala, čeka je neprijatno iznenađenje.

Posegnula sam ka parčetu kobasice. - Verujete li u iskupljenje?

- Nije me briga - rekao je Alesandro, gurnuvši tanjir ka meni - šta si radila u Rimu. Ili bilo gde drugde. Ali za Sijenu me jeste briga.

Zato mi kaži, zašto si ovde?

- Je li ovo saslušanje? - govorila sam s punim ustima. - Treba li da pozovem svog advokata?

Nagnuo se ka meni, spustivši glas: - Ovako bih mogao da te strpam u zatvor... - Pucnuo mi je prstima tik ispred nosa. - Stvarno to želiš?

- Znate - kazala sam, trpajući još hrane u tanjir i istinski se nadajući da on ne primećuje kako mi se ruke tresu - igre moći nikada nisu palile kod mene. Možda su sjajno palile kod vaših predaka, ali ako se sećate, *moji* preci nikada nisu time bili bogzna kako zadivljeni.

- U redu... - Naslonio se na stolici, menjajući pristup. - Šta kažeš na ovo: ostaviću

te na miru pod jednim uslovom. Da se kloniš Eva-Marije.

- Što njoj to ne kažete?

- Ona je vrlo posebna žena, i ne želim da pati.

Spustila sam viljušku. – *A ja* želim? To mislite o meni?

- Stvarno želiš da znaš? - Alesandro me brzim pogledom odmeri od glave do pete kao da sam kakva preskupa rukotvorina data na prodaju. - Mislim da si lepa, oštroumna... sjajna glumica... - Videvši da sam se zbunila, namrštio se i nastavio, oštrije:

- Mislim da ti je neko platio mnogo novca da dođeš ovamo i pretvaraš se da si Đulijeta Tolomej...

- Šta?

- ... i mislim da je deo tvog zadatka da se približiš Eva-Mariji. Ali znaš šta... ja to neću dozvoliti.

Nisam znala odakle da počnem. Na sreću, njegove optužbe bile su toliko nadrealne da sam bila odveć preneražena da bih se zaista uvredila.

- Zašto - naposletku sam upitala - ne verujete da sam Đulijeta Tolomej? Zato što nemam svetloplave oči?

- Želiš da znaš zašto? Reći ću ti. - Nagnuo se napred, nalaktivši se na sto. - Zato što je Đulijeta Tolomej mrtva.

- Kako onda - odvrtila sam, takođe se nagnuvši napred - objašnjavate to da sedim tu pred vama?

Zagledao se u mene duže no ikada ranije, tražeći u mom licu nešto čega nekako nije bilo. Na kraju je skrenuo pogled, stisnutih usana, i znala sam da ga iz nekog razloga nisam uverila, i da verovatno nikada neću.

- Znaš šta... - odgurnula sam stolicu i ustala. - Poslušaću vaš savet i skloniti se iz Eva-Marijinog društva. Zahvalite joj na koncertu i hrani, i kažite joj da može da uzme svoju odeću kad god želi. Meni više ne treba.

Nisam sačekala njegov odgovor, već odmarširala s trema i iz restorana ne osvrćući se. Čim sam zašla za prvi ugao i našla se van domašaja njegovog pogleda, osetila sam kako mi naviru suze gneva i potrčala uprkos svojim cipelama. Poslednje što sam želela bilo je da me Alesandro sustigne i izvini se na svojoj neučtivosti, ukoliko bi bio toliki čovek da uopšte pokuša.

Vraćajući se kući te noći, držala sam se senki i manje prometnih ulica. Dok sam koračala kroz tamu, nadajući se, pre no znajući, da idem u pravom smeru, bila sam toliko obuzeta svojom raspravom sa Alesandrom - i, da budem tačnija, svim briljantnim replikama koje sam mogla da mu skrešem u bradu, ali nisam - da mi je trebalo izvesno vreme da shvatim kako me neko prati.

U početku je to bio samo jezovit osećaj da me neko posmatra. Ali ubrzo sam

počela da primećujem jedva čujne zvuke nekoga ko se šunja za mnom. Kad god bih požurila, razabrala bih šuškanje odeće i mekih potplata, ali kad bih usporila šuškanje bi nestalo, i ne bih čula ništa sem zlokobne tišine, što je bilo bezmalo gore.

Iznenada skrenuvši u jednu nasumice odabranu ulicu, uspela sam da krajičkom oka snimim kretanje i obris jednog muškarca. Sem ako baš nisam omašila, bio je to isti onaj probisvet koji me je pratio nekoliko dana ranije, kada sam izašla iz palate Tolomej noseći majčinu kutiju. Moj mozak je naš prethodni susret očigledno zaveo pod opasnost, jer je sada kada sam prepoznala njegovo obličje i korak, upalio zaglušujući alarm za evakuaciju koji mi je iz glave isterao sve racionalne misli, naterao me da izujem cipele i da se - drugi put te večeri - dam u beg.

III.II

Jesam li voleo? Vide, oporeci sam, jer pravu lepotu tek od noćas znam.

SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Noć je bila zrela za obešenjaštva.

Čim su Romeo i njegovi rođaci izašli iz vidokruga tornja Mareskoti, zamakli su zajedan ulični ugao, gušeći se od smeha. Te večeri bilo im je i suviše lako da pobjegnu iz kuće jer je palata Mareskoti vrvela od porodičnih posetilaca iz Bolonje, te je Romeov otac, komandante Mareskoti, da bi ih ugostio, nevoljno priredio gozbu s muzikom. Na kraju krajeva, šta to Bolonja ima da ponudi čega u Sijeni nema desetostruko?

Odlično znajući da su se, ponovo, ogrešili o komandanteov policijski čas, Romeo i njegovi rođaci zastadoše da stave gizdave karnevalske maske koje su uvek imali u svojim noćnim vragolanstvima. Dok su stajali tamo, mučeći se sa čvorovima i petljama, kraj njih je prošao porodični kasapin s ovećim komadom šunke za zabavu i svojim pomoćnikom s bakljom u ruci, ali on je bio premudar da bi mladiće prepoznao. Jednoga dana, Romeo će biti gospodar palate Mareskoti i onaj koji plaća isporuke.

Kada su maske napokon bile na svom mestu, mladići vratiše na glave svoje plišane šešire, namestivši i jedno i drugo tako da ih što bolje skrivaju. Videvši svoje prijatelje i iscerivši se, jedan od njih uze lautu koju je nosio i okinu nekoliko veselih akorada. - *Đu-u-u-lijeta!* - otpevao je u zadirkivačkom falsetu. - *Eh što nisam tvoja pti-i-ica, tvoja nestašna pti-i-i-ičica...* - Poskočio je nekoliko puta poput ptice, na šta se svi sem Romea zaceniše od smeha.

- Baš duhovito! - naroguši se Romeo. - Samo se rugajte mojim ožiljcima pa ću i ja vama podariti koji!

- Hajde - nestrpljivo reče neko drugi - ako ne požurimo, ona će biti u postelji, a tvoja serenada biće samo uspavanka.

Mereno koracima, njihovo putovanje te noći nije bilo dugo, jedva pet stotina dugih koračaja. Ali u svakom drugom pogledu, bila je to odiseja. Uprkos tome što je bilo kasno, ulice su vrvele od ljudi - meštana pomešanih s došljacima, kupaca s prodavcima, hodočasnika s kradljivcima - a na svakom uglu stajao je prorok s voštanicom, osuđujući materijalni svet i ujedno gledajući svaku prostitutku u prolazu s istim onim strogim obuzdavanjem kakvo se viđa kod pasa koji posmatraju kretanje venca kobasica.

Laktajući se ulicom, preskačući slivnik ovde, prosjaka onde, i skrivajući se ispod isporuka i zatvorenih nosiljki, mladići se naposletku zaglaviše na rubu Pjace Tolomej. Izvivši vrat da vidi zašto se rulja ne pomera, Romeo načas opazi jednu živopisnu priliku koja je skakutala tamo-amo u crnoj noći na ulaznom stepeništu crkve San Kristoforo.

- Gle! - reče jedan njegov rođak. - Tolomeji su pozvali svetog Kristofora na večeru. Ali on se nije sredio. Sram ga bilo!

Svi su sa strahopoštovanjem posmatrali kako bakljama osvetljena povorka iz crkve kreće preko pjace ka palati Tolomej, i Romeo namah shvati kako mu je to prilika da uđe u tu nepristupačnu kuću na prednja vrata umesto da glupavo stoji napolju pod nekim prozorom za koji pretpostavi da je Đulijetin. Duga kolona nadobudnih ljudi vukla se za sveštenicima koji su nosili sveca, a svi su imali karnevalske maske. Bilo je opštepoznato da meser Tolomej svakih nekoliko meseci održava maskenbal kako bi u kuću prokrijumčario prognane saveznike i zakonu nepokorne članove porodice. Da to nije činio, teško da bi mu polazilo za rukom da napuni plesni podijum.

- Fortuna nam se - reče Romeo, okupivši svoje rođake - očigledno osmehnula. Ili to, ili nam samo pomaže da bi nas u trenutku zgnječila i lepo se zabavila. Idemo!

- Čekaj! - reče jedan njegov rođak. - Strahujem da...

- Strahuješ prerano! - prekinu ga Romeo. - Napred, krepka gospodo!

Metež na ulaznom stepeništu crkve San Kristoforo bio je upravo ono što je Romeu bilo potrebno da ukrade baklju s jedne motke i obruši se na svoju bezbrižnu žrtvu: jednu stariju udovicu bez pratilaca. - Molim vas - kazao je, ponudivši joj ruku. - Meser Tolomej zamolio nas je da se pobrinemo za vašu udobnost.

Ženi nimalo ne zasmetaše izgledna mišićavost njegove ruke i smeli osmesi njegovih drugova. - To mu se dosad nije desilo - rekla je, s dozom dostojanstva. - Ali moram da kažem, svakako se popravlja.

Delovalo bi nemoguće onima koji to nisu videli rođenim očima, ali po ulasku u palatu, Romeo je morao da zaključi da su Tolomeji po broju fresaka uspeli da nadmaše Mareskotije. Ne samo što je svaki zid pričao novu priču o poredama Tolomejevih u prošlosti i pobožnosti Tolomejevih u sadašnjosti, već su čak i tavanice bile sredstvo bogobojažljivog samoveličanja. Da je bio sam, Romeo bi zabacio glavu i zurio u mnoštvo neobičnih stvorenja što prolaze kroz taj privatni raj. No, nije bio sam; pod punim oružjem, livrejisani stražari stajali su duž svakog zida, a strah od toga da ne bude otkriven bio je dovoljan da mu obuzda odvažnost i postara se za to da udovici ukazuje neophodnu ljubaznost dok se raspoređuju za prvi ples.

Ako se udovica dotad pitala kakav je tačno Romeov društveni položaj (ohrabrujući kvalitet njegovog ruha bio je donekle doveden u pitanje sumnjivim načinom na koji je došao u njeno društvo), bar ju je sada, kada su bili spremni za ples, njegovo držanje uverilo da je plemenita roda.

- Baš imam sreće večeras - promrmljala je, pazeći da je ne čuje niko sem njega. - Ali reci mi, jesi li ovamo došao s nekim posebnim poduhvatom u vidu, ili si ovde samo da bi... plesao?

- Priznajem - slatkorečivo kaza Romeo, ne obećavajući ni previše ni premalo - da mi je plesanje drago kao i sam greh. Vere mi, satima bih mogao da plešem bez odmora.

Žena se neupadljivo nasmeja, zasada zadovoljna. Kako je ples napredovao, počela je sebi da dopušta i više no što se njemu dopadalo, povremeno prevlačeći ruku preko njegove plišane spoljašnjosti u potrazi za nečim tvrđim ispod nje, ali Romeo je bio i suviše rastresen da bi se branio.

Jedino što ga je te večeri zanimalo bilo je da pronade mladu ženu kojoj je spasao život, i čije je dražesne crte lica maestro Ambrodo gotovo savršeno zabeležio na onom veličanstvenom portretu. Maestro je odbio da mu kaže kako se devojka zove, ali Romeu nije trebalo dugo da sam dozna. Nije prošla ni sedmica od devojčinog dolaska pre no što se čitavim gradom proneo glas da je meser Tolomej na jutarnju nedeljnu misu doveo neku nepoznatu lepoticu - nepoznatu lepoticu s očima plavim kao okean, koja se zove Đulijeta.

Pogledavši ponovo po prostoriji - u izobilje privlačnih, razigranih žena u bleštavim haljinama i muškaraca spremnih da ih uhvate - Romeo nije mogao da shvati zašto te devojke nema nigde na vidiku. Lepotica poput nje zasigurno bi išla od ruke do ruke, nemajući nijedan slobodan časak da sedne; jedini izazov bio bi osloboditi je svih drugih mladića koji žude za njenom pažnjom. S takvim izazovom Romeo je bio suočen mnogo puta ranije, i u toj igri je uživao.

Prvo na šta je uvek obraćao pažnju bilo je strpljenje, kao grčki princ pod zidinama Troje, strpljenje i istrajnost dok svi ostali takmaci, jedan po jedan, prave budalu od sebe. Zatim bi usledio prvi kontakt, zadirkivački tračak znalačkog osmeha, kojim bi s njome skovao urotu protiv njih. Kasnije, dugačak pogled sa suprotne strane prostorije, mračan i netremičan, i, tako mi boga, sledeći put kada bi im se ruke spojile u lancu plesa, njoj bi srce tako divlje lupalo u grudima da bi on mogao da prati njegov beg uz njen goli vrat. I tu, upravo tu, smestio bi svoj prvi celov...

Ali čak i Romeovo homerovsko strpljenje otišlo je u nepovrat kako se smenjivao ples za plesom, a igrači kružili kao nebeska tela i pravili sva moguća sazvežđa, sem onog jednog koje je on priželjkivao. Pošto su svi bili pod maskama nije bio posve siguran, ali iz onoga što je mogao da vidi od njihovih ruku i osmeha, devojka kojoj je došao da se udvara nije bila među njima. Ne opaziti je te večeri bilo bi ravno propasti, jer mu ništa drugo sem maskenbala ne bi moglo omogućiti da potajno uđe u palatu Tolomej, i opet bi spao na pevanje serenada pod njenim balkonom - gde god on bio - glasom koji Tvorac nije namenio za pesmu.

Naravno, postojala je opasnost da su ga glasine dovele u zabludu, i da je ta plavooka devojka na misi bila neko drugi. Ako je tako, onda je njegovo večerašnje

kočoperenje po meser Tolomejevom plesnom podijumu obično gubljenje vremena; devojka s kojom je došao da se upozna najverovatnije slatko spava u nekoj drugoj kući u gradu. Romeo bezmalo poče da strahuje da je zbilja tako kada ga najednom - usred uglađenog naklona u estampidi - obuze snažan osećaj da ga neko posmatra.

Uvevši okret tamo gde mu nije mesto, Romeo prelete pogledom po čitavoj prostoriji. I napokon spazi: jedno lice, dopola skriveno kosom, gledalo je pravo u njega iz senki lođe na spratu. Ali tek što je uspeo da razazna to ovalno obličje kao žensku glavu, ono se povuklo u senke, kao da se plaši da ne bude otkriveno.

Okrenuo se ponovo licem svojoj partnerki, preplavljen uzbuđenjem. Iako mu je slučaj dozvolio tek da na tren ugleda tu damu gore, u njegovom srcu nije bilo ni trunke sumnje da je prilika koju je video ljupka Đulijeta. A povrh toga, ona je gledala u njega, kao da odnekud zna ko je i zašto je došao.

Nova estampida pavela ga je ukруг po prostoriji u kosmičkoj uzvišenosti, a posle nje usledila je još jedna, pre no što je Romeo najzad uspeo da u gomili primeti jednog svog rođaka i dozove ga prodornim pogledom. - Gde si ti? - procedio je kroz zube. - Zar ne vidiš da uvenuh ovde?

- Duguješ mi zahvalnost, a ne pokude! - prošaputao je ovaj drugi, preuzevši ples - jer ovo je bedna zabava s bednim vinom i bednim ženama, i - čekaj!

Ali Romeo je već krenuo, gluv, dok hvata maglu, za obeshrabrujuće reči i slep za udovičin prekorni pogled. U noći kakva je ova, znao je, za odvažna čoveka nema zaključanih vrata. Budući da su sve sluge i stražari zauzeti u prizemlju, sve što leži iznad, za ljubavnika je isto što za lovca šumsko jezerce: slatko obećanje za strpljive.

Tu gore, na prvom spratu, od opojnih isparenja sa zabave, stari su postajali mladi, mudri budalasti, a škrti velikodušni, i dok je koračao kroz galeriju, Romeo je prolazio pored mnogih tamnih niša punih šuštave svile i prigušenog kikota. Tu i tamo sevnula bi bela boja, otkrivajući strateško uklanjanje odevnih predmeta, a kada je prošao pored jednog naročito sladostrasnog kutka, umalo se nije zaustavio da zuri, zagolican neograničenom savitljivošću ljudskog tela.

Što se više udaljivao od stepenica, međutim, to su zvuci bili tiši, i kada je konačno ušao u lođu što gleda na plesni podijum, u njoj više nije bilo ni jedne jedine osobe. Tamo gde je stajala Đulijeta, dopola skrivena mermernim stubom, sada je bila samo praznina, a u dnu lođe nalazila su se zatvorena vrata koja se čak ni on nije usuđivao da otvori.

Bezgranično se razočarao. Zašto se iz plesa nije izvukao ranije, kao zvezda padalica što beži iz besmrtno dosade nebeskog svoda? Zašto je bio toliko siguran da će ona i dalje biti tu i čekati ga? Ludost. Ispričao je sebi jednu priču, a sada je vreme za njen tragični kraj.

Upravo tada, kada se okrenuo da pođe, otvoriše se vrata udno lođe i jedna vitka prilika vatrene kose kliznu kroz dovratnik - kao grčka drijada²⁵ kroz pukotinu u vremenu - pre no što se vrata opet zatvoriše uz tup udar. Trenutak nije bilo ni pokreta

ni zvuka sem muzike koja je dopirala odozdo, no Romeu se učini da čuje kako neko diše, neko ko se prepao kada ga je video kako tu stoji i preteće se pomalja iz senki, i ko se sada bori za dah.

Možda je trebalo da izgovori koju reč utehe, ali njegovo uzbuđenje bilo je preveliko da bi se upreglo zajedno s lepim ponašanjem. Umesto da ponudi izvinjenje za svoju nametljivost, ili još bolje, ime samog nametljivca, on samo skinu svoju karnevalsku masku i zakorači napred, žudno, da je izvuče iz senke i napokon otkrije njeno živo lice.

Ona ga niti odgurnu niti ustuknu od njega, već otiđe do ivice balkona i pogleda dole u plesače. Ohrabren, Romeo pođe za njom, i kada se ona nagnu preko balustrade, imao je zadovoljstvo da vidi kako joj profil plamti od svetlosti odozdo. Iako je maestro Ambrođo možda preuveličao uzvišene crte njene lepote, nije odao puno priznanje sjaju njenih očiju, niti zagonetnosti njenog osmeha. A zrele mekoti njenih živih usana, nesumnjivo, ostavio je Romeu da otkrije sam.

- Ovo mora da je čuveni dvor - poče devojka - kralja kukavica.

Iznenaden gorčinom njenog glasa, Romeo nije znao šta da odgovori.

- Ko bi drugi - nastavila je, i dalje se ne okrećući - provodio noć hraneći groždem slamnatu lutku dok se ubice šepure gradom, razmećući se svojim podvizima? I koji bi pristojan čovek uopšte razmišljao o ovakvoj zabavi, kada mu je rođeni brat... - nije mogla da nastavi.

- Većina ljudi - reče Romeo, glasom stranim čak i njemu samom - smatra meser Tolomeja hrabrim čovekom.

- Onda većina ljudi - odvrtila je - greši. A vi, sinjore, traćite vreme.

Večeras neću plesati; srce mi je preteško. Stoga se vratite mojoj strini i naslađujte se njenim milovanjima; od mene ih nećete dočekati.

- Nisam ovde - kaza Romeo, hrabro koraknuvši bliže - u svojstvu plesača. Ovde sam jer ne mogu da ne budem. Nećete li me pogledati?

Načas je začutala, nateravši sebe da se ne pomeri. - Što bih vas gledala? Je li vam duša toliko manje vredna od tela?

- Nisam znao svoju dušu - reče Romeo, spuštajući glas njenome srcu - dok ne videh njen odraz u vašim očima.

Nije odmah odgovorila, ali kada jeste, glas joj je bio dovoljno oštar da mu okrnji hrabrost. - A kad to zaprljaste moje oči vlastitim likom? Vi ste, za mene, tek udaljeno obličje jednog izvrsnog plesača. Koji mi to demon ukrade oči i podari ih vama?

- San je taj krivac - kaza Romeo, zureći u njen profil i nadajući se da će joj se osmeh vratiti na lice. - On ih uze s vašeg jastuka i donese ih meni. O, slatkih li muka toga sna!

- San je - odvrati devojka, i dalje tvrdoglavo ne okrećući glavu - otac laži!

- Ali majka nade.

- Možda. Ali prvorođenče nade je tragedija.

- Govorite s prisnošću s kakvom čovek govori samo o rodbini.

- O, ne! - uzviknula je, glasa piskavog od ogorčenosti - ne usuđujem se da se hvalim tako visokim vezama. Kad budem mrtva, umrem li na kakav uzvišeni, pobožni način, nek učenjaci raspravljaju o mojoj lozi.

- Ja ne marim za vašu lozu - reče Romeo, odvažno joj prstom dodirnuvši vrat - sem toliko da pratim njeno tajanstveno pisanije na vašoj koži.

Na trenutak je zanemela od njegovog dodira. A kada je iznova progovorila, njene uzbuđene reči poništiše njenu nameru da ga odbije. - Onda se bojim - kazala je, preko ramena - da ćete se razočarati. Jer na mojoj koži nije nikakva lepa pripovest, već priča o pokolju i osveti.

Osmelivši se sada pošto je prihvatila njegovog prvog izaslanika, Romeo joj stavi ruke na ramena i nagnu se napred da govori kroz svilenkastu pregradu od njene kose. - Čuo sam za vaš gubitak. Ne postoji nijedno srce u Sijeni koje ne oseća vaš bol.

- Postoji! Ono živi u palati Salimbeni, i nesposobno je za ljudska osećanja! - Otresla je njegove ruke. - Koliko sam samo puta poželeva da sam se rodila kao muškarac!

- Roditi se kao muškarac nije zaštita od tuge.

- Stvarno? - Najzad se okrenula prema njemu, podsmevajući se njegovoj ozbiljnosti. - A koja *vas*, moliću lepo, tuga mori, sinjore? - Njene oči, blistave čak i u mraku, odmeriše ga podsmešljivo od glave do pete, zatim se zaustaviše na njegovom licu. - Ne, kao što sam i podozrevala, vi ste previše zgodni da bi vas morila tuga. Tačnije, imate glas i lice lopova.

Videvši koliko je ozlojeđen, ona se surovo nasmeja i nastavi - Da, lopova. Ali lopova kojem se daje više no što on uzima, i koji stoga sebe smatra velikodušnim pre no lakomim, i ljubimcem pre no zlotvorom. Opovrgnite to što tvrdim ako možete. Vi ste čovek kome nikada nije bio uskraćen nijedan dar. Kako bi takav čovek ikada mogao znati šta je tuga?

Romeo samouvereno dočeka njen netremični zadirivački pogled. - Nijedan čovek nikada nije bio u potrazi, a da nije priželjkivao da se ona svrši. No kad je na putu, koji to hodočasnik odbija obrok i postelju? Da nisam putnik, nikada se ne bih iskrcao na vašu obalu.

- Ali kakva egzotična divljakuša može zauvek zadržati mornara na obali? I kojem hodočasniku s vremenom ne dosadi njegova kućna stolica a on se ne zaputi ka još daljim, neotkrivenim hramovima?

- Svojim rečima unižavate i sebe i mene. Molim vas, ne zovite me nepostojanim kad mi ni imena ne znate.

- Takva mi je divljačka priroda.

- Ja ne vidim ništa sem lepote.

- Onda me uopšte i ne vidite.

Romeo je uhvati za ruku, na silu je otvori i prisloni sebi uz obraz. - Video sam te,

draga divljakušo, pre no što si ti videla mene. Ali ti si čula mene, pre no što sam ja čuo tebe. I tako smo mogli živeti, s ljubavlju razdvojenom čulima, da Fortuna, večeras, tebi ne podari oči, a meni uši.

Devojka se namršti. - Zagonetna je vaša poezija. Je li vam namera da vas shvatim, ili se nadate da ću sopstvenu tupost krivo shvatiti kao vašu mudrost?

- Bože! - uzviknu Romeo. - Fortuna je kraljica zadirdvanja! Dala ti je oči, ali ti zauzvrat uzela uši. Đulijeta, ne prepoznaješ li glas svog viteza? - Pružio je ruku da joj dodirne obraz kao što je to učinio kada je ležala u onom sanduku praveći se da je mrtva.

- Ne prepoznaješ li - dodao je, tek malko glasnije no šapatom - njegov dodir?

Na najkraći tren, Đulijeta omekša i nasloni se na njegovu ruku, tražeći utehu u njegovoj blizini. Ali baš kada je pomislio da mu se predaje, Romeo se iznenadi što vidi da joj se oči sužavaju. Umesto da mu otvori vrata svog srca - dotad sumnjičavo odškrinuta - ona sada naglo koraknu unazad, ustuknuvši od njegove ruke. - Lažove! Ko te je poslao ovamo da se igraš mnome?

On se zgranu. - Ljupka Đulijeta...

Ali ona ne htede da sluša, i samo navali na njega da je ostavi.

- Idi! Odlazi i smeji mi se sa svim svojim prijateljima!

- Kunem ti se! - Romeo ne uzmače i pokuša da je uhvati za ruke, ali ona ih ne predade. U nedostatku boljeg, on je uze za ramena i umiri, očajnički želeći da ga ona sasluša. - Ja sam čovek koji je na glavnom drumu spasao tebe i monaha Lorenca - nepokolebljivo je ostajao pri svome - i ušla si u ovaj grad pod mojom zaštitom. Video sam te u maestrovoj radionici, kako ležiš u onom sanduku...

Dok je govorio, njoj se oči razrogačiše od spoznaje da on govori istinu, ali namesto zahvalnosti, na licu joj se javi teskoba.

- Razumem - rekla je, drhtavim glasom. - A sada si, pretpostavljam, došao da naplatiš dug?

Tek tada, uvidevši koliko je uplašena, Romeo shvati da je i suviše sebi dozvolio zgrabivši je tako za ramena, i da se ona zbog tog stiska sigurno pita kakve su mu namere. Proklevši sebe što je bio toliko nagao, on je nežno pusti i odmače se korak, svim srcem se nadajući da ona neće pobeći. Susret se nije odvijao onako kako ga je isplanirao, nimalo. Noćima je već sanjao trenutak kada će Đulijeta izaći na svoj balkon, prizvana njegovom serenadom, i sklopiti ruke na srcu u divljenju prema njemu, ako ne i prema njegovoj pesmi.

- Došao sam - rekao je, očima je moleći za oprostaj - da čujem kako svojim slatkim glasom izgovaraš moje ime. To je sve.

Videvši da je iskren, usudila se da se nasmeši. - Romeo. Romeo Mareskoti - prošaputala je - Bogom blagosloven. Eto, šta ti još dugujem?

On umalo ne zakorači ponovo napred, ali uspe da se obuzda i da ostane gde je. - Ne duguješ mi ništa, ali želim sve. Otkad sam shvatio da si živa, tražio sam te po

čitavom gradu. Znao sam da moram da te vidim i da... razgovaram s tobom. Čak sam se i Bogu pomolio... - Najednom je začutao, smeten.

Đulijeta se zagleda u njega najduže dotada, plavih očiju ispunjenih čuđenjem. - I šta ti je Bog rekao?

Romeo više nije mogao da izdrži, već ju je uhvatio za ruku i prineo je svojim usnama. - Rekao mi je da si ovde večeras, i da me čekaš.

- Onda ti mora da si uslišenje mojih molitvi - rekla je, gledajući ga u čudu dok joj je iznova i iznova celivao ruku. - Baš jutros, u crkvi, molila sam se za čoveka - junaka - koji će osvetiti užasnu smrt moje porodice. Sada vidim da sam pogrešila što sam tražila nekog novog. Jer ti si ubio onog razbojnika na glavnom drumu, i štitio me od samog časa mog prispeća. Da... - Dodirnula mu je drugom rukom lice. - Mislim da si ti moj junak.

- Ukazuješ mi čast - reče Romeo, ispravivši se - ništa mi ne bi bilo draže do da postanem tvoj vitez.

- Dobro - reče Đulijeta - onda mi učini jednu malu uslugu. Pronađi onog podlaca Salimbenija i nateraj ga da pati kao što je on naterao moju porodicu da pati. A kada završiš, donesi mi njegovu glavu u kutiji da bi on bezglav lutao kroz dvorane čistilišta.

Romeo proguta knedlu, ali uspe da klimne glavom. - Tvoja želja je moja zapovest, najdraži anđele. Hoćeš li mi dati koji dan za ovaj zadatak, ili on mora da pati noćas?

- To prepuštam tebi - s ljupkom skromnošću reče Đulijeta - ti si stručnjak za ubijanje Salimbenijevih.

- A kada završim - reče Romeo, držeći je za obe ruke - hoćeš li mi podariti poljubac za trud?

- Kada završiš - odgovorila je Đulijeta, posmatrajući ga kako joj pritiska usne na zapešće, prvo jedno, a onda drugo - podariću ti sve što budeš želeo.

III.III

U noći blista kao dragi kamen u uvu Arapke.

Sijena je spavala, ravnodušna prema tuđoj mucu. Uličice kojima sam te noći trčala bile su tek tamni potoci tišine, a sve kraj čega sam prolazila - skuteri, kante za otpatke, kola - bilo je prekriveno magličastom mesečinom, kao da je stotinu godina začarano u tom istom položaju. Pročelja kuća oko mene bila su podjednako bezosećajna; vrata nisu imala kvaku sa spoljašnje strane, a prozori su svi do jednog bili čvrsto zatvoreni i pokriveni kapcima. Šta god da se noću događalo na ulicama tog drevnog grada, njegovi žitelji za to nisu želeli da znaju.

Načas zastavši, čula sam kako je - negde u senkama iza mene - potrčao i onaj probisvet. Ničim se nije trudio da sakrije kako me goni; korak mu je bio težak i neravnomeran, potplate cipela trle se o neravnu kaldrmu, a čak i kad bi zastao da me nanjuši, disao je teško, kao neko ko nije navikao na fizičko naprezanje. Čak i tako, nije mi polazilo za rukom da mu pobegnem, jer koliko god se ja tiho ili hitro kretala, on je uspevao da mi ostane na tragu i da zalazi za mnom za svaki bogovetni ugao, bezmalo kao da mi čita misli.

Dok su mi bose noge bolno damarale od tabananja po pločniku, uteturala sam se u uzani pasaž na kraju jedne uličice, u nadi da postoji izlaz na drugu stranu, ili, po mogućstvu, više njih. Ali nije ga bilo. Završila sam u ćorsokaku, sa svih strana zarobljena visokim kućama. Zapravo, nije bilo čak ni zida ni ograde uz koje bih se popela, niti jedne jedine kante za smeće iza koje bih se sakrila, i jedino sredstvo samoodbrane koje sam imala bile su šiljate potpetice mojih cipela.

Okrenuvši se da se suočim sa sudbinom, spremila sam se za susret. Šta li on želi? Moju tašnu? Raspeće koje mi visi oko vrata?... Mene?

Ili možda želi da zna gde je porodično blago; s druge strane, to želim i ja, i trenutno nemam da mu kažem ništa što bi ga iole zadovoljilo. Nažalost, većina pljačkaša - sudeći po Umbertu - ne nosi se baš najbolje sa razočaranjem, te ja brže-bolje gurnuh ruku u tašnu i izvukoh novčanik, nadajući se da kreditne kartice deluju dovoljno privlačno. Niko sem mene nije znao da one predstavljaju dvadesetak hiljada dolara duga.

Dok sam stajala tamo, čekajući neizbežno, lupanje mog srca bi prigušeno brujanjem jednog motocikla što se približavao. I umesto da vidim onog probisveta kako se, trijumfalno, pojavljuje na ulazu u ćorsokak, ja videh blesak crnog metala kada motocikl projuri pored mene i produži ulicom. Ali namesto da nestane, on naglo stade, zaškripavši gumama, i okrenu se da se proveze kraj mene još nekoliko puta, i

dalje se ne zaustavljajući nigde u mojoj blizini. Tek tada sam čula kako neko u patikama hvata maglu ulicom, zadihan i u panici, da bi nestao iza nekog udaljenog ugla s onim motociklom za petama, kao plen koji beži od grabljivca.

A onda, najjednom, nastupila je tišina.

Prošlo je nekoliko sekundi - možda i punih pola minuta - ali nisu se vratili ni probisvet ni motocikl. Kada sam se napokon usudila da izađem iz ćorsokaka, nisam mogla da vidim čak ni najbliži ulični ugao, ni u jednom ni u drugom smeru. To što sam izgubljena u mraku, međutim, nedvojbeno je manje od dva zla koja su me noćas zadesila, i čim pronađem neki javni telefon, moći ću da pozovem direktorea Rosinija u hotel i da ga zamolim da *me* usmeri. Bez obzira na to što sam zalutala i što se osećam bedno, moja molba će ga, bez sumnje, obradovati.

Zakoračivši ulicom, prevalila sam nekoliko metara pre no što mi je namah za oko zapalo nešto u mraku preda mnom. Zažmirkala sam.

Bili su to moticikl i njegov vozač, koji je sedeo potpuno nepokretno nasred ulice, gledajući pravo u mene. Mesečina je odbleskivala od vozačeve kacige i metala motora, projektujući sliku muškarca u crnoj koži, sa spuštenim viziorom, koji je sedeo tamo, vrlo strpljivo, čekajući da se pojavim.

Prirodna reakcija bila bi da se uplašim, ali začudo, dok sam stajala tamo, s cipelama u ruci, bila sam samo zbunjena. Ko je taj tip? I zašto samo sedi tamo i zuri u mene? Je li me zbilja spasao od onog probisveta? Ako jeste, čeka li da mu priđem i zahvalim?

Ali moja zahvalnost bi ugušena u zametku kada on iznenada upali farove motocikla, zaslepivši me oštrim snopom svetlosti. A kada sam podigla ruke da zaštitim oči, on upali motor i nekoliko puta zaturira, tek da mi stavi do znanja ko je glavni.

Okrenuvši se, pošla sam na suprotnu stranu, još donekle zaslepljena i proklinjući sebe što sam idiot. Ko god taj tip bio, očigledno mi nije prijatelj; najverovatnije je neki ovdašnji neprilagođeni lik koji tako žalosno provodi noći, vozikajući se unaokolo i zastrašujući miroljubive ljude. Sasvim slučajno zadesilo se da je njegova poslednja žrtva bio moj progonitelj, ali to ne znači da smo prijatelji, ni izdaleka.

Pustio me je malo da trčim, čak sačekao dok nisam zašla za prvi ugao, pre no što je krenuo za mnom. Ne s punim gasom, kao da želi da me pregazi, tek toliko brzo da mi stavi do znanja da neću umaći.

Tada sam primetila plava vrata.

Upravo sam bila zamakla za novi ugao, znajući da imam tek koji časak pre no što me farovi opet pronađu, i ona su se stvorili tik tu preda mnom: plava vrata slikareve radionice, čudesno odškrinuta. Nisam zastala čak ni da razmislim postoji li možda u Sijeni više od samo jednih plavih vrata, i je li zaista tako dobra zamisao banuti nekome u dom usred noći. Samo sam ušla. A čim sam se našla unutra, zatvorila sam vrata i naslonila se na njih, nervozno osluškajući zvuke motocikla koji je napolju

prošao i naposljetku se izgubio.

Kao što vam je poznato, kada smo se prethodnog dana upoznali u onom tremovima ograđenom vrtu, dugokosi slikar učinio mi se malčice kao čudak, ali kada te srednjovekovnim uličicama ganjaju koje kakvi opaki likovi, ne možeš biti probirljiv.

Radionica maestra Lipija nije se mogla zavoleti na prvu loptu. Izgledala je kao da je unutra eksplodirala bomba božanskog nadahnuća, ne samo jednom, već redovno eksplodira, rasipajući na sve strane slike, skulpture i uvrnute instalacije. Maestro očito nije bio neko čija se darovitost mogla kanalisati kroz jedan medijum ili izraz; poput kakvog lingvističkog genija, on je govorio jezikom koji odgovara njegovom raspoloženju, birajući alatke i materijale s posvećenošću virtuozu. A usred svega toga stajao je jedan lajavi pas koji je ličio na neverovatnu mešavinu kudravog kovrdžavog bišona i strogo poslovnog dobermana.

- A! - reče maestro Lipi, izronivši iza štafelaja čim je čuo da su se vrata zatvorila - tu si. Pitao sam se kada ćeš doći. - Zatim je, bez reči, nestao. Kada se vratio trenutak kasnije, nosio je bocu vina, dve čaše i veknu hleba. Videvši da se još nisam ni makla, zakikotao se. - Moraš oprostiti Danteu. On je uvek sumnjičav kada su posredi žene.

- Zove se *Dante*? - Pogledala sam u psa, koji sad priđe da mi da jednu izbalavljenu staru papuču, izvinjavajući se na svoj način što je lajao na mene. - Ovo je baš čudno... Tako se zvao pas maestra Ambrođa Lorencetija!

- Pa, ovo jeste njegova radionica. - Maestro Lipi nasu mi čašu crnog vina. - Poznaješ ga?

- Mislite, *onog* Ambrođa Lorencetija? Iz 1340?

- Naravno! - Maestro Lipi se nasmeši i podiže čašu da nazdravi. - Dobro se vratila. I vraćala se još mnogo puta. Nazdravimo Dijani!

Umalo se nisam zagrcnula vinom. Poznavao je moju majku?

Pre no što sam išta stigla da isfrfljam, maestro se nagnuo bliže, zaverenički. - Postoji legenda o jednoj reci, Dijani, koja teče duboko, duboko pod zemljom. Nikada je nismo pronašli, ali ljudi kažu da se ponekad, kasno noću, bude iz sna i da je mogu osetiti. A u antičko doba, znaš, na Kampu je postojao Dijanin hram. Rimljani su tamo održavali svoje igre, išli u lov na bikove i u dvoboje. Sada imamo Palio u čast Deve Marije. Ona je majka koja nam daruje vodu da ponovo možemo rasti, kao loza, iz mraka.

Trenutak smo samo stajali tamo posmatrajući jedno drugo, i ja sam imala neobičan osećaj da bi maestro Lipi, kad bi to želeo, mogao da mi ispriča mnoge tajne o meni, mojoj sudbini i o budućnosti svega živog; tajne za koje bi mi trebalo mnoštvo života da ih sama otkrijem. Ali tek što se rodila, ta misao je odlepršala, pobegavši pred maestrovim nestašnim osmehom kada mi on odiednom izvuče čašu iz ruke i spusti je na stol. - Dođi! Hoću nešto da ti pokažem. Rekao sam ti, sećaš se?

Poveo me je u drugu prostoriju koja je - ako je to uopšte bilo moguće - bila još više natrpana umetničkim delima nego sama radionica. Bila je to unutrašnja soba bez

prozora, ponajviše nalik kakvom skladištu. - Samo tren... - Maestro Lipi se probi pravo kroz nered i pažljivo ukloni komad tkanine koji je prekrivao malu sliku na naspramnom zidu. - Pogledaj!

Prišla sam da bih bolje videla, ali kada sam prišla preblizu, maestro me je zaustavio. - Pažljivo. Veoma je stara. Nemoj disati u nju.

Bio je to portret jedne devojke, lepe devojke, s krupnim, plavim očima koje su sanjivo gledale u nešto iza mene. Delovala je tužno, ali u isto vreme puna nade, a u ruci je držala ružu s pet latica.

- Mislim da liči na tebe - reče maestro Lipi, prebacivši pogled s nje na mene pa ga vrativši na nju - ili možda ti ličiš na nju. Ne po očima, ni po kosi, ali... po nečemu drugom. Ne znam. Šta ti misliš?

- Mislim da je to kompliment koji ne zavređujem. Ko je ovo n naslikao?

- Aha! - Maestro se nagnu ka meni sa lupeškim osmehom. - Pronašao sam je kada sam preuzeo radionicu. Bila je skrivena u zidu u metalnoj kutiji. Bila je tu i knjiga. Dnevnik. Mislim... - Još pre no što je maestro Lipi završio, meni su se dlačice na rukama nakostrešile, i znala sam tačno šta će reći - ... ne, zapravo, siguran sam da je tu kutiju sakrio Ambrođo Lorenceti. To je bio njegov dnevnik. A mislim i da je sliku naslikao on. Ona se zove isto kao i ti, *Đulijeta Tolomej*. Napisao je na poledini.

Zurila sam u sliku, jedva uspevajući da poverujem kako je to zaista portret o kojem sam čitala. Bio je baš onoliko očaravajući koliko sam ga zamišljala. - Imate li i dalje taj dnevnik?

- Ne. Prodao sam ga. Pomenuo sam ga jednom prijatelju, koji ga je pomenuo svom prijatelju, i najednom, na vratima mi je jedan čovek, koji želi da ga kupi. Zove se profesor. Profesor Tolomej. - Maestro Lipi me pogleda, podignutih obrva. - I ti si Tolomejeva. Poznaješ li ga? On je vrlo star.

Sela sam na najbližu stolicu. Nije imala sedište, ali nisam marila. - To je bio moj otac. Preveo je taj dnevnik na engleski. Upravo ga čitam. Sve je o njoj... - klimnula sam glavom ka slici - o Đulijeti Tolomej. Po svemu sudeći, ona mi je pretkinja. On opisuje u svom dnevniku njene oči... i evo njih.

- Znao sam! - Maestro Lipi okrenu se slici s detinjim uzbuđenjem. - Ona je tvoja pretkinja! - Nasmejao se i ponovo okrenuo, zgrabivši me za ramena. - Baš mi je drago što si došla kod mene.

- Samo ne razumem - rekla sam - zašto je maestro Ambrođo smatrao da te stvari treba da sakrije u zid. Ili to možda nije učinio on, već neko drugi...

- Ne razmišljaj toliko! - upozorio me je maestro Lipi. - Od toga ćeš se izboriti. - Zastao je, obuzet neočekivanim nadahnućem. - Sledeći put kada dođeš, naslikaću te. Kada ćeš se vratiti? Sutra?

- Maestro... - Znala sam da mu moram dopreti do svesti dok njena orbita još ima dodirnih tačaka sa stvarnošću - smem li da ostanem još malo? Noćas.

Radoznalo me je pogledao, kao da ja pokazujem znake ludila, a ne on.

Osetih potrebu da objasnim. - Napolju ima nekoga... ne znam šta se dešava. Tu je taj tip... - Zavrtela sam glavom. - Znam da zvuči sumanuto, ali neko me prati, a ne znam zašto.

- A - reče maestro Lipi. Veoma brižljivo, prebacio je tkaninu preko portreta Đulijete Tolomej i ispratio me nazad u radionicu. Tamo me je posadio na stolicu i vratio mi čašu vina u ruku pre no što je i sam seo, gledajući me poput deteta koje očekuje priču.

- Mislim da znaš. Kaži mi zašto te prati.

U narednih pola sata sve sam mu ispričala. Isprva nisam nameravala, ali kada sam počela, nisam mogla da se zaustavim. Bilo je nečega u maestru i u tome kako me je gledao - očima blistavim od uzbuđenja, s vremena na vreme klimajući glavom - zbog čega sam osetila da bi možda mogao da mi pomogne da saznam skrivenu istinu iza svega. Ukoliko ona uopšte postoji.

Stoga sam mu ispričala o svojim roditeljima i nesrećama u kojima su poginuli, i nagovestila da je u obe možda bio umešan čovek po imenu Lučano Salimbeni. Posle toga sam opisala majčinu kutiju s hartijama i dnevnik maestra Ambrođa, na kraju pomenuvši i aluziju svog rođaka Pepa na neko neznano blago pod nazivom Julijine oči. - Jeste li ikada čuli za tako nešto? - upitala sam, kada videh da se maestro Lipi mršti.

Umesto da odgovori, on je ustao i časak stajao, zanesen, kao da očekuje da čuje neki udaljen zov. Kada je zakoračio, znala sam da moram za njim, te ga ispratih u drugu prostoriju, uza stepenice, i u dugačku, uzanu biblioteku čiji su zidovi od poda do tavanice bili prekriveni ulegnutim policama. Kada sam se tu našla, mogla sam samo da posmatram kako se maestro šetka tamo-amo mnogo, mnogo puta, pokušavajući da pronade - pretpostavljala sam - neku naročitu knjigu koja ne želi da bude pronađena. Kada mu je to konačno pošlo za rukom, iščupao je knjigu s police i trijumfalno je podigao. - Znao sam da sam je negde video!

Ispostavilo se da je knjiga stara enciklopedija legendarnih čudovišta i blaga - jer, po svoj prilici, to dvoje ide zajedno i ne mogu se razdvajati - i kada ju je maestro zalistao, primetila sam nekoliko ilustracija koje su dotad imale više veze s bajkama no s mojim životom.

- Evo! - uzviknuo je, nestrpljivo uperivši prst u jedan upis.

- Šta kažeš na to? - Ne mogavši da čeka da se vratimo dole, upalio je jednu klimavu podnu lampu i naglas pročitao tekst u živoj mešavini italijanskog i engleskog.

Sušтина priče bila je u tome da su „Julijine oči“ dva neobično velika safira iz Etiopije, prvobitno nazvani „Etiopski blizanci“, koje je - navodno - kupio meser Salimbeni iz Sijene godine 1340. kao veridbeni poklon za svoju buduću nevestu Đulijetu Tolomej. Kasnije, posle Đulijetine tragične smrti, safiri su stavljeni kao oči u zlatni kip kraj njenog groba.

- Slušaj ovo! - Maestro Lipi žudno pođe prstom niza stranicu.

- I Šekspir je znao za taj kip! - Preveo je sledeće stihove sa samog kraja *Romea i Julije*, u enciklopediji citirane na italijanskom:

*... od čista
zlata ću joj dići lik, pa dok Verona
nosi ime svoje, neka uvek blista
Julije verne skupocena bista.*

Kada je naposljetku prestao da čita, maestro Lipi mi pokaza ilustraciju na stranici, i ja je odmah prepoznah. Bio je to kip muškarca i žene; muškarac je klečao, držeći ženu u naručju. Izuzev nekoliko pojedinosti, bio je to isti onaj kip koji je moja majka najmanje dvadeset puta pokušala verno da nacrtu u svesci koju sam pronašla u njenoj kutiji.

- Čoveče! - Nagoh se bliže ilustraciji. - Piše li išta o tome gde joj se grob nalazi?

- Čiji grob?

- Julijin, ili, tačnije, Đulijetin. - Uprla sam prstom u tekst koji mi je upravo pročitao. - Knjiga kaže da je kraj njenog groba postavljen zlatni kip... ali ne kaže gde se taj grob *nalazi*.

Maestro Lipi zatvori knjigu i vrati je na neku nasumice odabranu policu. - Zašto želiš da pronađeš njen grob? - upitao je, najednom neprijateljski raspoložen. - Da bi joj uzela oči? Ako nema oči, kako može da vidi svog Romea kada on dođe da je probudi?

- Ne bih joj uzela oči! - pobunila sam se. - Samo želim da ih... vidim.

- Pa - rekao je maestro, ugasivši klimavu lampu - onda mislim da moraš popričati s Romeom. Ne znam ko bi drugi mogao da ga pronađe. Ali budi oprezna. Ovde ima mnogo duhova, i nisu svi prijateljski raspoloženi kao ja. - Nagnuo se bliže u mraku, budalasto uživajući u tome što će me prepasti, i procedio: - Kuga! Kuga na vaše obe kuće!

- To je baš sjajno - rekla sam. - Hvala.

Od srca se nasmejao i lupio po kolenima. - Hajde! Ne budi takva mala *pollo!*²⁶ Samo te zezam!

Kada smo se vratili dole, i posle nekoliko čaša vina, napokon sam uspela da razgovor opet usmerim ka „Julijinim očima“. - Na šta ste tačno mislili - upitala sam - kada ste rekli da *Romeo* zna gde je grob?

- Zna? - Maestro Lipi delovao je zbunjeno. - Nisam siguran. Ali mislim da njega treba da pitaš. On o svemu ovome zna više od mene. On je mlad. Ja već zaboravljam.

Pokušala sam da se osmehnem. - Govorite kao da je živ?

Maestro slegnu ramenima. - Dođe i ode. Uvek kasno u noć... dođe ovamo i sedne da je gleda. - Klimnuo je glavom prema skladištu sa Đulijetinom slikom. - Mislim da

je i dalje voli. Zato ostavljam otvorena vrata.

- Ozbiljno - rekla sam, uzevši ga za ruku. - Romeo ne postoji. Ne više. Jel'tako?

Maestro se zagleda u mene, gotovo uvređen. - *Ti* postojiš! Zašto *on* ne bi postojao? - Namrštio se. - Šta? Misliš da je i on duh. Ha.

Razume se, nikad se ne zna, ali mislim da nije. Mislim da je stvaran.

Načas je začutao da izvaga argumente za i protiv, zatim odlučno rekao: - Pije vino. Duhovi ne piju vino. To zahteva vežbu, a oni ne vole da vežbaju. Oni su krajnje dosadno društvo. Više volim ljude kao što si ti. Ti si duhovita. Evo... - Ponovo mi je napunio čašu - popij još malo.

- Dakle - rekla sam, poslušno otpivši još jedan gutljaj - ako bih htela da tog Romea ponešto priupitam... kako bih to izvela? Gde da ga pronađem?

- Pa - reče maestro, mozgajući - bojim se da ćeš morati da čekaš dok on ne pronađe tebe. - Videvši koliko sam se razočarala, nagnuo se preko stola da mi pažljivo prouči oči. - S druge strane - dodao je - mislim da te je možda već pronašao. - Da. Mislim da jeste. Vidim ti to u očima.

III.IV

***Na lakim krilima ljubavi sam zid preleteo;
jer kamene međe ne mogu nikad zadržati ljubav.***

SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Dugim, pažljivim pokretima, Romeo je prevlačio brus preko oštrice. Odavno nije bio u prilici da upotrebi svoj mač, i na oštrici, koju je trebalo izbrusiti i nauljiti, bejahu tačke rđe. Inače, za takve poslove više je voleo da koristi bodež, ali njega je ostavio u leđima onog drumskog razbojnika i, u trenutku nesvojstvene rasejanosti, zaboravio da ga uzme posle upotrebe. Povrh toga, Salimbeni nije bio neko koga možeš ubosti u leđa kao običnog prestupnika; ne, moraće doći do megdana.

Za Romea je bilo posve novo da ispituje svoj odnos s nekom ženom. S druge strane, nijedna žena nije mu dotad tražila da nekoga ubije. Setio se razgovora s maestrom Ambrođom one sudbonosne noći pre dve sedmice, kada je rekao slikaru da ima dobar njuh za žene koje ne traže ništa više od onoga što je spreman da im da, i da on - za razliku od svojih prijatelja - nije neko ko će zacmizdriti odšunjati se kao pokunjeni pas na prvi ženin zahtev. Je li to i dalje istina? Je li zaista spreman da priđe Salimbeniju s mačem u ruci i što je vrlo moguće, sretne Tvorca pre no što uopšte dobije priliku da podigne svoju nagradu, ili makar samo ponovo pogleda u Đulijetine božanstvene oči?

Duboko uzdahnuvši, okrenuo je mač i počeo da obrađuje drugu stranu. Njegovi rođaci nesumnjivo se pitaju gde je, i zašto nije izašao da se igra, a njegov otac, komandante Mareskoti, obišao ga je više no jednom, ne s pitanjima, već s pozivima da vežbaju gađanje. Dosad je već došla i prošla još jedna besana noć, a saosećajni mesec ponovo je najurilo nemilosrdno sunce. A Romeo se, sedeći i dalje za stolom, iznova zapitao hoće li danas biti taj dan.

Upravo tada začuo je nekakvu buku na stepeništu pred svojom sobom, za kojom je usledilo nervozno kucanje na vrata.

- Ne, hvala! - progundao je, kao što je to učinio već mnogo puta.

- Nisam gladan!

- Meser Romeo? Imate posetioce!

Najzad, Romeo ustade, mišića bolnih od silnih sati bez pokreta i sna. - Ko je?

S druge strane vrata do njega dopre kratko mumlanje. - Monah Lorenzo i monah Bernardo. Vele da imaju važne vesti, i traže da se s vama vide nasamo.

Pomen monaha Lorenca - Đulijetin saputnik, sem ako baš ne greši - nagnao je

Romeo da otključa vrata. Napolju na galeriji stajali su sluga i dva kaluđera u mantijama s kapuljačama, a iza njih, dole u dvorištu, nekoliko drugih sluga izvijalo se da vidi ko je to napokon nagovorio mladog gospodara da otvori vrata.

- Uđite! - Uveo je oba kaluđera preko praga. - Stefano... - Prostrelio je slugu osvetoljubivim pogledom - ne pominji ovo mom ocu.

Dvojica monaha uđuše u sobu s određenom uzdržanošću. Zraci jutarnjeg sunca ulazili su kroz otvorena vrata balkona i padali na Romeovu nedirnutu postelju, dok je na stolu, odmah do mača, stajao tanjir nepojedene pržene ribe.

- Izvini - reče monah Lorenzo, okrznuvši pogledom vrata kako bi se uverio da su zatvorena - što dolazimo nezvani u ovo doba Ali nismo mogli da čekamo...

Monah ne stiže da kaže ništa više, jer njegov pratilac zakorači napred, skinuvši kapuljaču mantije i otkrivši izuzetno složenu frizuru. Monah Lorenzo toga jutra u palatu Mareskoti nije došao u društvu nikakvog kaluđera, već same Đulijete, koja je, iako prerusena, bila dražesnija no ikad, a obrazi su joj goreli od uzbuđenja.

- Molim te reci mi - kazala je - da još nisi... izvršio ono?

Premda uzbuđen i zapanjen što je vidi, Romeo sada skrenu pogled, osramoćen. - Nisam.

- O, hvala nebesima! - Odahnuvši, sklopila je ruke. - Jer došla sam da se izvinim, i da te molim da zaboraviš da sam ikad tražila da učiniš nešto tako grozno.

Romeo se trgnu, osetivši tračak nade. - Više ne želiš da umre? Đulijeta se namršti. - Svim svojim srcem želim da umre. Ali ne na tvoju štetu. Bilo je vrlo pogrešno i sebično kada sam te uzela za taoca svoje tuge. Možeš li mi oprostiti? - Zagledala mu se duboko u oči, a kada on nije odmah odgovorio, njoj usna blago zadrhta.

- Oprosti mi. Molim te.

Sada, prvi put za poslednjih dana, Romeo se nasmeši. - Neću.

- Nećeš? - Njene plave oči potamneše, preteći olujom, i ona uzmače korak. - To je baš okrutno!

- Nije - nastavi Romeo, zadirkujući me. - Neću da ti oprostim zato što si mi obećala veliku nagradu, a sada kršiš reč.

Đulijeta se zgranu. - Ne kršim! Spasavam ti život!

- O! Još me i vređaš! - Romeo pritisnu pesnicu na srce. - Nagoveštavati da ne bih preživio taj dvoboj... Ženo! Igraš se mojom čašću kao mačka s mišem! Ugrizi je još jednom i odšepaće u zaklon!

- O, ti! - Đulijeta se oči suziše od sumnjičavosti. - Ti se igraš sa *mnom*! Nisam rekla da bi umro od Salimbenijeve ruke, kao što dobro znaš, ali zbilja verujem da ti ne bi dozvolili da se izvučeš s ubistvom. A to bi... - skrenula je pogled, i dalje srdita na njega - Pretpostavljam, bila šteta.

Romeo je s velikim zanimanjem posmatrao njen prekorni profil. Kada je video da je rešila da bude tvrdoglava, okrenuo se monahu Lorencu. - Smem li te zamoliti da nas na tren ostaviš nasamo?

Monah Lorenzo očigledno nije odobravao tu molbu, ali pošto se Đulijeta nije usprotivila, nije mogao da odbije. Stoga je klimnuo glavom i povukao se na balkon okrenutih leđa.

- E sad - reče Romeo toliko tiho da je samo Đulijeta mogla da razabere reči - zašto bi bila tolika šteta ako bih umro?

Udahnula je duboko ali ljutito. - Spasao si mi život.

- A zauzvrat tražio samo da budem tvoj vitez.

- Kakva je korist od viteza bez glave?

Romeo se osmehnu i priđe bliže. - Uveravam te, dok god si ti u mojoj blizini, nema razloga za takvo strahovanje.

- Imam li tvoju reč? - Đulijeta ga pogleda pravo u oči. - Obećavaš da se nećeš upuštati u borbu sa Salimbenijem?

- Čini se - primetio je Romeo, veoma uživajući u raspravi - da sada od mene tražiš novu uslugu... a ova je daleko zahtevnija od prve. Ali biću velikodušan i reći da je moja cena i dalje ista.

Ona zinu u čudu. - Tvoja cena?

- Ili moja nagrada, ili kako god već hoćeš da je zoveš. Nije se promenila.

- Huljo! - procedila je Đulijeta, mučeći se da priguši osmeh. - Dođem ovamo da te oslobodim smrtonosnog zaveta, a ti si rešen da mi ukradeš čednost?

Romeo se isceri. - Jedan poljubac ti, zasigurno, ne bi okrnjio čednost.

Ispravila je ramena da se zaštiti od njegovih čari. - Zavisi od toga ko bi me poljubio. Podozrevam da bi tvoj poljubac istog trena poništio šesnaest godina čuvanja.

- Čemu čuvati ako ne nameravaš da trošiš?

Baš kada je Romeo bio siguran da ju je uhvatio u zamku, glasan kašalj sa balkona natera Đulijetu da odskoči. - Strpljenja, Lorenzo! - rekla je, strogo - ubrzo ćemo krenuti.

- Tvoja strina sigurno će se zapitati - primetio je monah - kakva to ispovest traje toliko dugo.

- Samo još tren! - Đulijeta se opet okrenu Romeu, očiju ispunjenih razočaranjem. - Moram da idem.

- Ispovedi se meni... - prošaputa Romeo, uzevši je za ruke - i ja ću ti udeliti blagoslov koji nikada neće izbledeti.

- Obod tvoje čaše - odgovori Đulijeta, dozvolivši mu da je ponovo uvuče - umazan je medom. Pitam se kakav li se jeziv otrov u njoj nalazi?

- Ako je otrov, ubiće nas oboje.

- Zaboga... mora da ti se istinski sviđam ako bi radije bio mrtav sa mnom no živ s bilo kojom drugom ženom.

- Mislim da je tako. - Zagrlio ju je. - Poljubi me ili ću zasigurno umreti.

- Opet? Za čoveka dvaput osuđenog na propast i te kako si živ!

Sa balkona ponovo dopre buka, ali ovoga puta Đulijeta ostade gde je. - Strpljenja, Lorenzo! Molim te!

- Zaista moram da...

Kao što se ptica obrušava na svoj plen i odnosi to jadno zemaljsko stvorenje na nebo, tako i Romeo ukrade njene usne pre no što mu one opet pobegoše. Lebdeći negde između heruvima i vragova, njegova žrtva prestade da se koprcu, a on širom raširi krila i pusti da ih sve snažniji vetar ponese preko neba, dok čak i sam grabljivac ne izgubi svaku nadu da će se vratiti kući.

U tom jednom zagrljaju, Romeo postade svestan izvesnog osećanja sigurnosti za koji je dotad mislio da nikome nije dostižan, čak ni onima kreposnima. Kakve god da su mu bile prvobitne namere kad je doznao da je devojka iz onog sanduka živa - nejasne čak i njemu samome - sada je znao da su reči koje je izgovorio maestru Ambrođu bile proročanske; s Đulijetom u naručju, sve druge žene - bivše, sadašnje i buduće - naprosto više nisu postojale.

Kada se Đulijeta vratila u palatu Tolomej kasnije tog jutra, dočekala ju je krajnje neprijatna paljba pitanja i optužbi, začinjjenih primedbama na njene seoske manire. - Možda je među seljacima to uobičajeno - podsmevala se njena strina, vukući bratanicu za ruku - ali ovde u gradu, neudate žene dobrog odgoja ne šmugnu na ispovest s koje se vrte posle nekoliko sati, blistavih očiju i... - mona²⁷

Antonija se zagleda u Đulijetu ne bi li otkrila i druge tragove nestašluka - ... raščupane kose! Odsad pa nadalje više neće biti takvih izlazaka, a ako stvarno moraš da razgovaraš sa svojim ljubljenim monahom Lorencom, to ćeš, moliću lepo, raditi pod ovim krovom. Vrzmati se napolju, na milosti i nemilosti svih torokala i silovatelja u gradu - zaključila je, odvučavši bratanicu uza stepenice i gurnuvši je natrag u njenu spavaću odaju - više nije dozvoljeno!

- O, Lorenzo! - zavapila je Đulijeta, kada je monah napokon došao da je poseti u njenom pozlaćenom zatvoru - zabranjeno mi je da izlazim! Mislim da ludim! Uf! - Šetkala je gore-dole odajom, čupajući kosu. - Šta li on misli o meni? Rekla sam da ćemo se sastati - obećala sam!

- Ćuti, dušo - reče monah Lorenzo, pokušavajući da je posedne na stolicu - i smiri se. Gospodin o kojem govoriš zna za tvoju muku, i ako išta, to je samo produbilo njegovu privrženost. Rekao mi je da ti kažem...

- Pričao si s njim? - Đulijeta zgrabi kaluđera za ramena. - O, blaženi, blaženi Lorenzo! Šta je rekao? Brzo, govori!

- Rekao je... - monah gurnu ruku pod mantiju i izvuče rolnu pergamenta zapečaćenu plavim voskom - da ti dam ovo pismo. Evo, uzmi ga. Za tebe je.

Đulijeta je s dubokim poštovanjem uzela pismo, i trenutak ga držala u rukama pre no što je slomila pečat s orlom. Iskolačenih očiju, razmotala je pergament i pogledala

u guste redove mrkog mastila. - Prelepo je! Nikad u životu nisam videla nešto ovako prefinjeno. - Okrenuvši se leđima monahu Lorencu, stajala je tako časak, obuzeta svojim blagom. - On je pesnik! Kako divno piše! Takva umetnost, takvo... savršenstvo. Mora da je okapavao čitavu noć.

- Mislim da je crnčio nekoliko noći - reče monah Lorenzo, s trunkom zajedljivosti u glasu. - Ovo pismo, uveravam te, plod je mnogo pergamenata i mnogo pera.

- Ali ne razumem ovaj deo... - Đulijeta se okrenu da mu pokaže jedan pasus u pismu. - Zašto bi rekao da mojim očima nije mesto u mojoj glavi, već na noćnom nebu? Pretpostavljam da bi se to moglo protumačiti kao kompliment, ali zasigurno bi bilo dovoljno reći da su mi oči boje neba. Ne mogu da ispratim ovaj argument.

- Nije to argument - naglasi monah Lorenzo uzevši pismo - to je poezija i stoga je nelogično. Njen cilj nije da ubedi, već da ugodi. Pretpostavljam da ti se sviđa?

- Ali naravno! - huknu ona.

- Onda je pismo - cifrasto reče kaluđer - poslužilo svojoj svrsi. I sada predlažem da ga zaboravimo.

- Čekaj! - Đulijeta mu istrgnu napis iz ruku pre no što je stigao da mu naškodi. - Moram da napišem odgovor.

- To - ukazao je kaluđer - malo otežava činjenica da nemaš ni pero ni mastilo ni pergament. Zar ne?

- Da - reče Đulijeta, nimalo obeshrabrena - ali ti ćeš mi sve to doneti. U tajnosti. Ionako sam mislila da te zamolim, da bih napokon mogla da pišem svojoj jednoj sestri... - Žudno je pogledala u monaha Lorenca, očekujući da će on biti u stavu mirno, nestrpljiv da ispuni njenu zapovest. Kada ga je umesto toga videla kako se s negodovanjem mršti, podigla je ruke uvis. - Šta sad nije u redu?

- Ne podržavam ovo nastojanje - progundao je, vrteći glavom. - Neudata dama ne bi trebalo da odgovara na tajna pisma. Osobito...

- Ali udata sme?

- ... *osobito* imajući u vidu ko je pošiljalac. Kao stari i odani prijatelj, moram da te upozorim na takve kao što je Romeo Mareskoti, - i čekaj! - monah Lorenzo podiže ruku kako bi sprečio Đulijetu da ga prekine. - Da, slažem se. Ima u njemu nečeg očaravajućeg, ali siguran sam da je u Božjim očima grozan.

Đulijeta uzdahnu. - Nije on grozan. Ti si samo ljubomorani.

- Ljubomorani? - Kaluđer frknu. - Ja ne hajem za izgled, jer izgled je puka stvar tela i živi samo od materice do groba. Hteo sam da kažem da mu je *duša* grozna.

- Kako možeš tako da pričaš - odvrtila je Đulijeta - o čoveku koji nam je spasao život! O čoveku koga do tog trenutka nikada nisi sreo. O čoveku o kojem ne znaš ništa.

Monah Lorenzo podiže prst u znak upozorenja. - Znam dovoljno da bih predskazao njegovu propast. Na ovom svetu ima nekih biljaka i stvorenja čija je jedina svrha da donesu bol i bedu svemu sa čim dođu u dodir. Pogledaj sebe! Već patiš zbog te veze.

- Sigurno... - Đulijeta zastade da bi umirila glas - sigurno su dobra dela koja je

radi nas učinio izbrisala mane koje je možda ranije imao? - Videvši da je kaluđer i dalje neprijateljski raspoložen, veoma smireno je dodala: - Sigurna sam da nebesa ne bi izabrala Romea za oruđe našeg spasenja da sam Bog nije želeo da ga iskupi.

Monah Lorenzo podiže prst u znak upozorenja. - Gospod je božansko biće i kao takav nema želje.

- Ali ja ih imam. Želim da budem srećna. - Đulijeta pritisnu pismo na srce. - Znam šta misliš. Želiš da me zaštitiš, kao stari i odani prijatelj. I misliš da će mi Romeo naneti bol. Veruješ da velika ljubav nosi u sebi seme velike tuge. Pa, možda si u pravu. Možda mudri odbijaju prvu da bi bili bezbedni od druge, ali ja bih pre izabrala da mi oči sagore u dupljama no da se rodim bez njih.

Mnogo nedelja i mnogo pisama proteklo je pre no što su se Đulijeta i Romeo opet sreli. U međuvremenu, ton njihove prepiske rastao je u vatrenom krešendu, dostigavši vrhunac - uprkos usrdnom trudu monaha Lorenca da smiri strasti - uzajamnim zakletvama na večnu ljubav.

Jedina druga osoba koja je znala za Đulijetina osećanja bila je njena sestra bliznakinja Đanoca - jedini najbliži rod koji je Đulijeti na svetu ostao posle prepada koji su Salimbeniji izvršili na njen dom. Đanoca se udala godinu dana ranije i preselila na muževljevo imanje na jugu, ali dve devojke oduvek su bile bliske i redovno održavale vezu pismima. Čitanje i pisanje bili su neuobičajena znanja za mlade žene, ali njihov otac bio je neobičan čovek, koji je mrzeo knjigovodstvo, i kome je bilo drago da prepusti te kućne obaveze ženi i kćerima, uviđajući da one nemaju mnogo šta drugo da rade.

Koliko god da su one redovno jedna drugoj pisale, Đanocina pisma u najboljem slučaju stizala su retko, i Đulijeta je podozrevala da i njena vlastita pisma koja idu u suprotnom pravcu stižu podjednako kasno - ako uopšte stižu. Zapravo, Đulijeta od svog dolaska u Sijenu nije dobila ni jedno jedino pismo od Đanoce, iako je sama poslala nekoliko izveštaja o užasnom prepadu na njihov dom i svom izbeglištvu - i odnedavnom zatočeništvu - u kući njihovog strica, palati Tolomej.

Iako je polagala poverenje u monaha Lorenca da njena pisma bezbedno i potajno iznosi iz kuće, Đulijeta je znala da kaluđer nema nikakvog uticaja na njihovu sudbu u rukama neznanaca. Nije imala novca da plati pravu isporuku, već je zavisila od ljubavnosti i revnosti putnika koji su išli njenoj sestri. A sada kada je bila u kućnom pritvoru, uvek je postojala opasnost da će neko zaustaviti monaha Lorenca kada bude dolazio ili odlazio i zatražiti od njega da isprazni džepove.

Svesna te opasnosti, počela je da skriva pisma Đanoci ispod jedne podne daske umesto da ih odmah šalje. Dovoljno je što od monaha Lorenca traži da dostavlja njena ljubavna pisma Romeu; bilo bi okrutno zahtevati od njega da nosi još i brojne izveštaje o njenim besramnim radnjama. I tako su sva završavala ispod poda -

maštarije o ljubavnim susretima s Romeom - čekajući dan kada će ona moći da plati glasonoši da ih isporuči sve odjednom. Ili dan kada će ih sve baciti u plamen.

Što se pisama Romeu tiče, dobijala je vatrene odgovore na sva do jednog. Kada je govorila u stotinama, on je odgovarao u hiljadama, a kada bi rekla da joj se sviđa, on bi rekao da voli. Bila je hrabra i nazivala ga ognjem, no on bejaše hrabriji i nazivaše je suncem; usuđivala se da ih zamišlja zajedno na plesnom podijumu, ali njemu je na pameti bilo samo da bude nasamo s njom..

Jednom izjavljena, ta gorljiva ljubav znala je samo dve staze; jedna je vodila ka ispunjenju, druga ka razočaranju. Mirovanje je bilo nemoguće. I tako je jednog nedelnog jutra, kada su Đulijeta i njene rođake dobile dozvolu da posle mise u crkvi San Kristoforo odu na ispovest, ona ušla u ispovedaonicu samo da bi otkrila kako s druge strane pregrade nije nikakav sveštenik.

- Oprostite mi, oče, zgrešila sam - počela je, dužno, očekujući da je sveštenik ohrabri da uđe u tančine.

Umesto toga, jedan nepoznat glas je prošaputao; - Kako ljubav može biti greh? Ako Bog nije želeo da volimo, zašto je onda stvorio lepotu poput tvoje?

Đulijeta se zgranu i uplaši. - Romeo? - Klekla je da pokuša da potvrdi svoju sumnju kroz metalni filigran, i stvarno, s druge strane rešetke videla je obris osmeha koji je bio svakakav sem sveštencički. - Kako se usuđuješ da dođeš ovamo? Strina je pukih pet koraka odavde!

- Veća opasnost leži u tvom milozvučnom glasu - usprotivio se Romeo - no u dvadeset takvih strina. Molim te, progovori ponovo i dokrajči me. - Pritisnuo je ruku na rešetku, želeći da Đulijeta uradi isto. Ona to i učini, i premda im se ruke nisu dodirivale, oseti na dlanu njegovu toplinu.

- Kako bih samo volela da smo skromni seljaci - prošaputala je - slobodni da se sastajemo kad god hoćemo.

- A šta bismo radili, mi skromni seljaci - odvrati Romeo - kad bismo se sastali?

Đulijeta bi drago što on ne može da vidi kako je pocrvenela. - Između nas ne bi bilo rešetke.

- Pretpostavljam da bi to - reče Romeo - bio neki sitan napredak.

- Ti bi - nastavila je Đulijeta, promigoljivši vrh prsta kroz filigran - nesumnjivo govorio u rimovanom dvostihu kao što muškarci čine kada zavode nevoljne devojke. Što nevoljnija devojka to lepša poezija.

Romeo jedva priguši smeh. - Kao prvo, nikada nijednog skromnog seljaka nisam čuo da je izgovorio nešto u stihu. A kao drugo, pitam se koliko bi tačno moja poezija morala da bude lepa. Ne naročito, rekao bih, s obzirom na devojku.

Ona zinu. - Barabo! Moraću da ti dokažem kako grešiš tako što ću se prenemagati i odbijati tvoje poljupce.

- Lako je to reći kad nas deli zid - podrugnuo se.

Trenutak su stajali ćutke, trudeći se da osete jedno drugo kroz daske.

- O, Romeo - uzdahnu Đulijeta, namah tužna - ovakva li naša ljubav mora biti? Tajna u mračnoj sobi, dok napolju svet nastavlja da hita?

- Ne zadugo, ako se ja nešto pitam. - Romeo zatvori oči, pretvarajući se da je zid Đulijetino čelo prislonjeno uz njegovo. - Hteo sam danas da te vidim kako bih ti rekao da ću zatražiti od oca da odobri naš brak i što pre se obrati tvom stricu radi prosidbe.

- Želiš da se... oženiš mnome? - Nije bila sigurna da ga je ispravno razumela. Ništa je nije pitao, pre je to izneo kao činjenicu. Ali možda se to tako radi u Sijeni.

- Ništa drugo neće me zadovoljiti - progundao je. - Moraš biti moja, potpuno, za mojim stolom i u mojoj postelji, ili ću propasti kao kakav izgladneli sužanj. Eto; izvini na nedostatku poezije.

Kada, na trenutak, s druge strane zida nije dopiralo ništa sem tišine, Romeo se poboja da ju je uvredio. Već je proklinjao svoju iskrenost kada Đulijeta ponovo progovori, oteravši te sitne, uskomešane strahove mirisom jedne krupnije zverke. - Ako tražiš ženu, treba da se udvaraš Tolomeju.

- Koliko god poštovao tvog strica - primetio je Romeo – nadao sam se da ću tebe, a ne njega, odneti u svoju odaju.

Ona se napokon zakikota, ali to zadovoljstvo nije potrajalo. - On je izuzetno častoljubiv čovek. Nek tvoj otac obavezno ponese dugačak rodoslov kada bude dolazio.

Romeo se zgranu, shvativši to kao uvredu. - Moja porodica imala je perjanicama ukrašene šlemove i služila rimskim carevima kada se tvoj stric Tolomej ogrtao medveđom kožom i hranio svoje svinje ječmenom kašom! - Uvidevši da je detinjast, Romeo nastavi smirenije: - Tolomej neće odbiti mog oca. Između naših kuća oduvek je vladao mir.

- Volela bih da ih deli reka krvi! - uzdahnu Đulijeta. - Ne shvataš li? Ako su naše kuće već u miru, šta se može dobiti našim sjedinjenjem?

Odbijao je da razume. - Svi očevi žele najbolje svojoj deci.

- Stoga nam ponekad daju gorak lek i rasplaču nas.

- Meni je osamnaest leta. Otac se prema meni ophodi kao prema sebi ravnom.

- Starac, znači. Zašto nisi oženjen? Ili si već pokopao svoju nevestu iz detinjstva?

- Moj otac ne veruje u majke što još nisu odbijene od sise. Posle toliko mučenja prija mu je njen osmeh, jedva vidljiv kroz filigran. - Ali veruje li u stare frajle?

- Ti nemaš ni šesnaest godina.

- Tek što sam napunila. Ali ko broji latice ruže što vene?

- Kad se budemo venčali - prošaputa Romeo, ljubeći joj vrhove prstiju najbolje što je mogao - zalivaću te i položiću te na svoj krevet i sve ću ih brojati.

Ona pokuša da se namršti. - A trnje? Možda ću te ubosti i upropastiti ti zadovoljstvo.

- Veruj mi, zadovoljstvo će uveliko nadmašiti bol.

I tako su pričali, brinući i zadirkujući se, dok neko nije nestrpljivo pokucao na zid

ispovedaonice. - Đulijeta! - procedila je mona Antonija, nateravši bratanicu da se trgne od straha - sigurno ti nije ostalo mnogo šta da ispovediš. Požuri, krećemo!

Dok su se žurno ali pesnički opraštali, Romeo je ponovio svoju nameru da se njome oženi, ali Đulijeta se nije usuđivala da mu poveruje. Pošto je videla kako su njenu sestru Đanocu udali za čoveka koji je za sebe pre trebalo da traži mrtvački sanduk no ženu, Đulijeta je odlično znala da brak nije nešto što mladi ljubavnici planiraju na svoju ruku; brak je pre svega stvar politike i nasledstva, i nema nikakve veze sa željama neveste i mladoženje, ali zato ima mnogo veze sa ambicijama njihovih roditelja. Ljubav - sudeći po Đanoci, čijih je prvih nekoliko pisama kao udate žene Đulijetu rasplakalo - uvek dolazi kasnije, i to s nekim drugim.

Komandante Mareskoti retko je bivao zadovoljan svojim prvencem. Uglavnom je morao da se podseća kako - kao što je to slučaj s većinom groznica - za mladost nema drugog leka sem vremena. Pacijent ili umre ili se njegova patnja naposljetku iscrpi, što mudrima ne ostavlja oslonac ni u kakvoj drugoj vrlini sem u strpljenju. Avaj, komandante Mareskoti je oskudevao u toj valuti, a njegovo očinsko srce, upravo zbog toga, izraslo je u višeglavu neman što čuva riznicu srdžbi i strahova, uvek na oprezu, ali mahom neuspešnu.

Ovaj slučaj nije bio izuzetak.

- Romeo! - rekao je, spustivši samostrel nakon najlošijeg pogotka tog jutra. - Ne želim više da slušam. Ja sam Mareskoti. Godinama se Sijenom upravljalo iz ove kuće. Ratovi su se planirali u ovom dvorištu. Pobjeda na Montapertiju objavljena je sa ovog tornja! Ovi zidovi govore sami za sebe!

Komandante Mareskoti, stojeći uspravno u vlastitom dvorištu kao što bi stajao pred svojom vojskom, zurio je u novu fresku i njenog prilježnog, raspevušenog tvorca, maestra Ambrođa, i dalje ne umejući posve da ceni genij ni jednog ni drugog. Zacelo, živopisan prizor borbe dodaje malko topline strogom atrijumu, a porodica Mareskoti dražesno je postavljena i deluje uverljivo čestito. Ali zašto mu treba tako prokleta dugo da je završi?

- Ali, oče!

- Dosta! - Ovoga puta, komandante Mareskoti podiže glas. - Ne želim da imam veze s takvim ljudima! Zar ti ništa ne znači to što smo svih ovih godina živeli u miru, dok su se sve te pohlepne pridošlice, Tolomeji, Salimbeniji i Malavoltiji, međusobno klali na ulicama? Želiš li da njihova zla krv ne zaobide ni našu kuću? Želiš li da ti braća i rođaci budu ubijani u kolevcu?

S naspramne strane dvorišta, maestro Ambrođo nije mogao a da ne gleda u komandantea, koji je tako retko izražavao bilo kakva osećanja. I dalje viši od svog sina - mada ponajviše zbog držanja

- Romeov otac bio je jedan od najizvanrednijih ljudi koje je maestro ikada

naslikao. Ni njegovo lice ni njegov stas nisu pokazivali nikakve tragove neumerenosti; taj čovek je jeo samo onoliko koliko je njegovom telu bilo potrebno za zdravo održavanje, a spavao samo onoliko koliko mu je bilo potrebno odmora. Za razliku od njega, njegov sin Romeo jeo je i pio kad god bi mu se prohtelo, i rado svojim vragolanstvima zamenjivao noć za dan, a dan za noć neblagovremenim snom.

Čak i tako, veoma su jedan drugome nalikovali - po snazi i nepopustljivosti - i uprkos Romeovoj navici da krši kućna pravila, bio je redak prizor videti ih tako u verbalnom duelu, obojica željni da dokažu kako su u pravu.

- Ali, oče! - ponovi Romeo i, opet, ne dobi reč.

- A zarad čega? Zarad neke žene! - Komandante Mareskoti prevrnuo bi očima, samo da mu nisu bile potrebne da nanišani. Ovoga puta, strela je završila posred srca slamnate lutke. - Neke žene, neke nasumice izabrane žene, kada je grad pun žena. Kao da ti to ne znaš!

- Nije ona nikakva nasumice izabrana žena - rekao je Romeo, mirno protivrečeći svome roditelju - ona je moja.

Nastupio je trenutak tišine, tokom kojeg nove dve strele u brzom sledu pogodiše metu, nateravši slamnatu lutku da veselo zaigra na užetu kao čovek na vlastitom vešanju. Naposljetku, komandante Mareskoti duboko uzdahnu i ponovo prozbori, sad staloženije, odišući nepokolebljivim razumom. - Možda, ali tvoja dama je bratanica jedne budale.

- Moćne budale.

- Ako se čovek ne rodi kao budala, moć i laskanje zacelo mu pomognu da to postane.

- Čujem da je vrlo velikodušan prema porodici.

- Je li mu ko još ostao?

Romeo se nasmeja, odlično znajući da njegovom ocu nikada nije cilj da zabavi. - Još poneko, sigurno - reče - sada kada mir traje već dve godine.

- Mir, veliš? - Komandante Mareskoti je sve to već video, i pusta obećanja zamarala su ga još više od otvorenih laži. - Sada kada Salimbenijevi ljudi opet vrše prepade na Tolomejeve zamkove i pljačkaju sveštenstvo na glavnom drumu, upamti moje reči, čak i ovaj mir bliži se kraju.

- Zašto onda odmah ne obezbediti savez - navaljivao je Romeo - sa Tolomejem.

- I postati Salimbenijev neprijatelj? - Komandante Mareskoti pogleda u sina suženim očima. - Da si se posvetio prikupljanju informacija onoliko koliko vinu i ženama, sine, znao bi da Salimbeni okuplja vojsku. Cilj mu nije samo da nagazi Tolomeju na vrat i iz grada izbaci sve banke, već i da sam grad opsedne sa svojih uporišta na selu i, ukoliko ne grešim, ugrabi dizgine naše republike. - Komandante se namršti i počne da šetka gore-dole. - Poznajem tog čoveka, Romeo; pogledao sam mu u oči i odlučio da zapušim uši i zabravim vrata pred njegovim vlastoljubljem. Ne znam kome je gore, njegovim prijateljima ili njegovim neprijateljima, i stoga se Mareskoti

zakleo da neće biti ni jedno ni drugo. Jednoga dana, možda uskoro, Salimbeni će divljački pokušati da svrgne vlast, i našim slivnicima poteći će krv. Biće dovedeni strani plaćenici, i ljudi će sedeti u svojim tornjevima čekajući to odsudno kucanje na vratima, kajući se zbog saveza koje su sklopili. Ja neću biti jedan od njih.

- Ko kaže da se sva ta nesreća ne može preduprediti? - bio je uporan Romeo. - Kad bismo udružili snage sa Tolomejima, i druge plemenite kuće pošle bi za stegom orla, a Salimbeni bi ubrzo izgubio oslonac. Zajedno bismo pohvatali razbojnike i opet obezbedili puteve, a s njegovim novcem i tvojim položajem svašta bi se moglo sprovesti u delo. Novi toranj na Kampu mogao bi se završiti u roku od nekoliko meseci. Nova katedrala mogla bi se sagraditi za pukih nekoliko godina. A Mareskotijeva dalekovidost svima bi bila u molitvama.

- Čoveka ne treba da pominju u molitvama - reče komandante Mareskoti i zastade da napne samostrel - dok ne bude mrtav. - Hitac prođe lutki pravo kroz glavu i završi u saksiji ruzmarina. - Onda može da radi šta god želi. Živi bi, sine moj, trebalo da idu za istinskom slavom, ne za laskanjem. Istinska je slava između čoveka i Boga. Laskanje je hrana onih koji nemaju dušu. Nasamo možeš uživati u tome što si spasao toj devojci život, ali ne traži priznanja i nagrade od drugih. Oholost ne pristaje jednom plemiću.

- Ne želim nikakvu nagradu - reče Romeo, a njegov mužastven izraz lica popusti pred tvrdoglavim čkiljenjem dečaštva - želim samo *nju*. Nije me mnogo briga za ono što ljudi znaju ili misle. Ako ne dobijem tvoj blagoslov da se njome oženim...

Komandante Mareskoti podiže ruku u rukavici kako bi sprečio sina da izgovori reči koje - jednom iznete - nikada više ne bi mogle da se povuku. - Ne preti mi merama koje bi više naškodile tebi nego meni. I da te više nisam video ovakvog, da se ponašaš neprilično svojim godinama, jer ću ti uskratiti dozvolu da jašeš na Paliju. Čak i igre koje muškarci igraju - ne, naročito igre - zahtevaju da se čovek ponaša kao muškarac. Isto je i s brakom. Nikada te ni s kim nisam zaručio...

- I samo zato volim svoga oca!

- ... jer sam od tvojih najmanjih nogu uvideo kakva ti je narav. Da sam bio neki zlikovac, i imao nekog neprijatelja koga treba kazniti, možda bih razmislio o tome da mu ukradem kći jedinicu i pustim te da joj od srca napraviš hranu za crve. Ali ja nisam takav čovek. S velikom istrajnošću čekao sam da odbaciš svoju nepostojanu ličnost i zadovoljiš se samo jednom ženom u datom trenutku.

Romeo je delovao obeshrabreno. No ljubavni napitak i dalje mu je slatko peckao jezik, i osmeh se nije dugo mogao zapretati. Njegova radost ote se kao ždrebe svojim krotiteljima, i odgalopira preko lica na neznanim nogama. - Ali, oče, jesam! - bio je njegov lakomisleni odgovor. - Vernost je moja istinska priroda! Nikada više do kraja života neću pogledati nijednu drugu ženu, ili tačnije, hoću ih pogledati, ali one će mi biti kao stolice, ili stolovi. Ne da nameravam, razume se, da na njima sedim ili da za njima jedem, ali na neki način one su samo nameštaj. Ili bi možda trebalo da kažem da

su one prema njoj isto što i mesec prema suncu...

- Ne poredi je sa suncem - upozori komandante Mareskoti i otiđe do slamnate lutke po svoje strele. - Oduvek si više voleo mesečevo društvo.

- Jer sam živeo u večitoj noći! Zbilja, mesec je sigurno vladar nekog jadnika koji nikada nije video sunce. Ali jutro je svanulo, oče, ogrnuto zlatnim i crvenim svadbenim bojama, i to je svitanje moje duše!

- Ali sunce odlazi na počinak - razborito reče komandante Mareskoti - svake noći.

- A odlaziću i ja! - Romeo pritisnu uza srce pesnicu punu strela. - I prepuštati noć sovama i slavujima. Marljivo ću prigrliti dnevne sate, i više neću krasti od korisnog sna.

- Za noćne sate ne obećavaj ništa - reče komandante Mareskoti, konačno stavivši sinu ruku na rame. - Ako ti je žena makar i upola takvo stvorenje kakvim je predstavljaš, biće mnogo krađe, i malo sna.

IV.I

Ako se sretnemo, biće okršaja, jer na toj vrućini mahnita krv se uzburkava lako.

Opet sam bila u svom zamku duhova što šapuću. Kao i uvek, u snu sam koračala kroz prostoriju za prostorijom, na sve strane tražeći ljude za koje znam da su tu, zatočeni isto kao i ja. Novo je bilo to da su se ovoga puta pozlaćena vrata otvorila preda mnom, još pre no što sam ih dotakla. Kao da je vazduh bio pun nevidljivih ruku, koje su mi pokazivale put i vukle me za sobom. I tako sam hodala i hodala, kroz ogromne galerije i puste balske dvorane, zalazeći u dotad neotkrivene delove zamka, dok naposletku nisam naišla na jedna teška, ojačana vrata. Je li ovo možda izlaz?

Pogledala sam u teške, gvozdene okove na vratima i posegnula ka rezi. Ali pre no što sam je dotakla, vrata se sama otključaše i širom otvoriše, otkrivajući nepregledno, crno ništavilo.

Zaustavivši se na pragu, zažmirkala sam ne bih li videla nešto - išta - što bi mi ukazalo jesam li, zapravo, dospela do spoljašnjeg sveta, ili samo do nove prostorije.

Dok sam stajala tamo, slepa i trepćući, iz tame preda mnom stiže ledeni vetar, obavijajući se oko mene i vukući me za ruke i noge, remeteći mi ravnotežu. Kada sam se radi oslonca uhvatila za dovratak, vetar se pojača i stade da mi čupa kosu i cepa odeću, besomučno zavijajući dok se upinjao da me gurne preko ivice.

Toliko je bio silan da je dovratak počeo da se raspada, a tlo pod mojim nogama urušava. Boreći se za život, pustila sam dovratak i pokušala da otrčim tamo odakle sam došla, natrag u unutrašnjost zamka, ali beskrajn niz nevidljivih demona - koji su kroz zube cedili i podrugljivo recitovali Šekspirove citate koje sam tako dobro znala - rojili su se oko mene sa svih strana, žudni da najzad pobegnu iz zamka i odvuku me sa sobom.

Stoga sam pala na zemlju i klizila ka ruševnom rubu, očajnički noktima tražeći nešto čvrsto za šta bih se uhvatila. Baš kada sam padala preko ivice, neko u crnoj motociklističkoj odeći dotrčao je do mene, zgrabio me za ruke i izvukao. - Romeo! - uskliknula sam, pruživši ka njemu ruku, ali kada sam podigla pogled, videla sam da iza vizira kacige nema lica, već samo praznina.

Nakon toga, padala sam dugo, dugo, dugo... dok nisam zaronila u vodu. I opet se obrela u aleksandrijskoj marini, u Virdžiniji, kao desetogodišnjakinja, daveći se u čorbi od morskih algi i otpadaka dok Dženis i njene drugarice stoje na keju, jedući sladoled i plačući od smeha.

Baš kada sam izronila da uzmem vazduh, mahnito pokušavajući da dohvatim jedno

uže za sidrenje, zblanuto sam se probudila i shvatila da ležim na kauču maestra Lipija, s bodljikavim ćebetom nemarno vezanim u čvor oko nogu, i da mi Dante liže šaku.

- Dobro jutro - reče maestro, stavivši preda me šolju kafe. - Dante ne voli Šekspira. On je veoma pametan pas.

Dok sam kasnije tog jutra pešačila natrag u hotel, s blistavim suncem kao vodičem, događaji od prethodne noći delovali su neobično nestvarno, kao da je sve to bilo nekakva ogromna pozorišna predstava izvedena za nečiji tuđi ugođaj. Večera sa Salimbenijima, beg mračnim ulicama i uvrnuto utočište u radionici maestra Lipija... sve je to ličilo na kakvo snoviđenje, i jedini dokaz da se zaista i odigralo bili su moji prljavi izgrebani tabani.

Ali suština je u tome da se *jeste* odigralo, i što pre prestanem da se uljuljkujem u lažan osećaj bezbednosti, to bolje. Bio je to drugi put da me je neko pratio, a ovoga puta nije u pitanju bio samo neki slučajni siledžija u trenerci, već i neki čovek na motociklu, kakve god bile njegove pobude. Povrh toga, imam sve ozbiljniji problem sa Alesandrom, koji očito zna sve o mom krivičnom dosijeju, i koji neće oklevati da to upotrebi protiv mene ukoliko se ponovo makari približim njegovoj ljubljenoj kumi.

Uprkos tim silnim valjanim razlozima da što pre odmaglim iz grada, Džuli Džekobs nije bila malodušna, a to nije - osećala sam - ni Đulijeta Tolomej. Na kraju krajeva, u igri je pozamašno blago, ukoliko su priče maestra Lipija istinite i ako mi ikada pođe za rukom da pronađem Julijin grob i dokopam se legendarnog kipa sa safirnim očima.

Ili je kip šarena laža. Možda je samo otkriće da neki ludaci veruju kako sam u srodstvu sa Šekspirovom junakinjom trebalo da bude ta velika nagrada koja me čeka na kraju svih mojih muka. Tetka Rouz mi je oduvek zamerala da mi, bez obzira na to što jedan komad znam napamet od početka do kraja i naopačke, nije istinski *stalo* do književnosti, ni do ljubavi, i tvrdila kako će jednoga dana veliki reflektor istine obasjati moje životne zablude.

U jednoj od mojih prvih uspomena na tetku Rouz, sećam je se kako sedi za velikim pisaćim stolom od mahagonija kasno u noć, s jednom jedinom upaljenom lampom, i proučava kroz lupu nekakvu ogromnu raširenu hartiju. Još se sećam kako sam stezala šapu plišanog medvedića u ruci, strahujući da ću biti poslata na spavanje. Ona me isprva nije videla, ali kada jeste, lecnula se, kao da sam kakav mali duh došao da je pohodi. Sledeće čega se sećam jeste da joj sedim u krilu, gledajući preko beskrajnog papirnatog mora.

- Pogledaj ovde - rekla je, držeći mi lupu - ovo je naše porodično stablo, a evo tvoje majke.

Sećam se navale uzbuđenja za kojom je usledilo gorko razočaranje. To uopšte nije bila moja majka, već niz slova koja još nisam bila naučila da čitam. - Šta piše? - mora

da sam upitala, jer sam i te kako zapamtila tetka-Rouzin odgovor.

- Piše - rekla je s neuobičajenom dozom teatralnosti - draga tetka Rouz, molim te da paziš na moju devojčicu. Ona je veoma posebna. Mnogo mi nedostaje. - Tada sam, na svoj užas, shvatila da ona plače. Bio je to prvi put da vidim nekog odraslog kako plače. Dotada, nikada nisam ni pomislila da i oni to mogu.

Kako smo Dženis i ja rasle, tetka Rouz nam je otkrivala poneku sitnicu o našoj majci, ali nikada čitavu priču. Jednom, kada smo krenule u koledž i malko se osokolile, izvele smo je iz kuće jednog posebno dražesnog dana, i posele je na stolicu u vrtu - s kafom i pogačicama nadohvat ruke - pre no što smo smišljeno zatražile da nam sve ispriča. Bio je to jedan od retkih trenutaka sinergije između mene i moje sestre. Zajedno, obasule smo je pitanjima: izuzev toga što su poginuli u saobraćajnom udesu, kakvi su bili naši roditelji? I zašto nemamo nikakve veze s ljudima u Italiji, kada u našim pasošima piše da smo se tamo rodile?

Tetka Rouz je sedela vrlo mirno, slušajući nas kako besnimo i ne pipajući pogačice, a kada je bilo gotovo, klimnula je glavom.

- Imate pravo da pitate, i jednoga dana dobićete odgovore. Ali zasada, morate biti strpljive. Za vaše dobro sam vam ispričala tako malo o vašoj porodici.

Nikada nisam shvatila zašto bi bilo loše znati sve o sopstvenoj porodici. Ili bar nešto. Ali poštovala sam činjenicu da ta tema kod tetke Rouz izaziva nelagodnost i odložila sukob za kasnije. Jednoga dana ću je posesti i zahtevati objašnjenje. Jednoga dana ispričaće mi sve. Čak i kada je navršila osamdesetu, nastavila sam da pretpostavljam kako će doći taj *jedan dan* kada će odgovoriti na sva naša pitanja. Ali sada, naravno, to više ne može.

Kada sam ušla u hotel, direktore Rosini bio je na telefonu u kancelariji, i ja nakratko zastadoh, da ga sačekam da izađe. Vraćajući se iz radionice maestra Lipija, razmišljala sam o onome što je umetnik rekao o svom kasnonoćnom posetiocu po imenu Romeo, i zaključila da je krajnje vreme da se pozabavim porodicom Mareskoti i njenim mogućim, današnjim potomcima.

Prvi logičan korak, računala sam, bio bi da zatražim od direktora Rosinija tamošnji telefonski imenik, i to sam nameravala da uradim odmah. Ali pošto sam čekala najmanje deset minuta, naposletku sam odustala i istegla se preko pulta da dohvatim sa zida ključ od svoje sobe.

Ljuta na sebe što maestra Lipija nisam ispitala o Mareskotijima kada sam imala priliku, polako sam se popela uza stepenice, dok su me posekotine na tabanima pekle sa svakim korakom. Nije pomagalo ni to što nisam imala naviku da nosim cipele s visokim potpeticama, posebno imajući u vidu kilometre i kilometre koje sam u prethodna dva dana prevalila. Međutim, čim sam otvorila vrata od svoje sobe, svi moji mali bolovi nestadoše kao rukom odneseni. Jer mesto je bilo okrenuto naglavce,

možda čak i izvrnuto naopačke.

Neko - ako ne i čitava družina vrlo rešenih provalnika - doslovno je skinuo vrata garderobnog ormara i izvadio punjenje iz jastuka ne bi li pronašao šta god da je tražio, a odeća, drangulije i kupatilski predmeti bili su razbacani na sve strane; čak su i komadi mog prljavog donjeg veša labavo visili sa slike na zidu.

Nikada dotad nisam videla kako eksplodira bomba u koferu, ali bi, bila sam sigurna, prizor posle eksplozije izgledao upravo tako.

- Gospođice Tolomej! - Žestoko zadihan, direktore Rosini napokon me je sustigao. - Kontesa Salimbeni zvala je da pita je li vam bolje, ali - santa Hristina! - Čim je video džumbus u mojoj sobi, zaboravio je sve što je hteo da kaže, i časak smo oboje tamo stajali, zureći u moju sobu u nemom užasu.

- Pa - rekla sam, znajući da imam publiku - sad bar ne moram da raspakujem kofere.

- Ovo je strašno! - uzviknuo je direktore Rosini, manje spreman da to posmatra s lepše strane - pogledajte ovo! Sada će ljudi reći da hotel nije bezbedan! O, pazite da ne nagazite na staklo.

Pod je bio prekriven staklom s vrata balkona. Provalnik je očigledno došao po majčinu kutiju, koje - naravno - nije bilo, ali zašto mi je onda rasturio sobu? Da nije možda tražio još nešto sem kutije?

- *Cavolo!*²⁸ - zavapi direktore Rosini - sad moram da zovem policiju, i oni će doći i fotografisati, a novine će napisati da hotel *Kjuzareli* nije bezbedan!

- Čekajte! - rekla sam. - Ne zovite policiju. Nema potrebe.

Znamo po šta su dolazili. - Otišla sam do stola na kom je kutija stajala. - Neće se vraćati. Skotovi.

- Aha! - Direktore Rosini najednom se razvedri. - Zaboravio sam da vam kažem! Juče sam vam lično doneo kofere...

- Da, vidim.

- ... i primetio da na tom stolu imate jednu veoma skupocenu starinu. Stoga sam je, na svoju ruku, izneo iz ove sobe i stavio u hotelski sef. Nadam se da ne zamerate? Obično se ne mešam...

Toliko mi je laknulo da nisam čak ni pomislila da se naljutim zbog njegovog mešanja, niti da se čudim njegovoj predostrožnosti. Namesto toga, uhvatila sam ga za ramena. - Kutija je i dalje ovde?

Kao što se dalo zaključiti, kada sam došla za direktorom Rosinijem dole u njegovu kancelariju, zatekla sam majčinu kutiju kako vrlo ušuškano leži u hotelskom sefu među knjigovodstvenim sveskama i srebrnim kandelabrima. - Živi bili! - kazala sam, misleći ozbiljno. - Ova kutija je baš posebna.

- Znam. Moja baka imala je istu takvu. Više ih ne proizvode. To je stara sijenska tradicija. Mi ih zovemo „kutije tajni“, jer imaju skrivene odeljke. Unutra možeš da sakriješ nešto od roditelja. Ili od dece. Ili od svih.

- Hoćete da kažete da... ona ima tajnu pregradu?

- Da! - Direttore Rosini uze kutiju i stade da je proučava. - Pokazaću vam. Čovek mora biti Sijenjanin da bi umeo da ih pronade; vrlo je podmuklo. Nikada nisu na istom mestu. Bakina je imala jednu sa strane, tačno ovde... ali ova je drugačija. Ova je zakučasta. Da vidim... nije ovde... nije ovde... - ispitivao je kutiju iz svih uglova, uživajući u izazovu. - Unutra je držala loknu kose, ništa drugo. Pronašao sam je jednog dana kada je ona spavala. Nikada je nisam pitao – *aha!*

Direktoreu Rosiniju pošlo je nekako za rukom da pronade i aktivira mehanizam za otvaranje tajne pregrade. Trijumfalno se osmehnuo kada četvrtina dna pade na sto, a za njim i jedno četvrtasto parčence kartona. Prevrnuvši kutiju, oboje smo proučili tajnu pregradu, ali u njoj se nije nalazilo ništa sem te kartice.

- Znete li šta je ovo? - pokazala sam direktoreu Rosiniju slova i brojke otkucane na kartici na nekoj starinskoj pisaćoj mašini. - Liči na nekakvu šifru.

- Ovo je - rekao je, uzevši je od mene - jedna stara - kako se kaže? - indeksna kartica. Koristili smo ih dok još nismo imali računare. Ne pamтите vi to. Ah, kako se svet promenio! Sećam se kada...

- Imate li predstavu odakle potiče?

- Ovo? Možda iz neke biblioteke? Ne znam. Nisam stručnjak. Ali... - pogledao me je da oceni zavređujem li taj nivo poverenja - znam nekoga ko jeste.

Trebalo mi je malo vremena da pronađem prodavnicu polovnih knjiga koju mi je direktore Rosini opisao, a kada sam je pronašla, bila je - naravno - zatvorena za ručak. Pogledala sam kroz izlog da proverim ima li koga unutra, ali videla samo knjige i još knjiga.

Odšetavši iza ugla do Pjace del Duomo, sela sam na ulazno stepenište Sijenske katedrale da mi prođe vreme. Uprkos tome što su turisti u gomilama ulazili na vrata crkve i na njih izlazili, čitavo mesto odisalo je nekakvim spokojem, nečim vrlo ukorenjenim I večitim zbog čega osetih da bih, da nisam u misiji, mogla zauvek tu da sedim, baš kao i samo zdanje, i da s mešavinom nostalgije i saosećanja posmatram kako se čovečanstvo iznova i iznova rađa.

Najupadljivije obeležje katedrale bio je zvonik. Nije bio visok kao zvonik Mandža, muževni ljljan direktorea Rosinija na Kampu, ali bio je upečatljiviji jer je imao pruge kao u zebre. Tanki, naizmenični slojevi belog i crnog kamena peli su se do samog vrha, kao stepenište do raja napravljeno od keksa, i nisam mogla a da se ne zapitam o simboli tog obrasca. Možda je i nema. Možda je jedini cilj bio da zvonik bude upečatljiv. Ili je to možda odraz grba Sijene, Balcane - delom crnog, delom belog, nalik vinskoj čaši bez stalka dopola ispunjenoj najtamnijim crnim vinom - što me je podjednako zbunjivalo.

Direttore Rosini ispričao mi je priču o rimskim blizancima koji su od svog zlog

strica pobešli na crnom i belom konju, ali ja nisam bila uverena da iza boja Balcane leži tako nešto. To mora da ima nekakve veze sa suprotnostima. Nešto u vezi s opasnom umetnošću spajanja krajnosti i iznuđivanja kompromisa, ili možda s prihvatanjem činjenice da je život osetljiva ravnoteža golemih sila, i da bi dobro izgubilo svoju moć kada na svetu više ne bi bilo zla da se s njim bori.

Ali ja nisam bila filosof, a sunce mi je stavljalo do znanja da je sat kada se samo besni psi i Englezi izlažu njegovim zracima. Otpešačivši natrag iza ugla, videla sam da je knjižara još zatvorena, uzdahnula i pogledala na sat, pitajući se gde da potražim utočište dok drugarica iz detinjstva majke direktora Rosinija ne nađe za shodno da se vrati s ručka.

Vazduh u Sijenskoj katedrali bio je pun zlata i senki. Sa svih strana oko mene, masivni crno-beli stubovi podupirali su ogromno nebo isprskano zvezdicama, a mozaikom ukrašeni pod bio je divovska slagalica simbola i legendi koje sam odnekud znala - kao što čovek prepoznaje zvuke nekog stranog jezika - ali ne i razumela.

Mesto se razlikovalo od savremenih crkava iz mog detinjstva koliko jedna vera od druge, no ja svejedno osetih kako mi srce na njega reaguje tajanstvenim prepoznavanjem, kao da sam tu već bila, tražeći istog Boga, pre mnogo, mnogo godina. I najednom mi sinu da baš tu, po prvi put, stojim u jednoj građevini koja liči na moj zamak iz snova s duhovima što šapuću. Možda me je neko, pomislih, zureći gore u zvezdama posutu kupolu u toj nemoj šumi belobrezastih stubova, doveo baš u ovu katedralu kada sam bila beba, a ja to nekako pohranila u pamćenje ne znajući šta je.

U crkvi te veličine bila sam samo još kada me je Umberto odveo u baziliku Nacionalnog hrama u Vašingtonu, pošto sam izostala iz škole posle odlaska kod zubara. Nisam mogla imati više od šest- sedam godina, ali živo sam se sećala kako je kleknuo kraj mene nasred ogromnog poda i upitao me: - Čuješ li?

- Šta? - pitala sam, čvrsto u ruci držeći plastičnu kesicu s novom, ružičastom četkicom za zube.

Nestašno je zabacio glavu. - Anđele. Ako budeš veoma tiha, čućeš ih kako se kikoću.

- Čemu se smeju? - želela sam da znam. - Nama?

- Ovde idu na časove letenja. Nema vetra, samo Božjeg daha.

- Na tome lete? Na Božjem dahu?

- Postoji jedan štos sa letenjem. Anđeli su mi rekli. - Nasmehio se videvši moje razrogačene oči ispunjene strahopoštovanjem. - Moraš da zaboraviš sve što znaš kao ljudsko biće. Kada si čovek, otkriješ da velika moć leži u mržnji prema zemlji. Bezmaloboljno velika da od nje poletiš. Ali to se nikada ne desi.

Namrštila sam se, ne shvatajući ga baš sasvim. - Pa, u čemu je štos?

- Moraš da voliš nebo.

Dok sam stajala tamo, izgubljena u uspomeni na Umbertov redak izliv osećanja, s

leđa mi je prišla jedna grupa britanskih turista, čiji je vođa nadahnuto pričao o brojnim neuspelim pokušajima pronalaznja i iskopavanja stare katedralne kripte - koja je navodno postojala u srednjem veku, ali koja je sada, po svemu sudeći, zauvek izgubljena.

Neko vreme sam slušala, uveseljena vođačevom sklonosti ka senzacionalizmu, a onda prepustila katedralu turistima i krenula Via del Kapitanom da bih se - na svoje veliko iznenađenje ponovo obrela na Pjaci Postjerla, tačno preko puta Maleninog espresso-bara.

U ostalim navratima kada sam tamo bila, trgić je bio baš prometan, ali tog dana je bio prijatno miran, možda zato što je bila sijesta a zvezda upekla. Postolje s vučicom i dvoje odojčadi što sisaju stajalo je naspram male fontane iznad koje je lebdela neka metalna ptica zastrašujućeg izgleda. Dvoje dece, dečak i devojčica, prskali su se vodom i trčkarali tamo-amo, vrišteći od smeha, dok je malo dalje u hladovini, sa šesirima i skinutih sakoa, sedeo red staraca, posmatrajući blagonaklono vlastitu besmrtnost.

- Još jednom zdravo! - reče Malena kada me je videla kako ulazim u bar. - Je li ti Luidi lepo sredio?

- On je genije. - Prišla sam joj i naslonila se na prijatno hladan šank, čudnovato se osećajući kao kod kuće. - Dok god je on ovde, nikada neću otići iz Sijene.

Nasmejala se glasno, usrdno, vragolasto, zbog čega se ja ponovo zapitah koji je to tajni sastojak u životu tih žena. Šta god on bio, meni očigledno manjka. Nije to ni izdaleka puka samouverenost; čini se da je posredi sposobnost da voliš sebe, ushićeno i neštedimice, telom i dušom, iz čega prirodno sledi pretpostavka da svaki muškarac na kugli zemaljskoj umire od želje za svojim parčetom tog kolača.

- Izvoli... - Malena preda me stavi espresso i namignuvši mi dodade jedan *biscotto*. - Treba više da jedeš. To ti daje... znaš, *ličnost*.

- Zastrašujuće stvorenje - rekla sam, govoreći o fontani napolju - koja je to ptica?

- To je naš orao, akvila na italijanskom. Ta fontana je naša...o, kako se kaže? - Ugrizla se za usnu, tražeći pravu reč. - *Fonte battesimale*... naša *fonte* za krštenje? Da! Ovde dovodimo svoje bebe da bi postale akvilini, orlići.

- Ovo je kontrada Orla? - Pogledala sam u ostale goste, najednom se sva naježivši. - Je li tačno da obeležje orla potiče od porodice Mareskoti?

- Jeste - kimnula je glavom - ali nismo ga mi izmislili, naravno.

Orao potiče od Rimljana, potom ga je preuzeo Karlo Veliki, a pošto su Mareskotiji bili u njegovoj vojsci, imali smo pravo da koristimo njegovo carsko obeležje. Ali to više niko ne zna.

Zurila sam u nju, gotovo sigurna da je govorila o Mareskotijima kao da je, zapravo, jedna od njih. Ali baš kada sam zaustila da je pitam, između nas se ispreči iscrereno lice jednog konobara.

- Osim ljudi koji imaju sreće da rade ovde. Mi znamo sve o njenoj velikoj ptici.

- Ne obraćaj pažnju na njega - reče Malena, pretvarajući se da ga udara u glavu poslužavnikom. - On je iz kontrade Dela Tore. Toranj, znaš. - Iskrevetjila se. - Stalno zbija šale.

Upravo tada, usred opšteg veselja, za oko mi zapade nešto napolju. Bili su to jedan crni motocikl i vozač sa spuštanim viziorom, koji je nakratko zastao da pogleda kroz staklena vrata pre no što je dodao gas i nestao.

- Dukati Monster S4 - izrecitovao je konobar, kao da je zapamtio oglas iz nekog časopisa - pravi ulični borac. Motor sa tečnim hlađenjem. Tera muškarce da sanjaju o krvi, i oni se bude obliveni znojem i pokušavaju da ga uhvate. Ali on nema ručke za držanje. Zato... - sugestivno se potapšao po stomaku - ne pozivajte devojkicu u vožnju ako nemate trbušnjake i antiblokadni kočioni sistem.

- *Basta, basta, Dario!* - izgrdila ga je Malena. - *Tu parli di niente!*

- Poznaješ onog tipa? - upitala sam, trudeći se da zvučim nehajno, a osećajući se upravo suprotno.

- Onog tipa? - Prevrnula je očima, nimalo zadivljena. - Znaš sta kažu... onima koji prave mnogo buke nedostaje nešto tu dole.

- Ja ne pravim mnogo buke! - pobunio se Dario.

- Nisam govorila o tebi, *stupidol* Govorila sam o onom *moscerino* na motociklu.

- Znaš li ko je on? - opet sam upitala.

Slegnula je ramenima. - Ja volim muškarce s kolima. Muškarci na motociklima... oni su plejboji. Devojkicu možeš da staviš na motocikl, da, ali šta je s decom i deverušama, i taštom?

- Upravo sam to hteo da kažem - reče Dario, mrdajući obrvama. - Ja štedim da kupim isti takav.

Dotada je već nekoliko drugih gostiju počelo naglas da negoduje u redu iza mene, i premda je Malena delovala kao da može posve mirno da ih zanemaruje dokle god joj se hoće, odlučila sam da svoja pitanja o Mareskotijima i njihovim mogućim savremenim potomcima odložim za neki drugi dan.

Udaljavajući se od bara, neprestano sam gledala oko sebe tražeći onaj motocikl, ali njega nije bilo na vidiku. Razume se, nisam bila sigurna, ali intuicija mi je govorila da je to isti onaj tip koji me je preplašio prethodne noći i, dabudem iskrena, ukoliko je on zaista bio plejboj u potrazi za nekim ko bi mu grlio trbušnjake, mogao je da smisli i neki bolji način da zapodene razgovor.

Kada se vlasnica knjižare napokon vratila s ručka, ja sam joj sedela na ulaznom stepeniku, naslonjena na vrata, veoma blizu odluci da od čitave priče dignem ruke. Ali strpljenje mi je bilo nagrađeno, jer čim je videla indeksnu karticu, žena - ljupka starica čije je vretenasto telo naoko pokretala samo izuzetna radoznalost - odmah klimnu glavom.

- A, da - rekla je, nimalo iznenađena - ovo je iz univerzitetske arhive. Iz istorijske zbirke. Mislim da još koriste stari katalog. Da pogledam - da, vidiš, ovo označava *kasni srednji vek*. A ovo znači *lokalni*. Vidi... - pokazala mi je šifre na kartici - ovo je slovo police, K, a ovo broj fioke, 3-17b. Ali ne piše šta je u njoj. Bilo kako bilo, šifra znači to. - Pošto je tako brzo rešila zagonetku, pogledala je u mene, nadajući se novoj. - Otkud ti ova kartica?

- Od majke - ili pre od oca - mislim da je on bio profesor na univerzitetu. Profesor Tolomej?

Starica se ozari kao sunce. - Sećam ga se! Bila sam njegova studentkinja! Znaš, upravo je on uredio čitavu tu zbirku. Bila je u rasulu. Potrošila sam dva leta lepeći brojeve na fioke. Ali... pitam se zašto je izvadio ovu karticu. Uvek mu je strašno smetalo kada su ljudi ostavljali indeksne kartice gde stignu.

Sijenski univerzitet bio je raštrkan po čitavom gradu, ali istorijska arhiva bila je taman toliko blizu za žustru šetnju prema gradskoj kapiji po imenu Porta Tufi. Trebalo mi je malo vremena da među neupadljivim pročeljima duž ulice pronađem pravu zgradu; na kraju ju je kao mesto za obrazovanje odala gomila socijalističkih plakata na ogradi.

Veoma se nadajući da ću se utopiti u studentariju, ušla sam na vrata koja mi je knjižarka opisala i uputila se pravo u podrum. Možda zato što je bila sijesta - ili zato što leti nema nikoga - uspela sam da siđem ne naišavši ni na kog živog; čitavo mesto bilo je blaženo sveže i tiho. Bilo je maltene prelako.

Nemajući kao putokaz ništa drugo sem indeksne kartice, prošla sam kroz arhivu nekoliko puta, uzalud se trudeći da pronađem odgovarajuće police. To je odvojena zbirka, objasnila mi je knjižarka, i čak i u ono doba ljudi su je retko koristili. Morala sam da pronađem najzabačeniji deo arhive, ali ovo uputstvo otežavala je činjenica da je meni svaki deo arhive delovao zabačeno. Povrh toga, police u koje sam gledala nisu imale fioke; bile su obične police s knjigama, ne predmetima. A nije bilo nijedne knjige sa oznakom K3-17b.

Pošto sam lutala unaokolo najmanje dvadeset minuta, napokon mi je sinulo da probam s vratima u dnu prostorije. Bila su to čvrsto zatvorena metalna vrata, bezmalo nalik vratima kakvog bančinog trezora, ali otvorila su se bez poteškoća i otkrila novu, manju sobu s nekakvom kontrolom klimatizacije zbog čega je vazduh mirisao potpuno drugačije, kao kuglice naftalina s komadićima čokolade.

Sada moja indeksna kartica konačno dobi smisao. Te police su zbilja bile pune fioka, baš kao što mi je knjižarka opisala. A zbirka je bila uređena hronološki, počinjući sa etrurskim dobom i završavajući se - pretpostavljala sam - u godini kada je moj otac umro. Bilo je potpuno jasno da je niko nikada ne koristi, preko svega je ležao debeo sloj prašine, a kada sam pokušala da pomerim pokretne merdevine, one

se isprva nisu dale, jer su metalni točkići bili zarđali i zapekli za pod. Kada su se najzad makle - zacvilevši u znak negodovanja - ostavile su za sobom sitne smeđe otiske na sivom linoleumu.

Postavila sam merdevine kraj police sa oznakom K i popela se da poblize pogledam u red broj 3, koji se sastojao od dvadesetak fioka srednje veličine, svih daleko van domašaja i daleko od srca, sem ako nemate merdevine i ne znate tačno šta tražite. Isprva, činilo se da je fioka broj 17b zaključana, i tek pošto sam je nekoliko puta udarila pesnicom, odlepila se i dozvolila mi da je otvorim. Po svoj prilici, fioku broj 17b niko nije otvarao otkad ju je moj otac zatvorio skoro tri decenije ranije.

U njoj sam pronašla veliki paket u hermetički zatvorenoj, mrkoj plastičnoj kesi. Nežno ga bocnuvši, osetila sam da se unutra nalazi nekakva sunderasta tkanina, gotovo nalik sunderastoj gumi iz prodavnice tekstilne robe. Zbunjena, izvadila sam paket iz fioke, sišla niz merdevine i sela na najdonji stepenik da proučim svoje otkriće.

Umesto da rasporim ceo paket, gurnula sam nokat u plastiku i napravila u njoj rupicu. Čim je vazdušni pečat bio slomljen, kesa kao da je duboko udahnula, i iz nje je izvirio kraj neke bledoplave tkanine. Malčice proširivši rupu, opipala sam je. Nisam bila nikakav stručnjak, ali podozrevala sam da je u pitanju svila i je - uprkos dobrom stanju u kom se nalazi - vrlo, vrlo stara.

Odlično znajući da nešto osetljivo istovremeno izlažem i vazduhu i svetlosti, pažljivo sam izvukla tkaninu iz kese i stala da je razmotavam u krilu. Kada sam je razmotala, iz nje je ispao jedan metalni predmet i zveknuo na linoleumski pod.

Bio je to veliki nož u zlatnim kanijama, sakriven u prevojima svile. Podigla sam ga. Na balčaku mu je bio ugraviran orao.

Sedeći tamo, odmeravajući to neočekivano blago u ruci, iznenada sam začula buku iz drugog dela arhive. I te kako svesna da sam neovlašćeno ušla u ustanovu u kojoj se nesumnjivo nalaze brojne nenadoknadive dragocenosti, skrušeno sam ustala i uvila svoj plen najbolje što sam mogla. Poslednje što sam želela bilo je da me neko zatekne u tom luksuznom, klimatizovanom trezoru s kanarinčevim perjem na usnama.

Najtiše što sam mogla, odšunjala sam se natrag u glavni deo biblioteke, ostavivši metalna vrata malko odškrinuta. Čučevši iza poslednjeg reda polica, napregnuto sam osluškivala. Ali čula sam samo vlastito neravnomerno disanje. Trebalo je samo da dospem natrag do onih stepenica i napustim zgradu isto onako ležerno kao što sam u nju ušla.

Nisam bila u pravu. Tek što sam odlučila da se pokrenem, začula sam korake; ne korake bibliotekara koji se vraća sa sijeste niti studenta u potrazi za knjigom, već zlokobne korake nekoga ko ne želi da ga čujem kako se približava, nekoga čiji je posao u toj arhivi još sumnjiviji od mog. Provirivši kroz police, videla sam ga kako mi prilazi - i da, bio je to isti onaj matori ološ koji me je pratio prethodne noći - sada se šunja od police do police, pogleda uperenog u metalna vrata trezora. Ali ovoga puta je imao pištolj.

Samo nekoliko sekundi delilo ga je od mesta gde sam se krila. Pretrnula od straha puzila sam duž police dok nisam stigla do njenog suprotnog kraja. Odatle je jedan uzani prolaz između zida i police išao skroz do bibliotekarovog stola, i ja otidoh na prstima najdalje što sam se usuđivala pre no što uvukoh stomak i naslonih se na uzani kraj police, nadajući se svim srcem da ću biti tačno van vidokruga kada probisvet prođe kraj mene prolazom na suprotnom kraju.

Dok sam stajala tamo, i suviše uplašena da bih disala, morala sam da se borim s porivom da potrčim koliko me noge nose. Nateravši se da stojim nepomično, sačekala sam još nekoliko sekundi pre no što sam se napokon drznula da izvijem vrat i pogledam, i videla ga kako kradomice ulazi u trezor.

Izuvši cipele drhtavim prstima, pojurila sam prolazom, zašla za ugao kraj bibliotekarovog stola i nastavila uza stepenice preskačući po tri stepenika i ne zastajući čak ni da se osvrnem.

Tek kada sam bila daleko od prostorija univerziteta i popela se uz neku zabačenu uličicu, usudila sam se da usporim i osetila kakvotakvo olakšanje. Ali osećaj nije potrajao. Po svoj prilici, bio je to isti onaj tip koji mi je rasturio hotelsku sobu, i jedina dobra strana bilo je to što u trenutku kada se pojavio nisam spavala u svojoj postelji.

Pepo Tolomej bio je maltene podjednako iznenađen što me vidi koliko i ja što sam se tako brzo vratila u muzej Sove. - Đulijeta! - uzviknuo je, spustivši jedan pehar i krpu. - Šta nije u redu? I šta je to?

Oboje pogledasmo u neuredni zavežljaj u mojim rukama.

- Nemam pojma - priznala sam. - Ali mislim da je pripadalo mom ocu.

- Evo... - raščistio je na stolu prostor za mene, i ja veoma nežno spustih plavu svilu, otkrivši tako nož ugnežđen u njoj.

- Imaš li ikakvu predstavu - upitala sam, uzevši nož - odakle ovo potiče?

Ali Pepo nije gledao u nož. Umesto toga, ponizno je počeo da razmotava svilu. Kada je ona bila u potpunosti raširena, uzmakao je korak, zaprepašćen, i prekrstio se. - Gde si, za ime boga - upitao je, tek malčice glasnije no šapatom - pronašla ovo?

- Ovaj... nalazilo se u očevoj zbirci na univerzitetu. Bilo je obmotano oko noža. Nisam shvatila da je nešto posebno.

Pepo me iznenađeno pogleda. - Ti ne znaš šta je ovo?

Pobliže sam proučila plavu svilu. Bila je mnogo duža no šira, gotovo kao zastava, a na njoj je bila naslikana jedna ženska prilika, kose vezane oreolom i ruku podignutih u blagoslovu. Vreme joj je izbledilo boje, ali divota je i dalje bila prisutna. Čak i filistarka poput mene mogla je zaključiti da je to slika Deve Marije. - To je crkvena zastava?

- Ovo je - reče Pepo, ispravivši se iz poštovanja - čenčo, velika nagrada Palija.

Ali veoma je star. Vidiš li rimske brojeve dole u uglu? To je godina. - Ponovo se nagnuo da potvrdi. - Da! Santa Marija! - Okrenuo se prema meni, blistavih očiju. - Ne samo što je ovo jedan prastari čenčo, ovo je najlegendarniji čenčo koji je ikada postojao! Svi su mislili da je zauvek izgubljen. Ali evo ga! Ovo je čenčo sa Palija 1340. Vidi... - uperio je prst u iskrzane rubove tkanine - bile su tu i tu. Ne veverice. Naročite veverice. Ali više ih nema.

- I - kazala sam - koliko bi ovako nešto vredelo? Novca?

- Novca? - Pepu je taj koncept bio stran. Pogledao me je kao da sam ga upitala koliko Isus naplaćuje po satu. - Ali ovo je nagrada! Veoma je posebna... velika čast. Još od srednjeg veka, pobednik Palija dobijao je prelepu svilenu zastavu obrubljenu skupocenim krznom; Rimljani su je zvali palijum, i zato se naša trka zove Palio. Gledaj... - uperio je štap u neke zastave koje su visile na zidovima - svaki put kada naša kontrada pobedi na Paliju, dobijemo novi čenčo za svoju zbirku. Najstariji koje imamo stari su dvesta godina.

- Znači, nemate nijedan drugi čenčo iz četrnaestog stoleća?

- O, ne! - Pepo žestoko zavrte glavom. - Ovo je veoma, veoma posebno. Vidiš, u staro vreme, čovek koji bi pobedio na Paliju uzeo bi čenčo i pretvorio ga u ruho i dično nosio na svom telu. Zato su svi izgubljeni.

- Onda sigurno vredi *nešto* - bila sam uporna. - Ako je takva retkost, mislim.

- Novac-novac-novac! - zadirkivao je. - Novac nije sve. Zar ne razumeš? Ovo se tiče istorije Sijene!

Oduševljenje mog rođaka bilo je u oštroj suprotnosti s mojim raspoloženjem. Po svemu sudeći, tog jutra sam stavila život na kocku radi zarđalog starog noža i izbledele zastave. Da, to jeste bio čenčo, i kao takav bio je neprocenjiv, bezmalo magijski predmet za Sijenjane, ali, nažalost, potpuno bezvredna stara krpa ako bih ga ikada iznela van zidina Sijene.

- A nož? - upitala sam. - Jesi li to ikada video?

Pepo se ponovo okrenu stolu i uze nož. - Ovo je - rekao je, izvukavši zarđalu oštricu iz korica i proučavajući je pod lusterom - bodež. Vrlo korisno oružje. - Pomno je ispitivao gravuru, klimajući za sebe glavom kako čitava priča - po svoj prilici - počne da dobija smisao. - Orao. Naravno. I bio je sakriven zajedno sa čenčom iz 1340. Kad samo pomislim da sam doživeo da vidim ovo! Zašto mi nikada nije pokazao? Pretpostavljam da je znao šta bih rekao. Ovo su blaga koja pripadaju čitavoj Sijeni, ne samo Tolomejima.

- Pepo - kazala sam, trljajući čelo - šta bi trebalo s ovim da uradim?

Okrenuo se k meni, pogleda neobično dalekog, kao da je delom u sadašnjosti, delom u 1340. - Sećаш se kad sam ti rekao da su tvoji roditelji verovali kako su Romeo i Julija živeli ovde, u Sijeni? Pa, Palio koji se održao 1340. bio je krajnje sporan. Kažu da je čenčo nestao - ovaj čenčo ovde - i da je jedan jahač umro u toku trke. Kažu i da je Romeo jahao na tom Paliju, i ja mislim da je ovo njegov bodež.

Sada, najzad, radoznalost u meni nadvlada razočaranje. - Je li pobedio?

- Nisam siguran. Neki kažu da je on bio taj što je umro. Ali zapamti moje reči... -
Pepo me pogleda suženih očiju - Mareskotiji bi učinili sve da se dočepaju ovoga.

- Misliš, Mareskotiji koji danas žive u Sijeni?

Pepo sleže ramenima. - Šta god mislila o čenču, taj bodež je pripadao Romeu. Vidiš tog ugraviranog orla na balčaku? Možeš li da zamisliš kakvo bi blago ovo za njih bilo?

- Pretpostavljam da bih mogla da ga vratim...

- Ne! - Vrtoglava radost u očima mog rođaka sada ustuknu pred drugim osećanjima, daleko manje dražesnim. - Moraš ga ostaviti ovde! Ovo blago sada pripada čitavoj Sijeni, ne samo akvilinima ili Mareskotijima. Dobro si postupila što si ga donela ovamo. Moramo o tome raspraviti sa svim poglavarima svih kontrada. Oni najbolje znaju. A u međuvremenu, staviću ga u naš sef, daleko od svetlosti i vazduha. - Revnosno je počeo da slaže čenčo.

- Obećavam ti, vodiću o njemu računa. Naš sef je veoma bezbedan.

- Ali moji roditelji su mi to ostavili... - drznuh se da se usprotivim.

- Da-da-da, ali ovo nije nešto što bi trebalo da pripada samo jednom čoveku. Ne brini, poglavari će znati šta nam je činiti.

- A kako bi bilo da...

Pepo me strogo pogleda. - Ja sam ti kum. Zar mi ne veruješ?

IV.II

Šta ti kažeš? Bi li mogla voleti plemića ovog? Videćeš ga sad, večeras na gozbi. SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Za maestra Ambrođa, noć pre Madone Asunte²⁹ bila je podjednako sveta kao Badnje večer. Za vreme trajanja večernjeg bdenja, inače mračnu Sijensku katedralu ispunjavale se stotine ogromnih zavetnih sveća - nekih težih od dvadeset oka - dok je duga povorka predstavnika iz svih kontrada koračala glavnom crkvenom lađom ka zlatnom oltaru, da oda počast zaštitnici Sijene, Devi Mariji, i proslavi njeno vaznesenje u raj.

Sutradan, na samu Madonu Asuntu, kada bi vazali iz okolnih gradova i sela stizali da plate danak, veličanstvena katedrala bila bi osvetljena šumom treperavih plamenova. Svake godine na taj dan, 15. avgust, zakon je od njih zahtevao da poklone određen broj voštanica božanskoj kraljici Sijene, i strogi gradski zvaničnici bili bi postavljeni u katedrali da se staraju za to da svaki potčinjeni grad i selo plate onoliko koliko zakon nalaže. To što je katedrala već bila osvetljena obiljem svetih svetala samo je potvrđivalo ono što su došljaci odlično znali: da je Sijena veličanstveno mesto, blagosloveno od strane jedne svemoćne boginje, i da je članstvo i te kako vredno cene.

Maestro je mnogo više voleo noćno bdenje od dnevne povorke. Nešto čarobno dešavalo se ljudima kada su unosili svetlost u tamu; vatra im se širila na dušu, i ako bi čovek pažljivo gledao, primetio bi im to čudo u očima.

Ali on večeras neće učestvovati u povorci kao što je to obično činio. Otkad je počeo da slika velike freske u palati Pubblico, poglavari Sijene odnosili su se prema njemu kao prema sebi ravnom - bez sumnje zato što su želeli da se osiguraju da će ih naslikati u laskavom svetlu - i stoga je bio tu, zaglavljen na podijumu sa Devetoricom, bikernskim poglavarima, ratnim glavešinom, i glavešinom naroda. Jedinu utehu pronalazio je u tome što mu to visoko mesto omogućava da vidi čitav noćni prizor: muzičare u grimiznim uniformama, bubnjare i žonglere stegovima s njihovim obeležjima, sveštenike u odeždama što skladno padaju, i svećama osvetljenu povorku koja će prolaziti dok svaka kontrada ne oda počast božanskoj kraljici koja ih sve štiti svojim plaštom.

Nije bilo zabune oko toga da se na čelu povorke iz kontrade San Kristoforo nalazi porodica Tolomej. Odeveni u crvenu i zlatnu boju svog grba, meser Tolomej i njegova

žena koračali su glavnom crkvenom lađom ka oltaru držeći se poput vladara koji prilaze svom prestolu. Odmah iza njih stupala je skupina članova porodice Tolomej, i maestru Ambrođu nije trebalo dugo da među njima spazi Đulijetu. Iako joj je kosa bila prekrivena plavom svilom - plavom zbog nevinosti i uzvišenosti Deve Marije - a lice osvetljeno samo voštanicom u pobožno sklopljenim rukama, ljupkošću je lako zasenjivala sve oko sebe, čak i prekrasne miraze svojih rođaka.

Ali Đulijeta nije primećivala pogled pun divljenja koji ju je pratio do samog oltara. Njene misli očito su bile posvećene samo devi Mariji, i dok su svi sem nje napredovali ka glavnom oltaru sa zadovoljstvom darodavaca, devojčine oči bile su prikovane za pod dok nije klekla kraj svojih rođaka i predala sveću sveštenicima.

Ustavši, dvaput se naklonila i okrenula da se suoči sa svetom. Tek tada je, izgleda, primetila raskoš što je okružuje, i načas se zaljuljala pred golemošću kubeta, posmatrajući sve ljudsko s plahovitom radoznalošću. Maestru Ambrođu ništa ne bi bilo draže no da pohita do nje i ponudi svoju skromnu pomoć, ali pristojnost je zahtevala da ostane gde je, i divi se njenoj lepoti samo izdaleka.

On nije bio jedini koji ju je primetio. Poglavari, koji su bili zauzeti sklapanjem poslova i rukovanjem, zanemeli su kada videše Đulijetino ozareno lice. A podno podijuma, stojeći dovoljno blizu da bi delovalo kao da tamo pripada, čak se i veliki meser Salimbeni naposletku okrenuo da vidi zbog čega su svi tako zamukli. Kada je primetio mladu ženu, lice mu poprimi izraz prijatnog iznenađenja, i baš u tom trenu podseti maestra na fresku koja mu je jednom prilikom zapala za oko - kada je bio mlad i glup - u jednoj javnoj kući. Scena je prikazivala grčkog boga Dionisa kako silazi na ostrvo Naksos gde pronalazi princezu Arijadnu, koju je napustio njen izdajnički ljubavnik Tezej. Mit je bio nejasan o ishodu susreta između žene i boga; neki su rado zamišljali da su odleteli zajedno u ljubavlju ispunjenom miru, drugi su znali da susreti između ljudi i zaljubljenih bogova nikada nemaju srećan kraj.

Porediti Salimbenija sa božanstvom moglo bi se smatrati suviše velikodušnim, imajući u vidu glas koji ga je pratio. S druge strane, ti drevni paganski bogovi bili su sve sem dobroćudni i povučeni; iako je bio bog vina i uživanja, Dionis je i te kako bio spreman da se pretvori u boga čistog ludila - jezivu silu prirode kadru da žene zavede da podivljaju u šumi i komadaju životinje golim rukama.

Sada, dok je stajao tamo gledajući u Đulijetu iz naspramnog kraja katedrale, Salimbeni je neiskusnom oku delovao kao čista dobrodušnost i bogatstvo, ali maestro je video da je, ispod njegovog brokata, preobražaj već u toku.

- Bogami - promrmljao je jedan od Devetorice, dovoljno glasno da maestro Ambrodo čuje - Tolomej je pun iznenađenja. Gde li je *nju* držao zaključanu sve ovo vreme?

- Ne šali se - odgovorio je najstariji poglavar Nikolino Patrici, - Čujem da ju je osirotila jedna Salimbenijeva banda. Izvršili su prepad na njenu kuću dok je ona bila na ispovesti. Odlično se sećam njenog oca. Bio je izuzetan čovek. Nikada nisam uspeo

da poljuljam njegovo poštenje.

Drugi čovek frknu. - Jesi li siguran da je bila tamo? Ne liči na Salimbenija da dozvoli da mu se takav biser izmigolji iz ruku.

- Mislim da ju je spasao jedan sveštenik. Tolomej ih je oboje uzeo pod svoju zaštitu. - Nikolino Patrici uzdahnu i otpi gutljaj vina iz svog srebrnog pehara. - Samo se nadam da se zbog toga sukob neće opet razbuknati, sad kad smo ga konačno zauzdali.

Sedmicama unazad, meser Tolomei strepeo je od tog trenutka. Sve vreme je znao da će na bdenju za Madonu Asuntu morati da se nađe licem u lice sa svojim neprijateljem, tim najodvratnijim od svih ljudi, i da mu dostojanstvo nalaže da se osveti za smrt Đulijetine porodice. I stoga je, pošto se poklonio pred oltarom, zakoračio ka podijumu, tražeći Salimbenija među plemićima okupljenim podno njega.

- Dobro večer ti želim, dragi prijatelju! - Salimbeni raširi ruke u znak privrženosti kada vide kako mu stari neprijatelj prilazi. - Nadam se da ti je porodica dobrog zdravlja?

- Manje-više - odgovori Tolomej, stisnutih zuba - neki su nedavno nasilno izgubili život, kao što sam siguran da si čuo?

- Čuo sam neke glasine - rekao je Salimbeni, spustivši ruke i nehajno slegnuvši ramenima - ali glasinama nikada ne verujem.

- Onda ja imam više sreće - odvrati Tolomej, izdižući se nad ovim drugim i rastom i držanjem, no svejedno ne uspevajući da dominira - jer imam očevice koji su spremni da se zakunu s rukom na Bibliji.

- Je l'? - Salimbeni skrenu pogled, kao da mu je tema već dojadila. - Koji bi sud bio toliko budalast da ih sasluša?

Za pitanjem je usledila bremenita tišina. Tolomej - kao i svi oko njega - znao je da izaziva silu koja ga može zgnječiti i uništiti mu sve što ima - život, slobodu, imetak - za pukih nekoliko sati. A poglavari ni prstom ne bi mrdnuli da ga zaštite. U njihovim ličnim riznicama bilo je i suviše Salimbenijevog zlata, a još više se u njih tek trebalo sliti, da bi iko zaželeo tiraninovu propast.

- Dragi moj prijatelju - nastavio je Salimbeni, opet se blagonaklono smejujeći - nadam se da ne dopuštaš tim dalekim događajima da ti upropaste večer. Pre bi trebalo da čestitaš sebi što su dani naše zavade prošli, i što u budućnost možemo da uđemo u miru i s razumevanjem.

- To ti zoveš mirom i razumevanjem?

- Možda bismo mogli da uzmemo u obzir... - Salimbeni pogleda ka suprotnom kraju prostorije, i svi sem Tolomeja videše u šta gleda - da naš mir zapečatimo brakom?

- Naravna stvar! - Tolomej je istu tu meru bio predlagao nekoliko puta ranije, ali

vazda nailazio na odbijanje. Ako bi Salimbeniji ušli sa Tolomejima u krvno srodstvo, računao je, sigurno bi bili manje skloni da im prolivaju krv.

Željan da kuje dok je gvožđe vruće, nestrpljivo je dozvao svoju ženu iz naspramnog kraja prostorije. Trebalo je nekoliko puta da mahne da bi se mona Antonija napokon usudila da poveruje kako muškarci žele njeno prisustvo, i pridružila im se s nesvojstvenom poniznošću, napeto i plahovito došavši do Salimbenija kao rob pred nepredvidivog gospodara.

- Moj dragi prijatelj, meser Salimbeni - objasnio joj je Tolomej - predložio je da se naše dve porodice orode. Šta ti misliš, draga? Zar to ne bi bilo sjajno?

Mona Antonija stade da krši ruke u polaskanom uzbuđenju. - Zbilja bi. Baš sjajno. - Umalo se nije naklonila Salimbeniju pre no što mu se obratila. - Pošto ste tako ljubazno to predložili, mesere, ja imam kćer, koja je nedavno navršila trinaest godina, i koja bi, sigurna sam, u određenoj meri odgovarala vašem naočitom sinu, Ninu. Čutljiva je, ali zdrava. Eno je tamo... - mona Antonija uperi prst - stoji kraj mog prvenca Tebalda, koji će sutra jahati na Paliju, kao što možda znate. A ako izgubite nju, tu je uvek njena mlađa sestra, kojoj je sada jedanaest leta.

- Zahvaljujem na velikodušnoj ponudi, draga damo - reče Salimbeni, savršeno učtivo se naklonivši - ali nisam mislio na svog sina. Mislio sam na sebe.

I Tolomej i mona Antonija zanemeše od zaprepašćenja. Svuda oko njih došlo je do spontanih izliva neverice, koji ubrzo utihnuše i prerastoše u bojažljiv žagor, a čak su i svi na podijumu pratili razvoj događaja podno njega s dubokom zebnjom u srcu.

- Ko je - nastavio je Salimbeni, ne obraćajući pažnju na metež - ono? - Klimnuo je glavom ka Đulijeti. - Je li se već udavala?

Nešto pređašnjeg besa vrati se Tolomeju u glas kada on kaza: - To je moja bratanica. Samo je ona preživela one tragične događaje koje maločas pomenuh. Verujem da živi samo kako bi se osvetila onima koji su odgovorni za pokolj njene porodice.

- Shvatam. - Salimbeni je delovao svakako sem obeshrabreno. Uistinu, kao da je uživao u izazovu. - Vatrema, je li?

Mona Antonija ne mogaše više da ćuti, te nestrpljivo istupi. - Izuzetno, mesere. Krajnje neprijatna devojka. Uverena sam da bi vam bilo daleko bolje da uzmete jednu od mojih kćeri. One neće negodovati.

Salimbeni se nasmeši, ponajviše za sebe. - Nemam ništa protiv malo negodovanja.

Čak i izdaleka, Đulijeta je osećala na sebi sve te oči, i nije znala kuda da se sakrije od radoznalih pogleda. Njeni stric i strina ostavili su porodicu da bi se družili sa ostalim plemićima, i ona ih je videla kako pričaju s nekim čovekom koji je odisao blagostanjem i velikodušnošću jednog cara, ali imao oči mršave izglednele zveri. Najviše ju je uznemiravalo što su te oči - sem u nekoliko kratkih trenutaka - stalno

uperene u nju.

Potraživši zaklon iza jednog stuba, dvaput je duboko udahнула i rekla sebi da će sve biti u redu. Toga jutra, monah Lorenzo doneo joj je od Romea pismo u kojem on veli da će se njegov otac, komandante Mareskoti, čim pre obratiti njenom stricu Tolomeju da je isprosi. Otkad je primila to pismo, nije činila ništa drugo sem što se molila Bogu da prosidba bude prihvaćena, i da njena zavisnost od porodice Tolomej ubrzo postane stvar prošlosti.

Izvirivši iza stuba, Đulijeta je uspela da u gomili plemića razabere svog zgodnog Romea - sem ako nije grešila, i on je izvijao vrat u potrazi za njom, sve razdražljiviji što nigde ne može da je vidi - a do njega je stajao čovek koji je mogao samo da mu bude otac. Kad ih je videla, preplavila ju je radost saznanja da su obojica odlučni u nameri da je uzmu u porodicu, a kada su krenuli prema njenom stricu Tolomeju, nije mogla da se obuzda. Neupadljivo zakoračivši k njima, od stuba do stuba, pokušala je da se približi muškarcima toliko da ih čuje a da oni ne budu svesni njenog prisustva. Na sreću po nju, oni bejahu odveć obuzeti svojim žučnim razgovorom da bi obraćali pažnju na išta drugo.

- Komandante! - uzviknuo je njen stric Tolomej, videvši kako Mareskotiji prilaze.
- Recite nam, je li neprijatelj na kapijama!

- Neprijatelj je - odgovorio je komandante Mareskoti, učtivo klimnuvši glavom čoveku zverskih očiju koji je stajao pored njenog strica - već ovde. Ime mu je korupcija, i ne zaustavlja se na kapijama.

- Nakratko je zastao da sačeka da zamre smeh. - Meser Tolomeje, postoji nešto osetljivo o čemu bih s vama porazgovarao. Nasamo. Kada vas mogu posetiti?

Tolomej pogleda u komandantea Mareskotija, očigledno zbunjen. Mareskotiji možda ne mogu da se mere s Tolomejima po bogatstvu, ali njihovo prezime obasjavala je baklja istorije, a porodično stablo Mareskotija zasigurno niklo u taboru Karla Velikog, pre pet vekova, ako ne i u samom rajuu. Ništa, podozrevala je Đulijeta, ne bi njenog strica Tolomeja obradovalo više no da uđe u neki poslovni poduhvat s nekim toga prezimena. I stoga je on okrenuo leđa čoveku sa zverskim očima i raširio ruke. - Recite šta vam je na pameti.

Komandante je oklevao, nezadovoljan što se nalaze u javnosti i što ih sa svih strana okružuju uši. - Siguran sam - rekao je, diplomatski - da naš posao ne bi meser Salimbeniju bio previše zabavan.

Začuvši prezime *Salimbeni*, Đulijeta oseti kako joj se čitavo telo kruti od straha. Tek sada je shvatila da je taj čovek sa zverskim očima - onaj koji je samo časak ranije izmamio ponizne pokrete od mone Antonije - čovek koji je odgovoran za ubistvo njene porodice. Provela je mnogo sati zamišljajući kako bi taj monstrum mogao da izgleda uživo, a sada kada je napokon stajao tu pred njom, bila je zapanjena što, sem po očima, on ne deluje kao da je skrojen za tu ulogu.

Zamišljala je nekoga zdepastog i nemilosrdnog, čije je čitavo telo građeno za rat i

zlostavljanje; namesto toga, videla je čoveka koji u ruci zasigurno nikada nije držao oružje, i koji je delovao kao da je njegovim veštinama mesto za govornicom i u trpezariji. Nije moglo biti većeg kontrasta između dvojice ljudi od onog koji je postojao između komandantea Mareskotija i meser Salimbenija: prvi je bio stručnjak za rat, no ipak je želeo samo mir, dok je drugi bio obavijen ljubaznošću kao haljinom, ali, ispod krasne tkanine, žudeo za sukobom.

- Grešite, komandante - reče Salimbeni, uživajući u sopstvenoj vlasti nad razgovorom - uvek me zanima svaki posao koji ne može da čeka do jutra. A kao što znate, meser Tolomej i ja najbolji smo prijatelji; on sigurno neće prezeti moj... - Salimbeni bi dovoljno pošten da se nasmeje vlastitom izboru reči - *ponizan* savet u vezi sa njegovim veoma *važnim* poslovima.

- Oprostite - kazao je komandante, mudro se povukavši – ali u pravu ste. Ovo *može* da čeka do jutra.

- Ne! - Romeo nije mogao da ode a da ne kaže zašto su došli, te iznenada istupi pre no što je otac stigao da ga zadrži. - Ne može da čeka! Meser Tolomeje, želim da se oženim vašom bratanicom Đulijetom.

Tolomeja ta neposredna prosidba toliko iznenadi da mu bi nemoguće da odmah odgovori. Romeov nagao upad u raspravu nije učutkao samo njega; svuda oko njih ljudi su izvijali vrat da vide ko će imati petlje da sledeći progovori. Iza stuba, Đulijeta je držala ruku na ustima; Romeovo nestrpljenje ganulo ju je do suza, ali užasnula se što je progovorio tako nepromišljeno, protivno očevim željama.

- Kao što čujete - rekao je komandante Mareskoti zgranutom Tolomeju, izuzetno staloženo - želeo bih da predložim brak između svog najstarijeg sina Romea i vaše bratanice Đulijete. Siguran sam da znate da smo porodica i od imetka i od ugleda i, s dužnim poštovanjem, mislim da mogu obećati da vaša bratanica ne bi doživela pad ni što se tiče udobnosti ni društvenog položaja. Kada budem umro i kada me moj sin Romeo bude nasledio kao glava porodice, ona će postati gospodarica velikog konzorcijuma koji obuhvata brojna domaćinstva i prostrane teritorije, a koji sam potanko opisao u jednom dokumentu. Kada bi vam odgovaralo da vas posetimo, da vam taj dokument lično dostavim?

Tolomej nije odgovorio. Preko lica su mu prelazile čudne sene, kao ajkule što kruže ispod površine vode oko svog plena, i očito se strašno mučio, tražeći neki izlaz.

- Ako ste zabrinuti - nastavi komandante Mareskoti, ne baš zadovoljan oklevanjem ovog drugog - za njenu sreću, drago mi je što vas mogu uveriti da moj sin nema nikakvih primedbi na taj brak.

Kada je Tolomej napokon progovorio, njegov ton ostavljao je malo mesta nadi. - Velikodušni komandante - rekao je, smrknuto - prosidbom mi ukazujete veliku čast. Proučiću vaš dokument i razmotriti vašu ponudu...

- Nećeš učiniti ništa slično! - Salimbeni stade između dvojice muškaraca, gnevan što su ga skrajnuli. - Smatram da je ovo rešeno.

Komandante Mareskoti uzmače korak. On možda jeste bio vojni zapovednik i uvek spreman za podmukle napade, ali Salimbeni je bio opasniji od svakog stranog neprijatelja. - Izvinite! - kazao je. - Mislim da smo meser Tolomej i ja razgovarali.

- Možete vi da razgovarate koliko god hoćete - uzvratila Salimbeni - ali ta devojka je moja. To je jedini uslov koji postavljam da ne bih okončao ovaj besmisleni mir.

Usled opšte graje koja je usledila po Salimbenijevom nečuvenom zahtevu, niko nije čuo Đulijetin užasnuti krik. Čučajući iza stuba, ona pritisnu obe ruke na usta i žurno se pomoli da je krivo shvatila razgovor između te trojice muškaraca, i da devojka o kojoj je reč nije ona, već neka druga.

Kada se najzad drznula da ponovo pogleda, videla je svog strica Tolomeja kako zaobilazi Salimbenija da bi se obratio komandanteu Mareskotiju, lica iskrivljenog od teskobe. - Dragi komandante - rekao je, drhtavog glasa - ovo je, kao što velite, vrlo osetljivo. Ali siguran sam da možemo postići nekakav dogovor...

- Štaviše! - Njegova žena, mona Antonija, konačno se opet usudila da progovori, ovoga puta da bi se ulagivački nametnula namrštenom komandanteu. - Imam kćerku, tek što je napunila trinaest godina, koja bi bila izvrsna žena vašem sinu. Eno je tamo... Vidite?

Komandante se čak i ne okrenu da pogleda. - Meser Tolomeje - kazao je, s onoliko strpljenja koliko mu je bilo preostalo - naša prosidba odnosi se samo na vašu bratanicu Đulijetu. I ne bi bilo loše da s njom o tome porazgovarate. Ovo nije varvarsko doba, u kojem se želje žena ne uzimaju u obzir...

- Ta devojka pripada meni! - prasnuo je Tolomej, besan što mu se žena umešala i što mu neko soli pamet. - I mogu s njom da radim šta hoću. Zahvaljujem vam na interesovanju, komandante, ali imam za nju druge planove.

- Savetujem vam da o ovome podrobnije razmislite - reče komandante Mareskoti, upozoravajuće prišavši korak. - Devojka je privržena mom sinu, koga smatra svojim spasiteljem, i nedvojbeno će vas ojaditi budete li joj tražili da se uda za nekog drugog. Osobito za nekoga... - okrznuo je Salimbenija pogledom punim gađenja - ko nema razumevanja za tragediju koja je zadesila njenu porodicu.

Suočen s takvom nepokolebljivom logikom, Tolomej nije uspevao da iznađe nijednu reč prigovora. Đulijeta prema njemu oseti čak trunku saosećanja; stojeći između te dvojice muškaraca, njen stric je veoma ličio na davljenika koji pokušava da se uhvati za raštrkane daske čamca, i prizor je bio kakav god samo ne dostojanstven.

- Treba li da shvatim da se protivite mom potraživanju, komandante? - upitao je Salimbeni, ponovo se isprečivši između ove dvojice. - Zacelo ne želite da dovodite u pitanje meser Tolomejeva prava kao glave porodice? I siguran sam da... - u očima mu zatinja očigledna pretnja - kuća Mareskoti ne želi da se zavadi sa Tolomejima i sa Salimbenijima?

Iza stuba, Đulijeta više nije mogla da savladava suze. Želela je da im pritrči i da ih zaustavi, ali je znala da bi njeno prisustvo samo pogoršalo situaciju. Kada je

Romeo prvi put pomenuo svoju nameru da se njome oženi - onoga dana u ispovedaonici - rekao je da je između njihovih porodica oduvek vladao mir. Činilo se da sada, zbog nje, to više nije tako.

Nikolino Patrici, jedan od devetorice poglavara Sijene, slušao je sa sve većom strepnjom sukob koji se zaoštavao podno podijuma. Nije bio jedini.

- Kada su bili smrtni neprijatelji - razmišljao je naglas njegov sused, pogleda uperenog u Tolomeja i Salimbenija - veoma sam ih se plašio. Sad kada su prijatelji, bojim ih se još više.

- Mi smo vlast! Mi se moramo izdići iznad takvih ljudskih strasti! - uzviknuo je Nikolino Patrici, ustajući sa stolice. - Meser Tolomeje! Meser Salimbeni! Zašto ste se tako oholo izdvojili na bdenju za Madonu Asuntu? Nadam se da se ne bavite poslom u kući Božjoj? Posle tih reči izgovorenih s podijuma, na plemeniti skup spusti se bremenita tišina, a podno glavnog oltara, biskup načas zaboravi da blagosilja.

- Cenjeni meser Patrici! - odgovori Salimbeni sa zajedljivom ljubaznošću - govoreći tako ne činite na čast ni sebi ni nama. Pre bi trebalo da nam čestitate, jer moj veoma dragi prijatelj meser Tolomej i ja odlučismo da naš trajni mir proslavimo sklapanjem braka.

- Primite moje saučešće! - frknu Nikolino Patrici. - Nisam čuo da vam je žena umrla!

- Mona Anjes - reče Salimbeni, nepotresen - neće doživeti kraj meseca. Ona leži u postelji u roki³⁰ Di Tentenano i ništa ne jede.

- Teško je jesti - promrmljao je jedan od bikernskih poglavara - kad te niko ne hrani!

- Za brak između negdašnjih protivnika moraćete da zatražite papino odobrenje - bio je uporan Nikolino Patrici - a sumnjam da ćete ga dobiti. Takva bujica krvi preplavila je put između vaše dve kuće da nijedan pristojan čovek ne može poslati svoj kći preko. Postoji zao duh...

- Samo brak može oterati zle duhove!

- Papa ne misli tako!

- Možda - kaza Salimbeni, dozvolivši da mu neumesan osmeh iskrivi usne - ali papa mi duguje novac. A dugujete mi i vi. Svi vi.

Ta neobična tvrdnja imala je željeno dejstvo: Nikolino Patrici sede, pocrveneo i ljutit, a Salimbeni drsko pogleda u ostale vlastodršce kao da ih izaziva da još neko prozbori protivu njegovog poduhvata. Ali na podijumu je vladala tišina.

- Meser Salimbeni! - probi se jedan glas kroz žamor tihe ozlojeđenosti, i svi se podigoše na prste da vide ko je izazivač.

- Ko govori? - Salimbenija je uvek radovala prilika da manje važne od sebe postavi na svoje mesto. - Nemoj se stideti!

- Stidljivost je za mene - odvrati Romeo, istupivši - što je za vas vrlina, meser Salimbeni.

- A šta bi, moliću lepo - upitao je meser Salimbeni, držeći uspravno glavu kako bi s visine gledao u svog suparnika - ti imao da kažeš meni?

- Samo to - reče Romeo - da dama koju želite već pripada drugom čoveku.

- Zaista? - Salimbeni pogleda u Tolomeja. - Kako to?

Romeo se ispravi. - Deva Marija predala ju je meni u ruke da je zauvek čuvam. A što nebesa upletoše, nek nijedan čovek ne rastavi!

Salimbeni isprva delovaše kao u neverici, zatim prasnu u smeh.

- Mudro zboriš, momče, sada te prepoznajem. Tvoj bodež nedavno je ubio jednog mog dragog prijatelja, ali ja ću biti širokogrud i neću se ljutiti, imajući u vidu da si tako lepo vodio računa o mojoj budućoj nevesti.

Okrenuvši se, Salimbeni jasno stavi do znanja da je razgovor završen. Sada svi uperiše pogled u Romea, kome je lice gorelo od gađenja, i bezmalo se istom sažališe na mladića koji je tako očita žrtva vragolastog malog strelca.

- Hajde, sine - reče komandante Mareskoti, povlačeći se. - Ne zadržavajmo se kada je igra izgubljena.

- Izgubljena? - zavapi Romeo. - Nije je ni bilo!

- Kakvi god bili poslovi ove dvojice ljudi - kaza njegov otac

- oni su se rukovali podno Devinog oltara. Zavadiš li se s njima, zavadio si se s Bogom.

- I zavadiću se! - uzviknu Romeo. - Jer nebesa se okrenuše protiv sebe kada dozvoliše da se ovo dogodi!

Kada mladić ponovo istupi, namah nastade tišina; svi su mu s mučnim iščekivanjem već gledali u usne.

- Sveta Majko Božja! - povika Romeo, iznenadivši čitav skup obraćajući se praznom vazduhu pod kubetom namesto Salimbeniju - jedan veliki zločin odigrava se baš u ovoj od svih kuća, pod tvojim plaštom, i to baš u ovo veče! Molim te da pokažeš huljama i da im se prikažeš, kako niko ne bi sumnjao u tvoju božansku volju! Nek onaj ko pobedi na Paliju bude tvoj izabranik! Podari mi svoju svetu zastavu da njome prekrijem svoju bračnu postelju i na nju legnem sa svojom zakonitom nevestom! Tako zadovoljen, vratiću ti je, o milostiva Majko, jer ona će i biti osvojena shodno tvojoj volji, i data mi tvojom rukom, da pokaže svem čovečanstvu ko u ovome ima tvoju naklonost!

Kada je Romeo konačno začutao, niko oko njega nije hteo da ga pogleda u oči. Jedni su bili zaprepašćeni bogohuljenjem, drugi osramoćeni što je jedan Mareskoti sklopio tako sebičnu i neuobičajenu pogodbu sa Devom Marijom, ali većini je naprosto bilo žao njegovog oca, komandantea Mareskotija, čoveka kome su se svi odreda divili. Bilo božanskom rukom izazvanom tako otvorenim huljenjem, ili prostom nužnošću ljudske politike, mladom Romeu Mareskotiju, po mišljenju većine

ljudi, neće biti dozvoljeno da preživi Palio.

IV.III

Da, ogrebotina, ogrebotina, al' bome dovoljna. Gde je paŝ? Poŝuri, huljo, po ranare.

Udaljavajući se od muzeja Sove, nisam znala šta da mislim. S jedne strane, laknulo mi je što su čenčo i Romeov bodeŝ sada u Pepovom sefu; s druge strane, ŝalila sam što sam ih se tako brzo odrekla. Šta ako je majka ŝelela da ih upotrebim u nekom posebnom cilju? Šta ako se u njima nekako krije trag za pronalaŝenje Julijinog groba?

Čitavim putem natrag u hotel odolevala sam porivu da se vratim u muzej i povratim svoje blago. Uspela sam da se oduprem ponajviše jer sam znala da bi na zadovoljstvo što sam ga povratila ubrzo pala senka straha od toga šta će se s njim dalje desiti. Ko je mogao reći da bi bilo bezbednije u sefu direktorea Rosinija no u Pepovom? Na kraju krajeva, onaj probisvet znao je gde ŝivim (kako bi mi u suprotnom provalio u sobu?) i pre ili kasnije shvatio bi gde drŝim svoje stvari.

Mislim da sam stala nasred ulice. Do tog trena nisam čak ni pomislila da bi mi ubedljivo najgluplje bilo da se vratim u hotel, bez obzira na to što kod sebe više nemam one starine. Bez imalo sumnje, ona bitanga će čekati da uradim upravo to. A posle naše male igre ŝmurke u univerzitetskoj arhivi, verovatno nije u naročito plemenitom raspoloŝenju.

Očito, moraću da promenim hotel, i to tako da zatrem svaki trag. Ili mi je ovo možda, zapravo, znak da uskočim u sledeći avion i vratim se u Virdŝiniju?

Ne. Ne mogu da odustanem. Ne sada, kada sam se napokon nečemu pribliŝila. Promeniću hotel, možda večeras, kad se smrkne. Postaću nevidljiva, lukava, podmukla. Ovoga puta, Julija se sprema za bitku.

U ulici u kojoj je bio hotel *Kjuzareli* nalazila se i policijska stanica.

Neko vreme vrzmala sam se ispred nje i posmatrala kako policajci dolaze i odlaze, pitajući se bi li to bio baŝ pametan potez - da se otkrijem tamošnjim vlastima i izložim opasnosti da otkriju moj dvostruki identitet. Naposletku sam zaključila da ne bi. Na osnovu svojih iskustava iz Rima i Kopenhagena, znala sam da su policajci isti kao novinari; sasluŝaće tvoju priču, naravno, ali mnogo više vole da izmisle sopstvenu.

Stoga sam otpešačila natrag u centar, osvrćući se svakih deset koraka da vidim prati li me neko, i pitajući se kakvu bi tačno taktiku trebalo odsad da primenjujem. Čak sam otišla i u banku u palati Tolomej da vidim ima li prezidente Makoni vremena da me primi i posavetuje; naŝalost, nije ga imao, ali me je blagajnica s tankim naočarima - sad moja najbolja drugarica - uverila da će mu biti i te kako drago da se

sa mnom sastane kada se za deset dana vrati sa odmora na jezeru Komo.

Nekoliko puta od dolaska u Sijenu, prolazila sam pored odbojnih ulaznih vrata banke Monte Paski. Uvek sam ubrzavala korak kako bih neopaženo prošla kraj te tvrđave Salimbenijevih, čak i glavu spuštala, pitajući se gleda li kancelarija šefa obezbeđenja na Korzo ili na neku drugu stranu.

Ali danas je drugačije. Danas je dan kada ću uhvatiti bika za rogove i dobro ga protresti. Stoga sam došla do gotskih vrata i ušla, postaravši se da kamere za nadzor lepo snime moj novi stav.

Za zgradu koju su spaljivale suparničke porodice - među njima i moja - koju je rušila besna rulja, koju su vlasnici nekoliko puta ponovo gradili, a vlada zaplenila, i koja se naposljetku iznova rodila kao finansijska ustanova godine 1472, što ju je činilo najstarijom preživelim bankom na svetu, palata Salimbeni bila je izuzetno mirno mesto. Unutrašnji dizajn spajao je srednjovekovno i savremeno tako da oboje ima smisla, i dok sam prilazila recepciji, vremenski razmak između onda i sada postojano se oko mene smanjivao.

Recepcionar je bio na telefonu, ali je stavio ruku na slušalicu da me upita - prvo na italijanskom, zatim na engleskom - kod koga sam došla. Kad sam mu rekla da sam lična prijateljica šefa obezbeđenja i da hitno moram s njim o nečemu da porazgovaram, čovek mi se nasmešio i rekao da ću to što tražim pronaći u podrumu.

Prijatno iznenađena što me je pustio da uđem tek tako, bez pratnje i najave, krenula sam niza stepenice s hotimičnom ravnodušnošću, dok mi je plesni ansambl malih miševa igrao riverdens po unutrašnjosti grudnog koša. Bili su neobično mirni dok sam nešto ranije bežala od onog probisveta u trenerci, ali sada behu u punom zamahu, samo zato što ću se sresti sa Alesandrom.

Kada sam ga prethodne noći ostavila u onom restoranu, nisam, da budem iskrena, imala želju da ga ikada više vidim. Osećanje je, sigurna sam, bilo obostrano. No evo me kako ulazim pravo u njegovu jazbinu samo zato što sam odlučila da poslušam instinkt. Dženis je govorila da je instinkt razum u žurbi; nisam baš bila sigurna u taj deo s razumom. Razum mi je govorio da je vrlo moguće da su Alesandro i Salimbeniji umešani u sve neprijatnosti koje mi se trenutno dešavaju; međutim, damar mi je govorio da mogu da se oslonim na njega, ako ni za šta drugo, onda bar za to da mi kaže koliko mu se ne dopadam.

Kako sam silazila u podrum, vazduh je bivao znatno hladniji, a kada zidovi oko mene postadoše neravni i trošni, počеше da izranjaju tragovi prvobitne građevine. U srednjem veku, taj temelj je podupirao visok toranj, možda podjednako visok kao zvonik Mandā na Kampu. Čitav grad bio je pun tih tornjeva; oni su u vreme nemira služili kao utvrde.

Na dnu stepenica, jedan uzani hodnik vodio je u mrak, a zbog gvoždem okovanih

vrata sa obe strane, osećala sam se kao u kakvoj tammici. Počela sam da strahujem da sam negde usput pogrešno skrenula, ali onda začuh iznenadnu provalu glasova, a zatim i klicanje, dopirali su iza jednih odškrinutih vrata.

Prišla sam tim vratima sa izvesnom strepnjom. Bio Alesandro zbilja tu dole ili ne, trebalo je mnogo štošta objasniti, a meni logika nikad nije bila jača strana. Zavirivši unutra, videla sam sto pun metalnih delova i dopola pojedjenih sendviča, zid s puškama, i trojicu muškaraca u majicama i uniformnim pantalonima - jedan od njih bio je Alesandro - stajali su oko malog televizijskog ekrana. Isprva sam pomislila da gledaju sliku s jedne od kamera za nadzor u zgradi, ali kada svi najednom zastenjaše i sklopiše ruke, shvatila sam da gledaju fudbalsku utakmicu.

Kada niko nije obratio pažnju na moje kucanje, zakoračila sam unutra - samo malčice - i nakašljala se. Napokon, Alesandro okrenu glavu da vidi ko to ima petlju da ga prekida u gledanju utakmice, a kada me je video kako stojim tamo, pokušavajući da se osmehnem, izgledao je kao da ga je neko odalamio tiganjem po glavi.

- Izvini što te uznemiravam - rekla sam, iz sve snage se trudeći da ne ličim na Bambija na štulama, iako sam se osećala upravo tako - imaš li malo vremena?

Nekoliko sekundi kasnije, druga dvojica muškaraca napustiše sobu, dograbivši usput pištolje i uniforme, s dopola pojedjenim sendvičima nabijenim u usta.

- Dakle - kaza Alesandro, ugasivši fudbalsku utakmicu i bacivši daljinski u stranu - zadovolji moju radoznalost. - Očigledno nije smatrao da mi je potreban ostatak rečenice. Način na koji me je gledao ukazivao je na to da mu je - bez obzira što pripadam kriminalnim slojevima društva - potajno drago što me vidi.

Sela sam na jednu praznu stolicu, gledajući u oružje na zidovima oko sebe. - Je li ti ovo kancelarija?

- Aha... - Navukao je na ramena tregere koji su mu visili s pantalona i seo za na spramnu stranu stola. - Ovde ispitujemo ljude. Uglavnom Amerikance. Ovo je nekada bila odaja za mučenje.

Od čikanja u njegovom pogledu umalo nisam zaboravila svoju opštu nelagodnost i razlog zašto sam došla. - Pristaje ti.

- Tako sam i mislio. - Stavio je tešku čizmu na ivicu stola i odgurnuo se da se nasloni na zid. - U redu, slušam. Mora da si imala dobar razlog da dođeš ovamo.

- Ne bih to baš nazvala razlogom. - Skrenula sam pogled, uzalud pokušavajući da se setim zvanične priče koju sam uvežbavala silazeći niza stepenice. - Ti očigledno misliš da sam splotkaroška kučka...

- Viđao sam i gore.

- ... a ni ja se nisam baš učlanila u klub tvojih obožavalaca. Kiselo se osmehnuo. - No ipak si ovde.

Prekrstila sam ruke, prigušivši nervozni smeh. - Znam da ne veruješ da sam Đulijeta Tolomej, ali znaš šta? Baš me briga. Ali svodi se na ovo... - Progutala sam pljuvačku da bih primirila glas:

- Neko hoće da me ubije.

- Misliš, još neko sem tebe same?

Njegova zajedljivost pomože mi da povratim staloženost. - Neki tip me prati - rekoh, osorno. - Gadan. U trenerci. Pravi ološ. Mislila sam da je neki tvoj prijatelj.

Alesandro nije ni trepnuo. - Pa, šta hoćeš da ja uradim?

- Ne znam... - tražila sam neki tračak saosećanja u njegovim očima - da mi pomogneš?

I bio je u njima tračak, ali tračak trijumfa. - A podseti me zašto bih to uradio?

- Ej! - uzviknula sam, istinski pogođena njegovim stavom. - Ja sam... deva u nevolji!

- A ko sam ja, Zoro?

- Prigušila sam jecaj, gnevna na sebe što sam mislila da mu je stalo. - Mislila sam da su italijanski muškarci slabi na ženske draži.

Razmislio je o tome. - Jesu. Kada se s njima susretnu.

- U redu - rekla sam, progutavši svoj bes - pošteno. Ti želiš da idem do đavola, i ja ću otići. Vratću se u Ameriku i nikada više neću smetati ni tebi ni tvojoj vilinskoj kumi. Ali prvo hoću da otkrijem ko je taj tip, i želim da ga neko uhapsi.

- A taj neko sam ja?

Zagledala sam se u njega. - Možda i nisi. Samo sam pretpostavila da neko poput tebe ne bi voleo da neko poput njega slobodno vršlja po tvojoj ljubljenoj Sijeni. Ali... - krenula sam da ustajem.

- Vidim da sam te potpuno pogrešno procenila.

Konačno, Alesandro se nagnu napred s lažnom zabrinutošću i nalakti se na sto. - U redu, gospođice Tolomej, recite mi zašto mislite da neko hoće da vas ubije?

Bez obzira na to što nisam imala kud drugde da odem, izašla bih i ne bih se osvrerala, da me nije napokon oslovio sa *gospođice Tolomej*.

- Pa... - nelagodno se pomerih na rub stolice - šta kažeš na ovo: Pratio me je ulicama, provalio mi u hotelsku sobu, a onda mi je, jutros, bio za petama s pištoljem..

- To - reče Alesandro, na ivici strpljenja - ne znači da namerava da te ubije. - Zastao je da mi prouči lice, zatim se namrštio.

- Kako očekuješ da ti pomognem, ako mi ne govoriš istinu?

- Ali govorim ti! Kunem se! - Trudila sam se da smislim neki drugi način da ga uverim, ali za oko su mi zapale tetovaže na njegovoj desnoj podlaktici, i mozak mi je bio zauzet obrađivanjem tog nadražaja. To nije bio Alesandro koga sam očekivala da ću pronaći kada sam došla u palatu Salimbeni. Alesandro koga sam ja poznavala bio je ugladen i prefinjen, ako ne i krajnje staromodan, i svakako nije imao vilinog konjica - ili šta god to već bilo - urezanog u zapešće.

I ako je mogao da mi pročita misli, nije to pokazivao. - To nije čitava istina. Im mnogo delova slagalice koji nedostaju.

Naglo se uspravih. - Zašto misliš da se iza toga nešto krije?

- Iza se uvek nešto krije. Dakle, reci mi šta on traži.

Duboko sam udahnula, i te kako dobro znajući da sam sama odabrala da se stavim u taj položaj, i da mu dugujem detaljnije objašnjenje. - U redu - naposljetku sam rekla - mislim da traži nešto što mi je ostavila moja majka. Nekakvo porodično nasljedstvo koje su moji roditelji pronašli pre mnogo godina, i koje je ona želela da pripadne meni. Stoga ga je sakrila negde gde ću samo ja moći da ga pronađem. Zašto? Zato što - sviđalo se to tebi ili ne - ja zaista jesam Đulijeta Tolomej.

Prkosno sam ga pogledala i videla da mi proučava lice s nečim nalik osmehu. - I jesi li ga našla?

- Mislim da nisam. Ne još. Pronašla sam samo zardalu kutiju punu hartije, staru... zastavu i nekakav bodež, i da budem iskrena, ne vidim...

- *Aspetta!*³¹ - Alesandro podiže ruku da me uspori. - Kakvu hartiju, kakvu zastavu?

- Pripovesti, pisma. Gluposti. Bolje da ne počinjem. A zastava je, po svemu sudeći, čenčo iz 1340. Pronašla sam je obmotanu oko tog bodeža, ovako, u fioci...

- Čekaj! Želiš da kažeš da si pronašla čenčo iz 1340?

Iznenadila sam se što je na tu novost reagovao još žešće od mog rođaka Pepa. - Da, mislim da jesam. Po svoj prilici, veoma je poseban. A bodež...

- Gde se nalazi?

- Na bezbednom. Ostavila sam ga u muzeju Sove. - Videvši da me nije ispratio, dodala sam: - Moj rođak Pepo Tolomej tamo je kustos. Rekao mi je da će je staviti u sef.

Alesandro uzdahnu i provuče obe ruke kroz kosu.

- Šta? - upitala sam. - Zar to nije bila dobra zamisao?

- *Merda!*³² - Ustao je, otvorio jednu fioku da izvadi pištolj i gurnuo ga u futrolu za pojasom. - Hajde, idemo!

- Čekaj! Šta se dešava? - Preko volje sam ustala. - Ne predlažeš valjda da idemo kod mog rođaka s tim... pištoljem?

- Ne, to nije predlog. Idemo!

Dok smo hitali hodnikom, okrznuo je pogledom moja stopala. - Možeš li u tome da trčiš?

- Vidi - kazala sam, upinjući se da održim korakhoću da jedno bude jasno. Ja ne verujem u pištolje. Samo želim mir. U redu?

Alesandro stade nasred hodnika, izvuče pištolj i stavi mi ga u ruku pre no što sam shvatila šta radi. - Osećaš li to? To je pištolj. On postoji. I ima mnogo ljudi tamo napolju koji *veruju* u njega. Zato izvini što pazim na njih da bi ti imala svoj mir.

Izašli smo iz banke na zadnji ulaz i pretrčali čitavu jednu ulicu koja je bila otvorena za saobraćaj. To nije bio put koji sam ja poznavala, ali zacemento nas je odveo pravo do Pjacete del Kastelare. Kada smo se približili vratima muzeja Sove,

Alesandro je izvukao pištolj, ali ja sam se pravila da ništa nisam primetila.

- Ostani iza mene - rekao je - a ako nešto pođe po zlu, lezi na pod i pokrij glavu. - Ne čekajući da odgovorim, stavio je prst na usta i polako otvorio vrata.

Poslušno sam ušla u muzej nekoliko koraka iza njega. Bila sam posve sigurna da preteruje, ali sam htela da ga pustim da taj zaključak izvede sam. U čitavom zdanju vladala je mrtva tišina, i nije bilo nikakvih tragova kriminalnih radnji. Prošli smo kroz nekoliko prostorija, s repetiranim pištoljem, ali ja na kraju stadoh. - Dobro, slušaj... - Ali Alesandro mi smesta stavi ruku na usta da me učutka, i dok smo stajali, oboje napeti, čula sam i ja: kako neko stenje.

Požurivši kroz preostale prostorije, ubrzo smo otkrili odakle zvuk dolazi, i kada se Alesandro uverio da posredi nije zaseda, jurnuli smo unutra i pronašli Pepa kako leži na podu svoje kancelarije, sav u modricama ali živ

- O, Pepo! - kriknula sam, pokušavajući da mu pomognem.

- Jesi li dobro?

- Ne - brečno se - naravno da nisam dobro! Mislím da sam pao. Ne mogu na nogu.

- Čekaj... - Osvrnula sam se oko sebe da vidim gde je stavio štap, i pogled mi pade na sef u uglu, otvoren i prazan. - Jesi li video čoveka koji je ovo uradio?

- Kog čoveka? - Pepo pokuša da se uspravi i sedne, ali lice mu se zgrči od bola. - Joj, glava! Gde su mi pilule? *Salvatore*? O, ne, čekaj. *Salvatore* ima slobodan dan... Koji je danas dan?

- *Non ti muovere!* - Alesandro je kleknuo i trenutak pregledao Pepove noge. - Mislím da mu je cevanica slomljena. Pozvaću hitnu pomoć.

- Čekaj! Ne! - Pepo očigledno nije želeo hitnu pomoć. - Samo sam hteo da zatvorim sef. Čuješ li me? Moram da zatvorim sef.

- Brinućemo o sefu kasnije - rekla sam.

- Bodež... bodež je u sali za sastanke. Potražio sam ga u jednoj knjizi. I on mora u sef. Donosi nesreću!

Alesandro i ja se zgleđasmo. Sad nije bilo vreme da Pepu kažemo kako je prekasno da zatvori sef. Čenčo je očigledno bio nestao, kao i sve ostale dragocenosti koje je moj rođak čuvao. Ali kradljivac možda nije primetio bodež. Stoga sam ustala i otišla u salu za sastanke i, naravno, zatekla Romeov bodež kako leži na stolu, kraj kolekcionarskog vodiča za srednjovekovno oružje.

S bodežom u ruci, vratila sam se u Pepovu kancelariju baš kada je Alesandro zvao hitnu pomoć.

- Dobro je - reče moj rođak, videvši bodež - tu je. Stavi ga u sef, brzo. Donosi nesreću. Vidi šta je mene snašlo. U knjizi piše da u njemu obitava duh đavola.

Pepo je zadobio lakši potres mozga i prelom kosti, ali lekarka je insistirala da ga zadrži u bolnici preko noći, prikačenog na razne aparate, za svaki slučaj. Nažalost, takođe je insistirala da mu kaže šta mu se tačno dogodilo.

- Ona kaže da ga je neko udario u glavu i ukrao sve iz sefa - šapnuo mi je Alesandro, prevodeći živ razgovor između lekarke i njenog mrzovoljnog pacijenta - a *on* kaže da hoće da razgovara s pravim lekarom, i da ga niko ne bi udario u glavu u rođenom muzeju.

- Đulijeta! - uzviknu Pepo, kada mu je najzad pošlo za rukom da istera lekarku. - Šta ti misliš da se desilo? Sestra kaže da je neko provalio u muzej!

- Bojim se da je to istina - rekla sam, uzevši ga za ruku. - Strašno mi je žao. Za sve sam ja kriva. Da nisam...

- A ko je to? - Pepo je sumnjičavo gledao u Alesandra. - Je li on ovde da bi napisao izveštaj? Reci mu da ništa nisam video.

- Ovo je kapetan Santini - objasnila sam. - On te je spasao. Da nije bilo njega, i dalje bi... trpeo velike bolove.

- Ha. - Pepo još nije bio spreman da izađe iz ratobornog raspoloženja. - Vidao sam ga već. On je Salimbeni. Nisam li ti rekao da se kloniš tih ljudi?

- Pst! Molim te! - Trudila sam se da ga učutkam najbolje što mogu, ali znala sam da je Alesandro čuo svaku reč. - Moraš da se odmaraš.

- Ne, ne moram! Moram da pričam sa Salvatoreom. Moramo da otkrijemo ko je ovo uradio. U onome sefu bilo je mnogo dragocenosti.

- Bojim se da je lopov tražio čenčo i bodež - kazala sam. - Da ti ih nisam donela, ništa od ovoga ne bi se desilo.

Pepo je delovao zgranuto. - Ali ko bi... O! - Pogled mu postade neobično dalek dok je zurio u neku maglovitu prošlost. - Naravno! Zašto se toga nisam setio? Ali bi li on to zbilja učinio?

- O kome pričaš? - Stegla sam mu ruku, terajući ga da ostane usredsređen. - Znaš li ko ti je ovo uradio?

Pepo me zgrabi za ručni zglob i pogleda s grozničavom žestiuom. - Uvek je govorio da će se on vratiti. Patricio, tvoj otac. Uvek je govorio da će se, jednog dana, Romeo vratiti i sve uzeti natrag... svoj život... svoju ljubav... sve što smo mu uzeli.

- Pepo - rekla sam, milujući ga po ruci - mislim da treba da odspavaš. - Krajičkom oka, videla sam kako Alesandro odmerava bodež u ruci, mršteći se kao da može osetiti njegove skrivene moći.

- Romeo - nastavio je Pepo, dremljivije sada kada je sedativ napokon počeo da deluje - Romeo Mareskoti. Pa, ne možeš zauvek biti duh. Možda je ovo njegova osveta. Svima nama. Za to kako smo se odnosili prema njegovoj majci. On je bio - kako se kaže - *un figlio illegitimo?* ... *Capitano?*

- Vanbračno dete - reče Alesandro, najzad nam se pridruživši.

- *Si, si!* - klimnu glavom Pepo. - Vanbračno dete! Pukla je velika bruka. O, ona je

bila tako lepa devojka... I, on ih je izbacio...

- Ko? - upitala sam

- Mareskoti. Deda. Bio je vrlo staromodan čovek. Ali baš naočit. Još se sećam *comparsa*³³ iz šezdeset pete - bila je to Ačetova prva pobeda, znaš. A, Topolone, izuzetan konj. Takvi se više ne gaje... U ono doba nisu izvrtali gležnjeve i bivali diskvalifikovani, i nisu nam bili potrebni silni veterinari i gradonačelnici da nam kažu kako ne možemo da se trkamo... u! - S gađenjem je zavrteo glavom.

- Pepo - potapšala sam ga po ruci. - Pričao si o Mareskotijima. O Romeu, sećaš se?

- A, da! Govorili su da dečak ima zle ruke. Sve što bi dotakao... pokvarilo bi se. Konji su gubili. Ljudi umirali. Tako kažu. Zato što je dobio ime po Romeu, vidiš. Potekao je od te loze. To je u krvi... *nevolja*. Sve je moralo da bude brzo i bučno - nije mogao da sedi mirno. Uvek skuteri, uvek motocikli...

- Poznavao si ga?

- Ne, znam samo šta ljudi pričaju. Nikada se nisu vratili. On i njegova majka. Niko ih više nikada nije video. Kažu da je izrastao u divljaka, u Rimu, da je postao kriminalac i ubijao ljude. Kažu. - kažu da je umro. U Nasiriji. Pod drugim imenom.

Okrenula sam se da pogledam u Alesandra, a on je zurio u mene, neobično smrknutog pogleda. - Gde je Nasirija? - prošaputala sam. - Znaš li?

Iz nekog razloga, pitanje ga je uznemirilo, ali nije imao vremena da želi da mi odgovori pre no što je Pepo duboko uzdahnuo i nastavio: - Po mom mišljenju, to je samo legenda. Ljudi vole legende. I tragedije. I zavere. Zimi je ovde veoma mirno.

- Znači, ti u to ne veruješ?

Pepo ponovo uzdahnu, dok su mu kapci postajali sve teži. - Otkud znam u šta više verujem? O, zašto mi ne pošalju lekara? Upravo tada, vrata se naglo otvoriše i u sobu nagrnu čitava porodica Tolomej da okruži svog palog heroja lelecima i jadikovkama. Lekarka im je očigledno dala opšti pregled situacije, jer me je Pepova žena Pija krvnički pogledala i odgurnula u stranu da zauzme mesto kraj svog muža, i niko nije izrazio ništa što bi se ikako moglo protumačiti kao zahvalnost. Da moje poniženje bude potpuno, upravo kada sam se spremala da zbrišem, u sobu se uteturala stara nona Tolomej, i ona nimalo nije sumnjala da krivac u čitavoj toj priči nije nikakav kradljivac, već da sam to ja.

- *Tu!* - progundala je, optuživački mi uperivši prst u srce. -

Bastarda!

Rekla je još mnogo štošta, ali ja to nisam razumela. Skamenjena od izliva njenog besa poput jelena pred vozom što se približava, samo sam stajala tamo, nesposobna da se pomerim dok me Alesandro - sit porodične zabave - nije zgrabio za lakat i izvukao napolje na bezbedno.

- Čoveče! - izustila sam. - Koliko je srdita ona gospođa! Veruješ li da mi je ona tetka? Šta je rekla?

- Pusti sad to - reče Alesandro, koračajući bolničkim hodnikom sa izrazom nekoga ko bi voleo da ima ručnu bombu viška.

- Nazvala te je Salimbenijem! - kazala sam, ponoseći se što sam i toliko razumela.

- Jeste. I to nije bio kompliment.

- Kako je mene nazvala? To nisam čula.

- Nije važno.

- Jeste. - Stala sam nasred hodnika. - Kako me je nazvala? Alesandro me pogleda, najjednom blagih očiju. - Rekla je: *kopi-* le. Ti nisi naša.

- Aha. - Zamukla sam da progutam te reči. - Izgleda da niko ne veruje da sam zbilja Đulijeta Tolomej. Možda sam to i zaslužila. Možda je ovo neka naročita vrsta pakla rezervisana za ljude nalik meni.

- Ja ti verujem.

Pogledala sam ga, iznenađena. - Stvarno? To je novo. Otkad to? Slegnuo je ramenima i krenuo. - Otkad sam te video na svojim vratima.

Nisam znala kako da reagujem na njegovu iznenadnu ljubaznost, te smo ostatak puta prevalili u tišini, niza stepenice i na ulazna vrata bolnice, da bismo izronili na onu blagu, zlatnu svetlost što označava kraj dana i početak nečega daleko manje predvidljivog.

- Dakle, Đulijeta - reče Alesandro, okrenuvši se ka meni, podbočen - postoji li išta drugo što bi trebalo da znam?

- Pa - kazala sam, čkiljeći na svetlosti - tu je i jedan tip na motociklu...

- Santa Marija!

- Ali on je drugačiji. On me samo... prati unaokolo. Ne znam šta hoće...

Alesandro prevrnu očima. - Ne znaš šta hoće? Hoćeš da ti ja kažem šta hoće?

- Ne, u redu je. - Namestila sam haljinu. - To zaista nije važno. Ali taj drugi tip - onaj u trenerci - on mi je provalio u hotelsku sobu. I zato... mislim da bi možda trebalo da promenim hotel.

- *Misliš ?* - Alesandro nije bio zadržan. - Znaš šta, najpre ćemo otići u policiju...

- Ne, ne u policiju!

- Samo ti oni mogu reći ko je učinio ono Pepu. Ja iz Monte Paskija nemam pristup dosijeima prestupnika. Ne brini, poći ću s tobom. Poznajem te ljude.

- Ma važi! - Samo što ga nisam ubola u grudi. - Ovo je samo lukav način da me strpaš u zatvor.

Ispružio je ruke. - Da sam želeo da te vidim u zatvoru, ne bi mi za to trebalo nikakvo lukavstvo, zar ne?

- Ej, slušaj! - Ispravila sam se koliko sam visoka. - I dalje mi se ne sviđaju tvoje igre moći!

Nasmešio se kada je video moj stav. - Zašto se onda i dalje igraš?

Štab sijenske policije bio je veoma tiho mesto. U deset do sedam u neko doba u prošlosti, zidnom satu se ispraznila baterija, i dok sam sedela tamo te večeri, poslušno skrolujući stranicu za stranicom digitalizovanih zlikovaca, i sama počeh da se osećam tako. Što sam više gledala u lica na ekranu monitora, to sam više uviđala da, iskreno, nemam pojma kako moj progonitelj izbliza izgleda. Prvi put kad sam ga videla, gad je imao naočari za sunce. Drugi put je bilo suviše mračno da bi se ljudski videlo, a treći put - istog tog popodneva - bila sam odveć usredsređena na pištolj u njegovoj ruci da bih se zadržavala na pojedinostima na njegovoj njušci.

- Žao mi je... - Okrenula sam se Alesandru, koji je vrlo strpljivo sedeo kraj mene, nalakćen na kolena, čekajući moj eureka-trenutak - ali nikoga ne prepoznajem. - Osmehnula sam se u znak izvinjenja policajki koja je sedela za računarom, odlično znajući da svima traćim vreme. - *Mi dispiace*.

- U redu je - rekla je, smešeći mi se zato što sam Tolomejeva - brzo ćemo uporediti otiske.

Prvo što je Alesandro uradio kada smo stigli u policijsku stanicu bilo je da prijavi provalu u muzej Sove. Odmah su poslali dva Patrolna vozila, a četvorica policajaca bili su oduševljeni što najzad imaju posla s pravim zločinom. Ako je probisvet bio toliko glup da u muzeju ostavi ikakve tragove - posebno otiske prstiju - bilo je samo pitanje vremena kada ćemo saznati ko je on, pod uslovom, naravno, da je i ranije bio hapšen.

- Dok čekamo - kazala sam - misliš li da bi trebalo da potražimo Romea Mareskotija?

Alesandro se namršti. - Stvarno veruješ u ono što je Pepo rekao?

- Zašto da ne? Možda jeste on. Možda je sve vreme bio on.

- U trenerci? Ne bih rekao.

- Zašto ne? Ti ga poznaješ?

Alesandro udahnu. - Da, i nema ga u tom računar. Već sam gledao.

Zurila sam u njega, odveć zapanjena da bih nešto prozborila.

Pre no što sam mogla dodatno da ga ispitam, u sobu su ušla dvojica policajaca, jedan s laptopom koji je stavio preda me. Ni jedan ni drugi nisu govorili engleski, te je Alesandro morao da prevodi to što mi govore. - Pronašli su otisak u muzeju - objasnio je - i hoće da pogledaš neke fotografije da vidiš deluje li ti iko poznato.

Okrenula sam se da pogledam u ekran. Na njemu se nalazilo pet muških lica, koja su me sva gledala s mešavinom ravnodušnosti i gađenja. Nekoliko časaka kasnije, kazala sam: - Nisam sto posto sigurna, ali ako želite da znate koji od njih najviše liči na tipa koji me je pratio, morala bih da kažem broj četiri.

Posle kraćeg razgovora s policajcima, Alesandro klimnu glavom. - To je čovek koji je provalio u muzej. Sada žele da znaju *zašto* je provalio u muzej i zašto te prati unaokolo.

- A da mi kažete ko je? - Pogledala sam u njihova ozbiljna lica. - Je l' on neki...

ubica?

- Zove se Bruno Karera. Ranije je bio u mafiji, i povezan je s nekim vrlo rđavim ljudima. Nakratko je bio nestao, ali sada... - Alesandro klimnu glavom ka ekranu. - Vratio se.

Opet sam pogledala u fotografiju. Bruno Karera očito više nije bio u cvetu mladosti. Bi mi čudno što je prekinuo penziju da bi ukrao komad stare svile bez ikakve novčane vrednosti. - Čisto iz radoznalosti... - progovorila sam ne razmišljajući - je li on ikada imao veze sa čovekom po imenu Lučano Salimbeni.

Policajci se zглеdaše.

- Sjajan potez - prošaputa Alesandro, misleći upravo suprotno - mislio sam da ne želiš da odgovaraš ni na kakva pitanja.

Podigla sam pogled i videla da me policajci posmatraju s obnovljenim zanimanjem. Očigledno su se pitali šta tačno radim u Sijeni, i koliko ključnih informacija tek treba da otkrijem o provali u muzej.

- *La signorina conosce Luciano Salimbeni ?* - upitao je Alesandra jedan od njih.

- Reci im da mi je moj rođak Pepo pričao o Lučanu Salimbeniju - kazala sam. - Po svemu sudeći, on je čovek koji se pre dvadeset godina bio nameračio na naše porodično nasleđstvo. Mogla bi da postoji veza.

Alesandro je izložio moj slučaj najbolje što je umeo, ali policajci nisu bili zadovoljni i uporno su zahtevali još pojedinosti. Bila je to neobična borba moći, jer očigledno su ga veoma poštovali, no postojalo je nešto u vezi sa mnom i mojom pričom što se prosto nije uklapalo. U jednom trenutku obojica su izašli iz sobe, a ja se okrenula Alesandru, zbunjena. - Je li to sve? Možemo li da idemo?

- Stvarno misliš - kazao je, umorno - da će te pustiti pre no što im objasniš zašto tvoja porodica ima veze s jednim od najtraženijih kriminalaca u Italiji?

- *Ima veze?* Samo sam rekla da Pepo podozreva da...

- Đulijeta... - Alesandro se nagnuo ka meni, ne želeći da nas iko drugi čuje - zašto mi nisi sve to ispričala?

Pre no što sam mogla da odgovorim, policajci su se vratili sa odštampanim dosijeom Bruna Karere, zatraživši od Alesandra da me pita za jedan pasus.

- Izgleda da si u pravu - rekao je, letimice čitajući tekst - Bruno je s vremena na vreme obavljao neke poslove za Lučana Salimbenija. Jednom su ga uhapsili, i ispričao im je neku priču o kipu sa zlatnim očima... - Pogledao je u mene, trudeći se da oceni koliko sam iskrena.

- Znaš li išta o tome?

Blago potresena činjenicom da policija zna za zlatni kip – čak i ako to što znaju nije tačno - svejedno sam uspela da žustro zavrtim glavom. - Nemam pojma.

Nekoliko sekundi, pogledi su nam bili uhvaćeni u koštac u nemoj borbi, ali ja nisam ustuknula. Naposljetku, on se vratio dosijeu. - Čini se da je Lučano možda bio umešan i u smrt tvojih roditelja, baš pre no što je nestao.

- Nestao? Mislila sam da je mrtav?

Alesandro me nije čak ni pogledao. - Pažljivo. Neću te pitati ko ti je to rekao. Smem li da pretpostavim da ovim policajcima ne nameravaš da kažeš ništa više od onoga što si već rekla? - Pogledao me je da dobije potvrdu, zatim nastavio - U tom slučaju, predlažem ti da počneš da deluješ potreseno, kako bismo mogli da odemo odavde. Već dvaput su tražili tvoj broj socijalnog osiguranja.

- Da ne zaboravimo - kazala sam, ispod glasa - ti si me ovamo dovukao!

- A sada te odavde izvlačim. - Zagrlio me je i pomilovao po kosi kao da mi treba uteha. - Ne brini za Pepa. Biće on dobro.

Sarađujući, naslonila sam mu se na rame i duboko, plačno uzdahnula, prevarivši bezmalo i samu sebe. Videvši koliko sam potresena, policajci su se napokon povukli i ostavili nas na miru, i pet minuta kasnije izašli smo zajedno iz policijske stanice.

- Bila si dobra - rekao je Alesandro, čim smo se udaljili toliko da nas ne mogu čuti.

- I ti si. Mada... danas mi baš i nije bio neki dan, pa ne očekuj vatromet.

Stao je i pogledao me, neznatno nabravši čelo. - Sad bar znaš ime čoveka koji te je pratio. Nisi li upravo to želela kad si danas po podne došla kod mene?

Dok smo bili u policijskoj stanici na svet se spustio mrak, ali vazduh je i dalje bio topao, a ulične svetiljke po svemu prosipale blagu, žutu svetlost. Da nije bilo vespi koje su zujale pored nas iz svih pravaca, čitava pjaca ličila bi na scenu za kakvu operu, baš pre no što će početi muzika i na pozornicu izaći glavni pevač.

- Šta znači *ragazza*? - upitala sam. - Nešto ružno?

Alesandro gurnu ruke u džepove i krenu. - Računao sam da će, ako im kažem da si mi devojka, prestati da traže tvoj broj socijalnog osiguranja. I broj telefona.

Nasmejala sam se. -I nisu se zapitali zašto se kog đavola Julija viđa s jednim Salimbenijem?

Alesandro se nasmeši, ali videla sam da mu je pitanje zasmetalo.

- Bojim se da ovde na policijskoj akademiji ne predaju Šekspira.

Neko vreme hodali smo u tišini, nikud posebno. Bilo je prirodno da se rastanemo, ali meni se nije rastajalo. Ne samo zbog toga što me je Bruno Karera mogao čekati kada se vratim u hotelsku sobu, osećala sam da mi je najprirodnije da ostanem u Alesandrovoj blizini.

- Bi li sada - upitala sam - bilo zgodno vreme da ti zahvalim?

- Sada? - Pogledao je na sat. - *Assolutamente si*. Sada je pravo vreme.

- Šta kažeš na večeru? Ja častim?

Moj predlog ga uveseli. - Važi. Sem ako radije ne bi da dreždiš na svom balkonu, čekajući Romea?

- Neko mi je i provalio u sobu preko balkona, sećaš se?

- Shvatam. - Oči mu se blago suziše. - Želiš da te zaštitim. Zaustila sam da uzvratim nekom drskošću, ali uvideh da ne želim. Istina je bila da sam, nakon svega

što se dogodilo, i zbog svega što se tek moglo dogoditi, želela da mi Alesandro - sa svojim pištoljem - ostane u blizini dok god sam u Sijeni. - Pa - rekla sam, progutavši ponos - pretpostavljam da mi to ne bi smetalo.

IV.IV

***Ti si zaljubljen. Pozajmi od Amora krila,
pa se vini van običnog skoka.***

SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Bejaše dan Palija, i građani Sijene veselo su plutali na moru pesme. Svaka ulica bila je reka, svaka pjaca vir verskog zanosa, i svi oni zapljusnuti strujom uporno su mahali zastavama i stegovima da bi se podigli iz plićaka i zajahali klizave talase sudbe, pružajući ruke ka svojoj majci na nebesima da osete njezin nežni dodir.

Plima pobožnog čovečanstva odavno beše probila gradske ustave, izlivši se napolje na selo skroz do Fontebečija, nekoliko kilometra severno od Porte Kamolje. Tu je valoviti okean glava napregnuto posmatrao kako petnaest konjanika Palija izranja iz svojih čadora u punoj borbenoj opremi, spremni da odaju počast nedavno krunisanoj Devi vatrenom predstavom muškosti.

Maestro Ambrođo bejaše potrošio najveći deo jutra da izađe iz grada, laktajući se kroz rulju, i samo da je osećao manje griže savesti, bezbroj puta dotad odustao bi i vratio se. Ali nije mogao. Kako se bedno stari umetnik tog jutra osećao! Koliko je nepromišljen bio što se mešao u život tih mladih ljudi! Samo da nije toliko požurio da radi lepote sjedini lepotu s lepotom, Romeo nikada ne bi saznao da je Đulijeta živa, a ona se, sa svoje strane, ne bi zarazila njegovom strašću.

Kako je čudno što ljubav prema lepoti umetnika može tako lako pretvoriti u grešnika! Kako surova bejaše Fortuna da starca nauči pameti na račun sreće mladog para! Ili on greši kada pokušava da vlastiti zločin obrazloži uzvišenim zamislima? Nije li uistinu njegovo prosto čovekoljublje, i ništa drugo, osudilo mlade ljubavnike na propast od samog početka? Je li moguće da je on sopstvenu nejaku žudnju prebacio na Romeovo divljenja vredno telo, i da su sve njegove nade u srećno sjedinjenje to dvoje mladih samo način da dobije posredan pristup bračnoj odaji Đulijete Tolomej?

Maestro ne bejaše neko ko uživa u verskim zagonetkama sem ako one nisu deo slikanja a isplata na vidiku, ali namah mu sinu da je blaga mučnina koju oseća na pomisao o sebi kao o sladostrasnom starom lutkaru zasigurno unekoliko bliska onome što Bog oseća u svakom času svakoga dana. Ako On uopšte išta oseća. On je, na kraju krajeva, božansko Biće, i sasvim je pojmljivo da je božanstvo nespojivo sa osećanjima. Ako nije tako, onda maestro iskreno žali Boga, jer istorija čovečanstva nije ništa drugo do dugačka priča o suzama.

Drugačije je sa Devom Marijom. Ona nekada bejaše ljudsko biće, i zna šta je

patnja. Upravo ona uvek sluša tvoje jade i stara se za to da Bog svoje munje i gromove šalje kud treba. Kao da je dražesna žena kakvog moćnika, s njom se treba sprijateljiti i treba je moliti, jer ona zna put do njegovog božanskog srca. Ona je dobila ključeve od ulaznih vrata Sijene, ona prema Sijenjanima gaji posebnu naklonost, i ona će ih zaštititi od njihovih neprijatelja, kao što majka štiti svog sinčića koji u njenom zagrljaju traži utočište od kinjenja svoje braće.

Maestrov izraz, koji je slutio blisku propast, nije se odražavao na licima ljudi koje je on gurao u stranu da bi dospao do Fontebečija pre no što trka počne. Svi su svetkovali, i niko ne bejaše u naročitoj žurbi da ide napred; ko god je sebi obezbedio mesto duž otvorenog drumu, nije imao potrebu da pešači skroz do Fontebečija. Razume se, na startu je imalo šta da se vidi - svi ti šatori, silni nepravilni startovi i plemičke porodice čiji sinovi učestvuju - no na kraju krajeva, koji bi prizor mogao biti vredniji truda od petnaest zagalopiranih bojnih atova što se približavaju grmeći kopitima i noseći vitezove u blistavom oklopu?

Kad je napokon stigao, maestro Ambrođo uputio se pravo ka bojama orla Mareskotijevih. Romeo već bejaše izašao iz žutog čadora, pred kojim je sad stajao okružen muškarcima iz svoje porodice, i među njima je vladala upadljiva oskudica osmeha. Čak i komandante Mareskoti, koji je bio poznat po tome da uvek za svakoga ima reč ohrabrenja, bilo to i u najbeznadežnijim prilikama, ličaše na vojnika koji zna da je upao u zasedu. Upravo on držao je dizgine dok se Romeo peo u sedlo, i samo on obraćao se neposredno svom sinu.

- Ne boj se - čuo ga je maestro kako veli, dok je nameštao oklop što životinji pokriva lice - on stoji kao anđeo, ali trčaće kao sam đavo.

Romeo samo klimnu glavom, odveć uzbuđen da bi govorio, i uze koplje sa stegom orla koje su mu pružili. Moraće s njim da jaše čitavim putem, a ako Deva Marija bude milostiva, upravo će taj steg na cilju biti zamenjen za čenčo. Ukoliko je, s druge strane, Deva u ljubomornom raspoloženju, on će biti poslednji jahač koji će svoju zastavu pobosti pred katedralom, a zauzvrat će, kao simbol svoje sramote, morati da uzme svinju.

Baš kada su mu izneli šlem, Romeo spazi maestra Ambrođa, i toliko se iznenadi da se i konj pod njim uzvrpolji. - Maestro! - uzviknu, s razumljivom gorčinom u glasu. - Jesi li došao da naslikaš moju propast? Uveravam te, biće to i te kakav prizor za umetničko oko.

- Imaš pravo - odgovori maestro Ambrođo - što me ružiš. Dao sam ti mapu što vodi pravo ka uništenju; sada želim da ispravim svoju grešku.

- Ispravljaš, starče! - kaza Romeo. - Ali bolje požuri, jer vidim da je uže spremno.

- I hoću - odvrati maestro - ako mi dopustiš da otvoreno zborim.

- Samo za takav razgovor i imamo vremena - reče komandante Mareskoti. - Stoga čujmo šta imaš da kažeš!

Maestro Ambrođo pročisti grlo. Brižljivo uvežbani govor oko kojeg se trudio

čitavo jutro sada mu posve izmače, i on jedva da je znao kako da počne. No nužda brzo nadjača rečitost, i on izbrblja svoja saznanja redom kojim mu ona nahrupiše na jezik. - U velikoj si opasnosti - poče - a ako mi ne veruješ...

- Verujemo ti! - prasnu komandante Mareskoti. - Daj nam pojedinosti!

- Jedan moj učenik, Hasan - nastavi maestro - načuo je sinoć razgovor u palati Salimbeni. On je radio na jednom anđelu na tavanici, heruvimu, mislim...

- Do đavola s heruvimom - zagrne komandante Mareskoti - reci nam šta Salimbeni sprema mome sinu!

Maestro udahnu. - Mislim da im je ovo plan: Ništa neće pokušavati ovde kod Fontebečija, zbog silnih očiju koje posmatraju. Ali na pola puta do Porte Kamolje, tamo gde se drum širi, Tolomejev sin i još neko pokušaće da ti zapreče put ili da te gurnu u jarak. Ako Salimbenijev sin bude daleko ispred tebe, zadovoljiće se time da te uspore. Ali to je samo početak. Kada budeš ušao u grad, pazi se kada budeš prolazio kroz kontradu kojom upravlja Salimbeni. Kada budeš prolazio pored kuća u četvrtima Mađone i Santo Stefano, na tornjevima će biti ljudi, i oni će te svačim gađati, ako budeš bio među prva tri jahača. Kada budeš ušao u San Donato i Sant'Edidio, neće više biti toliko smeli, ali ako budeš isprednjačio i bude li delovalo kao da ti se pobeda smeši, staviće sve na kocku.

Romeo pogleda u oca. - Šta misliš o ovome?

- Isto što i ti - reče komandante Mareskoti. - To nije nikakvo iznenađenje, to sam i očekivao. Ali zahvaljujući maestru, sada smo sigurni. Romeo, moraš odmah izmaći ostalima i ostati na čelu.

Ne šteti konja, samo idi. Kada stigneš do Porte Kamolje, pusti ih da te preteknu, jedan po jedan, dok ne budeš na četvrtom mestu.

- Ali...

- Ne prekidaj me! Hoću da ostaneš na četvrtom mestu dok ne izađeš iz Santo Stefana. Onda se možeš popeti na treće ili drugo mesto. Ali ne na prvo. Ne dok ne prođeš pored palate Salimbeni, razumeš li?

- To je preblizu cilju! Neću moći da ga prestignem!

- Ali hoćeš.

- Preblizu je! Niko to nikada nije izveo!

- Otkad to - kaza komandante Mareskoti, blaže - može da zaustavi mog sina?

Sa starta se oglasi rog i okonča svaki razgovor, a Romeo na glavu stavi šlem sa orlovskim kljunom, spuštenu vizira. Porodični sveštenik brzo - verovatno poslednji put - blagoslovi mladića, a maestro zateče sebe kako isto to radi plahovitom atu; nakon toga ostaje samo na Devi Mariji da zaštiti svog prvaka.

Kada se petnaest konja poređa pred užetom, svetina stade da izvikuje imena svojih favorita, kao i njihovih suparnika. Svaka plemićka porodica imala je svoje pristaše i neprijatelje; nijedna kuća nije uživala sveopštu ljubav, niti bila predmet opšteg prezira. Čak su i Salimbeniji imali svoju gomilu odanih klijenata, i upravo u prilikama

kao što je bila ova, veliki, slavaljubivi ljudi očekivali su da njihova celogodišnja velikodušnost bude nagrađena izdašnom javnom podrškom.

Od samih konjanika, malo njih mislilo je i o čemu drugom do o stazi pred sobom. Pogledi su se susretali i izbegavali, sveci zaštitnici zazivali kao skakavci na Egipat, a uvrede u poslednjem času bacale se poput projektila na gradske kapije što se zatvaraju. Prošlo je vreme za molitve, saveti se više nisu mogli čuti ni dogovori poništiti. Koje god demone, rđave ili dobre, da je zajednička duša stanovnika Sijene prizvala, oni sada oživeše, i jedino sama bitka, trka, mogla je izvršiti pravdu. Nije bilo drugog zakona sem sudbe, drugih prava sem blagonaklonosti slučaja; pobeda bejaše jedina istina koju vredi znati.

- Neka ovo bude dan - pomisli maestro Ambrođo - kada ćeš ti, božanska Devo, proslaviti svoje krunisanje u raju blagošću prema nama bednim grešnicima, starim kako i mladim. Molim te da se smiluješ na Romea Mareskotija i sačuvaš ga od sila zla koje se spremaju da prožderu ovaj grad iz njegove rođene utrobe. A ja ti obećavam da ću, pustiš li ga da živi, ostatak života posvetiti tvojoj lepoti. No ako li on danas umre, nastradao je od moje ruke i, od tuge i stida, ta ruka više nikada slikati neće.

Dok je jahao ka startu sa stegom orla u ruci, Romeo je osećao kako se oko njega steže lepljiva mreža urote. Svi bejahu čuli njegov drski izazov Salimbeniju, i znali su da mora uslediti borba između dve porodice. Znajući takmičare, većina ljudi nije se pitala ko će odneti pobedu u trci, već ko će ostati živ na njenom kraju.

Romeo pogleda u ostale jahače oko sebe, trudeći se da oceni kakvi su mu izgledi. Polumesec - Tolomejev sin Tebaldo - očigledno je u savezu s Dijamantom, Salimbenijevim sinom Ninom - a čak ga i Pevac i Bik gledaju očima punim izdajstva. Samo mu je Sova klimnula glavom s ozbiljnim saosećanjem prijatelja; s druge strane, Sova ima mnogo prijatelja.

Kad je uže palo, Romeo još ne bejaše stigao na zvanični prostor za start. Zaokupljen gledanjem u ostale jahače i procenjivanjem koju igru igraju, bio je potpuno smetnuo s uma da treba da pazi na sudiju. Povrh toga, Palio je oduvek počinjao brojnim nepravilnim startovima, i starter se nimalo nije libio da sve učesnike vrati i iznova počinje čak i desetak puta; uistinu, sve je to bilo deo igre.

Ali ne i tog dana. Prvi put u istoriji Palija, rogovi nisu oglasili obustavu posle prvog starta: uprkos zbrci i tome što je jedan konj ostao iza, četrnaestorici preostalih jahača dozvoljeno je da nastave, i trka poče. I suviše zabezeknut da bi zbog tog nepoštenog postupka osetio više od kratkog naleta gneva, Romeo nagnu koplje napred dok mu nije čvrsto stajalo pod miškom, omamuza ata i krenu u poteru.

Ostali su bili toliko daleko ispred da je bilo nemoguće utvrditi ko vodi; kroz prorez za oči na šlemu video je samo prašinu i lica ispunjena nevericom što se okreću ka njemu, lica posmatrača koji su očekivali da će mladi ljubavnik već biti dobrano

ispred svojih takmaca. Ne obraćajući pažnju na njihove povike i gestikulacije - neke ohrabrujuće, neke sve sem to - Romeo zajaha pravo kroz okršaj, dajući konju punu slobodu i moleći se da mu ovaj istim uzvрати.

Komandante Mareskoti izložio se proračunatom riziku davši svome sinu pastuva; s kobilom ili škopcem Romeo bi imao pristojne izgledе, ali pristojni izgledi nisu dovoljni kada ti je život na kocki. S pastuvom je bar sve ili ništa. Da, postojala je mogućnost da se Čezare potuče, krene za nekom kobilom, ili čak zbacі jahača da pokaže momku ko je glavni; s druge strane, imao je dodatnu snagu neophodnu da se izvuče iz opasnog položaja i, što je najvažnije, pobjednički duh.

Čezare je imao još jednu vrlinu, nešto što je, u uobičajenim okolnostima, bilo posve nevažno za Palio, ali što sada Romeu sinu kao jedini način da nekako sustigne ostale: at je bio neobično moćan skakač.

Pravila Palija nisu pominjala ništa o ostajanju na drumu. Ako li je jahač krenuo iz Fontebečija i završio kod Sijenske katedrale, imao je pravo na nagradu. Nikada nije bilo neophodno utvrđivati tačnu putanju, jer niko nikada nije bio toliko glup da ne prati cestu. Polja sa obe strane puta bila su džombasta, ispunjena stokom i plastovima sena i, što je najvažnije, ispresecana mnoštvom ograda i kapija. Pokušati prećicom kroz polja, drugim rećima, znaćilo je suoćiti se s brdom prepreka, prepreka koje bi možda bile zabavne za jahača u tunici, ali ubistvene za konja što nosi oklopljenog viteza s kopljem.

Romeo nije dugo oklevao. Četrnaestorica preostalih jahača kretali su se na jugozapad, prateći tri kilometra dugu krivinu na putu koja će ih naposljetku dovesti do Porte Kamolje. To je bila njegova prilika.

Primetivši rupu u kreštavoj gomili, on usmeri Čezarea pravo s drumа, u nedavno požnjeveno žitno polje, i krenu ravno ka gradskim kapijama.

Atu promena ugodі i on pohita poljem s više živosti no što je pokazivao na cesti, a kada Romeo vide da se približava prvoj drvenoj ogradi, on skinu šlem sa orlovskim kljunom i baci ga u prolazu u plast sena. Ne računajući obavezno koplje s porodićnim bojama, nisu postojala pravila o jahaćevom ruhu; jahaći su u bojnoj opremi i šlemovima bili isključivo radi sopstvene zaštite. Odbacivši šlem, Romeo je znao da će biti ranjiviji za udarce ostalih jahača kao i za predmete kojima će ga gađati sa gradskih tornjeva, ali isto tako znao je da, ne olakša li mu teret, konj - koliko god snažan bio - neće nikada stići do grada.

Preletevši preko prve ograde, Čezare se teško doćeka na noge na drugoj strani, i Romeo, ne časeći časa, skinu grudni oklop s ramena i zavrļjaći ga posred svinjca kroz koji je jahao. Naredne dve ograde bile su niže od prve, i konj ih preskoći s lakoćom dok je Romeo držao koplje visoko iznad glave da se ne bi zakaćilo za prećage. Gubitak koplja s bojama Mareskotijevih znaćio bi gubitak trke, čak i ako bi na cilj stigao prvi.

Svi koji su ga toga dana videli zakleli bi se da Romeo pokušava nemoguće.

Razdaljinu koju će prečica uštedeti glatko će potreti brojni skokovi, i kada se bude vratio na drum, biće - u najboljem slučaju - u istom zaostatku iza ostalih jahača u kom je bio i ranije. Da se i ne pominju ozlede koje će at pretrpeti od galopiranja preko izbočina i rupa i pomahnitalog preskakanja pod avgustovskim suncem.

Na sreću, Romeo nije znao kakvi su mu izgledi. A nije znao ni da izlazi na drum ispred ostalih zahvaljujući veoma neobičnim okolnostima. Negde usput, jedan nepoznati posmatrač pustio je zapreku od gusaka tačno pred jahače u Paliju, a u gunguli što je usledila pokvarena jaja veoma su precizno pronašla put do izvesnog konjanika - iz izvesne kuće - u znak odmazde za sličan incident od prethodne godine. Takva obešenjaštva bila su deo Palija, ali tek retko imala ozbiljnijeg uticaja na ishod trke.

Bilo je onih koji su u svemu tome videli prste Deve Marije: guske, zastoj i Romeov čudesni let preko sedam ograda. Ali za četrnaestoricu jahača, koji su dužno pratili cestu, Romeovo iznenadno pojavljivanje ispred njih moglo se protumačiti samo kao đavolja rabota. Stoga su ga gonili s mržnjom i ogorčenošću dok se drum postepeno sužavao da ih sve propusti ispod luka Porte Kamolje.

Samo dečaci koji se bejahu popeli na cigleni svod gradske kapije mogli su svojim očima da vide drugi deo Romeovog odvažnog jahanja, i kome god da su ranije bili privrženi, i koga god da je njihova rodbina koja se tiskala ispod svoda volela ili mrzela, ti dečaci nisu mogli a da ne zakliču bezobzirnomo izazivaču kada on prolete kroz vratnice pod njima, izuzetno ranjiv bez oklopa i šlema, i sa skupinom besnih neprijatelja za petama.

Mnogi Paliji odlučivali su se na Porti Kamolji; jahač koji je imao sreću da prvi prođe kroz gradske kapije imao je i pristojne izgleda da zadrži vodstvo na uzanim gradskim ulicama i završi kao pobednik na Pjaci del Duomo. Najveći izazov odavde pa nadalje bili su tornjevi duž obe strane ulica; uprkos tome što je zakon predviđao da svaki toranj s koga nešto namerno bude bačeno mora biti srušen, saksije i cigle neprestano su padale - čudom ili kakvom đavoljom rabotom, u zavisnosti od toga čiji ste pristalica - na suparnike koji prolaze ulicama. Unatoč zakonu, takve radnje retko su kažnjavane, jer doći do trezvenog i jednoglasnog prikaza događaja koji su uslovili nezgode na trkačkoj stazi Palija, bilo je nešto što se veoma malo gradskih zvaničnika ikada potrudilo da pokuša.

Projahavši kroz sudbonosne kapije i ušavši u Sijenu na čelu trke, Romeo bejaše i te kako svestan da nije poslušao oca. Komandante Mareskoti posavetovao ga je da izbegava vodstvo, upravo zbog opasnosti od projektila koje svetina hita s tornjeva. Čak i sa šlemom na glavi, čovek je lako mogao biti izbačen iz sedla preciznim pogotkom saksijom od pečene gline; bez šlema, zasigurno bi bio mrtav još pre no što bi pao na tlo.

Ali Romeo nije smeo dozvoliti da ga ostali prestignu. Toliko se namučio da ih sustigne da mu je sama pomisao na to da padne na četvrto mesto - čak i u interesu taktike i samoočuvanja - bila podjednako odbojna koliko i da se sasvim preda i pusti ostale da završe trku bez njega.

Stoga on omamuza ata i ulete u grad praćen gromoglasnim topotom kopita, razdvajajući more ljudi kao što je Mojsije razdvojio okean, ne zastajući da vidi kako napreduje, već polažući veru u Devu da mu pokaže put svojim nebeskim štapom i spase ga svih zala što padaju s visine.

Nije video lica, ni udove, ni tela; Romeov put bio je omeđen zidovima načičkanim otvorenim ustima i razrogačenim očima, ustima iz kojih ne izlaze nikakvi zvuci, i očima koje gledaju samo crno i belo, suparnika i saveznika, i koje nikada neće moći da se sete činjenica iz trke, jer tako nešto u zaludenoj rulji i ne postoji. Sve su emocije, sve je nada, i želje gomile uvek će potući istinu jednoga.

Prvi projektil pogodio ga je baš kada je ulazio u četvrt Mađone. Nije ni video šta je bilo posredi, samo je osetio iznenadan, oštar bol u ramenu kada ga je predmet okrznuo i završio na zemlji negde iza njega.

Drugi ga je, bubnuvši, pogodio u butinu, koja utrne, i on na tren pomisli kako je udarac možda smrskao kost. Ali kada je opipao nogu levom rukom, nije osetio ništa, čak ni bol. Nije ni bilo važno je li kost slomljena ili nije, sve dok je on u sedlu a stopalo mu čvrsto stoji u uzengiji.

Treći predmet koji ga je pogodio bio je, na svu sreću, sitniji - Pogodio ga je posred čela i bezmalo srušio. Trebalo mu je nekoliko brzih udara da otrese tamu što ga je obavila i povrati vlast nad konjem, a u međuvremenu, svuda oko njega, zidovi kreštavih usta smejali su se njegovoj smetenosti. Tek tada je u potpunosti shvatio ono što je njegov otac od početka znao: ako ostane na čelu kroz četvrti kojima upravlja Salimbeni, nikada neće završiti trku.

Čim je odlučio, nije mu bilo teško da padne s vodećeg mesta; izazov je ležao u tome da ne dozvoli da ga prestigne više od trojice jahača. Svi koji su ga preticali streljali su ga očima - Tolomejev sin, Salimbenijev sin i još neko nebitan - a Romeo im uzvraćao pogled, mrzeći ih što misle da odustaje, i mrzeći sebe što pribegava podvalama.

Krenuvši u poteru, držao se što je bliže mogao toj trojici, spuštene glave i s nadom da nijedan Salimbenijev pristalica što živi u nekom od tornjeva duž ulice neće smeti da rizikuje da pogodi sina svog pokrovitelja. Procenio je valjano. Videvši zastavu Salimbenijevih s tri dijamanta, svi su oklevali časak predugo sa bacanjem cigala i saksija, i dok su četvorica jahača galopirali kroz četvrt San Donato, Romea nije pogodio ni jedan jedini predmet.

Jašući najzad preko Pjace Salimbeni, znao je da je došlo vreme da izvede nemoguće: da prestigne svoju trojicu takmaca, jednog po jednog, pre no što staza oštro zavije u Via del Kapitano i izbije na Pjacu del Duomo. Sada je tren da se pokaže

božanska ruka; ukoliko uspe i odnese pobjedu sa svoje trenutne pozicije, to može biti samo posljedica nebeske naklonosti.

Omamuzavši ata, Romeo se primače da prestigne Tolomejevog sina i Salimbenijevog sina - koji su jahali rame uz rame kao da su oduvek saveznici - ali baš kada se spremao da ih prestigne, Nino Salimbeni podiže ruku kao škorpion rep, i zari Tebaldu Tolomeju bleštavi bodež u meso, odmah iznad bojne opreme gde mekani vrat viri između oklopa i šlema.

Sve se odigralo toliko brzo da niko nije video ko je tačno napao i kako. Sevnulo je nešto zlatno, usledila kratka borba. Zatim se sedamnaestogodišnji Tebaldo Tolomej smandrljao s konja, mlitav, posred Pjace Tolomej, da bi ga u stranu odvucli izbezumljeni klijenti njegovog oca, dok ubica nastavi punom brzinom čak se i ne osvrnuvši.

Jedini ko reagova na to zverstvo bio je treći jahač, koji - strahujući za život sada kada je ostao jedini suparnik na vidiku - zamahnu svojim stegom na ubicu, trudeći se da ga izbací iz sedla.

Davši Čezareu punu slobodu, Romeo pokuša da prestigne dvojicu jahača u borbi, ali umalo ne pade s konja kada ga Nino Salimbeni udari posred boka izbegavši zastavu trećeg jahača. Držeći se bezmalo samo za stremen, i upinjući se da se vrati u sedlo, Romeo je video kako kraj njega proleće palata Mareskoti i znao da se upravo približava najopasnijoj krivini na Paliju. Ako se ne vrati u sedlo pre no što put zavije, Palio - a možda i život - svršiće mu se krajnje bedno.

Na Pjaci del Duomo, monah Lorenzo zažali - dvadeseti put tog jutra - što nije ostao u svojoj samotnoj ćeliji s molitvenikom. Namesto toga, dozvolio je sebi da ga napolje istera i ponese ludilo Palija. I sada je bio tu, zarobljen u gomili i jedva uspevajući da vidi ciljnu crtu, a kamoli onu demonsku tkaninu što se vijori s visoke motke, tu svilenu omču oko vrata nevinosti: čenčo.

Do njega se nalazio podijum s glavama plemićkih porodica, koji nije trebalo mešati s podijumom za vlastodršce, manje raskošnim i s manje predaka, ali - bez obzira na svu skromnu retoriku - s podjednakim častoljubljem. Na prvom su se videli i Tolomej i Salimbeni, koji bejahu odabrali da pobjedu svojih sinova posmatraju sa udobnih, jastučićima postavljenih mesta, namesto da gutaju prašinu na startu u Fontenbečiju samo da bi bacili svoj očinski savet na nezahvalnog mladića koji ga ionako neće poslušati.

Dok su sedeli tamo, mašući s odmerenom snishodljivošću svojim pristašama što kliču, nisu bili gluvi za činjenicu da se, te godine, ton rulje promenio. Palio je oduvek bio kakofonija glasova i svi su pevali pesme svojih kontrada i svojih junaka - uključujući i kuće Tolomej i Salimbeni, ukoliko bi u trci imale svog jahača - ali činilo se da se te godine mnogo veći broj ljudi pridružio pevanju pesama Akvile, orla

Mareskotijevih.

Sedeći tamo, slušajući sve to, Tolomej je delovao zabrinuto. Tek sada se, usudi se monah Lorenzo da nagađa, veliki čovek pita je li baš trebalo da povede sa sobom pravu nagradu Palija: svoju bratanicu Đulijetu.

Mlada žena bila je gotovo neprepoznatljiva dok je sedela tamo između strica i budućeg muža, u kraljevskoj odeždi koja se nije slagala s bledim joj obrazima. Jednom je okrenula glavu, da pogleda pravo u monaha Lorenca, kao da sve vreme zna da on tu stoji i posmatra je. Od izraza njenog lica srce mu preplavi saosećanje, za čim odmah usledi bes zbog nemoći da je spase.

Je li je zato Bog izbavio iz pokolja koji zadesi njenu porodicu?... Samo da bi je bacio u ruke zlikovca koji je i prolio njihovu krv? Bejaše to okrutna, okrutna sudba, i monah Lorenzo najednom zažele da ni ona ni on nisu preživeli onaj zao dan.

Da je Đulijeta znala šta njen prijatelj misli dok je sedela na podijumu, izložena tako da svako može da je sažaljeva, složila bi se da je brak sa Salimbenijem usud gori od smrti. Ali bilo je prerano da se preda očaju; Palio još nije bio gotov, Romeo je - koliko je znala - još bio živ, a nebesa su možda i dalje bila na njihovoj strani.

Da je Devu Mariju istinski uvredilo Romeovo ponašanje u katedrali prethodne večeri, ona bi ga zasigurno pokosila na licu mesta; to što mu je dozvoljeno da živi, i vrati se kući zdrav i čitav, mora značiti da su nebesa želela da jaše na Paliju. S druge strane... jedno je promisao nebesa, a nešto sasvim drugo volja čoveka koji sedi pored nje, Salimbenija.

Udaljena grmljavina konja što se približavaju natera rulju oko podijuma da se zbije od očekivanja i pomamljeno zakliče, izvikujući imena svojih favorita i njihovih suparnika kao da im vikanjem mogu nekako odrediti sudbinu. Svuda oko nje, ljudi su se izvijali da vide koji će od petnaestorice jahača na Paliju prvi izbiti na pjacu, ali Đulijeta nije mogla da gleda. Zatvorivši oči pred tom gungulom, ona pritisnu sklopljene ruke na usne i usudi se da izgovori jedinu reč koja će sve ispraviti: - Akvila!

Jedan napeti trenutak kasnije, tu reč je svuda oko nje ponavljalo hiljadu usta: *Akvila! Akvila! Akvila!* Izvikivali su je, smejali joj se, rugali... i Đulijeta uzbuđeno otvori oči da bi videla kako Romeo hita preko pjace - na konju koji se kliza na neravnoj stazi i peni od iscrpljenosti - pravo ka anđeoskim kolima sa čenčom. Lice mu je bilo iskrivljeno od bola, i ona se užasnu kada vide da je umrljan krvlju, ali u ruci je i dalje imao steg orla, i bio je prvi. Prvi.

Ne zastavši da proslavi, Romeo odjaha pravo do anđeoskih kola, odgurnu punačke dečake iz crkvenog hora s krilima koja su im visila niz leđa na užadi, dograbi motku sa čenčom, i namesto nje posadi vlastitu zastavu. Držeći svoju nagradu visoko u nesputanom trijumfu, okrenuo se svom najbližem takmacu, Ninu Salimbeniju, da uživa

u njegovom gnevu.

Nikoga nije bilo briga za jahače koji su stigli treći, četvrti i peti; gotovo kao jedna, glave u rulji okrenuše se da vide šta će Salimbeni učiniti povodom Romeovog ponašanja i tog neočekivanog preokreta. Dotad već nije bilo nijednog muškarca ni žene koji nisu znali za Romeovo prkošenje Salimbeniju i njegov zavet Devi Mariji - da, ako pobedi na Paliju, neće čenčo pretvoriti u ruho, već će njime pokriti svoju bračnu postelju - i nije bilo mnogo srdaca bez makar iole saosećanja za mladog ljubavnika.

Videvši da je Romeo osigurao čenčo, Tolomej naglo ustade, ljuljajući se na nepovoljnim vetrovima sudbe. Svuda unaokolo, žitelji Sijene plakali su i molili, preklinjući ga da se predomisli. No do njega je sedeo čovek spreman da mu natakne srce na ražanj ukoliko to učini.

- Meser Tolomeje! - povika Romeo, držeći čenčo visoko dok se konj pod njime propinjao. - Nebesa istupiše u moju korist! Usuđujete li se da se oglušite o želje Deve Marije? Hoćete li žrtvovati ovaj grad njenom besu? Znači li vam zadovoljstvo tog čoveka... - hrabro je upro prstom u Salimbenija - više od bezbednosti sviju nas?

Gomilom se pronese talas srdžbe, a stražari oko podijuma spremiše se da isuku oružje u odbrani. Bejaše među građanima i onih koji su prkosili stražarima i smelo pružili ruke ka Đulijeti, nagovarajući je da skoči s podijuma i pusti ih da je predaju Romeu. Ali Salimbeni obustavi njihove pokušaje ustavši i odlučno joj stavivši ruku na rame.

- U redu, dečko! - viknuo je Romeu, računajući na svoje mnogobrojne prijatelje i pristalice da ga podrže i preokrenu mišljenje svetine. - Pobedio si u treci! Sad idi kući i pretvori taj čenčo u lepu haljinu za sebe, i možda ću ti dozvoliti da mi budeš deveruša kada...

Ali narod je čuo dovoljno i nije mu dozvolio da završi. - Sram vas bilo, Salimbeniji - uzviknu neko - što se protivite volji Božjoj! - Ostali smesta odgovoriše, urlajući ozlojeđeno na plemenitu gospodu i spremajući se da svoju jarost preobraze u nered. Stara suparništva s Palija sada su bila posve zaboravljena, a nekoliko glupaka koji su i dalje pevali brzo su ućutkali ljudi oko njih.

Građani Sijene znali su da će im, ako se svi ujedine protiv nekolicine, možda poći za rukom da izvrše juriš na podijum i ukradu damu koja tako očigledno pripada drugom čoveku. To ne bi bio prvi put da su se pobunili protiv Salimbenija, i znali su da će se, samo li nastave da nasrću, ti moćnici ubrzo posakrivati u svoje visoke tornjeve i povući van domašaja sve stepenice i lestve.

Za Đulijetu, koja je sedela na podijumu kao neiskusni mornar na nemirnom moru, bilo je zastrašujuće i opojno osećati moć prirodnih sila što besne oko nje. Tu pod njenim nogama stoje hiljade neznanaca kojima ni ime ne zna, ali koji su spremni da jurnu na helebarde stražara kako bi se zadovoljila pravda. Samo ako nastave da guraju, podijum će se ubrzo preturiti, i sva plemenita gospoda biće zauzeta

spasavanjem sebe i svojih lepih haljina od svetine.

U takvoj pometnji, računala je Đulijeta, ona i Romeo možda bi mogli da nestanu, a Deva Marija sigurno bi se postarala za to da neredi besne dok oni zajedno ne pobegnu iz grada.

Ali nije bilo suđeno. Pre no što je rulja uhvatila zamah, na pjacu je dotrčala nova skupina ljudi, da dojavu meser Tolomeju jezive vesti. - Tebaldo! - vikali su, očajnički čupajući kose. - Tebaldo! Jadna mu majka! - A kada su naposljetku dospeli do podijuma i zatekli Tolomeja na kolenima, koji ih je molio da mu kažu šta mu se dogodilo sa sinom, odgovorili su u suzama, mašući krvavim bodežom. - Mrtav je! Ubijen! Izboden nasmrt za vreme Palija!

Čim je shvatio poruku, Tolomej se preturi i stade da se grči, a čitav podijum preplavi talas straha. Zaprepastivši se kada vide svog strica takvog, kao daje opsednut kakvim demonom, Đulijeta isprva ustuknu, zatim prisili sebe da klekne i pobrine se za njega najbolje što može, zaštitivši ga od komešanja stopala i nogu dok mona Antonija i sluge nisu uspeli da se probiju. - Striče Tolomeje! - uporno mu je govorila, ne znajućišta drugo dakaže. - Smirite se!

Jedini čovek koji je sve vreme stajao uspravno bio je Salimbeni.

On zatraži da vidi oružje kojim je počinjeno ubistvo i podiže ga tako da ga svi vide. - Gledajte! - zagrmeo je. - Evo vam vašeg heroja! Ovo je bodež što ubi Tebalda Tolomeja za vreme naše svete trke! Vidite? - uperio je prst u njegov balčak. - Ima ugraviranog orla Mareskotijevih! Šta velite na to?

Đulijeta užasnuto podiže pogled i vide kako gomila s nevericom zuri u Salimbenija i bodež. Pred njima je stajao čovek koga su samo časak ranije hteli da kazne, ali pomele su ih sablažnjive vesti o zlodelu i prizor ožalošćene prilike meser Tolomeja. Sada više nisu znali šta da misle, i samo su stajali, otvorenih usta, čekajući neki znak.

Videvši kako im se izraz na licu menja, Đulijeta namah shvati da je Salimbeni unapred isplanirao taj trenutak, kako bi okrenuo rulju protiv Romea u slučaju da on pobedi na Paliju. Narod sada sasvim zaboravi na svoje razloge što je uopšte napadao podijum, no ljudima su emocije i dalje divljale, gladne nečega drugog što bi raskomadale.

Nisu morale dugo da čekaju. Salimbeni je u svetini imao toliko odanih klijenata da je, čim je on zamahao bodežom, neko uzviknuo: - Romeo je ubica!

Narednog trena, građani Sijene ponovo se ujediniše, ovoga puta u gađenju i mržnji prema mladiću kojeg su do maločas veličali kao svog junaka.

Plutajući na tom moru meteža, Salimbeni se sada usudi da naredi Romeovo trenutno hapšenje, i da svakoga ko se usprotivi nazove izdajnikom. Ali na Đulijetino neizmerno olakšanje, kada su se stražari vratili na podijum četvrt sata kasnije, doveli su sa sobom samo konja s penom na ustima, steg Orla i čenčo. Od Romea Mareskotija nije bilo ni traga. Koliko god ljudi da su pitali, dobijali su isti odgovor: Niko pod

milim bogom nije video Romea kako napušta pjacu.

Tek kada su kasnije te noći krenuli po kućama, jedan čovek - da bi spasao ženu i kćeri od uniformisanih lupeža - priznao je da je do njega doprla glasina kako je Romeo Mareskoti pobjegao podzemnim akveduktom Botini u društvu jednog mladog franjevačkog monaha.

Kada je Đulijeta kasnije te večeri istu tu glasinu čula sa usana sluga, poslala je Devi Mariji molitvu zahvalnicu. Nimalo nije sumnjala da je taj franjevački monah bio monah Lorenzo, a njega je poznavala dovoljno dobro da bi bila sigurna kako će on učiniti sve u svojoj moći da spase čoveka za kojeg zna da je u njenom srcu.

IV.V

***O, to je divan gospodin zaista!
Romeo je spram njega pačavra. Orao, gospo,
nema to zeleno, to brzo, to lepo oko kao Paris.***

Po završetku radnog vremena, banka Monte dei Paschi bila je mračna i tiha, i oboje nas spokojno pozdravila kada zajedno zakoračismo uz njene glavne stepenice. Alesandro me je bio pitao smeta li mi da napravimo kratku stanku na putu za večeru, i ja sam, naravno, rekla da mi ne smeta. Sada, idući za njim na sam vrh stepenica, zapitah se kuda me to tačno vodi, i zašto.

- Posle tebe... - Otvorio je teška vrata od mahagonija i sačekao da uđem u prostoriju za koju se ispostavilo da je prostrana kancelarija na uglu zgrade. - Odmah ću. - Upalivši lampu, izgubio se u jednoj stražnjoj sobi, ostavivši vrata odškrinuta. - Ništa ne diraj!

Bacila sam pogled na plišane kauče i otmeni pisaći sto i stolicu. U kancelariji nije bilo mnogo tragova pravog posla. Jedna usamljena fascikla na stolu delovala je kao da je tu stavljena ponajviše radi vanjštine. Jedini zidni ukrasi bili su prozori koji su gledali na Pjacu Salimbeni; nigde u prostoriji nije bilo nikakvih ličnih stvari kao što su diplome ili fotografije, niti ičeg drugog što bi otkrilo vlasnika. Kada se Alesandro ponovo pojavio, zakopčavajući košulju, upravo sam bila stavila prst na ivicu stola da pipam prašinu. - Pažljivo! - rekao je. - Takvi stolovi ubijaju mnogo više ljudi od pištolja.

- Ovo je tvoja kancelarija? - upitala sam, tupavo.

- Izvini... - dohvatio je sako sa stolice - znam da ti se više sviđa podrum. Zamene je ovo... - ravnodušno je preleto pogledom po raskošnom nameštaju - prava odaja za mučenje.

Kada smo se opet našli napolju, stao je nasred Pjace Salimbeni i pogledao me sa izazivačkim osmehom. - Dakle, kuda me vodiš?

Slegnula sam ramenima. - Volela bih da vidim gde Salimbeniji večeravaju.

Njegov osmeh iščeznu. - Ne bih rekao. Sem ako ne želiš da ostatak večeri provedeš sa Eva-Marijom. - Uvidevši da ne želim, nastavio je: - Što ne bismo otišli nekud drugo? Nekud u tvom kraju?

- Ali ja ne poznajem nikoga u kontradi Sove - pobunila sam se - sem rođaka Pepa. I nemam pojma gde da jedemo.

- Odlično. - Zakoračio je. - Onda nam niko neće smetati.

Završili smo u taverni *Di Ćeko*, odmah iza ugla od muzeja Sove. Bio je to zabačen lokalčić, krcat meštanima iz kontrade. Sva jela - neka poslužena u zemljanim činijama - izgledala su kao da su stigla pravo iz bakine kuhinje. Pogledavši oko sebe, nisam videla nikakve pretenciozne oglede s travkama posutim po rubu polupraznih tanjira; ovde su tanjiri bili puni, a začini tamo gde im je i mesto: u hrani.

Za većinom stolova sedelo je po petoro-šestoro ljudi, smejući se ili živo raspravljajući, nimalo ne mareći za to jesu li preglasni i hoće li uflekatu bele stolnjake. Sada sam shvatila zašto je Alesandro želeo da odemo nekud gde ga niko ne poznaje: sudeći po tome kako se tamošnji ljudi druže sa svojim prijateljima - pozivajući sve žive da im se pridruže i dižući veliku frku ako ovi odbiju - u Sijeni nije lako večerati udvoje. Dok smo prolazili pored svih njih ka jednom mirnom kutku, primetila sam da je Alesandru vidno laknulo što nikoga nije prepoznao.

Čim smo seli, gurnuo je ruku u sako, izvadio Romeov bodež i stavio ga na sto između nas. - Čini se - rekao je, izgovarajući nepoznate reči veoma sporo, ako ne i preko volje - da ti dugujem izvinjenje.

- De, de... - zabila sam nos u jelovnik da sakrijem likovanje - ne zanosi se previše. Pročitao si moj dosije. I dalje sam pretnja po društvo.

Ali on još nije bio spreman da okrene na šalu, te smo neko vreme sedeli u neprijatnoj tišini, pretvarajući se da proučavamo jelovnik i na smenu gurkajući bodež.

Tek kada su se pred nama našli boca prošeka i tanjir s predjelom, Alesandro se osmehnuo - premda pokajnički - i podigao čašu. - Nadam se da ćeš ovoga puta u njemu više uživati. Isto vino, nova boca.

- Ako stignem do glavnog jela, to će nesumnjivo biti napredak - rekla sam, kucnuvši se s njim. - I ako mogu da izbegnem da me posle večere bosonogu progone ulicama, rekla bih da će ovo veče sigurno nadmašiti prethodno.

Trgnuo se. - Zašto se nisi vratila u restoran?

- Izvini - nasmejala sam se - ali moj lupeški prijatelj Bruno bio je daleko bolje društvo od tebe. On je bar od početka verovao da sam Đulijeta.

Alesandro skrenu pogled, i meni sinu da sam jedina koja u čitavoj toj situaciji vidi nešto komično. Znala sam da on ima smisla za humor - a zajedljivosti i na pretek - ali sada mu očigledno nije bilo zabavno da ga neko podseća na vlastito nedžentlmsko ponašanje.

- Kada sam imao trinaest godina - naposletku je rekao, blago namrštenog čela - proveo sam leto sa bakom i dekom ovde u Sijeni.

Imali su prelepu farmu. Vinograde. Konje. Vodovod. Jednoga dana, neko im je došao u posetu. Jedna Amerikanka, Dajen Tolomej, i njene dve ćerkice, Đulijeta i Danoca...

- Ćekaj! - prekinula sam ga. - Misliš, *ja* ?

Pogledao me je sa čudnim, iskrivljenim osmejkom. - Da. Bila si u - kako se kaže? - pelenama. - Ne obraćajući pažnju na moje negodovanje, nastavio je. - Baka mi je

rekla da se igram s tobom i tvojom sestrom dok oni porazgovaraju, te sam vas odveo u štalu da vam pokažem konje. Nažalost, ti si se uplašila i pala na vile...

- Zavrteo je glavom, ponovo proživljavajući taj trenutak. - Bilo je strašno. Vrištala si, a na sve strane liptela je krv. Odneo sam te u kuhinju, ali ti si plakala i ritala se, a tvoja majka me je pogledala kao da sam te namerno mučio. Na svu sreću, baka je znala šta da uradi, pa ti je dala veliki sladoled i zašila posekotinu kao što je to bezbroj puta radila svojoj deci i unučadi. - Pre no što je nastavio, Alesandro otpi gutljaj proška. - Dve nedelje kasnije, moji roditelji su u novinama pročitali da je Dajen Tolomej poginula u saobraćajnom udesu, zajedno sa svojim ćerkama. Bili su skrhani. - Podigao je glavu i konačno me pogledao u oči. - Zato nisam verovao da si Đulijeta Tolomej.

Trenutak smo samo sedeli tamo, gledajući se. Bila je to tužna priča i za jedno i za drugo, ali postojalo je u isto vreme nešto gorkoslatko i neodoljivo u vezi sa spoznajom da smo se već sreli, kad smo bili deca.

- Tačno je - tiho sam rekla - da mi je majka poginula u saobraćajnom udesu, ali nas dve tog dana nismo bile s njom. Novine su pogrešile. E sad, što se tiče vila - nastavila sam veselije - drago mi je što znam šta se desilo. Imaš li ikakvu predstavu koliko je neprijatno imati ožiljak a ne znati otkud ti?

Alesandro me pogleda s nevericom. - I dalje imaš ožiljak?

- Nego šta! - Zadigla sam suknju i pokazala mu beli beleg na butini. - Prilično gadno, je l' da? Ali sada napokon znam koga da krivim.

Proverivši deluje li i dalje skrušeno, zatekla sam ga kako mi zuri u butinu sa zapanjenim izrazom, toliko nesvojstvenim sebi da sam prasnula u smeh. - Izvini! - Spustila sam suknju. - Zanela me tvoja priča.

Alesandro pročisti grlo i uze bocu proška. - Reci mi kad budeš htela još jednu.

Na pola večere pozvali su ga iz policijske stanice. Kada se vratio za sto, videla sam da ima lepe vesti.

- Pa - rekao je sedajući - izgleda da večeras nećeš morati da menjaš hotel. Našli su Bruna kod njegove sestre, s prtljažnikom punim ukradene robe iz muzeja tvog rođaka. Kada je njegova sestra saznala da se vratio starom poslu, toliko ga je pretukla da ih je preklinjao da ga odmah uhapsu. - Iscerio se i zavrteo glavom, ali kada je primetio moje podignute obrve, brzo se uozbiljio. - Nažalost, nisu pronašli čenčo. Mora da ga je sakrio negde drugde. Ne brini, pojaviće se. Nema šanse da proda tu staru krp... - Videvši koliko me je njegov izbor reči zaprepastio, slegnuo je ramenima.

- Nisam odrastao ovde.

- Neki privatni kolekcionar - rekla sam oštro - dao bi mnogo novca za tu staru krp. Te stvari imaju veliku emotivnu vrednost za ovdašnje ljude... kao što sigurno

znaš. Ko zna, možda iza svega ovoga stoji Romeova porodica, Mareskotiji. Ne zaboravi da je moj rođak Pepo rekao kako Romeovi potomci smatraju da čenčo i bodež pripadaju njima.

- Ako je tako - kazao je Alesandro, naslonivši se na stolici dok nam je konobar odnosio tanjire - znaćemo sutra, kada momci malko popričaju s Brunom. On nije od ćutljivih.

- A ti? Veruješ li ti?... Da su ga Mareskotiji unajmili da ukrade čenčo?

Videla sam da Alesandru ta tema nimalo ne prija. - Da iza ovoga zaista stoje oni - na kraju je rekao - ne bi upotrebili Bruna. Oni imaju sopstvene ljude. I ne bi ostavili bodež na stolu.

- Zvuči kao da ih poznaješ?

Slegnuo je ramenima. - Sijena je malo mesto.

- Mislila sam da nisi odrastao ovde.

- I nisam. - Nekoliko puta lupnuo je prstima po stolu, očigledno ozlovoljen mojom upornošću. - Ali ovde sam provodio leta, sa bakom i dekom. Rekao sam ti. Svakoga dana igrao sam se sa svojim sestrama u vinogradu Mareskotijevih. Stalno smo se plašili da će nas otkriti. To je bio deo zabave. Svi su se plašili starog Mareskotija. Sem Romea, razume se.

Umalo ne preturih svoju čašu s vinom. - Misliš, *onog* Romea?

Onog o kojem je moj rođak Pepo pričao, koji je možda ukrao čenčo? - Kada Alesandro nije odgovorio, nastavila sam, tiše: - Shvatam. Znači tako stvari stoje. Bili ste drugari iz detinjstva.

Iskrivio je lice. - Ne baš drugari. - Videvši da gorim od želje da još ponešto priupitam, pružio mi je jelovnik. - Evo. Vreme je da se misli na slatke stvari.

Umakala sam suve kolačiće s bademom - kantuče - u vin santo i trudila se da se vratim na priču o Romeu, ali Alesandro to nije želeo. Umesto toga, pitao me je kakvo sam ja imala detinjstvo i šta je dovelo do mog učestvovanja u antiratnom pokretu. - Ma hajde - rekao je, očigledno uveseljen mojim mrgođenjem - nije moguće da je za sve kriva tvoja sestra.

- Nikada nisam rekla da jeste. Mi samo imamo veoma različite prioritete.

- Pusti da pogodim... - gurnuo je kolačiće ka meni - sestra ti je u vojsci? Bila je u Iraku?

- Ha! - Poslužila sam se s još kantuča. - Dženis ne bi pronašla Irak ni na dečjoj slagalici. Ona misli da je suština života u... provodu.

- Sram je bilo. - Alesandro zavrte glavom. - Što uživa u životu. Oštro sam izdahnula. - Znala sam da nećeš razumeti! Kada smo...

- Razumem - presekao me je. - Ona se zabavlja, pa ti ne možeš da se zabavljaš. Ona uživa u životu, pa ti ne možeš da uživaš u životu. Šteta što je neko to tako za svagda odredio.

- Vidi... - zavrtila sam svoju praznu čašu, ne želeći da mu priznam osvojeni bod -

najvažnija osoba na svetu za Dženis Džekobs jeste Dženis Džekobs. Ona će spustiti svakome samo da bi se osećala nadmoćno. Ona je neko ko... - zaustavila sam se, shvativši da ni ja ne želim da u to lepo veče prizivam ružnu prošlost.

- A Džuli Džekobs? - Alesandro mi napuni čašu. - Ko je za nju najvažnija osoba na svetu?

Pogledala sam u njegov osmeh, ne znajući zbija li i dalje sa mnom šalu.

- Pusti da pogodim. - Brzim pogledom, nestašno me je odmerio od glave do pete. - Džuli Džekobs želi da spase svet i sve usreći...

- Ali usput uspeva da sve unesreći - nastavila sam, otevši njegovu priču o moralnosti - uključujući i sebe. Znam šta misliš. Misliš da cilj ne opravdava sredstvo, i da se odsecanjem glave malim sirenama ne mogu zaustaviti ratovi. Znam to. Sve to znam.

- Zašto si onda to uradila?

- Nisam! Nije trebalo da bude tako. - Pogledala sam ga da vidim možemo li ikako zaboraviti da sam pomenula Malu sirenu i preći na neku veseliju temu. Ali nismo mogli. Iako se napola smešio, njegove oči su mi govorele da je to pitanje koje se ne može više odlagati.

- U redu - uzdahnula sam - evo šta se desilo. Mislila sam da ćemo je obući u radnu vojnu uniformu, i da će danska štampa doći da je fotografiše...

- I jeste došla.

- Znam! Ali nikada nisam želela da joj odsečem glavu...

- Držala si tu testeru.

- Bilo je slučajno! - Zarila sam lice u šake. - Nismo znali da je tako sitna. Ona je majušni kip. Odeća joj nije pristajala. A onda je neko - neki debil - izvadio testeru... - Nisam mogla da nastavim.

Sedeli smo trenutak u tišini, dok ja nisam provirila kroz prste da vidim deluje li on i dalje besno. Nije delovao. Zapravo, delovao je blago uveseljeno. Premda se nije baš smešio, u oku mu je gorela iskrica.

- Šta je tako smešno? - progundala sam.

- Ti - reče Alesandro. - Ti stvarno jesi Tolomejeva. Sećaš se?...

Biću tiranin: pošto podelim megdan s ljudima, biću svirep prema devojkama; njih ću opljačkati. - Kada je video da sam prepoznala citat, napokon se osmehnuo. - Da, opljačkaću device, ili im uzeti njihovo najveće blago. Shvati to u kom hoćeš smislu.

Pustila sam da mi ruke padnu u krilo, delom odahnuvši a delom se posramivši zbog promene u našem razgovoru. - Čudno je - rekla sam - ali znam čitav taj komad. Oduvek sam ga znala. Još pre no što sam razumela šta je. Bio je kao glas u mojoj glavi...

- Nasmejala sam se. - Ne znam zašto ti ovo pričam.

- Zato - prostodušno reče Alesandro - što si tek otkrila ko si. I najzad sve polako dobija smisao. Sve što si uradila, sve što si odabrala da ne uradiš... sada razumeš.

Ljudi to zovu sudbinom.

Podigla sam pogled i videla ga kako zuri, ne u mene već u bodež.

- A ti? - upitala sam. - Jesi li ti otkrio svoju sudbinu? Udahnuo je. – Oduvek je znam. A budem li je slučajno zaboravio, brzo će me podsetiti Eva-Marija. Ali nikada mi se nije dopadala zamisao da je čoveku budućnost unapred određena. Čitav život trudio sam se da pobegnem od svoje sudbine.

- Jesi li uspeo?

Razmislio je o tome. - Nakratko. Ali, znaš, ona te uvek sustigne.

Koliko god daleko otišao.

- I jesi li otišao daleko?

Klimnuo je glavom, ali samo jednom. - Veoma daleko. Do ivice.

- Zagolicao si me - neozbiljno sam rekla, nadajući se da će biti malko detaljniji. Ali nije. Sudeći po njegovom nabranom čelu, to nije bila vesela tema. Umirući od želje da saznam još ponešto o njegovoj prošlosti, ali ne želeći da upropastim večer, samo sam upitala:

- Je li ivica daleko?

Gotovo da se nasmešio. - Zašto? Hoćeš da ideš?

Slegnula sam ramenima, odsutno vrteći bodež na stolnjaku između nas. - Ja ne pokušavam da pobegnem od svoje sudbine.

Kada nam se pogledi konačno susretoše, on nežno stavi ruku na oružje da bi ga zaustavio. - Možda bi trebalo.

- Mislim da bih - odvrtila sam, izazovno izvlačeći svoje blago ispod njegovog dlana - radije ostala da se borim.

Posle večere, Alesandro je uporno zahtevao da me otprati natrag u hotel. Imajući u vidu da je već dobio bitku oko računa u restoranu, nisam se opirala. Povrh toga, čak i ako je Bruno Karera bio iza rešetaka, onaj neprilagođeni lik na motociklu i dalje je bio na slobodi, i vrebao plašljive miševе kao što sam ja.

- Znaš - rekao je, dok smo zajedno hodali kroz tminu - nekada sam bio isti kao ti. Mislio sam da čovek mora da se bori za mir i da, između čoveka i savršenog sveta, uvek mora da postoji žrtva. Sada sam malo pametniji. - Pogledao je u mene. - Ostavi svet na miru.

- Da se ne trudim da ga poboljšam?

- Ne teraj ljude da budu savršeni. Umrećeš pokušavajući.

Nisam mogla a da se ne nasmešim na njegov prozaični zaključak. - Bez obzira na to što mi je rođak u bolnici, gde ga šikaniraju lekarke, ja se ludo provodim. Šteta što ne možemo biti prijatelji.

To je za Alesandra bila novost. - Ne možemo?

- Očigledno ne - rekla sam. - Šta bi rekli tvoji ostali prijatelji? Ti si Salimbeni, ja

Tolomejeva. Osuđeni smo da budemo neprijatelji.

Na licu mu opet zaigra osmeh. - Ili ljubavnici.

Prasnula sam u smeh, ponajviše od iznenađenja. - O, ne! Ti si Salimbeni, a kako se ispostavilo, Salimbeni je bio Šekspirov Paris, bogataš koji je hteo da se oženi Đulijetom *nakon* što se ona potajno udala za Romea!

Alesandro primi taj podatak čak i ne trepnuvši. - A da, sada se sećam: bogati, naočiti Paris. To sam ja?

- Tako se čini. - Uspela sam teatralno da uzdahnem. - Da ne zaboravimo, moja pretkinja Đulijeta Tolomej bila je zaljubljena u Romea Mareskotija, ali primorali su je da se veri sa zlim Salimbenijem, *tvojim* pretkom! Bila je zarobljena u ljubavnom trouglu, baš kao Šekspirova Julija.

- I ja sam zao? - Alesandru se priča sve više sviđala. - Bogat, naočit i zao. Nije loša uloga. - Promislio je trenutak o tome, zatim dodao, tiše: - Znaš, među nama, uvek sam mislio da je Paris mnogo bolji muškarac od Romea. Po mom mišljenju, Julija je bila idiot.

Stala sam nasred ulice. - Molim?

Stao je i Alesandro. - Razmisli. Da je Julija prvo srela Parisa, zaljubila bi se u njega umesto u Romea. I dovek bi živeli srećno. Bila je spremna da se zaljubi.

- Nije tako! - usprotivila sam se. - Romeo je bio sladak...

- Sladak? - Alesandro prevrnu očima. - Kakav muškarac je *sladak*?

- ... i sjajno je plesao...

- Romeo je imao olovne noge! Sam je to rekao!

- ... ali najvažnije od svega - zaključila sam - imao je lepe ruke!

Sada, najzad, Alesandro prihvati poraz. - Shvatam. Imao je lepe ruke. Na to nemam odgovor. Znači to čini velike ljubavnike?

- Po Šekspiru. - Pogledala sam mu u ruke, ali on me osujeti gurnuvši ih u džepove.

-I ti stvarno želiš - upitao je, ponovo koračajući - da živiš svoj život po Šekspiru?

Pogledala sam dole u bodež. Bilo je neobično šetati se tako unaokolo s njim, ali bio je prevelik da bi mi stao u tašnu, a nisam htela da molim Alesandra da mi ga opet nosi. - Ne po svaku cenu.

Sada i on pogledom okrznu bodež, i znala sam da razmišljamo o istom. Ako je Šekspir bio u pravu, to je bilo oružje kojim se Đulijeta Tolomej ubila. - Zašto ga onda ne prepraviš? - predložio je. - I ne promeniš svoju sudbinu?

Zagledala sam se u njega. - Misliš da prepravim *Romea i Juliju* ?

Nije me pogledao u oči, već nastavio da gleda preda se. - I da mi budeš prijateljica.

Proučavala sam njegov profil u tami. Proveli smo čitavo veče u razgovoru, ali i dalje o njemu nisam znala bezmalo ništa. - Pod jednim uslovom - rekla sam. - Da mi ispričaš još nešto o Romeu.

- Ali zažalila sam čim sam to izgovorila, videvši razočaranje na njegovom licu.

- Romeo, Romeo - zadirkirao me je - uvek Romeo. Jesi li zato došla u Sijenu? Da pronadeš tog slatkog tipa s nogama za tanc i lepim rukama? Pa, bojim se da ćeš se razočarati. On nije ni nalik Romeu koga misliš da poznaješ. On ti se neće udvarati u rimovanom dvostihu. Veruj mi na reč: on je pravi gad. Da sam na tvom mestu... - napokon me je pogledao - ovaj put bih svoj balkon delio s Parisom.

- Ne nameravam - kazala sam kiselu - ni s kim da delim svoj balkon. Samo želim da povratim čenčo, a kako mi se čini, Romeo je jedini imao motiv da ga uzme. Ako ti ne misliš da je on to uradio, onda tako kaži, i ja ću prestati o tome da pričam.

- U redu - reče Alesandro. - Ne mislim da je on to uradio. Ali to ne znači da je čist. Čula si svog rođaka: Romeo ima zle ruke. Svi bi voleli da misle kako je mrtav.

- Zašto si tako siguran da nije? Zažmirkao je. - Osećam.

- Imaš njuh za probisvete?

Nije odmah odgovorio. Kada je napokon prozborio, bilo je to za sebe koliko i za mene. - Njuh za suparnike.

Kada je video kako te večeri ulazim na vrata njegovog hotela, direktore Rosini poljubio je noge zamišljenog raspeća. - Gospođice Tolomej! *Grazie a Dio!*³⁴ Bezbedni ste! Vaš rođak je zvao nekoliko puta iz bolnice... - Tek tada je iza mene primetio Alesandra, i kratko klimnuo glavom u znak pozdrava. - Rekao je da ste u lošem društvu. Gde ste bili?

Trgnula sam se. - Kao što vidite, u najboljim sam rukama.

- U drugim po redu - ispravi me Alesandro, crpeći iz situacije apsurdnu količinu zadovoljstva. - Zasada.

- A takođe je - nastavio je direktore Rosini - rekao *meni* da kažem *vama* da stavite bodež na neko bezbedno mesto.

Pogledala sam dole u bodež u svojoj ruci.

- Daj ga meni - reče Alesandro. - Ja ću se za njega pobrinuti.

- Da - nagovarao me je direktore Rosini. - Dajte ga kapetanu Santiniju. Ne želim nove provale.

I tako sam dala Romeov bodež Alesandru, i još jednom ga posmatrala kako nestaje u njegovom unutrašnjem džepu. - Vratću se sutra - kazao je - u devet sati. Ne otvaraj vrata nikom drugom.

- Čak ni vrata od balkona?

- *Naročito* vrata od balkona.

Uvukavši se u postelju te noći, sklupčala sam se sa spisom iz majčine kutije naslovljenim *Porodično stablo Đulijete i Đanoce*. Već sam ga bila gledala, ali nije me naročito prosvetio. Sada mi je, pošto je Eva-Marija manje-više potvrdila da potičem od Đulijete Tolomej, najednom imalo mnogo više smisla to što se moja majka potrudila da utvrdi naše krvno poreklo.

Soba mi je i dalje bila u rasulu, ali još nisam bila raspoložena da se posvetim svom prtljagu. Bar više nije bilo srče, a dok me nije bilo, postavili su i novo prozorsko okno; ako neko bude želeo da mi noćas uđe u sobu, moraće prvo da me probudi.

Odmotavši dugački dokument na krevetu, provela sam mnogo vremena pokušavajući da se snađem u šumi imena. To nije bilo obično porodično stablo, jer je sezalo unazad do naših korena isključivo po ženskoj liniji, i pokazivalo samo direktnu vezu između Đulijete Tolomej iz 1340. i mene.

Džejms Džejkobs °° Rouz Tomazi - Marija Tomazi °° Gregori Lojd

Dajen Lojd °° Patricio Tolomej **Đulijeta** Tolomej - **Đanoca** Tolomej

Pošto sam prvo vrisnula od smeha videvši da je Dženisino vlastito ime zaista *Đanoca* - uvek je mrzela što se zove Dženis, i uporno tvrdila, na ivici suza - da joj to nije pravo ime - otišla sam na sam vrh spisa da bih tamo pronašla istovetna imena:

Đulijeta Tolomej - Đanoca Tolomej » Marioto da Gambakorta

Frančesko Saracini °° Bela da Gambakorta

Federiko da Silva - **Đulijeta** Saracini - **Đanoca** Saracini

I tako dalje. Spisak između bio je toliko dugačak da sam ga mogla upotrebiti kao lestve kojim bih se spustila s balkona. Zadivilo me je to što je neko - ili tačnije, desetine ljudi tokom vekova - tako marljivo beležio našu lozu, još od davne 1340. godine, počevši sa Đulijetom i njenom sestrom Đanocom.

Malo-malo, ta dva imena - Đulijeta i Đanoca - pojavljivala su se jedno kraj drugog na porodičnom stablu, ali uvek s drugačijim prezimenom; nikada s prezimenom Tolomej. A posebno zanimljivo bilo je to što, koliko sam mogla da vidim, Eva-Marija nije bila baš sasvim u pravu kada je rekla da je moja pretkinja Đulijeta Tolomej. Jer sudeći po tom dokumentu, sve smo - mama, Dženis i ja - vodile poreklo od Đulijetine sestre Đanoce i njenog muža Mariota da Gambakorte. Što se Đulijete tiče, nigde nije bilo zabeleženo da se za nekog udala, a kamoli rodila decu.

Preplavljena slutnjama, naposletku sam sklonila spis u stranu i zaronila nazad u ostale tekstove. Saznanje da mi je istinska pretkinja zapravo Đanoca Tolomej nagnalo me je da mnogo više pažnje obratim na Đulijetina nepotpuna pisma njoj i povremene primedbe o Đanocinom mirnom životu daleko od Sijene.

- Imaš sreće, najdraža - napisala je jednom prilikom - što ti je kuća toliko velika a

muž ti tako teško hoda... - a kasnije sanjarila: - O, da mi je biti ti, da se iskradem napolje i ležim u divljoj majčinoj dušici jedan ukradeni sat mira...

Na kraju sam zaspala i čvrsto spavala nekoliko sati, a onda me je probudila nekakva buka dok je napolju još bio mrak.

Budući da još nisam bila valjano prešla u svet na javi, trebalo mi je malčice vremena da prepoznam tu galamu kao turiranje motora motocikla na ulici pod mojim balkonom.

Neko vreme samo sam ležala, najeđena neuviđavnom prirodom sijenske mladeži uopšte, i tek posle izvesnog vremena shvatila da posredi nije obično okupljanje kakve družine, već da je u pitanju usamljeni motociklista, koji pokušava nekome da privuče pažnju. taj neko, počeh da strahujem, bila sam ja.

Provirivši kroz otvore na kopcima, nisam bogzna kako dobro mogla da vidim ulicu, ali dok sam stajala i izvijala vrat tamo-amo, začuh da čitava zgrada odjekuje bukom. I ostali hotelski gosti, činilo se, takođe su ustajali iz postelje i uz lupu otvarali kapke da vide šta se dešava.

Osokoljena sveopštom grajom, otvorila sam svoja staklena vrata da zvirnem napolje i tada sam ga konačno primetila; bio je to zaista moj progonitelj na motociklu, koji je pravio školske osmice podno jedne ulične svetiljke. Nisam nimalo sumnjala da je to isti onaj tip koji me je već dvaput dotad pratio - jednom da me spase od Bruna Karere, i jednom da me pogleda kroz staklena vrata espresso-bara kraj fontane s orlom - jer i dalje je bio crn na crnom, sa spuštenim viziorom, a ja nikada nisam videla još neki motocikl baš kao njegov.

U jednom trenutku okrenuo je glavu i spazio me na vratima balkona. Kada se motor najednom utišao a zatim nastavio da prede, umalo ga nisu nadjačali ljutiti povici sa ostalih prozora i balkona hotela *Kjuzareli*, ali njega nimalo nije bilo briga; gurnuvši ruku u džep, izvadio je neki okrugao predmet, nanišanio, i sa savršenom preciznošću bacio to nešto na moj balkon.

Sletelo mi je pred noge uz neobičan, šljapkav zvuk, čak malko odskočivši pre no što je prestalo da se kotrlja i stalo. Ne pokušavši nikako drugačije da uspostavi komunikaciju, moj prijatelj u koži cimnu dukatija i besno dodade gas, zbog čega se motocikl umalo ne prope i ne zbacila ga. Nekoliko sekundi kasnije nestao je iza ugla i izgubio se, i da nije bilo drugih hotelskih gostiju - od kojih su neki gundali, a neki se smejali - noć bi ponovo bila mirna.

Trenutak sam stajala, zureći u projektil, pre no što sam se najzad usudila da ga podignem i unesem u sobu, čvrsto za sobom zatvorivši vrata od balkona. Upalivši svetla, otkrila sam da je reč o teniskoj loptici umotanoj u hartiju i obmotanoj gunicama. Na hartiji je, ispostavilo se, bilo nekoliko rečenica ispisanih snažnom, samouverenom rukom, tamnocrvenim mastilom ljubavnih pisama i samoubilačkih

poruka. Evo kako su glasile:

Dulijeta

Oprosti što sam obazriv, ali imam veoma valjan razlog. Uskoro ćeš shvatiti. Moram s tobom da razgovaram i sve ti objasnim. Nađi se sa mnom na vrhu Tore del Mandā sutra u devet ujutro, i nikome to ne pominji.

Romeo

V.I

***U ovu postelju smrti ja silazim
i zato da vidim lice moje gospe,
al' poglavito da joj s prsta
skinem dragocen prsten.
SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.***

U noći onog kobnog Palija, telo mladog Tebalda Tolomeja bejaše izloženo u crkvi San Kristoforo, preko puta palate Tolomej. U prijateljskom gestu, meser Salimbeni je navratio, prebacio čenčo preko mrtvog junaka i obećao ožalošćenom ocu da će ubica ubrzo biti pronađen. Nakon toga se izvinio i ostavio Tolomeje njihovoj tuzi, zastavši samo načas na izlazu, da se pokloni Gospodu i divi vitkoj Đulijetinoj prilici koja je klečala prilično primamljivo, u molitvi pred mrtvačkim odrom svog brata od strica.

Sve žene iz porodice Tolomej bile su te noći okupljene u crkvi San Kristoforo, naričući i moleći se s Tebaldovom majkom, dok su muškarci trčali iz palate u crkvu i iz crkve u palatu, s vinom u dahu, čekajući da izvrše pravdu nad Romeom Mareskotijem. Kad god bi Đulijeta začula deliće njihovih prigušenih razgovora, grlo bi joj se steglo od straha, a oči napunile suzama pred zamišljenim prizorom čoveka koga voli, u kandžama svojih neprijatelja i kažnjenog za zločin koji je bila sigurna da nije počinio.

U prilog joj je išlo i to što su videli da tako duboko žali za bratom od strica sa kojim nikada nije prozborila ni jednu jedinu reč; suze koje je Đulijeta te noći isplakala pomešale su se sa suzama njenih rođaka i strina kao reke što se ulivaju u jedno te isto jezero; bile su toliko izdašne da se niko nije trudio da otkrije njihov pravi izvor.

- Pretpostavljam da ti je *uistinu* žao - rekla joj je strina, podigavši načas oči sa vlastite tuge da bi videla kako Đulijeta plače u čenčo koji je bio prebačen preko Tebalda. - I treba da ti bude! Da nije bilo tebe, onaj zlotvor Romeo nikada se ne bi usudio da... - Pre no što je uspela da dovrši rečenicu, mona Antonija ponovo briznu u plač, a Đulijeta se neupadljivo skloni iz središta pažnje i sede na klupu u jednom tamnijem kutku crkve.

Dok je sedela tamo, usamljena i kukavna, došla je u žestoko iskušenje da okuša sreću i peške pobegne iz San Kristofora. Nije imala novca, niti ikoga ko bi je zaštitio, ali, ako bi Bog dao, možda bi mogla pronaći put do radionice maestra Ambrođa. Gradske ulice, međutim, bile su preplavljene vojnicima u potrazi za Romeom, a na

ulazu u crkvu stajali su stražari. Samo neki anđeo - ili duh - mogao bi neopaženo ući i izaći.

U neko doba posle ponoći podigla je pogled sa svojih skrštenih ruku i videla monaha Lorenca kako obilazi ožalošćene. Taj prizor je iznenadi; bila je čula kako Tolomej i njegovi ljudi pričaju o nekom franjevačkom kaluđeru koji je - navodno - pomogao Romeu da pobjegne Botinijem odmah nakon Palija, i prirodno pretpostavila da je taj čovek bio monah Lorenzo. Sada, kada ga je videla kako tako staloženo korača po crkvi, tešeći ožalošćene žene, srce joj se ispuni razočaranjem. Ko god bio taj koji je pomogao Romeu da pobjegne, zasigurno nije neko koga ona poznaje, niti koga će ikada upoznati.

Kada ju je naposletku primetio kako sedi sama u uglu, kaluđer joj se odmah pridružio. Uvukavši se u crkvenu klupu, monah Lorenzo se osmeli da i on klekne na njeno jastuče za kolena i promrmlja: - Oprosti što ti se namećem u času tuge.

Đulijeta odgovori tiho, pazeći da ih neko slučajno ne čuje. - Ti si najstariji prijatelj moje tuge.

- Bi li te utešilo da znaš da je čovek za kojim *zaista* plačeš na putu ka stranim zemljama gde ga njegovi neprijatelji nikada neće pronaći?

Đulijeta pritisnu ruku na usta da priguši osećanja. - Ako je *zaista* na bezbednom, onda sam ja najsrećnije biće na svetu. Ali sam i... - glas joj zadrhta - najbednije. O, Lorenzo, kako ćemo ovako živeti... on tamo, ja ovde? Što nisam otišla s njim! Što nisam soko na njegovoj ruci, a ne divlja ptica u ovom smrdljivom kavezu!

Znajući da je govorila preglasno, i preiskreno, Đulijeta se bojažljivo osvrnu oko sebe da vidi je li je neko čuo. Na sreću, mona Antonija je bila odveć obuzeta sopstvenim jadom da bi primećivala išta oko sebe, a njene ostale strine i dalje su se jatile oko odra, zanimajući se cvetnim aranžmanima.

Monah Lorenzo je napregnuto pogleda iza svojih sklopljenih ruku.

- Kad bi mogla za njim, bi li išla?

- Naravno! - Đulijeta se uspravi iako to nije nameravala. - Išla bih za njim i na kraj sveta! - Shvativši da, ponovo, dozvoljava sebi da se zanese, potonula je niže na jastučiću za kolena, i uzvišenim šapatom dodala: - Išla bih za njim kroz dolinu senke smrti.

- Onda se saberi - prošaputa monah Lorenzo, uhvativši je za ruku u znak upozorenja - jer on je ovde, i - smiri se! Nije hteo da ode iz Sijene bez tebe. Ne okreći glavu, jer on je tačno...

Đulijeta nije mogla a da se ne osvrne i krajičkom oka spazi zakukuljičenog kaluđera koji je klečao na jastučiću iza nje, glave pognute i posve sakrivene; ako nije grešila, bio je u istoj onoj mantiji koju je monah Lorenzo njoj dao da odene kada su ono jednom zajedno išli u palatu Mareskoti.

Osećajući blagu vrtoglavicu od uzbuđenja, Đulijeta je s plahovitom proračunatošću posmatrala svoje strine i rođake. Ako bi iko otkrio da je Romeo tu, u

toj crkvi i baš te noći, zasigurno ni on ni ona, a čak ni monah Lorenzo ne bi doživeli da vide izlazak sunca. Bilo je odveć drsko, i suviše preterano za pretpostavljenog ubicu da skrnavi bdenje jasnog Tebalda kako bi se udvarao sestri od strica mrtvog junaka, i nijedan Tolomej nikada ne bi istrpeo tu uvredu.

- Jesi li pošasavio? - procedila je preko ramena. - Ubiće te ako te otkriju!

- Tvoj glas je oštiji od njihovih mačeva! - požalio se Romeo. - Molim te, budi blaga; to su možda poslednje reči koje mi govoriš.

- Đulijeta više oseti no što vide iskrenost u njegovim očima, koje su svetlucale i posmatrale je iz senke kapuljače, kada on nastavi:

- Ako zaista misliš to što si upravo rekla, uzmi ovaj... - Skinuo je prsten sa prsta i pružio joj ga - evo, dajem ti ovaj prsten...

Đulijeta zinu, ali svejedno ga uze. Bio je to zlatni pečatni prsten sa orlom Mareskotijevih, ali posredstvom Romeovih reči, *dajem ti ovaj prsten*, postao je njena burma.

- Nek vas Bog oboje blagoslovi odsad pa zauvek! - prošaputa monah Lorenzo, odlično znajući da to zauvek možda neće potrajati duže od te noći - i neka sveci na nebesima budu svedoci vašeg radosnog sjedinjenja. Sad me pažljivo slušajte. Sahrana će se održati sutra u grobnici Tolomejevih, izvan gradskih zidina...

- Čekaj! - pobuni se Đulijeta. - Polazim sada s vama, zar ne?

- *Pst!* To nije moguće! - Monah Lorenzo položi na nju i drugu ruku da je primiri. - Zaustavili bi te stražari na vratima. I u gradu je noćas preopasno...

Začuvši kako ih neko učutkuje sa suprotne strane prostorije, oboje se trgnuše od straha. Bojažljivo poglednuvši u svoje strine, Đulijeta vide kako joj pokazuju da se stiša i da ne uzrujava dodatno monu Antoniju. Stoga je s dužnim poštovanjem sagnula glavu i držala jezik za zubima dok nisu prestale da je gledaju. Zatim je, još jednom se okrenuvši, molećivo pogledala u Romea.

- Nemoj se oženiti mnome i ostaviti me! - zavapila je. - Noćas nam je prva bračna noć!

- Sutra ćemo se - prošaputa on, umalo ne pruživši ruku da joj dodirne obraz - sećati svega ovoga i smeјati se.

- Sutra - zajeca Đulijeta, u svoj dlan - možda nikad ne osvane!

- Šta god da se desi - tešio ju je Romeo - bićemo zajedno. Kao muž i žena. Kunem ti se. Na ovom svetu... ili onom.

Grobnica Tolomejevih bila je deo velikog groblja iza Porte Tufi. Još od antike, građani Sijene sahranjivali su svoje mrtve izvan gradskih zidina, i svaka plemićka porodica imala je - ponekad bespravno prisvojenu - antičku grobnicu s prikladnim brojem preminulih predaka. Hram Tolomejevih stajao je među svima njima kao mramorni dvorac u tom gradu smrti; građevina je najvećim delom bila pod zemljom, ali imala je velelepan ulaz na površini, veoma nalik grobnicama onih dostojanstvenih rimskih državnika s kojima je meser Tolomej tako voleo da se poredi.

Desetine članova porodice i bliskih prijatelja došle su na groblje na taj tužan dan, da teše Tolomeja i njegovu ženu dok im prvenca polažu na večni počinak u granitni sarkofagkoji je Tolomej prvobitno bio naručio za sebe. Bejaše greh i bruka što se tako zdrav mladić predaje svetu mrtvih; nije bilo reči koje su mogle utešiti ucveljenu majku, niti devojčicu za koju je Tebaldo bio zaručen otkad se rodila, dvanaest godina ranije. Gde će ona sada naći drugog odgovarajućeg muža, kada je na pragu zrelosti, i kad je svikla da o sebi razmišlja kao o gospodarici palate Tolomej?

Ali Đulijeta je bila previše uznemirena zbog vlastite neposredne budućnosti da bi provodila mnogo vremena u saosećanju prema svojoj ožalošćenju porodici. Takođe je bila iscrpljena od nedostatka odmora. Bdenje je potrajalo čitavu noć, i sada, kada je popodne narednog dana već dobrano odmaklo - i kada su se sve nade u uskrsnuće ispostavile uzaludne - mona Antonija je delovala kao da će se i sama pridružiti svom sinu u njegovoj preranoj smrti. Bleda i ispijena, svom težinom oslanjala se na ruke svoje braće; samo jednom se okrenula ka Đulijeti, vampirskog lica iskrivljenog od mržnje.

- Evo nje, te zmiije u mojim nadržima! - okomila se, želeći da je svi čuju. - Da nije bilo njenog besramnog ohrabrivanja, Romeo Mareskoti nikada se ne bi drznuo da podigne ruku na ovu kuću! Gledajte to spletkaroško lice! Gledajte te izdajničke suze! Kladam se da nisu za mog Tebalda, već za njegovog ubicu Romea! - Dvapat je pljunula na zemlju da se otarasi ukusa tog imena. - Vreme je da učinite nešto, braćo! Ne stojte više kao uplašene ovčice! Užasan zločin počinjen je protiv kuće Tolomej, a ubica se šepuri po gradu misleći da je iznad zakona... - Izvukla je iz šala blistavi stilet³⁵ i zamahala njime u vazduhu. - Ako ste muškarci, prevrnite ovaj grad i nađite ga, gde god se krio, pa da mu ožalošćena mati zarije ovu oštricu u njegovo crno srce!

Posle tog izliva osećanja, mona Antonija pade natrag na ruke svojoj braći, gde je visila, mlitava i kukavna, dok je povorka nastavila niz kamene stepenice u podzemnu grobnicu. Kada su se svi okupili dole, Tebaldovo telo u mrtvačkom pokrovu stavljeno je u sarkofag i obavljena je poslednja pomast.

Od početka do kraja sahrane, Đulijeta je kradomice zagledala svaki kutak tog mračnog spremišta, pokušavajući da odluči kud bi joj bilo zgodno da se sakrije. Jer plan monaha Lorenca nalagao je da posle obreda ostane u grobnici, negde gde je neće primetiti niko od ljudi koji će odlaziti, i da tamo sama sačeka da se smrkne, kada će Romeo moći bezbedno da dođe po nju. To je jedino mesto, objasnio je kaluđer, gde Tolomejevi stražari neće tako budno motriti na članove porodice, a budući da je groblje izvan gradskih zidina, Romeu kretanje neće biti ograničeno stalnim strahom od otkrivanja i hapšenja.

Kada bude izbavljena iz grobnice, Đulijeta će poći sa Romeom u izgnanstvo, i čim se budu bezbedno smestili u nekoj stranoj zemlji, napisaće tajno pismo monahu Lorencu, u kojem će mu ispričati dugu priповest o zdravlju i sreći i podstaći ga da im se pridruži čim mu to bude odgovaralo.

To je bio plan oko kojeg su se sve troje u žurbi složili prethodne noći u San Kristoforu, a Đulijeta se nije setila da njegove pojedinosti dovede u pitanje sve dok nije sama morala da dela. Dok joj je u grlu rasla mučnina, posmatrala je zapečaćene sarkofage koji su je sa svih strana okruživali - te ogromne posude smrti - pitajući se kako će pod milim bogom uspeti da se odšunja i skrije među njima a da je niko ne čuje i ne vidi.

Tek na samom kraju obreda, kada je sveštenik sve zamolio da se pognute glave pomole, Đulijeta vide šansu da se nečujno udalji od svoje neoprezne porodice i da čučne iza najbližeg sarkofaga. A kada je sveštenik sve poveo u razvučeno, melodično *amen* kako bi okončao obred, ugrabila je priliku da se na sve četiri zavuče dublje u senku, dok su joj ruke već drhtale od dodira sa hladnom, vlažnom zemljom.

Dok je sedela tamo, naslanjajući se na neravan kamen jednog sanduka i trudeći se da ne diše, članovi pogrebne povorke izlazili su iz grobnice jedan po jedan, stavljali svoje sveće na maleni oltar podno nogu razapetog Hrista, i u suzama kretali u dugu šetnju kući. Malo njih bejaše uopšte trenulo od Palija prethodnog dana, i - kao što je monah Lorenzo predvideo - niko nije imao načina da utvrdi je li broj ljudi koji su napustili grobnicu jednak broju ljudi koji su u nju ušli. Na kraju krajeva, koji bi živ čovek odabrao da ostane u jednoj podzemnoj prostoriji užasa i gnusnih mirisa, zarobljen iza teških vrata koja se ne mogu otvoriti iznutra?

Kada su svi otišli, vrata grobnice zatvoriše se uz potmuli udar. Na oltaru kraj ulaza treperile su svećice, ali tama koja sada obujmi Đulijetu dok je sedela teško dišući među grobovima svojih predaka delovala je, u svakom pogledu, potpuna.

Sedeći tamo, bez osećaja za vreme, Đulijeta polako poče da uviđa kako je smrt - više no išta drugo - stvar čekanja. Evo ih gde leže, svi njeni znameniti preci, strpljivo očekujući ono božansko kucanje na poklopcu svojih sanduka koje će im uzneti duh u bivstvovanje kakvo nisu mogli ni da zamisle dok su još bili živi.

Jedni će izaći u viteškom oklopu, možda bez uda ili oka, drugi u spavaćici, delujući bolešljivo i puni čireva; neki će biti puka uplakana čeljad, a neki njihove mlade majke, okupane krvlju...

Iako Đulijeta nije sumnjala da će, jednoga dana, takvo kucanje na svom poklopcu začuti svi koji to zaslužuju, prizor svih tih drevnih sarkofaga i pomisao na ta silna stoleća u snu ispuniše je stravom. Ali neka je bude stid, pomislila je, što je uplašena i uznemirena dok čeka Romea međ nepokretnim kamenim sanducima; šta je nekoliko teskobnih sati spram takve večnosti?

Kada su se vrata grobnice napokon otvorila, glavnina sveća na oltaru bejaše već dogorela, sem onih nekoliko što su bacale strašne, iskrivijene senke bezmalo gore od mraka. Ne zastavši čak ni da vidi da slučajno nije stigao neko drugi sem Romea, Đulijeta nestrpljivo potrča ka svom spasiocu, željna njegovog živog dodira i svežeg

vazduha.

- Romeo! - uzviknula je, tek sad se predajući slabosti. - Hvala nebesima...!

Ali čovek koji je stajao na vratima sa bakljom u ruci, i posmatrao je sa zagonetnim osmehom, nije bio Romeo; bio je to meser Salimbeni.

- Čini se - rekao je, napetim glasom koji se nije slagao s njegovim veselim raspoloženjem - da neumereno oplakuješ smrt svog brata od strica, kad ostaješ ovako u njegovom grobu. S druge strane, ne vidim tragove suza na tim rumenim obrazima. Je li moguće... - sišao je niz nekoliko stepenika, ali stao zgađivši se mirisom truleži - da je moja draga nevesta skrenula pameću? Bojim se da je tako. Bojim se da ću morati da te tražim na grobljima, mila moja, i da te pronalazim kako se luda igraš kostima i šupljim lobanjama. Ali... - napravio je pohotljivu grimasu - ni meni takve igre nisu strane. Uistinu, mislim da ćemo se lepo slagati, ti i ja.

Zaledivši se na mestu kada ga je videla, Đulijeta nije znala kako da odgovori; jedva da je razumeia šta je hteo da kaže. Na pameti joj je bio samo Romeo, i pitanje zašto nije on, već odvratni Salimbeni, došao da je izbavi iz groba. Ali to je, razume se, bilo jedino pitanje koje se nije usuđivala da postavi.

- Dođi ovamo! - Salimbeni joj pokaza da izađe iz grobnice, a Đulijeta nije znala šta bi drugo sem da poslušaa. I tako je izašla rame uz rame s njim i obrela se u crnoj noći, okružena prstenom od baklji koje su držali livrejisani Salimbenijeve stražari.

Preletevši pogledom po licima tih ljudi, Đulijeti se učini da u jednakoj meri vidi sažaljenje i ravnodušnost, ali ponajviše je uznemiri utisak da oni znaju nešto što ona ne zna.

- Ne želiš li da znaš - upita Salimbeni, uživajući u njenoj zbunjenosti - kako sam uspeo da te izbavim iz otrovnog zagrljaja smrti?

Đulijeta jedva iznađe načina da klimne glavom; s druge strane, nije to zbilja ni morala, jer Salimbeni je bio sasvim rad da nastavi svoj monolog i bez njenog pristanka.

- Na sreću po tebe - nastavio je - imao sam izvrsnog vodiča. Moji ljudi su ga primetili kako se mota u blizini, i namesto da ga odmah proburaze kopljima - kao što su im nalagala naređenja - mudro su se zapitali kakvo bi to blago moglo dovesti u iskušenje prognanog čoveka da se vrati u svoj zabranjeni grad i izloži opasnosti da bude otkriven i skonča nasilnom smrću? Njegova putanja, kao što si već pogodila, dovela nas je pravo do ovog spomenika, a pošto svi znamo da se isti čovek ne može ubiti dvaput, lako sam pogodio da njegova pobuda za silazak u grobnicu tvog brata od strica ne može biti krvožednost.

Videvši da je Đulijeta dovoljno prebledela za njegova govora, Salimbeni najzad naredi svojim ljudima da pokažu čoveka o kojem je reč, i oni to učiniše bacivši telo u svoj krug kao što mesari bacaju u stranu nezdravu lešinu za drobilicu.

Đulijeta vrisnu kada ga vide kako leži tamo, njen Romeo, krvav i izlomljen, i da je Salimbeni nije zadržao, bacila bi se na njega da mu miluje prljavu kosu i poljupcima

mu skinu krv sa usana dok mu u telu još ima života.

- Đavole ovaploćeni! - zauralala je na Salimbenija, boreći se kao zver da se oslobodi njegovog stiska. - Bog će te kazniti za ovo! Pusti me do njega, zlotvore, da umrem sa svojim mužem! Jer na prstu nosim njegovu burmu, i tako mi svih anđela nebeskih, nikada, nikada neću biti tvoja!

Konačno, Salimbeni se namršti. Zgrabivši Đulijetu za zglob, umalo joj nije slomio kost da bi pogledao prsten na njenom prstu. Kada ga se nagledao, gurnuo ju je u naručje jednog stražara i kročio napred da Romea snažno šutne u stomak. - Bedni kradljivče! - prezrivo je rekao - nisi mogao da se obuzdaš, je li? Onda znaj ovo: tvoj je zagrljaj presudio tvojoj dami! Nameravao sam da ubijem samo tebe, ali sada vidim da je i ona bezvredna kao i ti!

- Preklinjem te! - zakašlja se Romeo, mučeći se da odigne glavu sa zemlje i poslednji put vidi Đulijetu. - Pusti je da živi! Bio je to samo zavet! Nikada nisam legao s njom! Molim te! Duše mi!

- Baš dirljivo - primeti Salimbeni, gledajući u jedno pa u drugo, neuveren. - Šta ti veliš, devojko... - Uhvatio je Đulijetu za bradu - govori li istinu?

- Proklet bio! - besno reče ona, trudeći se da otrese njegovu pesnicu. - Mi smo muž i žena, i bolje ti je da me ubiješ, jer kao što sam s njim ležala u našoj bračnoj postelji, tako ću s njim leći i u naš grob!

Salimbenijev stisak se pojača. - Je l' tako? A hoćeš li se i ti zakleti u njegovu dušu? Pazi, budeš li slagala, on će noćas otići pravo u pakao.

Đulijeta pogleda u Romea, tako bednog na tlu pred njom, a očaj joj uguši reči u grlu i onesposobi je da govori - i laže - dalje.

- Ha! - Salimbeni se nad oboma trijumfalno nadvi. - Znači, ovo je jedan cvet koji nisi ubrao, ti pseto. - Šutnuo je Romea još jednom, uživajući u jaucima svoje žrtve i jecajima žene koja ga je molila da prestane. - Postarajmo se... - gurnuvši ruku u dolamu, izvadio je Romeov bodež i izvukao ga iz kanija - da ne ubereš nijedan više.

Sporim pokretom, Salimbeni zari bodež s orlom na balčaku u trbuh njegovom vlasniku a zatim ga izvuče, ostavivši mladića da se bori za dah u samrtničkom ropcu, dok mu se čitavo telo uvija oko jezive rane.

- Ne! - vrisnu Đulijeta i skoči napred, toliko izbezumljena da muškarci nisu mogli da je zadrže. Bacivši se dole kraj Romea, ona ga zagrlji, očajnički želeći da ode tamo kuda će on, i da ne ostane tu za njim.

Ali Salimbeniju bi dosta teatralnosti, i on je povuče za kosu i podiže. - Ćuti! - prasnuo je, šamarajući je dok nije poslušala. - To lelekanje nikome neće pomoći. Saberi se, i seti se da si Tolomejeva. - Zatim, pre no što je ona shvatila šta radi, skinuo joj je pečatni prsten sa prsta i bacio ga na zemlju, gde je Romeo ležao. - Odoše tvoji zaveti zajedno s njim. Nek ti bude drago što su tako lako poništeni!

Kroz koprenu od svoje krvave kose, Đulijeta vide kako stražari podižu Romeovo telo i bacaju ga niza stepenice u grobnicu Tolomejevih kao da je obična vreća žita

zavitlana u ambar. Ali nije videla da su zalupili za njim vrata, niti da su proverili je li kvaka čvrsto zabravljena. U svom užasu bejaše zaboravila da diše, a sada, napokon, jedan milostivi anđeo zatvori joj oči i pusti je da padne u zagrljaj utešnog zaborava.

V.II

I vrlina sama ponekog se časa rđavo primeni, te će porok biti; a porok se katkad dobrim delom kiti.

Posmatran s vrha zvonika Mandā, polumesečasti Kampo ličio je na ruku karata sa slikama okrenutim nadole. Baš prikladno, pomislih, za grad koji krije toliko tajni. Ko bi pomislio da ljudi poput zlog meser Salimbenija mogu cvetati na tako prekrasnom mestu - ili tačnije, da im je to dozvoljeno.

U dnevniku maestra Ambrođa nije bilo ničega što je ukazivalo na to da je taj srednjovekovni Salimbeni imao ikakvih iskupljujućih osobina - kao što su Eva-Marijina velikodušnost ili Alesandrov šarm - a čak i ako jeste, to nije menjalo činjenicu da je svirepo ubio sve Đulijetine voljene, s izuzetkom monaha Lorenca i njene sestre Đanoce.

Veći deo noći nisam mogla da se smirim zbog brutalnih događaja opisanih u dnevniku, a mali broj preostalih stranica govorio mi je da se bliži gorak kraj. Bojala sam se da Romeo i Julija neće doveka živeti srećno; njihov život u tragediju nije pretvorila samo književna akrobatika, već čvrste činjenice. Koliko sam mogla da vidim, Romeo je već bio mrtav, uboden u stomak onim prokletim bodežom - *mojim* bodežom - a Đulijeta je sada bila u kandžama morskog neprijatelja. Ostajalo je samo da se vidi hoće li i ona umreti pre no što ponestane strana.

Možda zato nisam bila dobro raspoložena dok sam stajala tog jutra na vrhu zvonika Mandā, čekajući da se pojavi moj Romeo na motociklu. Ili sam možda bila zabrinuta jer sam i te kako dobro znala kako nije trebalo da dolazim. Koja žena pristaje na sastanak na vrhu tornja s nekim koga ne poznaje? I koji muškarac provodi noći s kacigom na glavi, spuštenog vizira, komunicirajući s ljudima putem teniskih loptica?

Ali bila sam tu.

Jer ako je taj tajanstveni čovek zaista bio potomak srednjovekovnog Romea, naprosto sam morala da ga vidim. Stoga što je prošlo više od šeststo godina otkad su naše pretke razdvojile izuzetno nasilne okolnosti, a od tada do sada, njihova nesrećna romansa postala je jedna od najvećih ljubavnih priča koje je svet ikada čuo.

Kako ne bih bila uzbuđena? Svakako je trebalo da budem zagrejana idejom da je jedan od mojih istorijskih likova - bez ikakve sumnje najvažniji od svih, bar meni - napokon oživeo. Još otkad mi je maestro Lipi stavio do znanja da noću po Sijeni

vršlja jedan savremeni Romeo Mareskoti, ljubitelj umetnosti i dobrog vina, potajno sam sanjala o sastanku. No sada kada je taj sastanak konačno bio preda mnom - ugovoren crvenim mastilom i potpisan viticom - shvatila sam da zapravo osećam mučninu... mučninu kakvu osećaš kada izdaješ nekoga čiju naklonost ne možeš priuštiti da izgubiš.

Taj neko, uvidela sam, sedeći na kruništu što gleda na grad koji je u isto vreme bolno lep i neodoljivo osion, bio je Alesandro. Da, on je bio Salimbeni, i ne, nimalo nije voleo mog Romea, ali njegov osmeh - kada bi mu dozvolio da se pojavi - bio je tako iskren i zarazan da sam se već bila upecala.

S druge strane, to je bilo besmisleno. Poznavali smo se nedelju dana, ne više, i najveći deo tog vremena neprestano smo se svađali, što je revnosno podsticala moja predrasuda puna porodica. Čak i Romeo i Đulijeta - oni pravi - nisu se mogli pohvaliti takvim početnim neprijateljstvom. Bilo je ironično što priča o našim precirna treba tako da se vrati na početak, ostavljajući nas da ličimo na šekspirovske junake u pokušaju, a u isto vreme ozbiljno zamenivši uloge u našem malom ljubavnom trouglu.

Tek što sam dozvolila sebi da priznam kako sam zaljubljena u Alesandra, međutim, počeo da mi biva žao Romea s kojim je upravo trebalo da se sastanem. Sudeći po mom rođaku Pepu, on je pobjegao u inostranstvo od zlobe koja je njega i njegovu majku oterala iz grada, i šta god bio krajnji cilj njegovog povratka u Sijenu, vrlo verovatno je sve stavio na kocku ponudivši da se danas sastane sa mnom na zvoniku Mandža. Samo za to dugujem mu zahvalnost.

A čak i ako nije ravan Alesandru, najmanje što mogu da učinim jeste da mu pružim priliku da me zadivi, ako je to ono što želi, a ne da tvrdoglavo za njega zatvorim srce kao što je Đulijeta zatvorila srce za Parisa kada je upoznala Romea. Ili... možda ishitreno donosim zaključke. Možda on samo želi da porazgovara sa mnom. Ako je tako, biće to, iskreno, olakšanje.

Kada sam najzad začula korake na stepenicama, ustala sam sa svoje izvidnice na kamenom kruništu i krutim rukama očistila haljinu, psihički se pripremajući za kvazi legendarni susret koji je upravo trebalo da se odigra. Ali malčice je potrajalo dok se moj heroj nije popeo na sam vrh zavojitog stepeništa, i dok sam stajala tamo, spremna da mi se on sviđi, nisam mogla a da ne primetim da sam - sudeći po njegovom teškom disanju i tome kako je poslednji deo puta vukao noge - od nas dvoje, ja u daleko boljoj formi.

Tada se, napokon, pojavio moj zadihani progonitelj, s kožnim odelom preko jedne ruke i kacigom koja se klatila s druge, i najednom više ništa nije imalo smisla.

Bila je to Dženis.

Bilo bi teško odrediti tačan trenutak kada je moj odnos sa Dženis počeo da se

kviri. Detinjstvo nam jeste bilo puno sukoba, ali tako je sa detinjstvom većine ljudi, no najveći deo čovečanstva uspe da dostigne zrelost a da ne prestane sasvim da voli brata ili sestru.

To nije bio slučaj s nama. Sada, sa dvadeset pet godina, nisam se više sećala kada sam poslednji put zagrlila svoju sestru, niti kada sam s njom povelala razgovor koji se nije izopačio u detinjasto pljuvanje. Kad god bismo se srele, bilo bi to kao da ponovo imamo osam godina, i spale bismo na najprimitivnije oblike raspravljanja. „Jer ja tako kažem!“ i „Ja sam se toga prvi setio!“ uglavnom su izrazi koje većina ljudi drage volje ostavi iza sebe kao ostatke jednog varvarskog doba, kao što ostavi igračke i cucle; za mene i Dženis oni su bili filozofski kameni temeljci čitavog našeg odnosa.

Tetka Rouz je smatrala da će s vremenom sve doći na svoje, dok god postoji ravnopravna raspodela ljubavi i slatkiša. Kad god bismo joj se obratile da u nečemu presudi, ona bi se slučaja zasitila još pre no što bi ga čula - na kraju krajeva, on bi bio samo jedan od mnogih koji su se oko nje gomilali - i dala bi nam uobičajeni odgovor koji bi imao veze sa deljenjem, ili time da jedna prema drugoj treba lepo da se ophodimo. - De, de! - rekla bi, posegnuvši ka kristalnoj činiji sa čokoladnim perecama koja je stajala na stolu, nadomak njene naslonjače. - Budite dobre devojčice! Džuli, budi fer prema Dženis, i dozvoli joj da od tebe pozajmi... - šta god bilo u pitanju... lutku, knjigu, kaiš, torbu, šešir, čizme - ... da bismo svi ovde imali malo mira, za ime boga!

I tako bismo od nje, neizbežno, odlazile sa čitavim novim osinjim gnezdrom, dok bi se Dženis kikotala zbog mojih gubitaka i svojih neočekivanih dobitaka. A moje stvari je želela zato što su se njene pokvarile ili „umorile“, i bilo joj je lakše da uzme moje no da zaradi novac i kupi nove. I tako bismo se udaljile od naslonjače nakon još jedne preraspodele bogatstva u kojoj bi ona uzela ono što je moje i zamenila ga samo suvom čokoladnom perecom iz činije. Uprkos svim svojim pričama o tome šta je fer, tetka Rouz je bila večiti izazivač neželjenih posledica; čitav pakleni put mog detinjstva bio je popločan njenim dobrim namerama.

Kada sam išla u srednju školu, više se nisam čak ni trudila da joj se obraćam za pomoć, već sam trčala pravo u kuhinju da se žalim Umbertu, koji je - u mom sećanju - uvek bio usred oštrenja noževa, uz treštanje opere. Kad god bih pribegla starom „Ali to nije fer!“, on bi uzvratio sa: „Ko ti je rekao da je život fer!“, a kad bih se konačno smirila, upitao bi me: - Dakle, šta želiš da ja povodom toga uradim?

Bivajući sve starija i mudrija, naučila sam da je ispravan odgovor na to pitanje: - Ništa. Moram sama nešto da uradim. - I to je bilo tačno. Nisam trčala kod njega zato što sam zbilja želela da izgrdi Dženis - premda bi to bilo lepo - već zato što se on nije plašio da mi, na svoj način, kaže da sam bolja od nje i da od života zaslužujem više. Ali, kada bi to rekao, na meni bi ostalo da to i uzmem. Jedina nevolja bila je u tome što mi nikada nije rekao kako.

Čitav život, činilo se, trčala sam unaokolo podvijenog repa, trudeći se da

pronađem prilike koje mi Dženis nekako ne može ukrasti ili pokvariti, ali gde god ja zakopala svoja blaga, ona bi ih redovno nanjušila i izgrizla do neprepoznatljivosti. Kada bih sačuvala svoje nove satenske baletanke za priredbu povodom kraja sezone, otvorila bih kutiju i otkrila da ih je ona probala i ostavila trake zamršene, a jednom, pošto sam na času likovnog potrošila nekoliko sedmica na pravljenje kolaža umetničkih klizača, ona je, čim sam ga donela kući, na njega zalepila izrezak Velike ptice iz *Ulice Sezam*.

Koliko god daleko pobegla, ili u koliko god se truleži uvaljala da sakrijem svoj miris, ona bi uvek dotrčala za mnom, s jezikoim koji joj visi iz usta, da razigrano i nestašno skakuće oko mene i da se pokaki posred mog puta.

Dok sam stajala tamo na zvoniku Mandā, sve me je to strefilo odjednom - moji nebrojeni razlozi što mrzim Dženis. Bilo je to kao da je neko u mojoj glavi pokrenuo projekciju slajdova s ružnim uspomnama, i ja osetih nalet besa kakav nikada nisam osetila ni u čijem drugom društvu.

- Iznađenje! - reče ona sada, bacivši kožno odelo i kacigu i raširivši ruke da zapljeska.

- Šta, kog đavola - naposletku sam izustila, dok mi je glas drhtao od gneva - ti radiš ovde? Jesi li me to ti jurila unaokolo na onom bezveznom motoru? A pismo... - izvukla sam iz tašne onu rukom pisanu poruku, zgužvala je u lopticu i zavitlala na nju. - Koliko misliš da sam glupa?

Dženis se isceri, uživajući u mom besu. - Toliko glupa da se popneš na ovaj zvonik!... O! - Napravila je izraz lažnog saosećanja koji je patentirala kada je imala pet godina. - je l' to? Stvavno si mislila da sam Romeo?

- U redu - rekla sam, trudeći se da nadjačam njen smeh - lepo si se zabavila. Nadam se da je bilo vredno leta. A sad izvini, volela bih da ostanem, ali radije ću otići da gurnem glavu u bide.

Probala sam da je zaobiđem kako bih stigla do stepenica, ali ona smesta uzmače, zaprečivši mi prilaz vratima. - Bogami nećeš! - procedila je kroz zube, a izraz lica promeni joj se iz vedrog u oblačno. - Dok mi ne daš moj deo!

Lecnuh se. - Molim?

- Neće moći ovog puta - kazala je, očiju neobično bistrih. Da je nisam bolje poznavala, rekla bih da se za promenu okušava u ulozi oštećene strane. - Bankrotirala sam. Nemam više ni prebijene pare.

- Pa dobro, okreni broj za pomoć milionerima! - odvratila sam, odmah se ubacivši u naš stari sestrinski odnos. - Mislila sam da si nedavno od nekog nasledila određenu imovinu? Od nekog koga smo obe poznavale?

- O, haha! - Dženis se kiselo osmehnu. - Da, to je bilo neprocenljivo vredno. Dobra stara tetka Rouz i njeni ziloni.

- Nemam pojma - rekla sam, zavrtevši glavom - zašto kukaš. Poslednji put kada sam te videla, upravo si bila dobila na lutriji. Ako želiš još novca, ja sam poslednja

osoba s kojom bi trebalo da razgovaraš. - Ponovo sam pokušala da se probijem do vrata, i ovoga puta, bila rešena da uspem. - Sklanjaj mi se s puta - rekla sam. I začudo, ona se sklonila.

- Vidi ti nju! - podrugnula se dok sam prolazila pored nje. Da nisam znala da je tako nešto nemoguće, možda bih u njenim očima videla ljubomoru. - Odbegla princeza. Koliko si mog nasledstva spiskala na odeću? A?

Kada sam samo nastavila da hodam čak i ne zastavši da joj odgovorim, čula sam kako žurno skuplja svoju opremu i polazi za mnom. Čitavim putem niza zavojite stepenice bila mi je za petama, vičući za mnom prvo ljutito, zatim frustrirano, i na kraju sa nesvojstvenim očajem. - Čekaj! - vikala je, koristeći kacigu kao branik od ciglenog zida. - Moramo da pričamo! Stani! Džuls! Pa stvarno!

Ali ja nisam imala nameru da stanem. Ako Dženis zaista ima nešto važno da mi kaže, zašto mi to nije odmah rekla? Čemu te smicalice s motociklom i crvenim mastilom? I zašto je protraćila naših pet minuta na zvoniku na svoje uobičajene kerefeke? Ako je, kao što je nagovestila u svom malom govoru, već uspela da proćerda tetka-Rouzinu imovinu, onda i te kako razumem zašto je frustrirana. Ali to je, kako ja to vidim, bez ikakvog zbora, samo njen problem.

Čim sam stigla na dno zvonika, udaljila sam se od palate Publiko i prešla Kampo odlučnim dugim korakom, ostavivši Dženis u njenom škripcu. Dukati monster bio je parkiran tačno ispred zgrade, kao limuzina na dodeli Oskara, i koliko sam mogla da vidim, najmanje trojica policajaca strpljivo su čekali - mišićavi i podbočeni i s naočarima za sunce - povratak njegovog vlasnika.

Malenin espresso-bar bio je jedino mesto na koje sam se setila da odem, gde me Dženis neće odmah pronaći. Ako bih se vratila u hotel, računala sam, ona bi se pojavila u roku od nekoliko minuta da nastavi s pravljenjem osmica pod mojim balkonom.

Stoga sam maltene otrčala skroz do Pjace Postjerla, osvrćući se svakih desetak koraka kako bih se uverila da me ne prati, grla i dalje stegnutog od srdžbe. Kada sam napokon banula na vrata bara, zalupivši ih za sobom, Malena me pozdravi provalom smeha. - *Dio mio!* Otkud ti ovde? Deluješ kao da piješ previše kafe.

Videvši da nemam čak ni daha da joj odgovorim, okrenula se i sipala mi visoku čašu česmovače. Dok sam pila, naslonila se na šank sa izrazom bestidne radoznalosti. - Neko ti... zadaje muke? - nabacila je, nagovestivši izrazom lica da, ukoliko je to slučaj, ima nekoliko rođaka - pored frizera Luidija - koji bi mi vrlo rado pomogli.

- Pa... - rekla sam. Ali odakle početi? Osvrnuvši se oko sebe, odahnula sam videvši da smo gotovo same u baru, i da su ostali gosti obuzeti sopstvenim razgovorima. Sinulo mi je da je to prilika kojoj sam se nadala još otkad je Malena prethodnog dana pomenula porodicu Mareskoti.

- Jesam li te dobro čula... - počela sam, skočivši pre no što sam stigla da se predomislim. - Jesi li rekla da se prezivaš *Mareskoti*?

Začuvši pitanje, Malena se razdragano nasmeši. – *Certamente!* Rodila sam se kao Mareskotijeva. Sada sam udata, ali... - pritislula je ruku na srce - ovde ću uvek biti Mareskotijeva. Jesi li videla palatu?

Klimnula sam glavom s ljubaznom živahnošću, setivši se prilično bolnog koncerta na kojem sam dva dana ranije bila sa Eva-Marijom i Alesandrom. - Prelepa je. Pitala sam se... Neko mi je rekao... - Ukopavši se, osetila sam kako mi se neprijatnost penje u obrazu kada sam shvatila da ću, kako god sročila naredno pitanje, napraviti budalu od sebe.

Videvši kako sam se usplahirila, Malena iskopa ispod šanka bocu nečeg domaćeg - nije morala čak ni da gleda - i sunu oveću čašicu u moju čašu vode. - Izvoli - rekla je. - Specijalitet Mareskotijevih. Vратиće ti osmeh na lice. *Čin čin.*³⁶

- Deset ujutru je - pobunila sam se, nemajući nimalo želje da probam tu mutnu tečnost, bez obzira na njeno poreklo.

- Ma! – slegnula je ramenima. - Možda je deset sati u Firenci... Pošto sam pokorno progutala najodvratniji napitak još od Dženisinog pokušaja da napravi pivo u ormaru u svojoj sobi - usput udelivši i kompliment - najzad sam osetila kako sam zaslužila pravo da pitam: - Jesi li u srodstvu s tipom po imenu Romeo Mareskoti?

Kada je Malena čula moje pitanje, maltene jezivo se preobrazila. Ako mi je samo časak ranije bila najbolja drugarica, nalakćena da sasluša šta me muči, sada se naglo uspravila i otresito začepila bocu. - Romeo Mareskoti je - reče, uzevši moju praznu čašu i brišući šank zamahujući krpom kao da je bič - mrtav. - Tek tada me je pogledala u oči, i tamo gde je trenutak ranije bila ljubaznost, videla sam samo bol i sumnjičavost. - Bio mi je rođak. Zašto?

- O! - Razočaranje mi protrese čitavo telo, ostavivši me sa čudnovatom vrtoglavicom. Ili je posredi bilo piće. - Strašno mi je žao. Nije trebalo da... - Sada, pomislih, verovatno nije vreme da joj kažem kako je moj rođak Pepo podozrevao da Romeo stoji iza provale u muzej. - Radi se samo o tome da mi je maestro Lipi, onaj umetnik... rekao da ga poznaje.

Malena frknu, ali je bar delovala kao da joj je laknulo. - Maestro Lipi - prošaputala je, kružeći prstom oko uha - priča s duhovima. Ne slušaj ga. On je... - tražila je neku prikladnu reč, ali nijednu nije pronašla.

- Postoji još neko - kazala sam, računajući da bih mogla jednom zasvagda sve to da izbacim iz sebe. - Šef obezbeđenja u banci Monte Paski. Alesandro Santini. Poznaješ ga?

Malenine oči nakratko se razrogačiše od iznenađenja, zatim se brzo suziše. - Sijena je malo mesto. - Iz toga kako je to rekla znala sam da se u svemu tome krije nešto mutno.

- Zašto - nastavila sam tiše, nadajući se da moja pitanja neće dodatno otvoriti staru

ranu - misliš da bi neko išao okolo i govorio da je tvoj rođak Romeo i dalje živ?

- On je to rekao? - Malena mi je napregnuto proučavala lice, pre ispunjena nevericom no tužna.

- To je duga priča - rekla sam - ali svodi se na to da sam *ja* zapitkivala o Romeu. Jer ja sam... Đulijeta Tolomej.

Nisam očekivala da će razumeti implikacije iza mog imena u vezi s Romeovim, ali iz njenog zaprepaštenog lica zaključila sam da zna tačno ko sam, i ja i moja pretkinja. Kada je obradila tu neočekivanu vest, reagovala je krajnje ljupko: pružila je ruku i štipnula me za nos.

- *Il gran disegno*³⁷ - promrmljala je. - Znala sam da postoji razlog što si došla kod mene. - Onda je zastala, kao da nešto želi da kaže, ali zna da ne bi trebalo. - Jadna Đulijeta - rekla je umesto toga, sa osmehom saosećanja - volela bih da ti mogu reći da je živ, ali... ne mogu.

Kada sam konačno otišla iz espresso-bara, bila sam već potpuno zaboravila na Dženis. Stoga sam se neprijatno iznenadila kada sam je zatekla kako me čeka odmah tu ispred bara, udobno naslonjena na zid kao kaubojka koja prekraćuje vreme dok se salun ne otvori.

Čim sam je videla kako tamo stoji i trijumfalno se široko smeši jer mi je ušla u trag, sve mi se vratilo - motocikl, koža, zvonik, svađa - i ja glasno uzdahnuh i zakoračih u suprotnom smeru, zaista ne mareći kuda idem dok god ona ne ide za mnom.

- U čemu je fora s tobom i tom zamamnom mladom mamom tamo unutra? - Dženis se gotovo saplitala o sopstvene noge da bi držala korak. - Pokušavaš da me napraviš ljubomornom?

Tad mi se već bila toliko smučila da sam stala nasred Pjace Postjerla i okrenula se da se proderem na nju: - Stvarno moram da ti nacrtam? Pokušavam da te se otarasim!

Za svih naših zajedničkih godina izgovorila sam svojoj sestri mnoge gadosti, i ta nije bila ni izdaleka najgora. No možda zbog nepoznatog terena, pogodila ju je pravo međ oči, i na tren mi se učini da je preneražena kao da će zaplakati. Zgađeno sam joj okrenula leđa i nastavila da hodam, napravivši između nas određeni razmak pre no što me je ona – ponovo - posrćući sustigla, dok su joj se čizme sa stiletima krivile na ovu ili onu stranu po kaldrmi.

- U redu! - uzviknula je, mašući rukama radi ravnoteže. - Izvini za motor, u redu? I izvini za pismo. U redu? Nisam znala da ćeš to tako primiti. - Videvši da niti odgovaram niti usporavam, zastenjala je i nastavila da ide, i dalje ne uspevajući da me sustigne. - Slušaj, Džuls, znam da si ljuta. Ali zbilja moramo da pričamo. Sećaš se tetka Rouzinog testamenta? Bio je *laž-joj!*

Mora da je nešto bila uganula, jer kada sam se okrenula da pogledam, Dženis je

sedela nasred ulice, trljajući članak na nozi.

- Šta si rekla? - oprezno sam upitala, vrativši se nekoliko koraka. - To o testamentu?

- Čula si me - smrknuto je kazala, gledajući u svoju slomljenu potpeticu - čitava priča bila je laž. Mislila sam da si i ti deo toga, zato sam se i pritajila, ali... voljna sam da ti poverujem.

Moja zla bliznakinja nije imala povoljnu nedelju. Za početak, rekla mi je, hramljući s rukom oko mog vrata, da je otkrila da naš porodični advokat, gospodin Galager, zapravo nije gospodin Galager. Kako? Pa, pojavio se *pravi* gospodin Galager. Drugo, testament koji nam je on pokazao posle sahrane bio je puka izmišljotina. Tetka Rouz zapravo nije imala ništa što bi ikome ostavila, i biti njen naslednik značilo bi naslediti samo dug. Treće, dan pošto sam otišla, u kuću su došla dva policajca i digli Dženis frku što je uklonila žutu traku. Koju žutu traku? Pa, traku koju su obmotali oko kuće kada su otkrili da je ona mesto zločina.

- Mesto zločina? - Iako je sunce bilo visoko na nebu, podišla me je jeza. - Želiš da kažeš da je tetku Rouz neko *ubio*?

Dženis slegnu ramenima najbolje što je mogla, mučeći se da održi ravnotežu. - Sam bog zna. Po svemu sudeći, bila je sva u modricama, premda je, navodno, umrla u snu.

- Dženis! - Nisam znala šta da kažem, sem da je ukorim što je tako neozbiljna. Te neočekivane vesti - da tetka Rouz možda nije umrla mirno, kao što je Umberto opisao - stegnuše mi se oko vrata kao omča, umalo me ne udavivši.

- Šta? - breknula se ona, glasa nabijenog emocijama. - Misliš da je bilo zabavno sedeti čitave noći u onoj sobi za saslušanje i... odgovarati na pitanja o tome jesam li je ili nisam... - jedva je uspela da izgovori - stvarno volela.

Pogledala sam u njen profil, pitajući se kada sam poslednji put videla svoju sestru kako plače. S razmazanom maskarom i odećom poremećenom od pada, delovala je kao ljudsko biće, i gotovo dopadljivo, možda zbog bolnog članka, tuge i sveg razočaranja. Namah shvativši da, za promenu, *ja* moram da budem snažna, bolje sam je uhvatila i potrudila se da zasad potisnem sve misli o jednoj tetki Rouz. - Ne kapiram! Gde je, zaboga, bio Umberto?

- Ha! - Pitanje dade Dženis povoda da povрати malo svog žara.

- Misliš *Lučano*? - Pogledala je u mene da vidi jesam li valjano zapanjena. - Tako je. Dobra stara Ptičica bila je begunac, razbojnik, gangster... biraj. Svih ovih godina krio se u našem ružičnjaku dok su ga tražili panduri i mafija. Po svoj prilici, pronašli su ga - njegovi stari pajtaši mafijaši - i on je samo... - slobodnom rukom pucnula je prstima u vazduhu - puf, nestao!

Stala sam da dođem do daha, gutajući kako ne bih povratila Malenin specijalitet

Mareskotijevih koji je trebalo da me usreći, ali koji je umesto toga imao ukus strahovite tuge. - Da se ne zove on slučajno... Lučano Salimbeni?

Dženis se zbog tog mog pitanja toliko zabezegnula da je posve zaboravila kako ne može da se oslanja na levu nogu. - Bokte! - uzviknula je, sklonivši mi ruku s ramena. - Ti zaista *jesi* deo ovog sranja!

Tetka Rouz je govorila da je Umberta unajmila zbog njegove pite s trešnjama. Mada je to u izvesnoj meri bilo tačno (on je oduvek pravio vrhunske slatkiše), činjenica je da je bez njega bila bespomoćna. On se starao o svemu, o kuhinji, vrtu, održavanju cele kuće, ali što je bilo za još veće divljenje, polazilo mu je za rukom da odaje utisak kako je njegov doprinos tričav u poređenju s ogromnim poslovima koje obavlja tetka Rouz. Kao što su aranžiranje cveća za trpezu ili traženje teških reči u Oksfordovom rečniku engleskog jezika.

Istinska Umbertova genijalnost ležala je u njegovoj sposobnosti da nas uveri kako smo samoodržive. Bezmalom kao da bi propao u svojim nastojanjima ako bismo uspele da u sreći koja nas okružuje prepoznamo njegove prste; bio je kao celogodišnji Deda Mraz koji voli da donosi poklone samo onima koji čvrsto spavaju.

Kao i većina događaja u našem detinjstvu, Umbertov dolazak na prag našeg američkog života bio je obavijen velom ćutanja. Ni Dženis ni ja nismo se sećale vremena kada on nije bio tu. Kada smo povremeno, pod budnim okom punog meseca, ležale u svojim posteljama i prevazilazile jedna drugu u sećanju na svoje egzotično detinjstvo u Toskani, Umberto je uvek nekako bio prisutan.

Na neki način volela sam ga više no što sam ikada volela tetku Rouz, jer je on uvek bio na mojoj strani i zvao me svojom malom princezom. To nikada niko nije rekao, ali sigurna sam da smo sve osećale njegovu osudu Dženisinog sve rđavijeg ponašanja i neupadljivu podršku meni, kad god bih odlučila da ne oponašam njen bezobrazluk.

Kad bi ga Dženis zamolila za priču za laku noć, dobila bi kratku moralnu pridiku u kojoj bi na kraju nekome bila odrubljena glava; kada bih se ja sklupčala na klupi u kuhinji, on bi doneo posebne kolačiće u limenoj kutiji i pričao mi priče koje su išle u nedogled, priče o vitezovima i lepim devama, i zakopanim blagom. A kada sam dovoljno odrasla da bih shvatila, uveravao me je da će Dženis ubrzo biti kažnjena. Kuda god u životu bude pošla, nosiće sa sobom svoj komad pakla od kojeg ne može pobeći, jer taj pakao je u njoj, i s vremenom će uvideti da je sama sebi najgora kazna. S druge strane, ja sam princeza, i jednoga dana - samo ako se budem klonila loših uticaja i nepopravljivih grešaka - upoznaću lepog princa i pronaći svoje čarobno blago.

Kako sam mogla da ga ne volim?

Bilo je dobrano prošlo podne kada smo napokon podelile sve novosti. Dženis mi

je rekla sve što je policija imala da kaže o Umbertu - ili tačnije Lučanu Salimbeniju - što nije bilo mnogo, a ja njoj zauzvrat ispričala sve što mi se desilo otkad sam stigla u Sijenu, što jeste bilo mnogo.

Na kraju smo ručale na Pjaci del Merkato, s pogledom na Via dei Malkontenti i duboku, zelenu dolinu. Konobar nas je obavestio kako se iza doline pruža turoban jednosmerni put, Via di porta đusticija, na čijem su kraju - u staro doba - javno pogubljivali zločince.

- Prekrasno - reče Dženis, srčući čorbu ribolita, nalakćena na sto, već odavno zaboravila na svoju kratku tugu - nije ni čudo što se staroj Ptičici nije ovamo vraćalo.

- I dalje ne mogu da verujem - promrmljala sam, mrljajući po tanjiru. Dovoljno mi je bilo da gledam Dženis kako jede pa da izgubim apetit, da i ne pominjem iznenađenja koja je donela sa sobom. - Ako je on zbilja ubio mamu i tatu, zašto nije ubio i nas?

- Znaš - reče Dženis - ponekad sam mislila da hoće. Imao je taj pogled serijskog ubice.

- Možda je - ukazala sam - osećao grižu savesti zbog toga što je učinio...

- Ili je možda - prekinu me Dženis - znao da smo mu potrebne - ili bar *ti* - da bi dobio maminu kutiju od gospodina Makaronija.

- Pretpostavljam - kazala sam, trudeći se da primenim logiku tamo gde logika nije bila dovoljna - da je možda on unajmio Bruna Kareru da me prati?

- Pa očigledno! - prevrnu očima Dženis. - A možeš biti sigurna i da upravlja tvojim malim babojepcem.

Prostrelila sam je pogledom koji nije ni primetila. - Nadam se da ne govoriš o Alesandru?

- Mmm, Alesandro... - Vrtela je na jeziku njegovo ime. - Moram priznati, Džuls, da ga je vredelo čekati. Šteta što već spava s Ptičicom.

- Odvratna si - rekla sam, ne dozvoljavajući joj da me izbaci iz takta - i grešiš.

- Stvarno? - Dženis nije volela da ne bude u pravu. - Onda mi objasni zašto ti je provalio u hotelsku sobu?

- Šta?

- O, da... - Nije žurila dok je poslednje parče hleba umakala u maslinovo ulje. - One noći kad sam te spasla od Gumiđona Bruna, a ti se naljoskala kod artmajstera... Alesandro je imao ludu žurku u tvojoj sobi. Ne veruješ mi? - Gurnula je ruku u džep, rado izašavši u susret mojoj sumnjičavosti. - Onda pogledaj ovo.

Izvadila je mobilni telefon i pokazala mi niz mutnih fotografija nekoga ko se penje na moj balkon. Bilo je teško reći je li to zaista Alesandro, ali Dženis je uporno tvrdila da *jeste*, a ja sam je poznavala dovoljno dugo da bih trzaje oko njenih usana prepoznala kao iskrenost.

- Žao mi je - kazala je, maltene kao da to zaista misli - znam da ti je ovo upropastilo tvoju malu maštariju, ali mislila sam da bi želela da znaš kako tvoj Vini

Pu nije u igri samo zbog meda.

Bacila sam joj natrag telefon ne znajući šta da kažem. Za minula dva sata bilo je i suviše toga što je trebalo progutati, a ja sam nedvojbeno bila dostigla svoju tačku zasićenja. Prvo Romeo...- mrtav i pokopan. Zatim Umberto... iznova rođen kao Lučano Salimbeni. A sad Alesandro...

- Ne gledaj me tako! - besno procedi Dženis, svrgnuvši me s te visoke moralne pozicije sa uobičajenom spretnošću. - Činim ti uslugu! Zamisli da si pala na tog tipa, samo da bi otkrila kako je od početka jurio porodične dragulje.

- Što mi ne učiniš još jednu uslugu - rekla sam, naslonivši se na stolicu kako bih se što više udaljila od nje - i ne objasniš mi kako si me uopšte pronašla? I u čemu je fora s onim glupavim pretvaranjem da si Romeo?

- Ni reči zahvalnosti! Priča mog života! - Dženis ponovo gurnu ruku u džep. - Da se nisam zatekla tu da oteram Bruna, sada bi možda bila mrtva. Ali za to te nije briga. Zvoc, zvoc, zvoc! Ovo je *pravo* pismo od *prave* tetke Rouz, koje mi je dao *pravi* gospodin Galager. Obavezno duboko udahni. To je sve što nam je ostavila.

Dok je ona, drhtavih ruku, pripaljivala svoju cigaretu za tu sedmicu, otrla sam s pisma nekoliko mrvica i izvadila ga iz koverta. Bilo je na osam listova hartije, ispunjenih tetka-Rouzinim rukopisom, i ako je datum bio tačan, ona ga je bila ostavila gospodinu Galageru nekoliko godina ranije.

Evo šta je u njemu pisalo:

Najdraže moje devojke,

Često ste me pitale o svojoj majci, a ja vam nikada nisam rekla istinu. Bilo je to za vaše dobro. Bojala sam se da ćete, ako budete znale kakva je bila, želeti da budete iste takve. Ali ne želim da to sa sobom odnesem u grob, i stoga evo svega što sam strahovala da vam kažem.

Znate da je Dajen došla da živi sa mnom kada su joj umrli roditelji i mlađi brat. Ali nikada vam nisam ispričala kako su oni umrli. Bilo je to veoma tužno, i veliki udarac za nju, i mislim da to nikada nije prebolela. Doživeli su saobraćajni udes u jednoj jezivoj prazničnoj gužvi, a Dajen mi je rekla da su se raspravljali, i da je ona kriva što se svađala s bratom. Bilo je Badnje večer. Mislim da nikada sebi nije oprostila.

Nikada nije htela da otvara svoje poklone. Bila je veoma pobožna devojčica, mnogo više od svoje stare tetke, posebno na Božić. Volela bih da sam joj mogla pomoći, ali u ono vreme ljudi nisu stalno trčali lekarima.

Najviše se zanimala za rodoslov. Verovala je da naša porodica potiče po ženskoj liniji od italijanskog plemstva, i rekla mi da joj je, pre no što je umrla, moja majka poverila jednu veliku tajnu. Bilo mi je veoma čudno što je majka ispričala svojoj unuci nešto što nikada nije rekla ni meni ni Mariji, svojim

rođenim ćerkama, i nikada nisam poverovala ni u šta od toga, ali Dajen je bila izuzetno tvrdoglava i uporno tvrdila kako potičemo od Šekspirove Julije, i da nam je loza ukleta. Rekla je i da je upravo to razlog što jadni Džim I ja nikada nismo imali dece, i što su njeni roditelji i brat morali da umru. Nikada je nisam ohrabrivala kada je tako govorila, samo sam je puštala da priča. Kada je umrla, stalno sam razmišljala o tome kako je trebalo na neki način da joj pomognem, ali kako je sada prekasno.

Jadni Džim i ja pokušali smo da nateramo Dajen da diplomira, ali njoj đavo nije dao mira. Pre no što smo se opasuljili, otišla je u Evropu sa svojim rancem, i prvo što sam sledeće saznala, iz njenog pisma, bilo je da se udaje za nekog italijanskog profesora. Nisam otišla na venčanje. Jadni Džim je u to vreme bio veoma bolestan, a kada je umro nije mi se putovalo. Sad zbog toga žalim. Dajen je bila sama samcica, i rodila je blizakinje, a posle toga je izbio onaj užasni požar u kom joj je poginuo muž, te ga nisam čak ni upoznala, jadnička.

Mnogim pismima nagovarala sam je da se vrati kući, ali Dajen to nije želela, zadrto stvorenje kakvo je bila, bog da joj dušu prosti. Kupila je vlastitu kuću, i neprestano ponavljala kako želi da nastavi muževljevo istraživanje. Preko telefona mi je rekla da je čitav život provela u potrazi za porodičnim blagom koje bi moglo skinuti kletvu, ali ja u to nisam verovala. Rekla sam joj da je veoma budalasto udati se za nekoga iz sopstvene porodice, čak i ako ti je taj neko tek ne znam ni ja koje koleno, ali ona je rekla da je morala, jer ona od svoje majke i bake ima gene Tolomejevih, dok on ima prezime Tolomej, i da to dvoje moraju ići zajedno. Sve je to bilo krajnje čudno, ako pitate mene. Vas dve ste krštene u Sijeni kao Đulijeta i Đanoca Tolomej. Vaša majka je rekla da su ta imena porodična tradicija.

Svim silama trudila sam se da je nateram da dođe kući - samo u posetu, rekla sam. Čak smo kupile i karte. Ali bila je pre zauzeta svojim istraživanjem, i stalno je govorila kako je veoma blizu da pronađe blago, i kako mora da se sastane s jednim čovekom zbog nekog starog prstena. Jednog jutra primila sam poziv od policajca iz Sijene, koji mi je rekao da se desila strašna nesreća, i da je vaša jadna majka mrtva. Kazao mi je da ste vas dve s kumovima, ali da ste verovatno u opasnosti i da odmah dođem po vas. Kada sam stigla po vas, policija me je pitala je li Dajen ikada pominjala čoveka po imenu Lučano Salimbeni, i to me je veoma uplašilo. Želeli su da ostanem na saslušanju, ali ja sam bila toliko prestrašena da sam vas odvela pravo na aerodrom i odletela s vama kući, čak i ne sačekavši da bude gotova dokumentacija o usvajanju. Promenila sam vam i imena. Đulijetu sam nazvala Džuli, a Danocu Dženis. A umesto Tolomej, dala sam vam svoje prezime Džejkobs. Nisam želela da neki ljudi Italijan dođe da vas traži, ili da kaže kako želi da vas usvoji. Čak sam

unajmila Umberta da vas štiti pojavi li se slučajno taj Lučano Salimbeni. Na sreću, za njega više nikada nismo čuli.

Ne znam mnogo o tome šta je Dajen radila sama svih tih godina u Sijeni. Ali mislim da je pronašla nešto vrlo dragoceno, i da je to ostavila za sobom u Sijeni, da ga vas dve pronađete. Nadam se da ćete ga, ukoliko ga ikada pronađete, podeliti na ravne časti. Imala je i kuću, i mislim da joj je muž bio bogat. Ako je za vas u Sijeni ostalo išta vredno, možda ćete moći da se pobrinete i za dragog Umberta?

Veoma mi je bolno što ovo moram da kažem, ali ja nisam bogata onoliko koliko mislite da jesam. Živim od penzije jadnog Džima, ali kada budem umrla, za vas dve neće ostati ništa, samo dug. Možda je trebalo da vam kažem, ali takve stvari nikada mi nisu išle od ruke.

Volela bih da znam više o Dajeninom blagu. Pričala je ponekad o njemu, ali ja je nisam slušala. Mislila sam da je to samo još jedna njena šašava priča. Ali postoji jedan čovek u banci upalati Tolomej koji bi možda mogao da vam pomogne. Ni da mi život od toga zavisi, ne bih mogla da se setim kako se zove. Bio je finansijski savetnik vaše majke, i mislim da je bioprilično mlad, što znači da je možda još živ.

Ako odlučite da odete, samo zapamtite da u Sijeni ima ljudi koji veruju u iste priče u koje je verovala vaša majka. Volela bih da sam obraćala pažnju kada mi je sve to pričala. Ne govorite nikome kako se zaista zovete, izuzev tom čoveku u banci. Možda vam on može pomoći da pronađete kuću. Volela bih da odete zajedno. Dajen bi tako želela. Odavno je trebalo da odemo, ali ja sam strahovala da će vam se nešto dogoditi.

Sada znate da vam nisam ostavila ništa od čega biste mogle živeti. Ali nadam se da će te sa ovim pismom bar imati izgleda da pronađete to što vam je majka ostavila. Jutros sam se sastala sa gospodinom Galagerom. Zbilja nije trebalo ovoliko dugo da živim; neće ostati ništa, čak ni uspomene, jer nisam želela da ih čujete. Uvek sam se plašila da ćete pobeći kao Dajen i uvaliti se u nevolje. Sad znam da ćete naći nevolju gde god da ste. Znam šta znači taj pogled u vašim očima. Imala ga je i vaša majka. I želim da znate da se svakodnevno za vas molim.

Umberto zna gde stoje uputstva za sahranu. Bog vas blagoslovio, nevinašca moja!

*Mnogo vas voli
Tetka Rouz*

V.III

Zar u oblacima nema samilosti da sagleda do dna u moj crni jad? **SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.**

Zatvorena u svojoj sobi na samom vrhu tornja Tolomej, Đulijeta nije znala ništa o tome šta se dešava dole u gradu. Tamo su je držali od dana kada je Tebaldo sahranjen, i nikome nije bilo dozvoljeno da je posećuje. Jedan Tolomejev stražar bejaše zakucao prozorske kapke, a hranu su joj dostavljali kroz otvor na vratima, mada to i nije bilo važno, jer - već veoma dugo - ništa nije htela da okusi.

Prvih nekoliko sati svog utamničenja, preklinjala je sve koji je mogu čuti kroz vrata da je puste napolje. - Najdraža strino - molila je, uplakanog obraza prislonjenog na vrata - ne odnosi se ovako prema meni, molim te! Seti se čija sam kćer!... Dragi rođaci? Čujete li me? - Ali kada se niko nije usudio da odgovori, viknula je na stražare, proklinjući ih što slušaju naredbe đavola u čovečjem ruhu.

Kada niko nije odgovorio ni jednom jedinom rečju, naposljetku je izgubila volju. Iznemogla od tuge, ležala je u postelji s čaršavom preko glave, ne uspevajući da misli ni na šta drugo sem na Romeovo izmučeno telo i vlastitu nesposobnost da spreči njegovu groznu smrt. Tek tada bojažljive sluge dođoše na vrata da ponude hranu i piće, ali Đulijeta sve to odbi, čak i vodu, nadajući se da će požuriti sopstvenu smrt i poći za svojim ljubavnikom u raj pre no što on odveć isprednjači.

Jedina dužnost koja joj je u životu preostala, smatrala je, jeste da napiše tajno pismo svojoj sestri Đanoci. Trebalo je to da bude oprostajna poruka, i suze su joj neprestano kapale na pergament i razmazivale mastilo, ali na kraju je postalo samo jedno od mnogih pisama, napisano na svetlosti patrljka sveće i skriveno ispod klimave podne daske sa svim ostalima. Kad samo pomislim - napisala je - da me je nekada toliko zanimao ovaj svet i sve na njemu; sad mi je jasno da je monah Lorencio od početka bio u pravu. - Smrtni svet je svet prašine - govorio je. - Kuda god da staneš on ti se drobi pod nogama, i ako ne stupaš obazrivo, izgubićeš ravnotežu i pasti pravo preko ruba u pakao. - Đulijeta pomisli da je sada sigurno u tom paklu - u bezdanu iz kog se ne čuje nijedna molitva.

Đanoci, znala je, takva muka nije strana. Uprkos svim svojim naprednim zamislima da bi njegove kćeri trebalo da umeju da čitaju i pišu, kada je reč o braku, njihov otac bio je staromodan čovek. Kćeri su, za njega, bile izaslanici koji se mogu

poslati u svet kako bi se sklopili savezi s važnim ljudima na nepoznatim mestima, te je, kada je jedan rođak njegove žene - plemić s velikim imanjem severno od Rima - izrazio interesovanje da ostvari bliže veze sa Tolomejima, obavestio Đulijetu da će morati da ide. Na kraju krajeva, ona je četiri minuta starija od svoje sestre Đanoce, a starija kćer po dužnosti ide prva.

Čuvši tu vest, sestre su provele mnogo dana u suzama zbog mogućnosti da će biti razdvojene i živeti tako daleko jedna od druge. Ali otac im je bio nepopustljiv, a majka još nepopustljivija - na kraju krajeva, mladoženja je bio njen rođak i nije bio nikakav neznanac - i naposljetku se devojke obratiše roditeljima s poniznim predlogom.

- Oče - rekla je Đanoca, jer samo je ona bila dovoljno hrabra da kaže šta im je na umu - Đulijeta je počastvovana što imaš takve planove za nju, ali moli te da razmisliš ne bi li možda bilo bolje da namesto nje pošalješ mene. Znaš da je ona srcem oduvek naginjala samostanu, i strahuje da ne bi mogla biti najsrećnija nevesta nikome drugom sem Hristu. Ja, s druge strane, nemam nikakvih primedbi na zemaljski brak; uistinu, mislim da bih baš volela da vodim vlastito domaćinstvo. I otud smo se pitale - sada, prvi put, Đanoca pogleda i u majku, nadajući se njenom pristanku - bi li uzeo u obzir da nas pošalješ obe zajedno - mene kao nevestu, a Đulijetu kao iskušenicu u obližnjem samostanu. Tako bismo mogle da se viđamo kad god poželimo, a ti nećeš morati da brineš o našem blagostanju.

Videvši koliko je Đulijeta protiv zamisli da se uda, otac je napokon dozvolio Đanoci da zauzme njeno mesto. Ali što se tiče druge polovine plana, nju je odmah odbacio. - Ako Đulijeta neće da se uda sada - rekao je, sedeći za svojim velikim pisaćim stolom, prekrštenih ruku, dok su njegove žene molećivo stajale pred njim - udaće se kasnije, kada preraste tu... besmislicu. - Zavrteo je glavom, gnevan što su mu planovi poremećeni. - Nikada nije trebalo da vas naučim da čitate! Podozrevam da ste čitale Bibliju meni iza leđa - a to je dovoljno da devojačku glavu napuni glupostima!

- Ali oče...

Tek sada je istupila njihova majka, sevnuvši očima. - Sram vas bilo - besno je procedila kroz zube - što stavljate oca u ovaj položaj! Mi nismo siromašni, a vi od njega tražite da se ponaša kao da jesmo! Obe imate miraz koji bi i jednog princa doveo u iskušenje! Ali bili smo probirljivi. Mnogi su dolazili da ištu tvoju ruku, Đulijeta, ali tvoj otac ih je sve odbijao, jer znali smo da možemo i bolje. A sada hoćeš da se raduje kada te bude video kao *duvni*?³⁸... Kao da nemamo sredstava i veza da bi se udala? Stidi se što vlastite sebične želje stavljaš ispred dostojanstva svoje porodice! I tako se Đanoca udala za čoveka koga nikada dotad nije videla, i provela prvu bračnu noć s mladoženjom triput starijim od sebe, koji je imao oči njene majke ali ruke neznanca. Kada se ujutro pozdravljala s porodicom - da bi zauvek napustila dom sa svojim novim mužem - sve ih je zagrlila jedno po jedno, bez reči, usana čvrsto stisnutih da ne bi proklela svoje roditelje.

Reči su došle kasnije, u beskrajnim pismima iz njenog novog doma, poslatim ne pravo Đulijeti, već njihovom prijatelju, monahu Lorencu, da joj ih on kradomice doturi, kada mu Đulijeta dođe u kapelu na ispovest. Bila su to pisma koja se nikada ne mogu zaboraviti, pisma koja zauvek moraju progoniti onog ko ih pročita, i Đulijeta ih je neretko pominjala u sopstvenom pisanju, kao kada se složila sa sestrom da „na ovom svetu zaista postoje, kao što veliš, ljudi koji cvetaju od zla, ljudi što žive samo da bi gledali tuđu patnju". Ali vazda je podsticala Đanocu da posmatra lepšu stranu svega toga - muž joj je star i bolešljiv, i sigurno će umreti dok je ona još mlada, i premda joj nije dozvoljeno da ide napolje, bar je pogled s njenog zamka veličanstven - idući čak toliko daleko da ukaže na to da „nasuprot tome što kažeš, najdraža, može se pronaći *nekakvo* zadovoljstvo u društvu muškaraca. Nisu oni svi pokvareni do srži.“

U svom oprostajnom pismu Đanoci, međutim, koje je sastavila u svojoj zatvorskoj ćeliji dan posle Tebaldove sahrane, Đulijeta više nije mogla da govori tako hrabro u korist budućnosti. - Ti si bila u pravu - prosto je napisala - a ja u krivu. Kada život boli više od smrti, ne vredi živeti.

I stoga je odlučila da umre, i da odbija svu hranu dok joj se telo ne preda, oslobađajući tako dušu da se ponovo sjedini s Romeom. Ali trećeg dana njenog štrajka glađu - dok su joj usne bile sasušene a glava damarala - poče da je proganja jedna nova misao, naime pitanje kuda bi tačno u raju morala da ode da bi ga pronašla. To je očigledno ogromno mesto - mora da jeste - i ne može se znati hoće li njih dvoje biti poslati u istu oblast. Zapravo, ona umnogome strahuje da neće.

Iako ona u očima Božjim možda nije savršeno nedužna, i dalje je nevina deva; Romeo je, s druge strane, zasigurno za sobom ostavio dug trag vragolanstava. Povrh toga, nad njegovim telom nije obavljen nikakav pogrebni obred niti su izrečene molitve, te je otud sumnjivo čak i to hoće li uopšte otići u raj. Možda je osuđen da luta unaokolo kao duh, ranjen i krvav, dok se - ako to bude ikada - neki dobri samarićanin ne sažali na njega i konačno mu telo ne pošalje na večni počinak.

Glasno uzdahnuvši, Đulijeta se uspravi na postelji. Ako bi sada umrla, ko bi se postarao za to da Romeo bude propisno sahranjen? Bude li prepustila Tolomejima da otkriju telo sledeći put kada bude neka porodična sahrana - sva je prilika njena - oni će mu sigurno podariti sve sem mira. Ne, pomislila je, najzad posegnuvši za vodom, dok joj se ruka tresla, moraće da preživi dok ne porazgovara s monahom Lorencom i ne objasni mu situaciju.

Gde je taj kaluđer, za ime boga? U svom jadu, Đulijeta ni s kim nije želela da razgovara, čak ni sa svojim starim prijateljem, i laknulo joj je što joj on ne dolazi u posetu. Ali sada - kada je u glavi imala plan koji nikako nije mogla sprovesti sama - bila je besna na njega što ga nema kraj nje. Tek kasnije, pošto je prožderala i poslednji komadić hrane koji je mogla da pronađe u prostoriji, sinulo joj je da je njen

stric Tolomej možda posve zabranio monahu da je posećuje, kako bi ga sprečio da širi pojedinosti o njenoj patnji.

Šetkajući se gore-dole, s vremena na vreme zastajući da bi provirila kroz pukotinu na kopcima i tako procenila koje je doba dana, Đulijeta je naposletku zaključila da će smrt morati da pričeka. Ne zato što ona želi da živi, već zato što u životu ima još dve obaveze koje samo ona može da izvrši. Jedna je da nekako dođe do monaha Lorenca - ili nekog drugog svetog čoveka sklonijeg da se pokori zakonu Boga no zakonu njenog strica - i da mu da u zadatak da Romea propisno sahrani; druga je da natera Salimbenija da pati kao što nijedan čovek nikada nije patio.

Mona Anjes preminula je na Sve svete, pošto je više od pola godine bila vezana za postelju. Bilo je onih koji su šaputali da je jadna dama ostala u životu toliko dugo samo da bi jedila svog muža, meser Salimbenija, čije je novo svadbeno ruho čekalo da bude odeveno još od njegove avgustovske veridbe sa Đulijetom Tolomej.

Sahrana je održana u Roki di Tentenano, neosvojivoj Salimbenijevoj tvrđavi u Valdorsiji. Tek što je bacio zemlju na mrtvački sanduk, udovac je krenuo za Sijenu sa uzbuđenom žurbom krilatog Kupidona. Samo jedno dete pratilo ga je na povratku u grad: njegov devetnaestogodišnji sin Nino - već okoreli ubica sa Palija, sudeći po nekima - čija je rođena majka završila u grobnici Salimbenijevih nekoliko godina pre mone Anjes, nakon slične bolesti, koja se obično zove nebriga.

Običaji su zahtevali da posle takvog gubitka prođe određeno razdoblje žaljenja, ali nije se previše ljudi iznenadilo kada su videli da se veliki čovek tako brzo vratio u grad. Salimbeni je bio čuven po brzom umu; dok su ostali muškarci provodili dane oplakujući smrt žene ili deteta, on bi se toga otresao u roku od nekoliko sati, ne propustivši nijedne važne poslovne pregovore.

Uprkos njegovim povremenim, sumnjivim rabotama i neumornom suparništvu s kućom Tolomej, Salimbeni je bio čovek kojem većina ljudi nije mogla a da se ne divi do tačke ulizivanja. Kad god je bio prisutan na nekom okupljanju, bio je u neprikosnovenom središtu pažnje. A kad god bi poželeo da zabavi, svi su odgovarali smehom, čak i ako ne bi čuli šta je rekao. Njegovo neštedimično ponašanje smesta bi ga privolelo neznancima, a njegovi klijenti su znali da čovek koji zasluži njegovo poverenje uvek bude velikodušno nagrađen. Razumevajući dinamiku grada bolje od ikoga drugog, znao je kada da udeli hranu siromašnima, a znao je i kada da se oštro suprotstavi vlasti. Nije bila nikakva slučajnost što je voleo da se oblači kao rimski car, u otmenu, vunenu togu sa grimiznim obrubom, jer Sijenom je upravljao kao vlastitim malenim carstvom, i svako ko bi se suprotstavio njegovoj vlasti postajao je izdajnik u očima celokupnog grada.

U svetlu Salimbenijevog razumevanja politike i novca, stanovnike Sijene veoma je čudilo to što prisustvuju njegovoj dugotrajnoj zaljubljenosti u potištenu brataniću meser Tolomeja. On se na misi ljubazno klanjao njenoj bleđoj prilici, a ona nije htela ni da ga pogleda. Ne samo da ga je prezirala zbog svega što se desilo njenoj porodici

- njena tragedija je, dotad, već bila opštepoznata - već je on takođe bio čovek koji je uklonio njenog ljubavnika Romea iz grada pošto ga je optužio za sumnjivo ubistvo Tebalda Tolomeja.

Zašto, pitali su se ljudi, čovek Salimbenijeve veličine stavlja svoje dostojanstvo na kocku da bi se oženio devojkom kojoj nikada neće prirasti za srce, živeli oboje čak i hiljadu godina? Ona je lepa, zacelo, i većina mladića može da prizove u svest Đulijetine savršene usne i sanjalačke oči kad god oseti potrebu. Ali sasvim je nešto drugo za čoveka ukorenjenog kao što je to Salimbeni da odbaci sav ugled i polaže pravo na nju tako brzo posle nestanka njenog dragana i smrti njegove supruge.

- Sve je to pitanje časti! - govorili su neki, odobravajući veridbu. - Romeo je izazvao Salimbenija da se bore za Đulijetu, i takva borba može imati samo jedan logičan ishod: pobednik mora preživeti, gubitnik umreti, a dama pripasti čoveku koji ostane na nogama, želeo je on ili ne.

Drugi su bili iskreniji i priznavali da u Salimbenijevim postupcima vide đavolje maslo. - To je čovek - šaputali bi maestru Ambrođu uz vino u tavernama kasno u noć - čiju moć dugo niko nije ograničavao. Sada je ta moć postala pogubna, i kao takva pretila ne samo nama već i njemu samom. Sami ste rekli, maestro: Salimbenijeve vrline dozrele su do tačke gde se pretvaraju u mane, i sada kada su već dugo zasićeni, njegovi ogromni apetiti prema slavi i uticaju prirodno moraju pronaći nove izvore hrane.

Navesti primer takve hrane nije bilo puko nagađanje; u gradu je bilo izvesnih žena koje bi spremno posvedočile o sve većoj Salimbenijevoj izopačenosti.

Od čoveka čiji je cilj da udovolji i da mu bude udovoljeno, Salimbeni je, rekla je jedna dama maestru, postao čovek koji prezire one koji se odviše spremno povinuju njegovim željama. Počeo je da traži nepredusretljive, ili čak otvoreno neprijateljski raspoložene, kako bi imao povoda da u potpunosti pokaže svoju nadmoć, i ništa mu nije godilo više od susreta s nekim - najčešće novopridošlim prkosnim strancem - koji još ne zna da je on čovek koji se mora slušati.

Ali čak i prkosni stranci slušaju glasine, i ubrzo potom Salimbeni bi opet - a što je u njemu izazivalo žestoku srdžbu - nailazio samo na odvratne osmehe i pretvaranje kad god bi izašao iz grada u nečemu u čemu je mislio da ga ne prepoznaju. Većina vlasnika trgovina volela bi više od svega da pred tom grabljivom životinjom zabravi vrata, ali u odsustvu ljudi voljnih da nad tiraninom sprovedu zakon, kako bi privatna proizvodnja ikada mogla biti bezbedna od takvog posezanja u tuđe? I tako je satirskoj predstavi bivalo dozvoljeno da se nastavi, sa glavnim glumcem u večitoj potrazi za novim truda vrednijim izazovima njegovoj moći, dok je hor ljudi koji su ostajali za njim mogao samo da pripoveda o nebrojenim opasnostima od neumerenog ponosa i tragičnog slepila pred razumom koje će, neizbežno, iz toga proizići.

- Stoga vidite, maestro - zaključila je dama, uvek rada da razmenjuje tračeve sa onim svojim susedima koji nisu pljuvali na ulici kada bi je videli - opsednutost tog

izvesnog muškarca tom izvesnom mladom damom nije nikakva zagonetka. - Oslonila se na svoju metlu i mahnula mu da priđe bliže, zabrinuta da će neko načuti taj njen zaključak. - Imamo tu devojkicu - dražesno biće stasalo za udaju - koja ne samo što je bratanica njegovog neprijatelja već koja, i sama, ima sve razloge na svetu da ga prezire. Ne postoji opasnost da će se njen vatreni otpor pretvoriti u slatku pokornost... ne postoji opasnost da će ga ikada svojevolejno primiti u svoju odaju. Shvatate li, maestro? Oženivši se *njome*, on će sebi obezbediti sam kladenac svog omiljenog afrodisijaka - mržnje - a to je izvor koji zasigurno nikada neće presušiti.

Salimbenijevo venčanje odigralo se nedelju i dan posle sahrane njegove supruge. Dok mu je grobljanska zemlja još bila vlažna pod noktima, udovac nije gubio vreme, već je smesta svoju buduću ženu odvuкао pred oltar kako bi ona odmah natopila njegovo otromboljeno porodično stablo raskošnom tolomejskom krvlju.

Uprkos svoj Salimbenijevoj harizmi i velikodušnosti, to razmetljivo pokazivanje samoljublja bejaše odvratno žiteljima Sijene. Dok je svadbena povorka prolazila kroz grad, više no jedan posmatrač primetio je kako ona nalikuje kakvom svečanom dočeku pobjednika u ratu u starom Rimu: iz stranih zemalja stiže plen - ljudi i životinje dotad neviđeni, i okovana kraljica na konju, krunisana radi sprdnje - i sve ih zinuloj rulji što stoji duž drumu predstavlja razdragani general koji im svima u prolazu otpozdravlja iz bojnih kola.

Taj prizor tiranina u njegovoj slavi vratio je svom silinom sva podozriva gundanja koja su od Palija pratila meser Salimbenija kuda god bi otišao. Evo čoveka - govorili su neki - koji je počinio ubistvo, ne samo jednom, već kad god mu se prohtelo, a ipak se niko ne usuđuje da digne glas protivu njegovih nedela. Očito, čovek koji može da se izvuče sa takvim zločinima - i povrhu svega toga prisili nevoljnu nevestu na venčanje - jeste čovek koji može, i hoće, učiniti svakome šta god mu se prohte.

Dok je stajao na rubu ulice na sitnoj novembarskoj kiši, gledajući u ženu koju su uklele sve zvezde na nebu, maestro Ambrođo uhvati sebe kako se moli da neko istupi i spase Đulijetu njene sudbe. U očima svetine ona nije bila ništa manje lepa no što je to bila ranije, ali slikaru - koji je ne bejaše video od noći koja je prethodila onom kobnom Paliju - bilo je očigledno da je njena lepota postala kamena lepota Atene, a ne nasmešena ljupkost Afrodite.

Kako je samo želeo da se Romeo istog tog trena vrati u Sijenu, izvrši juriš na grad sa družinom stranih vojnika i ukrade svoju damu pre no što bude prekasno! Ali Romeo je, govorili su ljudi, vrteći glavom, daleko u tuđim zemljama, traži utehu u ženama i piću tamo gde ga Salimbeni nikada neće pronaći.

Namah, dok je stajao tamo s kapuljačom na kiši, maestru Ambrođu sinu kako će dovršiti onu veliku fresku u palati Pubblico. Na njoj se moraju naći nevesta, setna devojkica izgubljena u gorkim uspomenu, i čovek na konju koji odlazi iz grada, ali naginjući se unatrag u sedlu da čuje slikarevu molbu. Tek kada se bude poverio nemom zidu, pomislio je maestro, uspeće da ublaži bol u srcu i preživi taj mrski dan.

Čim je završila doručak, Đulijeta je znala da joj je to bio poslednji obrok u palati Tolomej: mona Antonija bejaše stavila nešto u hranu da je smiri. Njena strina nije ni slutila da Đulijeta nema nameru da osujećuje venčanje odbijanjem da ide. Kako bi se drugačije dovoljno približila Salimbeniju da ga natera da pati?

Sve je gledala kroz izmaglicu - svadbenu povorku, uličnu gomilu razjapljenih vilica, ozbiljni skup u mračnoj katedrali - i tek kada joj je Salimbeni podigao veo da otkrije njenu svadbenu krunu biskupu i zapanjenim zvanicama, ona se prenu iz obamrlosti i ustuknu pred njihovim razrogačenim očima i njegovom blizinom.

Kruna je bila grešan prizor zlata i svetlucavog dragog kamenja, koji je nadmašivao sve što je iko dotad video, u Sijeni ili ma gde drugde. Bila je to dragocenost primerenija kakvoj kraljici no mrzovoljnoj seljančici; s druge strane, ona ionako nije bila za nju. Bila je za njega.

- Sviđa li ti se moj dar? - upitao je, proučavajući joj lice dok je govorio. - Ima dva etiopska safira koji su me podsetili na tvoje oči. Neprocnjivi su. No... delovali su toliko usamljeno da sam im priuštio društvo dva egipatska smaragda koji su me podsetili na to kako te je gledao onaj momak - Romeo. - Nasmehio se videvši sablazan na njenom licu. - Kaži mi, draga, ne smatraš li da sam širokogrud?

Đulijeta je morala psihički da se pripremi pre no što mu se obratila. - I više no širokogrudni, mesere.

Oduševljeno se nasmejao na njen odgovor. - Drago mi je što to čujem. Mislim da ćemo se ti i ja odlično slagati.

Ali i biskup je čuo zlobnu primedbu i nije mu se svidela. Kao što se ni sveštenicima koji su kasnije prisustvovali svadbenoj gozbi, i ušli u bračnu odaju da je blagoslove svetom vodicom i tamjanom, nije svidelo to što je preko postelje prebačen Romeov čenčo.

- Meser Salimbeni! - uzviknuli su. - Ne možete postaviti krevet ovim čenčom!

- Zašto? - upitao je Salimbeni, s peharom vina u ruci i muzičarima odmah iza sebe.

- Zato - odgovorili su - što on pripada drugom čoveku. Romeo Mareskoti dobio ga je od same Deve Marije, i bio je namenjen samo za njegovu postelju. Zašto biste prkosili nebeskoj volji?

Ali Đulijeta je odlično znala zašto je Salimbeni stavio čenčo na krevet, jer iz istog je razloga stavio i one zelene smaragde u njenu svadbenu krunu: da je podsećaju da je Romeo mrtav, i da ne može učiniti ništa da ga vrati.

Na kraju, Salimbeni je izbacio sveštenike ne dobivši njihov blagoslov za tu noć, a kada se od pijanih zvanica bejaše naslušao dovoljno udvoričkog baljezganja, izbacio je i njih, zajedno s muzičarima. Čak i ako su neki bili iznenađeni neočekivanim nedostatkom velikodušnosti svog pokrovitelja, svi su razumeli zašto je prekinuo zabavu - ona je sedela u uglu, više u snu no budna, ali čak i u tom rastrojenom stanju bila je predražesna da bi još dugo bila ostavljena na miru.

Dok je Salimbeni bio zauzet pozdravljanjem s njima i primanjem njihovih lepih

želja, Đulijeta uoči priliku da zgrabi nož sa svadbenog stola i sakrije ga sebi pod ruho. Čitave večeri merkala je baš to oružje, gledajući ga kako odbleskuje svetlost sveća dok posluga njime seče meso za goste. Još pre no što ga je držala u ruci, već je počela da kuje plan kako će ga upotrebiti da iseče svog gnusnog mladoženju. Znala je iz Đanocinih pisama da će joj - budući da joj je to prva bračna noć - u jednom trenutku Salimbeni doći, nag i s mislima okrenutim svemu drugom sem borbi, i znala je da će to morati da bude čas kada će udariti.

Nije mogla da dočeka da ga smrtno rani i da postelja bude prekrivena njegovom, umesto njenom krvlju. Ali što je najvažnije, žudela je da upije njegovu reakciju na vlastitu osakaćenost pre no što mu zarije oštricu pravo u njegovo demonsko srce.

Za posle, planovi su joj bili neodređeniji. Budući da od noći pre Palija nije čula ni glasa od monaha Lorenca - a u njegovom odsustvu nije pronašla nijedno drugo saosećajno uho - znala je da, po svoj prilici, Romeovo telo i dalje leži nepokopano u grobnici Tolomejevih. Bilo je verovatno da se njena strina, mona Antonija, vratila na Tebaldov grob idućeg dana da se pomoli i zapali sveću, ali Đulijeta je slutila da bi, da je strina zbilja nabasala na Romeovo telo, ona - i ostatak Sijene - za to već čuli, ili pre, prisustvovali tome kako ožalošćena majka vuče ulicama za pete telo pretpostavljenog ubice svoga sina, privezano za njena kola.

Kada se Salimbeni pridružio Đulijeti u svećama osvetljenoj bračnoj odaji, ona tek što je bila završila molitvu, i još ne bejaše pronašla prikladno mesto da sakrije nož. Okrenuvši se da se suoči s nametljivcem, zabezegnula se kada je shvatila da je on samo u tunici; manje bi je uznemirilo da ga vidi kako drži neko oružje, no golih ruku i nogu.

- Mislim da običaj nalaže - rekla je drhtavim glasom - da se supruzi ostavi malo vremena da se pripremi...

- A ja mislim da si sasvim spremna! - Salimbeni zatvori vrata i priđe joj, uhvativši je za bradu. Osmehnuo se. - Koliko god me terala da čekam, nikada neću biti čovek koga želiš.

Đulijeta proguta pljuvačku, zgađena njegovim dodirrom i mirisom. - Ali vi ste mi muž... - pitomo je počela.

- Jesam li? - Delovao je uveseljeno, glave nakrivljene na stranu. - Zašto me onda ne dočekuješ srdačnije, ljubavi moja? Otkud taj ledeni pogled?

- Ja... - mučila se da izgovori te reči - još nisam navikla na vaše prisustvo.

- Razočaravaš me - rekao je, zagonetno se smešeći. - Rekli su mi da ćeš imati više duha. - Zavrteo je glavom, glumeći ozlojeđenost. - Počinjem da mislim da bih ti s vremenom mogao prirasti za srce.

Kada nije odgovorila, krenuo je rukom naniže da se uhvati u koštac sa izrezom njene venčanice, tražeći pristup njenom poprsju. Đulijeta se trgnu kada oseti njegov

požudni dodir, i načas posve zaboravi na svoj lukavi plan da ga navede da poveruje kako ju je pobedio.

- Kako se usuđuješ da me pipneš, smrdljivi jarče! - procedila je kroz zube, trudeći se da skine njegove šape sa tela. - Bog ti neće dopustiti da me dodiruješ!

Salimbeni se ushićeno nasmeja njenom iznenadnom otporu i čvrsto je uhvati za kosu kako bi je primirio dok je ljubi. Tek kada je htela da povrati od gađenja, pustio joj je usta i rekao, milujući joj lice svojim kiselim toplim dahom: - Otkriću ti jednu tajnu. Stari Bog voli da gleda. - Na to ju je podigao samo da bi je iznova bacio na krevet. - Zašto bi inače stvorio telo kao što je tvoje, sem da ga prepusti meni za uživanje?

Čim ju je pustio da bi otkopčao pojas oko tunike, Đulijeta pokuša da otpuzi. Nažalost, kada ju je povukao nazad za nožne članke, ispod njenih suknji provirio je nož, privezan joj za butinu. Na sam njegov prizor njegova nesuđena žrtva prasnu u smeh.

- Skriveno oružje! - uzviknuo je, uzevši ga i diveći se njegovoj besprekornoj oštrici. - Već znaš kako da mi udovoljiš.

- Šljamu smrdljivi! - Đulijeta pokuša da mu ga otme i umalo se pri tom ne poseče. - To je moje!

- Stvarno? - Pogledao je u njeno izobličeno lice, sve veseliji. - Onda idi po njega! - Trenutak kasnije, nož je podrhtavao zaboden u jednu drvenu gredu daleko van domašaja, a kada je osujećena Đulijeta probala da šutne svog muža, on je gurnu natrag dole i pribi je uz čenčo, lako izbegavajući njene pokušaje da ga izgrebe i pljune u lice. - Dakle, sada - rekao je, zadirkujući je s lažnom nežnošću - kakva još iznenađenja imaš nočas za mene, najdraža?

- Kletvu! - prezrivo je rekla, mučeći se da oslobodi ruke. - Prokletu bilo sve što ti je drago! Ubio si mi roditelje, i ubio si Romea. Gorećeš u paklu, a ja ću ti se posrati na grob!

Dok je bespomoćno ležala, bez oružja, gledajući u trijumfalno lice čoveka koji je, dotad, već trebalo da leži ničice u lokvi krvi, raskomadano ako ne mrtavo, Đulijeta je trebalo da očajava. Nekoliko užasnih časaka, i jeste očajavala.

Ali onda se nešto dogodilo. Isprva je to bilo tek nešto više od iznenadne topline, koja joj je prodirala u čitavo telo iz postelje pod njom. Bila je to čudnovata, peckava vrelina, kao da leži u tiganju na tinjajućoj vatri, a kada se osećaj pojačao, ona prasnu u smeh. Jer namah je shvatila da je to što doživljava trenutak verske ekstaze, i da Deva Marija čini božansko čudo kroz čenčo na kojem ona leži.

Salimbenija Đulijetin ludački smeh uznemiri daleko više no što bi to učinili ijedna uvreda ili oružje koje bi ona na njega mogla potegnuti, i on je ošamari jednom, dvaput, čak triput, ne postigavši ništa drugo sem da podstakne njenu mahnitu razdraganost. Očajnički želeći da je učutka, počeo je da cepa svilu koja joj je prekrivala grudi, ali u svojoj pometnji nije uspevao da reši zagonetku njenog ruha. Proklinjući Tolomejeve

krojače zbog valjanosti njihovog rada i čvrstoće njihovog konca, okrenuo se namesto toga njenim suknjama, pretresajući njihove zamršene slojeve u potrazi za nekim manje utvrđenim prilazom.

Đulijeta se nije čak ni opirala. Samo je ležala tamo, i dalje se cerekajući, dok je Salimbeni pravio budalu od sebe. Jer ona je znala, sa sigurnošću koja je mogla poticati samo od nebesa, da joj on te noći ne može nauditi. Koliko god bio rešen da je postavi na svoje mesto, Deva Marija je na njenoj strani, sa isukanim mačem, da spreči njegovu navalu i zaštititi sveti čenčo od čina divljačkog skrnavljenja.

Ponovo se zakikotavši, pogledala je u svog napadača očima punim likovanja. - Zar me nisi čuo? - upitala je, prosto. - Proklet si. Ne osećaš li to?

Stanovnici Sijene odlično su znali da ogovaranje može biti ili kuga ili osvjetnik, u zavisnosti od toga jesi li sam njegov predmet. Ono je podmuklo, žilavo i kobno; jednom kada si obeležen, ni pred čim se neće zaustaviti dok te ne uništi. Ako ne može da te satera uza zid u svom trenutnom obliku, nezatno će se promeniti i skočiti na tebe odozgo ili odozdo; koliko god daleko pobegao, ili koliko god dugo čučao u tišini, ono će te pronaći.

Maestro Ambrođo je tu glasinu prvi put čuo kod kasapina. Kasnije tog dana čuo je kako je ljudi šapuću u pekari. I dok se vratio kući sa svojim namirnicama, već je znao dovoljno da bi osetio potrebu da nešto učini.

Sklonivši u stranu korpu s hranom - budući da je potpuno zaboravio na večeru - otišao je pravo u stražnju prostoriju svoje radionice da uzme portret Đulijete Tolomej i vrati ga na štafelaj. Jer nikada ga nije bio dovršio. Sada je konačno znao šta se mora naći u njenim pobožno sklopljenim rukama: ne brojanice, niti raspeće, već ruža s pet latica, *rosa mistica*. Kao drevni simbol Deve Marije, za taj cvet se smatralo da izražava tajanstvo njenog devičanstva, kao i njeno vlastito bezgrešno začće, i, po mišljenju maestra Ambrođa, nije postojalo prikladnije znamenje božanskog zaštitništva nevinosti.

Pred slikarem je - kao i uvek - bio težak zadatak da predstavi tu zanimljivu biljku tako da ona usmerava ljudske misli ka načelima vere, namesto da ih skreće očaravajućim, organskim skladom svojih latica. Bio je to izazov koji je maestro od sveg srca prihvatio, i dok je mešao boje da bi dobio savršene nijanse crvene, trudio se svim silama da iz glave izbaci sve sem botanike. Ali to mu nije polazilo za rukom. Glasine koje je u gradu čuo bile su čudesne - i suviše dobrodošle - da ne bi u njima još malo uživao. Jer pričalo se da je na samo večer Salimbenijevog venčanja sa Đulijetom Tolomej, Nemeza³⁹ blagovremeno posetila bračnu odaju i, najmilostivije, zaustavila jedan čin neizrecive surovosti.

Neki su to zvali mađijom, neki ljudskom prirodom ili prostom logikom; šta god da je bio uzrok, međutim, svi su se slagali oko posledice: mladoženja nije mogao da

obljubi svoju nevestu.

Dokaza o toj neobičnoj situaciji, predloženo je maestru Ambrođu, bilo je na pretek. Jedan je imao veze sa Salimbenijevim kretanjima, i glasio je ovako: Stariji muškarac ženi se ljupkom, mladom devojkom i provodi prvu bračnu noć u njenoj postelji. Tri dana kasnije izlazi iz kuće u potrazi za damom noći, no ne uspeva da iskoristi njene usluge. Kada mu rečena dama ljubazno ponudi izbor napitaka i prašaka, on besno vikne da ih je sve već isprobao i da su svi obična podvala. Šta bi se drugo moglo zaključiti sem da je prvu bračnu noć proveo onesposobljen, i da mu čak ni savetovanje sa specijalistom nije pomoglo da nađe leka?

Drugi dokaz o tom pretpostavljenom stanju stvari potekao je iz daleko verodostojnijeg izvora, naime iz samog Salimbenijevog domaćinstva. Dokle god je ljudima sećanje sezalo, u toj porodici postojao je običaj da se posle svake prve bračne noći pregleda čaršav, kako bi se uverilo da je nevesta bila devica. Ako na čaršavu ne bi bilo krvi, devojka bi osramoćena bila vraćena roditeljima, a Salimbeniji dodali još jedno prezime na svoj dugi spisak neprijatelja.

U jutro nakon Salimbenijevog venčanja, međutim, nije izložen nikakav čaršav, niti je ko pobednički mahao Romeovim čenčom. Jedini koji je znao njegovu sudbinu bio je sluga kome je naređeno da ga istog tog popodneva isporuči u kutiji meser Tolomeju, uz izvinjenje zbog njegovog neopravdanog uklanjanja sa Tebaldovog leša. A kada je, nekoliko dana posle venčanja, jedan krvlju umrljani komad posteljine napokon predat sobarici, ona ga je dala kućepaziteljki, a ova ga smesta odnela najstarijoj baki kuće... onda ga je ta stara baka istog trenu odbacila kao obmanu.

Nevestina čednost bila je pitanje velike časti - što je uslovljavalo velike prevare - i otud su, širom grada, bake odmeravale snage sa drugim bakama u spravljanju i otkrivanju najuverljivijih smesa koje bi, u nedostatku onog pravog, brzo mogle biti nanesene na bračni čaršav. Sama krv nije bila dovoljna; ona je morala biti pomešana s drugim tvarima, i svaka baka svake porodice imala je vlastiti tajni recept, kao i metod za otkrivanje. Poput starih alhemičara, te žene nisu koristile svetovne, već magijske reči; za njih je večiti izazov bio napraviti savršeni spoj zadovoljstva i bola, muškog i ženskog.

Takvu jednu ženu, obučenu i vičnu svemu sem vradžbinama, nikada ne bi mogao prevariti Salimbenijev bračni čaršav - očito delo čoveka koji, nakon njihove prve čarke, nije više pogledao ni svoju nevestu ni svoju postelju. Čak i tako, niko se nije usuđivao da to pomene samom gospodaru, jer već je bilo opštepoznato da problem ne leži u njegovoj dami, već u njemu.

Završiti portret Đulijete Tolomej nije bilo dovoljno. Ispunjen energijom koja neće da miruje, maestro Ambrođo otišao je u palatu Salimbeni nedelju dana posle venčanja da obavesti njene žitelje kako njihove freske treba pregledati, a možda i osvežiti. Niko

se nije usuđivao da protivureći čuvenom maestru, niti je iko osetio potrebu da se o tome posavetuje sa Salimbenijem, te je, mnogo narednih dana, maestro bio slobodan da kad god mu je volja dolazi u kuću i iz nje odlazi.

Njegova pobuda, razume se, bila je da opazi Đulijetu i da joj, ukoliko je moguće, ponudi svoju pomoć. U čemu, tačno, nije bio siguran, ali znao je da se neće smiriti dok joj ne stavi do znanja da ona na ovom svetu ima još preostalih prijatelja. Ali koliko god on čekao - pentrajući se na merdevine i praveći se da pronalazi greške u sopstvenom radu - mlada žena nikada nije sišla. Niti je iko ikada pomenuo njeno ime. Gotovo kao da više nije postojala.

Jedne večeri, kada je maestro Ambrođo bio istegnut na samom vrhu jednih visokih lestvi, po treći put zagledajući u isti grb i pitajući se nije li vreme da osmisli novu strategiju, slučajno je čuo razgovor između Salimbenija i njegovog sina Nina koji se vodio u susednoj sobi. Očigledno pod utiskom da su sami, dvojica muškaraca povukli su se u taj zabačeni deo kuće kako bi popričali o nečemu što zahteva određenu smotrenost; nisu ni slutili da, kroz prorez između bočnih vrata i dovratka, stojeći bezmalo nepokretno na merdevinama, maestro Ambrođo čuje svaku njihovu reč.

- Hoću da - rekao je Salimbeni svom sinu - odvedeš monu Đulijetu u Roku di Tentenano i da se postaraš da bude valjano... smeštena.

- Tako brzo? - uzviknuo je mladić. - Ne misliš li da će ljudi pričati?

- Ljudi već pričaju - primetio je Salimbeni, očigledno navikao na tako iskrene razgovore sa svojim sinom - a ja ne želim da sve proključa. Tebaldo... Romeo... sve to. Bilo bi dobro da na neko vreme odeš iz grada. Dok ljudi ne zaborave. Previše toga dogodilo se u poslednje vreme. Rulja se komeša. To me brine.

Nino ispusti zvuk koji je samo mogao biti pokušaj da se nasmeje.

- Možda bi ti trebalo da odeš umesto mene. Promena vazduha...

- Tišina! - Salimbenijevo drugarstvo imalo je granice. - Ti ćeš ići, i povešćeš nju sa sobom. Napolje s njom, tim neposlušnim teretom! Muka mi je da je držim u svojoj kući. A kada budeš bio tamo, hoću da ostaneš...

- Da ostanem *tamo*? - Ako je Nino nešto mrzeo, mrzeo je boravak na selu. - Koliko dugo?

- Dok ona ne zatrudni.

Nastupila je razumljiva tišina, a za to vreme je maestro Ambrođo obema rukama morao da se drži za lestve kako ne bi izgubio ravnotežu dok se bori da izađe na kraj s tim nečuvenim zahtevom-

- O ne... - Nino ustuknu od svog oca, smatrajući da je sve to besmisleno. - Nemoj mene. Nekog drugog. Bilo koga.

Lica zajapurenog od gneva, Salimbeni priđe svom sinu i zgrabi ga za okovratnik. - Ne moram da ti govorim šta se dešava. Čast nam je na kocki. Rado bih je se otarasio, ali ona je Tolomejeva. Stoga ću uraditi sledeću najbolju stvar i smestiti je na selo gde niko ne gleda, gde će se zanimati decom a meni se skloniti s puta. - Najzad je pustio

sina. - Ljudi će reći da sam bio milostiv.

- Decom? - Ninu se plan sve manje i manje dopadao. - Koliko godina hoćeš da spavam sa svojom majkom?

- Ona ima šesnaest godina! - odvratio je Salimbeni. - I ti ćeš me poslušati. Pre no što ovoj zimi dođe kraj, hoću da svi u Sijeni znaju da ona nosi moje dete. Po mogućstvu dečaka.

- Potruđiću se da zadovoljim - rekao je Nino, zajedljivo.

Videvši da mu je sin neozbiljan, Salimbeni podiže prst u znak upozorenja. - Ali neka ti Bog bude u pomoći ako je ispustiš iz vida. Niko ne sme da je pipne sem tebe. Ne želim da se razmećem kopiletom.

Nino uzdahnu. - U redu. Glumiću Parisa i uzeću ti ženu, starče. O, čekaj. Ona ti nije zaista žena, zar ne?

Nina šamar nije iznenadio; sam ga je i tražio. - Tako je - reče uzmičući - udari me svaki put kada kažem istinu, a nagradi me kad god nešto zgrešim. Samo mi reci šta želiš - da ubijem suparnika, da ubijem prijatelja, da uzmem nevinost - i ja ću to učiniti. Ali ne traži da te posle toga poštujem.

Dok se maestro Ambrođo vraćao u svoju radionicu kasnije te noći, iz misli nije mogao da odagna razgovor koji je čuo. Kako takva izopačenost može slobodno živeti na ovom svetu, a kamoli u ovom gradu? I zašto se niko ne potruđi da je zaustavi? Najednom se osetio starim i istrošenim, i zaželeo da nikada nije otišao u palatu Salimbeni i čuo one jezive planove.

Kada je stigao u radionicu, zatekao je plava vrata otključana. Oklevajući na pragu, načas se zapitao da nije slučajno zaboravio da ih zaključa kada je odlazio, ali kada nije začuo Danteovo lajanje, pobojavao se provale. - Ima li koga? - Gurnuo je vrata i bojažljivo koraknuo unutra, zbunjen upaljenim svetiljkama. - Ko je tu?

Bezmalog istog trena neko ga odvuče od vrata i čvrsto ih za njim zatvori. Kada se okrenuo da se suoči sa svojim protivnikom, međutim, video je da posredi nije nikakav zlonamerni neznanac, već Romeo Mareskoti. A odmah do njega stajao je monah Lorenzo s Danteom u naručju, držeći psu zatvorena usta.

- Hvala nebesima! - uzviknu maestro Ambrođo, gledajući u mladiće i iščuđavajući se njihovim celim bradama. - Napokon si se vratio iz stranih zemalja?

- Ne tako stranih - reče Romeo, neznatno hramljući dok je prilazio stolu da sedne. - Bili smo u manastiru nedaleko odavde.

- Obojica? - upitao je slikar, zgranut.

- Lorenzo mi je - reče Romeo, napravivši bolnu grimasu dok je ispružao nogu - spasao život. Ostavili su me misleći da sam mrtav - Salimbeniji, na groblju - ali on me je pronašao i vratio u život. Ovih minulih meseci - da nije bilo njega, bio bih mrtav.

- Bog je - reče monah Lorenzo, napokon spustivši psa - želeo da živiš. I želeo je da ti ja pomognem.

- Bog od nas - reče Romeo, povrativši malo svog nekadašnjeg obešenjaštva - traži baš mnogo, zar ne?

- Nisi se mogao vratiti - rekao je maestro Ambrođo, tražeći vino i čaše - u bolji čas. Jer upravo sam čuo...

- Čuli smo i mi - prekinu ga Romeo - ali nije me briga. Neću je ostaviti s njim. Lorenzo je želeo da sačekam dok se posve ne oporavim, ali nisam siguran da će se to ikada desiti. Imamo ljude i konje. Đulijetina sestra, mona Đanoca, želi da je izbavi iz Salimbenijevih kandži isto koliko i mi. - Mladić se nasloni na stolici, blago zadihan od pričanja. - E sad, ti se baviš freskama, i poznaješ sve kuće. Hoću da mi naslikaš mapu palate Salimbeni...

- Izvini - reče maestro Ambrođo, zbunjeno vrteći glavom - ali šta ste to tačno vas dvojica čuli?

Romeo i monah Lorenzo se zгледаše.

- Ja sam shvatio - rekao je monah, braneći se - da su Đulijetu pre nekoliko sedmica udali za Salimbenija. Zar to nije tačno?

- I to je zbilja - upitao je slikar - sve što ste čuli? Mladići se opet zгледаše.

- O čemu je reč, maestro? - Romeo se namršti od iščekivanja.

- Nemoj mi reći da već nosi njegovo dete?

- Zaboga, ne! - nasmejao se slikar, namah osetivši vrtoglavicu. - Baš naprotiv.

Romeo ga pogleda suženim očima. - Svestan sam da ga poznaje već tri nedelje... - s mukom je progutao pljuvačku, kao da mu je od tih reči zlo - ali nadam se da joj se još nisu odveć omilili njegovi zagrljaji.

- Najdraži prijatelji - rekao je maestro Ambrođo, najzad pronašavši bocu - spremite se da čujete jednu krajnje neobičnu priču.

V.IV

Greh s usana mojih? Da prestupa slatka! Vrati mi greh moj.

Bilo je svanulo kada smo Dženis i ja konačno zaspale u mojoj hotelskoj sobi, obe se sručivši na postelju od spisa, dok nam se u glavi vrtelo od porodičnog predanja. Čitavu noć provele smo odlazeći u 1340. i vraćajući se u sadašnjost, i kada su nam se oči napokon zatvorile, Dženis je o Tolomejima, Salimbenijima, Mareskotijima i njihovim šekspirovskim pandanima znala maltene isto koliko i ja. Pokazala sam joj svaki komadić hartije iz majčine kutije, uključujući i onaj pohabani primerak *Romea i Julije* i svesku punu skica. Začudo, nije dovela u pitanje to što sam uzela srebrno raspeće i stavila ga oko vrata; više ju je zanimalo naše porodično stablo i da utvrdi svoje vlastito poreklo unazad sve do Đulijetine sestre Đanoce, naše zajedničke pretkinje.

- Vidi - pokazala je, spuštajući se prstom po dugačkom dokumentu - na sve strane Đulijete i Đanoce!

- Prve sestre bile su bliznakinje - objasnila sam, uperivši prst u pasus u jednom od poslednjih Đulijetinih pisama Đanoci - vidiš? Ona piše: *često si kazivala da si četiri minuta mlađa, ali četiri stoleća starija od mene. Sad shvatam šta si htela da kažeš.*

- Bokte! - Dženis ponovo zabi nos u dokument. - Možda su sve bile bliznakinje! Možda je u pitanju gen koji se u našoj porodici prenosi s kolena na koleno.

Ali izuzev toga što su naše srednjovekovne imenjakinje takođe bile bliznakinje, teško nam je bilo da pronađemo još mnogo drugih sličnosti između njihovog života i našeg. One su živele u doba kada su žene bile neme žrtve grešaka muškaraca; mi smo, kako se čini, slobodne da pravimo sopstvene greške i o njima parlamo na sav glas.

Tek kada smo - zajedno - nastavile da čitamo dnevnik maestra Ambrođa, ta dva vrlo različita sveta napokon su se spojila u jezik koji smo obe razumele, jezik novca. Salimbeni je Đulijeti dao svadbenu krunu sa četiri supervelika dragulja - dva safira i dva smaragda - i to je, po svoj prilici, bilo drago kamenje koje će kasnije završiti u kipu kraj njenog groba. Ali zaspale smo pre no što smo stigle dotle.

Tek što sam oči sklopila, probudio me je telefon.

- Gospođice Tolomej - zacvrkutao je direktore Rosini, uživajući u ulozi ptice ranoranilice - jeste li budni?

- Sad jesam. - Namrštila sam se pogledavši na svoj ručni sat. Bilo je devet. - Šta nije u redu?

- Traži vas kapetan Santini. Šta da mu kažem?

- Ovaj... - pogledala sam u nered oko sebe. Dženis je i dalje čvrsto hrkala pored mene. - Silazim za pet minuta.

Dok mi se kosa još cedila od ekspresnog tuširanja, otrčala sam dole najbrže što sam mogla i zatekla Alesandra kako sedi na klupi u vrtu pred hotelom, odsutno se igrajući cvetom s drveta magnolije. Kada sam ga videla, ispunilo me je toplo iščekivanje, ali čim je podigao glavu da me pogleda u oči, setila sam se fotografija njega kako mi provaljuje u hotelsku sobu, i to veselo golicanje namah se pretvorilo u žaoke sumnje.

- Dobro jutro ti želim - rekla sam, ne baš najiskrenije. - Ima li vesti o Brunu?

- Svraćao sam juče - rekao je, zamišljeno me gledajući - ali nisi bila tu.

- Nisam? - Dala sam sve od sebe da zazvučim iznenađeno. U svom ludilu zbog sastanka s Romeom na motociklu na zvoniku Mandža od prethodnog dana, potpuno sam zaboravila na svoj dogovor sa Alesandrom. - Čudno. Pa dobro... Šta je Bruno imao da kaže?

- Ne mnogo šta. - Alesandro baci cvet i ustade. - Mrtav je. Zinula sam u čudu. - To je baš bilo iznenada! Šta se desilo? Dok smo se zajedno šetali gradom, Alesandro mi je objasnio da je Bruno Karera - čovek koji je provalio u muzej mog rođaka Pepa - pronađen mrtav u svojoj ćeliji u jutro posle hapšenja. Bilo je teško utvrditi je li posredi samoubistvo ili je nekome iznutra plaćeno da ga učutka, ali, istakao je Alesandro, potrebno je poprilično veštine - ako ne i čiste magije - da se obesiš o svoje stare iskrzane pertle a da ih pri padu ne pokidaš.

- Želiš da kažeš da ga je neko ubio? - Uprkos njegovoj naravi, njegovom ponašanju i pištolju, bi mi žao tog tipa. - Pretpostavljam kako neko nije želeo da Bruno progovori.

Alesandro me pogleda kao da sluti da znam više no što otkrivam. - Tako deluje.

Fontebranda je bila stara javna fontana - zahvaljujući vodovodu više se nije koristila - a nalazila se na velikom otvorenom prostoru u dnu strmog lavirinta gradskih ulica. Bila je to izdvojena građevina nalik kakvoj lođi, od crvenkaste cigle, a dole do nje vodile su široke stepenice obrasle korovom.

Sela sam na ivicu kraj Alesandra i pogledala u kristalnozelenu vodu u velikom kamenom basenu i kaleidoskop svetlosti odražene na zidovima i zasvođenoj tavanici.

- Znaš - rekla sam, teško izlazeći na kraj sa svom tom lepotom - tvoj predak je bio pravi govнар!

Iznenađeno se nasmejao, tužnim smehom. - Nadam se da ne sudiš o meni po mojim precima. A i da ne sudiš o sebi po svojim.

A kako bi bilo, pomislila sam, nagnuvši se da provučem prste kroz vodu, da o tebi sudim po fotografiji na mobilnom telefonu moje sestre? Ali umesto toga, rekla sam: - Onaj bodež, slobodno ga zadrži.

Mislim da Romeo više nikada ne bi želeo da ga vidi. - Pogledala sam u njega, osećajući ogromnu potrebu da nekoga okrivim za zločine meser Salimbenija. - Pepo je bio u pravu, u njemu obitava duh đavola. Ali obitava i u nekim ljudima.

Sedeli smo trenutak u tišini, dok se Alesandro smešio na moje mrgođenje. - Hajde - naposletku je rekao - živa si! Vidi! Sunce sija. Sad je pravo doba dana kada treba biti ovde, kad svetlost dopire kroz lukove i udara u vodu. Kasnije, Fontebranda postaje mračna i hladna, kao pećina. Ne bi je prepoznala.

- Kako je čudno - promrmljala sam - što jedno mesto može toliko da se promeni u roku od nekoliko sati.

Ako je i podozrevao da govorim o njemu, nije to pokazao. - Sve ima svoju tamnu stranu. Po mom mišljenju, zato je život i zanimljiv.

Uprkos svojoj preovlađujućoj turobnosti, nisam mogla a da se ne nasmešim na njegovu logiku. - Treba li da se uplašim?

- Pa... - skinuo je sako i naslonio se na zid svoda, sa izazovom u pogledu - starci bi ti rekli da Fontebranda ima naročite moći.

- Nastavi. Obavestiću te kada se budem dovoljno prestravila.

- Izuj cipele.

Umnogome protivno svojoj volji, prasnula sam u smeh. - U redu, prestravila sam se.

- Hajde, svideće ti se. - Posmatrala sam ga kako skida cipele i čarape, podvrće nogavice pantalona i ulazi u vodu.

- Ne moraš li danas da radiš? - upitala sam, zureći u njegove zaklaćene noge.

Alesandro slegnu ramenima. - Banka je stara preko petsto godina. Mislim da će preživeti jedan sat bez mene.

- Dakle - rekla sam, prekrstivši ruke - pričaj mi o tim naročitim moćima.

Časak je promislio, zatim rekao: - Mislim da na ovom svetu postoje dve vrste ludila. Kreativno ludilo i destruktivno ludilo. Veruje se da od vode iz Fontebrande čovek poludi, ali na dobar način. Teško je to objasniti. Skoro hiljadu godina, muškarci i žene piju ovu vodu i ispunjavaju se ludilom, *pazzia*. Neki su postali pesnici, neki sveci; najpoznatija od svih njih, naravno, jeste sveta Katarina, koja je odrasla baš tu iza ugla, u Oki, kontradi Guske.

Nisam bila raspoložena da se složim ni sa čim što bi on rekao, niti da mu dozvolim da mi skrene pažnju bajkama, te sam upadljivo zavrtila glavom. - Čitava ta priča sa svetaštvom... Žene koje se izgladnjuju i bivaju spaljene na lomači? Kako je to za tebe kreativno? To je čisto ludilo.

- Mislim da bi, za većinu ljudi - uzvratio je, i dalje se osmehujući - ludilo bilo i bacanje kamenica na rimsku policiju. - Nasmejao se kada je video moj izraz lica. - Posebno kada nećeš ni da staviš noge u ovu dražesnu fontanu.

- Hoću samo da kažem - rekla sam, izuvajući cipele - da to zavisi od ugla gledanja. Nešto što tebi deluje savršeno kreativno, za mene može biti destruktivno. -

Kolebljivo sam gurnula noge u vodu. - Sve se svodi na to u šta veruješ. Ili... na čijoj si strani.

Nisam mogla da protumačim njegov smešak. - Govoriš li mi to - upitao je, gledajući u moje nožne prste koji su se migoljili pod vodom - da bi trebalo da preispitam svoju teoriju?

- Mislim da čovek uvek treba da preispituje svoje teorije. Ako to ne radi, one prestanu da budu teorije. Postanu nešto drugo... - preteći sam mahnula rukom - postanu zmajevi podno tvog tornja, koji nikome ne dozvoljavaju ni da uđe ni da izađe.

Pogledao me je, verovatno se pitajući zašto sam čitavo jutro tako razdražljiva. - Jesi li znala da je, ovde, zmaj simbol devičanstva i zaštite?

Skrenula sam pogled. - Baš ironično. U Kini, zmaj predstavlja mladoženju, samog neprijatelja devičanstva.

Neko vreme oboje smo ćutali. Voda u Fontebrandi tiho se talasala, šaljući svoje blistave zrake na zasvođenu tavanicu sa strpljivim samopouzdanjem kakvog besmrtnog duha, i na tren bezmalo osetih da bih mogla biti pesnik. - Dakle - rekla sam, otresavši tu zamisao pre no što se ukoreni - veruješ li u to? Da od Fontebrande postaneš *pazzo*?

Pogledao je dole u vodu. Noge kao da su nam bile potopljene u tečni žad. Zatim se bezvoljno nasmešio, kao da odnekud zna da mi zapravo i ne treba odgovor. Jer bilo mi je tu pred nosom, odraženo u njegovim očima, svetlucavo zeleno obećanje ushićenosti.

Pročistila sam grlo. - Ja ne verujem u čuda.

Pogled mu se spusti na moj vrat. - Zašto onda to nosiš?

Dodirnula sam svoje raspeće. - Ne nosim ga inače. Za razliku od tebe. - Klimnula sam glavom ka njegovoj raskopčanoj košulji.

- Misliš na ovo...? - Izvadio je predmet koji mu je visio oko vrata na kožnoj vrpici. - Ovo nije raspeće. Ne treba mi raspeće da bih verovao u čuda.

Buljila sam u privezak. - Nosiš *metak*?

Kiselo se osmehnuo. - Ja ga zovem ljubavnim pismom. U izveštaju su ga nazvali *prijateljskom vatrom*. Baš je bila prijateljska. Zaustavio mi se dva centimetra od srca.

- Čvrst grudni koš.

- Čvrst partner. - Ovi meci su napravljeni da prođu kroz mnogo ljudi. Ovaj je prvo prošao kroz nekog drugog. - Pustio ga je da mu klizne natrag u košulju. - A da nisam bio u bolnici, bio bih raznet na komadiće. Stoga bih rekao da Bog zna gde sam čak i ako ne nosim raspeće.

Nisam znala šta da kažem. - Kada se to desilo? *Gde* se to desilo?

Nagnuo se napred i dodirivao vodu. - Rekao sam ti. Otišao sam do ivice.

Trudila sam se da mu uhvatim pogled, ali nisam mogla. - To je sve?

- To je sve za sada.

- Pa - kazala sam - reći ću ti u šta ja verujem. Verujem u nauku. Izraz mu se nije menjao, čak i ako je pogledom lutao po mom licu. - Ja mislim - rekao je - da veruješ u još nešto sem toga. Protiv svoje volje. I zato se plašiš. Plašiš se *pazzia*.

- Plašim? - Pokušala sam da se nasmejem. - Nimalo se ne...

Prekinuo me je zahvativši šaku vode i pruživši je ka meni. - Ako ne veruješ, onda pij. Nemaš šta da izgubiš.

- Ma daj! - S gađanjem sam se sklonila. - To je puno bakterija! Otresao je vodu s ruku. - Ljudi je piju već stotinama godina.

- I skreću pameću!

- Vidiš? - Nasmešio se. - Ipak veruješ.

- Da! Verujem u klice!

- Jesi li ikada videla neku klicu?

Zurila sam u njegov izazovni osmeh, ljuta što me je tako lako saterao uza zid. - Uozbilji se! Naučnici ih stalno viđaju.

- Sveta Katarina je videla Isusa - reče Alesandro, dok su mu se oči caklile - baš tamo gore na nebu, iznad bazilike San Domeniko. Kome ti veruješ? Tvojim naučnicima ili svetoj Katarini, ili i njima i njoj?

Kada nisam odgovorila, spojio je i udubio dlanove, zahvatio još vode iz krstionice i otpio nekoliko gutljaja. Potom je ostatak ponudio meni, ali ja sam opet ustuknula.

Alesandro zavrte glavom u lažnom razočaranju. - Ovo nije Đulijeta koju pantim. Šta su ti to učinili u Americi?

Naglo se uspravih. - U redu, daj to 'vamo!

U njegovim šakama nije bilo ostalo mnogo vode, ali ja sam je svejedno posrkala, čisto da bih uknjižila bod. Nisam čak ni pomislila na to koliko je taj gest uistinu prislan, dok nisam videla izraz na njegovom licu.

- Sad nema bežanja od *pazzia* - rekao je promuklo - sad si prava Sijenjanka.

- Pre nedelju dana - istakla sam, čkiljeći da bih se orijentisala - rekao si mi da idem kući.

Nasmešivši se mom nabranom čelu, Alesandro pruži ruku da mi dodirne obraz. - A ipak si tu.

Bila mi je potrebna celokupna snaga volje da mu se ne naslonim na šaku. Uprkos svojim brojnim, i te kako valjanim razlozima da mu ne verujem - očijukanje da i ne pominjem - jedino čega sam se setila da kažem bilo je: - Šekspiru se to ne bi svidelo.

Nimalo obeshrabren mojim napetim odbijanjem, Alesandro polako povuče prst po mom obrazu da bi zastao na uglu mojih usana.

- Šekspir ne bi morao da zna.

To što sam videla u njegovim očima bilo mi je podjednako neobično kao kakva strana obala nakon nebrojenih noći na okeanu; iza prašumskih krošnji osećala sam prisustvo neke nepoznate zveri, nekog praiskonskog stvorenja koje čeka da se iskrcam. Ne znam šta je on video u mojim, ali šta god da je to bilo, nagnalo ga je da spusti ruku.

- Zašto me se bojiš? - prošaputao je. - *Fammi capire*. Objasni mi.

Oklevala sam. To je morala biti moja prilika. - Ne znam ništa o tebi.

- Na raspolaganju sam ti.

- Gde se to... - uprla sam prstom u njegove grudi i u metak za koji sam znala da je tu - dogodilo?

Načas je zatvorio oči, zatim ih opet otvorio i dozvolio mi da mu pogledam pravo u umornu dušu. - O, ovo će ti se baš dopasti. U Iraku.

Čuvši to, osetila sam kako su sav moj bes i sva moja sumnjičavost nakratko zakopani ispod brda saosećanja. - Priča li ti se o tome?

- Ne. Sledeće pitanje.

Bio mi je potreban trenutak da obradim činjenicu kako sam - sa izuzetno malo truda - doznala Alesandrovu veliku tajnu, ili bar jednu od njih. Međutim, bilo je malo verovatno da će mi dozvoliti da i ostale iz njega izvučem podjednako lako, posebno onu u vezi sa provalom u moju sobu.

- Jesi li... - počela sam, ali brzo izgubila petlju. Zatim mi je sinuo drugačiji pristup, i ja počeh iznova, upitavši: - Jesi li ikako povezan sa Lučanom Salimbenijem?

Alesandro se trgnu, očigledno očekujući nešto sasvim drugačije. - Zašto? Misliš da je on ubio Bruna Kareru?

- Imala sam utisak - rekoh, govoreći što sam staloženije mogla-da je Lučano Salimbeni mrtav. Ali, možda sam bila pogrešno obavешtena. Imajući u vidu sve što se desilo, i mogućnost da mi je on ubio roditelje, mislim da imam pravo da znam. - Jednu po jednu, izvadila sam noge iz fontane. - Ti si Salimbeni. Eva-Marija ti je kuma. Molim te, kaži mi kako se sve to uklapa.

Videvši da sam ozbiljna, Alesandro prostenja i provuče obe ruke kroz kosu. - Mislim da ne...

- Molim te.

- Dobro! - Duboko je udahnuo, možda više ljut na sebe no na mene. - Objasniću. - Prilično dugo je razmišljao, možda se pitajući odakle da počne, a onda konačno rekao: - Jesi li čula za Karla Velikog?

- Za Karla Velikog? - ponovila sam, ne znajući jesam li ga lepo čula.

- Da - kimnuo je glavom Alesandro. - On je bio... veoma visok. Upravo tada počeo je da mi zavija stomak, i ja shvatih da od ručka prethodnog dana nisam pojela valjan obrok - sem ako pod večerom ne podrazumevate bocu kjantija, teglu mariniranih artičoka i pola čokoladnog panfortea⁴⁰.

- Šta kažeš na to - predložila sam, obuvajući cipele - da mi ostatak ispričaš uz kafu?

Na Kampu su u toku bile pripreme za Palio, i dok smo prolazili kraj gomile peska namenjenog za stazu, Alesandro kleknu da uzme šaku s podjednako poštovanja kao da je reč o najfinijem šafranu.

- Vidiš? - pokazao mi ga je. - *La terra in piazza*.

- Da pogađam; to znači ova pjaca je središte sveta?

- Blizu. Znači zemlja na pjaci. Tlo. - Stavio mi je malo u ruku.

- Evo, oseti. Pomiriši. Znači *Palio*. - Kad smo stigli do najbližeg kafea i seli, uperio je prst u radnike koji su svuda oko Kampa postavljali podložene ograde. - Ne postoji svet iza ograda Palija.

- Baš poetično - rekla sam, neupadljivo otrešajući pesak s ruku.

- Šteta što je Šekspir bio takav zaljubljenik u Veronu.

Zavrteo je glavom. - Umoriš li se ti ikad od Šekspira?

Umalo nisam odvrtila sa *ej, ti si počeo*, ali uspela sam da se obuzdam. Nije bilo potrebe da ga podsećam na to da sam, prvi put kada smo se sreli, tamo u vrtu njegovih deke i bake, još bila u pelenama.

Trenutak smo sedeli tako, pogleda uhvaćenih u koštac u nemoj borbi oko Barda i toliko čega drugog, dok konobarica nije došla da nam uzme narudžbinu. Čim je ona otišla, nagnula sam se napred i nalaktila se na sto. - I dalje čekam - podsetila sam Alesandra, nespremna da pregovaram - da čujem o tebi i Lučanu Salimbeniju. Što stoga ne bismo preskočili taj deo s Karlom Velikim, i prešli na...

Upravo tada zazvonio mu je mobilni telefon i on se, pošto je pogledao u ekrančić, izvinio i ustao od stola, bez sumnje odahnuvši što mu je izlaganje još jednom odloženo. Dok sam sedela tamo posmatrajući ga u daljini, najednom mi je sinulo koliko je malo verovatno daje *on* čovek koji mi je provalio u hotelsku sobu. Premda sam ga poznavala tek nedelju dana, bila sam spremna da se zakunem da je potrebno da baš zagusti da bi taj čovek bio izbačen iz takta. Iako ga Irak umalo nije ubio, očigledno ga nije slomio, baš naprotiv. Otud, da se zaista *on*, iz kog god već razloga, šunjao po mojoj sobi, zasigurno mi ne bi pretresao kofere kao da je Tasmanijski đavo, ostavivši moje prljave gaćice da vise sa lusteru. To prosto nije imalo smisla.

Kada se Alesandro vratio za sto pet minuta kasnije, gurnula sam k njemu njegov espresso sa osmehom za koji sam se nadala da je pun praštanja. Ali on me nije čak ni pogledao kada je uzeo šoljicu i umešao prstohvat šećera. Nešto u njegovom ponašanju bilo je drugačije, i ja osetih da mu je taj neko ko ga je pozvao rekao nešto što ga je uznemirilo. Nešto u vezi sa mnom.

- E sad, gde smo ono stali? - lakomisleno sam upitala, pijuckajući svoj kapučino kroz penu od mleka. - A da! Karlo Veliki je bio vrlo visok...?

- Zašto - odvratio je Alesandro, odveć nemarno da bi bio ozbiljan - ti meni ne bi ispričala o svom prijatelju na motociklu?

- Kada je video da sam previše zapanjena da odgovorim, dodao je kiselo: - Zar mi nisi rekla da te prati neki tip na dukatiju?

- A! - pošlo mi je za rukom da se nasmejem. - *Taj* tip! Nemam pojma. Nikad ga više nisam videla. Pretpostavljam zato što mi noge nisu dovoljno duge.

Alesandro se nije nasmejao. - Dovoljno su duge za Romea.

Umalo nisam prosula kapučino. - Čekaj! Želiš da kažeš da me progoni tvoj stari suparnik iz detinjstva?

Skrenuo je pogled. - Ništa ja ne želim da kažem. Samo sam radoznao.

Trenutak smo sedeli u bolnoj tišini. On je očito još o nečemu mozgao, a ja sam razbijala glavu da shvatim o čemu. Očigledno je znao za dukati, ali ne i to da ga vozi moja sestra. Možda je znao da je policija prethodnog dana zaplenila motocikl pošto je podno zvonika Mandža uzalud čekala da se vlasnik vrati i objasni svoje ponašanje. Sudeći po Dženis, njoj je bilo dovoljno da vidi ozlojeđene policajce pa da odluči da podvije rep. Jedan tip bi bio mačji kašalj, dvojica možda čak rasonoda, ali trojica izviđača u uniformi bili su prevelik zalogaj, čak i za moju sestru.

- Slušaj - kazala sam, pokušavajući da spasem nešto naše malopredašnje prisnosti - nadam se da ne misliš da i dalje... sanjarim o Romeu.

Alesandro nije odmah odgovorio. Kada na kraju jeste, govorio je preko volje, i te kako znajući da otkriva deo karata koje drži u ruci. - Samo mi reci - kazao je, žvrljajući kašičicom po stolnjaku - je li ti se svideo pogled sa zvonika Mandža?

Zagledala sam se u njega. - Stani malo! Je l' ti to mene... *pratiš* ?

- Ne - rekao je, ne ponoseći se naročito sobom - ali policija motri na tebe. Radi tebe same. Za slučaj da te potraži tip koji je ubio Bruna.

- Jesi li ih ti to zamolio? - Pogledala sam ga pravo u oči i videla potvrdu još pre no što je progovorio. - Pa hvala ti - nastavila sam suvo - šteta što nisu bili u blizini kada mi je onaj ološ pre neku noć provalio u sobu!

Alesandro nije ni trepnuo. - Pa, sinoć su bili u blizini. Kažu da su u tvojoj sobi videli nekog muškarca.

Prasnula sam u smeh jer je sve to bilo krajnje besmisleno. - To je budalaština! Muškarac u mojoj sobi? U *mojoj* sobi? - Videvši da ga nisam još uverila, prestala sam da se smejem. - Vidi - rekla sam iskreno - u mojoj sobi sinoć nije bio nikakav muškarac, niti je bio sa mnom na zvoniku. - Baš sam htela da dodam: - A čak i da jeste, to se tebe ne tiče - ali se zaustavih, shvativši da ne mislim stvarno tako. Umesto toga, nasmejala sam se. - Bože moj! Zvučimo kao stari bračni par.

- Da smo stari bračni par - reče Alesandro, i dalje bez osmeha - ne bih morao da pitam. Taj muškarac u tvojoj sobi bio bih ja.

- Geni Salimbenijevih - primetila sam prevrnuvši očima - opet pomaljaju svoju ružnu glavu. Da pogađam, da smo u braku, okovao bi me u tavnici svaki put kada bi odlazio iz kuće?

Razmislio je o tome, ali ne predugo. - Ne bih morao. Kada me budeš upoznala, više nikada nećeš poželeti nikoga drugog. I... - najzad je spustio kašičicu - zaboravićeš sve koje si poznavala ranije.

Njegove reči - delom zadirkiivačke, delom ne - obaviše se oko mene kao jato jegulja oko utopljenika, i ja osetih kako mnoštvo zubića kuša moju pribranost.

- Čini mi se - nepokolebljivo sam rekla, prekrstivši noge - da si hteo da mi pričaš o Lučanu Salimbeniju?

Alesandrov osmeh nestade. - Da. U pravu si. - Sedeo je neko vreme mršteći se, opet se igrajući kašičicom, zatim konačno reče:

- Trebalo je ovo odavno da ti kažem. Pa, trebalo je da ti kažem pre neko veče, ali... nisam hteo da te uplašim.

Baš kada sam zaustila da ga podstaknem i kažem da me nije baš tako lako uplašiti, jedan novi gost provukao se kraj moje stolice i s dubokim uzdahom seo za sto do našeg.

Ponovo Dženis.

Bila je u Eva-Marijinom crveno-crnem odelu i naočarima za sunce koje su joj prekrivale veći deo lica, ali uprkos glamuroznosti, nije skretala na sebe pažnju. Primitila sam da ju je Alesandro okrznuo pogledom, i na tren sam se pobojala da bi on mogao uočiti sličnost među nama, a možda čak i prepoznati odeću svoje kume. Ali nije. Međutim, neposredno prisustvo treće osobe odvratilo ga je od toga da započne priču koju je hteo da mi ispriča, te smo opet nezadovoljni sedeli u tišini.

- *Ein cappuccino, bitte!* - reče Dženis konobaru, zvučeći kao Amerikanka koja se pretvara da je Nemica. - *Und zwei biscotti.*

Došlo mi je da je zadavim. Nimalo nisam sumnjala da je Alesandro bio na pragu da mi otkrije nešto od izuzetne važnosti, a sada je ponovo počeo o Paliju, dok je konobar stajao kraj stola kao pas što moli da bi iz moje sestre izvukao odakle je ona iz Nemačke.

- Iz Praga! - izvalila je, ali se brzo ispravila. - Praga... hajm... štada.

Konobar je delovao dovoljno uvereno i posve očarano, i otrčao da izvrši njenu naredbu brzinom arturijanskog viteza.

- Pogledaj balcanu... - Alesandro mi je pokazivao grb Sijene na mojoj šolji za kapučino, misleći da ja obraćam pažnju. - Ovde je sve jednostavno. Crno i belo. Kletve i blagoslovi.

Pogledala sam u šolju. - To znači? Kletve i blagoslovi?

Slegnuo je ramenima. - Može da znači šta god hoćeš. Za mene, to je pokazatelj pogleda na svet.

- Pogleda na svet? Kao... je li šolja dopola prazna?

- To je instrument. U pilotskoj kabini. Pokazuje ti stojiš li naopačke. Kada ja pogledam u balcanu, znam da stojim kako treba. - Stavio je ruku na moju, ne obraćajući pažnju na Dženis. - A kada pogledam tebe, znam..

Brzo sam izvukla ruku, ne želeći da Dženis vidi koliko smo prisni pa da me posle kinji. - Kakav to pilot - prasnula sam - ne bi znao stoji li naopačke?

Alesandro je zurio u mene, na shvatajući zašto sam ga tako iznenada odbila. - Zašto - upitao je tiho - stalno hoćeš da se svađaš? Zašto se toliko plašiš... - opet je posegnuo za mojom rukom - da budeš srećna?

To je bilo to. Dženis više nije mogla da izdrži, i prasnula je u smeh iza svog nemačkog vodiča. Iako je to pokušala da sakrije kašljanjem, čak je i Alesandru bilo očigledno da je slušala čitav naš razgovor, i on je ošinu pogledom, zbog čega mi još više priraste za srce. - Izvini - rekao je, mašivši se za novčanik - moram da se vratim.

- Ja ću ovo platiti - rekla sam, ostavši tu gde sam - možda popijem još jednu kafu. Jesi li slobodan kasnije? I dalje mi duguješ priču.

- Ne brini - rekao je, dodirnuvši mi obraz pre no što je ustao - dobićeš svoju priču.

Čim je on odmakao toliko daleko da ne može da čuje, okrenula sam se ka Dženis, besna kao ris. - Jesi li stvarno morala da dođeš i sve upropastiš? - procedila sam kroz zube, ne skidajući pogled sa Alesandrove prilike koja se udaljavala. - Baš se spremao nešto da mi kaže. Nešto o Lučanu Salimbeniju!

- O, baš mi je žao - reče Dženis sa sladunjavom neiskrenošću - što sam prekinula tvoj razgovor u četiri oka s tipom koji ti je sobu prevrnuo naglavce. Pa stvarno, Džuls, jesi li šenula?

- Nisam baš tako sigurna da...

- Bogami jesi! *Videla* sam ga, sećaš se? - Videvši da sam i dalje nerada da joj poverujem, Dženis frknu i baci vodič. - Jeste, sladak je kao šećer, i da, volela bih da polížem njegovu zbirku maraka, ali daj!

Zašto mu dozvoljavaš da te tako voza? Bilo bi drugačije da ga zanima samo tvoja guza, ali ti znaš šta on zaista hoće.

- Zapravo - rekla sam ledeno - nisam sigurna da znam. - Ali ti očito imaš bogato iskustvo sa smutljivcima, pa me molim te prosveti.

- *Moolim* te! - Dženis nije mogla da veruje koliko sam naivna. - Očigledno je da se mota oko tebe da bi video kada ćeš poći u pljačkanje grobova. Da pogodim, nikada te nije otvoreno pitao za grob i kip?

- Grešiš! - rekla sam. - Kad smo bili u policijskoj stanici, pitao me je znam li išta o kipu sa zlatnim očima. Sa zlatnim očima! Očito nije imao pojma...

- Očito je odlično znao! - prasnu Dženis. - Najstariji štos koji postoji: pretvaraš se da nemaš pojma. Zar ne vidiš da te voza kao malo dete?

- Dobro, šta želiš da kažeš? Da će sačekati dok ne pronađemo drago kamenje, a onda ga... ukrasti? - Još dok sam to izgovarala, shvatila sam da savršeno ima smisla.

Dženis podiže ruke uvis. - Dobro došla u stvarnost, bandoglava. Ja kažem da otkaciš tog tipa *pronto* i preseliš se u moj hotel. Napravićemo da izgleda kao da ideš na aerodrom...

- I šta onda? Da se krijem u tvojoj sobi? Ako nisi primetila, ovo je vrlo malo mesto.

- Prepusti meni rad na terenu. - Dženis je zamišljala čitavu priču.

- Pokrenuću ja ovo dok trepneš.

- Baš si vickasta - rekla sam. - U ovome smo zajedno...

- *Sad* jesmo.

- ... a za tvoju informaciju, radije bih da me zavrne on nego ti.

- Pa - reče Dženis, blago uvređena - što onda ne otrčiš odmah za njim? Sigurna sam da će ti drage volje izaći u susret. U međuvremenu, ja idem da vidim kako je

rođak Pepo, i ne, ti nisi pozvana.

Otpešačila sam natrag u hotel sama, duboko zamišljena. Okreniobrni, Dženis je bila u pravu: ne bi trebalo da verujem Alesandru. Ali nevolja nije samo u tome što mu verujem, već i u tome što se zaljubljujem u njega. A u svojoj zatreskanosti maltene mogu sebe da uverim kako je na Dženisinim mutnim fotografijama neko drugi i kako je Alesandro sredio da me neko prati samo usled kakve pogrešne predstave o viteštvu. Štaviše, obećao je da će mi ispričati kako se sve uklapa, i nije on kriv što su nas nekoliko puta prekinuli. Ili jeste? Ako je zbilja želeo da znam, zašto je čekao da ja započnem taj razgovor? A baš maločas, kada nas je Dženis prekinula, zašto me naprosto nije zamolio da ga otpratim nazad do Monte Paskija i usput mi ispričao najvažnije delove priče?

Dok sam prilazila hotelu *Kjuzareli*, pored mene se zaustavila jedna crna limuzina sa zatamnjenim staklima, a zatim se dopola spustio jedan njen zadnji prozor i otkrio Eva-Marijino nasmevano lice. - Đulijeta! - uzviknula je ona. - Kakva slučajnost! Dođi i uzmi komad ratluka!

Sedajući na glatko kožno sedište naspram Eva-Marije, uhvatila sam sebe kako se pitam nije li posredi nekakva zamka. S druge strane, ako Eva-Marija želi da me otme, zašto jednostavno ne kaže Alesandru da to obavi? On joj je bez sumnje već rekao da mu jedem - ili bar pijem - iz ruke.

- Baš mi je drago što si još ovde! - preterano se ushiti Eva-Marija, ponudivši mi slatkiš iz satenske kutije. - Zvala sam te, znaš. Zar nisi dobila moje poruke? Bojala sam se da te moje kumče nije uplašilo i oteralo. Moram da se izvinim u njegovo ime. Obično nije takav.

- Ne brinite - kazala sam, ližući s prstiju šećer u prahu i pitajući se šta ona tačno zna o mojim susretima sa Alesandrom. - U poslednje vreme je baš fin.

- Je li? - Pogledala me je s podignutim obrvama, istovremeno srećna što to čuje i ljuta što je izostavljena iz priče. - To je lepo.

- Izvinite što sam onako otišla s vaše rođendanske večere... - nastavila sam, osećajući se malko smeteno što joj nijednom od one užasne noći nisam uzvratila poziv. - A što se tiče odeće koju ste mi pozajmili...

- Zadrži je! - otpisala ju je pokretom ruke. - Ionako je imam previše. Kaži mi, hoćeš li biti ovde za vikend? Pravim zabavu, i biće prisutni neki ljudi koje bi trebalo da upoznaš... ljudi koji o tvojim precima Tolomejima znaju mnogo više od mene. Zabava je sutra uveče, ali ja bih volela da ostaneš čitav vikend. - Nasmešila se kao vilinska kuma koja bundevu pretvara u kočiju. - Svideće ti se Valdorsija, sigurna sam! Alesandro će te dovesti. I on dolazi.

- Ovaj... - rekla sam. Kako da odbijem? S druge stane, ako ne budem odbila, Dženis će me zadaviti. - Volela bih da dođem, ali...

- Divno! - Eva-Marija se nagnu da mi otvori vrata kako bih mogla da izađem. - Do sutra, onda. I... da! Ponesi kupaći kostim!

V.V

***Često se kod ljudi javlja veselost uoči smrti;
tamničari to nazivaju predsmrtna veselost.***

O kako ovo veselošću da zovem?

SIJENA, LETA GOSPODNJEG 1340.

Roka di Tentenano bejaše silna građevina. Sedela je kao lešinar na jednom brežuljku u Valdorsiji, savršeno spremna da strvinari nadaleko i naširoko. Njene masivne zidine bile su izgrađene da odole bezbrojnim opsadama i napadima neprijatelja, a imajući u vidu ponašanje i moral onih kojima je pripadala, te zidine nisu bile ni za prst predebele.

Čitavim putem Đulijeta se pitala zašto je Salimbeni bio tako dobar da je pošalje na selo, daleko od sebe. Kada ju je ispraćao prethodnog dana, stojeći u dvorištu ispred palate Salimbeni i gledajući je s nekakvom neodređenom blagošću, ona se zapitala ne oseća li on sada - usled toga što mu je muškost ureknuta - grižu savesti zbog onoga što je učinio, i nije li to što je šalje od sebe način da se iskupi za sav bol koji joj je naneo.

Tako puna nade, posmatrala ga je kako se pozdravlja sa svojim sinom Ninom - koji je trebalo da je otprati do Valdorsije - i pomislila da u Salimbenijevom pogledu vidi nepatvorenu privrženost dok je ovaj izdavao poslednja uputstva za put. - Neka te Bog blagoslovi - rekao je, dok se Nino peo na konja kojeg je jahao na Paliju - na tvom putovanju i dalje.

Mladić nije odgovorio; uistinu, ponašao se kao da njegov otac uopšte nije tu, i, uprkos svoj njegovoj pokvarenosti, Đulijeti - na najkraći tren - bi neprijatno zbog Salimbenija.

Ali kasnije, videvši pogled sa svog prozora u Roki di Tentenano, počela je da uviđa njegovu pravu nameru što ju je tamo poslao, i da shvata kako to zapravo nije bio velikodušan čin, već samo nov i dosetljiv oblik kazne.

Mesto je bilo utvrđenje. Isto kao što u njega ne bi mogao ući niko ko tamo ne pripada, tako nikada ne bi mogao da ode niko kome to nije dozvoljeno. Sada je napokon razumela na šta su ljudi mislili kada su smrknutih lica govorili da su Salimbenijeve prethodne žene poslate na ostrvo Roka di Tentenano; bilo je to mesto odakle je jedino moguće bekstvo smrt.

Na njeno veliko iznenađenje, sluškinja je odmah došla da zapali vatru u kaminu u njenoj sobi i da joj pomogne da presvuče putno ruho. Bio je hladan dan na početku

decembra i posle mnogo minulih sati putovanja vrhovi prstiju bili su joj beli i obamrli. Sada je stajala u vunenoj haljini i suvim papučama, okrećući se pred otvorenom vatrom i pokušavajući da se seti kada joj je poslednji put bilo udobno.

Otvorivši oči, videla je da na vratima stoji Nino i posmatra je s nečim nalik ljubaznosti. Šteta, pomislila je, što je i mladić podlac kao njegov otac, jer naočit je, snažan i kadar, i lice mu se ozari osmehom daleko lakše no što bi to možda trebalo, s obzirom na to koliko mu je - nesumnjivo - nečista savest.

- Smem li da te zamolim - upitao ju je, srdačno kao da joj je prišao na plesnom podijumu - da mi se večeras priključiš dole na večeri? Shvatio sam da ove protekle tri sedmice jedeš sama, i izvinjavam se u ime svoje neotesane porodice. - Videvši koliko se iznenadila, očaravajuće se nasmešio. - Ne boj se. Uveravam te, potpuno smo sami.

Zaista jesu bili sami. Sedeći za naspramnim krajevima trpezarijskog stola za koji je lagodno moglo da se smesti dvadesetoro ljudi, Đulijeta i Nino najveći deo obroka proveli su u tišini, i pogledi su im se tek s vremena na vreme sretali kroz kandelabr. Kad god bi video da ga ona gleda, Nino bi joj se osmehnuo, i Đulijeta naposletku pronađe u sebi neophodnu smelost da izgovori to što joj je na pameti. - Jesi li ti ubio mog rođaka Tebalda na Paliju?

Ninov osmeh nestade. - Naravno da nisam. Otkud ti to?

- Ko ga je onda ubio?

Radoznalo ju je gledao, ali nijedno njeno pitanje nije ga vidno potreslo. - Znaš ko ga je ubio. Svi to znaju.

- A znaju li svi... - Đulijeta zastade da primiri glas - šta je tvoj otac uradio Romeu?

Umesto da odgovori, Nino ustade sa stolice i odšeta duž stola skroz do mesta gde je ona sedela. Tamo je kleknuo i uzeo je za ruku onako kako bi vitez uzeo za ruku neku devu u nevolji. - Kako ću ikada moći da ispravim zla koja je moj otac počinio? - Pritisnuo je njenu ruku sebi na obraz. - Kako ću ikada moći da pomračim taj besni mesec što sija na moj rod? Molim te kaži mi, najdraža damo, kako mogu da ti udovoljim?

Đulijeta mu je dugo proučavala lice, zatim prosto rekla: - Možeš da me pustiš.

Pogledao ju je, zbunjen, ne znajući na šta misli.

- Ja nisam žena tvog oca - nastavila je. - Nema potrebe da me držite ovde. Samo me pusti, i nikada vas više neću uznemiravati.

- Žao mi je - reče Nino, ovaj put privivši njenu ruku sebi na usne - ali to ne mogu da uradim.

- Shvatam - reče Đulijeta, povukavši ruku. - U tom slučaju, možeš da me pustiš da se vratim u svoju sobu. To bi me veoma usrećilo.

- I hoću - rekao je Nino ustajući - kad popiješ još jednu čašu vina.

- Sipao je još vina u čašu koju nije bila ni pipnula. - Nisi mnogo jela. Mora da si gladna? - Kada nije odgovorila, nasmešio se. - Život ovde ume da bude krajnje

prijatan, znaš. Svež vazduh, dobra hrana, krasan hleb - ne ono kamenje kojim nas služe kod kuće - i... - podigao je ruke uvis - izvrsno društvo. Sve je tu za tvoje uživanje. Treba to samo da iskoristiš.

Tek kada joj je ponudio čašu, i dalje se osmehujući, Đulijeta uvide na šta on tačno misli. - Ne strahuješ li - upitala je vedro, uzevši čašu - šta bi tvoj otac mogao reći?

Nino se nasmeja. - Mislim da bi nam oboma prijalo da jednu noć ne razmišljamo o mom ocu. - Naslonio se na sto, čekajući da ona ispije. - Nadam se da primećuješ kako ja nisam ni nalik njemu.

Spustivši čašu, Đulijeta ustade. - Zahvaljujem ti - kazala je - na ovom obroku i tvojoj ljubaznoj pažnji. Ali sada je vreme da pođem na počinak i poželim ti laku noć...

Šaka oko njenog ručnog zgloba sprečila ju je da ode.

- Ja nisam bezosećajan čovek - reče Nino, napokon se uozbiljivši - znam da si propatila, i voleo bih da je drugačije. Ali sudbina je odredila da budemo ovde zajedno...

- Sudbina? - Đulijeta se trudila da se oslobodi, ali nije mogla.

- Misliš, tvoj otac?

Tek tada Nino odustade od pretvaranja i umorno je pogleda. - Ne shvataš li da sam velikodušan? Veruj mi, ne moram da budem. Ali dopadaš mi se. Zavređuješ to. - Imao je drskosti da se osmehne. - Obećavam ti, do ponoći više nećeš misliti da sam tako napadan.

Đulijeta ga pogleda u oči, ali vide samo odlučnost. - Ne postoji li ništa što bih mogla da kažem ili učinim kako bi promenio mišljenje?

Ali on se samo osmehnu i zavrte glavom.

Dok je Đulijeta koračala natrag ka svojoj sobi, na svakom uglu bio je postavljen stražar. No ipak, uprkos svoj toj zaštiti, na njenim vratima nije bilo brave, nije bilo načina da spreči Nina da uđe.

Otvorivši prozorske kapke studenoj noći, pogledala je gore u zvezde i zapanjila se njihovim brojem i blistavošću. Bio je to divan prizor, stavljen na nebo samo za nju, činilo se, kao poslednja prilika da ispuni dušu lepotom pre no što ona zauvek bude izgubljena.

Doživela je neuspeh u svemu što je želela da uradi. Izjalovili su joj se planovi da sahrani Romea i ubije Salimbenija, te mora da zaključa kako je ostala u životu samo da bi bila silovana. Jedina uteha joj je to što, koliko god se trudili, nisu uspeli da ponište njene i Romeove zavete; ona nikada nije pripadala nikom drugom. On je njen muž, a opet, nije. Iako su im duše isprepletene, tela su im razdvojena smrću. Ali ne zadugo. Sada samo treba da ostane verna do kraja, a onda će možda, ako joj je monah Lorenzo govorio istinu, biti ponovo sjedinjena s Romeom u životu posle smrti.

Ostavivši kapke otvorene, Đulijeta je otišla do svog prtljaga. Toliko haljina, toliko

nakita... ali ugnežđen u jednoj brokatnoj papuči ležao je jedini predmet do kog joj je bilo stalo. Bila je to bočica za parfem, koja se nalazila na njenom noćnom stočiću u palati Salimbeni, ali kojoj ona ubrzo bejaše odlučila da promeni namenu.

Svake noći posle njenog venčanja jedna stara bolničarka dolazila je da joj u kašičici da njenu meru uspavljujućeg napitka, očiju punih neizrečenog saosećanja. - Zini! - govorila je bodro - i budi dobra devojčica. Želiš lepo da sanjaš, zar ne?

U prvih nekoliko navrata Đulijeta bi ispljunula napitak u svoju noćnu posudu čim bi bolničarka izašla iz sobe, rešena da bude sasvim budna u slučaju da joj Salimbeni opet dođe u postelju, kako bi ga podsetila na kletvu koju je na nj bacila.

Ali nakon tih prvih nekoliko noći, sinulo joj je da isprazni bočicu ružine vodice koju joj je mona Antonija dala na rastanku, i da je - namesto parfemom - polako puni gutljajima uspavljujućeg napitka koji svake noći dobija.

U početku, razmišljala je o tom napitku kao o oružju koje bi se nekako moglo upotrebiti protiv Salimbenija, ali kako su se njegove posete njenoj sobi sve više proređivale, bočica je stajala na noćnom stočiću bez određene svrhe, sem da podseća Đulijetu kako će, kada bude puna, zasigurno doneti smrt svakome ko je bude iskapio.

Od najranijeg doba, sećala se kako je slušala nestvarne priče o ženama koje su se ubijale uspavljujućim napitkom kada bi ih njihovi ljubavnici napustili. Iako se njihova majka trudila da sačuva svoje kćeri od takvih govorkanja, u kući je bilo i suviše sluškinja koje su uživale u pomnoj pažnji dveju devojčica. I tako su Đulijeta i Đanoca provele mnoga popodneva u svom tajnom jarku pokrivenom krasuljcima, na smenu se praveći da su mrtve, dok bi ona od njih dve koja bi bila živa glumila ljude koji u užasu otkrivaju telo i praznu bočicu. Jednom prilikom, Đulijeta se toliko dugo nije micala i toliko dugo ni na šta nije reagovala da je Đanoca pomislila kako je ova zbilja mrtva.

- Đu-đu? - rekla je, vukući je za ruke. - Molim te prestani! Više nije zabavno. Molim te!

Na kraju, Đanoca je zaplakala, i premda se Đulijeta naposletku uspravila i sela, smejući se, Đanoca je bila neutešna. Plakala je čitavo popodne i čitavo veče, i pobešla s večere ništa ne okusivši. Odonda tu igru nisu više igrale.

Za vreme zatočeništva u palati Salimbeni, bilo je dana kada je Đulijeta sedela s bočicom u ruci, priželjkujući da je ona već puna, a da ona sama ima moć da prekrati sebi život. Ali bočica se konačno prelila tek u noći pre njenog jutarnjeg polaska za Valdorsiju, i tokom čitavog putovanja ona se tešila mislima o blagu smeštenom u papuči u svom prtljagu.

Sada, sedajući na krevet s bočicom u rukama, bila je uverena da će joj njena sadržina zaustaviti srce. Mora da je ovo, onda, pomislila je, bio plan Deve Marije od samog početka; da njen brak s Romeom bude konzumiran u raj, a ne na zemlji. Ta vizija bejaše dovoljno dražesna da joj lice ozari osmehom.

Izvadivši pero i mastilo koji su joj takođe bili sakriveni u prtljagu, nakratko je

sela da napiše poslednje pismo Đanoci. Mastionica koju joj je monah Lorenzo dao još dok je bila u palati Tolomej dotad je bila već maltene prazna, a pero oštreno toliko puta da je od njega ostala samo krhka kićanka; čak i tako, ona sede da bez žurbe sastavi poslednju poruku svojoj sestri pre no što umota pergament u rolnu i sakrije ga u pukotinu u zidu iza postelje. - Čekaću te, najdraža - napisala je, dok su joj suze razmazivale mastilo - na našem poljančetu krasuljaka. A kada me budeš poljubila, odmah ću se probuditi, obećavam.

Romeo i monah Lorenzo došli su do Roke di Tentenano sa deset konjanika vičnih svim vidovima borbe. Da nije bilo maestra Ambrođa, nikada ne bi znali gde da pronadu Đulijetu, a da nije bilo Đulijetine sestre Đanoce i ratnika koje im je ona ustupila, nikad ne bi mogli propratiti reči delom.

Za njihovu vezu sa Đanocom bio je zaslužan monah Lorenzo. Dok su se krili u manastiru - Romeo još nepokretan od rane na stomaku - kaluđer je poslao pismo jedinjoj osobi za koju je smatrao da bi mogla imati razumevanja za njihov položaj. Đanocinu adresu odlično je znao jer je više od godinu dana bio tajni kurir njene sestre, i odgovor mu je stigao za manje od dve nedelje.

- Tvoje tužno pismo stiglo mi je na lep dan - napisala mu je ona - jer upravo sam sahranila čoveka koji je bio glava ove kuće, i najzad mogu sama da upravljam svojom sudbinom. Ne mogu iskazati tugu koju sam osetila, dragi Lorenzo, kada sam pročitala o tvojim iskušenjima i sudbini moje jadne sestre. Molim te obavesti me kako ti mogu pomoći. Imam ljude, imam konje. Tvoji su.

Ali čak i Đanocini sposobni ratnici bili su bespomoćni pred masivnom kapijom Roke di Tentenano, i dok su posmatrali to mesto izdaleka u sat sumraka, Romeo je znao kako će morati da pribegnu nekakvom lukavstvu da bi ušli i spasli njegovu damu.

- Podseća me - rekao je ostalima, koji su svi zanemeli kada su videli tvrđavu - na divovsko osinje gnezdo. Napasti ga u po bela dana značilo bi smrt za sve nas, ali možda ćemo imati izgleda kad se smrkne, i kada svi sem nekoliko stražara budu spavali.

Stoga je sačekao dok ne bude mrkli mrak da bi izabrao osmoricu ljudi - jedan od njih bio je i monah Lorenzo, koji nije mogao biti ostavljen - i pobrinuo se da oni budu opremljeni užadima i bodežima, pre no što ih je nečujno odveo do podnožja litice na kojoj je bilo sagrađeno Salimbenijevo uporište.

Bez drugih svedoka sem treperavih zvezda na nebu bez meseca, uljezi se uspeše uz brdo što su tiše mogli, da bi naposljetku stigli podno same goleme građevine. Zatim su se šunjali duž podnožja strmih zidina dok neko nije primetio jedan ohrabrujući otvor šestsedam metara naviše i bocnuo Romea po ramenu, skrenuvši mu bez reči pažnju na tu priliku.

Ne prepuštajući nikome čast da ide prvi, Romeo priveza uže oko pojasa i čvrsto

uhvati dva bodeža, a potom započe uspon zabijajući oštrice u malter između kamenih blokova i s mukom se izvlačeći na mišiće. Zidine su bile iskošene taman dovoljno da bi takav poduhvat bio izvodljiv, ali nedovoljno da bi bio lak, i monah Lorenzo se sledio više no jednom kada je Romeu noga skliznula sa oslonca a on ostao da visi na rukama. Ne bi se on toliko brinuo da je Romeo bio savršenog zdravlja, ali odlično je znao da je svaki pokret koji njegov prijatelj napravi penjući se uza zid zasigurno praćen bezmalo neizdrživim bolom, jer mu rana na stomaku nikada nije propisno zacelila.

Ali Romeo nije ni osećao svoju staru ranu dok se peo uza zid, jer nju bejaše nadjačao bol u njegovom srcu od pomisli na to da će Đulijetu na silu uzeti Salimbenijev nemilosrdni sin. Nina se i te kako dobro sećao sa Palija, kada ga je video kako stručno ubada Tebalda Tolomeja, i znao je da nijedna žena ne bi mogla zatvoriti svoja vrata pred njegovom voljom. Niti je bilo verovatno da će se Nino pokolebati pred pretnjom kakvom kletvom; mladić je sigurno znao da je, što se tiče nebesa, već proklet za čitavu večnost.

Ispostavilo se da je taj otvor gore zapravo prorez za strelca, taman dovoljno širok da se Romeo kroz njega provuče. Kada je izašao na drugu stranu, primetio je da se nalazi u oružarnici, i umalo se nije nasmešio toj ironiji. Odvezavši uže oko struka i privezavši ga za držač za baklju na zidu, dvaput ga je cimmuo kako bi ljudima na drugom kraju stavio do znanja da bezbedno mogu za njim.

Iznutra, Roka di Tentenano bejaše podjednako turobna kao i spolja. Nije bilo fresaka koje bi razveselile zidove, ni tapiserija koje bi štatile od promaje; za razliku od palate Salimbeni, koja je sva odisala prefinjenošću i obiljem, jedina svrha tog mesta bilo je vladanje, i svi ukrasi predstavljali bi samo prepreku brzom kretanju ljudi i oružja.

Dok je Romeo prolazio kroz beskrajne, krivudave hodnike - dok su ga monah Lorenzo i ostali u stopu pratili - počeo je da strahuje kako će pronaći Đulijetu u tom živom mauzoleju i pobeći s njom neopaženo pre biti pitanje sreće no hrabrosti.

- Pazi! - procedio je kroz zube u jednom trenutku, podigavši ruku da zaustavi ostale kada je na jednom uglu primetio postavljenog stražara. - Nazad!

Da bi izbegli stražara, morali su da pođu zamršenim zaobilaznim putem, i naposletku su se obreli tačno tamo gde su bili i ranije, nečujno čučajući u senkama, van domašaja baklji.

- Stražari su postavljeni na svakom uglu - prošaputao je jedan Đanocin čovek - ali mahom u onom pravcu... - upro je napred rukom.

Romeo ozbiljno klimnu glavom. - Znam. Možda ćemo morati da ih sredimo jednog po jednog, ali radije bih čekao koliko god je moguće.

Nije morao da objašnjava zašto želi da odloži zveket oružja. Svi su oni odlično

znali da ih stražari koji trenutno spavaju u utrobi zamka daleko nadmašuju brojem i da će im - kad borba počne-jedina nada biti da beže. Zato je Romeo napolju ostavio trojicu ljudi da drže konje u pripravnosti i, ako bude trebalo, hvataju Đulijetu, jer je slutio kako će njihov jedini posao biti da se vrate Đanoci i ispričaju joj žalosnu priču o neuspehu.

Upravo tada, dok je on očajavao zbog toga što tapkaju u mestu, monah Lorenzo ćušnu ga u rame i pokaza mu jednu poznatu priliku koja je nosila baklju na suprotnom kraju hodnika. Taj čovek

- Nino - koračao je polako, čak nevoljno, kao da je na zadatku koji bi rado odložio. Uprkos hladnoj noći, on je bio u tunici, mada mu je za pojasem bio zadenut mač; Romeo odmah shvati kuda se ovaj uputio.

Mahnuvši monahu Lorencu i Đanocinim ljudima da pođu za njim, on krenu kradomice hodnikom u tihu poteru za zločincem, zaustavivši se tek kada se i Nino zaustavio, da se obrati dvojici stražara koji su stajali pred jednim zatvorenim vratima.

- Slobodni ste - rekao im je - da se odmarate do sutra. Lično ću se postarati za to da mona Đulijeta bude bezbedna. U stvari... - okrenuo se da se obrati svim stražarima odjednom - svi ste slobodni! I kažite u kuhinji da večeras vino može teći u potocima.

Tek kada je i poslednji stražar otišao - već se cereći zbog obećane pijanke - Nino je duboko uzdahnuo i posegnuo za kvakom. Ali kada je to učinio, lecnuo se na zvuk koji je dopro odnekud tačno iza njega. Bio je to nepogrešivi zvuk mača koji se izvlači iz korica.

Nino se polako okrenu da se u neverici suoči s napadačem. Kada je prepoznao čoveka koji je došao tako daleko da bi ga izazvao, oči mu umalo ne iskočiše iz duplji. - Nemoguće! Ti si mrtav!

Romeo istupi na svetlost baklje sa zlokobnim osmehom. - Da sam mrtav, bio bih duh, a ti ne bi morao da strahuješ od moje oštrice.

Nino je zurio u svog suparnika u nemom čudu. Pred njim je bio čovek kojeg nije očekivao da će ikada više videti; čovek koji se suprotstavio grobu da bi spasao ženu koju voli. Moguće je da je tada - prvi put u životu - Salimbenijevom sinu sinulo da je taj čovek istinski junak, a da je on, Nino, zlikovac. - Verujem ti - rekao je, mirno, i stavio baklju u držač na zidu - i poštujem tvoju oštricu, ali je se ne plašim.

- To ti je - primetio je Romeo, čekajući da se ovaj pripremi - velika greška.

Odmah iza ugla, monah Lorenzo slušao je raspravu uzaludno se grizući. Nije mogao da shvati zašto Nino nije pozvao stražare da se vrate kako bi savladao Romea bez borbe. Posredi je sramna provala, a ne kakva javna predstava; Nino ne mora da se izlaže opasnosti u tom megdanu. S druge strane, ne mora ni Romeo.

Tik tu do sebe, monah Lorenzo vide ljude mone Đanoce kako čuče u tami i zgleđaju se, pitajući se zašto ih Romeo nije pozvao da zakolju Nina pre no što bi uobraženi zločinac uopšte stigao da pozove pomoć. Na kraju krajeva, to nije nikakvo takmičenje na kome je nagrada srce neke dame; to je slučaj čiste krađe. Romeo,

zasigurno, ne duguje nikakav častan megdan čoveku koji mu je ukrao ženu.

Ali dvojica suparnika mislili su drugačije.

- Ti si pogrešio - odvratio je Nino, ponosito izvlačeći mač iz kanija. - Sada ću morati da kažem da su te Salimbeniji dvaput posekli. Ljudi će pomisliti da ti je naše gvožđe baš priraslo srcu.

Romeo je zurio u svog protivnika, s podrugljivim smeškom. - Smem li da te podsetim - rekao je, nameštajući se za borbu - da tvojoj porodici gvožđa u poslednje vreme manjka. Uistinu, mislim da su ljudi previše zaokupljeni pričom o... praznom loncu za topljenje tvog oca.

Ta drska primedba naterala bi manje iskusnog borca da besno jurne na sagovornika, zaboravljajući da gnev uništava pribranost i od čoveka pravi laku žrtvu, ali Nino se nije dao tako lako prevariti. Obuzdao se i samo dodirnuo vrh svoje oštrice u znak da je primio k znanju to što je Romeo rekao. - Istina - kazao je, kružeći oko svog protivnika, tražeći priliku za napad - moj otac je dovoljno mudar da poznaje svoje granice. Zato je poslao mene da se postaram za devojkicu. Baš ružno od tebe što joj ovako odlažeš zadovoljstvo. Ona je odmah tu iza ovih vrata, čeka me vlažnih usana i rumenih obraza.

Sada je na Romea bio red da se obuzdava, i on samo okuša Ninovu oštricu najblažim dodiranjem i oseti kako mu mač zatitra u ruci. - Dama o kojoj govoriš - ozbiljno je rekao - žena mi je. I bodriće me pokličima zadovoljstva dok te budem sekao na komade.

- Hoće li? - Nino se baci napred, nadajući se da će Romea zateći nespremnog, ali promaši. - Koliko ja znam, ona nije tvoja žena ništa više no što je žena mog oca. A uskoro... - iscerio se - neće biti ničija žena, već moja kurvica, koja će po čitav dan čeznuti da joj u noć dođem i zabavim je...

Romeo juru na Nina i promaši ga za dlaku kada Ninu pođe za rukom da odbije udarac njegovog mača. Međutim, to je bilo dovoljno da im prekine razgovor, i neko vreme nije se čulo ništa drugo do njihovih oštrica koje su se ukrštale s groznim zveketom kad oni započese kružni ples smrti.

Iako Romeo više nije bio onaj brzonogi borac koji je bio pre no što je zadobio ozledu, njegova iskušenja bejahu ga naučila izdržljivosti, i, što je najvažnije, ispunila usijanom mržnjom koja - ako se njome valjano ovlada - može potući svaku veštinu borbe. I stoga, čak i dok je Nino izazivački plesao oko njega, Romeo nije zagrizao mamac, već je strpljivo čekao svoj trenutak osvete... trenutak za koji je bio uveren da će mu Deva Marija podariti.

- Koji sam ja srećnik! - uskliknu Nino, protumačivši Romeovo mirovanje kao znak umora. - U isto veče imam priliku da uživam u svoja dva omiljena sporta. Kaži mi, kakav je osećaj...

Romeu je bio potreban tek najkraći, nepažljivi gubitak ravnoteže u Ninovom stavu pa da skoči napred s neverovatnom brzinom i zarije mu mač među rebra, probode mu

srce i nakratko ga prikuca za zid.

- Kakav je osećaj? - podrugnuo se, pravo u Ninovo preneraženo lice. - Jesi li zaista želeo da znaš?

Na to je s gađenjem izvukao oštricu i posmatrao kako beživotno klizi na zemlju, ostavljajući na zidu grimizni trag.

Iza ugla, monah Lorenzo se zapanjio videvši kraj tog kratkog dvoboja. Smrt bejaše stigla tako naglo da se na Ninovom mlađanom licu nije videlo ništa sem iznenađenja; kaluđer bi više voleo da je Nino uvideo da je poražen - makar samo u treptaju oka - pre no što je izdahnuo. Ali nebesa su se pokazala milostivijim od njega, i okončala lupežove patnje pre no što su one uopšte i počele.

Ne zastajući da obriše mač, Romeo odmah prekorači mrtvo telo i okrenu kvaku koju je Nino čuvao životom. Videvši svog prijatelja kako ulazi na ta sudbinska vrata, monah Lorenzo napokon ustade iz svog skrovišta i pohita hodnikom - sa Đanocinim ljudima iza sebe - da pođe za Romeom u nepoznato.

Koraknuvši u sobu, monah Lorenzo zastade da bi privikao oči. Unutra nije bilo druge svetlosti sem sjaja žeravice u kaminu i mutnog blistavila zvezda koje je dopiralo kroz otvoreni prozor; čak i tako, Romeo bejaše otišao pravo do postelje da probudi svoju uspavanu dragu.

- Đulijeta, ljubavi moja! - pozvao ju je, zagrlivši je i obasuvši njeno blede lice poljupcima. - Probudi se! Došli smo da te spasemo!

Kada se devojka naposletku pomerila, monah Lorenzo odmah vide da nešto nije u redu. Poznavao je Đulijetu dovoljno dobro da bi uvideo kako je ona van sebe, i kako neka sila moćnija od Romea deluje na nju da bi je ponovo uspavala.

- Romeo... - promrmljala je, mučeći se da se osmehne i da mu dodirne lice - pronašao si me!

- Hajde - sokolio ju je Romeo, pokušavajući da je natera da se uspravi i sedne - moramo poći pre no što se stražari vrate!

- Romeo... - Đulijeti su se oči opet sklapale, a glava joj padala mlitavo kao pupoljak cveta pokošen kosom. - Htela sam da... - Rekla bi i više, ali je jezik izdade, i Romeo s očajanjem pogleda u monaha Lorenca.

- Dođi i pomози mi! - požurio je prijatelja. - Bolesna je. Moraćemo da je nosimo. - Kada je video da ovaj okleva, Romeo isprati kaluđerov pogled i vide bočicu i čep na noćnom stočiću. - Šta je to? - upitao je, glasa promuklog od strepnje. - Otrov?

Monah Lorenzo skoči da prouči bočicu. - Bila je ružina vodica - rekao je, pomirisavši praznu posudu - ali i još nešto...

- Đulijeta! - Romeo žestoko prodrmusava devojku. - Moraš da se probudiš! Šta si to popila? Da te nisu otrovali?

- Uspavljajući napitak... - zamumla Đulijeta ne otvarajući oči - da bi me ti probudio.

- Milostiva Majko! - Monah Lorenzo pomože Romeu da je uspravi u sedeći

položaj. - Đulijeta! Osvesti se! To sam ja, tvoj stari prijatelj Lorenzo!

Đulijeta se namršti i uspe da otvori oči. Tek tada, videvši kaluđera i te silne neznance oko svoje postelje, ona izgleda shvati da još nije mrtva, da još nije u raj. A kada joj je ta istina dospela do srca, ona se zaprepasti i lice joj se iskrivi od strave.

- O, ne! - prošaputala je, držeći se za Romea sa svom preostalom snagom - ovo nije u redu! Voljeni... Ti si živ! Ti si...

Kada se zakašljala, telo joj protresoše žestoki grčevi, i monah Lorenzo vide da joj bilo na vratu damara kao da će joj koža svaki čas pući. Ne znajući šta drugo da rade, njih dvojica su se trudili da joj ublaže bol i da je umire, i nisu je ispuštali iz ruku, čak ni kada je s tela počeo da joj lije znoj i kada je u grčevima ponovo pala na krevet.

- Pomozite nam! - viknu Romeo ljudima koji su stajali oko postelje. - Guši se!

Ali Đanocini ratnici bili su obučeni da okončavaju život, ne da ga održavaju, i stajali su beskorisno oko postelje dok su se muž i prijatelj iz detinjstva upinjali da spasu ženu koju vole. Iako su bili neznanci, ratnici su bili toliko zaokupljeni tragedijom koja im se odigrava pred očima da nisu primetili dolazak Salimbenijevih stražara dok ovi nisu bili na vratima a bekstvo bilo nemoguće.

Prvo što im je skrenulo pažnju na opasnost bio je užasnuti jauk iz hodnika. Neko je očigledno primetio mladog gospodara Nina kako leži u vlastitoj krvi. Kada Salimbenijevi stražari nahrupiše u sobu, Đanocini ljudi najzad dobiše priliku da isuču oružje.

U položaju očajničkom kao što je bio njihov, čovek se može nadati da će preživeti samo ako izgubi svaku nadu. Znajući da su već mrtvi, Đanocini ljudi baciše se na Salimbenijeve čuvare sa neustrašivom pobesnelošću, nemilice ih sekući i ne zastajući čak ni da se uvere kako su im žrtve izbavljene iz patnje pre no što bi prešli na narednu. Jedini naoružani čovek koji se nije okrenuo da se bori bio je Romeo, koji nije hteo da pusti Đulijetu.

Izvesno vreme, Đanocinim ljudima polazilo je za rukom da odbrane položaj i ubiju svakoga ko bi ušao u sobu. Vrata bejahu preuska da bi istovremeno propustila više od jednog neprijatelja, i stoga bi svakoga ko bi uleteo u prostoriju dočekalo sedam oštrica u rukama ljudi koji nisu proveli veče opijajući se do besvesti. U prostoru uzanom poput tog, nekoliko odlučnih ljudi nisu toliko bespomoćni protiv stotinu protivnika kao što bi bili na otvorenom polju; dok god im tih stotinu dolaze jedan po jedan, brojčana nadmoć ne predstavlja nikakvu prednost.

Ali nisu svi Salimbenijevi stražari bili glupaci; baš kada su Đanocini ljudi počeli da gaje nadu da bi mogli, uistinu, preživeti noć, pažnju im skrenu glasna vika iz stražnjeg dela sobe, i oni se okrenuše i videše da su se otvorila tajna vrata i da je na njih pokuljalo mnoštvo stražara. Sada, kada su neprijatelji na njih nadirali i spreda i otpozadi, ljudi brzo bejahu savladani. Jedan po jedan, Đanocini ljudi poraženi popadaše na kolena - neki na samrti, neki već mrtvi - kada prostoriju preplaviše stražari.

Čak ni tada, kada su sve nade bile izgubljene, Romeo se nije okretao da se bori.

- Pogledaj me! - molio je Đulijetu, odveć usredsređen na oživljavanje njenog beživotnog tela da bi se branio. - Pogledaj... - Ali koplje hitnuto sa naspramne strane sobe pogodi ga tačno između lopatica, i on se sruči na krevet ne izustivši više ni reči, čak i u smrti nevoljan da pusti Đulijetu.

Kada mu je telo omlitavilo, iz ruke mu je ispao pečatni prsten sa orlom, i monah Lorenzo shvati da je Romeova poslednja želja bila da vrati svojoj ženi prsten na prst, tamo gde i pripada. Ne razmišljajući, dograbio je taj sveti predmet sa postelje - da ga ne zaplene ljudi koji nikada ne bi poštovali njegovu sudbinu - ali pre no što je mogao da ga stavi Đulijeti na prst, od nje ga odvukoše snažne ruke.

- Šta se ovde desilo, kaluđeru? - upita zapovednik straže. - Ko je taj čovek, i zašto je ubio monu Đulijetu?

- Taj čovek - odgovori monah Lorenzo, i suviše otupeo od zaprepašćenja i tuge da bi osećao ikakav istinski strah - bio je njen pravi muž.

- Muž? - zapovednik dograbi kaluđera za kapuljaču njegove mantije i prodrmusaga. - Lažovčino! Ali... - osmehnuo se otkrivši zube - znamo mi s takvima.

Maestro Ambrođo video je to rođenim očima. Kola su stigla iz Roke di Tentenano kasno u noć - baš kada je on prolazio pored palate Salimbeni - i Salimbenijevi stražari nisu se ustezali da istovare svoj bedni teret pred same noge svog gospodara na ulaznom stepeništu njegovog doma.

Prvi je bio monah Lorenzo - vezan i s povezom preko očiju i maltene nesposoban da sam siđe s kola. Sudeći po tome kako su ga stražari nemilosrdno odvukli u zgradu, vodili su ga pravo u odaju za mučenje. Zatim su istovarili tela Romea, Đulijete i Nina... sva umotana u isti krvavi čaršav.

Bilo je onih koji će kasnije reći da je Salimbeni sinovljevo mrtvo telo gledao bez osećanja, ali maestra nisu prevarile kamene crte lica tog čoveka dok je posmatrao sopstvenu tragediju. To je bila posledica njegovih grešnih dela; Bog ga je kaznio isporučivši mu sina kao iskasapljeno jagnje, umrljanog krvlju dvoje ljudi koje je on sam želeo da razdvoji i uništi protivno božanskoj volji. Zacelo je u tom trenu Salimbeni shvatio da je već u paklu, i da će ga, kud god na svetu otišao i koliko god dugo živeo, vazda pratiti njegovi demoni.

Kada se maestro Ambrođo vratio u svoju radionicu kasnije te noći, znao je da mu svakog časa na vrata mogu pokucati Salimbenijevi vojnici. Ako su glasine o Salimbenijevim metodama mučenja istinite, monah Lorenzo će verovatno izbrbljati sve što zna - kao i mnoštvo neistina i preterivanja - još pre ponoći.

Ali, pitao se maestro, hoće li se oni zaista usuditi da dođu i po njega? Na kraju krajeva, on je čuveni umetnik sa brojnim plemenitim pokroviteljima. Ipak, ne može biti siguran. Sigurno je samo jedno: ako bi pobegao i sakrio se, označio bi sebe kao

krivca, i - jednom kada bi postao begunac - više mu ne bi bilo povratka u grad koji voli više od ma kog drugog.

Stoga je slikar pogledao po svojoj radionici da pronađe sve što bi ga bilo kako optužilo, kao što su Đulijetin portret i njegov dnevnik, koji je stajao na stolu. Zastavši samo da napiše poslednji pasus - nekoliko nabacanih rečenica o tome što je te noći video - uzeo je dnevnik i portret, zamotao ih zajedno u tkaninu, stavio u hermetičku kutiju i sakrio tu kutiju u tajnoj šupljini u zidu gde je, zasigurno, niko nikada neće pronaći.

VI.I

Kuda dalje, kad mi je srce tu? Tužna zemljo, idi, traži svoje sunce.

Dženis nije lagala kada je govorila da se dobro penje. Iz nekog razloga, nikad nisam mnogo verovala njenim razglednicama iz egzotičnih mesta, sem kada su govorile o razočaranju i razvratu. Više sam volela da je zamišljam kako leži mrtva pijana u nekom motelu u Meksiku nego kako roni oko koralnih grebena u vodi toliko čistoj - kao što je jednom nažvrljala, ne meni, već tetki Rouz - da u nju uskačeš kao prljava stara grešnica, a izlaziš osećajući se kao Eva svog prvog jutra u raj, pre no što se Adam pojavi sa novinama i cigaretama.

Stojeći na svom balkonu, i posmatrajući je kako se muči da se popne do mene, shvatila sam koliko sam se radovala sestrinom povratku. Jer pošto sam najmanje sat vremena šetkala gore-dole po sobi, došla sam do razočaravajućeg zaključka da situaciju nikada ne bih uspela da prokljuvim sama.

Oduvek je bilo tako. Kad god bih kao dete opisala svoje nevolje tetki Rouz, ona bi galamila i galamila, ali nikada ništa ne bi rešila, i ja bih se na kraju osećala mnogo gore no ranije. Ako bi me u školi gnjavio neki dečak, ona bi pozvala direktora i sve nastavnike i zahtevala od njih da zovu njegove roditelje. Za razliku od nje, Dženis - koja bi slučajno čula naš razgovor - samo bi slegnula ramenima i rekla: - Zacopao se u nju. Proći će ga. Šta ima za večeru? - I uvek je bila u pravu, mada je meni bilo mrsko da to priznam.

Po svoj prilici, bila je u pravu i sada. Nisu mi se baš naročito dopadale njene zajedljive primedbe o Alesandru i Eva-Mariji, no s druge strane, neko je morao da ih iznese, a meni je mozak očigledno bio u sukobu interesa.

Brekćući od neprekidnog truda da ostane živa, Dženis spremno prihvati ruku koju sam joj pružila i najzad uspe da prebaci nogu preko ograde. - Penjanje je... - izustila je, sručivši se s druge strane kao vreća krompira - slađak čemer!

- Zašto - upitala sam, dok je ona sedela zadihana na podu balkona - nisi došla stepenicama?

- Baš si duhovita! - breknula se. - S obzirom na to da je negde u blizini masovni ubica koji me mrzi iz dna duše!

- Ma daj! - rekla sam. - Da je Umberto želeo da nam slomi vrat, odavno bi to učinio.

- Nikad se ne zna kad takvim ljudima može da padne mrak na oči! - Dženis napokon ustade, otresajući odeću. - Posebno sada kada imamo maminu kutiju. Ja

kažem da odmaglimo odavde *prontissimo* i... - Tek tada me je valjano pogledala u lice i primetila moje crvene i natekle oči. - Bože, Džuls! - vrisnula je. - Šta nije u redu?

- Sve je u redu - rekla sam, odbacujući temu. - Upravo sam završila sa čitanjem o Romeu i Đulijeti. Žao mi je što kvarim zaplet, ali nema srećnog kraja. Nino pokuša da je zavede - ili da je siluje - i ona se ubije uspavljujućim napitkom, baš pre no što Romeo stigne da je spase.

- Šta si kog đavola očekivala? - Dženis uđe u sobu da opere ruke.

- Ljudi kao što su Salimbeniji nikada se ne menjaju. Ni za milion godina. To im je urezano u sistem. Zlo sa osmehom Nino... Alesandro... skrojeni su od iste tkanine. Ili ih ubiješ, ili dozvoliš da oni ubiju tebe.

- Eva-Marija nije takva... - počeh, ali mi Dženis ne dade da završim.

- Ma stvarno? - podrugnula se iz kupatila. - Dozvoli da ti proširim vidike. Eva-Marija te voza od prvog dana. Zaista misliš da je ona u tom avionu bila slučajno?

- Ne budi smešna! - zaprepastih se. - Niko nije znao da stižem tim letom sem... - zamuknuh.

- Upravo! - Dženis baci peškir u stranu i izvali se na krevet. - Očigledno rade zajedno, ona i Umberto. Ne bih se iznenadila da su brat i sestra. Tako mafija funkcioniše, znaš. Sve je u porodici, u uslugama i međusobnom čuvanju dupeta... Pazi, volela bih ja da pričuvam tvom dečku dupe, samo nisam sigurna da li bih želela da završim uspavana pod nekim podom.

- Ej, o'ladi malo! i Neću da o'ladim! - Dženis je bilo krenulo, dok je ležala s nogama u vazduhu. - Rođak Pepo kaže da je Eva-Marijin muž, Salimbeni, bio *bastardo classico*⁴¹ Nesumnjivo je bio u nekom hiperorganizovanom krimi-džimi fazonu s limuzinama i tipovima u svetlucavim odelima i sicilijanskim kravatama. Neki ljudi misle da je Eva-Marija sredila da se njen sponzorčić smakne kako bi sama preuzela posao i skinula limit sa svoje kreditne kartice. A tvoj gospodin Čokolone očigledno je njen omiljeni gorila, ako ne i psić. Ali sada - ta-daa! - nahuškala ga je na tebe, i pitanje glasi: hoće li on iskopati kosku za nju ili za tebe? Može li virdžinarijanka pretvoriti plejboja u čestito čeljade, ili će strašna kuma prevagnuti i povratiti svoje porodične dragulje čim ih se ti dočepaš svojim slatkim ručicama?

Samo sam je pogledala. - Jesi li gotova?

Dženis trepnu nekoliko puta, oporavljajući se od svog solo uzleta mašte. - Nego šta. Brišem odavde. Ti?

- O, sranje! - Sela sam kraj nje, najednom iscrpljena. - Mama je htela da nam ostavi neko blago. A mi smo uprskale. *Ja* sam uprskala. Ne dugujem li joj da to ispravim?

- Kako ja to vidim, dugujemo joj samo da izvučemo živu glavu. - Dženis zaklati preda mnom dva ključa. - Hajdemo kući.

- Od čega su oni?

- Od mamine stare kuće. Pepo mi je sve objasnio. Kuća je jugoistočno odavde, u

mestu po imenu Montepulčano. Bila je prazna sve ove godine. - Pogledala me je sa opreznom nadom. - Hoćeš da ideš?

Zurila sam u nju, zapanjena što je naterala sebe da pita. - Zbilja želiš da idem?

Dženis se uspravi i sede. - Džuls - rekla je, neuobičajeno trezvno - stvarno želim da obe odemo odavde. Ovde nisu posredi samo kip i neko drago kamenje. Ovde se dešava nešto zaista jezivo. Pepo mi je pričao o nekom tajnom udruženju ljudi koji veruju da je na našu porodicu bačena kletva, i da je oni moraju skinuti. A pogodi ko upravlja čitavom pričom? Tako je, tvoja mala kraljica-mafijašica. U pitanju su iste one budalaštine kojima se mama bavila... nešto u vezi s tajnim krvnim obredima radi prizivanja duhova mrtvih. Izvini što nisam za tim luda.

Ustala sam i otišla do prozora, mršteći se vlastitom odrazu. - Pozvala me je na zabavu. U svojoj kući u Valdorsiji.

Kada Dženis nije odgovorila, okrenula sam se da vidim šta nije u redu. Ona je ležala nauznak, držeći se za glavu. - Bog nek nam pomogne! - zakukala je. - Ne mogu da verujem! Da pogađam: ide i El Ninjo?⁴²

Podigla sam ruke uvis. - Ma daj, Džen! Zar ne želiš da rešiš ovo? Ja želim.

- I rešićeš! - Dženis skoči s postelje i zatopta gore-dole, stisnutih pesnica. - Kada budeš završila na dnu reke, slomljenog srca i s nogama u cementu. Tako mi boga... učiniš li to i završiš li mrtva kao svi naši preci koji su navodno pokopani pod Eva-Marijinim ulaznim stepenicama, nikada više s tobom neću ni reč progovoriti!

Pogledala me je ratoborno, dok sam ja zurila u nju u neverici. To nije bila Dženis koju sam ja poznavala. Dženis koju sam ja poznavala nimalo nije marila za to kuda ja idem, niti za moju sudbinu, izuzev što se nadala da ću, čega god se prihvatila, žalosno podbaciti. A prizor mene s nogama u cementu naveo bi je da vrišti od smeha i lupa se po kolenima, a ne da grize usnu kao da će svakog časa zaplakati.

- U redu - rekla je staloženije kada sam ja nastavila da ćutim - idi, onda, i nek te ubiju u nekom... satanističkom obredu. Baš me briga.

- Nisam rekla da ću ići.

Malo je splasla. - O! Pa, u tom slučaju, mislim da je krajnje vreme da ti i ja odemo na *gelato*.

Dobar deo popodneva provele smo probajući stare i nove ukuse u baru *Nanini*, sladoledžinici zgodno smeštenoj na Pjaci Salimbeni. Ne baš izmirene, složile smo se bar u nečemu: u tome da o Alesandru znamo premalo da bih ja sutradan mogla lagodno s njim da se vozim, i u tome da je *gelato* bolji od seksa.

- Veruj mi na reč - rekla je Dženis, namignuvši mi da bi me oraspoložila.

Uprkos svim svojim manama, moja sestra je oduvek posedovala izuzetnu istrajnost, i sama je čuvala stražu više od sat vremena dok sam ja bila šćućurena na klupi u najzabačenijem kutku sladoledžinice, unapred premrla od straha od pomisli da nas neko može otkriti.

Najednom, Dženis me povuče da ustanem. Ništa nije rekla; nije ni morala.

Provirivši zajedno kroz staklena vrata, posmatrale smo Alesandra kako peške prelazi Pjacu Salimbeni i nastavlja Korzom.

- Ide u centar! - primetila je Dženis. - Znala sam! Takvi tipovi ne žive u predgradu. Ili možda... - zavodnički me je pogledala - ide na sastanak s ljubavnicom. - Obe smo izvile vrat da bolje vidimo, ali Alesandro više nije bio u vidokrugu. - Prokletstvo!

Izletele samo iz bara *Nanini* i potrčale ulicom trudeći se da ne privlačimo previše pažnje, što u Dženisinom društvu nikada nije bilo lako. - Cekaj! - Zgrabila sam je za ruku da je usporim. - Vidim ga! Tačno je... *Opa!*

Upravo tada Alesandro je stao, a nas dve obe čučnusmo u neki dovratok. - Šta radi? - procedila sam kroz zube, odveć uplašena da će nas primetiti da bih sama pogledala.

- Priča s nekim tipom - reče Dženis, izvijajući se. - S nekim tipom sa žutom zastavom. U čemu je fora s tim zastavama? Ovde svi imaju zastave...

Nekoliko časaka kasnije opet smo bile u poteri, držeći se izloga i dovratoka kako ne bismo bile otkrivene, pratile smo svoj plen čitavom dužinom ulice, pored Kampa, i gore ka Pjaci Postjerla. On se već bio zaustavljao u nekoliko navrata da se pozdravi s ljudima s kojima se mimoilazi, ali kako se put peo, povećavao se i broj prijatelja.

- Pa stvarno! - uzviknula je Dženis kada je Alesandro opet stao, ovoga puta da se poigra s jednom bebom u kolicima. - Je l' ovaj tip u trci za gradonačelnika?

- To se zove negovanje međuljudskih odnosa - promrmljala sam.

- Treba jednom da probaš.

Dženis prevrnu očima. - Čuj kraljicu društvenih odnosa!

Smišljala sam kako da joj odbrusim kada obe shvatismo da nam je meta nestala.

- O, ne! - izusti Dženis. - Kud se dede?

Požurile smo do mesta gde smo poslednji put videle Alesandra pre no što se izgubio - maltene preko puta Luiđijevog frizerskog salona - i tu otkrile ulaz u najmanju, najmračniju uličicu u čitavoj Sijeni.

- Vidiš li ga? - prošaputala sam, krijući se iza Dženis.

- Ne, ali samo je tamo mogao da ode. - Dograbila me je za ruku i povukla za sobom. - Hajde!

Dok smo na prstima išle natkriljenom ulicom, nisam mogla a da se ne kikoćem, razmišljajući kako se šunjamo unaokolo držeći se za ruke kao što smo radile kad smo bile male. Dženis me ozbiljno ošinu pogledom, brinući se zbog buke, ali kada je videla moje nasmejano lice, smekšala je i takođe se zakikotala.

- Ne mogu da verujem da ovo radimo! - prošaputala sam. - Kakav je ovo blam!

- Pst! - procedila je kroz zube. - Mislim da je ovo opak kraj.

- Klimnula je glavom ka grafitima na jednom zidu. - Šta je *galleggiante*? Zvuči prilično skaredno. I šta se kog đavola desilo '92?

- Kolumbo je otkrio Ameriku? - ponudih odgovor, na šta obe ponovo prasnusmo u smeh.

Na dnu, uličica je oštro skretala desno, i mi trenutak zastasmo na uglu, osluškujući korake što se udaljavaju. Dženis je čak i promolila glavu da proceni situaciju, ali vrlo brzo se povukla.

- Je li te video? - prošaputah.

Dženis udahnu.

Dođi! - Zgrabila me je za ruku i povukla iza ugla pre no što sam stigla da se pobunim. Na sreću, nije bilo ni traga od Alesandra, te smo požurile dok najednom nismo primetile ljude koji su čuvali nekog konja u samom dnu te uzane uličice.

- Stani! - Gurnula sam Dženis uza zid, nadajući se da nas niko nije primetio. - Ovo ništa ne valja. Ti tipovi...

- Šta to radiš? - Dženis se odgurnu od zida i zakorači uličicom ka konju i njegovim dreserima. Videvši da na svu sreću Alesandro nije među njima, potrčala sam za njom i povukla je za ruku da stane.

- Jesi luda! - procedila sam kroz zube. - To mora da je konj za Palio, a ti tipovi ne žele turiste u blizini...

- O, ja nisam turista - reče Dženis, otresavši moje ruke i produživši - ja sam novinarka.

- Ne! Džen! Čekaj!

Dok se približavala ljudima koji su čuvali konja, bila sam ispunjena neobičnom mešavinom divljenja i želje da je ubijem. Poslednji put sam se tako osetila u prvom razredu srednje škole, kada je ona iznebuha uzela telefon i okrenula broj jednog dečaka iz našeg razreda, samo zato što sam ja izjavila da mi se on dopada.

Upravo tada, neko je otvorio dva prozorska kapka tačno iznad nas, i čim sam shvatila da je to bio Alesandro, skočila sam i ponovo se privila uza zid, povukavši Dženis sa sobom, ni pod razno ne želeći da nas on tu vidi, kako njuškamo po njegovom kraju kao zaljubljene pubertetlijske.

- Ne gledaj! - prošaputala sam, i dalje rastrojena od malopredašnjeg promašaja za dlaku. - Mislim da živi tamo gore, na trećem spratu. Zadatak izvršen. Slučaj zatvoren. Vreme je da se krene.

- Kako to misliš, *zadatak izvršen* ? - Dženis se nagnu unazad da pogleda gore u Alesandrov prozor, dok su joj se oči caklile. - Došle smo da saznamo kakve su mu namere. Ja kažem da ostanemo ovde. - Posegnula je za najbližim vratima, i ona se bez poteškoća otvoriše; Dženis zaigra obrvama i koraknu unutra. - Hajde!

- Jesi li odlepila? - Bojažljivo sam gledala u one ljude. Oni su se očigledno pitali ko smo i šta tu radimo. - Ja neću kročiti u tu zgradu! Tu on živi!

- Kako hoćeš. - Dženis slegnu ramenima. - Ostani ovde i dangubi. Sigurna sam da njima neće smetati.

Kako se ispostavilo, nismo bile na stepeništu. Hodajući u polutami iza Dženis, bila sam se uplašila da će se ona trkati sa mnom skroz do trećeg sprata, rešena da provali Alesandrova vrata i zaspe ga pitanjima. Ali videvši da nema stepenica,

polako sam počela da se opuštam.

Udno hodnika bila su odškrinuta jedna vrata, i obe se izvismo da vidimo šta je s druge strane.

- Zastave! - primeti Dženis, očito razočarana. - Još zastava.

Neko se ovde loži na žutu boju. I na ptice.

- Ovo je muzej - rekla sam, primetivši nekoliko čenča koji su visili na zidovima. - Muzej neke kontrade, isti kao Pepov. Pitam se...

- Sjajno - reče Dženis, otvorivši vrata pre no što sam stigla da se usprotivim - da ga vidimo. Uvek si volela prašnjavo staro smeće.

- Jesi li luda? - probala sam da je zadržim, ali ona mi samo otrese ruku i odvažno uđe u prostoriju. - Vрати se ovamo! Džen!

- Kakav to čovek - razmišljala je naglas, gledajući u izložene predmete - živi u muzeju? Nekako je jezivo.

- Ne u muzeju - ispravila sam je. - Iznad muzeja. I nije kao da ovde imaju mumije.

- Otkud znaš? - Podigla je vizir jednog oklopa, tek da proveriti. - Možda imaju mumije konja. Možda ovde izvode one tajne krvne obrede i prizivaju duhove mrtvih.

- Aha. - Pokušala sam da je mrko pogledam iza vrata. - Hvala ti što si to istražila kad si imala priliku.

- Ej! - podigla je ruke uvis. - Pepo nije znao ništa više od toga, znaš!

Stajala sam i posmatrala je još koji minut kako ide unaokolo na prstima, pretvarajući se da je izložba zanima. Obe smo znale da to radi samo da bi me najedila. - U redu - naposletku sam procedila - jesi li videla dovoljno zastava? - Ali umesto da odgovori, Dženis je prosto ušla na jedna vrata u neku drugu prostoriju, ostavivši me da stojim tamo, napola se krijući, posve sama.

Trebalo mi je malo vremena da je pronađem; ona se šetala po kapelici na čijem su oltaru gorele sveće a na svim zidovima visila veličanstvena ulja na platnu. - Čoveče! - rekla je kada sam joj se pridružila. - Šta kažeš da ti ovo bude dnevna soba? Šta rade ovde? Gataju iz iznutrica?

- Nadam se da će gatati iz tvoje! *Možemo* li sada da krenemo?

Pre no što je stigla nešto da mi odbrusi, obe smo začule korake.

Maltene se saplevši jedna drugoj o noge u svojoj pometenosti, požurile smo da izađemo iz kapele i pronađemo skrovište u susednoj prostoriji.

- Ovamo! - Povukla sam Dženis u ugao iza jedne vitrine sa olupanim šlemovima, a pet sekundi kasnije jedna starija žena prošla je tik pored nas noseći u naručju složenu, žutu odeću. Iza nje je išao dečak, otprilike osmogodišnjak, s rukama u džepovima i namrštenog lica, Dok je žena prošla pravo kroz sobu, dečak je, nažalost, stao pet koraka od našeg skrovišta, da pogleda stare mačeve na zidu.

Dženis iskrivi lice, ali nijedna od nas dve nije se usuđivala da se mrdne, a kamoli nešto da šapne, dok smo čučale u uglu kao prave pravcate zlice. Na našu sreću, dečak je bio odveć usredsređen na vlastiti nestašluk da bi obraćao pažnju na išta drugo.

Proverivši je li mu baka dovoljno odmakla, propeo se na prste da s kuka na zidu uzme jedan rapir i zauzme nekoliko mačevalačkih položaja koji nisu bili nimalo loši. Toliko je bio zaokupljen svojim zabranjenim poduhvatom da uopšte nije čuo kako još neko ulazi u sobu sve dok nije bilo prekasno.

- *No-no-no!* - ukorio ga je Alesandro, prišavši dečaku i uzevši mu rapir iz ruke. Ali namesto da vrati oružje na zid, kao što bi uradio svaki odgovoran odrastao čovek, on samo pokaza dečaku ispravan stav i odmah mu vrati rapir. - *Tocca a te!*

Oružje je nekoliko puta išlo iz ruke u ruku, dok na kraju Alesandro nije skinuo još jedan rapir sa zida i priuštio dečaku borbu iz zabave, koja se završila tek kada je jedan ženski glas ljutito povikao: - *Enriko! Dove sei?*

Dok si trepnuo okom, oružje je bilo vraćeno na zid, i kada se baka stvorila u do vratku, i Alesandro i dečak nedužno su stajali držeći ruke iza leđa.

- *A!* - uskliknu žena, oduševljena što vidi Alesandra i poljubivši ga u oba obraza. - *Romeo!*

Rekla je ona još mnogo štošta, ali ja ništa nisam čula. Da Dženis nije stajala tako blizu, možda bih se čak i srozala na kolena, s obzirom da su mi se noge pretvorile u sladoled na točenje.

Alesandro je Romeo.

Naravno da jeste. Kako je to moglo da mi promakne? Nije li ovo muzej Orla? Nisam li već videla istinu u Maleninim očima?...

I u njegovim?

- *Bože, Džuls* - rekla mi je Dženis svojim izrazom lica, bez ijedne reči - *saberi se!*

Ali ja više nisam imala za šta da se uhvatim. Sve što sam mislila da znam o Alesandru vrtelo mi se pred očima poput brojeva na točku ruleta, i ja shvatih da sam - u svakom razgovoru s njim - sav novac stavljala na pogrešnu boju.

On nije Paris, nije Salimbeni, nije čak ni Nino. On je oduvek bio Romeo. Ne Romeo plejboj koji upada na zabave s vilenjačkim šešišrom, već Romeo izgnanik, koga su odavno prognala govorkanja i praznoverje, i koji je čitav život proveo trudeći se da postane neko drugi. Rekao je da je Romeo njegov suparnik. Romeo ima zle ruke, i ljudi rado zamišljaju da je mrtav. Romeo nije čovek koga sam mislila da poznajem, on mi se nikada neće udvarati u rimovanom dvostihu. S druge strane, Romeo je ujedno i čovek koji dolazi u radionicu maestra Lipija kasno noću, da popije čašu vina i posmatra portret Đulijete Tolomej. Meni to govori više od najlepše poezije.

Čak i tako, zašto mi nikada nije rekao istinu? Pitala sam ga za Romea iznova i iznova, ali on mi je svaki put odgovarao kao da govori o nekom drugom. Nekom koga nikako ne bi valjalo da poznajem.

Najednom se setih kako mi je pokazivao metak koji mu visi s kožne vrpce oko vrata, i kako mi je Pepo iz svoje bolničke postelje rekao da svi misle kako je Romeo umro. I setih se izraza na Alesandrovom licu kada je Pepo pričao o tome da je Romeo vanbračno dete. Tek sada sam shvatila njegov bes prema članovima moje porodice

Tolomej, koji su - ne znajući njegov pravi identitet - toliko uživali u tome da se prema njemu odnose kao prema Salimbeniju i stoga neprijatelju.

Isto kao i ja.

Kada su svi napokon izašli iz prostorije - baka i Enriko na jednu stranu, Alesandro na drugu - Dženis me uhvati za ramena, sevajući očima. - Hoćeš li se pribрати već jednom!

Ali tražila je previše. - Romeo! - zastenjala sam, uhvativši se za glavu. - Kako on može biti Romeo? Koji sam ja kreten!

- Jesi, ali to nije ništa novo. - Dženis nije bila raspoložena da bude fina. - Ne znamo je li on *zaista* Romeo. *Onaj* Romeo. Možda mu je to samo drugo krsno ime. Romeo je sasvim uobičajeno italijansko ime. A ako je on stvarno *onaj* Romeo... To ništa ne menja. I dalje je u dosluhu sa Salimbenijima! I dalje ti je prevrnuo naglavce hotelsku sobu!

Nekoliko puta sam progutala pljuvačku. - Ne osećam se baš najbolje.

- Pa, gubimo se onda odavde! - Dženis me uze za ruku i povuče za sobom, misleći da nas vodi ka glavnom ulazu u muzej.

Umesto toga, završile smo na jednom delu izložbe koji dotad nismo videle; bila je to oskudno osvetljena prostorija s veoma starim i izlizanim čenčima na zidu, izloženim u staklenim sanducima. Mesto je odisalo atmosferom kakvog hrama posvećenog precima, i iz jedne njegove strane u podzemlje se strmo spuštalo zavojito stepenište od potamnelog kamena.

- Šta je tamo dole? - prošaputa Dženis, izvijajući vrat da vidi.

- Zaboravi! - odvratila sam, povrativši malko duha. - Ne želim da se zaglavim u nekoj tavnici.

Ali Fortuna je očito više volela Dženisinu hrabrost od moje uprpljenosti, jer odmah potom ponovo začusmo glasove - koji su nam se primicali, kako se činilo, sa svih strana - i nas dve umalo ne padosmo niza stepenice u žurbi da se sklonimo. Brekćući od straha da ne budemo otkrivene, čučnule smo na dnu stepeništa kada nam se glasovi približiše a koraci nam se na kraju zaustaviše tačno iznad glave. - O, ne! - prošaputala sam, pre no što je Dženis mogla da mi zalepi ruku na usta. - To je *on!*

Pogledale smo jedna u drugu, razrogačenih očiju. U tom trenutku - dok smo bile doslovno šćućurene u Alesandrovom podrumu - čak se ni Dženis nije radovala tom potencijalnom susretu.

Upravo tada, svetla oko nas se popališe i mi videsmo Alesandra kako kreće niza stepenice, a zatim zastaje. - *Ciao, Alessio, come stai...?*⁴³ - čule smo ga kako kaže, pozdravljajući se s nekim, a Dženis i ja se zgledasmo, odlično znajući da je naše poniženje odloženo, bar za koji minut.

Mahnito se osvrćući oko sebe kako bismo procenile kakve su nam mogućnosti, videle smo da smo istinski zarobljene u jednom podzemnom ćorsokaku, baš kao što sam predvidela da će nam se desiti. Ne računajući tri zjapeće rupe u zidu - crne ulaze

u pećine Botinija - nije bilo načina da se odatle ode sem opet uza stepenice, pored Alesandra. A svaki pokušaj ulaska u pećine bio je onemogućen crnim gvozdanim rešetkama koje su te otvore zaprečivale.

Ali nikad ne reci nikad jednom Tolomeju. Naježivši se od pomisli da ćemo ostati zatočene tu dole, obe smo ustale i drhtavim prstima dale se u ispitivanje tih rešetaka. Ja sam uglavnom pokušavala da ustanovim hoćemo li moći da se provučemo na puku silu, dok je Dženis znalački ispipavala svaku rezu, svaku šarku, očito odbijajući da poveruje kako se te konstrukcije nekako ne mogu otvoriti. Za nju, svaki zid imao je vrata, svaka vrata imala su ključ; ukratko, svaki škripac imao je dugme za katapultiranje u slučaju opasnosti.

- Pst! - uzbuđeno mi je mahnula, pokazujući da se treća i poslednja rešetka zbilja otvara, baš kao vrata, i to bez iole škrife. - Hajde!

Zašle smo onoliko daleko u pećinu koliko nam je svetlost dozvoljavala, zatim posrtale još koji korak u mrklom mraku, pre no što smo na kraju stale. - Da imamo baterijsku lampu... - počela je Dženis. - O, *sranje!* - Umalo se nismo sudarile glavama kada se, iznenada, jedan snop svetlosti pružio čitavom dužinom pećine do mesta gde smo stajale, zaustavivši se pukih nekoliko pedalja pre no što bi nas obasjao, a zatim se povukao, poput talasa koji se dokotrljao do obale a onda vratio na pučinu.

I dalje pretrnule od opasnosti koju smo za dlaku izbegle, zakoračile smo spotičući se dublje u špilju dok nismo naišle na nešto nalik niši i dovoljno veliko da nas obe proguta. - Dolazi li? Dolazi li? - procedila je Dženis kroz zube, zaglavljena iza mene i ne uspevajući da vidi. - Je li to on?

Nakratko sam promolila glavu, zatim je opet uvukla. - Da, da, i da! Bilo je teško videti išta drugo sem oštrog snopa svetlosti baterijske lampe koji je skakutao tamo-amo, ali u jednom trenutku sve se smirilo, i ja se drznuh da ponovo provirim. Bio je to zaista Alesandro - ili, trebalo bi da kažem, neka verzija Romea - i koliko sam mogla da vidim, stao je da otključa jedna vratanca u zidu pećine, držeći baterijsku lampu čvrsto pod pazuhom.

- Šta radi? - želela je da zna Dženis.

- Liči na nekakav sef... Vadi nešto. Nekakvu kutiju. Dženis me uzbuđeno ščepa za mišicu. - Možda je čenčo! Pogledala sam opet. - Nije, premalo je. Pre liči na kutiju za cigare.

- Znala sam da je pušač!

Pomno sam posmatrala kako Alesandro zaključava sef i vraća se ka muzeju s kutijom. Nekoliko trenutaka kasnije, gvozdene rešetke zatvorila se za njim uz zveket koji je Botinijem - i u našim ušima - odjekivao kao da nikada neće zamući.

- O, ne! - kazala je Dženis.

- Nemoj mi reći...! - Okrenula sam se k njoj, nadajući se da će mi brzo odagnati brige. Ali čak i u toj tami videla sam uplašeni izraz na njenom licu.

- Pa, i pitala sam se zašto nije bila zaključana pre... - rekla je, braneći se.
- Ali te to nije zaustavilo, zar ne! - prasnula sam. - A sada smo u klopci!
- Gde ti je smisao za pustolovinu? - Dženis se uvek trudila da iz svake situacije izvuče najviše što može, ali ovoga puta nije uverila čak ni sebe. - Ovo je sjajno! Oduvek sam se ložila na speleologiju. Mora da negde postoji izlaz, zar ne? - Pogledala me je, dajući sebi oduška zadirkujući me. - Ili bi mava Vulijeta vadije da je spase Vomeo?

Umberto nam je jednom prilikom opisao rimske katakombe, pošto smo čitavo veče dosađivale tetki Rouz pitanjima o Italiji i zašto ne možemo tamo da idemo. Davši i jednoj i drugoj po krpu za sudove da bismo bile korisne dok su njemu ruke u sudoperi, objasnio nam je kako su se rani hrišćani okupljali u tajnim pećinama pod zemljom, da bi održavali obrede pričešća a da ih niko ne vidi i ne prijavi njihove delatnosti neverničkom caru. Slično tome, ti rani hrišćani prkosili su rimskoj tradiciji spaljivanja umotavajući svoje mrtve u pokrove i donoseći ih dole u pećine, polažući tela na police u zidu stene i držeći opelo ispunjeno nadom u drugi dolazak Hristov.

Ako smo baš toliko zapele da idemo u Italiju, zaključio je Umberto, on će se postarati da nas prvo odvede u te pećine i da nam pokaže sve zanimljive kosture.

Dok smo Dženis i ja koračale Botinijem, posrćući u mraku i smenjajući se na čelu, Umbertove jezive priče vratiše mi se sve u šesnaest. Bile smo tu dole, baš kao ljudi iz njegove priče - vrzmao se po podzemlju da nas niko ne bi otkrio, i baš kao ni ti rani hrišćani, ni mi ne znamo tačno kada ćemo i gde naposletku izroniti na površinu, ako uopšte izronimo.

Od kakve-takve pomoći bilo je bar to što smo kod sebe imala upaljač kojim je Dženis jednom nedeljno pripaljivala cigaretu; svakih dvadesetak koraka stale bismo i kresnule ga na nekoliko sekundi, tek da se uverimo da nismo na rubu kakve rupe bez dna ili da - kako je Dženis u jednom trenutku zacvilela, kada je zid pećine najednom postao ljigav - nećemo ušetati pravo u neku ogromnu paukovu mrežu.

- Gmizavci i bubetine su nam - rekla sam, uzimajući joj upaljač - najmanja briga. Nemoj potrošiti sav benzin. Možda ćemo zanoćiti ovde dole.

Neko vreme hodale smo u tišini - ja napred, Dženis odmah iza mene, mrmljajući nešto o tome kako pauci vole vlagu - dok mi noga nije zapela za jedan izbočeni deo stene a ja pala na neravni pod, udarivši kolena i zapešća tako žestoko da sam mogla zaplakati, samo da nisam bila toliko nestrpljiva da proverim je li upaljač ostao u jednom komadu.

- Jesi li dobro? - upitala je Dženis, glasa punog strepnje. - Možeš li da hodaš? Nisam sigurna da bih mogla da te nosim.

- Dobro sam! - progundala sam, omirisavši krv na svojim prstima.

- Na tebe je red da ideš prva. - Evo... - tutnula sam joj upaljač u ruke.

- Srećno.

Budući da je sada Dženis bila na čelu, mogla sam malko da zaostanem i da pogledam svoje ogrebotine - kako fizičke tako i psihičke - dok smo polako napredovale dublje u nepoznato. Kolena su mi bila manje-više potpuno odrana, ali to nije bilo ništa u poređenju s nemirom u mojoj duši.

- Džen? - Dodirnula sam je po leđima. - Misliš li da mi možda nije rekao da je on Romeo zato što je želeo da se zaljubim u njega iz pravih razloga, a ne samo zbog njegovog imena?

Pretpostavljam da nisam mogla da joj zamerim što je uzdahnula.

- U redu... - nastavila sam. - Znači nije hteo da mi kaže da je on Romeo jer je poslednje što mu treba da mu neka dosadna virdžinarijanka remeti njegov inkognito fazon?

- Džuls! - Dženis je bila toliko usredsređena na to kuda će stati u toj opasnoj tmuni da nije imala mnogo strpljenja za moja nagađanja. - Hoćeš li prestati da se mučiš? Ne znamo čak ni da on *jeste* Romeo. Pazi, čak i ako jeste, svejedno će sa mnom imati posla što se ovako prema tebi ophodi.

Uprkos njenom ljutitom tonu, ja se ponovo zapanjih što je čujem kako izražava brigu za moja osećanja, i zapitah se je li to nešto novo, ili nešto što ranije prosto nisam primećivala.

- Radi se o tome - nastavila sam - što on zapravo nikada nije rekao da je Salimbeni. Uvek sam to govorila *ja*. Opa! - Opet samo što nisam pala, i držala sam se za Dženis dok nisam povratila ravnotežu.

- Da pogađam - rekla je, kresnuvši upaljač da bih mogla da vidim njene podignute obrve - nije rekao ni da je imao ikakve veze s provalom u muzej?

- To je bio Bruno Karera! - uzviknula sam. - I radio je za Umberta!

- O, ne, Džuli dušo - oponašala je Dženis, nimalo ne zvučeći kao Alesandro - nisam ja ukrao Romeov čenčo... zašto bih to uradio? Za mene je to samo stara krpa. Ali daj da ti pričuvam taj oštar nož, da se ne povrediš. Kako si rekla da se zove?... *Bodež?*

- Uopšte nije bilo tako - promrmljala sam.

- Srce, lagao te je! - Napokon je ugasila upaljač i ponovo krenula. - Što pre utuviš to sebi u glavicu, to bolje. Veruj mi, taj tip ne gaji prema tebi nikakva osećanja. Sve je to samo jedna velika predstava da bi... *Joj!* - Sudeći po zvuku, bila je o nešto udarila glavom, i ponovo smo stale. - Šta je to bilo, kog đavola? - Dženis kresnu upaljač da proveru - morala je da pokuša tri-četiri puta pre no što se najzad upalio - samo da bi otkrila da ja plačem.

Zapanjena tim neuobičajenim prizorom, zagrlila me je s nespretnom nežnošću. - Izvini, Džuls. Samo ne želim da ti srce bude slomljeno.

- Mislila sam da ja nemam srce?

- Pa... - stegla me je - čini se da ti je u poslednje vreme izraslo. Šteta, bila si

zabavnija bez njega. - Drmajuci mi bradu lepljivom rukom koja je i dalje mirisala na moka-vanilu, konačno je uspela da me nasmeje, i nastavila, velikodušnije: - Ionako sam ja kriva! Trebalo je to da predvidim. Pa on vozi prokleti alfa romeo, za ime boga!

Da se nismo zaustavile baš tu, na poslednjoj, slabašnoj treperavoj svetlosti upaljača na izdisaju, možda nikada sa svoje leve strane ne bismo primetile otvor u zidu pećine. Bio je širok jedva pola metra, ali koliko sam mogla da vidim kada sam klekla i gurnula unutra glavu, penjao se pod nagibom bar dvadeset-trideset koraka - kao vazdušni propust u piramidi - i završavao se majušnom rešetkom plavog neba. Čak sam sebe uverila kako čujem saobraćaj.

- Hvala bogu! - uskliknula je Dženis. - Ponovo smo u igri! Ti idi prva. Godine pre lepote.

Bol i živciranje zbog hodanja kroz mračni tunel nisu bili ništa u poređenju s klaustrofobijom koju sam osećala puzeći tim uzanim šahtom i mučenjem usled struganja već odranih laktova i kolena. Jer svaki put kada bih, s mukom, uspela da se uspnem za koji pedalj, oslanjajući se na dlanove i nožne prste, odmah bih skliznula za maltene isto toliko.

- Hajde! - požurivala me je Dženis, tik iza mene. - Pokreni se malo!

- Što ne ideš ti prva? - breknula sam se. - Ti si ta vajna penjačica.

- Evo... - stavila je šaku pod moju sandalu sa visokom potpeticom. - Odguruj se o ovo.

Polako i očajnički se upinjući, stigle smo do vrha šahta, i premda se on pri samom vrhu znatno proširio - pa je Dženis mogla da dopuzi kraj mene - i dalje je bio krajnje odurno mesto.

- Bljak! - rekla je, gledajući u otpatke koje su ljudi bacili unutra kroz rešetku. - Ovo je odvratno. Je l' to... čizburger?

- Ima li u njemu sira?

- Ej, vidi! - uzela je nešto. - Mobilni telefon! Čekaj... Ne, izvini. Nema bateriju.

- Ako si završila s kopanjem po đubretu, možemo li da pođemo? Progurale smo se laktovima kroz smeće i suviše gadno za opisivanje pre no što smo napokon dospele do uspravnog, kitnjastog poklopca kanalizacije koji nas je odvajao od zemljine površine.

- Gde smo? - Dženis pritisnu nos uz bronzani filigran, i obe pogledasmo napolje u noge i stopala u prolazu. - To je nekakva pjaca. Ali ogromna.

- Čoveče! - uzvicknula sam, shvativši da sam videla to mesto ranije, mnogo puta, ali iz potpuno drugačijih uglova. - Znam tačno gde smo. To je Kampo. - Pokucala sam na poklopac kanalizacije. - Joj! Baš je tvrd!

- Izvinite? *Izvinite?* - Dženis izvi vrat da bi bolje videla. - Čuje li me ko? Ima li koga?

Nekoliko sekundi kasnije, u vidokrug nam je ušla jedna nevericom ispunjena pubertetlijska sa sladoledom u kornetu i zelenim usnama, i sagla se da nas vidi. - Čao? - rekla je, smešeći se kao što se čovek smeši na skrivenoj kameri. - Ja sam Antonela.

- Zdravo, Antonela - rekla sam, trudeći se da joj uhvatim pogled.

- Govoriš li engleski? Mi smo se ovde malko zaglavile. Možeš li da... pronadeš nekoga ko bi nam pomogao da izađemo?

Nakon dvadeset minuta najgore neprijatnosti, Antonela se vratila sa dve bose noge u sandalama.

- Maestro Lipi? - Toliko sam se začudila što vidim svog prijatelja, slikara, da me glas umalo nije izdao. - Sećate li me se? Spavala sam na vašem kauču.

- Naravno da te se sećam! - široko se osmehnuo. - Kako si?

- Ovaj... - rekoh - mislite li da bi bilo moguće... skloniti ovo?

- Izmigoljila sam prste kroz poklopac kanalizacije. - Malko smo se ovde dole zaglavile. Uzgred, ovo je moja sestra.

Maestro Lipi kleknu da nas bolje vidi. - Da niste vas dve išle nekud kud nije trebalo?

Nasmešila sam se najbojažljivije što sam mogla. - Jeste li pronašle njen grob? Jeste li joj ukrale oči? Nisam li ti rekao da ih ostaviš tamo gde su?

- Ništa nismo uradile! - Pogledala sam u Dženis da se uverim da i ona deluje dovoljno nedužno. - Samo smo se zaglavile, to je sve. Mislite li da bismo nekako mogli... - ponovo sam pokucala na poklopac, i ovog puta prilično tvrd - da odšrafimo ovo?

- Naravno! - rekao je, bez oklevanja. - To je prosto ko pasulj.

- Jeste li sigurni?

- Naravno da jesam! - podigao je ruke uvis. - Ja sam ga napravio.

Te večeri jeli smo pastu primavera⁴⁴ iz konzerve, ukrašenu grančicom ruzmarina s prozorske daske maestra Lipija i s dodatkom kutije flastera za naše modrice. Jedva da smo sve troje uspeli da se smestimo za sto u njegovoj radionici, imajući u vidu da smo delili prostor sa umetničkim delima i biljkama u saksijama koje su bile u različitim fazama umiranja, ali čak i tako, on i Dženis sjajno su se provodili.

- Vrlo si ćutljiva - primetio je umetnik u jednom trenutku, oporavljajući se od smejanja i sipajući još vina.

- Julija je imala mali sukob s Romeom - objasnila je Dženis, u moje ime. - On ju je uporedio sa mesecom. Velika greška.

- A! - reče maestro Lipi. - Dolazio je on ovamo noćas. Nije bio srećan. Sad mi je jasno zašto.

- Dolazio je ovamo noćas? - ponovila sam.

- Jeste - klimnu glavom maestro. - Rekao je da ne ličiš na sliku. Da si mnogo lepša. I mnogo - šta beše kazao? - a, da... *ubistvenija*. - Maestro se iscreri i nazdravi mi igrajući se pričešća.

- Je li slučajno pomenuo - upitala sam, ne uspevši da sakrijem oštrinu u glasu -

zašto sa mnom igra te sumanute igre umesto da mi je odmah rekao da je on Romeo? Mislila sam da je neko drugi.

Maestro Lipi je delovao iznenađeno. - Ali zar ga nisi prepoznala?

- Nisam! - razočarano se uhvatih za glavu. - Nisam ga prepoznala. A nije ni on mene!

- Šta tačno možete da nam kažete o tom tipu? - upitala je Dženis maestra. - Koliko ljudi zna da je on Romeo?

- Ja samo znam - reče maestro Lipi, slegnuvši ramenima - da on ne želi da ga zovu Romeo. Tako ga zove samo njegova porodica. To je velika tajna. Ne znam zašto. On želi da ga zovu Alesandro Santini... Zinula sam u čudu. - Sve vreme ste znali kako se zove! Zašto mi niste rekli?

- Mislio sam da znaš! - odvrati maestro. - Ti si Julija! Možda su ti potrebne naočari!

- Izvinite - reče Dženis, trljajući jednu ogrebotinu na ruci - ali kako vi znate da je on Romeo?

Maestro Lipi delovao je zatečeno. - Ja... ovaj...

Pružila je ruku da se posluži još jednim flasterom. - Molim vas nemojte reći da ste ga prepoznali iz nekog prethodnog života.

- Ne - reče maestro, mršteći se - prepoznao sam ga sa freske. U palati Publika. A onda sam mu na ruci spazio orla Mareskotijevih... - uhvatio me je za zapešće i upro prstom u donju stranu moje podlaktice - baš tu. Nikada to nisi primetila?

Nekoliko sekundi ponovo sam bila u podrumu palate Salimbeni, trudeći se da ne obraćam pažnju na Alesandrove tetovaže dok pričamo o tome da me neko prati. Čak i tada znala sam da njegove - za razliku od Dženisinih tetovaža na krstima, na salcetu što se preliva preko kaiša - nisu samo suveniri sa pijanih prolećnih raspusta u Amsterdamu, ali nije mi sinulo da se u njima nalaze važni nagoveštaji njegovog identiteta. Zapravo, bila sam prezaokupljena traženjem diploma i predaka na zidovima njegove kancelarije da bih shvatila kako je posredi čovek koji svoje vrline ne izlaže u srebrnom ramu, već ih nosi unaokolo na svom telu koje god obličje poprimile.

- Nisu njoj potrebne naočari - primetila je Dženis, uživajući u mojoj čkiljavoj introspekciji - već novi mozak.

- Ne bih da menjam temu - rekla sam, uzevši svoju tašnu - ali hoćete li nešto da nam prevedete? - Pružila sam maestru Lipiju italijanski tekst iz majčine kutije, koji sam danima nosila sa sobom, nadajući se da ću nabasati na nekog raspoloženog prevodioca. U početku sam se zanosila zamišlju da zamolim Alesandra, ali nešto me je zadržalo. - Mislimo da je možda važno.

Maestro uze tekst i prelete preko naslova i prvih nekoliko pasusa. - Ovo je - kazao je, malčice iznenađen - priča. Zove se *La Maledizione sul Muro... Kletva na zidu*. Podugačka je. Sigurno želite da je čujete?

VI.II

Kuga na vaše obe kuće! One napraviše hranu za crve od mene.

KLETVA NA ZIDU LETA GOSPODNJEG 1370.

Postoji jedna legenda koju ne zna mnogo ljudi. Zbog poznatih ličnosti koje su u njega bili upletene, čitav događaj zataškan je pre no što je dospelo do javnosti. Priča počinje sa svetom Katarinom, koja je bila poznata po svojim naročitim moćima još otkad je bila devojčica. Ljudi su joj dolazili iz svih krajeva Sijene sa svojim bolovima i mukama, a ona bi ih izlečila dodirrom. Sada, kao odrasla žena, najveći deo vremena provodila je u bolnici kraj Sijenske katedrale, Santa Mariji dela Skali, gde je imala i vlastiti sobičak s posteljom.

Jednoga dana svetu Katarinu pozvaše u palatu Salimbeni, i kada je stigla, videla je da je čitava kuća ispunjena strahom. Četiri sedmice ranije, rekli su joj ljudi, tu se održalo veliko venčanje, a nevesta je bila iz porodice Tolomeja, dražesna Mina. Bila je to veličanstvena gozba, jer mladoženja je bio Salimbenijev sin, i dve porodice bejahu tamo zajedno, jedući i pevajući, proslavljajući dugo primirje.

Ali kada je mladoženja otišao u ponoć u svoju bračnu odaju, njegova nevesta nije bila tamo. Pitao je sluge, ali niko je nije bio video, i njega preplavi strah. Šta se desilo s njegovom Minom? Da nije pobjegla? Ili da je nisu oteli neprijatelji? Ali ko bi se usudio da učini tako nešto Tolomejima i Salimbenijima? To je nemoguće. I tako, mladoženja se rastrčao na sve strane, tražeći svoju nevestu, gore, dole, pitao je sluge, pitao stražare, ali bez uspeha. Mina nije mogla neprimetno otići iz kuće. A i njegovo srce kaže *ne!* On je blag mladić, naočit muškarac. Nikada ne bi pobjegla od njega. Ali sada je taj mladi Salimbeni morao da kaže svom ocu, i njenom ocu, a kada oni začuše šta nije u redu, čitava kuća dade se u potragu za Minom.

Satima su tražili - u spavaćim sobama, kuhinji, čak i na tavanu - dok ševa nije zapevala, a oni konačno odustali. Ali tada, kada je počeo novi dan, najstarija baka na svadbi, mona Ččilija, sišla je sa sprata i zatekla ih kako tamo sede, svi u suzama, i pričaju o ratu s ovima, ratu s onima. I stara mona Ččilija ih je slušala, a zatim je rekla: - Tužna gospodo, pođite sa mnom, i ja ću pronaći vašu Minu. Jer postoji jedno mesto u vašoj kući na kom niste tražili, a ja osećam u srcu da je ona tamo.

Mona Ččilija ih povede dole, dole, duboko pod zemlju u drevne tamnice palate Salimbeni. I pokaza im da su vrata širom otvorena ključevima domaćinstva koji su na

obredu venčanja bili dati nevesti, i reče im da su to pećine u koje godinama niko nije silazio, iz straha od mraka. Prestraviše se starci iz svadbene svite, jer nisu mogli da veruju da je nevesta dobila ključeve za sva ta tajna vrata, i što su dalje išli bivali su sve gnevniji, i sve nespokojniji. Jer znali su da tamo dole ima mnogo tame, i da se u prošlosti, pre kuge, dogodilo mnogo šta što je najbolje zaboraviti. I tako hodahu svi ti veliki ljudi sa bakljama iza mone Čečilije, ne verujući svojim očima.

Naposletku su stigli do sobe koja je u staro doba služila za kažnjavanje, i tada mona Čečilija stade, a stadoše i svi ostali, i začuše kako neko plače. Kada je to čuo, mladoženja je pojurio napred sa bakljom, a kada je svetlost doprla do naspramnog ugla ćelije, video je tamo svoju nevestu kako sedi na podu u svojoj lepoj plavoj spavaćici. Drhtala je od hladnoće i bila toliko uplašena da je vrisnula kada je videla sve te ljude, ne prepoznavši nikoga, čak ni rođenog oca.

Razume se, podigli su je i odneli gore na svetlost, i umotali je u vunu i dali joj vode da pije i razne đakonije da jede, ali Mina je nastavila da se trese i da ih sve gura od sebe. Njen otac pokuša da s njom porazgovara, ali ona samo okrete glavu i ne htela ni da ga pogleda. Na kraju je jadni čovek uhvati za ramena i upita: - Ne sećaš li se da si ti moja mala Mina? - Ali Mina ga podrugljivo odgurnu i reče, glasom koji nije bio njen, glasom tammim poput smrti: - Ne - rekla je - ja nisam tvoja Mina. Ja sam Lorenzo.

Možete zamisliti kako su se obe porodice užasnule kada su shvatile da je Mina pomerila pameću. Žene stadoše da se mole Devi Mariji, a muškarci da optužuju jedni druge kako su rđavi očevi, i rđava braća, i da su jadnu Minu pronašli prekasno. Jedina stalozena osoba bila je mona Čečilija, koja je sela s Minom i pomilovala je po kosi i ponovo probala da s njom razgovara.

Ali Mina se ljuljala napred-nazad i ni u koga nije htela da pogleda dok mona Čečilija na koncu nije rekla: - Lorenzo, Lorenzo, dragi, ja sam mona Čečilija. Ja znam šta su ti učinili!

Napokon, mona Mina pogleda u staricu, i opet zaplaka. A mona Čečilija je zagrlila i pusti je da plače, satima, dok zajedno nisu zaspale na bračnom krevetu. Tri dana spavala je mona Mina, i sanjala, jezive snove, i probudila čitavu kuću vrištanjem, dok porodice na kraju ne odlučiše da pozovu svetu Katarinu.

Pošto je čula čitavu priču, sveta Katarina uvide da je mona Mina opsednuta nekim duhom. Ali nije se uplašila. Sela je kraj postelje te mlade žene i čitavu noć se bez prestanka molila, i ujutro se mona Mina probudi i seti se ko je.

U kući nastupi silno radovanje, i svi veličaše svetu Katarinu, iako ih je ona korila i govorila da treba veličati samo Hrista. Ali čak i u taj čas velike radosti, mona Mina i dalje bejaše uznemirena, a kada su je upitali šta je muči, ona im reče da ima za njih poruku, od Lorenca. I da se ne može smiriti dok je ne prenese. Možete zamisliti koliko se svi preneraziše kada je začuše da ponovo pominje tog Lorenca, duha koji ju je bio poseo, ali joj rekoše: - U redu, spremni smo da čujemo poruku. - Ali mona Mina nije

mogla da se seti poruke, i opet je zaplakala, i svi se užasnuše. Možda je, zabrinuto su govorili jedni drugima u po glasa, ponovo sišla s uma.

Ali tada mudra sveta Katarina pruži moni Mini pero umočeno u mastilo i reče: - Dušo, pusti nek Lorenzo napiše poruku tvojom rukom.

- Ali ja ne umem da pišem! - kaza Mina.

- Ne - reče sveta Katarina - ali ako Lorenzo poseduje tu veštinu, njegova ruka pokretaće tvoju.

Stoga je mona Mina uzela pero i neko vreme sedela, čekajući da joj se ruka pomeri, dok se sveta Katarina za nju molila. Naposletku, mona Mina ustade bez reči, i ode na stepenice kao mesečar, i pođe dole, dole, duboko u podrum, a svi ostali za njom. A kada je stigla do prostorije gde su je pronašli, otišla je do zida i stala da prevlači preko njega prst, kao da piše, a ostali joj priđoše s bakljama da gledaju šta radi. Upitaše je šta piše, ali mona Mina reče: - Samo čitajte! - A kada su joj rekli da je to što piše nevidljivo, ona odvrati: - Nije, tu vam je pred nosom, ne vidite li?

Na kraju, sveta Katarina posla jednog dečaka da donese boju za odeću iz radionice njenog oca, i natera monu Minu da umoči prst u boju i pređe preko onoga što je već napisala. I mona Mina ispuni čitav zid, ta žena koja nikada nije naučila ni da čita ni da piše, a od toga što je napisala svi ti veliki ljudi zadrhtaše od straha. Ovo je poruka koju duh Lorenzo natera monu Minu da zapiše:

*Kuga na obe vaše kuće
svi ćete skončati u plamenu i krvi
deca vam doveka kukati pod ludim mesecom
dok ne razvrgnete svoje grehe i ne kleknete pred Devom
a Đulijeta se neprobudi da vidi svog Romea*

Kada mona Mina završi s pisanjem, sruči se u naručje svog mladoženje, nazvavši ga po imenu, i zamoli ga da je izvede iz te sobe pošto je ispunila svoj zadatak. On to i učini, plačući od olakšanja, i odvede je gore, na svetlost, i mona Mina više nikada ne progovori Lorencovim glasom. Ali nije zaboravila šta joj se dogodilo, te odluči da sazna ko je bio Lorenzo, i zašto je govorio kroz nju, iako su njeni otac i svekar činili sve što su mogli da od nje sakriju istinu.

Mona Mina bejaše tvrdoglava žena, prava Tolomejeva. Kad bi joj muž nekud otputovao poslom, provodila je mnoge sate sa starom monom Čečilijom, slušajući priče o prošlosti, i stalno zapitkujući. I premda je starica isprva strahovala, isto tako je znala da će joj predavanje tog teškog bremena nekom drugom doneti mir, da istina ne umre s njom.

Mona Čečilija je ispričala moni Mini da baš na tom mestu gde je ona napisala onu jezivu kletvu na zidu, jedan mladi kaluđer po imenu Lorenzo bejaše napisao iste te

reči, mnogo godina ranije, vlastitom krvlju. Bila je to soba u kojoj su ga držali i mučili dok nije ispustio dušu.

- Ali ko? - upitala je mona Mina, nagnuvši se preko stola da uzme mona-Čečilijine čvornovate ruke u svoje. - Ko mu je to učinio, i zašto?

- Čovek - reče mona Čečilija, žalosno oborivši glavu - koga sam odavno prestala da smatram svojim ocem.

Taj čovek, objasnila je mona Čečilija, vladao je kućom Salimbeni u vreme velike kuge, i vladao je kao tiranin. Neki su pokušavali da ga opravdaju govoreći da su mu, kada je bio dečak, Tolomejevi razbojnici ubili majku na njegove oči, ali to ne može opravdati čoveka koji isto to radi drugima. A upravo to je radio Salimbeni. Bio je okrutan prema svojim neprijateljima i strog prema porodici; kad god bi mu neka njegova žena dosadila, zaključao bi je u kući na selu i naložio slugama da joj nikada ne nose dovoljno hrane. I čim bi umrla, oženio bi se drugom. Kako je stario, žene su mu bivale sve mlađe, ali na kraju više ni mladošću nije mogao da se zadovolji, i u svom očajanju razvio je želju za jednom mladom ženom, smaknuće čijih roditelja sam bejaše naredio. Ona se zvala Đulijeta.

Uprkos tome što je Đulijeta već bila potajno zaručena za drugoga, i što se verovalo da je Deva Marija blagosloвила mladi par, Salimbeni se na silu oženi devojkom, i tako izazva najstrašnijeg neprijatelja koga bi čovek mogao imati. Jer svi su znali da Deva Marija ne voli da joj se ljudi mešaju u planove, i zbilja, sve se završi smrću i patnjom. Ne samo što se mladi ljubavnici ubiše, već je poginuo i Salimbenijev najstariji sin, u očajničkoj borbi da odbrani očevu čast.

Zbog tih silnih uvreda i nanetog mu bola, Salimbeni je uhapsio i mučio monaha Lorenca, držeći ga odgovornim za to što je potajno pomagao mladim ljubavnicima u njihovoj kobnoj ljubavnoj vezi. A pozvao je i Đulijetinog strica, meser Tolomeja, da prisustvuje kažnjavanju drskog kaluđera koji je upropastio njihove planove da se dve zavađene porodice sjedine putem braka. To bejahu ljudi koje je monah Lorenzo prokleo svojim pisanim na zidu: meser Salimbeni i meser Tolomej.

Pošto je kaluđer umro, Salimbeni sahrani telo ispod poda odaje za mučenje kao što je običavao. I naložio je slugama da operu kletvu i prekriju zid novom kredom. Ali ubrzo je otkrio da te mere nisu dovoljne da se poništi to što se dogodilo.

Kada mu se monah Lorenzo javio u snu nekoliko noći kasnije, upozorivši ga da nikakav sapun niti ikakva kreda nikada neće moći da izbrišu kletvu, Salimbenija preplavi strah i on zatvori staru odaju za mučenje kako bi unutra zadržao te zle sile na zidu. A onda je najednom počeo da čuje glasove ljudi koji su govorili da je on proklet i da Deva Marija traži način da ga kazni. Ti glasovi bejahu svugde: na ulici, na pijaci, u crkvi - čuo ih je čak i kada je bio sam samcit. A onda, jedne noći, u palati Salimbeni izbio je veliki požar; Salimbeni je bio siguran da je sve to deo kletve monaha

Lorenca, koja je nalagala da njegova porodica *skonča u plamenu i krvi*.

Otrpili u to vreme, u Sijenu stigoše prve glasine o crnoj smrti. Hodočasnici su se vraćali sa Orijenta s pričama o užasnoj kugi koja je zbrisala više sela i gradova od kakve moćne vojske, ali ljudi su mahom verovali da je to nešto što će udariti samo na nevernike. Bejahu sigurni da će Deva Marija - kao što je učinila i mnogo puta pre toga - raširiti svoj zaštitni plašt preko Sijene, i da će ih molitve i sveće odbraniti od zla, pređe li ono ikada okean.

Ali Salimbeni dugo bejaše živeo u zabludi da je sve dobro što se oko njega dešava posledica njegove oštroumnosti. Sada kada je stizalo nešto rđavo, bilo je sasvim prirodno da pomisli kako je i to njegovo maslo. Stoga je postao opsednut poimanjem da je on sam jedini uzrok svih nesreća koje se oko njega događaju, i da je on kriv za to što kuga pretila da će doći u Sijenu. U svom ludilu iskopao je Đulijetino i Romeovo telo iz njihove neosveštane zemlje, i podigao im najsvetiju grobnicu da bi učutkao glasove ljudi, ili možda tačnije, glasove u svojoj glavi koji su ga krivili za smrt mladog para čiju su ljubav blagoslovila nebesa.

Toliko je žudeo da sklopi mir sa duhom monaha Lorenca da je proveo mnoge noći gledajući u kletvu napisanu na komadu pergamenta, trudeći se da iznađe načina i ispuni zahtev *da razgrnete svoje grehe i kleknete pred Devom*. Čak je u kuću doveo i pametne profesore sa univerziteta da nagađaju kako da se Đulijeta *probudi i vidi svog Romea*, i upravo oni napokon osmisliše plan.

Da bi skinuo kletvu, rekli su, Salimbeni prvo mora da shvati da je bogatstvo zlo, i da čovek koji poseduje zlato nije srećan čovek. Jednom kada to bude priznao, neće mu biti žao da plati velike svote novca ljudima posvećenim tome da ga reše njegove griže savesti, kao što su pametni profesori sa univerziteta. Takođe, takav čovek rado će naručiti da se izradi jedna skupocena skulptura koja će, svakako, skinuti kletvu i pomoći svom vlasniku da napokon noću mirno spava, znajući da je on sam, žrtvovavši svoj rđavi novac, kupio oproštaj za čitav svoj grad, i kredite protivu kuge o kojoj se govorka.

Taj kip, rekli su mu, mora biti stavljen na Đulijetin i Romeov grob, i mora biti prekriven najčistijim zlatom. Mora prikazivati mladi par, i to tako da postane protivotrov za kletvu monaha Lorenca. Salimbeni mora uzeti drago kamenje iz Đulijetine svadbene krune i staviti ga kipu u oči; dva zelena smaragda u Romeovu glavu i dva plava safira u Đulijetinu. A ispod statue mora stajati napis:

*Ovde počiva verna i odana Đulijeta
koju će ljubavlju i milošću Božjom
probuditi Romeo, njen zakoniti muž u
času savršene milosti*

Na taj način, Salimbeni bi veštački mogao da stvori njihov trenutak uskrsnuća, dozvoljavajući dvoma mladim ljubavnicima da se zanavek međusobno gledaju, i dozvoljavajući svakom žitelju Sijene da gleda skulpturu i Salimbenija naziva širokogrudim i pobožnim čovekom.

Da bi doprineo tom utisku, međutim, Salimbeni se mora postarati da neguje priču o sopstvenoj dobronamernosti i da naruči pripovest koja će ga u potpunosti osloboditi krivice. To mora biti priča o Romeu i Đulijeti, i u njoj mora biti mnogo poezije i mnogo zbrke, kao u svakoj dobroj umetnosti, jer umešan pripovedač koji vrca od zaslepljujućih neistina daleko više pleni pažnju od kakvog poštenog dosadnjakovića.

Što se tiče onih koji i dalje neće da ćute kada je reč o Salimbenijevoj krivici, oni moraju biti ućutkani, bilo zlatom u ruke ili kopljem u leđa. Jer samo otarasivši se takvih poganih jezika, Salimbeni se može nadati da će se pročistiti u očima ljudi i pronaći put natrag u njihove molitve i otud u svete nebeske uši.

To bejahu preporuke univerzitetskih profesora, i Salimbeni se dade na ispunjavanje njihovih zahteva sa izuzetnom žustrinom. Prvo - poslušavši njihov savet - postarao se za to da ućutka profesore pre no što stignu da ga okleveću. Drugo, unajmio je jednog tamošnjeg pesnika da izmisli priču o ukletim ljubavnicima čija tragična smrt nije bila ničija krivica sem njihova, i da je razdeli slojevima koji čitaju, ne kao izmišljotinu, već kao istinu koja se sramotno odbacuje. Na kraju, Salimbeni je uposlio velikog umetnika, maestra Ambroda, da nadgleda radove na zlatnoj statui. A kada je ona bila spremna - sa dragocenim očima na mestu - postavio je u kapelu četiri naoružana stražara da danonočno bde i čuvaju besmrtni par.

Ali čak ni statua i stražari nisu mogli zadržati kugu. Duže od godinu dana ta jeziva bolest pustošila je Sijenu, prekrivajući zdrava tela crnim čirevima i ubijajući sve koje bi takla. Polovina čitavog stanovništva umrla je - na jednog preživelog, jedan je umro. Naposljetku, nije bilo dovoljno preživelih da pokopaju mrtve; ulice bejahu prekrivene truležom i usirenom krvlju, a oni koji su i dalje mogli da jedu umirali su od gladi jer nije bilo hrane.

Kada je prestalo, svet više nije bio isti. Ljudsko pamćenje bejaše izbrisano, bilo to dobro ili loše. Preživeli su bili zaokupljeni vlastitim potrebama da bi mnogo marili za umetnost i stara govorkanja, te je priča o Romeu i Juliji postala tek nešto više od slabašnog odjeka iz jednog drugog sveta, i ljudi su je se s vremena na vreme prisećali, ali uglavnom u delovima. Što se tiče groba, on je zauvek izgubljen, zakopan pod brdom smrti, i ostala je samo nekolicina ljudi koji su znali koliko je statua dragocena. Maestro Ambrodo, koji je lično pričvrstio drago kamenje i znao šta ono predstavlja, bio je jedan od mnogo hiljada Sijenjana koje je kuga pokosila.

Kada je mona Mina čula sve što je mona Čečilija znala o monahu Lorencu, zaključila je da i dalje postoji nešto što se može učiniti kako bi se umirio njegov duh. I

stoga je, na dan kada je njen muž delovao naročito zaljubljen u nju pre no što je odjahao nekim poslom, naložila šestorici sposobnih sluga da pođu za njom u podrum i razbiju pod stare odaje za mučenje.

Prirodno, sluge nisu bile oduševljene neprijatnim zadatkom, ali videvši kako gospodarica strpljivo stoji kraj njih dok rade, podstičući ih obećanjima o tortama i slatkišima, nisu se usuđivali da gundaju.

Tokom jutra pronašli su kosti ne samo jednog čoveka, već nekoliko ljudi. Isprva, od tog otkrića smrti i mučenja svima im je pripala muka, ali kada su videli da mona Mina - iako bleđa - ne mrda, ubrzo su prevazišli svoj užas i latili se alatki da nastave posao. A kako je dan odmicao, sve ih je ispunilo strastveno divljenje prema toj mladoj ženi, koja je bila toliko odlučna da kuću reši njenog zla.

Kada su sve kosti bile pronađene, mona Mina naredi slugama da ih umotaju u pokrove i odnesu na groblje, sve sem najsvježijih posmrtnih ostataka, za koje je bila sigurna da su pripadali monahu Lorencu. Ne znajući baš šta da radi, sedela je neko vreme s telom i gledala u srebrno raspeće koje je čvrsto stajalo u njegovoj ruci, dok joj se u glavi nije izrodio plan.

Pre no što se udala, mona Mina je imala ispovednika, svetog i divnog čoveka, koji je došao s juga, iz grada Viterba, i koji je neretko govorio o gradskoj katedrali San Lorencu. Ne bi li baš tamo trebalo da pošalje kaluđerove kosti, zapitala se, da mu njegova sveta braća pomognu da napokon pronađe mir, daleko od Sijene koja mu je prouzrokovala takve neizrecive patnje?

Kada joj se muž te večeri vratio, mona Mina je već sve bila spremila. Posmrtni ostaci monaha Lorenca sada su bili u drvenom sanduku, spremni da budu ubačeni u kola, i pismo napisano za sveštenike u San Lorencu, koje objašnjava taman onoliko koliko im je potrebno da shvate kako je pred njima čovek koji zaslužuje da njegovim mukama dođe kraj. Jedino su joj nedostajale muževljeva dozvola i šaka novca pa da se poduhvat pokrene, ali mona Mina je bila žena koja je brzo naučila - za samo nekoliko meseci braka - kako prijatno veče ume tako nešto da izmami od muškarca.

Rano izjutra, pre no što se magla digla sa Pjace Salimbeni, ona je stajala na prozoru svoje spavaće sobe, dok je njen muž blaženo spavao u postelji iza nje, i posmatrala kako kola sa sandukom kreću za Viterbo. Oko vrata joj je visilo raspeće monaha Lorenca, očišćeno i izglancano. Prvi poriv bio joj je da ga stavi u sanduk zajedno sa kaluđerovim ostacima, ali naposletku je odlučila da ga zadrži kao spomen njihove tajanstvene veze.

Još nije shvatala zašto je on odabrao da govori kroz nju i natera njenu ruku da napiše onu staru kletvu koja je zazvala kugu na njenu porodicu, ali imala je osećaj kako je on to učinio iz dobrote, da joj kaže kako mora nekako pronaći lek. A dok to ne učini, zadržaće raspeće da je podseća na reči na zidu, i na čoveka čije poslednje misli nisu bile posvećene njemu samom, već Romeu i Đulijeti.

VII.I

Ne znam kako ću se imenom kazati, svetiteljko mila. Ime je to mrsko meni.

Pošto je maestro Lipi prestao da čita, neko vreme smo sedeli u tišini. Kada sam izvadila italijanski tekst, prvobitna namera bila mi je da skrenem razgovor sa teme je li Alesandro Romeo, ali da sam znala da će nas odvesti na tako mračna mesta, ostavila bih ga u tašni.

- Jadni monah Lorenzo - reče Dženis, iskapivši čašu vina - za njega nema srećnog kraja.

- Oduvek sam mislila da mu je Šekspir progledao kroz prste - rekla sam, trudeći se da pogodim svetliji ton. - Na kraju *Romea i Julije*, on hoda po groblju krvavih ruku - dok na sve strane leže tela - čak priznajući da on stoji iza čitavog spletkaroškog zamešateljstva sa uspavljujućim napitkom.. i to je to. Čovek bi pomislio da bi Kapuleti i Montagiji bar *pokušali* da ga pozovu na odgovornost.

- Možda i jesu - reče Dženis - kasnije. *Pustiće prave, a kazniti krive...* zvuči kao da se nije završilo samo zato što je zavesa pala.

- Očigledno nije - rekla sam, pogledavši u tekst koji nam je maestro Lipi upravo pročitao. - A sudeći po mami, još nije gotovo.

- Ovo je - reče maestro Lipi, i dalje se mršteći nad zlodelima starog Salimbenija - krajnje potresno. Ako je istina da je monah Lorenzo napisao takvu kletvu, baš tim rečima, onda bi ona - u teoriji - trebalo da traje dovek, dok... - pogledao je u tekst da bi tačno citirao - *ne razvrgnete svoje grehe i ne kleknete pred Devom... a Đulijeta se neprobudi da vidi svog Romea.*

- U redu - reče Dženis, koja nikada nije volela sujeverna blebetanja - dakle, imam dva pitanja. Prvo: ko su to *oni*...?

- To je očigledno - ubacila sam - s obzirom da zaziva *kugu na obe vaše kuće*. Očito se obraća Salimbeniju i Tolomeju, koji su bili baš tamo u podrumu, i mučili ga. A budući da ti i ja pripadamo kući Tolomej, i nas dve smo proklete.

- Slušaj sebe! - prasnu Dženis. - Pripadamo kući Tolomej! Kakve veze ima prezime?

- Ne samo prezime - rekla sam. - Geni i prezime. Mama je imala gene, tata je imao prezime. Što nam ne ostavlja previše prostora za vrdanje.

Dženis nije bila zadovoljna mojom logikom, ali šta je mogla.

- U redu, pošteno - uzdahnula je. - Šekspir je pogrešio. Nikada nije postojao Merkucio, koji je umro zbog Romea i zazvao kugu na njega i Tibalta; ta kletva potekla

je od monaha Lorenca. Dobro. Ali ja imam još jedno pitanje, a to je: *ako* zaista verujete u tu kletvu, šta onda? Kako iko može biti toliko glup pa da pomisli da je može skinuti? Ovde ne govorimo o pokajanju. Govorimo o *razvrgavanju* grehova! *Moolim* vas! - Ratoborno nas je pogledala, kao da smo joj maestro i ja navukli tu nevolju na vrat. - Što ne bismo prosto odletele kući i ostavile tu glupavu kletvu ovde u Italiji? Zašto bi nas bilo briga?

- Zato što je mamu bilo briga - kazala sam. - Ona je to želela: da izdrži i skine kletvu. Sada mi to moramo da uradimo umesto nje. Toliko joj dugujemo.

Dženis uperi u mene grančicu ruzmarina. - Dozvoli mi da citiram sebe: Dugujemo joj samo da izvučemo živu glavu.

Dodirnula sam raspeće koje mi je visilo oko vrata. - Upravo to hoću da kažem. Ako želimo da dovekā živimo srećno, onda - sudeći po mami - *moramo* da skinemo kletvu. Ti i ja, Đanoca. Nije ostao niko drugi ko bi to uradio.

Kako me je gledala, videla sam da se predomišlja, shvativši da sam u pravu, ili da, bar, pričam uverljivu priču. Ali to joj se nije dopalo. - Ovo je - reče - krajnje uvrnuto. Ali u redu, pretpostavimo na tren da zaista *postoji* nekakva kletva, i da će nas - ukoliko je ne skinemo - ona zbilja ubiti, kao što je ubila mamu i tatu. I dalje ostaje pitanje *kako* ? Kako da je skinemo?

Pogledala sam u maestra. On je čitavo večē bio neuobičajeno prisutan duhom - a bio je i dalje - ali čak ni on nije imao odgovor na Dženisino pitanje. - Ne znam - priznao je. - Ali slutim da određenu ulogu ima zlatni kip. A možda i bodež i čenčo, premda ne vidim kako.

- Pa dobro! - Dženis podiže ruke uvis. - Onda smo na konju!... Sem što nemamo ni najmanju predstavu gde se kip nalazi. U priči piše samo da im je Salimbeni *podigao najsvetiju grobnicu* i postavio stražare u *kapelu*, ali to može biti bilo gde! Znači... ne znamo gde je statua, a *ti* si izgubila bodež i čenčo! Čudi me da si uspela da zadržiš to raspeće, ali podozrevam da je to zato što je ono potpuno beznačajno!

Pogledala sam u maestra Lipija. - Ona knjiga koju ste imali, u kojoj piše o „Julijinim očima“ i grobu... jeste li sigurni da u njoj nema ništa o tome gde se grob nalazi? Kada smo pričali o tome, rekli ste mi samo da pitam Romea.

- I jesi li ga pitala?

- Ne! Naravno da nisam! - Osetila sam nalet srdžbe, ali znala sam da ne mogu opravdano da okrivim slikara za vlastito slepilo.

- Do ovog popodneva nisam čak ni znala da je on Romeo.

- Zašto ga onda - upitao je maestro Lipi, kao da ništa ne bi moglo biti jednostavnije - ne pitaš sledeći put kada ga sretniš?

Kada smo se Dženis i ja vratile u hotel *Kjuzareli* bila je ponoć. Čim smo kročile u predvorje, direktore Rosini je ustao iza pulta i pružio mi štos presavijenih poruka. -

Kapetan Santiti zvao je u pet po podne - obavestio me je, očigledno me kriveći što nisam bila u sobi i nestrpljivo čekala da primim poziv. - I mnogo puta otad. Poslednji put je zvao... - nagnuo se napred da pogleda u sat na zidu - pre sedamnaest minuta.

Ćutke se penjući uza stepenice, primetila sam kako Dženis pilji u moju ruku punu Alesandrovih poruka - dokaz o njegovom žarkom interesovanju za to gde sam. Počela sam da se spremam za neizbežno sledeće poglavlje u našoj tekućoj raspravi o njegovoj ličnosti i pobudama, ali čim smo ušle u sobu, dočeka nas je neočekivani vetrić koji je dopirao kroz vrata balkona, koja su se otvorila sama, bez ikakvih tragova provale. Namah se zabrinuvši, brzo sam proverila da ne nedostaju neke hartije iz mamine kutije; ostavile smo je baš tu, nasred stola, pošto smo bile uverene da u njoj nema nikakve mape s blagom.

- Molim te javi mi se... - pevala je Dženis, prelistavajući Alesandrove poruke jednu po jednu - molim te javi mi se... Jesi li slobodna za večeru? ... Jesi li dobro? ... Izvini... Molim te javi se... Uzgred, ja sam transvestit...

Počehala sam se po glavi. - Nismo li zaključale ta vrata balkona pre no što smo otišle? Lepo se sećam da sam ih zaključala.

- Nedostaje li šta? - Dženis baci Alesandrove poruke na krevet tako da se one rasejaše na sve strane.

- Ne - rekla sam - sve hartije su tu.

- Uz to - kazala je, migoljeći se pred prozorom iz svoje bluze - pola sijenske policije motri na tvoju sobu.

- Hoćeš li se skloniti odatle! - viknula sam, odvukavši je. Dženis se razdragano nasmeja. - Zašto? Sad će bar znati da ne spavaš s muškarcem!

Upravo tada, zazvonio je telefon.

- Taj tip je fijuk - primetila je Dženis, vrteći glavom. - Pazi šta ti kažem.

- Zašto? - odvratila sam, pojurivši ka slušalici. - Zato što mu se slučajno sviđam?

- *Sviđaš* ? - Dženis očigledno nikada ranije u čitavom svom životu nije čula nešto toliko naivno, te stade otegnuto da se smeje, sve frkćući, prestavši tek kad sam je gađala jastukom.

- Halo? - javila sam se na telefon i brižljivo zaklonila slušalicu od buke koju je moja sestra pravila prkosno topćući po sobi, pevšeći zlokobnu melodiju iz nekog filma strave i užasa.

Naravno da je to bio Alesandro, zabrinut da mi se nešto nije desilo, pošto mu nisam uzvraćala pozive. Sada je, razume se, priznao je, prekasno da se razmišlja o večeri, ali mogu li mu bar reći nameravam li da prisustvujem Eva-Marijinoj sutrašnjoj zabavi?

- Da, kumo... - podražavala je Dženis u pozadini - kako god ti kažeš, kumo...

- Zapravo nisam... - počeh, trudeći se da se setim svih sjajnih razloga koje sam imala da odbijem poziv. Ali svi oni delovali su nekako posve bez osnova sada kada sam znala da je on Romeo. On i ja smo, na kraju krajeva, u istom timu. Nismo li? U

tome bi se složili maestro Ambrođo i maestro Lipi, a složio bi se i Šekspir. Povrh toga, nikada nisam bila potpuno uverena u to da mi je baš Alesandro provalio u hotelsku sobu. To svakako ne bi bio prvi put da je moja sestra pogrešila. Ili da me je slagala.

- Hajde - nagovarao me je, glasom koji bi ženu mogao navesti da učini sve, i kojem je to verovatno polazilo za rukom, nebrojeno puta dotad - to bi joj mnogo značilo.

U međuvremenu, u kupatilu, Dženis se glasno rvala sa zavesom tuš-kabine, pretvarajući se - sudeći po zvuku - da je neko bode nožem.

- Ne znam - odgovorila sam, trudeći se da sprečim da njeni vrisci dopru do njega - trenutno je sve tako... suludo.

- Možda ti treba slobodan vikend? - istakao je Alesandro. - Eva-Marija računa na tebe. Pozvala je mnoštvo ljudi. Ljudi koji su poznavali tvoje roditelje.

- Stvarno? - kazala sam, dok mi je radoznalost nagrizala slabu rešenost.

- Doći ću po tebe u jedan, važi? - rekao je, odlučivši da moje oklevanje protumači kao pristajanje. - I obećavam, usput ću odgovoriti na sva tvoja pitanja.

Kada se Dženis vratila u sobu, očekivala sam da će napraviti scenu, ali to se nije desilo.

- Radi šta hoćeš - samo je rekla, slegnuvši ramenima kao da nimalo ne mari - ali nemoj da kažeš da te nisam upozorila.

- Tebi je baš lako, zar ne? - Sela sam na ivicu postelje, najednom mrtva umorna. - Ti nisi Julija.

- A nisi ni ti - kazala je Dženis i sela pored mene. - Ti si samo devojka koja je imala šašavu mamu. Kao i ja. Slušaj... - zagrlila me je jednom rukom - znam da želiš da ideš na tu zabavu. Pa onda idi.

Samo bih volela... samo se nadam da ne shvataš sve to i suviše doslovno. Tu čitavu priču o Romeu i Juliji. Šekspir nije Bog. Nije te on stvorio, i nije tvoj vlasnik. Ti si svoj vlasnik.

Kasnije, ležale smo zajedno u krevetu i još jednom pregledale maminu svesku. Sada kada smo znale priču iza statue, njene skice muškarca koji u naručju drži ženu savršeno su imale smisla. Ali na crtežima i dalje nije bilo ničega što bi ukazivalo na mesto groba. Većina stranica bila je prekrivena skicama i žvrljotinama; samo jedna strana bila je jedinstvena po tome što je cela bila opervažena ružama s pet latica, i na njoj se nalazio izuzetno prefinjeno napisan citat iz *Romea i Julije*:

*A što u tvojoj knjizi ne bude ti jasno,
moje će oči izraziti glasno.*

Kako se ispostavilo, bio je to jedini izričit Šekspirov citat u čitavoj svesci, i obe se na njemu zadržasmo.

- To - rekla sam - Julijina majka govori o Parisu. Ali ne glasi tako. Nije u *tvojoj* knjizi niti *moje* oči, već u *toj* knjizi i *njegove* oči.

- Možda je pogrešno zapisala? - ponudi rešenje Dženis.

Zagledala sam se u nju. - Mama pogrešno zapisala Šekspira?

Ne bih rekla. Mislim da je to uradila namerno. Da nekome pošalje poruku.

Dženis se uspravi i sede. Oduvek je volela zagonetke i tajne, i prvi put od Alesandrovog poziva delovala je istinski uzbuđeno. - Pa, koja je poruka? Neko je očigledno skriven? Ali pronaći ćemo ga. Zar ne?

Ona priča o nekoj *knjizi* - rekoh - i o *margini*⁴⁵ Meni to liči na neko pisanje.

- Nije reč samo o jednoj knjizi - ukazala je Dženis - već o dve knjige: o *našoj* knjizi i *njenoj* knjizi. Svoju knjigu naziva svojim *očima*, što meni umnogome zvuči kao da je u pitanju neka sveska... - kucnula je po stranici sveske - kao *ova* sveska. Slažeš se?

- Ali na margini ne piše ništa... - Zalistala sam svesku, i tada, prvi put, obe primetismo sve brojeve koji su, naizgled nasumice, bili pribeleženi na rubovima strana. - O bože... u pravu si! Zašto to ranije nismo videle?

- Zato što ga nismo tražile - reče Dženis, uzevši mi svesku.

- Ako se ovi brojevi ne odnose na stranice i stihove, zovite me Išmael.

- Ali na stranice i stihove čega? - upitala sam.

Istina nas je obe strefila istovremeno. Ako je sveska *njena* knjiga, onda bi meki *povez Romea i Julije* - jedina druga knjiga u kutiji - morao da bude *naša* knjiga. A brojevi strana i stihova morali bi da se odnose na odabrane odlomke iz Šekspirovog komada. Baš prikladno.

Obe pojurismo do kutije. Ali nijedna nije pronašla to što je tražila. Tek tada smo shvatile šta je to nestalo otkad smo tog popodneva napustile sobu. Otrcani stari meki *povez* više nije bio tu.

Dženis je oduvek čvrsto spavala. Nekada mi je beskrajno išlo na živce to što ona može da prespava zvonjavu budilnika čak i ne posegnuvši za dugmetom snuza. Na kraju krajeva, naše sobe bile su tačno jedna preko puta druge, i uvek smo spavale s odškrnutim vratima. U svom očajanju, tetka Rouz isprobala je svaki budilnik u gradu ne bi li pronašla nešto dovoljno čudovišno što bi moju sestru izvuklo iz postelje i poslalo u školu. To joj nikada nije pošlo za rukom. Dok sam ja na noćnom stočiću imala maleni budilnik sa Uspavanom lepoticom sve dok nisam otišla na koledž, Dženis je završila s nekakvom industrijskom napravom, koju je Umberto na kuhinjskom šanku lično prilagodio kleštima a zvučala je kao alarm za evakuaciju iz nuklearne elektrane. Ali čak i tako, jedina osoba koju je ona budila - obično uz užasnuti *jauk* - bila sam ja.

U jutro nakon naše večere sa maestrom Lipijem, zapanjila sam se što sam zatekla

Dženis kako leži budna, gledajući u prve zlaćane oštrice zore koje su se provlačile kroz prozorske kapke.

- Ružno si sanjala? - upitala sam, misleći na bezimene duhove koji su me čitavu noć jurili po mom zamku iz snova, koji je sve više ličio na Sijensku katedralu.

- Nisam mogla da spavam - odgovorila je, okrenuvši se ka meni. - Danas ću se odvesti do mamine kuće.

- Kako? Iznajmićeš kola?

- Otići ću po svoj motor. - Zaigrala je obrvama, ali nije svim srcem bila u tome. - Pepov sinovac upravlja parkiralištem za zaplenjena vozila. Hoćeš sa mnom? - Ali videla sam kako već zna da neću.

Kada je Alesandro došao po mene u jedan sat, sedela sam na ulaznim stepenicama hotela *Kjuzareli* s putnom torbom kraj nogu, očijukajući sa suncem kroz grane drveta magnolije. Čim sam videla kako se njegov auto zaustavlja, srce je počelo da mi tuče; možda zato što je on Romeo, možda zato što mi je jednom ili dvaput provalio u sobu, ili možda prosto zato - kao što bi rekla Dženis - što je neko trebalo da mi pregleda glavu. Bilo je primamljivo okriviti za sve vodu iz Fontebrande; s druge strane, moglo bi se tvrditi i da je moje ludilo, moje *pazzia*, počelo dobrano, dobrano pre toga. Najmanje šeststo godina pre.

- Šta ti se desilo s kolenima? - upitao je, penjući se stazom i zaustavivši se tačno preda mnom, izgledajući svakako sem srednjovekovno u farmerkama i košulji podvrnutih rukava. Čak bi se i Umberto morao složiti da Alesandro, uprkos svojoj neobaveznoj odeći, deluje izuzetno dostojan poverenja; s druge strane, Umberto je - u najmanju ruku - propalica, te što bih ja i dalje živela po njegovim moralnim načelima?

Od pomisli na Umberta malko me je zbolelo srce; zašto ljudi do kojih mi je stalo - možda s izuzetkom tetke Rouz, koja je bila maltene bezdimenzionalna - uvek imaju tamnu stranu?

Otresavši turobne misli, povukla sam suknju da prekrijem dokaze svog vojničkog puzanja kroz Botini od prethodnog dana.

- Suplela sam se o stvarnost.

Alesandro me je zbunjeno pogledao, ali ništa nije rekao. Nagnuvši se napred, uzeo je moju torbu, i ja tada prvi put, na njegovoj podlaktici, primetih orla Mareskotijevih. Kada sam samo pomislila da mi je sve vreme bio tu pred nosom, doslovno mi zureći u lice kada sam pila iz njegovih ruku na Fontebrandi... s druge strane, svet je bio pun ptica, a ja nisam nikakav poznavalac.

Bilo je neobično opet sedeti u njegovim kolima, ovoga puta na suvozačevom sedištu. Baš mnogo štošta bilo se odigralo od mog dolaska u Sijenu sa Eva-Marijom - ponešto dražesno, ponešto sve samo ne to - delom zahvaljujući njemu. Dok smo izlazili iz grada, jedna tema, i samo jedna tema, prljila mi je jezik, ali nisam sebe

mogla da nateram da je načnem. Niti sam mogla da se setim ičega drugog o čemu bismo pričali a što nas ne bi, neizbežno, smesta vratilo na pitanje nad pitanjima: Zašto mi nije rekao da je on Romeo?

No, mora se priznati, ni ja njemu nisam rekla sve. Uistinu, nisam mu rekla gotovo ništa o svojim - doduše bednim - istraživanjima o zlatnoj statui, i ništa pod milim bogom o Umbertu i Dženis. Ali bar sam mu odmah rekla ko sam, a on je sam odlučio da mi ne poveruje. Razume se... rekla sam mu da sam Đulijeta Tolomej kako bih ga sprečila da sazna da sam Džuli Džejkobs, te se to verovatno i ne računa previše u velikoj igri okrivljavanja.

- Danas si vrlo ćutljiva - reče Alesandro, pogledavši me dok smo se vozili. - Imam osećaj da sam ja krivac za to.

- Nikada mi - odvratila sam, zasada zauzdavši svoju savest - nisi završio priču o Karlu Velikom.

Nasmejao se. - Je li to u pitanju? Ne brini, dok stignemo u Valdorsiju, znaćeš o meni i mojoj porodici više no što bi ikada želela da znaš. Ali prvo, kaži mi šta već znaš, da ne bih ponavljao.

- Misliš... - trudila sam se da odgonetnem njegov profil, ali nisam mogla - šta znam o Salimbenijima?

Kao i uvek kada bih pomenula Salimbenije, kiselo se osmehnuo. Sada sam, naravno, znala i zašto. - Ne. Pričaj mi o svojoj porodici, o Tolomejima. Ispričaj mi sve što znaš o onome što se desilo 1340.

To sam i učinila. Ispričala sam mu priču koju sam sklopila iz ispovesti monaha Lorenca, Đulijetinih pisama Đanoci i dnevnika maestra Ambrođa, a da me on nijednom nije prekinuo. Kada sam došla do kraja drame u Roki di Tentenano, nakratko sam se zapitala ne bi li trebalo da pomenem i onu italijansku pripovest o posednutoj moni Mini i kletvi koju je monah Lorenzo ostavio na zidu, ali odlučila sam da to ne radim. Bila je odveć čudna, odveć mračna, a uz to, nisam želela da ponovo ulazim u priču o statui sa očima od dragog kamenja, budući da sam 'ladno bila porekla da o njoj išta znam onog dana u policijskoj stanici, kada me je prvi put za nju pitao.

- I tako su umrli - zaključila sam - u Roki di Tentenano. Ne sa bodežom i bočicom otrova, već sa uspavljujućim napitkom i kopljem u leđima. Sve je to monah Lorenzo video rođenim očima.

- A koliko si od toga - zadirkujući me je upitao Alesandro - izmislila?

Slegnula sam ramenima. - Ponešto tu i tamo. Tek da popunim praznine. Mislila sam da će priča tako biti zabavnija. To ne menja suštinu, premda... - Pogledala sam ga i videla da se mršti. - Šta?

- Suština - kazao je - nije ono što većina ljudi misli da jeste. Po mom mišljenju, tvoja priča - kao ni *Romeo i Julija* - ne bavi se ljubavlju. Bavi se politikom, a poruka je jednostavna: Kada se stari bore, mladi umiru.

- To je - rekoh kikoćući se - izuzetno neromantična izjava. Alesandro slegnu

ramenima. - Ni Šekspir tu nije video romansu.

Pogledaj kako ih prikazuje. Romeo je mali cmizdravac, a Julija pravi junak. Razmisli. On popije otrov. Kakav to muškarac popije otrov? A *ona* se ubode bodežom, kako dolikuje muškarcu.

Nisam mogla a da mu se ne nasmejem. - Možda to važi za Šekspirovog Romea. *Ali pravi* Romeo Mareskoti nije bio cmizdravac. On je bio čvrst kao stena. - Okrznula sam ga pogledom da vidim njegovu reakciju, i uhvatila ga kako se smeška. - Nije ni čudo što ga je Đulijeta volela.

- Otkud znaš da ga je volela?

- Nije li očigledno? - odvratila sam, blago se ražestivši. - Toliko ga je volela da je, kada je Nino pokušao da je zavede, izvršila samoubistvo kako bi ostala verna Romeu, iako njih dvoje zapravo nikada nisu... znaš. - Pogledala sam u njega, najeđena što se i dalje smeška. - Pretpostavljam da misliš kako je to smešno?

- Nego šta! - reče Alesandro, kada ubrzasmo da bismo prestigli jedna kola. - Razmisli. Nino nije bio tako loš...

- Nino je bio nečuven!

- Možda je - uzvratio je - bio nečuveno dobar u krevetu. Zašto to ne saznati? Svejedno je mogla da se ubije ujutro.

- Kako to možeš da kažeš? - pobunila sam se, istinski uznemirena. - Ne mogu da verujem da to zaista misliš! Da si ti Romeo, sigurno ne bi voleo da Julija... obavi s Parisom probnu vožnju!

Glasno se nasmejao. - Ma daj! Ti si mi rekla da sam ja Paris! Bogat, naočit i zao. Naravno da želim da Julija sa mnom obavi probnu vožnju. - Pogledao je u mene i iscerio se, uživajući u mom mrgođenju. - Kakav bih to Paris bio kada to ne bih želeo?

Ponovo sam povukla suknju, pokušavajući da prekrijem kolena. - A kada si tačno nameravao da se to desi?

- Kako bi bilo - upita Alesandro, usporavajući - odmah?

Bila sam i suviše zaokupljena razgovorom da bih obraćala pažnju na vožnju, ali sada primetih da smo odavno sišli s autoputa i da milimo pustom šljunkovitom cestom oivičenom oronulim kedrovima. Ona se slepo završavala u podnožju visokog brda, ali umesto da zaokrene, Alesandro je ušao na jedan prazan parking i zaustavio auto.

- Eva-Marija ovde živi? - promuklo sam upitala, ne uspevajući nigde da vidim neku kuću.

- Ne - odgovorio je, izašavši iz kola i izvadivši iz prtljažnika bocu i dve čaše - ovo je Roka di Tentenano. Ili... ono što je od nje ostalo.

Otpešačili smo skroz na vrh brda i stigli do podnožja razrušene tvrđave. Iz opisa maestra Ambrođa, znala sam da je građevina u svoje vreme bila kolosalna; on ju je nazvao „nepristupačna čuka sa divovskim gnezdrom strašnih grabljivica, tih

ljudožderskih ptica od davnina“. Nije bilo teško zamisliti kako je nekada izgledala, jer delovi masivnog tornja i dalje su stajali, i on se čak i u svojoj oronulosti preteći uzdizao nad nama, podsećajući nas na svoju nekadašnju moć.

- Zadivljujuće - rekla sam, dodirnuvši zidine. Cigla je bila topla pod mojom rukom - mnogo drugačija, bila sam sigurna, no što bi to bila Đulijeti one kobne zimske večeri 1340. Zapravo, kontrast između prošlosti i sadašnjosti nikada nije bio upadljiviji no tu. U srednjem veku, to brdašce brujalo je od ljudskih delatnosti; sada je bilo toliko tiho da se čulo radosno zujanje čak i najmanjih insekata. No oko nas u travi ležao je pokoji komad sveže okrunjene cigle, kao da se prastara građevina - koju su mnogo, mnogo godina ranije napustili misleći da je mrtva - i dalje nečujno diže i spušta, poput grudi kakvog uspavanog džina.

- Nekada su je zvali *ostrvo* - objasnio je Alesandro, nastavljajući da se šeta. - *L'Isola*. Ovde je obično vetrovito, ali ne i danas. Imamo sreće.

Pošla sam za njim jednom kamenitom stazicom, i tek tada primetila savršen pogled koji se pružao na Valdorsiju odevenu u smelu paletu leta. Svuda oko nas pružali su se jarkožuta polja i zeleni vinogradi, a tu i tamo bilo je pokoje parče plave ili crvene, gde je cveće zauzelo bujnu livadu. Visoki čempresi obrubljivali su puteve koji su poput zmija vijugali kroz predeo, a na kraju svakog puta nalazilo se seosko imanje. Bio je to pogled zbog kog sam poželega da nisam sa jedanaest godina batalila časove likovnog, samo zato što je Dženis zapretila da će se za njih prijaviti.

- Nema skrivanja od Salimbenijevih - rekla sam, zaklanjajući rukom sunce. - Bogami su znali da odaberu pravo mesto.

- Ono ima veliki strateški značaj - klimnu glavom Alesandro.

- Odavde se može vladati svetom.

- Ili bar jednim njegovim delom.

Slegnuo je ramenima. - Delom kojim vredi vladati.

Koračajući ispred mene, Alesandro je delovao iznenađujuće opuštено u tom poluprirodnom okruženju sa čašama i bocom prošeka, očigledno nimalo u žurbi da izvuče čep. Konačno je stao, u jednoj udubini obrasloj travom i divljim začinima, a kada mi se okrenuo - smešeći se sa dečaćkim ponosom - nisam mogla a da se ne nasmejem.

- Da pogađam - rekla sam, obgrlivši se iako je jedva pirkao vetrić - ovamo dovodiš sve potencijalne cure? Ne zaboravi da to Ninu i nije baš najbolje upalilo.

Delovao je zbilja uvređeno. - Ne! Nisam.. Ujak me je doveo ovamo kada sam imao deset godina. - Klimnuo je glavom ka grmlju i raštrkanom kamenju. - Ovde smo se mačevali... ja i moja sestra od ujaka Malena. Ona... - Možda uvidevši da bi njegova velika tajna mogla početi da se odmotava sa pogrešnog kraja ukoliko bi nastavio, naglo je stao i umesto toga rekao: - Još odonda, oduvek sam želeo da se vratim.

- Dugo ti je trebalo - primetila sam, odlično znajući da to govore moji živci, a ne

ja, i da ni njemu ni sebi ne činim uslugu bivajući tako mušičava. - Ali... ne žalim se. - Probala sam da se osmehnem. - Lepo je ovde. Savršeno mesto za proslavu. - Pošto je i dalje ćutao, izula sam cipele i napravila nekoliko koraka, bosonoga. - Dakle, šta proslavljamo?

Mršteći se, Alesandro se okrenu da osmotri pogled, i ja videh da se bori s rečima koje zna da mora izgovoriti. Kada mi se napokon okrenuo, sve živahno obešenjaštvo koje sam tako dobro upoznala bilo mu je nestalo sa lica, i on me umesto toga pogleda s mučnom bojazni.

- Mislio sam - polako je rekao - kako je vreme da proslavimo jedan novi početak.

- Novi početak za koga?

Najzad, spustio je bocu i čaše u visoku travu i prišao mestu gde sam stajala. - Đulijeta - rekao je tiho - nisam te doveo ovamo da bih glumio Nina. Niti Parisa. Doveo sam te ovamo jer se ovde sve završilo. - Pružio je ruku i s dubokim poštovanjem mi dodirnuo lice, kao arheolog koji je napokon iskopao onu dragocenu ruktvorinu koju je čitav život tražio. - I jer sam mislio da bi to bilo dobro mesto da se počne iz početka. - Ne znajući baš kako da rastumači moj izraz, zabrinuto je dodao: - Oprosti što ti ranije nisam rekao istinu. Nadao sam se da neću morati. Stalno si pitala za Romea i kakav je on zaista. Nadao sam se... - setno se osmehnulo - da ćeš me prepoznati.

Premda sam već znala šta pokušava da mi kaže, njegova iskrenost i napetost tog trenutka neočekivano me pogodiše, pravo u srce, i ne bih se više pomela čak ni da sam stigla u Roku di Tentenano - i saslušala njegovu ispovest - ne znajući baš ništa.

- Đulijeta... - pokušao je da uhvati moj pogled, ali nisam mu dozvolila. Očajnički sam priželjkivala taj razgovor još otkad sam otkrila ko je on u stvari, a sada kada smo ga konačno vodili, želela sam samo da mi iznova i iznova ponavlja te reči. Ali istovremeno, u minula dva dana bila sam izložena stalnom zakeranju zbog svojih osećanja, i iako on, očigledno, nije mogao znati za te pojedinosti, trebalo mi je da oseti moj bol.

- Lagao si me.

Nije ustuknuo, već je prišao bliže. - Nikada te nisam lagao o Romeu. Rekao sam ti da on nije čovek koji misliš da jeste.

- I rekao si mi da ga se klonim - istakla sam. - Rekao si da bi mi bolje bilo s Parisom.

Nasmešio se na moje optuživačko mrštenje. - Ti si mi rekla da sam ja Paris...

- A ti si me pustio da u to verujem!

- Jesam. - Nežno mi je dodirnuo bradu, kao da se pita zašto ne dozvoljavam sebi da se osmehnem. - Zato što si to želela da budem. Želela si da ja budem neprijatelj. Samo si tako mogla sa mnom da se povežeš.

Zaustila sam da se usprotivim, ali sam shvatila kako je u pravu.

- Sve ovo vreme - nastavio je Alesandro, svestan da me pridobija - čekao sam

svoj trenutak. I mislio sam da češ... posle jučerašnjeg dana, posle Fontebrande, biti srećna. - Palac mu se zaustavi na uglu mojih usana. - Mislio sam da ti se... dopadam.

U tišini koja je usledila, njegove oči potvrdile su sve što je rekao i usrdno me zamolile da odgovorim. Ali umesto da odmah nešto kažem, pružila sam ruku i položila mu je na grudi, i kada sam osetila njegovo toplo srce kako lupa na mom dlanu, u meni proključa ushićena radost s nekog mesta za koje nisam znala ni da postoji, da bi konačno pronašla svoj put na površinu. - I dopadaš mi se.

Koliko je dugo naš poljubac trajao, nikada neću znati. Bio je to jedan od onih trenutaka koje nijedan naučnik nikada ne može svesti na brojke, koliko god se trudio. Znam samo da je, kada se svet naposletku vrteći vratio, sve bilo svetlije, vrednije truda no ikada ranije. Kao da je čitav svemir bio podvrgnut nekakvom neumerenom renoviranju otkad sam poslednji put gledala... ili naprosto nikada ranije nisam gledala kako treba.

- Strašno mi je drago što si ti Romeo - prošaputala sam, naslonjena čelom o njegovo čelo - ali čak i da nisi, i dalje bih...

- I dalje bi šta?

Osramoćeno sam oborila pogled. - I dalje bih bila srećna. Zakikotao se, i te kako dobro znajući da sam htela da kažem nešto što bi obelodanilo daleko više. - Dođi... - povukao me je dole na travu kraj sebe - naterala si me da zaboravim svoje obećanje. To ti baš ide od ruke!

Gledala sam ga dok je sedeo tamo, tako rešen da pribere misli.

- Koje obećanje?

- Da ću ti pričati o svojoj porodici - odgovorio je, bespomoćno. - Želim da znaš sve...

- Ali ja ne želim da znam sve - prekinula sam ga, opkoračivši ga i sevši mu u krilo. - Ne ovog trena.

- Čekaj! - Uzalud se trudio da zaustavi moje nestašne ruke. - Prvo, moram da ti ispričam o...

- Pst! - Stavila sam mu prste na usta. - Prvo, treba opet da me poljubiš.

- ... Karlu Velikom..

- Sačekaće on. - Sklonila sam prste i spustila usne na njegove u dugotrajnom poljupcu koji nije ostavljao mesta protivrečenju.

- Ne misliš?

Pogledao me je sa izrazom usamljenog branioca suočenog sa najezdom varvara. - Ali želim da znaš u šta se upuštaš.

- O, ne brini - prošaputala sam - mislim da znam u šta se upuštam...

Pošto se plemenite tri sekunde opirao, rešenost mu je najzad popustila, i on me privuče sebi onoliko blizu koliko je to italijanska moda dozvoljavala. - Jesi li sigurna? - Sledeće čega sam bila svesna jeste da ležim nauznak na postelji od divlje majčine dušice, kikoćući se od iznenađenja. - Pa, Đulijeta... - Alesandro me je

ozbiljno pogledao - nadam se da ne očekuješ rimovani dvostih.

Nasmejala sam se. - Šteta što Šekspir nikada nije pisao didaskalije.

- Zašto? - Ovlaš me je poljubio u vrat. - Stvarno misliš da je mali Viljem bio bolji ljubavnik od mene?

Na kraju, zabavu nije okončala moja čednost, već nežvana avet sijenskog viteštva.

- Jesi li znala - zamumlao je Alesandro, pribivši mi ruke uz tlo kako bi spasio preostalu dugmad na svojoj košulji - da je Kolumbu trebalo šest godina da otkrije kopno Amerike? - Dok je on lebdeo iznad mene, kao otelovljeno sputavanje, njegov metak se klatio između nas kao klatno.

- Zašto toliko dugo? - upitala sam, uživajući u prizoru njegove odvažne borbe spram pozadine od plavog neba.

- Zato što je bio italijanski gospodin - odgovorio je Alesandro, obraćajući se sebi koliko i meni - a ne *conquistador*.

- I on je tražio zlato - rekla sam, pokušavajući da poljubim njegove stisnute usne - isto kao i oni.

- Možda isprva. Ali onda je... - posegnuo je dole i povukao mi suknju natrag tamo gde joj je mesto - otkrio koliko mu godi da istražuje obalu i upozna je tu neobičnu, novu kulturu.

- Šest godina je dugo - pobunila sam se, i dalje nespremna da ustanem i vratim se u stvarnost. - Baš dugo.

- Nije. - Nasmešio se na moj poziv. - Šest *stotina* godina je dugo.

Stoga mislim da se možeš strpeti pola sata dok ti ne ispričam svoju priču.

Kada je najzad došao na red, prošek je bio topao, ali svejedno je to bila najbolja čaša vina koju sam ikada popila. Vino je imalo ukus meda i divljih trava, ljubavi i planova od kojih se vrti u glavi, i dok sam sedela tamo, oslanjajući se na Alesandra, koji je bio naslonjen na jedan oveći kamen, bezmalo sam poverovala da će mi život biti dug i pun radosti, i da sam napokon pronašla blagoslov kojim ću umiriti svoje duhove.

- Znam da si i dalje ljuta jer ti nisam rekao ko sam - kazao je, milujući me po kosi. - Možda misliš da sam strahovao da ćeš se zaljubiti u ime a ne u čoveka. Ali istina je upravo suprotno. Plašio sam se - i još se plašim - da ćeš kada čuješ moju priču, priču o Romeu Mareskotiju, poželeti da me nikada nisi srela.

Zaustila sam da se usprotivim, ali nije mi dozvolio. - Ono što je tvoj rođak Pepo rekao o meni... sve je tačno. Siguran sam da bi psiholozi sve to mogli da objasne uz pomoć nekih grafikona, ali u mojoj porodici ne slušaju se psiholozi. Mi ne slušamo nikoga. Mi - Mareskotiji - imamo vlastite teorije, i toliko smo uvereni da su ispravne da - kao što ti kažeš - postaju zmajevi podno našeg tornja, koji nikome ne dozvoljavaju ni da uđe ni da izađe. - Zastao je da mi napuni čašu. - Evo, ostalo je za

tebe. Ja vozim.

- Voziš? - nasmejala sam se. - To ne zvuči kao Romeo Mareskoti o kojem mi je Pepo pričao! Mislila sam da bi trebalo da si bezobziran. Ovo je ogromno razočaranje.

- Ne brini... - Privukao me je bliže - nadoknadiću to na neki drugi način.

Dok sam pijuckala prošek, on mi je pričao o svojoj majci, koja je zatrudnela sa sedamnaest godina i nije htela da kaže ko je otac. Prirodno, njen otac - stari Mareskoti, Alesandrov deda - bio je ljut kao ris. Izbacio ju je iz kuće, i ona je otišla da živi kod školske drugarice svoje majke, Eva-Marije Salimbeni. Kad se Alesandro rodio, Eva-Marija postala mu je kuma, i upravo je ona uporno zahtevala da se dečak krsti tradicionalnim porodičnim prezimenom, kao Romeo Alesandro Mareskoti, iako je znala da će stari Mareskoti zapeniti kada bude čuo da kopile nosi njegovo prezime.

Najzad, 1977. godine, Alesandrova baka ubedila je njegovog dedu da dozvoli svojoj ćerki i unuku da se vrate u Sijenu po prvi put od Alesandrovog rođenja, i dečak je kršten u fontani Akvila baš pred Palio. Ali te godine, kontrada je do nogu bila potučena na oba Palija, i stari Mareskoti tražio je nekoga da okrivi. Kada je čuo da je njegova ćerka vodila dečaka da pre trke vidi štalu Akvile - i dozvolila mu da dodirne konja - uvrteo je sebi u glavu da je razlog upravo to: mali kopilan doneo je nesreću čitavoj kontradi.

Dreknuo je na ćerku da uzme svoje dete, da se vrati u Rim, i da se ne vraća kući dok ne nađe muža. Ona je to i učinila. Vratila se u Rim i pronašla muža - valjanog čoveka - koji je bio oficir u karabinijerima. Taj čovek dozvolio je Alesandru da koristi njegovo prezime, Santini, i vaspitao ga kao i svoje rođene sinove, sa disciplinom i ljubavlju. Tako je Romeo Mareskoti postao Alesandro Santini.

No ipak, Alesandro je svakog leta morao da provodi mesec dana na farmi svojih babe i dede u Sijeni, kako bi se upoznao sa sestrama i sklonio iz velikog grada. To nije bila zamisao njegovog dede - niti njegove majke - već je na tome insistirala njegova baka. Jedino u šta nije mogla da ubedi starog Mareskotija bilo je da dozvoli Alesandru da dođe na Palio. Svi su išli - sestre, ujaci, ujne - ali Alesandro je morao da ostane kod kuće, jer se njegov deda bojao kako će dečak doneti nesreću konju Akvile. Ili je bar tako govorio. I tako je Alesandro ostajao sam na farmi, i održavao sopstveni Palio jašući unaokolo radnog konja. Kasnije je naučio da popravlja skutere i motocikle, i njegov Palio postao je podjednako opasan kao i pravi.

Naposletku, uopšte više nije želeo da se vraća u Sijenu, jer kad god bi otišao, deda bi ga gnjavio primedbama o njegovoj majci, koja - iz opravdanog razloga - nikada nije dolazila u posetu. I tako je Alesandro završio školu i pridružio se karabinijerima kao i njegov otac i njegova braća, i činio sve da zaboravi da je Romeo Mareskoti. Otad je sebe zvao samo Alesandro Santini, i putovao što dalje od Sijene, prijavljujući se svaki put kada bi mirotvoračka misija odlazila u neku stranu zemlju. Tako je završio u Iraku, usavršavajući svoj engleski u žučnim raspravama sa američkim dobavljačima vojne opreme i za dlaku izbegavši da bude raznesen u

paramparčad kada su pobunjenici kamionom punim eksploziva uleteli u štab karabinijera u Nasiriji.

Kada je konačno posetio Sijenu, nikome nije rekao da je tu, čak ni baki. Ali u noć pred Palio, otišao je u štalu svoje kontrade. Nije to planirao; prosto nije mogao da se obuzda. Njegov ujak je bio tamo, i čuvao konja, a kada mu je Alesandro rekao ko je, ujak se toliko uzbudio da mu je dozvolio da dodirne žuto-crni đubeto Akvile - jaknu koju džokej ima na sebi za vreme trke - za sreću.

Nažalost, za vreme Palija idućeg dana, džokej iz Pantere - suparničke kontrade - uhvatio se baš za taj đubeto, i toliko usporio džokeja i konja Akvile da su izgubili trku.

U tom trenutku priče nisam mogla a da se ne okrenem i ne pogledam u Alesandra. - Nemoj mi reći da si mislio kako si ti kriv.

Slegnuo je ramenima. - Šta sam mogao da pomislim? Doneo sam nesreću našem đubetu, i izgubili smo. Čak je i moj ujak tako rekao. I odonda nismo osvojili nijedan Palio.

- Pa stvarno...! - počela sam.

- Pst! - nežno mi je stavio ruku na usta. - Samo slušaj. Nakon toga, otišao sam nadugo, i vratio se u Sijenu tek pre dve godine. Baš na vreme. Deda je bio veoma umoran. Sećam se da je sedeo na klupi, gledajući preko vinograda, i nije me čuo sve dok mu nisam stavio ruku na rame. Tada je okrenuo glavu i pogledao me u lice, i zaplakao, toliko je bio srećan. To je bio lep dan. Imali smo veliku večeru, i ujak je rekao da me više nikada neće pustiti da odem. Isprva, nisam bio siguran želim li da ostanem. Nikada ranije nisam živeo u Sijeni, i za nju su me vezivale mnoge ružne uspomene. Ujedno, znao sam da će ljudi govorkati o meni budu li znali ko sam. Ljudi ne zaboravljaju prošlost, znaš. Stoga sam počeo prosto uzevši odsustvo. Ali onda se nešto desilo. Akvila se trkala na julskom Paliju, i to je za nas bila najgora trka svih vremena. U čitavoj istoriji Palija, mislim da nijedna kontrada nikada nije doživela takav poraz. Vodili smo čitavu trku, ali nas je Pantera prestigla na poslednjoj krivini i pobedila umesto nas. - Uzdahnuo je, iznova preživljavajući taj trenutak. - Ne postoji gori način da se izgubi Palio. Stravično smo se potresli. A onda smo kasnije morali da branimo svoju čast na avgustovskom Paliju, ali je naš *fantino* - naš džokej - kažnjen. Svi smo kažnjeni. Nismo imali pravo da se takmičimo sledeće godine, ni godine posle nje: bilo nam je zabranjeno. Možeš to nazvati politikom, ali u mojoj porodici se verovalo da posredi nije samo to.

Kada je shvatio da bi mogle proći dve godine pre no što se Akvila ponovo bude trkala u Paliju, deda se toliko uznemirio da je imao srčani udar. Imao je osamdeset sedam godina. Tri dana kasnije, umro je. - Alesandro zastade i skrenu pogled. - Sedeo sam s njim ta tri dana. Bio je strašno ljut na sebe što je straćio sve to vreme; sada je želeo da me gleda u lice koliko god može. Isprva, mislio sam da je uzrujan zato što sam opet doneo nesreću, ali onda mi je rekao da nisam ja kriv. Da je on kriv što nije

shvatio ranije.

Morala sam da pitam: - Šta to tačno nije shvatio?

- Moju majku. On je mislio da je to što joj se dogodilo *moralo* da joj se dogodi. Moj ujak ima pet ćerki, nema sinova. Ja sam jedino unučić koje nosi porodično prezime. Zato što moja majka nije bila udata kada me je rodila, a ja sam bio kršten njenim prezimenom. Razumeš?

Uspravila sam se i sela. - Kakva bolesna, šovinistička... .

- Đulijeta, molim te! - Povukao me je nazad da se naslonim na njegovo rame. - Nikada nećeš razumeti ako ne budeš slušala. To što je moj deda shvatio jeste da postoji jedno staro zlo koje se probudilo posle mnogo pokolenja, i odabralo mene, zbog mog imena.

Osetila sam kako su mi se dlačice na rukama naježile. - Odabralo te... za šta?

- Sada... - rekao je Alesandro, ponovo mi napunivši čašu - stizemo do Karla Velikog.

VII.II

***Taj jadnik je mrtav, moramga prizvati bajalicom.
Zaklinjem te svetlim Rozalininim očima
i njenim visokim čelom i rumenom usnom.***

KUGA I PRSTEN SIJENA, 1340-1370.

Mareskotiji su jedna od najstarijih plemićkih porodica u Sijeni. Veruje se da prezime potiče od Marija Skota, škotskog generala u vojsci Karla Velikog. Mareskotiji su se većinom naselili u Bolonji, ali porodica je raširila krila nadaleko i naširoko, a njena sijenska grana bila je naročito čuvena po hrabrosti i predvodništvu u kriznim vremenima.

Ali, kao što znamo, ništa što je veliko ne traje večno, i slava Mareskotijevih nije bila izuzetak. Danas se u Sijeni gotovo niko ne seća njihove uzvišene prošlosti, ali istoriju su oduvek više zanimali oni što žive da bi uništavali od onih posvećenih zaštititi i očuvanju.

Romeo se rodio kada je porodica još bila znamenita. Njegovom ocu, komandanteu Mareskotiju, veoma su se divili zbog njegove umerenosti i pristojnosti, i njegova ušteđevina na tom računu bila je toliko velika da čak ni njegov sin - čije su pohlepa i lenjost uvek bile izuzetne - nije mogao da je proćerda.

Međutim, čak i komndantove vrline bile su do koske oporezovane kada je, početkom godine 1340, Romeo sreo ženu po imenu Rozalina. Ona je bila supruga jednog kasapina, ali svi su znali da njih dvoje nisu srećni zajedno. U Šekspirovoj verziji, Rozalina je mlada lepotica koja muči Romea svojim zavetom na čednost; istina je sasvim drugačija. Rozalina je bila deset godina starija od njega, i postala mu je ljubavnica. Mesecima, Romeo ju je nagovarao da pobjegne s njim, ali ona je bila premudra da bi mu poverovala.

Odmah nakon Božića 1340. godine - nedugo pošto su Romeo i Đulijeta umrli ovde u Roki di Tentenano - Rozalina je rodila sina, i svima je bilo jasno da otac nije kasapin. Bila je to velika bruka, i Rozalina se bojala da će njen muž doznati istinu i ubiti bebu. Stoga, odnela je novorođenče komandanteu Mareskotiju i zamolila ga da odgoji dečaka u vlastitoj kući.

Ali komandante ju je odbio. Nije poverovao u njenu priču, i oterao ju je. Pre no što je otišla, međutim, Rozalina mu je rekla:

- Jednoga dana, zažalićete zbog ovoga što ste učinili meni i ovom detetu. Jednoga

dana, Bog će vas kazniti zbog toga što mi uskraćujete pravdu!

Komandante je na sve to zaboravio dok, 1348. godine, kroz Sijenu nije prošla crna smrt. U roku od nekoliko meseci pomrlo je više od trećine stanovništva, a stopa smrtnosti bila je najveća unutar gradskih zidina. Na ulicama su bila nagomilana tela, sinovi su napuštali očeve, žene napuštale muževe; svi su se previše bojali da bi se setili šta znači biti ljudsko biće a ne životinja.

U jednoj sedmici, komandante Mareskoti izgubio je majku, ženu, i sve petoro dece; samo je on preživeo. Oprao ih je i obukao, i sve ih stavio na kola i odvukao u katedralu da pronade sveštenika koji bi održao sahranu. Ali sveštenika nije bilo. Oni sveštenici koji su i dalje bili živi bili su prezauzeti brigom za bolesne u bolnici kraj katedrale, Santa Mariji dela Skali. Čak i tamo imali su i suviše leševa da bi ih sve mogli pokopati, te su u bolnici podigli šupalj zid, u njega stavili sva tela i zapečatili ga. Kada je komandante stigao u Sijensku katedralu, napolju na pjaci Milosrdna braća⁴⁶ kopala su veliku rupu za masovnu grobnicu, i on ih je podmitio da prime njegovu porodicu u tu svetu zemlju. Rekao im je da su mu to majka i žena, i rekao im imena svoje dece i koliko im je bilo godina, i objasnio im da su svi odeveni u svoje najbolje crkveno ruho. Ali ljude nije bilo briga. Uzeli su mu zlato i prevrnuli kola, i komandante je gledao kako svi njegovi voljeni - njegova budućnost - upadaju u tu rupu bez molitvi, bez blagoslova, i bez *speranza*... bez nade.

Dok je pešačio natrag kroz grad, nije znao kuda ide. Nije video ništa oko sebe. Za njega, bio je to kraj sveta, i on zaurla na Boga, pitajući ga zašto ga je ostavio u životu da prisustvuje tom jadu, i sahranjuje rođenu decu. Čak je i pao na kolena, i zahvatio šakama prljavu vodu iz slivnika kojim su tekle trulež i smrt, i sipao je na sebe, i pio, nadajući se da će se najzad razboleti i umreti kao i svi ostali.

Dok je bio tamo, klečeći u blatu, najednom je čuo glas jednog dečaka kako mu govori: - Probao sam to. Ne vredi.

Komandante pogleda gore u momčića i pomisli da je video duha. - Romeo! - rekao je. - Romeo? Jesi li to ti?

Ali to nije bio Romeo, samo dečak od nekih osam godina, veoma prljav i u ritama. - Ja sam Romanino - kazao je dečak. - Mogu da vam vučem kola.

- Zašto hoćeš da vučeš moja kola? - upitao je komandante.

- Zato što sam gladan - rekao je Romanino.

- Evo... - komandante je izvadio ostatak svog novca. - Kupi sebi hranu.

Dečak mu odgurnu ruku i reče: - Nisam prosjak.

Stoga je komandante pustio dečaka da s mukom vuče kola skroz natrag do palate Mareskoti - s vremena na vreme mu pomažući tako što bi ih malko pogurao - a kada su stigli na kapiju, dečak je pogledao gore u orlovske ukrase na zidu i rekao: - Ovde se rodio moj otac. Možete da zamislite koliko se komandante zapanjio kada je to čuo, te je upitao dečaka: - Otkud znaš?

- Majka mi je pričala - odgovorio je dečak. - Rekla je da je otac bio mnogo

hrabar. Bio je veliki vitez s ovol'kim rukama. Ali morao je da ode sa carem da se bori u Svetoj zemlji, i nikada se nije vratio. Govorila je da će se jednog dana možda vratiti i potražiti me. A ako bi to uradio, morao bih nešto da mu kažem, i onda bi on znao ko sam.

- Šta moraš da mu kažeš?

Dečak se iscerio, i upravo tada, iz tog osmeha, komandante je dokučio istinu još pre no što je čuo reči. - Da sam orlić, akvilino.

Iste te noći, komandante Mareskoti zatekao je sebe kako sedi u kuhinji za praznim stolom posluge i jede prvi put u poslednjih nekoliko dana. Naspram njega Romanino je glodao pileću kost, prezauzet da bi nešto pitao.

- Kaži mi - reče komandante Mareskoti - kada je umrla tvoja majka Rozalina?

- Odavno - odgovorio je dečak. - Pre svega ovoga. Tukao ju je, znate. I jednog dana više nije ustala. Prodrao se na nju i povukao je za kosu, ali nije se pomerala. Nije se ni mrdnula. Onda je zaplakao. A ja sam prišao i počeo s njom da pričam, ali nije otvorila oči. Bila je hladna. Stavio sam joj ruku na lice... Tada sam znao da je preterao s batinama, i to sam mu rekao, a on me je šutnuo, a onda je probao da me uhvati, ali ja sam istrčao... na vrata. I samo nastavio da trčim. Iako je vikao za mnom, samo sam nastavio da trčim, dok nisam stigao kod tetke, i ona me je primila, i tamo sam ostao. Radio sam, znate. Doprinosio sam. I pazio na bebu kada se rodila, i pomagao joj da iznosi hranu na sto. I voleli su me, mislim da im je zaista bilo drago što sam tu da pazim na bebu, dok... dok nisu svi počeli da umiru. Umro je pekar, i mesar, i seljak koji nam je prodavao voće, pa nismo imali dovoljno hrane. Ali ona je nastavila da mi daje isto koliko i ostalima, iako su oni i dalje bili gladni, pa sam... pobegao.

Dečak ga je pogledao pametnim zelenim očima, i komandante pomisli koliko je čudno što taj dečak, taj suvonjavi mali osmogodišnjak, ima više integriteta no što je on ikada video u nekom odraslom čoveku. - Kako si preživeo sve ovo - morao je da pita.

- Ne znam... - Romanino slegnu ramenima - majka mi je uvek govorila da sam drugačiji. Snažniji. Da se neću razboleti i zaglupiti kao drugi. Rekla je da imam drugačiju glavu na ramenima. I da me zato ne vole. Zato što znaju da sam bolji od njih. Tako sam preživeo. Mислеći na to što je rekla. O meni. I njima. Rekla je da ću preživeti. To sam i učinio.

- Znaš li ko sam ja? - naposletku je upitao komandante. Dečak ga pogleda. - Vi ste veliki čovek, mislim.

- Ne znam baš za to.

- Ali jeste - bio je uporan Romanino. - Vi ste veliki čovek. Imate veliku kuhinju. I pile. I pustili ste me da vam skroz dovede dovučem kola. A sada delite svoje pile sa mnom.

- To ne znači da sam veliki čovek.

- Kada sam naišao na vas pili ste vodu iz kanalizacije - primetio je dečak. - Sada

pijete vino. Što se mene tiče, to znači da ste najveći čovek koga sam ja u životu upoznao.

Sutradan ujutro, komandante Mareskoti povede Romanina natrag tetki i teči. Dok su koračali zajedno strmim ulicama dole ka Fontebrandi, zaobilazeći smeće i usirenu krv, sunce je izašlo prvi put za poslednjih ko zna koliko dana. Ili je možda sijalo svaki dan, ali je komandante sve vreme provodio u mraku svog doma, sipajući vodu na usne koje više ne mogu da piju.

- Kako ti se zove teča? - upitao je komandante, shvativši da je zaboravio da postavi to najočiglednije pitanje.

- Beninkaza - odgovorio je dečak. - On pravi boje. Ja volim plavu, ali ona je skupa. - Poglednuo je gore u komandantea. - Moj otac je uvek bio u lepim bojama, znate. Uglavnom u žutoj, s crnim plaštom koji je ličio na krila kada je brzo jahao. To ti se može kada si bogat.

- Pretpostavljam - reče komandante.

Romanino se zaustavio na kapiji sa visokim gvozdenim rešetkama i mrzovoljno pogledao u dvorište. - To je to. Ono je mona Lapa, moja tetka. Ovaj... nije mi ona stvarno tetka, ali želela je da je tako zovem.

Komandante Mareskoti se iznenadio veličinom tog mesta; zamišljao je nešto daleko skromnije. U dvorištu, troje dece pomagalo je majci da raširi rublje, dok je jedna malešna devojčica puzala unaokolo na sve četiri, uzimajući sa zemlje zrnevlje bačeno za guske.

- Romanino! - Spazivši dečaka kroz kapiju, žena je skočila na noge, i čim je podigla gredu i otvorila vrata, uvukla ga je unutra i zagrlila plačući i ljubeći ga. - Mislili smo da si mrtav, blesane!

U tom metežu, niko nije obraćao pažnju na onu malu devojčicu, i komandante - koji je baš hteo da se skloni od tog srećnog ponovnog okupljanja porodice - jedini je bio dovoljno prisutan duhom da je primeti kako puzi prema otvorenoj kapiji i da se sagne i uzme je nespretnim rukama.

Kakva neobično lepa devojčica, pomislio je komandante Mareskoti, i daleko ljupkija no što bi se to očekivalo od nekoga te veličine. Zapravo, iako nije imao iskustva s tako sitnim osobljem, uhvatio je sebe kako je bezmalo nerad da vrati bebu moni Lapi, i samo je stajao tamo, gledajući u to malo lice, osećajući da mu se u grudima nešto komeša, nalik malom prolećnom cvetu koji se probija naviše kroz smrznuto tlo.

Očaranost je bila obostrana; ubrzo, beba poče da šamara komandantea i da ga vuče za lice pokazujući sve znake radosti.

- Katarina! - uzviknu njena majka i brzo oslobodi slavnog gosta ugrabivši mu iz ruku devojčicu. - Izvinite, mesere!

- Sve je u redu, sve je u redu - reče komandante. - Bog je sačuvao vas i vašu porodicu, mona Lapa. Mislim da vam je kuća blagoslovena.

Žena ga je dugo gledala. Zatim je sagnula glavu. - Hvala vam, mesere.

Komandante se okrenuo da pođe, ali oklevao je. Opet se okrenuvši, pogledao je u Romanina. Dečak je stajao uspravno, kao mlado stablo koje se odupire vetru, ali iz očiju mu je iščilila hrabrost.

- Mona Lapa - rekao je komandante Mareskoti - želim... želeo bih... pitam se biste li razmislili da date ovog dečaka. Meni.

Ženino lice poprimi izraz neverice.

- Vidite - brzo je dodao komandante - mislim da mi je on unuk. Te reči iznenadiše sve, uključujući i komandantea. Dok je monu Lapu to priznanje gotovo uplašilo, Romanino je već bio pun sebe, i dečakova radost umalo ne nagna komandantea da, i preko svoje volje, prsne u smeh.

- Vi ste komandante Mareskoti? - uskliknu žena, obraza rumenih od uzbuđenja. - Znači da je istina! O, ta jadna devojka! Nikada nisam... - Odveć zapanjena da bi znala kako da se ponaša, mona Lapa uhvati Romanina za rame i gurnu ga ka komandanteu. - Idi! Idi, blesane! I... ne zaboravi da zahvališ Gospodu!

Nije morala da mu govori triput, i još pre no što je komandante video kako mu je ponuda prihvaćena, Romanino ga je već obgrlio oko pojasa, zabivši mu slinavi nos u vezom ukrašeni somot.

- Hajde sad - kazao je komandante, gladeći tu prljavu glavu - treba da ti pronađemo cipele. I ostale stvari. Zato prestani da plačeš.

- Znam - šmrcnuo je dečak, brišući suze - vitezovi ne plaču.

- Naravno da plaču - reče komandante, uzevši dečaka za ruku - ali samo kada su čisti i odeveni, i kada imaju cipele. Misliš li da možeš toliko da se strpiš?

- Daću sve od sebe.

Dok su koračali zajedno ulicom, držeći se za ruke, komandante uhvati sebe kako se bori s navalom stida. Kako je moguće da on, čovek bolestan od tuge, koji je izgubio sve sem vlastitih otkucaja srca, može pronaći toliko utehe u postojanom prisustvu jedne male, lepljive pesnice čvrsto gurnute u njegovu?

Jednoga dana, mnogo godina kasnije, jedan putujući kaluđer došao je u palatu Mareskoti i zatražio da razgovara sa glavom porodice. Objasnio je da dolazi iz manastira u Viterbu, i da mu je opat naložio da jedno veliko blago vrati njegovom pravom vlasniku.

Romanino, koji je sada bio odrastao čovek od trideset godina, pozvao je kaluđera unutra i poslao svoje kćeri gore da vide ima li njihov pradeda, stari komandante, snage za susret s posetiocem. Dok su čekali da komandante siđe, Romanino se postarao da kaluđer dobije jela i pića, ali bio je toliko radoznao da je upitao neznanca

o prirodi tog blaga.

- Ne znam mnogo o njegovom poreklu - odgovorio je kaluđer između zalogaja - ali znam da ga ne smem vratiti sa sobom.

- Zašto? - upitao je Romanino.

- Zato što ima veliku, pogubnu moć - reče kaluđer, posluživši se s još hleba. - Svako ko otvori tu kutiju, razboli se.

Romanino se nasloni na svojoj stolici. - Mislio sam da si rekao kako je u pitanju blago? Sada mi kažeš da je posredi neko zlo!

- Izvinite, meser - ispravio ga je kaluđer - ali nikada nisam rekao da je to nešto zlo. Samo sam rekao da ima velike moći. Da zaštiti, ali i da uništi. I stoga, mora biti vraćeno u ruke koje tim moćima mogu upravljati. Mora biti vraćeno onom kome pripada. To je sve što znam.

- A taj neko je komandante Mareskoti?

Kaluđer ponovo klimnu glavom, ali ovaj put s manje uverenja. - Mi tako mislimo.

- Jer ako nije - primetio je Romanino - to znači da si mi doneo nekog demona u kuću, jasno ti je to.

Kaluđer je delovao smeteno. - Meser - rekao je plahovito - molim vas verujte mi da nisam imao nameru da naudim ni vama ni vašoj porodici. Radim samo ono što mi je naloženo. Ovu kutiju... - gurnuo je ruku u torbu i izvadio sitnu i veoma jednostavnu drvenu kutiju koju je pažljivo spustio na sto - dali su nam sveštenici iz San Lorenca, naše katedrale, i ja mislim da se možda - ali nisam siguran - u njoj nalazi relikvija jednog sveca koga je nedavno u Viterbo poslala njegova plemenita pokroviteljka iz Sijene.

- Nikada nisam čuo za takvog sveca! - viknu Romanino, sa strepnjom gledajući u kutiju. - Ko je bila ta plemenita pokroviteljka?

Kaluđer s poštovanjem sklopi ruke. - Pobožna i smerna mona Mina od Salimbenijevih, mesere.

- Ha. - Romanino nakratko začuta. Čuo je za damu, svakako - ko nije čuo za ludilo mlade neveste i navodnu kletvu na zidu podruma? - ali koji bi se to svetac sprijateljio sa Salimbenijima? - Smem li onda da pitam zašto ovo takozvano blago ne vraćate njoj?

- O! - Kaluđera ta zamisao užasnu. - Ne! To blago ne voli Salimbenije! Jedan moj jadni brat, po rođenju Salimbeni, umro je u snu pošto je dodirnuo kutiju...

- Proklet bio, kaluđeru! - prasnu Romanino i ustade. - Uzmi svoju prokletu kutiju i smesta odlazi iz moje kuće!

- S druge strane, on je imao sto dve godine! - požurio je kaluđer da doda. - A drugi ljudi koji su je dodirнули čudesno su se oporavili od dugogodišnjih bolesti!

Upravo tada, u trpezariju izuzetno dostojanstveno uđe komandante Mareskoti, štapom podupirući svoje ponosito držanje. Namesto da istera kaluđera iz kuće metlom - kao što se maločas spremao da uradi - Romanino se smirio i pobrinuo da mu deda

udobno sedne za čelo stola, pre no što mu je objasnio okolnosti te neočekivane posete.

- Viterbo? - komandante se namršti. - Otkud oni znaju moje prezime?

Kaluđer je pometeno stajao, ne znajući da li da ostane na nogama ili da sedne, i treba li na to pitanje da odgovori Romanino ili on sam.

- Evo... - rekao je umesto toga, stavivši kutiju pred starca - ovo, kako mi je rečeno, mora biti vraćeno onome kome pripada.

- Oče, pazi! - viknu Romanino kada komandante posegnu da otvori kutiju. - Ne znamo kakvi se demoni unutra nalaze!

- Ne, sine - odvratio je komandante - ali sada ćemo saznati.

Kada je komandante polako podigao poklopac i zavirio u kutiju, zavladao je trenutak jezive tišine. Videvši da mu deda nije odmah pao na pod i počeo da se grči, i Romanino priđe da pogleda.

U kutiji se nalazio prsten.

- Ja ne bih... - počeo je kaluđer, ali komandante Mareskoti već je izvadio prsten i zurio u njega u neverici.

- Ko ti je - upitao je, dok mu se ruka tresla - dao ovo?

- Moj opat - odgovorio je kaluđer, uplašeno ustuknuvši. - Rekao mi je da su ljudi koji su ga pronašli izgovorili prezime *Mareskoti* pre no što su umrli od užasne groznice, tri dana pošto su primili svečev mrtvački sanduk.

Romanino pogleda u svog dedu, želeći da ovaj spusti prsten. Ali komandante je bio u nekom drugom svetu, dodirujući prstenov pečat sa orlom bez iole straha i mrmljajući za sebe staro porodično geslo, *Verni kroz vekove*, sićušnim slovima ugravirano na unutrašnjoj strani prstena. - Dođi, sine - naposletku je rekao, pruživši ruku ka Romaninu. - Ovo je bio prsten tvog oca. Sada je tvoj.

Romanino nije znao šta mu je činiti. S jedne strane, želeo je da poslušna dedu; s druge, plašio se tog prstena, i nije bio siguran da baš njemu pripada, čak i ako je pripadao njegovom ocu. Ali kada je komandante Mareskoti video da ovaj okleva, starca preplavi gnev, neobuzdani gnev, i on počeo da viče da je Romanino kukavica, i da zahteva od njega da uzme prsten. Ali baš kada je Romanino zakoračio napred, komandantea udari kap i on se presamiti na svojoj stolici, ispustivši prsten na pod.

Kada je video da je starac postao žrtva prstenovog zla, kaluđer užasnuto vrisnu i pobeže iz sobe, ostavivši Romanina da se baci na svog dedu i preklinje njegovu dušu da ostane u telu za poslednju pričest. - Kaluđeru! - povikao je, nežno držeći komandanteovu glavu.

- Vрати se ovamo i obavi svoj posao, pacove, ili se kunem da ću dovesti đavola u Viterbo i da ćemo vas sve žive pojesti!

Začuvši tu pretnju, kaluđer se vratio u kuhinju, i pronašao u svojoj torbi bočicu sa osveštanim uljem koje mu je opat dao za putovanje. I tako je komandante primio poslednju pomast, i časak je ležao veoma mirno, gledajući u Romanina. Poslednje reči bile su mu: - Nastavi da blistaš, sine.

Razumljivo, Romanino nije znao šta da misli o tom prokletom prstenu. S jedne strane, on je očito zao i ubio mu je dedu; s druge, pripadao je njegovom ocu, Romeu. Na kraju je odlučio da ga zadrži, ali da stavi kutiju na neko mesto gde je ne može pronaći niko sem njega. I stoga je sišao u podrum i ušao u Botini, da odloži kutiju u neki mračni kutak kud niko nikad ne dolazi. Nikada je nije pomenuo svojoj deci iz straha da bi ih radoznalost mogla navesti da opet oslobode njene demone, već je čitavu priču zabeležio na hartiju, koju je zapečatio i čuvao sa ostatkom porodičnih dokumenata.

Ne zna se je li Romanino ikada za života saznao istinu o prstenu, i mnogo pokolenja kutija je ostala skrivena pod kućom, u Botiniju, netaknuta i bez vlasnika. Ali čak i tako među Mareskotijima je vladao osećaj da je nekakvo staro zlo nekako ugrađeno u kuću, i naposljetku, 1506. godine, porodica je odlučila da proda zgradu. Suvišno je reći da je kutija s prstenom ostala na svom mestu.

Sada, mnogo stotina godina kasnije, jedan drugi deda, stari Mareskoti, šetao je svojim vinogradom jednog letnjeg dana i, najednom pogledavši dole, kraj nogu spazio neku malu devojčicu. Upitao ju je, na italijanskom, ko je, a ona mu odgovorila, takođe na italijanskom, da se zove Đulijeta i da ima skoro tri godine. On se veoma iznenadio, pošto su ga se mala deca obično plašila, ali ona je nastavila da priča s njim kao da su stari drugari, a kada su krenuli, stavila je ruku u njegovu.

Kada su se vratili u kuću, video je da jedna lepa mlada žena pije kafu s njegovom suprugom. A tu je bila i još jedna devojčica, koja je trpala u sebe keks. Supruga mu je objasnila da je ta mlada žena Dajen Tolomej, udovica starog profesora Tolomeja, i da je došla da ih nešto pita o porodici Mareskoti.

Deda Mareskoti lepo se poneo prema Dajen Tolomej i odgovorio je nasva njena pitanja. Pitala ga je da li je tačno da njegova loza potiče direktno od Romea Mareskotija, preko dečaka Romanina, i on joj je rekao da jeste. Pitala ga je i zna li da je Romeo Mareskoti Romeo iz Šekspirovog *Romea i Julije*, a on joj rekao da zna i za to. Zatim ga je upitala zna li da njena loza potiče direktno od Julije, a on je rekao da je to i naslutio, videvši da je ona Tolomejeva, i da je jednoj svojoj ćerki nadenula ime Đulijeta. Ali kada ga je pitala može li da pogodi zašto mu je došla u posetu, rekao je da nema predstavu.

Sada ga je Dajen Tolomej pitala ima li njegova porodica u svom posedu i dalje Romeov prsten. Deda Mareskoti je rekao da nema pojma o čemu ona priča. Onda ga je pitala je li ikada video drvenu kutijicu u kojoj se navodno nalazi nekakvo zlo blago, ili je nekad čuo svoje roditelje ili babu i dedu kako pominju takvu kutiju. Rekao je da nije, da nikada ni od koga nije čuo ništa o tome. Delovala je malčice razočarano, a kada ju je pitao o čemu se tu radi, rekla mu je da je možda i bolje tako, da možda ne bi trebalo da oživljava te stare stvari.

Možete zamisliti šta je deda Mareskoti rekao na to. Rekao je Dajen da je postavila previše pitanja, a da je on odgovorio na sva do jednog, i da je sada vreme da ona

odgovori na neka njegova.

O kakvom to prstenu ona priča, i zašto misli da bi on o tome nešto znao?

Dajen Tolomej prvo mu je ispričala priču o Romaninu i kaluđeru iz Viterba. Objasnila mu je da je njen muž čitav život proveo istražujući ta pitanja, i da je upravo on u gradskoj arhivi pronašao dokumenta porodice Mareskoti i otkrio Romaninove beleške o kutiji. Dobro je, rekla je, što je Romanino bio i suviše pametan da bi nosio taj prsten, jer prsten nije pripadao njemu, i moguće je da bi mu veoma naškodilo.

Pre no što je mogla da nastavi s objašnjavanjem, starčev unuk Alesandro - ili, kako su ga oni zvali, Romeo - došao je do stola da ukrade jedan keks. Kada je Dajen shvatila da je on Romeo, vrlo se uzбудila i rekla: - Velika mi je čast što sam te upoznala, mladiću. A sada želim da se ti upoznaš s nekim veoma posebnim. I povukla je jednu svoju ćerku sebi na krilo, i rekla, kao da predstavlja neko svetsko čudo: - Ovo je Đulijeta.

Romeo je gurnuo keks u džep i pogledao u malu devojčicu. - Ne bih rekao - kazao je. - Ona je u pelenama.

- Nije! - rekla je Dajen Tolomej, povukavši dole devojčicinu haljinu. - To su moderne gaćice. Ona je velika devojčica. Zar ne, Džuls?

Romeo sada počeo da uzmiče, nadajući se da će moći da se odšunja, ali deda ga zaustavi i reče mu da odvede dve devojčice i da se igra s njima dok odrasli popiju kafu. To je i učinio.

U međuvremenu, Dajen Tolomej je pričala dedi Mareskotiju i njegovoj ženi o Romeovom prstenu; objasnila je da je to bio pečatni prsten, i da ga je on dao Đulijeti Tolomej u tajnom obredu venčanja koji je sproveo njihov prijatelj, monah Lorenzo. Stoga je, tvrdila je, pravi vlasnik prstena Đulijeta, njena ćerka, i rekla je da je veoma važno da se prsten pronađe, da bi kletva napokon bila skinuta sa Tolomejevih.

Dedu Mareskotija zadivila je priča Dajen Tolomej, najviše zbog toga što ona očigledno nije bila Italijanka, a ipak su je tako strastveno zanimali događaji iz prošlosti. Začudio se što ta savremena žena iz Amerike veruje da je na njenu porodicu bačena nekakva kletva - ni manje ni više no prastara kletva iz srednjeg veka - i da čak misli da joj je usled toga umro i muž. Pretpostavio je da ima smisla to što ona toliko želi da nekako skine tu kletvu, kako bi njene ćerke mogle da odrastaju a da im to ne visi nad glavom. Iz nekog razloga, ona je smatrala da su njene ćerke naročito izložene toj kletvi, možda zato što su im oba roditelja Tolomeji.

Razume se, dedi Mareskotiju bilo je žao što ne može da pomogne toj jadnoj mladoj udovici, ali Dajen ga je prekinula čim je počeo da se izvinjava. - Iz onoga što ste mi rekli, sinjore - kazala je - mislim da bi kutija s prstenom i dalje mogla biti tamo, skrivena u Botiniju pod palatom Mareskoti, nedirnuta otkad ju je Romanino tamo stavio pre više od šeststo godina.

Deda Mareskoti nije mogao a da se ne nasmeje i ne lupi po kolenima. - To je već neverovatno! - rekao je. - Ne mogu da zamislim da je i dalje tamo. A ako jeste, to

mora da je zato što je skrivena toliko dobro da je niko ne može pronaći. Uključujući i mene.

Kako bi ga ubedila da krene u potragu za prstenom, Dajen mu je rekla da će, ukoliko ga pronađe i da joj ga, ona njemu zauzvrat dati nešto što porodica Mareskoti zasigurno podjednako žudi da povрати, a što je predugo u posedu Tolomejevih. Upitala ga je ima li pojma o kakvoj dragocenosti ona priča, ali on nije znao.

Sada Dajen Tolomej izvadi iz tašne jednu fotografiju i stavi je preda nj. A deda Mareskoti se prekrsti kada vide da to pred njim nije samo neki stari čenčo prostrt na stolu, već da je to čenčo koji je njegov deda nebrojeno puta opisivao, čenčo koji nije mislio da će ikada videti, niti dodirnuti, jer navodno više nije postojao.

- Koliko dugo - upitao je, dok mu je glas podrhtavao - vaša porodica krije ovo od nas?

- Isto onoliko - odgovorila je Dajen Tolomej - koliko vaša porodica krije prsten od nas, sinjore. A sada mislim da ćete se složiti kako je vreme da se te dragocenosti vrate njihovim pravim vlasnicima, i da se stane na rep zlu zbog kojeg smo oboje u ovom žalosnom stanju.

Prirodno, dedu Mareskotija uvredila je izjava da je on u žalosnom stanju, a to je i rekao, glasno pobrojajući sve blagoslove koji ga sa svih strana okružuju.

- Želite li da mi kažete - upitala je Dajen Tolomej, nagnuvši se preko stola i dodirnuvši mu ruke - da ovo nisu dani kada osećate da vas neka moćna sila posmatra nestrpljivim očima, neki drevni saveznik koji čeka da učinite jedino što *morate* da učinite?

Njene reči ostaviše veliki utisak na dvoje domaćina, i trenutak su svi sedeli u tišini, dok iznenada ne začuše nekakvu strahovitu buku iz štale, i ne videše Romea kako dotrčava, trudeći se da nosi jednu svoju gošću koja vrišti i rita se. Bila je to devojčica Đulijeta, koja se ubola na vile, i Romeova baka morala je da je zašije na kuhinjskom stolu.

Romeovi deda i baba nisu bili ljuti na njega zbog toga što se desilo. Bilo je mnogo gore. Naprosto su bili užasnuti što njihov unuk seje bol i razaranje kud god da ode. A sada, pošto su čuli priče Dajen Tolomej, pobojali su se da dečak zbilja nema zle ruke... da neki stari demon ne živi i dalje u njegovom telu, i da će, isto kao i njegov predak Romeo, i on proživeti život - kratak život - pun nasilja i tuge.

Dedi Mareskotiju bilo je toliko krivo zbog toga što se dogodilo maloj devojčici da je obećao Dajen kako će učiniti sve što može da pronađe prsten. A ona mu je zahvalila i rekla da će se, bez obzira na ishod njegove potrage, ona ubrzo vratiti sa čenčom, kako bi bar Romeo mogao da dobije to što mu pripada. Iz nekog razloga, bilo joj je veoma stalo da Romeo i dalje bude tu kada se ona vrati, jer želela je nešto s njim da proba. Nije rekla o čemu je reč, a niko se nije odvažio da pita.

Dogovorili su se da se Dajen Tolomej vrati za dve sedmice, što bi dedi Mareskotiju dalo dovoljno vremena da istraži šta je s prstenom, i svi su se rastali kao

prijatelji. Pre no što se odvezla, međutim, Dajen mu je rekla još nešto. Rekla mu je da, ako njegova potraga za prstenom urodi plodom, mora da bude vrlo pažljiv i da otvara kutiju što je ređe moguće. I ni pod kojim uslovima ne sme da pipne sam prsten. Podsetila ga je da je on u prošlosti umeo da naudi ljudima.

Dedi Mareskotiju bilo je veoma drago što je upoznao Dajen i njene dve ćerkice. I odmah sutradan odvezao se u grad, rešen da pronađe prsten. Danima i danima prečešljavao je Botini ispod palate Mareskoti u potrazi za Romaninovim skrovitim mestom. Kada ga je najzad pronašao - morao je da pozajmi detektor metala - bilo mu je jasno zašto niko drugi nije ranije na njega nabasao; kutija je bila gurnuta duboko u uzanu pukotinu u zidu, i prekrivena okrunjenim peščarom.

Kada ju je izvukao, setio se da mu je Dajen Tolomej rekla da ne otvara poklopac češće no što je neophodno, ali posle šest stoleća u prašini i šljunku, drvo je bilo toliko suvo i krto da je čak i njegov obazrivi dodir za kutiju bio previše. I stoga se drvo raspalo kao grumen piljevine, i trenutak kasnije on zateče sebe kako stoji sa prstenom u ruci.

Odlučio je da se ne predaje iracionalnim strahovima, i namesto da stavi prsten u drugu kutiju, stavio ga je u džep pantalona i odvezao se nazad u svoju vilu van grada. Nakon te vožnje, s prstenom u džepu, u njegovoj porodici više se nije rodilo nijedno muško dete koje bi ponelo ime *Romeo Mareskoti* - na njegovu veliku žalost, svi su dobijali devojčice, devojčice, devojčice. Knjiga beše spala na Romea, njegovog unuka, a on je umnogome sumnjao da će se taj nemirni dečak ikada oženiti i dobiti sopstvene sinove.

Naravno, u tom trenutku deda Mareskoti nije sve to znao, samo mu je bilo drago što je pronašao prsten za Dajen Tolomej, i bio je nestrpljiv da se napokon dočepa čenča iz 1340. i da ga pokaže čitavoj kontradi. Već je nameravao da ga pokloni muzeju Orla, i zamišljao kako će on doneti mnogo sreće na narednom Paliju.

Ali nije bilo tako. Na dan kada je Dajen Tolomej trebalo da se vrati i da ih poseti, on je okupio čitavu porodicu na velikoj zabavi, za koju je njegova žena nekoliko dana spremala hranu. Prsten je stavio u novu kutiju, koju je ona uvezala crvenom trakom. Čak su i Romea odveli u grad - iako je to bilo baš pred Palio - da bi se ljudski ošišao, i da više ne bi imao frizuru koja se pravila pomoću šerpe za njoke i makaza. Sada im je samo preostajalo da čekaju.

I tako su čekali. I čekali. Ali Dajen Tolomej nije došla. U uobičajenim okolnostima, deda Mareskoti bi se razbesneo, ali ovoga puta bio je uplašen. Nije to mogao da objasni. Osećao se kao da ima groznicu, i nije mogao da jede. Istog tog dana čuo je strašnu vest. Jedan rođak pozvao ga je da mu kaže kako je došlo do saobraćajnog udesa, i da su udovica profesora Tolomeja i njene dve ćerke poginule. Zamislite kako se osećao. On i njegova žena plakali su za Dajen Tolomej i njenim dvema ćerkicama, i te noći on je seo i napisao pismo svojoj ćerki u Rimu, zamolivši je da mu oprost i da se vrati kući. Ali ona mu nikada nije odgovorila, niti se ikada

vratila.

VIII.I

O, kupila sam dvorac ljubavi, ali se nisam uselila još; i prodana sam; al' nepreuzeta.

Kada je Alesandro najzad završio priču, ležali smo jedno kraj drugog na divljoj majčinoj dušici, držeći se za ruke.

- Još se sećam tog dana - dodao je - kada smo čuli za udes. Imao sam samo trinaest godina, ali shvatio sam koliko je to užasno. I pomislio na malu devojčicu - tebe - koja je navodno bila Đulijeta. Naravno, ja sam oduvek znao da sam Romeo, ali nikad dotad nisam mnogo razmišljao o Đulijeti. Sada sam počeo da razmišljam o njoj, i shvatio da je krajnje neobično biti Romeo, kada na svetu nema Đulijete. Neobično i usamljeno.

- Ma daj! - nalaktila sam se, čačkajući njegovo ozbiljno lice obešenom ljubičicom. - Sigurna sam da nije manjkalo žena voljnih da ti prave društvo.

Iscerio se i sklonio tu ljubičicu. - Mislio sam da si mrtva! Šta je trebalo da radim?

Uzdahnula sam i zavrtela glavom. - Toliko o gravuri na Romeovom prstenu, Verni kroz vekove.

- Ej! - Alesandro nas oboje prevrnu i pogleda dole u mene namrgodivši se. - Romeo je dao taj prsten Đulijeti, sećaš se...?

- Mudro je postupio.

- U redu... - pogledao me je u oči, nezadovoljan time kuda nam razgovor ide. - Kaži mi onda, Đulijeta iz Amerike... jesi li *ti* bila verna kroz vekove?

Delom se šalio, ali to za mene nije bila šala. Umesto da odgovorim, nepokolebljivo sam mu se zagledala u oči i bez uvijanja ga upitala: - Zašto si mi provalio u hotelsku sobu?

Iako je već bio spreman za najgore, nisam ga mogla više zapanjiti. Zastenjavši, prevrnuo se i uhvatio za glavu, čak i ne pokušavajući da se pretvara kako je došlo do greške. - *Porca vacca*⁴⁷

- Pretpostavljam - rekoh, ne pomerivši se s mesta, žmirkajući u nebo - da imaš odlično objašnjenje. Da sam ja na tvom mestu, ne bih bila ovde da ga nemam.

Opet je zastenjao. - Imam ga. Ali ne mogu da ti kažem.

- Molim? - Naglo sam se uspravila i sela. - Okrenuo si mi sobu naglavce, ali nećeš da mi kažeš zašto?

- Šta? Nisam! - Sada se uspravio i Alesandro. - Nisam ja to uradio! Već je bila takva... mislio sam da si sama napravila taj džumbus! - Videvši moj izraz lica,

podigao je ruke uvis. - Vidi, to je istina. Te noći, pošto smo se posvađali a ti otišla iz restorana, otišao sam u tvoj hotel da - ne znam. Ali kada sam stigao, video sam te kako silaziš sa balkona i nekud se otkradaš...

- Nema šanse! - viknula sam. - Zašto bih uradila tako nešto, pobogu?

- U redu, onda to nisi bila ti - reče Alesandro, kome tema nimalo nije prijala - ali bila je neka žena. Koja je ličila na tebe. I ona ti je prevrnula sobu naglavačke. Kada sam ušao, vrata od balkona već su ti bila otvorena i čitava soba bila je u neredu. Nadam se da mi veruješ.

- Uhvatila sam se za glavu. - Kako očekuješ da ti verujem kada nećeš čak ni da mi kažeš zašto si to uradio?

- Izvini. - Pružio je ruku i izvukao mi grančicu majčine dušice iz kose. - Voleo bih da mogu. Ali nije na meni da ti ispričam tu priču. Nadam se da ćeš je čuti uskoro.

- Od koga? Ili je i to tajna?

- Bojim se da jeste. - Usudio se da se osmehne. - Ali se nadam da ćeš mi verovati kada ti kažem da sam imao dobre namere.

Zavrtela sam glavom, srdita na sebe što sam tako popustljiva.

- Mora da sam luda.

Osmeh mu se proširi. - Znači li to na engleskom *verujem*. Ustala sam, žustrim pokretima očistivši suknju, i dalje malčice ljuta. - Ne znam zašto ti dopuštam da se s tim izvučeš...

- Dođi ovamo... - uzeo me je za ruku i povukao natrag dole.

- Poznaješ me. Znaš da nikada ne bih mogao da te povredim.

- Grešiš - rekla sam, okrenuvši glavu. - Ti si Romeo. Ti si jedini koji bi mogao istinski, istinski da me povredi.

Ali onda me je privukao sebi u naručje, a ja se nisam opirala. Bilo je to kao da se nekakva brana u meni ruši - rušila se čitavo popodne - ostavljajući me mekom i povodljivom, nesposobnom da razmišljam dalje od tog trenutka.

- Stvarno veruješ u kletve? - prošaputala sam, ugnežđena u njegovom zagrljaju.

- Verujem u blagoslove - odgovorio je, u moju slepoočnicu. - Verujem da za svaku kletvu postoji blagoslov.

- Znaš li gde je čenčo?

Osetila sam kako mu se ruke zatežu. - Voleo bih da znam. Želim da ga povratim isto koliko i ti.

Pogledala sam u njega, trudeći se da odgonetnem laže li me.

- Zašto?

- Zato što... - pogledao je u mene, nepokolebljivo odgovorivši na moje podozrivo zurenje - gde god on bio, beznačajan je bez tebe.

Kada smo se konačno odšetali natrag do kola, naše senke pružale su se pred nama

na stazi, a u vazduhu se osećao dodir večeri. Baš kada sam se zapitala kasnimo li možda na Eva-Marijinu zabavu, Alesandru je zazvonio telefon, i dade mi da vratim čaše i praznu bocu u prtljažnik, dok se on udaljio od kola, trudeći se da svojoj kumi opravda naše tajanstveno docnjenje.

Tražeci bezbedno mesto gde bih stavila čaše, u naspramnom uglu prtljažnika primetila sam drvenu kutiju za vino sa oznakom *Castello Salimbeni* odštampanom na boku. Kada sam podigla poklopac da zavirim unutra, videla sam da u kutiji nema vinskih boca, već samo piljevine, i pretpostavila da je Alesandro tako prebacio čaše i prošek. Tek da bih se uverila kako čaše mogu bezbedno da vratim u kutiju, gurnula sam ruku u piljevinu i malko po njoj kopala. Dok sam to radila, osetila sam pod jagodicama nešto tvrdo, a kada sam to nešto i izvukla, videla sam da je u pitanju stara kutija, otprilike veličine kutije za cigare.

Dok sam stajala tamo, držeći tu kutiju, najednom sam se ponovo našla u Botiniju sa Dženis, posmatrajući kako Alesandro vadi sličnu kutiju iz sefa u tufenom⁴⁸ zidu. Ne uspevši da odolim iskušenju, skinula sam poklopac s kutije s drhtavom hitnošću uljeza; ni na časak nisam pomislila da već znam šta se u njoj nalazi. Tek kada sam prešla preko njega prstima - preko zlatnog pečatnog prstena udobno posađenog na plavom somotu - istina mi se sručila na glavu, kao klavir u nekom crtaću.

Usled šoka od otkrića da se, zapravo, vozimo unaokolo s predmetom koji je - neposredno ili posredno - usmrtio brdo ljudi, jedva sam uspela da sve potrpam natrag u kutiju za vino pre no što je Alesandro stao pored mene, sa zatvorenim telefonom u ruci.

- Šta tražiš? - upitao je, suženih očiju.

- Losion za sunčanje - veselo sam rekla, povukavši rajsferšlus na svojoj putnoj torbi. - Sunce je ovde... ubistveno.

Kada smo nastavili da se vozimo, nisam mogla da se smirim. Ne samo da mi je on provalio u sobu i slagao me kako se zove, već mi ni sada, posle svega što se između nas zbilo - poljupci, priznanja, otkrivanje porodičnih tajni - ne govori istinu. Zbilja, rekao mi je deo istine, i ja sam odlučila da mu verujem, ali svakako ne mislim da mi je rekao sve što ima da se zna. To je čak i sam priznao odbivši da mi objasni zašto je ulazio u moju hotelsku sobu. Jeste, možda je stavio pokoju kartu na sto da ih ja vidim, ali očito je da najveći deo ruke i dalje brižljivo krije.

A pretpostavljam da sam isto radila i ja.

- Jesi li dobro? - upitao je nakon izvesnog vremena. - Vrlo si ćutljiva.

- Sasvim fino! - Obrisala sam kaplju znoja s nosa i primetila da mi se ruka trese. - Samo mi je vrućina.

Blago me je stisnuo za koleno. - Osećaćeš se mnogo bolje kad stignemo. Eva-Marija ima bazen.

- Naravno da ima. - Duboko sam udahnula i polako izdahnula. Ruka mi je bila neobično utrnula, baš tamo gde mi je onaj stari prsten dodirnuo kožu, i ja neupadljivo

obrisah prste o odeću. Nimalo nije ličilo na mene da podležem sujevernim strahovima, no oni su svejedno bili tu, skakućući mi po stomaku kao kokice u šerpi. Zatvorivši oči, rekla sam sebi da nije vreme za panični napad, i da ta krutost u mojim grudima nije ništa drugo do pokušaj mog mozga da mojoj sreći stavi klipove u točkove, kao što je oduvek radio. Ali ovoga puta nisam to htela da mu dozvolim.

- Mislim da tebi treba... - Alesandro uspori da skrene u jedan pošljunčeni kolski prilaz - ... *cazzo!*⁴⁹

Velelepna gvozdена kapija onemogućavala nam je prolaz. Sudeći po njegovoj reakciji, nije bio navikao na takav doček, i tek pošto je obavio kraći diplomatski razgovor sa interfonom, začarana pećina se otvorila a mi krenuli da se uspinjemo dugim kolskim prilazom oivičenim spiralnim čempresima. Čim smo se našli na imanju, visoka kapija lako se za nama zatvori, a brava škljocnu tek toliko glasno da bi se čula kroz tiho krckanje šljunka i predvečernji cvrkut ptica.

Eva-Marija Salimbeni živela je u nečemu veoma nalik snu. Njena veličanstvena seoska kuća - ili pre kastel - nalazila se na vrhu brdašceta nedaleko od sela Kastiljone, i sa svih strana imanje su okruživali polja i vinogradi, kao suknja kakve devojke koja sedi na livadi. Bilo je to mesto na kakvo čovek naiđe u nekoj glomaznoj ilustrovanoj knjizi ali ga nikada ne vidi u stvarnosti, i dok smo se približavali kući, prećutno sam čestitala sebi na odluci da se oglušim o sva upozorenja i dođem.

Još otkad mi je Dženis rekla kako rođak Pepo podozreva da je Eva-Marija šefica mafije, ja sam oscilirala između brige u kojoj grizem usne i neverice u kojoj vrtim glavom, ali sada kada sam napokon bila tu, u po bela dana, čitava ta priča delovala je besmisleno. Zacelo, da Eva-Marija zaista vuče konce nekih mutnih radnji, nikada ne bi napravila zabavu u svojoj kući i na nju pozvala tuđina poput mene.

Činilo se da čak i pretnja od zlokobnog prstena bleđi kada se pred nama uzdigao kastel Salimbeni, a kada smo se zaustavili iza centralne fontane, sve brige koje su mi se i dalje ritale po stomaku ubrzo se utopiše u tirkiznoj vodi što je u slapovima padala iz tri roga izobilja koje su visoko držale nage nimfe na mermernim grifonima.⁵⁰

Ispred jednog bočnog ulaza bio je parkiran kombi za isporuku hrane, i dvojica muškaraca u kožnim keceljama istovarivali su iz njega kutije dok je Eva-Marija stajala pored njih, sklopljenih ruku, nadgledajući radnju. Čim je primetila naša kola, požurila je k nama, uzbuđeno mašući, pokazujući nam da parkiramo i to brzo. – *Benvenuti !*- zacvrkutala je, prilazeći nam raširenih ruku.

- Baš mi je drago što ste oboje ovde!

Kao i uvek, Eva-Marijina ekstravagantnost previše me je pomela da bih ikako normalno reagovala; kroz glavu mi je prolazilo samo: *ako ja u njenim godinama budem mogla da furam takve pantalone, biće mi i više no drago.*

Žestoko me je poljubila, kao da je do tog trena strahovala za moju bezbednost, zatim se okrenula Alesandru - a osmeh joj postade snebivljiv dok su razmenjivali

poljupce - i uhvatila ga za biceps. - Mislim da si bio nevaljao dečak! Očekivala sam vas još pre nekoliko sati!

- Hteo sam - rekao je, ne pokazujući nimalo griže savesti - da Đulijeti pokažem Roku di Tentenano.

- O, ne! - uzviknu Eva-Marija, umalo ga ne ošamarivši. - Ne to grozno mesto! Jadna Đulijeta! - Okrenula se k meni sa izrazom krajnjeg saosećanja. - Izvini što si morala da vidiš tu ružnu građevinu. Šta misliš o njoj?

- Zapravo - kazala sam, pogledavši u Alesandra - delovala mi je prilično... idilično.

Iz nekog neobjašnjivog razloga, moj odgovor se Eva-Mariji toliko dopao da me je poljubila u čelo pre no što je odmarširala ispred nas dvoje u kuću. - Ovuda! - Povala nas je na jedna sporedna vrata, u kuhinju, i oko divovskog stola prepunog đakonija.

- Draga, nadam se da ti ne smeta što idemo ovuda... Marčelo! *Dio*

Santo! - podigla je ruke uvis pred jednim od dobavljača i rekla mu nešto na šta je ovaj podigao kutiju koju je upravo bio spustio i veoma nežno je stavio negde drugde. - Moram da motrim na ove ljude, beznadežni su!... Živi bili! I... o! Sandro!

- Pronto!

- Šta to radiš? - Eva-Marija ga nestrpljivo otera. - Idi po torbe! Đulijeti će biti potrebne njene stvari!

- Ali... - Alesandro nije bio bogzna kako raspoložen da me ostavi nasamo sa svojom kumom, i ja se zbog njegovog bespomoćnog izraza lica zamalo ne nasmejah.

- Umemo mi same o sebi da vodimo računa! - nastavila je Eva-Marija. - Želimo da vodimo neke ženske razgovore! Idi! donesi torbe! Uprkos haosu i Eva-Marijinom energičnom hodu, uspela sam da snimim vrtoglave razmere kuhinje dok sam kroz nju prolazila. Nikada dotad nisam videla toliko velike šerpe i lonce, niti sam ikada videla kamin površine moje spavaonice na koledžu; bila je to rustična seoska kuhinja o kakvoj većina ljudi kaže da sanja, ali koju kada bi bilo stani-pani - niko ne bi imao pojma kako da koristi.

Iz kuhinje smo izašli u veličanstveno predvorje koje je očigledno bilo zvanični ulaz u kastel Salimbeni. Bio je to četvrtast, pretenciozan prostor s petnaest metara visokom tavanicom i lođom na prvom spratu što se pružala čitavim njegovim obimom, i umnogome je nalikovao Kongresnoj biblioteci u Vašingtonu, kuda je tetka Rouz jednom prilikom odvela mene i Dženis - u cilju obrazovanja i kako ne bi morala da kuva - dok je Umberto bio na putu, na godišnjem odmoru.

- Ovde će večeras biti naša zabava! - reče Eva-Marija, nakratko zastavši da se uveri da sam se zadivila.

- Od ovoga čoveku... zastaje dah - bilo je jedino čega sam se setila da kažem, dok su mi se reči gubile pod visokom tavanicom.

Gostinske sobe bile su na spratu, iza lođe, i domaćica me je krajnje ljubazno smestila u jednu sobu sa balkonom koji je gledao na bazen, voćnjak i, iza zida

voćnjaka, na zlatom okupanu Valdorsiju. Sve je to ličilo na raj.

- Nema jabukovih stabala? - našalila sam se, nagnuvši se sa balkona i diveći se staroj vinovoj lozi koja je rasla na zidu. - Ni zmija?

- Za sve ove godine - reče Eva-Marija, shvativši me ozbiljno - nikada ovde nisam videla nijednu zmiju. A šetam se voćnjakom svako večer. Ali ako bih je videla, zgnječila bih je kamenom, ovako. - Pokazala mi je.

- Da, nagrahusila je - kazala sam.

- Ali ako se plašiš, Sandro je odmah tu... - klimnula je glavom ka staklenim vratima do mojih. - Vaše dve sobe dele ovaj balkon. - Zaverenički me je munula laktom. - Htela sam malo da vam olakšam.

Donekle zapanjena, pošla sam za njom nazad u svoju sobu. Njom je dominirao ogroman krevet sa baldahinom postavljen belom posteljinom, i kada je primetila koliko sam zatečena, Eva-Marija zaigra obrvama istovetno kao što bi to uradila Dženis. - Baš lepa postelja, zar ne?... Homerovska!

- Znae - rekla sam, osetivši kako mi krv udara u obraze - ne želim da steknete pogrešan utisak o meni i vašem... kumčetu.

Pogledala me je sa izrazom koji je umnogome ličio na razočaranje. - Ne?

- Ne. Ja nisam takva. - Videvši kako nisam uspela da je zadivim svojom čednošću, dodala sam: - Poznajem ga samo nedelju dana. Ili tako nešto.

Najzad, Eva-Marija se osmehnu i potapša me po obrazu.

- Ti si dobra devojka. Sviđa mi se to. Dođi, pokazaću ti kupatilo... Kada me je Eva-Marija napokon ostavila samu - pošto mi je pokazala da se u fioci u noćnom stočiću nalazi jedan bikini u mojoj veličini a u ormaru kimono - bacila sam se raširenih ruku i nogu na krevet. Ima nečeg prekrasno opuštajućeg u njenom izdašnom gostoprinstvu; kada bih to želela, bez sumnje bih mogla da ostanem do kraja života, proživljavajući godišnja doba kao preslikana s nekog toskanskog zidnog kalendara, odevena da se savršeno uklopim. Ali u isto vreme, čitava priča malko mi ne da mira; u stvari, čini mi se da postoji nešto izuzetno važno što tek treba da prokljuvim o Eva-Mariji - ne ono u vezi s mafijom, već nešto drugo - i ne pomaže mi to što nagoveštaji koji su mi potrebni nekako poskakuju unaokolo, gore u vazduhu, kao novorođeni baloni zatočeni ispod tavanice, visoko, visoko iznad moje glave. A moram da priznam, ne pomaže mi da se usredsredim ni to što sam popila pola boce proška na prazan stomak, i što i ja skakućem unaokolo na sedmom nebu od popodneva provedenog sa Alesandrom.

Baš kada sam tonula u san, začula sam glasno pljuskanje vode odnekud napolju i, nekoliko sekundi kasnije, glas koji me doziva. Pošto sam odlepila udove sa postelje jedan po jedan, isteturala sam se na balkon i zatekla Alesandra kako mi maše iz bazena, delujući izuzetno živahno.

- Šta radiš tamo gore? - viknuo je. - Voda je savršena!

- Zašto s tobom - odvratila sam - uvek mora da bude neka voda? Delovao je

zbunjeno, no usled toga samo šarmantnije. - Šta fali vodi?

Kada sam mu se pridružila kraj bazena, umotana u Eva-Marijin kimono, Alesandro prasnu u smeh. - Mislio sam da ti je vruće - rekao je i seo na ivicu s nogama u vodi, uživajući u poslednjim blistavim zracima sunca.

- I bilo mi je - rekla sam, smeteno stojeći i igrajući se pojasom kimona - ali sad mi je bolje. I, da budem iskrena, nisam baš neki plivač.

- Ne moraš da plivaš - istakao je. - Bazen nije mnogo dubok. A uz to... - zavodnički me je pogledao - ja sam tu da te čuvam.

Zijala sam unaokolo u sve sem u njega. On je bio u onom oskudnom evropskom kupaćem kostimu, ali to je bilo jedino oskudno na njemu. Sedeći tamo na predvečernjoj svetlosti, izgledao je kao da je sačinjen od bronce; telo mu je maltene sijalo, i očigledno ga je bio izvajao neko s prisnim poznavanjem savršenih srazmera ljudske građe.

- Hajde! - kazao je, kliznuvši natrag u vodu kao da je ona njegov pravi element. - Svideće ti se, obećavam.

- Ne šalim se - rekla sam, ostavši na svom mestu - ne snalazim se u vodi.

Ne verujući mi baš sasvim, Alesandro dopliva do mesta gde sam stajala, položivši ruke na ivicu bazena. - Šta to znači? Da se u njoj istopiš?

- Sklona sam davljenju - odgovorila sam, možda oštrije no što je bilo nužno - i panici. Obrnutim redom. - Videvši da je u neverici, uzdahnula sam i dodala: - Kada sam imala deset godina, sestra me je gurnula s keja da bi ostavila utisak na drugarice. Udarila sam glavom o užu za sidrenje i umalo se nisam utopila. Čak ni sada ne mogu da budem u dubokoj vodi a da se ne uspaničim. Tako da sad znaš. Đulijeta je mekušac.

- Ta tvoja sestra... - Alesandro zavrte glavom.

- Zapravo - rekoh - nije ona loša. Ja sam prva nju probala da gurnem s tog keja.

Nasmejao se. - Znači da si dobila to što si zaslužila. Dođi. Predaleko si. - Potapšao je sivi škrljac. - Sedi tu.

Konačno, nevoljno sam skinula kimono otkrivši Eva-Marijin minijaturni bikini, prišla mu i sela kraj njega, stavivši noge u vodu.

- Jao, ovaj kamen je vreo!

- Onda siđi ovamo! - nagovarao me je. - Obgrli me oko vrata. Ja ću te držati.

Zavrtela sam glavom. - Neću. Izvini.

- Hoćeš, hajde. Ne možemo ovako da živimo, ti tamo gore, ja ovde dole. - Posegnuo je i uhvatio me za pojas. - Kako ću naučiti našu decu da plivaju, kada budu videla da se ti bojiš vode?

- Mnogo si duhovit! - podrugnula sam se, stavivši mu ruke na ramena. - Ako se utopim, ima da te tužim!

- Važi, tuži me - rekao je, podigavši me sa ivice i spustivši me u vodu - šta god

radila, ni za šta ne preuzimaj odgovornost.

Verovatno je bila sreća što me je njegova primedba previše najedila da bih obraćala odveć pažnje na vodu. Pre no što sam se osvestila, bila sam u njoj do grudi, nogu obmotanih oko njegovog golog struka. I osećala sam se dobro.

- Vidiš? - Trijumfalno se osmehnuo. - Nije tako strašno kao što misliš.

Pogledala sam dole u vodu i videla vlastiti izobličeni odraz. - I ne pomišljaj da me pustiš!

Čvrsto je uhvatio donji deo Eva-Marijinog bikinija. - Nikada te neću pustiti. Zarobljena si sa mnom, u ovom bazenu, zauvek.

Dok su mi se živci polako smirivali, počela sam da uživam u osećaju njegovog tela uz svoje, a sudeći, između ostalog, po pogledu u njegovim očima, osećanje je bilo obostrano. - Mada mu je lice - rekoh - lepše no i u koga, ipak... noga mu nadmaša noge drugih ljudi, a što se tiče ruke, stopala i stasa, oni su, iako o njima ne vredi govoriti, nenadmašni. On nije cvet učtivosti, ali jemčim da je blag kao jagnje.

Alesandro je očito davao sve od sebe da ne obraća pažnju na graditeljski podvig od mog gornjeg dela bikinija. - E tu je Šekspir u pravu o Romeu - za promenu.

- Da pogađam... ti nisi cvet učtivosti?

Privukao me je još bliže. - Ali jesam blag kao jagnje.

Stavila sam mu ruku na prsa. - Pre kao vuk u jagnjećoj koži.

- Vukovi su - odvratio je, spuštajući mi telo dok nam lica nisu bila na puki pedalj jedno od drugog - vrlo nežne životinje.

Kada me je poljubio, nije me bilo briga da li neko gleda. Za tim sam čeznula još od Roke di Tentenano, i bez uzdržavanja mu uzvratila. Tek kada sam osetila kako proverava koliko je Eva-Marijin bikini rastegljiv, lecnula sam se i upitala: - Šta bi sa Kolumbom i istraživanjem obale?

- Kolumbo - odgovorio je Alesandro, pribivši me uza zid bazena i zatvorivši mi usta novim poljupcem - nikada nije sreo tebe. - Rekao bi on i više od toga, a ja bih najverovatnije povoljno reagovala, da nas nije prekinuo glas koji je dozivao sa balkona.

- Sandro! - viknula je Eva-Marija, mašući da mu skrene pažnju.

- Dai, vieni dentro, smesta!

Iako se odmah ponovo izgubila, Eva-Marijino neočekivano pojavljivanje oboje nas je nateralo da se trgnemo od iznenađenja i, ne razmišljajući, ja pustih Alesandra i zamalo ne potonuh. Na svu sreću, on nije pustio mene.

- Hvala! - izustila sam, držeći se za njega. - Čini se da ipak nemaš zle ruke!

- Vidiš, rekao sam ti! - Sklonio je nekoliko vlasu kose koje su mi bile zalepljene za lice kao mokri špageti. - Za svaku kletvu postoji blagoslov.

Pogledala sam ga u oči i uzdrhtala od njegove iznenadne ozbiljnosti. - Po mom mišljenju... - stavila sam mu ruku na obraz - kletve deluju samo ako u njih veruješ.

Kada sam se na kraju vratila u svoju gostinsku sobu, sela sam nasred poda, smejući se. To je baš bilo u Dženisinom fazonu - vatati se s nekim u bazenu - i jedva sam čekala da to s njom podelim. Mada... nimalo joj se neće svideti kada čuje kako se slabo obuzdavam kada je posredi Alesandro, i da uopšte ne obraćam pažnju na njena upozorenja. Na neki način, baš je slatko to što je ona tako ljubomorna na njega - ako se o tome radi. Nikada to nije otvoreno rekla, ali videla sam da se posve razočarala kada nisam želela da s njom idem u Montepulčano, u zajedničku potragu za maminom kućom.

Tek tada, s trunčicom griže savesti koja me je prenula iz vrtoglavog sanjarenja, osetila sam nekakav dimljivi miris - tamjana? - koji ranije možda jeste, a možda i nije bio u mojoj sobi. Izašavši na balkon u mokrom kimonu da udahnem malo svežeg vazduha, videla sam kako sunce zalazi za udaljene planine u svetkovini zlata i krvi, i svuda oko mene nebo je poprimalo tamnije nijanse plave. Sada kada više nije bilo dnevne svetlosti, u vazduhu se osećala primesa rose koja je sa sobom donosila obećanje svih mirisa, svih strasti i svih avetinjskih jeza noći.

Vrativši se u sobu i upalivši lampu, videla sam da je na postelji za mene položena haljina s rukom ispisanom porukom koja je glasila: *Obuci ovo za zabavu*. Uzela sam je ispunjena nevericom; ne samo što je Eva-Marija opet određivala šta ću odenuti, već je ovoga puta zamislila da izgledam smešno. Bio je to do poda dugačak komad odeće od crvenog somota sa šturim, šiljatim izrezom i zvonastim rukavima; Dženis bi ga nazvala poslednjim krikom vampirske mode i odbacila ga s nipodaštavajućim osmehom. Bila sam u iskušenju da postupim isto tako.

Ali kada sam izvadila vlastitu haljinu i uporedila je s onom, shvatila sam da bih, možda, sišavši te večeri na zabavu u svojoj crnoj haljinici, napravila najveći kiks u karijeri. Uprkos svim EvaMarijinim dubokim dekolteima i škakljivim primedbama, bilo je sasvim moguće da će društvo koje će ona te večeri ugostiti biti gomila čistunaca, koji bi mi sudili po mojim bretelama na vezivanje i ocenili da sam manjkava.

Kada sam - poslušno - obukla Eva-Marijino srednjovekovno ruho, i sakupila kosu na temenu u pokušaju da napravim svečanu frizuru, stajala sam trenutak na vratima, osluškujući zvuke gostiju koji dole pristižu. Do mene su dopirali smeh i muzika, a između čepova koji su izletali iz boca čula sam svoju domaćicu kako pozdravlja ne samo drage prijatelje i porodicu, već i drago sveštenstvo i plemstvo. Ne znajući imam li dovoljno petlje da skočim u zabavu sama, zakoračila sam na prstima hodnikom i neupadljivo pokucala na Alesandrova vrata. Ali on nije bio tu. Baš kada sam posegnula za kvakom, neko mi je stavio ruku na rame.

- Đulijeta! - Eva-Marija umela je da mi se prikrade tako da me duboko uznemiri. - Jesi li spremna da siđeš?

Trgla sam se i okrenula, osramoćena što me je uhvatila kako maltene bez dozvole ulazim u sobu njenog kumčeta. - Tražila sam Alesandra! - izbrbljala sam, zapanjivši se

što je vidim kako stoji tačno iza mene, nekako viša no što sam je pamtila, sa zlatnom tigarom na glavi i - čak i za nju - neobično teatralnom šminkom.

- On je morao nešto da obavi - rekla je, otpisujući temu. - Vратиće se. Dođi...

Dok sam hodala lođom s njom, bilo mi je teško da ne zurim u EvaMarijinu haljinu. Ako sam se igrala zamišljajući da u sopstvenoj odeći ličim na junakinju kakve predstave, sada sam shvatila da, u najboljem slučaju, igram sporednu ulogu. U zlatnom taftu, Eva-Marija je blistala snažnije od svakog sunca, i dok smo šepureći se zajedno silazile niz široko stepenište - ona mene čvrsto držeći iznad lakta - gosti okupljeni dole nisu mogli a da ne gledaju u nju.

U velikom predvorju stajalo je najmanje stotinu ljudi, i svi su u nemom čudu posmatrali kako njihova domaćica silazi u svoj svojoj raskoši, učtivo me isprativši u njihov krug s pokretima cvetne vile koja prosipa ružine latice pred šumskom kraljicom. Eva-Marija je tu dramu očigledno isplanirala dobrano unapred, jer čitav prostor bio je osvetljen isključivo visokim svećama u lusterima i kandelabrima, a od njihovog treperavog plamena njena haljina je oživljavala kao da i sama gori. Izvesno vreme čula sam samo muziku; ne popularne klasične melodije kakve biste očekivali, već živu muziku sa srednjovekovnim instrumentima koja je dopirala od grupice muzičara u naspranom kraju predvorja.

Pogledavši preko neme svetine, odahnula sam što sam izabrala crvenu somotsku haljinu a ne svoju. Reći da su Eva-Marijini gosti te večeri bili gomila čistunaca bilo bi krajnje nedorečeno; tačnije bi bilo kazati da su izgledali kao da pripadaju nekom drugom svetu. Na prvi pogled, u prostoriji nije bilo nikoga ispod sedamdeset godina; na drugi pogled, pre bi se reklo nikoga ispod osamdeset. Velikodušna osoba možda bi rekla da su svi oni dobre stare dušice koje idu na zabave tek na svakih dvadesetak godina, i da niko od njih nije otvorio modni časopis još od Drugog svetskog rata... ali ja sam predugo živela sa Dženis da bih bila tako velikodušna. Da je moja sestra bila tamo i videla to što sam ja videla, napravila bi strašno lice i sugestivno liznula očnjake. Jedino povoljno u čitavoj priči - ukoliko su zaista svi bili krvopije - bilo je to što su delovali toliko slabašno da bih verovatno mogla da im pobegnem.

Kada smo stigle do dna stepeništa, prišao mi je čitav čopor njih svi mi se obraćajući na brzom italijanskom i bockajući me beskrvnim prstima kako bi se uverili da sam stvarna. Njihova zapanjenost mnome ukazivala je na to da sam - u njihovoj glavi - ja, a ne oni, ta koja je za tu priliku ustala iz groba.

Videvši koliko sam se zbunila i koliko mi je nelagodno, Eva- Marija ih ubrzo otera, te naposljetku ostadosmo sa dve žene koje su zaista imale nešto da mi kažu.

- Ovo je mona Tereza - objasnila je Eva-Marija - a ovo mona Kjara. Mona Tereza je potomak Đanoce Tolomej, isto kao i ti, a mona Kjara potiče od mone Mine od Salimbenijevih. Veoma su uzbuđene što si ovde, jer su mnogo godina mislile da si mrtva. Obe odlično poznaju prošlost, i znaju mnogo o ženi čije si ime nasledila, Đulijeti Tolomej.

Pogledala sam u dve starice. Delovalo je sasvim logično da one znaju sve o mojim precima i događajima iz 1340. godine, jer izgledahu kao da su na Eva-Marijinu zabavu došle u kočiji sa zapregom koju su uzele iz srednjeg veka. Činilo se da obe u uspravnom položaju drže samo steznici i gusto nabrani uštirkani čipkani okovratnici; jedna od njih, međutim, stalno se stidljivo smeškala iza crne lepeze, dok me je druga posmatrala s malko više uzdržanosti, i imala frizuru kakvu sam viđala samo na starim slikama, i iz koje je virilo paunovo pero. Pored njihovih vremešnih obličja Eva-Marija delovala je baš mladalački, i bilo mi je drago što je ostala tu kraj mene, sva ustreptala od uzbuđenja, da prevodi sve što mi one govore.

- Mona Tereza - počela je, misleći na ženu s lepezom - želi da zna imaš li sestru bliznakinju Đanocu? Već stotinama godina porodična tradicija nalaže da sestre bliznakinje budu krštene kao Đulijeta i Đanoca.

- Zapravo, imam - kazala sam. - Volela bih da je večeras ovde.

- Pogledala sam po svećama osvetljenom predvorju u sve te čudake, sakrivši smešak. - Sigurno bi joj se svidelo.

Kada je čula da nas ima dve, staričino lice ozari se borama ukrašenim osmehom, i ona me natera da obećam kako ću, sledeći put kada dođem u posetu, sa sobom povesti i svoju sestru.

- Ali ako su ta imena porodična tradicija - rekla sam - onda sem mene sigurno postoje stotine - hiljade - Đulijeta Tolomej!

- *No-no-no!* - pobuni se Eva-Marija. - Seti se da smo pričale o tradiciji po ženskoj liniji, i o tome da žene uzimaju muževljevo prezime kada se udaju. Koliko mona Tereza zna, za sve ove godine niko drugi nije bio kršten kao Đulijeta i Đanoca *Tolomej*. Ali tvoja majka je bila tvrdoglava... - Eva-Marija zavrte glavom s nevoljnim divljenjem. - Očajnički je želela to prezime, te se udala za profesora Tolomeja. I, za divno čudo, rodila je bliznakinje! - Pogledala je u monu Terezu da dobije potvrdu. - Koliko mi znamo, ti si jedina Đulijeta Tolomej na svetu. Zato si veoma posebna.

Sve su me gledale s iščekivanjem, a ja davala sve od sebe da delujem zahvalno i zainteresovano. Razume se, bila sam presrećna što doznajem sve te nove činjenice o svojoj porodici, i upoznajem daleke rođake, ali tajming je mogao biti i bolji. Ima večeri kada je čoveku sasvim drago da razgovara sa starijim damama s nabranim čipkanim okovratnicima, i večeri kada bi radije radio nešto drugo. Tom prilikom, da budem iskrena, žudela sam da budem nasamo sa Alesandrom - gde je on, pobogu? - i premda sam bila provela mnoge sitne sate zaokupljena tragičnim događajima iz 1340, te večeri mi i nije baš naročito bilo do istraživanja porodične istorije.

Ali sada je bio red na monu Kjaru da me uhvati za mišicu i da mi usredsređeno priča o prošlosti - glasa prhkog i krhkog poput krep papira - i ja se nagnuh što sam bliže mogla kako bih izbegla ono paunovo pero.

- Mona Kjara te poziva da joj dođeš u posetu - prevodila je Eva-Marija - da vidiš njenu arhivu porodičnih dokumenata. Njena pretkinja mona Mina bila je prva žena

koja je pokušala da razmrsi priču o Đulijeti, Romeu i monahu Lorencu. Ona je pronašla najviše starih hartija; otkrila je zapisnik sa suđenja monahu Lorencu s njegovim priznanjem - u arhivi skrivenoj u odaji za mučenje u palati Salimbeni, a pronašla je i Đulijetina pisma Đanoci koja su bila sakrivena na raznim mestima. Neka su bila ispod poda u palati Tolomej, neka u palati Salimbeni, a čak je jedno - poslednje - pronašla u Roki di Tentenano.

- Baš bih volela da vidim ta pisma - rekla sam, misleći ozbiljno. - Videla sam neke njihove delove, ali...

- Kada ih je mona Mina pronašla - prekinula me je Eva-Marija, po diktatu mone Kjare, čije su se oči caklile na svetlosti sveća, no bile neobično daleke - prevalila je dug put da poseti Đulijetinu sestru Đanocui da joj napokon preda ta pisma. To je bilo oko 1372. godine, i Đanoca je dotad već bila baka - srećna baka - i živela je sa svojim drugim mužem, Mariotom. Ali možeš da zamisliš koliko se Đanoca zapanjila kada je pročitala to što je njena sestra napisala toliko godina ranije, pre no što je uzela sebi život. Te dve žene - Mina i Đanoca - pričale su o svemu što se dogodilo, i zaklele se da će učiniti sve što je u njihovoj moći kako bi priča nastavila da se prenosi s pokolenja na pokolenje.

Zastavši, Eva-Marija se osmehnu i nežno zagrlila dve starice, sa zahvalnošću ih stegnuvši rukom, a one se na taj njen gest obe devojački zakikotaše.

- Dakle - rekla je, značajno me gledajući - zato smo se ovde večeras okupili: da se setimo šta se desilo, i da se postaramo da se to nikada ne ponovi. Prva je to uradila mona Mina, pre više od šeststo godina. Svake godine na godišnjicu svoje prve bračne noći, do kraja života, silazila je u podrum palate Salimbeni - u onu jezivu sobu - i palila sveće za monaha Lorenca. A kada su joj kćeri dovoljno porasle, vodila je i njih, kako bi poštovale prošlost i nastavile da održavaju tu tradiciju posle nje, da se sprijatelje sa njegovim duhom. U mnogim pokolenjima, taj običaj su održavale žene iz obe porodice. Ali sada, za većinu ljudi, svi ti događaji veoma su daleki. A da ti pravo kažem... - namignula mi je, otkrivajući delić svoje uobičajene ličnosti - velike savremene banke ne vole noćne povorke sa svećama, a ni da im se starice u plavim spavaćicama šetkaju po trezorima. Pitaj Sandra. Stoga se u današnje vreme okupljamo ovde, u kastelu Salimbeni, i sveće palimo na spratu, a ne u podrumu. Civilizovale smo se, vidiš, i više nismo tako mlade. Zato, *carissima*⁵¹ drago nam je što si ovde s nama večeras, na godišnjicu Minine prve bračne noći, i dobro došla u naš krug.

Da nešto nije u redu, shvatila sam kod stola s poslužanjem. Baš kada sam se trudila da otkinem batak sa pečene patke koja je krajnje gospodski ležala nasred jedne srebrne tacne, talas toplog zaborava zapljusnuo je obalu moje svesti, nežno me zaljuljavši. Nije to bilo ništa strašno, ali kašika za posluživanje ispala mi je iz ruke, kao da su mi mišići najednom potpuno omlitavili.

Pošto sam nekoliko puta duboko udahnula, uspjela sam da podignem pogled i usredsredim se na svoje okruženje. Eva-Marijin neverovatni švedski sto bio je postavljen na terasi do velikog predvorja, pod mesecom što se uzdizao, i tamo napolju visoke baklje prkosile su tami koncentričnim polukrugovima vatre. Iza mene, kuća je bleštala od desetina otvorenih prozora i spoljašnjih reflektora; bila je svetionik koji uporno brani od noći, poslednji, plemeniti bastion ponosa Salimbenijevih, i ako nisam grešila, zakoni sveta prestajali su da važe na njenoj kapiji.

Ponovo uzevši kašiku za posluživanje, pokušala sam da otremem svoju iznenadnu vrtoglavicu. Bila sam popila samo jednu čašu vina - što mi je sipala lično Eva-Marija, koju je zanimalo šta mislim o njenom novo zasađenom sandovezeu⁵² - od koje sam pola prosula u neku saksiju jer nisam želela da omalovažavam njeno vinarsko umeće ne iskapivši čašu. Na kraju krajeva, imajući u vidu sve što se tog dana dogodilo, bilo bi čudno da se nisam, posle svega, osećala blago neuravnoteženo.

Tek tada sam videla Alesandra. Izronio je iz mračnog vrta i stao između baklji, gledajući pravo u mene, i iako mi je laknulo i preplavilo me uzbuđenje što mi se najzad vratio, odmah sam znala da nešto nije u redu. Nije on delovao gnevno, izraz mu je pre ukazivao na zabrinutost, možda čak i na sažaljenje, kao da je došao da mi pokuca na vrata i obavesti me kako se desila neka užasna nesreća.

Ispunjena zebnjom, spustila sam tanjir i zakoračila k njemu. - Minut je - rekoh, pokušavši da se osmehnem - od mnogo dana. O, po tom računu biću već duboko u godinama pre no što opet vidim svog Romea. - Stala sam tačno preda nj, trudeći se da mu pročitam misli. Ali na njegovom licu - kao i prvi put kada smo se sreli - nisu se videle nikakve emocije.

- Šekspir, Šekspir - rekao je, ne ceneći moju poeziju - zašto on uvek mora da se ispreči između nas?

Odvažila sam se da pružim ka njemu ruku. - Ali on je naš prijatelj.

- Je li? - Alesandro uze moju ruku i poljubi je, zatim je okrenu i poljubi me u zapešće, ne skidajući pogleda s mojih očiju. - Je li zaista? Onda mi reci, šta bi naš prijatelj hteo da mi sada uradimo?

- Kada je pročitao odgovor u mojim očima, polako je klimnuo glavom. - A posle toga?

Bio mi je potreban tren da shvatim šta hoće da kaže. Posle ljubavi dolazi razdvajanje, a posle razdvajanja smrt... sudeći po mom prijatelju, gospodinu Šekspiru. Ali pre no što sam mogla da podsetim Alesandra da mi upravo pišemo vlastiti srećan kraj (ne radimo li to?), Eva-Marija doleprša do nas kao veličanstveni, zlatni labud, dok joj je haljina plamtela na svetlosti baklji.

- Sandro! Đulijeta! *Grazie a Dio!* - Mahnula nam je oboma da pođemo za njom. - Dođite! Brzo!

Nije nam bilo druge do da poslušamo, i vratili smo se u kuću iza svetlucave prilike Eva-Marije, ni on ni ja ne upitavši šta je toliko hitno. Ili je Alesandro možda

već znao kuda idemo i zašto; sudeći po njegovom prekom pogledu, ponovo smo bili prepušteni na milost i nemilost Bardu, ili ćudljivoj Fortuni, ili kojoj god već sili koja je te noći upravljala našom sudbinom. Kada smo se opet našli u velikom predvorju, Eva-Marija nas povede pravo kroz gomilu, zatim na jedna bočna vrata, pa hodnikom, u jednu manju, svečanu trpezariju koja je bila izuzetno mračna i tiha s obzirom na zabavu odmah iza ugla. Tek tada, kada je prekoračila prag, nakratko je zastala i namrštila nam se - očiju razrogačenih od uznemirenosti - kako bi se postarala da ostanemo odmah iza nje i da ne progovaramo.

Na prvi pogled, soba je bila prazna, ali zbog Eva-Marijinog teatralnog ponašanja, pogledala sam pobliže. I tada sam ih videla. Dva kandelabra sa upaljenim svećama stajala su na jednom i drugom kraju dugačkog stola, a na svakoj od dvanaest visokih trpezarijskih stolica sedeo je po jedan čovek u jednobojnoj crkvenoj odori. Sa strane, u senci, stajao je jedan mlađi čovek u mantiji, neupadljivo klateći kadionicom s tamjanom.

Srce mi brže zalupa kada spazih te ljude, i najednom se setih Dženisinog jučerašnjeg upozorenja. Kazala mi je - vrcajući od senzacionalnih naslova nakon razgovora s rođakom Pepom - da je Eva-Marija kraljica-mafijašica koja se amaterski bavi okultnim i da tu, u svom zabačenom zamku, učestvuje u tajnim krvnim obredima u kojima se prizivaju duhovi mrtvih.

Čak i u svom labavom stanju, smesta bih izašla na ista vrata na koja sam i ušla, da mi Alesandro nije posesivno stavio ruku oko struka.

- Ovi ljudi - prošaputala je Eva-Marija, blago drhtavog glasa - pripadnici su Lorencovog bratstva. Došli su čak iz Viterba da te upoznaju.

- Mene? - Pogledala sam u ozbiljnu dvanaestorku. - Ali zašto? . - Pst! - Sa izuzetnom svečanošću, otpratila me je do čela stola da me predstavi jednom postarijem kaluđeru koji je sedeo skljojkan u stolici nalik prestolu. - On ne govori engleski, pa ću ja prevoditi. - Neznatno se naklonila pred kaluđerom, koji nije skidao pogled s mene, to jest, tačnije, s raspeća koje mi je visilo oko vrata. - Đulijeta, ovo je veoma poseban trenutak. Upoznaj se s monahom Lorencom.

VIII.II

O blažena, blažena noći! Strepim, kad je noć, da je sve to samo san, odveć lep da bi stvarno postojao.

- Đulijeta Tolomej! - Stari kaluđer ustade sa stolice da mi obuhvati glavu rukama i zagleda mi se duboko u oči. Tek tada je dodirnuo raspeće koje mi je visilo oko vrata, ne sa sumnjom, već s dubokim poštovanjem. Kada ga se nagledao, nagnuo se napred i poljubio me u čelo usnama suvim poput baruta.

- Monah Lorenzo je - objasnila je Eva-Marija - poglavar Lorencovog bratstva. Poglavar uvek uzima Lorencovo ime u spomen na prijatelja tvoje pretkinje. Velika je čast što su ovi ljudi pristali da večeras dođu ovamo i daju ti nešto što ti pripada. Stotinama godina, ljudi iz Lorencovog bratstva radovali su se ovom času!

Kada je Eva-Marija začutala, monah Lorenzo pokaza i ostalim kaluđerima da ustanu, što oni bez reči i učiniše. Jedan se nagnuo napred da uzme kutijicu koja je stajala nasred trpezarijskog stola, i ona s velikom svečanošću pođe od ruke do ruke dok naposljetku nije stigla do monaha Lorenca.

Čim sam tu kutiju prepoznala kao onu koju sam ranije tog dana pronašla u Alesandrovom prtljažniku, ustuknula sam korak, ali kada je osetila da se pomeram, Eva-Marija mi zari prste u rame kako bi me naterala da ostanem na svom mestu. A kada se monah Lorenzo dao u nadugačko objašnjavanje na italijanskom, prevodila je svaku reč s vratolomnom hitnjom. - Ovo blago je Deva Marija stolecima čuvala, i samo ga ti smeš nositi. Mnogo godina bilo je zakopano ispod poda s prvim monahom Lorencom, ali kada je njegovo telo premešteno iz palate Salimbeni u Sijeni u osveštanu zemlju u Viterbu, kaluđeri su ga otkrili s njegovim posmrtnim ostacima. Oni veruju da ga je sigurno krio negde na svom telu kako bi sprečio da padne u pogrešne ruke. Odonda se izgubio na mnogo, mnogo godina, ali napokon je ovde, i opet može biti blagosloven.

Konačno, monah Lorenzo otvori kutiju i otkri Romeov pečatni prsten posađen na tamnoplavom somotu, i svi se - uključujući i mene - nagnusmo napred da pogledamo.

- *Dio!* - prošaputa Eva-Marija, diveći se tom čudu. - To je Đulijetina burma. Čudesno je što je monah Lorenzo uspeo da je sačuva.

Kradomice sam pogledala u Alesandra, očekujući da na njegovom licu vidim bar trunku griže savesti zbog toga što se čitav dan vozio unaokolo s tom prokletinjom u prdjažniku i što mi je ispričao samo deo priče. Ali njegov izraz bio je savršeno

spokojan; ili nije osećao nimalo griže savesti, ili je to strahovito dobro prikrivao. U međuvremenu, monah Lorenzo подробно je blagoslovio prsten pre no što ga je drhtavim prstima izvadio iz kutije i pružio ga ne meni, već Alesandru. - Romeo Mareskoti... *per favore*⁵³

Pre no što je uzeo prsten, Alesandro je oklevao, a kada sam pogledala gore u njegovo lice, videla sam da on i Eva-Marija netremice gledaju jedno u drugo, pogleda smrknutih i nedokučivih koji kao da su za njih dvoje označavali neku simboličnu tačku iza koje nema povratka, a zatim mi se stegli oko srca kao što mesar stegne sataru pre no što će udariti.

Upravo tada - možda razumljivo - vid mi je zamutio drugi talas zaborava, i ja se nakratko zanjihah kada se soba zavrte oko mene i nikada se posve ne zaustavi. Uhvativši Alesandra za ruku da se oslonim, nekoliko puta sam trepnula, mučeći se da se oporavim; začudo, ni on ni Eva-Marija nisu dozvolili da moja iznenadna slabost naruši trenutak.

- U srednjem veku - rekao je Alesandro, prevodeći to što mu je monah Lorenzo govorio - bilo je vrlo jednostavno. Muškarac bi rekao: *Dajem ti ovaj prsten*, i to je bilo sve. To je bilo venčanje.

- Uzeo je moju ruku i navukao mi prsten na prst. - Nema dijamanata. Samo orao.

Sreća po njih dvoje što sam bila odveć ošamućena da bih izrazila svoje mišljenje o tome što mi se zao prsten iz mrtvačevog sanduka na silu stavlja na prst bez mog pristanka. Ovako, neki strani element - ne vino, već nešto drugo - neprestano se mnome poigravao, i sve moje umne sposobnosti dotad su već bile zakopane pod brdom naraslog fatalizma. Stoga sam prosto stajala tamo, pitoma kao jagnje, dok je monah Lorenzo poslao molitvu nebeskim silama, a zatim zatražio još jedan predmet sa stola.

Bio je to Romeov bodež.

- Ovaj bodež je oskrnavljen - objasnio je Alesandro, tiho - ali monah Lorenzo će se za njega pobrinuti i postarati se da više nikome ne naškodi...

Čak i u svojoj izmaglici uspela sam da pomislim: Baš lepo od njega! I baš lepo od tebe što si me pitao pre no što si ovom tipu dao nasledstvo koje su meni ostavili moji roditelji! Ali nisam to izgovorila.

- Pst! - Eva-Marija očito nije marila za to razumem li ja šta se dešava. - Dajte desnu ruku!

I Alesandro i ja je pogledasmo, zbunjene, a ona pruži svoju desnu ruku i stavi je na bodež, koji je monah Lorenzo sada držao vrhom prema nama. - Hajde! - požurivala me je. - Stavi ruku na moju.

To sam i uradila. Stavila sam ruku na njenu kao dete koje igra neku igru, a pošto sam to učinila, Alesandro je stavio svoju desnu ruku na moju. Da bi zatvorio krug, monah Lorenzo stavi svoju slobodnu ruku na Alesandrovu, dok je mumlao neku molitvu koja je zvučala kao zazivanje sila podzemlja.

- Ovaj bodež - prošaputa Alesandro, ne obraćajući pažnju na EvaMarijin netremični pogled upozorenja - neće više nauditi nijednom Salimbeniju, ni Tolomeju, ni Mareskotiju. Krug nasilja je prekinut. Više nikakvim oružjem nećemo moći jedni druge da povredimo. Mir je napokon nastupio, i ovaj bodež mora se vratiti tamo odakle je potekao, natrag u žile zemlje.

Kada je završio molitvu, monah Lorenzo pažljivo stavi bodež u jednu izduženu metalnu kutiju s bravom. I tek tada, kada je predao kutiju jednom svom bratu, stari kaluđer podiže pogled i osmehnu nam se, kao da smo na nekom posve običnom društvenom okupljanju, a ne kao da smo upravo završili srednjovekovne obrede venčanja i isterivanja đavola.

- A sada - reče Eva-Marija, ne manje ushićena od njega - samo još nešto. Pismo... - Sačekala je dok monah Lorenzo nije iz džepa mantije izvadio sitnu, požutelu rolnu pergamenta. Ako je posredi zaista bilo pismo, bilo je veoma staro i niko ga dotad nije otvorio, jer je i dalje bilo zapečaćeno otisnutim crvenim voskom. - Ovo je - objasnila je Eva-Marija - pismo koje je Đanoca poslala svojoj sestri Đulijeti 1340. godine, dok je ona živela u palati Tolomej. Ali monah Lorenzo nikada nije uspeo da ga da Đulijeti, zbog svega što se desilo na Paliju. Lorencovo bratstvo pronašlo ga je tek nedavno, u arhivama manastira u koji je monah Lorenzo odveo Romea da se oporavi pošto mu je spasao život. Sada je tvoje.

- Ovaj, hvala - kazala sam, posmatrajući kako monah Lorenzo vraća pismo u džep.

- A sada... - Eva-Marija pucnu prstima, i kraj nas se u treptaju oka stvori konobar s poslužavnikom na kome su bili starinski Pehari za vino. - *Prego...* - Eva-Marija najveći pruži monahu Lorencu, a potom posluži i nas ostale i podiže vlastiti pehar u svečanoj zdravici. - O, Đulijeta... monah Lorenzo kaže da kada se sve ovo završi, moraš doći u Viterbo i vratiti raspeće njegovom pravom vlasniku. Zauzvrat, on će ti dati Đanocino pismo.

- Koje raspeće? - upitala sam, i te kako svesna da zaplićem jezikom.

- To... - uprla je prstom u raspeće koje mi je visilo oko vrata.

- Pripadalo je monahu Lorencu. On ga želi natrag.

Uprkos pomešanom mirisu prašine i sredstva za glancanje metala, pila sam kao nezdrava. Devojku ništa ne može naterati na piće kao prisustvo sablasnih kaluđera u izvezenim mantijama. Da i ne pominjem svoju povremenu vrtoglavicu i Romeov prsten, koji je sada bio zaglavljen - baš zaglavljen - na mom prstu. S druge strane, napokon sam pronašla nešto što mi zbilja pripada. Što se tiče bodeža - trenutno zaključanog u metalnoj kutiji pre no što započne svoj povratak u lonac za topljenje - verovatno je bilo vreme da priznam kako, zapravo, nikada i nije bio moj.

- A sada - reče Eva-Marija, spustivši pehar - vreme je za našu povorku.

Kad sam bila mala i posmatrala ga, šćućurena na klupi u kuhinji kako radi,

Umberto mi je ponekad pričao o srednjovekovnim crkvenim povorkama u Italiji. Pričao mi je o sveštenicima koji su ulicama nosili mošti mrtvih svetaca, i o bakljama, palminom lišću, i svetim statuama na motkama. S vremena na vreme završio bi priču rekavši: - I to još traje, čak i sada - ali ja bih to uvek protumačila onako kako protumačiš ono „srećni doveka" na kraju bajki: kao puste želje, i ništa više.

Svakako nikada nisam zamišljala da ću jednog dana biti u vlastitoj povorci, naročito ne u onoj koja se, izgleda, delom održava u moju čast, i u kojoj dvanaest ozbiljnih kaluđera sa staklenom kutijicom i relikvijom prolazi kroz čitavu kuću - uključujući i moju sobu - u pratnji većine Eva-Marijinih zvanica, s visokim svećama u rukama.

Dok smo se polako kretali lođom na spratu, dužno prateći miris tamjana i pojanje na latinskom monaha Lorenca, potražila sam pogledom Alesandra, ali ga nisam videla nigde u povorci. Videvši koliko sam rastrojena, Eva-Marija me uze za ruku i prošaputa:

- Znam da si umorna. Što ne odeš na spavanje? Ova povorka će potrajati. Prićaćemo sutra, ti i ja, kada se sve ovo završi.

Nisam ni pokušala da se usprotivim. Istina je da sam bila mrtvosana, i više od svega želela sam da se uvučem u svoju homerovsku postelju i sklopčam se u tvrdu loptu, čak iako je to značilo da ću propustiti ostatak Eva-Marijine uvrnute zabave. I stoga, kada smo sledeći put prolazili kraj mojih vrata, neupadljivo sam se izdvojila iz grupe i ušunjala se u sobu.

Krevet mi je još bio vlažan od svete vodice kojom ga je monah Lorenzo poprskao, ali nisam marila. Ne sačekavši ni da izujem cipele, sručila sam se - ničice - na prekrivač, sigurna da ću u roku od minuta biti u carstvu snova. U ustima sam i dalje osećala ukus Eva-Marijinog gorkog sandovezea, ali nisam imala dovoljno snage čak ni da odem i operem zube.

Dok sam ležala tamo, međutim, čekajući na zaborav, osetila sam da mi vrtoglavica popušta i najednom mi se opet sve razbistrilo. Soba je prestala da se vrti oko mene, i uspela sam da se usredsredim na prsten na svom prstu, koji i dalje nisam mogla da skinem, i koji kao da je sam od sebe odavao nekakvu energiju. Isprva, taj osećaj me je ispunjavao strahom, ali sada - videvši da sam živa i da mi njegove razorne moći nisu naudile - strah se povukao pred peckavim iščekivanjem. Čega, nisam bila baš sigurna, ali najednom sam znala kako neću moći da se opustim dok ne popričam sa Alesandrom. Nadala sam se da će on moći da mi staloženo pruži tumačenje malopredašnjih događaja; a ako ne bude mogao, zadovoljiću se time da me prosto uzme u naručje i dozvoli mi da se tamo na neko vreme sakrijem.

Izuvši cipele, iskrala sam se na naš zajednički balkon u nadi da ću ga ugledati u njegovoj sobi. On sigurno još nije legao, i sigurno će - uprkos svemu što se večeras dogodilo - biti i te kako rad da nastavimo tamo gde smo stali danas po podne.

Kako se ispostavilo, on je stajao baš tu na balkonu, odeven, s rukama na ogradi,

snuždeno gledajući u noć.

Iako je čuo kako se moja staklena vrata otvaraju i znao da sam tu, nije se okrenuo, samo je duboko uzdahnuo i rekao: - Mora da misliš da smo ljudi.

- Jesi li znao za sve ovo? - upitala sam. - Da će oni biti ovde... monah Lorenzo i kaluđeri.

Najzad, Alesandro se okrenu da me pogleda očima koje su bile tamnije no zvezdama posuto nebo iza njega. - Da sam znao, ne bih te doveo ovamo. - Zastao je, zatim prostodušno rekao: - Žao mi je.

- Nek ti ne bude žao... - Prišla sam mu, nadajući se da ću ga oraspoločiti. - Ovo mi je najluđi provod u životu. Kome ne bi bio? Ti ljudi... monah Lorenzo... mona Kjara... koji unaokolo jure duhove... Od toga su sačinjeni snovi.

Alesandro odmahnu glavom. - Ne moji snovi.

- I vidi! - podigla sam ruku. - Dobila sam svoj prsten!

I dalje se nije smešio. - Ali nisi to tražila. Došla si u Sijenu da pronađeš blago. Zar ne?

- Možda je skidanje kletve monaha Lorenca ono najdragocenije što sam mogla da pronađem - odvratila sam. - Slutim da zlato i nakit ne znače mnogo na dnu rake.

- Znači to želiš da uradiš? - Proučavao mi je lice, očito se pitajući šta hoću da kažem. - Da skineš kletvu?

- Ne radimo li večeras baš to? - Prišla sam mu bliže. - Poništavamo zla iz prošlosti? Pišemo srećan kraj? Ispravi me ako grešim, ali upravo smo se venčali... ili uradili nešto veoma nalik tome.

- O, bože! - Provukao je obe ruke kroz kosu. - Molim te izvini zbog toga!

Videvši koliko mu je neprijatno, nisam mogla a da se ne zakikoćem. - Pa, pošto bi ovo trebalo da nam bude prva bračna noć, sram te bilo što mi nisi banuo u sobu i išamarao me u srednjovekovnom stilu! Zapravo, idem iz ovih stopa dole da se požalim monahu Lorencu... - Okrenula sam se da pođem, ali on me uhvati za zglob i zadrža.

- Nikud ti ne ideš - rekao je, konačno učestvujući. - Dođi ovamo, ženo... - i privukao me je sebi u naručje i ljubio dok nisam prestala da se smejem.

Tek kada sam počela da mu otkopčavam košulju, opet je progovorio. - Veruješ li - upitao je, nakratko mi zaustavivši ruke - u *večnost*?

Pogledala sam ga u oči, iznenađena njegovom iskrenošću. Držeći prsten sa orlom među nama, prošaputala sam: - Večnost je odavno počela.

- Ako hoćeš, mogu da te vratim u Sijenu i... da te ostavim na miru. Odmah.

- I šta onda?

Zario mi je licu u kosu. - Nema više jurenja duhova.

- Ako me sada pustiš - prošaputala sam, istežući se uz njega - moglo bi da prođe novih šeststo godina pre no što me ponovo nađeš. Jesi li spreman na takav rizik?

Probudila sam se pre svitanja i obrela se sama u gnezdu od izgužvanih čaršava. Iz vrta je dopirao postojan setan ptičji zov, i verovatno mi je upravo to prodrlo u snove i prenulo me. Sudeći po mom satu, bilo je tri ujutru, naše sveće odavno su bile dogorele. Sada je jedina svetlost u sobi bio hladan sjaj punog meseca koji je ulazio kroz staklena vrata.

Možda sam bila naivna, ali zapanjilo me je to što me je Alesandro tako ostavio u krevetu, na našu prvu zajedničku noć. Kako me je držao u naručju pre no što smo zaspali, pomislila sam da me više nikada neće pustiti.

No ipak sam bila tu, sama i zapitana zašto, žedna i mamurna od onoga, šta god to bilo, što me je strefilo ranije. Moju zbunjenost samo je uvećalo to što je Alesandrova odeća i dalje - kao i moja - ležala na podu kraj postelje. Upalivši lampu, pogledala sam u noćni stočić i videla da je za sobom ostavio čak i kožnu vrpču s metkom, koju sam mu lično bila skinula preko glave koji sat ranije.

Umotavši se u čaršav, trgnula sam se kada sam videla šta smo uradili Eva-Marijinoj starinskoj posteljini. I ne samo to: zapleten u bele čaršave, ležao je smotuljak trošne, plave svile, koji dotad nisam čak ni primetila. Začudo, kada sam uzela da ga razmotavam, trebalo mi je malo vremena da prepoznam šta je, verovatno zato što nisam očekivala da ću ga ikada više videti. A svakako ne u svojoj postelji.

Bio je to čenčo iz 1340.

Sudeći po tome što ga dotad nisam primetila, taj neprocenjivi predmet sve vreme je bio skriven među čaršavima, i tamo ga je tutnuo neko ko je bio rešen da ja na njemu spavam. Ali ko? I zašto?

Dvadeset godina ranije, moja majka je išla do krajnosti kako bi zaštitila taj čenčo i prosledila ga meni; ja sam ga pronašla, ali ga ubrzo izgubila, a sada je ponovo bio tu, tačno poda mnom, kao senka koje ne mogu da se otresem. Samo dan ranije, kod Roke di Tentenano, otvoreno sam pitala Alesandra zna li gde je čenčo. A on mi je zagonetno odgovorio da je on, gde god bio, beznačajan bez mene. A sada, namah, dok sam stajala tamo držeći ga u rukama, sve se uklopilo.

Sudeći po dnevniku maestra Ambrođa, Romeo Mareskoti se zakleo da će, ukoliko pobedi na Paliju 1340, upotrebiti čenčo kao čaršav na svoju prvu bračnu noć. Ali zli Salimbeni učinio je sve da spreči Romea i Juliju da ikada provedu zajedničku noć, a to mu je i pošlo za rukom.

Dosad.

Možda je onda zato, pomislila sam, zgranuvši se što sve to uspevam da prokljuvim u dva ujutru, u mojoj sobi mirisao tamjan kada sam se juče vratila s bazena; možda su monah Lorenzo i kaluđeri želeli lično da se uvere kako je čenčo tamo gde mu je mesto... u krevetu koji ću ja možda podeliti sa Alesandrom.

Posmatrano u laskavom svetlu sve je to bilo vrlo romantično. Lorencovo bratstvo očigledno je smatralo da im je životna misija da pomognu Tolomejima i Salimbenijima da „razvrgnu“ svoje grehe od davnina, kako bi kletva monaha Lorenca

konačno mogla da bude skinuta - otud i onaj obred da se Romeov prsten vrati na Đulijetin prst i da se iz bodeža sa orlom na balčaku istera sve njegovo zlo. Čak sam se mogla naterati da s naklonošću gledam na stavljanje čenča u moju postelju; ako je verzija priče maestra Ambrođa zbilja bila tačna, a Šekspirova pogrešna, onda su Romeo i Đulijeta dugo, dugo čekali da konzumiraju svoj brak. Kome bi moglo smetati malo ceremonije?

Ali nije se radilo o tome. Već o tome što je taj neko ko mi je stavio čenčo u krevet sigurno bio u dosluhu s pokojnim Brunom Karerom, i stoga - neposredno ili posredno - odgovoran za provalu u muzej Sove, zbog čega je moj jadni rođak Pepo završio u bolnici. Drugim rečima, nisam te večeri sedela tu sa čenčom u rukama iz pukog romantičnog ćefa; na kocki je očigledno bilo nešto krupnije i zlokobnije.

Najednom se uplašivši da se nešto ružno nije dogodilo Alesandru, najzad sam ustala iz kreveta. Da ne bih preturala u potrazi za novom odećom, ponovo sam navukla crvenu somotsku haljinu koja je ležala na podu i otvorila staklena vrata. Iskoračivši na balkon, napunila sam pluća utešnom razboritošću sveže noći pre no što sam se izvila da zavirim u Alesandrovu sobu.

Nisam ga videla. Međutim, sva svetla bila su mu popaljena i delovalo je kao da je otišao u žurbi, ne zatvorivši za sobom vrata.

Trebalo mi je sekund-dva da skupim hrabrost kako bih otvorila njegova vrata od balkona i zakoračila unutra. Iako sam sada s njim osećala veću bliskost no s ijednim drugim muškarcem koga sam u životu srela, i dalje je u mojoj glavi postojao glasić koji je govorio - spoljašnji izgled i laskanje na stranu - da ga uopšte ne poznajem.

Trenutak sam stajala nasred njegove sobe, posmatrajući dekor. To očitno nije bila samo još jedna gostinska soba, već *njegova* soba, i da je situacija bila drugačija, rado bih po njoj čeprkala i zagledala fotografije na zidu i sve teglice pune neobičnih džidžabidža.

Baš kada sam htela da zavirim u kupatilo, postala sam svesna udaljenih glasova koji su dopirali odnekud iza odškrnutih vrata ka unutrašnjoj lođi. Promolivši glavu, međutim, nisam videla nikoga ni u lođi ni dole u velikom predvorju; zabava se očigledno odavno bila završila, i čitava kuća bila je obavijena tamom, izuzev ponekog zidnog svećnjaka koji je svetlucao po uglovima.

Izašavši na lođu, pokušala sam da utvrdim odakle ti glasovi dolaze, i zaključila da se ljudi koje čujem nalaze u gostinskoj sobi malko niže. Uprkos raspršenoj bestelesnosti tih glasova - da ne pominjem vlastito duševno stanje - bila sam ubeđena da čujem Alesandra kako govori. Alesandra i još nekoga. Zvuk njegovog glasa istovremeno me je razdražio i oraspoločio, i znala sam da neću moći opet da zaspim ukoliko ne budem videla ko je to na tu noć uspeo da ga odvuče od mene.

Vrata te sobe bila su odškrinuta, i dok sam im na prstima prilazila, brižljivo sam izbegavala da stanem na svetlost koja se prosipala napolje na mramorni pod. Izvivši vrat da zavirim u sobu, uspela sam da razaznam dvojicu muškaraca i čak načujem

deliće njihovog razgovora, premda nisam razumela šta pričaju. Alesandro je uistinu bio tamo, sedeći na pisaćem stolu samo u farmerkama, delovao je kudikamo napetije nego poslednji put kad sam ga videla. Ali čim se taj drugi čovek okrenuo ka njemu, shvatila sam i zašto.

Bio je to Umberto.

VIII.III

Ozmijsko srce, cvetom sakriveno! Je li u pećini tako lepoj zmaj živeo ikad?

Dženis je oduvek tvrdila kako ti srce mora biti slomljeno bar jednom u životu da bi odrastao i zaista upoznao sebe. Za mene ta surova doktrina odvajkada bila samo još jedan odličan razlog da se ne zaljubljujem. Dosad. Dok sam te noći stajala tamo na lođi, posmatrajući Alesandra i Umberta kako kuju zaveru protiv mene, napokon sam tačno znala ko sam. Bila sam Šekspirova luda.

Uprkos svemu što sam minule sedmice saznala o Umbertu, prvo što sam osetila kada sam ga videla bila je radost. Budalasta, kipteća, besmislena radost za koju mi je trebalo nekoliko časaka da je prigušim. Dve nedelje ranije, na tetka-Rouzinovj sahrani, osećala sam da je on jedina osoba na svetu koju još mogu da volim, a kada sam pošla u svoju italijansku pustolovinu, osećala sam grižu savesti što sam ga ostavila za sobom. Razume se, sada je sve bilo drugačije, ali to nije značilo - shvatila sam - da sam prestala da ga volim.

Zapanjila sam se kada sam ga videla, ali odmah znadoh da nije trebalo. Čim je Dženis sa mnom podelila tu vest da je Umberto, zapravo, Lučano Salimbeni - znala sam da je, unatoč svim svojim glupavim pitanjima preko telefona, kada se pretvarao da ne razume ništa od onoga što mu govorim o maminoj kutiji, sve vreme bio nekoliko koraka ispred mene. A zato što sam ga volela i nastavila da ga branim pred Dženis - uporno tvrdeći da je ona nekako krivo shvatila policiju, ili da je posredi naprosto slučaj zamene identiteta - njegovo izdajstvo bilo mi je daleko mučnije.

Koliko god se trudila da objasnim njegovo prisustvo tamo, te noći, više nije bilo ni trunke sumnje da je Umberto zbilja Lučano Salimbeni.

On je nahuškao Bruna Kareru na mene kako bi se dokopao čenča. A imajući u vidu njegova dotadašnja dostignuća - događalo se da ljudi umru kada je Lučano u blizini - najverovatnije je upravo on pomogao Brunu da poslednji put veže pertle.

Čudnovato je bilo to što je Umberto i dalje izgledao istovetno kao i ranije. Čak mu je i izraz na licu bio isti onakav kakvim sam ga pamtila; malko nabusit, malko obešenjački, i nikada pokazatelj njegovih najdubljih osećanja.

Promenila sam se samo ja.

Sada sam konačno uvidela da je Dženis svih tih godina bila u pravu što se njega tiče: on je bio psihopata, i bilo je samo pitanje vremena kada će pući. A što se tiče Alesandra, nažalost, i u tome je bila u pravu. Rekla je da mu se fućka za mene, i da je sve to samo jedna velika predstava kako bi se dočepao blaga. Pa, trebalo je da je

slušam. Ali sada je bilo prekasno. Stajala sam pred tim vratima, gluperda, osećajući se kao da mi je neko maljem zakucalo budućnost.

Sada bi, pomislila sam dok sam ih gledala kroz odškrinuta vrata, *bilo prirodno da zaplačem*. Ali nisam mogla. Odveć se šta te noći bilo odigralo - više ništa nisam osećala sem knedle u grlu koja je bila delom neverica, delom strah.

U međuvremenu, u sobi, Alesandro je ustao sa stola i rekao Umbertou nešto u vezi sa poznatim pojmovima: *monah Lorenzo, Đulijeta i čenčo*. Na to je Umberto posegnuo u džep i izvadio malu, zelenu bočicu, rekao nešto što nisam razumela, i žestoko je promućkao pre no što ju je pružio Alesandru.

Bez daha i na prstima, videla sam samo zeleno staklo i čepŠta je unutra? Otrov? Uspavljajući napitak? I za koga? Za mene?

Želi li to Umberto da me Alesandro ubije? Znanje italijanskog mi nikada nije bilo potrebnije.

Šta god da je bilo u toj bočici, potpuno je iznenadilo čoveka kome je data, i dok ju je on okretao u ruci, oči mu poprimiše maltene demonski sjaj. Vrativši je Umbertou, on odbrusi nešto s negodovanjem, i ja se na najkraći tren usudih da poverujem kako, kakve god bile Umbertove grozne namere, Alesandro ne želi da s njima ima ikakve veze.

Umberto je samo slegnuo ramenima i nežno spustio bočicu na sto. Zatim je ispružio ruku, očito očekujući nešto zauzvrat, a Alesandro se namrštio i pružio mu neku knjigu.

Odmah sam je prepoznala. Bio je to majčin primerak *Romea i Julije*, koji je prethodnog dana nestao iz kutije sa hartijama, dok smo se Dženis i ja igrale speleologa u Botiniju... ili možda kasnije, kada smo razmenjivale priče o duhovima u radionici maestra Lipija. Nije ni čudo što je Alesandro neprestano zivkao hotel; očigledno je želeo da se uveri kako nisam tu pre no što mi provali u sobu i ukrade ga.

Bez i reči zahvalnosti, Umberto je listao knjigu sa samozadovoljnom pohlepom, dok je Alesandro zabio ruke u džepove i otišao da pogleda kroz prozor.

Progutavši s mukom pljuvačku da mi srce ne bi iskočilo iz grla, pogledala sam u čoveka čije su poslednje reči meni - izgovorene pukih nekoliko sati ranije - glasile da se on oseća preporođen i očišćen od svih svojih grehova. A sada je bio tu preda mnom, već me izdajući, i to ne sa bilo kim, već s jedinim drugim čovekom kome sam u životu verovala.

Baš kada sam zaključila da sam videla dovoljno, Umberto je zalupio knjigu i osujećeno je bacio na sto kraj bočice, procedivši kroz zube nešto za šta mi nije bio potreban italijanski da bih razumela. Isto kao i Dženis i ja, Umberto je došao do poražavajućeg zaključka da knjiga - sama za sebe - ne sadrži nikakve nagoveštaje o tome gde se nalazi Romeov i Đulijetin grob, i da očito nedostaje još neka ključna informacija.

Bez ikakvog upozorenja, Umberto krenu ka vratima, i ja jedva uspeh da klisnem u

senku i sakrijem se pre no što je izašao na lođu, nestrpljivo mahnuvši Alesandru da pođe za njim. Šćućurena u jednoj niši, posmatrala sam kako obojica koračaju hodnikom, silaze stepenicama i nečujno nestaju u velikom predvorju.

Napokon, osetila sam kako mi naviru suze, ali sam ih zadržala u sebi, ustanovivši da sam više ljuta no tužna. Znači, Alesandro je u čitavoj priči bio zbog novca, baš kao što je Dženis predosetila. U tom slučaju, mogao je bar imati toliko pristojnosti da drži ruke k sebi i ne pogoršava dodatno stvari. Što se tiče Umberta, nije bilo dovoljno reći u tetka-Rouzinom velikom rečniku kojima bi se opisao moj gnev što se on nalazi tu te noći i što mi to radi. Očigledno je od samog početka vukao Alesandrove konce, govoreći mu da ni trenutka ne skida pogled s mene - ni ruke, ni usne, i tako dalje.

Moje telo napravilo je jedini razuman potez pre no što je moj mozak uopšte stigao da ga odobri. Jurnuvši u sobu iz koje su njih dvojica upravo izašli, uzela sam knjigu i bočicu - to drugo isključivo iz inata. Zatim otrčala natrag u Alesandrovu sobu i umotala svoj plen u košulju koja je ležala na njegovoj postelji.

Dok sam gledala po sobi u potrazi za drugim predmetima za koje bi se moglo zaključiti da imaju veze s mojim mukama, sinulo mi je kako bi mi najkorisnije bilo da ukradem ključeve od alfa romea. Međutim, kada sam naglo otvorila fioku u Alesandrovom noćnom stočiću, pronašla sam samo šaku stranog sitniša, brojanice i džepni nož. Čak se i ne potrudivši da zatvorim fioku, temeljno sam pogledom pretraživala druge moguće lokacije, trudeći se da razmišljam kao Alesandro. - Romeo, Romeo - promrmljala sam, zavirujući pod ovo i ono - gde držiš svoje ključeve od kola?

Kada sam se napokon setila da pogledam ispod jastuka na krevetu, bila sam nagrađena otkrićem, i to ne samo ključeva, već i pištolja. Ne davši sebi vremena da se predomislim, zgrabila sam i jedno i drugo, zapanjivši se težinom oružja. Da nisam bila toliko uznemirena, nasmejala bih se sebi. Pogledajte sada pacifistkinju - nestali su bili svi moji ružičasti snovi o svetu u kom vlada savršena jednakost i nema pištolja. Za mene je Alesandrov pištolj sada bio upravo onakav izjednačitelj kakav mi je bio potreban.

Vrativši se u svoju sobu, brzo sam sve potrpala u putnu torbu. Kada sam posegnula za njenim rajsferšlusom, pogled mi se zaustavio na prstenu na mom prstu. Jeste, on je moj, i od čistog je zlata, ali takođe simbolizuje moje duhovno - a sada i telesno - sjedinjenje sa čovekom koji mi je dvaput provalio u hotelsku sobu i ukrao pola moje mape sa blagom kako bi je dao dvoličnom gadu koji je vrlo verovatno ubio moje roditelje. Stoga sam vukla i vukla dok ga najzad nisam skinula, i ostavila ga na jastuku kao poslednji, melodramatični pozdrav Alesandru.

Naknadno se dosetivši, ugrabila sam čenčo s postelje i žustro ga presavila pre no što sam ga stavila u torbu zajedno sa ostatkom svojih stvari. Nisam mogla da ga upotrebim, niti sam smatrala da bih ikada mogla nekome da ga prodam - posebno ne u njegovom trenutnom stanju. Ne, prosto nisam želela da ga ostavim *njima*.

Potom sam uzela svoj plen i iskrala se na vrata balkona ne čekajući aplauz.

Stara vinova loza koja je rasla na zidu bila je taman toliko snažna da izdrži moju težinu kada sam počela da silazim sa balkona. Prvo sam bacila torbu, ciljajući u sunderasto žbunje, a kada sam videla da se ona bezbedno prizemljila, dala sam se u vlastito mukotrпно bekstvo.

Spuštajući se niza zid mic po mic, dok su mi šake i ruke damarale, prošla sam blizu jednog prozora koji je, uprkos tome što su bili sitni sati, i dalje bio osvetljen. Izvivši se da se uverim kako u sobi nema nikoga ko bi se mogao zapitati odakle dopire to šuškanje zaprepastila sam se kada sam videla monaha Lorenca i tri njegova sadruga kaluđera kako sede veoma tiho, skrštenih ruku, u četiri naslonjače okrenute kaminu punom svežeg cveća. Dvojica kaludera očito su tonuli u san, ali monah Lorenzo delovao je kao da ga niko i ništa ne može naterati da pre zore sklopi oči.

U jednom trenutku dok sam visila tamo, zadihana i očajna, začula sam uznemirene glasove koji su dopirali odozgo iz moje sobe, i korake nekoga ko je ljutito izašao na moj balkon. Zadržavši dah, visila sam što sam nepomičnije mogla, dok se nisam uverila da se taj neko vratio unutra. To produženo napinjanje, međutim, bilo je nešto što vinova loza nije mogla da izdrži. Baš kada sam se odvažila da se opet pomerim, ona je pukla i počela da se ljušti sa zida, poslavši me u strmoglavo poniranje ka grmlju poda mnom.

Na sreću, pala sam tek s jedno tri metra visine. Manje srećna okolnost bilo je to što sam sletela u leju ruža. No, bila sam odveć izbezumljena da bih osećala bol dok sam se izvlačila iz trnovitog granja i uzimala svoju torbu; ogrebotine na mojim rukama i nogama nisu bile ništa u poređenju sa bolom poraza koji nisam mogla da isključim dok sam se šepajući udaljavala od najlepše i najružnije noći u svom životu.

Birajući put kroz rosnu tminu vrta, naposletku sam iz dosadnog žbunja izronila na slabašno osvetljen krug kolskog prilaza. Stojeći tamo, s torbom čvrsto priljubljenom uz grudi, shvatila sam kako ne postoji način da izvezem alfa romeo; on je bio zarobljen iza nekoliko crnih limuzina koje su mogle pripadati samo Lorencovom bratstvu. Koliko god da mi se ta zamisao nije dopadala, počinjalo je da se čini kako ću pešačiti skroz nazad do Sijene.

Dok sam stajala tamo, grizući se zbog nesreće koja me je snašla, najednom sam negde iza sebe začula raspomamljeni lavež pasa. Otkopčavši torbu, brzo sam izvadila pištolj - za svaki slučaj - i potrčala sa pošljunčenog kolskog prilaza, šaljući zadihane molitve bilo kom anđelu čuvaru koji je u tom kraju te noći na dužnosti. Ako budem imala sreće, mogla bih da dođem do glavnog puta pre no što me stignu, i da stopiram neka kola u prolazu. Razume se, ako bi vozač moje romantično ruho protumačio kao poziv, pištolj bi ga brzo razuverio.

Visoka kapija na kraju kolskog prilaza kastela Salimbeni bila je naravno,

zatvorena, i ja nisam gubila vreme na pritiskanje dugmeta interfona. Gurnuvši ruku kroz gvozdene rešetke, pažljivo sam spustila pištolj na šljunak sa druge strane, a onda prebacila torbu preko kapije. Tek kada je ona uz tup zvuk pala, shvatila sam da se od udarca možda razmrskala bočica unutra. Ali to ni izdaleka ne treba da me brine: u klopci između pasa što laju i visoke kapije biću srećna ako samo bočica te noći završi u komadićima.

Konačno, uhvatila sam se za gvozdene rešetke i počela da se penjem. Ne dospevši ni na pola puta do vrha, međutim, začula sam nečije korake na šljunku iza sebe i mahnito pokušala da ubrzam. Ali metal je bio hladan i klizav, i pre no što sam mogla da se izvučem i sklonim van domašaja, jedna ruka čvrsto mi se sklopi oko članka. - Đulijeta! Čekaj! - Bio je to Alesandro.

Zagledala sam se dole u njega, maltene slepa od straha i gneva.

- Pusti me! - procedila sam kroz zube, upinjući se iz petnih žila da mu otremem ruku. - Skote! Nadam se da ćeš goreti u paklu! Ti i tvoja prokleta kuma!

- Siđi! - Alesandro nije bio raspoložen za pregovore. - Pre no što se povrediš!

Napokon sam uspela da oslobodim nogu i izvučem se van njegovog domašaja. - Ma važi! Seronjo! Radije bih da slomim vrat no da i dalje igram tvoje bolesne igre!

- Siđi, odmah! - Popeo se za mnom, ovoga puta me uhvativši za suknju. - I dozvoli da objasnim! Molim te!

Zabrektala sam od osujećenosti. Besomučno sam se trudila da umaknem, i šta bi on to sada još imao da mi kaže? Ali dok se uporno držao za tkaninu moje haljine, nisam mogla da učinim ništa drugo sem da visim tamo, pušeći se od očajanja, dok su šake i ruke polako počinjale da mi popuštaju.

- Đulijeta. Molim te slušaj. Sve mogu da objasnim.. Pretpostavljam da smo bili toliko usredsređeni jedno na drugo da ni on ni ja nismo primetili kako iz tame s druge strane kapije izranja neka treća prilika, dok ona nije progovorila: - U redu, Romeo, skidaj ruke s moje sestre!

- Dženis! - Toliko sam se iznenadila što je vidim da umalo nisam pustila rešetke.

- Samo nastavi da se penješ! - Dženis je klekla i sa šljunka uzela pištolj. - A ti, gospodine, da ti vidimo šape!

Uperila je pištolj u Alesandra kroz kapiju, i on me je smesta pustio. Čak i bez nekog pomagala, Dženis je oduvek bila prilično ubedljiva; s pištoljem u ruci bila je otelotvorenje onog *ne znači ne*.

- Pažljivo! - Alesandro skoči s kapije i uzmače nekoliko koraka. - Taj pištolj je napunjen...

- Naravno da je napunjen! - podrugnula se Dženis. - Ruke uvis, ljubavniče!

- ... *i* ima veoma lak obarač.

- Ma je li? Pa i ja imam lak prst! Ali znaš šta? To je tvoj problem! Ti si na kraju cevi koja se puši!

U međuvremenu, meni je s mukom pošlo za rukom da se prebacim preko vrha

kapije, i čim sam to mogla, skočila sam na tlo pored Dženis zaurlavši od bola.

- Bože, Džuls! Jesi li dobro? Evo, uzmi ovo... - Dženis mi pruži pištolj. - Ja idem po motor... Ne, kretenu! Uperi ga u *njega* !

Stajali smo tamo tek nekoliko sekundi, ali ja sam imala osećaj kao da je vreme stalo. Alesandro me je čežnjivo gledao kroz kapiju dok sam ja davala sve od sebe da držim pištolj uperen u njega, a suze zbunjenosti su mi zamagljivale vid.

- Daj mi knjigu - bilo je sve što je rekao. - Nju žele. Neće te pustiti dok je ne budu imali. Veruj mi. Molim te nemoj...

- Idemo! - viknula je Dženis, zaustavivši se kraj mene na svom motociklu, dok je šljunak leteo na sve strane. - Uzmi tu torbu i skači u sedlo! - Videvši da oklevam, nestrpljivo je zaturirala motorom. - Mrdaj dupe, gospođice Julija, zabava je gotova!

Nekoliko trenutaka kasnije jurnule smo u mrak na dukatiju monsteru, a kada sam se okrenula da poslednji put pogledam, Alesandro je samo stajao tamo, naslonjen na kapiju, kao čovek koji je zakasnio na najvažniji let u svom životu zbog nekakve glupave pogrešne procene.

IX.I

Na njoj smrt ko preran mraz na najlepšem cvetu poljane počiva.

Vozile smo se čitavu večnost mračnim seoskim putevima, uzbrdo i nizbrdo, kroz udoline i usnula sela. Dženis nijednom nije zastala da mi kaže kuda idemo, a mene nije bilo briga. Bilo mi je dovoljno što se krećemo, i što neko vreme neću morati ništa da odlučujem.

Kada smo se naposletku zaustavile na jednom neravnom kolskom prilazu na rubu nekog sela, bila sam toliko umorna da sam želela da se sklopčam u najbližoj cvetnoj leji i spavam mesec dana. Bez ikakve druge vodilje sem fara na motociklu, krivudale smo kroz divlje grmlje i visoki korov dok napokon nismo stale ispred kuće obavijene potpunom tamom.

Ugasivši motor, Dženis je skinula kacigu, protresla kosu i pogledala u mene preko ramena. - Ovo je mamina kuća. Zapravo, sada je naša. - Iz džepa je izvadila malu baterijsku lampu. - Nema struje, pa sam nabavila ovo. - Zakoračivši ispred mene do bočnih vrata, otključala ih je i pridržala ih da ja uđem. - Dobro došla kući.

Uzani hodnik odveo nas je pravo u prostoriju koja je mogla biti samo kuhinja. Čak i u mraku, osećale su se prašina i prljavština a vazduh je zaudarao na plesan, nalik mokroj odeći što truli u korpi za veš. - Ovde ćemo noćas logorovati - nastavila je Dženis, upalivši nekoliko sveća. - Nema vode i sve je malčice prljavo, ali na spratu je još gore. A ulazna vrata neće ni da se mrdnu.

- Kako si, pobogu - upitala sam, nakratko zaboravivši koliko sam umorna i koliko mi je hladno - pronašla ovo mesto?

- Nije bilo lako. - Dženis otkopča još jedan džep i izvadi presavijenu mapu. - Pošto ste ti i onaj kako-se-već-zove pošli juče na put, ja sam otišla i kupila ovo. Naravno, pronaći adresu u ovoj zemlji... - Pošto nisam uzela mapu da se sama uverim, uperila mi je baterijsku lampu pravo u lice i zavrtela glavom. - Vidi u kakvom si stanju. A znaš šta? Zнала sam da će se to desiti! I rekla sam ti! Ali nisi htela da slušaš! Uvek je tako...

- Izvini! - Prostrelila sam je pogledom, nimalo raspoložena za njeno likovanje. - Šta si to tačno znala, o kristalna kuglo? Da će me neki ezoterični kult... drogirati i...?

Umesto da i ona vrisne na mene kao što je nesumnjivo gorela od želje da učini, Dženis me samo potapša mapom po nosu i ozbiljno reče:

- Zнала sam da Italijanski Pastuv nije dobar. A to sam ti i rekla. Džuls, rekla sam, taj tip...

Odgurnula sam mapu i prekrila lice rukama. - Molim te! Ne želim o tome da pričam. Trenutno. - Kada je nastavila da me obasjava baterijskom lampom, pružila sam ruku i odgurnula i nju. - Prestani! Puca mi glava!

- Jao, jao - reče Dženis, zajedljivim tonom koji sam odlično poznavala. - U Toskani zamalo izbegnuta katastrofa... američku virdžinarijanku spasla sestra... ali nju strašno boli glava.

- Samo napred - promrmljala sam - samo mi se smej. To sam i zaslužila.

Očekujući da će nastaviti, zbunila sam se kada to nije učinila. Najzad otkrivši lice, videla sam kako zuri u mene, ispitivački. Zatim je zinula, a oči joj se zaokrugliše. - Ne! *Spavala* si s njim zar ne?

Kada je nisam opovrgla već samo zaplakala, duboko je uzdahnula i zagrlila me. - Pa, i jesi rekla da bi radije da te zavrne on nego ja? - Poljubila me je u kosu. - Nadam se da je vredelo.

Kampujući na kuhinjskom podu na kaputima i jastucima koje su izgrizli moljci, prenapete da bismo spavale, satima smo ležale u tami, koja je polako prerastala u svetlost dana, analizirajući moje doživljaje u kastelu Salimbeni. Premda su Dženisine primedbe bile zabiberene pokojom mahinalnom doskočicom, na kraju smo se složile u svemu sem u tome je li - kako je Dženis to opisala - trebalo da se poševim s mladićemorlićem.

- Pa dobro, to je tvoje mišljenje - naposletku sam rekla, okrenuvši joj leđa u pokušaju da završim tu priču - ali čak i da sam znala sve što sada znam, svejedno bih to uradila.

Dženis je samo kiselo odgovorila: - Svaka čast! Drago mi je da si dobila bar *nešto* za naš novac.

Kasnije, dok smo i dalje ležale leđima okrenute jedna drugoj u tvrdoglavoju tišini, odjednom je uzdahnula i promumlala: - Nedostaje mi tetka Rouz.

Budući da nisam bila baš sigurna šta hoće da kaže - takve izjave nimalo nisu ličile na nju - umalo nisam iznela uvredljivu primedbu u stilu da joj tetka Rouz nedostaje zato što bi se tetka Rouz složila s njom, a ne sa mnom, u tome da sam ispala budala prihvativši Eva-Marijin poziv. Ali umesto toga, čula sam sebe kako prosto kažem: - I meni.

I to je bilo sve. Nekoliko minuta kasnije, disanje joj se usporilo, i znala sam da je zaspala. A ja, konačno sama sa svojim mislima, želela sam više no ikada da mogu da se onesvestim isto kao i ona i odletim u ljusci lešnika, ostavljajući za sobom svoje turbno srce.

Sutradan ujutro - ili tačnije, kada je dobrano prošlo podne - podelile smo napolju na suncu bocu vode i integralnu poslasticu, sedeći na trošnom ulaznom stepeniku kuće, s vremena na vreme štipajući Jedna drugu kako bismo se uverile da ne sanjamo.

Dženis je bilo vrlo teško da uopšte pronađe kuću, kako mi je rekla, i da nije bilo prijateljski nastrojenih meštana koji su je usmerili kuda treba, možda nikada ne bi primetila uspavanu leptoticu od građevine koja se krila u divljini što je nekada bila kolski prilaz i prednje dvorište.

- Grdno sam se namučila samo dok sam otvorila kapiju - rekla mi je.

- Bila je zapekla od rđe. Vrata da i ne pominjem. Ne mogu da verujem kako kuća može da stoji ovako, sasvim prazna dvadeset godina, a da se niko ne useli niti preuzme imanje.

- Ovo je Italija - kazala sam, slegnuvši ramenima. - Dvadeset godina nije ništa. Ovde čovek ne mari za vreme. Kako i da mari kada je okružen besmrtnim duhovima? Mi samo imamo sreće što nam dozvoljavaju da neko vreme budemo ovde, pretvarajući se da tu i pripadamo.

Dženis frknu. - Kladam se da je besmrtnost truba. Zato oni vole da se igraju sa sočnim malim smrtnicima... - iscerila se i sugestivno prešla jezikom preko gornje usne - kao što si ti.

Videvši kako i dalje ne mogu da se nasmejem, njen osmeh postade saosećajni, gotovo iskren. - Gledaj je, pa pobegla si! Zamisli šta bi se desilo da su te uhvatili. Oni bi te... ne znam... - Čak ni Dženis nije mogla da zamisli strahote koje bi me zadesile.

- Samo budi zahvalna što te je tvoja stara seka pronašla na vreme.

Videvši njeno nadom ispunjeno lice, zagrlila sam je i stegla. - I jesam! Veruj mi. Samo ne razumem... Zašto si došla? Odavde do kastela Salimbeni jezivo je duga vožnja. Što mi nisi samo...

Dženis me pogleda podignutih obrva. - Zezaš me? Ti govnnari ukrali su nam knjigu! Vreme je za svođenje računa! Da nisi dotrčala onim kolskim prilazom onako kako si dotrčala, kao da ti gori za petama, provalila bih unutra i pretražila čitav prokleti kastel.

- Pa, danas ti je srećan dan! - Ustala sam i otišla u kuhinju da uzmem svoju torbu. - *Voila!* - Bacila sam torbu Dženis pred noge. - Nemoj posle reći kako nisam radila za tim.

- Šališ se! - Nestrpljivo je otkopčala torbu, i počela po njoj da pretura. Ali posle samo nekoliko sekundi, sa gađenjem je ustuknula. - Bljak! Šta je ovo, kog đavola?

Obe smo zurile u njene ruke. Bile su umazane krvlju ili nečim veoma njoj nalik. - Bože, Džuls! - zabezeknula se Dženis. - Da nisi nekoga ubila? Fuj! *Šta* je ovo? - S velikom zebnjom omirisala je šake. - Bogami jeste krv. Molim te nemoj mi reći da je tvoja, jer ako jeste, vraćam se tamo iz ovih stopa da od onog tipa napravim moderno umetničko delo!

Iz nekog razloga, njen ratoborni izraz izmamio mi je osmeh na lice, možda zato što još nisam bila navikla da ona tako ustaje u moju odbranu.

- Tako je već bolje! - rekla je, zaboravivši na svoju srdžbu čim je videla da se ponovo smešim. - Nakratko si me bila uplašila. Nemoj to više nikada da radiš.

Uzele smo moju torbu i okrenule je naopačke. Iz nje je ispala moja odeća, kao i onaj primerak *Romea i Julije*, koji - na svu sreću - nije pretrpeo suviše štete. Od tajanstvene zelene bočice, međutim, ostala je samo srča, jer ona se verovatno smrskala kada sam u begu bacila torbu preko ograde.

- Šta je ovo? - Dženis uze jednu krhotinu stakla i poče da je premeće po ruci.

- To je bočica - rekoh - o kojoj sam ti pričala; ona koju je Umberto dao Alesandru, zbog čega je ovaj poludeo.

- Aha - reče Dženis, obrisavši ruke o travu. - Sad bar znamo šta je u njoj bilo. Krv. Šta kažeš na to? Možda si bila u pravu; možda su svi bili vampiri. Možda je ovo bila nekakva prepodnevna užina...

Sedele smo časak, razmišljajući o mogućnostima. U jednom trenutku uzela sam čenčo i sa žaljenjem ga pogledala. - Kakva šteta! Kako skinuti krv sa šeststo godina stare svile?

Dženis uze jedan kraj, i držale smo tako čenčo između sebe, Procenjajući štetu. Kao što je svima poznato, bočica nije bila jedini krivac, ali nisam bila toliko blesava da to sa njom podelim.

- Sveta Marijo, majko Božja! - iznenada reče Dženis. - O tome se i radi: krv ne može da se skine. Želeli su da čenčo izgleda baš ovako. Zar ne shvataš?

Nestrpljivo je zurila u mene, ali ja sam sigurno delovala zblanuto. - Isto je kao u staro doba - objasnila je - kada su žene ispitivale bračni čaršavu jutro nakon venčanja! A kladim se... - uzela je nekoliko komadića razbijene bočice, uključujući i čep - da je ovo - ili da je bar *bilo* - ono što mi u provodadžijskim krugovima zovemo *instant-devica*. Nije samo krv, već krv pomešana s još ponečim. Veruj mi, to je čitava nauka.

Videvši moj izraz lica, Dženis prasnu u smeh. - O da, to se i dalje radi. Ne veruješ mi? Misliš da su ljudi gledali u čaršave samo u srednjem veku? Greška! Ne zaboravimo da neke kulture i dalje žive u srednjem veku. Razmisli: ako se vraćaš u neku nedodiju da te udaju za nekog rođaka kozara, a već si se - ups - mazila s Tomom, Harijem i Dikom.. šta ti je činiti? Svi su izgledi da tvom mladoženji kozaru i njegovima neće biti milo što je neko drugi već kušao kolač. Rešenje: možeš da se središ na privatnoj klinici. Da sve vratiš na svoje mesto i iznova proživljavaš čitavo prokleta iskustvo, samo da bi zadovoljila publiku. *Ili* prosto možeš da na zabavu poneseš podmuklu bočicu *ovoga*. Mnogo je jeftinije.

- To je - pobunila sam se - toliko neverovatno...

- Znaš šta ja mislim? - nastavila je Dženis, blistavih očiju.

- Mislim da su ti svetski smestili. Mislim da su te drogirali - ili bar pokušali - i nadali se da, pošto odduskaš svoje s monahom Lorencom i timom iz snova, više uopšte nećeš znati za sebe, *da bi oni* mogli da izvade čenčo i umažu ga ovim, kako bi se činilo da je dobri stari Romeo vozio ljubavni autobus u Junfergrad.

Lecnula sam se, ali Dženis kao da to nije primetila. - Razume se, ironija je u tome

- nastavila je, obuzeta svojom razvratnom logikom da bi primetila koliko mi ne prijaju ni tema ni njen izbor reči - što su mogli sebe da poštede čitave muke. Jer vas dvoje ste svejedno uzeli i napunili kanelone. Baš kao Romeo i Julija. Abra-kadabra! Od balske dvorane preko balkona do kreveta za pedeset strana. Jeste li to pokušavali da oborite njihov rekord?

Ushićeno me je pogledala, očigledno očekujući da je potapšem po glavi i dam joj bombonu što je tako bistra devojčica.

- Je li moguće - zakukala sam - da ljudsko biće bude neosetljivije od tebe?

Dženis se isceri kao da je to bila najveća moguća pohvala. - Verovatno nije. Ako želiš poeziju, otpuzi natrag svom ptičaru.

Naslonila sam se na dovratak i zatvorila oči. Jer svaki put kada bi Dženis pomenula Alesandra, čak i na svoj neopisivo prostački način, meni bi se vratile uspomene na prethodnu noć - neke bolne, neke ne - koje su mi neprekidno skretale pažnju sa stvarnosti. Ali da sam je zamolila da prestane, ona bi sigurno učinila baš suprotno, makar samo da bi mi stavila do znanja kako i dalje može mnome da upravlja. i Ne razumem - rekla sam, rešena da se obe toga okanemo i sagledamo celokupnu sliku - zašto su uopšte imali tu bočicu. Mislim, ako su zaista želeli da skinu staru kletvu sa Tolomejevih i Salimbenijevih, onda bi valjda poslednje što žele bilo da *lažiraju* Romeovu i Đulijetinu prvu bračnu noć. Jesu li stvarno mislili da mogu prevariti Devu Mariju?

Dženis napući usne. - U pravu si. To nema smisla.

- Koliko ja vidim - nastavila sam - jedini ko je tu prevaren, sem mene, bio je monah Lorenzo. Ili tačnije, on bi *bio* prevaren *da* su upotreбили tu tečnost iz bočice.

- Ali zašto bi, kog đavola, želeli da nasamare monaha Lorenca? - Dženis podiže ruke uvis. - On je samo zaostatak iz jednog minulog vremena. Osim ako... - pogledala me je, podignutih obrva - monah Lorenzo nema pristup nečemu čemu i oni nemaju. Nečemu važnom. Nečemu što žele. Kao što je...?

Naglo se uspravih. - Romeov i Julijin grob?

Zurile smo jedna u drugu. - Mislim - reče Dženis, polako klimajući glavom - da je upravo to veza. Kada smo pričali o tome one noći kod maestra Lipija, mislila sam da si luda. Ali možda si u pravu. Deo čitave one priče o razvrgavanju grehova tiče se i samog groba i same statue. Kako ti ovo zvuči... pošto se postaraju da su se Romeo i Đulijeta *napokon* spojili, Tolomeji i Salimbeniji moraju otići na grob i kleknuti pred statuom?

- Ali kletva glasi da kleknete pred Devom.

- Pa? - Dženis slegnu ramenima. - Statua je očito negde u blizini neke statue Deve Marije; jedina nevolja je u tome što *oni* ne znaju gde tačno. To zna samo monah Lorenzo. Zato im je i potreban.

Neko vreme sedeše smo u tišini, razmišljajući o malopredašnjim pretpostavkama.

- Znaš - naposletku sam rekla, milujući čenčo - mislim da on nije znao.

- Ko?

Pogledala sam je, osećajući kako mi toplota obliva obraze. - Znaš... on.

- Ma daj, Džuls! - zavapila je Dženis. - Prestani da braniš tog gada.

Videla si ga sa Umbertom, i... - probala je da ublaži ton, ali za nju je to bilo nešto novo, i nije joj baš najbolje išlo od ruke - jurio te je kolskim prilazom samo da bi ti rekao da mu daš knjigu. Naravno da je znao.

- Ali da si ti u pravu - kazala sam, osećajući besmisleni poriv da uzvratim i odbranim Alesandra - on bi ispratio plan i ne bi se - znaš.

- Upuštao u fizički odnos? - izveštačeno ponudi Dženis.

- Upravo - klimnula sam glavom. - Uz to, ne bi se toliko iznenadio kada mu je Umberto dao bočicu. Zapravo, već bi je *imao* kod sebe.

- Srce! - Dženis me pogleda preko okvira zamišljenih naočara - provalio ti je u hotelsku sobu, lagao te i ukrao maminu knjigu i dao je Umbertu. Tip je ološ. I nije me briga ako ima sve lopte i zviždaljke i ume da ih koristi, i dalje je - oprosti na izrazu - folirant. A što se tiče tvoje tako prijateljski nastrojene kraljice-mafijašice...

- Kad smo već kod laganja i provaljivanja u moju hotelsku sobu - rekla sam, uzvrativši joj netremičnim pogledom - zašto si mi rekla da mi je on okrenuo sobu naglavce kada si to od početka bila ti?

Dženis zinu u čudu. - *Šta?*

- Hoćeš li sada poricati? - upitala sam hladnokrvno. - Da si mi provalila u sobu i okrivila Alesandra?

- Ej! - uzviknula je. - Provalio je i on, u redu! Ja sam ti sestra! Imam pravo da znam šta se dešava... - Zaustavila se i delovala plaho. - Otkud si znala?

- On te je video. Pomislio je od tebe da sam ja, i da silazim sa sopstvenog balkona.

- Pomislio je...? - Dženis zinu u neverici. - *E sad* sam uvređena! Pa stvarno!

- Dženis! - prezrivo sam rekla, ljuta na nju što se vratila svojoj staroj drskosti, povukavši i mene za sobom. - Lagala si me. Zašto? Posle svega što se dogodilo potpuno bih razumela ako si mi provalila u sobu. Mislila si kako želim da te prevarim za tvoj deo bogatstva.

- Stvarno? - Dženis me pogleda sa sve većom nadom.

Slegnula sam ramenima. - Što za promenu ne probamo da budemo iskrene?

Brzi oporavci bili su specijalnost moje sestre. - Sjajno - iscerila se - bićemo iskrene. A sada, ako ti ne smeta... - zastala je da bi zaigrala obrvama - imam još koje pitanje o minuloj noći.

Pošto smo u seoskoj radnji kupile namirnice, ostatak popodneva provele smo čeprkajući po kući i trudeći da prepoznamo svoje stvari iz detinjstva. Ali otežavalo nam je to što je sve bilo prekriveno prašinom i plesni, što je svaki komad tekstila

imao rupe od neke životinje, i što je u svakoj mogućoj - i nemogućoj - pukotini bio mišji izmet. Na spratu, paučina je bila debela kao zavesa u tuš-kabini, a kada smo otvorile prozorske kapke da pustimo unutra malo svetlosti, više od polovine odmah je otpalo sa šarki.

- Opa! - reče Dženis kada je jedan kapak uz tresak pao na ulazni stepenik, pola metra od dukatija. - Izgleda da je vreme da se smuvam s nekim stolarom.

- Ili možda pre sa vodoinstalaterom? - predložila sam, skidajući paučinu s kose. - Ili električarem?

- Ti se smuvaj sa električarem - odvratila je. - Tebi treba da se prevežu neke žice.

Vrhunac je bio kada smo pronašle onaj klimavi sto za šah, sakriven u uglu iza kauča.

- Rekla sam ti, zar ne? - kazala je Dženis, nežno ga zaljuljavši, tek da proveriti. - Sve vreme je bio ovde.

Do sumraka smo toliko uznapredovale sa čišćenjem da smo odlučile da logor premestimo na sprat u nekadašnju kancelariju. Sedeći jedna naspram druge za starim pisaćim stolom, večerale smo na svetlosti sveća, hleb, sir i crno vino, trudeći se da osmislimo svoj sledeći potez. Nijedna od nas nije još želela da se vraća u Sijenu, ali u isto vreme obe smo znale da je trenutna situacija neodrživa. Da bismo kuću vratile u pristojno stanje za život, morale bismo da uložimo mnogo vremena i novca u birokratiju i majstore, a čak i kad bismo uspele, kako bismo živele? Bile bismo kao begunci, tonule sve dublje u dugove, i stalno se pitale kada će nas prošlost sustići.

- Kako ja to vidim - rekla je Dženis, sipajući još vina - ili ostajemo ovde, što ne možemo, ili se vraćamo u Ameriku, što bi bilo bedno, ili idemo u lov na blago da vidimo šta će se desiti.

- Mislim da zaboravljaš - kazala sam - da je knjiga sama po sebi beskorisna. Da bismo provalile šifru, treba nam mamina sveska.

- Upravo zato sam je - reče Dženis, posegnuvši u svoju tašnu - i donela. Tadaa! - Stavila je svesku na sto preda me. - Imate li još pitanja?

Glasno sam se nasmejala. - Znaš, mislim da te volim.

Dženis se trudila da se ne osmehne. - Ne preteruj s tom ljubavlju. Ne želimo da nešto istegneš.

Kada smo stavile knjige jednu kraj druge, nije nam trebalo dugo da razbijemo šifru, koja u stvari i nije bila prava šifra, već samo lukavo skriven spisak brojeva strana, stihova i reči. Dok je Dženis naglas čitala brojeve naškrabane na marginama sveske, ja sam prelistavala *Romea i Juliju* i čitala deliće poruke koju je majka želela da pronađemo. Glasila je ovako:

LJUBAVI

OVA DRAGOCENA KNJIGA

STEŽE ZLATNU PRIČU O
NAJDRAŽEM
KAMENU
DALEKO KO OBALA KOJU ZAPLJUSKUJE NAJDALJE MORE,
JA BIH ZAPLOVIO NA SREĆU RADI TAKVOG BLAGA
IDI SA
ROMEOVIM
AVETINJSKIM ISPOVEDNIKOM
ŽRTVOVANIM MALO I PRE ROKA
TRAGAJTE, ISPITAJTE SVE
S ORUĐEM
PODESNIM ZA OTVARANJE GROBNICE
TO MORA BITI KRIŠOM
JER OVDE POČIVA JULIJA
KAO JADNI SUŽANJ
VEČ VEKOVIMA
ISPOD
KRALJICE
MARIJE
GDE
OD ZVEZDICA
SAMOG NEBA LIK BLISTA
IDI TAMO
SVETOJ MARIJI
LESTVICE
U RED SESTARA SVETIH MONAHINJA
U KUČI KUGOM ZARAŽENOJ
ZAPEČATIŠE VRATA
DAMA
SVETA
GUSKA
POSEĆUJE BOLNE
SOBA
POSTELJA
TA SVETA IKONA JESTE
KAMENI ULAZ
U
STARU ZASVOĐENU GROBNICU
HAJDEMO ODAVDE
NAĐI MI NEKU ĆUSKIJU

NOSI TAJ KRST IGRAJTE, DEVOJKE!

Kada smo stigle do kraja te duge poruke, zbunjeno smo se pogledale, izgubivši načas onaj početni zanos.

- U redu, imam dva pitanja - rekla je Dženis. - Prvo: Zašto, kog đavola, nismo ovo uradile ranije? I drugo: Na čemu je mama bila? - Prostrelila me je očima i posegnula za čašom vina. - Naravno, jasno mi je da je sakrila šifru u *ovu dragocenu knjigu*, i da je ona nekako mapa pomoću koje se pronalazi Julijin grob i *najdraži kamen*, ali... gde bi trebalo da kopamo? I šta je s tom kugom i ćuskijom?

- Imam osećaj - kazala sam, listajući napred-nazad kako bih opet iščitala nekoliko odlomaka - da priča o Sijenskoj katedrali. *Kraljica Marija*... to može da znači samo Deva Marija. A onaj deo kako od zvezdica samog neba lik blista, meni zvuči kao unutrašnjost kupole katedrale. Ona je obojena u plavo i na sebi ima zvezdice. - Pogledala sam u nju, najednom uzbuđena. - Šta ako je grob tamo? Seti se, maestro Lipi nam je rekao kako je Salimbeni sahranio Romea i Đulijetu u *najsvetijoj grobnici*; šta bi moglo biti svetije od katedrale?

- Meni to ima smisla - složila se Dženis - ali šta je sa čitavom pričom o kugi i tim *redom sestara svetih monahinja*? To ne zvuči kao da ima ikakve veze sa katedralom.

- *Sveta Marija, lestvice*... - mrmljala sam, ponovo prelistavajući knjigu - *u kući kugom zaraženoj... zapečatiše vrata... dama sveta... guska... posećuje bolne...* i bla-bla-bla. - Zatvorila sam knjigu i naslonila se na stolicu, pokušavajući da se setim priče koju mi je Alesandro ispričao o komandanteu Mareskotiju i kugi. - U redu, znam da zvuči šašavo, ali... - oklevala sam i pogledala u Dženis, čije su oči bile širom otvorene i pune vere u moju sposobnost rešavanja zagonetki - za vreme kuge, koja je došla samo nekoliko godina pošto su Romeo i Julija umrli, na sve strane bilo je toliko leševa da nisu mogli sve da ih sahrane. Stoga su, u Santa Mariji dela Skali - mislim da *scala* znači lestvica - ogromnoj bolnici naspram katedrale, gde je *red sestara svetih monahinja* vodio računa o bolesnima za vreme *zarazne kuge*... pa, prosto su natrpali mrtve u zid i zapečatili ga.

Dženis se iskrevelji. - Bljak.

- Dakle - nastavila sam - čini mi se da tražimo *sobu s posteljom* u toj bolnici, Santa Mariji dela Skali...

- ... u kojoj je spavala *dama od svetog gusana* - ponudila je rešenje Dženis. - Ko god on bio.

- Ili - kazala sam - *dama svetica* Sijene, koja se rodila u kontradi *Guske*, sveta Katarina...

Dženis zviznu: - Napred, devojko!

- ... koja je, slučajem, imala sobu u Santa Mariji dela Skali, kada je radila do

kasno posećujući bolne. Sećaš se? To je bilo u priči koju nam je maestro Lipi pročitao. Kladam se u jedan safir i jedan smaragd da ćemo tu pronaći kameni ulaz u staru zasvođenu grobnicu.

- Ček' malo! - reče Dženis. - Sad sam se zbunila. Prvo je katedrala, zatim soba svete Katarine u bolnici, a sada je *stara zasvođena grobnica* ? Šta je na kraju?

Promislila sam časak o tome, trudeći se da se prisetim glasa onog senzacionalističkog, britanskog turističkog vodiča koga sam nekoliko dana ranije čula u Sijenskoj katedrali. - Po svemu sudeći - naposljetku sam kazala - ispod katedrale se u srednjem veku nalazila kriptu. Ali ona je nestala za vreme kuge, i odonda nikom nije pošlo za rukom da je pronađe. Razume se, arheolozima je ovde teško da išta učine, jer su sve zgrade zaštićene. Bilo kako bilo, neki ljudi misle da je to samo legenda...

- Ja ne mislim! - reče Dženis, oberučke prihvativši zamisao. - To mora da je to. Romeo i Đulijeta sahranjeni su u grobnici ispod katedrale. To ima smisla. Da si ti Salimbeni, zar ne bi baš tamo smestila hram? A pošto je čitavo mesto, pretpostavljam, posvećeno Devi Mariji... *Voila !*

- Voila šta?

Dženis ispruži ruke kao da će me blagosloviti. - Ako klekneš u kripti katedrale, *klekneš pred Devom*. Zar ne shvataš? To mora da je pravo mesto!

- Ali ako je to slučaj - rekla sam - moraćemo da se nakopamo dok ne stignemo do tamo. Ljudi su tu grobnicu svuda tražili.

- Ne - reče Dženis, ponovo gurnuvši knjigu k meni - ako je mama pronašla tajni ulaz iz te stare bolnice, Santa Marije dela Skale. Pročitaj opet, sigurno sam u pravu.

Još jednom sam pročitala poruku, i ovoga puta sve je odjednom imalo smisla. Da, nesumnjivo je posredi bila *stara zasvođena grobnica* pod katedralom, i da, *kameni ulaz* nalazio se u sobi svete Katarine u Santa Mariji dela Skali, tačno naspram crkve.

- Bokte! - uzviknu Dženis, preplavljena osećanjima. - Ako je tako lako, zašto onda mama nije sama otišla u pljačkanje grobova?

Upravo tada, jedan patrljak sveće se ugasio poslavši uvis dašak dima, i mada smo imale još sveća, kao da nas namah sa svih strana opkoliše senke sobe.

- Znala je da je u opasnosti - kazala sam, glasa neobično šupljeg u toj tmuni. - Zato je i učinila to što je učinila, i stavila šifru u knjigu, knjigu u kutiju, a kutiju u banku.

- Pa dobro - reče Dženis, trudeći se da pogodi živahan ton - sad kada smo rešile zagonetku, šta nas sprečava da...

- Provalimo u zaštićenu zgradu i ćuskijom razvalimo ćeliju svete Katarine? - Podigla sam ruke uvis. - Baš ništa!

- Ozbiljno. Mama bi želela da to uradimo. Zar ne?

- Nije tako jednostavno. - Lupkala sam prstima po knjizi, pokušavajući da se setim tačnih reči iz poruke. - Mama nam kaže da *idemo s Romeovim avetinjskim ispovednikom... žrtvovanim malo i pre roka*. Ko je to? To je monah Lorenzo. Očito ne onaj pravi, ali možda njegova nova... inkarnacija. I kladam se kako to znači da smo

bile u pravu: taj matorac zna nešto o mestu kripe i groba - nešto ključno, što čak ni mama nije mogla da prokljuvi.

- Dakle, šta predlažeš? - želela je da zna Dženis. - Da otmemo monaha Lorenca i ispitamo ga pod sijalicom od sto vati? Vidi, možda si pogrešila. Hajde da ponovimo, odvojeno, i da vidimo hoće li ishod biti isti... - Otvorila je fioke u pisaćem stolu, jednu po jednu, u potrazi za nečim. - Hajde! Ovde mora da ima još pokoja živa olovka!... Čekaj! Stani malo! - Zabila je čitavu glavu u najdonju fioku, mučeći se da izvuče nešto zaglavljeno u drvenariji. Kada ga je napokon otkočila, trijumfalno je sela, a kosa joj je pala preko lica. - Pogledaj ovo! Pismo!

Ali to nije bilo pismo. Bio je to neispisan koverat pun fotografija.

Kada smo pogledale mamine fotografije, Dženis je izjavila da nam treba najmanje još jedna boca vina kako bismo preživjele noć i pri tom sačuvale zdrav razum. Dok je ona otišla dole po njega, ja se ponovo okrenuh fotkama, poređavši ih na pisači sto jednu kraj druge dok su mi ruke i dalje drhtale od zaprepašćenja, i nadajući se da ću ih nekako naterati da ispričaju drugačiju priču.

Ali postojalo je samo jedno tumačenje maminih poduhvata u Italiji; kako god okrenuli, glavni likovi i zaključak ostajali su isti: Dajen Lojd otišla je u Italiju, počela da radi za profesora Tolomeja, upoznala mladog plejboja u žutom ferariju, zatrudnela, udala se za profesora, rodila bliznakinje, preživela kućni požar u kome je poginuo njen vremešni muž, i ponovo se spandala sa onim mladim plejbojem, koji je, na svakoj fotografiji, delovao tako srećno sa bliznakinjama - to jest *nama* - da smo se obe složile kako je on bez sumnje naš pravi otac.

Taj plejboj bio je Umberto. i Ovo je tako nestvarno! - promuklo je rekla Dženis, vrativši se sa bocom i vadičepom. - Sve ove godine. Pretvarao se da je batler i nikada nije rekao ni reč. To je krajnje uvrnuto.

- Premda - rekla sam, uzevši jednu fotografiju na kojoj smo nas dve s njim - on stvarno oduvek *jeste* bio naš tata. Čak i ako ga nismo tako zvale. Oduvek je bio... - ali nisam mogla da nastavim.

Tek tada sam podigla pogled i videla da i Dženis plače, iako je ona ljutito brisala suze, ne želeći da pruži Umbertu to zadovoljstvo. - Kakav ništak! - rekla je. - Primorati nas da živimo u njegovoj laži sve ove godine. A sad odjednom... - Progundala je nešto i začutala, kada se pampur slomio napola.

- Pa - kazala sam - to bar objašnjava otkud je znao za zlatnu statu. Očigledno je sve to čuo od mame. A ako su stvarno bili... znaš, *zajedno*, onda je sigurno znao i za kutiju s hartijama u banci. Što objašnjava zašto mi je napisao ono lažno pismo od tetke Rouz, u kojem mi je rekao da odem u Sijenu i obratim se prezidenteu Makoniju u palati Tolomej. Očito je to ime čuo od mame.

- Ali sve ovo vreme! - Dženis proli malo vina na sto dok nam je užurbano punila

čaje, i nekoliko kapi pade na fotografije. - Zašto to odavno nije uradio? Zašto sve to nije objasnio tetki Rouz dok je još bila živa...?

- Ma kako da ne! - Brzo sam obrisala vino sa fotki. - Naravno da nije mogao da joj kaže istinu. Ona bi smesta pozvala policiju.

- Pretvarajući se da sam Umberto, rekla sam dubokim glasom: - Uzgred, Rouzi, moje pravo ime je Lučano Salimbeni - da, čovek koji je ubio Dajen i koga traže italijanske vlasti. Da si ikada došla u Italiju da posetiš Dajen - bog da joj dušu prosti - upoznala bi me sto puta.

- Kakav život! - prekinula me je Dženis. - Pogledaj ovo... Uprla je prstom u fotografije ferarija i Umberta, parkiranog na vidikovcu što gleda na neku toskansku dolinu i smeši se u objektiv s pogledom ljubavnika - imao je sve. A onda... postao je *sluga* u tetka-Rouzinoj kući.

- Pazi - rekla sam - on jeste bio begunac. Ales... Neko mi je rekao da je on bio jedan od najtraženijih kriminalaca u Italiji. Sreća po njega što nije završio u zatvoru. Ili pod zemljom. Radeći za tetku Rouz, mogao je na kakvoj-takvoj slobodi da nas gleda kako odrastamo.

-I dalje ne verujem! - Dženis je zavrtela glavom. - Jeste, mama je trudna na fotografiji s venčanja, ali to se dešava mnogim ženama.

I to ne mora da znači da mladoženja nije otac.

- Džen! - Gurnula sam k njoj nekoliko fotki sa venčanja. - Profesor Tolomej bio je dovoljno star da joj bude deda. Stavi se na tren u mamin položaj. - Videvši da je odlučna da se ne složi sa mnom, uhvatila sam je za mišicu i privukla bliže. - Hajde, to je jedino objašnjenje. Pogledaj ga... - Uzela sam jednu od mnogih fotografija Umberta koji leži na ćebetu na travi dok Dženis i ja puzimo svud po njemu. - Voli nas. - Čim sam to izgovorila, osetila sam knedlu u grlu i morala da progutam kako bih savladala suze. - Sranje! - zacmizdrila sam. - Mislim da ne mogu podneti još mnogo ovoga.

Časak smo sedele u turobnoj tišini. Onda je Dženis spustila čašu i uzela jednu grupnu fotografiju snimljenu ispred kastela Salimbeni. - Znači li - naposletku je upitala - da nam je tvoja kraljica-mafijašica... baka? - Na fotki se videla Eva-Marija kako s mukom drži veliki šešir i dva psića na uzici, dok je mama delovala uposleno u širokim belim pantalonama i s podlogom za pisanje, profesor Tolomej se mrštio i govorio nešto fotografu, a mladi Umberto stajao sa strane, oslonjen na svoj ferari, prekrštenih ruku. - Šta god to značilo - nastavila je, pre no što sam stigla da odgovorim - nadam se da ga više nikada nećemo sresti.

Verovatno je trebalo to da predvidimo, ali nismo. Zaokupljene razvezivanjem čvora u koji nas je život upleo, zaboravile smo da obratimo pažnju na noćne šumove, čak i da zastanemo i na tren upotrebimo zdrav razum.

Sve dok nam se jedan glas nije obratio sa vrata kancelarije, nismo shvatale koliko je idiotski bilo potražiti utočište u maminoj kući.

- Kakvo lepo porodično okupljanje - rekao je Umberto, zakoračivši u sobu ispred

dvojice muškaraca koje dotad nisam videla.

- Izvinite što ste me čekale.

- Umberto! - uskliknula sam, skočivši sa stolice. - Šta, pobogu...

- Džuli! Ne! - Dženis me zgrabi za ruku i povuče natrag dole, lica izobličena od straha.

Tek tada sam spazila. Umbertu su ruke bile svezane na leđima, a jedan od onih ljudi držao mu je pištolj uperen u glavu.

- Moj prijatelj Koko želeo bi da zna - rekao je Umberto, ne gubeći hladnokrvnost uprkos cevi koja ga bode u vrat - hoćete li mu vi dame biti od koristi, ili nećete.

IX.II

Telo joj počiva u staroj grobnici Kapuletovih, a besmrtni deo njen s anđelima živi.

Kada sam prethodnog dana napuštala Sijenu sa Alesandrom, nisam zamišljala da ću se vratiti tako brzo, tako prljava i s lisicama na rukama. A svakako nisam predvidela da ću biti u društvu svoje sestre, svog oca i trojice gorila koji su delovali kao da ih je neko upravo izbavio od smrtne kazne, i to ne advokatskom veštinom, već dinamitom.

Bilo je jasno da je, iako ih je znao po imenu, Umberto talac tih ljudi isto kao i nas dve. Ubacili su ga u svoj kombi - kamiončić za isporuku cveća, najverovatnije ukraden - baš kao i Dženis i mene, i svi smo se tvrdo prizemljili na metalni pod. Budući da su nam ruke bile vezane, pad nam nije ublažilo ništa sem mešavine satrulih sadnica.

- Ej! - pobunila se Dženis. - Mi smo ti ćerke, zar ne? Kaži im da ne smeju ovako prema nama da se ophode. Ozbiljno. Džuls, reci mu nešto.

Ali ja nisam mogla da se setim ničega što bih rekla. Osećala sam se kao da mi se čitav svet okrenuo naopačke - ili je možda svet stajao kako treba, a ja se potpuno preokrenula. I dalje se mućeci da prihvatim Umbertov preobražaj iz heroja u zločinca, sada sam morala se pomirim i s tim da mi je on otac, čime sam maltene napravila krug i vratila se na početak: volim ga, ali zbilja ne bi trebalo.

Baš kada su probisveti zatvorili za nama vrata, krajičkom oka ugledala sam još jednu žrtvu koju su već bili pokupili negde usput. Taj čovek stajao je poduprt u uglu, zapašenih usta i s povezom preko očiju; da nije bilo njegove odeće, nikada ga ne bih prepoznala. Najzad, reči mi same navreše. - Monah Lorenzo! - uzviknula sam. - Bože moj! Oteli su *monaha Lorenca!*

Upravo tada, kombi je naglo poskočio, a mi narednih nekoliko minuta proveli klizajući se napred-nazad po izlebljenom podu, dok nas je šofer vozio kroz divljinu maminog kolskog prilaza.

Čim smo izbili na nešto ravniji put, Dženis je ispustila dubok, nesrećan uzdah. - U redu - rekla je glasno, u tamu - pobedio si. Drago kamenje je tvoje... ili, *njihovo*. Mi ga ionako ne želimo. I pomoći ćemo ti. Učinićemo sve. Sve što žele. Ti si naš tata, zar ne? Moramo da se držimo zajedno! Ne moraju da nas... ubiju. Je l' da?

Njeno pitanje naišlo je na ćutanje.

- Vidi - nastavila je Dženis, glasa drhtavog od straha - nadam se da znaju kako statuu nikada neće pronaći bez nas...

Umberto i dalje nije odgovarao. Nije ni morao. Iako smo lupežima već rekle sve o navodnom tajnom ulazu u Santa Mariji dela Skali, oni su očigledno smatrali kako će im i dalje možda biti potrebna naša pomoć da pronađu dragulje, jer nas u suprotnom zacelo ne bi povelili sa sobom.

- A monah Lorenzo? - upitala sam.

Konačno, Umberto je progovorio. - Šta s njim?

- Ma daj - reče Dženis, povrativši malo duha - zaista misliš da će jadničak biti od neke koristi?

- O, propevaće on.

Kada je Umberto video koliko nas je njegova ravnodušnost zapanjila, ispustio je nekakav zvuk koji je mogao biti smeh, ali verovatno nije bio. - Šta ste očekivale, kog đavola? - progundao je. - Da će naprosto... odustati? Imate sreće što smo prvo probali milom...

- *Milom...*? - povika Dženis, ali ja uspeh da je munem kolenom i ućutkam.

- Nažalost - nastavio je Umberto - naša mala Džuli nije odigrala svoju ulogu.

- Možda bi pomoglo da sam znala da *imam* ulogu! - istakla sam, grla toliko stegnutog da mi je jedva pošlo za rukom da to izustim. - Zašto mi nisi rekao? Zašto je moralo da bude ovako? Mogli smo odavno da odemo u lov na blago, zajedno. Moglo je dabude... zabavno.

- Aha, razumem! - Umberto se vrpeljio u mraku, pošto mu je očito bilo podjednako neudobno kao i nama. - Misliš da sam ja ovo želeo? Da se vratim ovamo, sve stavim na kocku, da se budaloram s matorim kaluđerima i da me biju ovi govornari, sve to da bih pronašao dva kamena koja su verovatno nestala pre više stotina godina? Mislim da ne razumeš... - Uzdahnuo je. - Naravno da ne razumeš. Zašto misliš da sam dozvolio tetki Rouz da vas odvede i odgaja u Americi? A? Kazaću ti zašto. Zato što bi vas *oni* upotreбили protiv mene... kako bi me naterali da opet radim za njih. Postojalo je samo jedno rešenje: morali smo da nestanemo.

- Govoriš li ti to o... mafiji? - upitala je Dženis.

Umberto se prezrivo nasmeja. - O mafiji! U poređenju s ovim ljudima mafija liči na Vojsku spasa. Pridobili su me kada mi je bio potreban novac, a jednom kada se upecaš, više nema izlaza. Ako se koprciš, udica samo prodire dublje.

Čula sam kako Dženis uzima vazduh za neku zajedljivu primedbu, ali nekako u mraku uspela sam da je ćušnem laktom i ponovo ućutkam. U jedno sam bila sigurna, da izazivanje Umberta i zapodevanje svađe nije način da se pripremimo za to što nas čeka.

- Da pogađam - kazala sam, najstaloženije što sam mogla - čim vam više ne budemo bili potrebni... gotovo je?

Umberto je oklevao. - Koko mi je dužan. Jednom sam mu poštedeo život. Nadam se da će mi vratiti uslugu.

- Znači - hladno je rekla Dženis - poštedete tebe. A mi?

Nastupila je duga tišina, ili je bar delovala dugo. Tek tada, pomešano s brundanjem motora i okolnom bukom, čula sam nekoga kako se moli. - I šta je - brzo sam dodala - sa monahom Lorencom?

- Samo se nadajmo - na kraju je kazao Umberto - da će Koko biti velikodušan.

- Na kapiram - rekla je Dženis. - Ko su uopšte ti tipovi, i zašto im dozvoljavaš da nam ovo rade?

- To - umorno je kazao Umberto - i nije baš priča za laku noć.

- Pa, ni ovo nije postelja - primetila je Dženis. - Što nam onda, dragi oče, lepo ne ispričaš šta je kod đavola pošlo naopako u zemlji bajki?

Kada je počeo da priča, Umberto nije mogao da stane. Kao da je sve te godine čekao da nam ispriča svoju priču, a ipak, sada kada je to najzad činio, očitno nije osećao bogzna kakvo olakšanje, jer što je duže govorio, bivao je sve ogorčeniji.

Rekao nam je da je njegov otac, koji je bio poznat kao grof Salimbeni, oduvek žalio što mu je njegova žena, Eva-Marija, rodila samo jedno dete, i kako je rešio da se postara da se dečak nikada ne razmazi i da uvek bude disciplinovan. Pošto su ga protivno njegovoj volji upisali na vojnu akademiju, Umberto je naposljetku pobjegao u Napulj kako bi pronašao posao i možda na univerzitetu studirao muziku, ali ubrzo mu je ponestalo novca. Stoga je počeo da obavlja poslove od kojih su ostali ljudi zazirali, i to mu je išlo od ruke. Iz nekog razloga, kršenje zakona kao da mu je bilo u krvi, i uskoro je imao deset po meri sašivenih odela, ferari i patricijski stan bez nameštaja. Bio je to raj.

Kada se napokon vratio da poseti svoje roditelje u kastelu Salimbeni, pravio se da je postao broker, i uspeo da dobije očev oproštaj što se ispisaao s vojne akademije. Nekoliko dana kasnije njegovi roditelji priredili su veliku zabavu, a među zvanicama su bili profesor Tolomej i njegova mlada, američka pomoćnica Dajen.

Ukravši je sa samog plesnog podijuma, Umberto je poveo Dajen u vožnju pod punim mesecom, a bio je početak dugog predivnog leta. Ubrzo su svaki vikend provodili zajedno, vozikajući se po Toskani, a kada ju je konačno pozvao da ga poseti u Napulju, ona je prihvatila. Tamo, uz bocu vina u najboljem restoranu u gradu, usudio se da joj kaže istinu o onome čime se bavi.

Dajen se užasnula. Nije htela da sluša njegova objašnjenja, niti njegova izvinjavanja, i odmah po povratku u Sijenu vratila mu je sve što joj je ikada dao - nakit, odeću, pisma - i rekla kako ne želi više nikada s njim da razgovara.

Nakon toga nije je video više od godinu dana, a kada ju je video, ostao je ukopan u mestu. Dajen se šetala Kampom u Sijeni, gurajući kolica sa bliznakinjama, i neko mu je rekao da je sada udata za profesora Tolomeja. Umberto je odmah znao da su bliznakinje njegova deca, a kada je prišao Dajen, ona je prebledela i kazala da on jeste njihov otac, ali da ona ne želi da njene ćerke vaspitava kriminalac.

Tada je Umberto učinio nešto grozno. Setio se kako mu je Dajen govorila o istraživanju profesora Tolomeja i statui sa očima od dragulja, i pošto je bio bolestan

od ljubomore, ispričao je tu priču nekim ljudima u Napulju. Priča je ubrzo dospela i do njegovog šefa, koji ga je pritisnuo da potraži profesora Tolomeja i dozna više, što je ovaj i uradio, sa još dvojicom ljudi. Sačekali su da Dajen i bliznakinje odu iz kuće, a onda pokucali na vrata. Profesor je bio krajnje uljudan i pozvao ih da uđu, ali je postao neprijateljski raspoložen čim je saznao zašto su došli.

Videvši da profesor nije voljan da priča, dvojica Umbertovih ortaka počeli su da pritiskaju starog, i on je na kraju imao srčani udar i umro. Umberta je, razume se, sve to prestravilo, te je pokušao da oživi profesora, ali uzalud. Rekao je ostalima da će se sastati s njima u Napulju, i čim su oni otišli, zapalio je kuću, nadajući se da će profesorovo celokupno istraživanje izgoreti zajedno s telom i tako će se završiti priča o zlatnoj statui.

Posle te tragedije Umberto je odlučio da raskrsti sa svojom zločinačkom prošlošću i da se vrati u Toskanu, gde će živeti od novca koji je zaradio. Nekoliko meseci posle požara potražio je Dajen i rekao joj da je sada pošten čovek. Isprva, nije mu verovala, i optužila ga je da je imao veze sa sumnjivim požarom u kom je njen muž poginuo. Ali Umberto je bio rešen da je pridobije, i ona je naposljetku popustila, mada nikada nije u potpunosti poverovala u njegovu nevinost.

Živeli su zajedno dve godine, bezmalo kao porodica, i Umberto je čak odveo Dajen u posetu kastelu Salimbeni. Naravno, roditeljima nikada nije rekao istinu o bliznakinjama, a otac mu je besneo što se on ne ženi i ne pravi vlastitu decu. Jer ko će naslediti kastel Salimbeni ako Umberto ne bude imao dece?

Bilo bi to srećno doba da Dajen nije sve više opsedalo nešto što je zvala „kletva na obe naše kuće“. Pomenula mu ju je kada su se upoznali, ali on je tada nije shvatao ozbiljno. Sada je napokon morao da se pomiri sa činjenicom kako je ta divna žena - majka njegove dece - po prirodi veoma razdražljiva i kompulzivna osoba, i da pritisak majčinstva to samo pogoršava. Umesto knjiga za decu, ćerkicama je čitala Šekspirovog *Romea i Juliju*, iznova i iznova, dok Umberto ne bi ušao i nežno joj uzeo knjigu. Ali gde god je sakrio, ona bi je pronašla.

A kada su bliznakinje spavale, provodila je sate u osami, trudeći se da obnovi istraživanje profesora Tolomeja o porodičnom blagu i mestu Romeovog i Đulijetinog groba. Nju nije zanimalo drago kamenje; želela je samo da spase svoje ćerke. Bila je uverena da će, budući da imaju majku Tolomejevu i oca Salimbenija, devojčice biti dvostruko ranjivije pred kletvom monaha Lorenca.

Umberto nije ni slutio koliko je Dajen blizu pronalaska lokacije groba kada su mu se, jednog dana, na pragu pojavili stari drugari iz Napulja i počeli da ga zapitkuju. Znajući da su ti ljudi čisto zlo, Umberto je rekao Dajen da odvede bliznakinje pozadi i da se sakrije, dok se on potruđi da im objasni kako ni on ni ona ništa ne znaju.

Ali kada je Dajen čula kako ga tuku, vratila se s pištoljem i rekla im da ostave njenu porodicu na miru. Videvši da je ne slušaju, pokušala je da ih upuca, ali nije bila navikla da rukuje pištoljem pa je promašila. Umesto toga, oni su upucali nju. Nakon

toga, rekli su Umberto da je to samo početak; ako im ne bude predao četiri draga kamena, sledeći put će doći po njegove ćerke.

U tom trenutku priče, iz Dženis i mene istovremeno je provalilo: - Znači, nisi ti ubio mamu?

- Naravno da nisam! - prezrivo je rekao Umberto. - Kako to uopšte možete da pomislite?

- Možda zato - kazala je Dženis, stegnuta grla - što si nas dosad lagao o svemu ostalom.

Umberto duboko uzdahnu i ponovo se pomeri, ne uspevajući da se udobno smesti. Razočaran i umoran, nastavio je priču i rekao nam da je, pošto su ti ljudi ubili Dajen i otišli iz kuće, hteo da presvisne od tuge i da nije znao šta da radi. Poslednje što je želeo bilo je da pozove policiju, ili sveštenika, i da se izloži opasnosti da mu neke birokrate oduzmu ćerke. Stoga je odvezao Dajenino telo na jedno pusto mesto, gde je gurnuo kola sa litice kako bi ličilo da je poginula u saobraćajnom udesu. Čak je u kola stavio i neke stvari od devojčica kako bi ljudi pomislili da su i one poginule. Njih je zatim odveo i ostavio kod njihovih kumova, Pepa i Pije Tolomej, ali se odvezao pre no što su Tolomeji išta stigli da ga pitaju.

- Čekaj! - kazala je Dženis. - A rana od metka? Ne bi li policija primetila da je mama bila mrtva pre udesa?

Umberto je oklevao, zatim nevoljno rekao: - Spalio sam auto. Mislio sam da neće previše kopati. Zašto bi? Svejedno su dobijali platu. Ali neki pametnjaković je počeo da zapitkuje, i pre no što sam se osvestio, sve su podmetnuli meni - za profesora, požar, vašu majku... čak i za vas dve, zaboga.

Iste te noći, nastavio je Umberto pripovest, pozvao je tetku Rouz u Ameriku i kazao joj da je policajac iz Sijene. Rekao joj je da joj je sestričina umrla i da su devojčice ostale s porodicom, ali joj kazao i da nisu bezbedne u Italiji, i da je bolje da odmah dođe po njih. Posle tog telefonskog poziva odvezao se u Napulj i posetio čoveka koji je ubio Dajen, i većinu ostalih koji su znali za blago. Nije se čak ni potrudio da sakrije svoj identitet. Želeo je da to bude upozorenje. Poštedito je samo Koka. Nije mogao da ubije devetnaestogodišnjeg dečaka.

Nakon toga nestao je na mnogo meseci, dok ga je policija svuda tražila. Na kraju, otišao je u Ameriku da pronađe ćerke i da se uveri da su dobro. Nije imao nikakvih određenih planova; kada je saznao gde žive, motao se u blizini čekajući da se nešto dogodi. Nekoliko dana kasnije video je jednu ženu kako šeta po vrtu i potkresuje ruže. Pretpostavivši da je to tetka Rouz, prišao joj je i upitao treba li joj neko da joj pomogne oko radova u dvorištu. Tako je počelo. Šest meseci kasnije Umberto se uselio za stalno, pristavši da radi za puki smeštaj i hranu.

- Ne mogu da verujem! - prasnula sam. -I nikada se nije zapitala kako si se ti to... slučajno zatekao u blizini?

- Bila je usamljena - promrmljao je Umberto, očito se ne ponoseći sobom. -

Premlada da bi bila udovica, ali prestara da bude majka.

Poverovala bi u sve.

- A Eva-Marija? Je li ona znala gde si?

- S njom sam održavao vezu, ali joj nikada preko telefona nisam kazao gde sam. I nikada joj nisam rekao za vas dve.

Umberto je objasnio da je strahovao kako će Eva-Marija - bude li saznala da ima dve unuke - uporno zahtevati da se svi presele nazad u Italiju. Odlično je znao da *on* nikada ne sme da se vrati; ljudi bi ga prepoznali, i policija bi mu bez sumnje odmah bila za petama, bez obzira na njegovo lažno ime i pasoš. A čak i ako ona ne bi navaljivala, dovoljno je poznavao svoju majku da bi se plašio da će ona, nekako, iznaći načina da vidi devojčice, time ugrozivši njihovu bezbednost. Kada u tome ne bi uspela, Eva-Marija bi sigurno ostatak života provela čeznući za unukama koje nikada nije upoznala, i na kraju bi umrla slomljenog srca i bez sumnje krivila Umberta. Stoga joj, iz svih tih izvanrednih razloga, nikada nije rekao.

S vremenom, međutim, Umberto je poverovao kako je njegova zločinačka prošlost u Napulju zauvek sahranjena. Ali to se iznenada prekinulo kada je, jednog dana, primetio kako se tetka-Rouzinim kolskim prilazom penje jedna limuzina i zaustavlja pred ulaznim vratima. Iz kola su izašla četvorica ljudi, a kada ih je video, smesta je prepoznao Koka. Nikada nije otkrio kako su ga pronašli posle svih tih godina, ali podozrevao je da su potkupili ljude iz obaveštajnih krugova da uđu u trag Eva-Marijinim telefonskim pozivima.

Ti ljudi rekli su Umbertu da im je i dalje dužan i da im mora nadoknađiti, jer će u suprotnom pronaći njegove ćerke i učiniti im neizrecive grozote. Umberto im je rekao da nema novca, ali oni su mu se samo nasmejali i podsetili ga na statuu sa četiri draga kamena koju im je odavno obećao. Kada je probao da im objasni kako je to nemoguće i da se ne može vratiti u Italiju, samo su slegnuli ramenima i kazali da je to šteta, jer u tom slučaju moraju da potraže njegove ćerke. Stoga je, naposletku, Umberto pristao da pokuša da pronađe dragulje, a oni su mu za to dali tri sedmice.

Pre no što su otišli, želeli su da se uvere da zna koliko su ozbiljni, te su ga odveli u predvorje i počeli da ga biju. Dok su to radili, preturili su venecijansku vazu koja je stajala na stolu ispod lusteru, i ona je pala na pod i razbila se u paramparčad. Buka je probudila tetku Rouz iz dremke, ona je izašla iz svoje sobe i - kada je videla šta se dešava - zavrištala s vrha stepenica. Jedan od njih izvukao je pištolj i hteo da je upuca, ali Umberto je uspeo da odgurne cev. Nažalost, tetka Rouz je bila toliko prestrašena da je izgubila ravnotežu i pala niz pola stepeništa. Kada su ljudi otišli a Umberto napokon mogao da stigne do nje, bila je već mrtva.

- Jadna tetka Rouz! - rekla sam. - Kazao si mi da je umrla mirno, u snu.

- Pa, lagao sam - reče Umberto muklo. - Istina je da je umrla zbog mene. Bi li ti se više svidelo da sam to rekao?

- Više bi mi se svidelo - tiho sam kazala - da si nam rekao istinu. Da si nam ovo

ispričao pre mnogo godina... - zastala sam da duboko udahnem, grla i dalje stegnutog od emocija - možda smo sve ovo mogli da izbegnemo.

- Možda. Ali sada je prekasno. Nisam želeo da znate - želeo sam da budete srećne... da živite kao normalni ljudi.

Umberto nam je zatim rekao da je u noći kada je tetka Rouz umrla, pozvao Eva-Mariju u Italiju i sve joj ispričao. Čak joj je rekao i da ima dve unuke. Takođe ju je pitao može li mu ikako pomoći da isplati zlikovce. Ali ona mu je rekla kako ne može za tri nedelje da nabavi toliko gotovine. Isprva, želela je da uključi policiju i svoje kumče Alesandra, ali Umberto je znao da od toga nema vajde. Iz tog škripca mogao je da izađe samo na jedan način: da poslušava govornare i pronađe prokleta kamenje.

Na kraju, Eva-Marija je pristala da mu pomogne, i obećala kako će pokušati da pokrene Lorencovo bratstvo u Viterbu da joj pomogne. Jedini njen uslov bio je da, kada sve bude gotovo, konačno upozna svoje unuke i da one nikada ne saznaju za zločine svog oca. Umberto je pristao. Nije želeo da njegove ćerke saznaju za njegovu zločinačku prošlost, i upravo im zato nikada nije rekao ko je on zaista. Bio je siguran da će, ukoliko budu saznale da im je on otac, ubrzo otkriti i sve ostalo.

- Ali to je besmisleno! - pobunila sam se. - Da si nam rekao istinu, razumele bismo.

- Biste li? - smrknuto je kazao Umberto. - Nisam baš siguran.

- Pa - oštro reče Dženis - sad nikada nećemo saznati, zar ne? Zanemarivši njenu primedbu, Umberto nam je rekao da je, odmah sutradan, Eva-Marija otišla u Viterbo da popriča s monahom Lorencom, i iz tog razgovora saznala šta je potrebno da bi joj kaluđeri pomogli da pronađe Romeov i Đulijetin grob. Monah Lorenzo joj je rekao da u svojoj kući mora održati obred kojim bi se „razvrgnuli gresi“ Salimbenijevih i Tolomejevih, i kazao joj da će, kada to bude obavila, odvesti nju i ostale pokajnike do groba, da kleknu pred milostivom Devom.

Jedina nevolja bila je u tome što monah Lorenzo nije bio baš sasvim siguran kako da to mesto pronađe. Znao je da negde u Sijeni postoji tajni ulaz i kuda da ide odatle, ali nije znao gde se tačno taj ulaz nalazi. Ispričao je Eva-Mariji da ga je jednom prilikom posetila mlada žena po imenu Dajen Tolomej i rekla mu da je shvatila gde je ulaz, ali nije htela da mu kaže, jer je strahovala da bi statuu mogli pronaći pogrešni ljudi i upropastiti je.

Rekla mu je i da je pronašla čenčo iz 1340. i da će izvesti s njim jedan ogled. Želela je da njena ćerkica Đulijeta legne na njega zajedno sa dečakom po imenu Romeo, misleći da će to nekako pomoći da se razvrgnu gresi iz prošlosti. Monah Lorenzo nije bio baš siguran da bi to zaista urodilo plodom, ali bio je voljan da pokuša. Dogovorili su se da se Dajen vrati koju sedmicu kasnije, kako bi mogli zajedno da pođu u potragu za grobom. No nažalost, ona se nikada nije pojavila.

Kada je Eva-Marija sve to ispričala Umbertou, on se ponadao da bi njihov plan zbilja mogao uspeti. Jer znao je da je Dajen čuvala kutiju sa važnim dokumentima u

banci u palati Tolomej, i bio je uveren da će se među tim hartijama naći i tragovi za pronalaženje tajnog ulaza u grobnicu.

- Veruj mi - rekao je Umberto, možda osećajući moje loše vibracije - poslednje što sam želeo bilo je da te upletem u sve ovo. Ali kako su mi bile ostale samo dve nedelje...

-I zato si mi smestio - zaključila sam, osećajući prema njemu jednu potpuno novu vrstu besa - i pustio me da mislim kako je sve ovo tetka-Rouzino maslo.

- A ja? - uzviknula je Dženis. - Mene je pustio da mislim kako sam nasledila bogatstvo.

- Bedak! - uzvratio je Umberto. - Budi srećna što si još živa!

- Pretpostavljam da se ja nisam uklapala u tvoju malu šemu - nastavila je Dženis, najmrzovoljnije što je umela. - Džuls je oduvek bila pametnica u porodici.

- O, hoćeš li prestati! - prasnula sam. - *Ja* sam Đulijeta, i *ja* sam bila u opasnosti...

- Dosta! - dreknu Umberto. - Verujte mi, ništa mi ne bi bilo draže no da ni jednu ni drugu nisam u ovo uplitao. Ali nije moglo drugačije. Stoga sam rekao jednom starom pajtašu da motri na Džuli kako bih se uverio da je bezbedna...

- Misliš na Bruna? - zinula sam u čudu. - Mislila sam da on hoće da me ubije!

- Bio je tu da bi te štitió - opovrgao me je Umberto. - Nažalost, pomislio je da bi sa strane mogao na brzaka da zaradi neku kintu. - Uzdahnuo je. - Bruno je bio greška.

- Pa si ga... ućutkao? - želela sam da znam.

- Nije bilo potrebe. Bruno je znao mnogo štošta o suviše ljudi.

Takvi kao on ne opstaju dugo u ćuzi. - Nimalo ne uživajući u toj temi, Umberto je zaključio da je, uglavnom, sve išlo po planu kada se EvaMarija uverila da sam joj ja zaista unuka a ne samo neka glumica koju je on unajmio za taj posao, da je namami da mu pomogne. Bila je toliko sumnjičava da je čak naložila Alesandru da mi provali u hotelsku sobu i uzme uzorak DNK. Ali čim je dobila dokaz koji joj je bio potreban, prionula je na pripremanje zabave.

Setivši se svega što joj je monah Lorenzo rekao, Eva-Marija je zamolila Alesandra da donese Romeov bodež i Đulijetin prsten u kastel Salimbeni, ali nije mu rekla zašto. Zнала je da bi on, ako bi dobio i najmanji nagoveštaj o tome šta se dešava, doveo karabiniјere i sve upropastio. Uistinu, Eva-Mariji ništa ne bi bilo draže no da svoje kumće uopšte ne upliće u svoje planove, ali budući da je on, zapravo, Romeo Mareskoti, bio joj je potreban da - nesvesno - odigra svoju ulogu pred monahom Lorencom.

Iz sadašnjeg ugla, priznao je Umberto, bilo bi bolje da me je EvaMarija uputila u svoje planove, ili bar u neki njihov deo. Ali to je samo zato što je sve pošlo naopako. Da sam ja uradila sve što je trebalo - popila njeno vino, otišla u postelju i zaspala - sve bi prošlo krajnje glatko.

- Ćekaj! - rekla sam. - Hoćeš da kažeš da me je ona drogirala? Umberto je oklevao. - Samo malo. Radi tvoje bezbednosti.

- Ne mogu da verujem! Pa ona mi je baba!

- Ako ti je ikakva uteha, nije joj zbog toga bilo drago. Ali rekao sam joj da samo tako možemo izbeći da te upletemo. Tebe i Alesandra. Nažalost, čini se da ga ni on nije popio.

- Ali stani malo! - pobunila sam se. - On je ukrao maminu knjigu iz moje hotelske sobe i dao ti je noćas! Videla sam to rođenim očima!

- Grešiš! - Umberto je očigledno bio ljut što mu protivrečim, i možda malko zapanjen što sam prisustvovala njegovom tajnom sastanku sa Alesandrom. - On je bio samo kurir. Neko mu je juče ujutro u Sijeni dao knjigu i zamolio ga da je prosledi Eva-Mariji. On očito nije znao da je ukradena, jer bi u suprotnom...

- Čekaj! - reče Dženis. - Ovo je glupo. Ko god da je bio lopov, zašto kog đavola nije ukrao celu kutiju? Zašto samo meki povež?

Umberto je trenutak ćutao. Zatim je tiho kazao: - Zato što mi je vaša majka rekla da se u knjizi nalazi šifra. Rekla mi je da ukoliko se njoj nešto dogodi... - nije mogao da nastavi.

Svi smo neko vreme ćutali, dok Dženis nije uzdahnula i kazala: - Pa, mislim da duguješ Džuls izvinjenje...

- Džen! - prekinula sam je. - Nećemo se u to upuštati.

- Ali vidi šta ti se desilo... - bila je uporna.

- Za to sam sama kriva! - odvrtila sam. - Ja sam... - ali nisam znala šta bih dalje rekla.

Umberto zagunđa. - Ne mogu da verujem kakve ste vas dve! Zar vas baš ničemu nisam naučio? Poznaješ ga samo nedelju dana... ali to te nije odvratilo! I baš ste bili slatki!

- Uhodio si nas? - Preplavio me je talas neprijatnosti. - To je tako...

- Bio mi je potreban čenčo! - istakao je Umberto. - Sve bi bilo lako da nije bilo vas dvoje...

- Kad smo već kod toga - upade mu Dženis u reč - koliko je Alesandro znao o svemu ovome?

Umberto frknu. - Očigledno je znao dovoljno! Znao je da je Džuli Eva-Marijina unuka, ali i da Eva-Marija želi to lično da joj kaže. To je sve. Kao što rekoh, nismo smeli da upličemo policiju. I zato mu Eva-Marija nije pomenula obred s prstenom i bodežom do samog njegovog početka, i verujte mi, nije mu bilo milo što se to od njega krilo. Ali svejedno je pristao da učestvuje, jer mu je ona rekla koliko je za nju, i za tebe, važno da se održi ceremonija koja će, navodno, skinuti kletvu sa porodice. - Umberto je zastao, potom rekao, blaže: - Šteta što je ovako moralo da se svrši.

- Ko kaže da je ovo kraj? - prasnula je Dženis.

Umberto to nije izgovorio, ali sigurna sam da smo obe znale šta misli: *bogami, kraj je.*

Dok smo ležali tamo u ogorčenoj tišini, osetila sam kako me tama opkoljava sa

svih strana, uvlačeći mi se u telo kroz nebrojene ranice i do vrška me ispunjavajući očajem. Strah kakav sam znala ranije, kada me je jurio Bruno Karera, ili kada smo Dženis i ja bile zatočene u Botiniju, nije bio ništa u poređenju s tim kako sam se osećala sada, dok su me razdirali kajanje i saznanje da je prekasno da išta ispravim.

- Čisto iz radoznalosti - promrmljala je Dženis, čije su misli očito lutale drugim putevima od mojih, premda verovatno podjednako pustim - jesi li je ikada stvarno voleo? Mamu, mislim?

Umberto uzdahnu. - Obožavala je da me mrzi. To joj je bilo najveće uzbuđenje. Govorila je da nam je u genima da se svađamo, i da ona drugačije ne bi htela. Zvala me je... - zastao je da bi primirio glas - Nino.

Kada je kombi napokon stao, bila sam već maltene zaboravila kuda idemo i zašto. Ali čim su se vrata otvorila i otkrila prilike Koka i njegovih pajtaša naspram mesečinom obasjane Sijenske katedrale u pozadini, sve mi se vratilo kao udarac u stomak.

Dograbili su nas za gležnjeve i izvukli iz kombija kao da smo običan prtljag, a onda ušli po monaha Lorenca. Sve se odigralo tako brzo da nisam ni stigla da osetim bol od toga što su lupali mnome po izlebljenom podu, i Dženis i ja se obe zateturasmo kada su nas spustili, nespreme da stojimo uspravno pošto smo tako dugo ležale u mraku.

- Gle! - procedila je kroz zube Dženis, s trunkom nade u glasu. - Muzičari!

Bila je u pravu. Nedaleko od kombija bila su parkirana tri automobila, i pet-šest muškaraca u smokinzima stajali su kraj njih s koferima za violine i violončela, pušeci i zbijajući šale. Videvši to, osetila sam malko olakšanja, ali čim je Koko zakoračio k njima, s rukom podignutom u znak pozdrava, shvatila sam da ti ljudi nisu došli da sviraju; bili su deo njegove bande iz Napulja.

Kada su приметili Dženis i mene, brzo su izrazili svoje mišljenje. Nimalo se ne opterećujući silnom bukom koju prave, počeli su da dobacuju i zvižde, trudeći se da nas nagnaju da ih pogledamo. Umberto nije ni pokušavao da prekine zabavu; nije bilo spora da je on - isto kao i mi - naprosto srećan što je još živ. Tek kada su ti ljudi videli da iz kombija iza nas izlazi monah Lorenzo, njihovo veselje pretvorilo se u nešto nalik neprijatnosti, i oni se svi sagnuše da uzmu svoje kofere sa instrumentima kao što školarci brže-bolje uzimaju torbe pred učiteljev dolazak.

Svima ostalima koji su se te noći zatekli na pjaci - a bilo ih je poprilično, mahom turista i pubertetlija - sigurno smo ličili na prosečnu družinu meštana koja se vraća sa neke proslave u vezi sa Paliom. Kokovi ljudi nisu prestajali da ćaskaju i da se smeju, a u središtu grupe poslušno smo hodale Dženis i ja, obe ogrnute velikom zastavom kontrade koja je lepo sakrivala užd i skakavce pritisnute nam uz rebra.

Dok smo prilazili glavnom ulazu Santa Marije dela Skale, najednom sam spazila

maestra Lipija, koji je išao svojim putem noseći štafelaj, bez sumnje zaokupljen nekim nezemaljskim pitanjima. Ne usuđujući se da pustim glasa i skrenem mu pažnju, zurila sam u njega s onoliko žestine koliko sam mogla da sakupim, nadajući se da ću dopreti do njega nekim duhovnim putem. Ali kada je umetnik najzad pogledao u našem pravcu, samo je preleteo očima preko nas, ničim ne pokazujući da nas je prepoznao, i ja splasnuh od razočaranja.

Upravo tada zvona katedrale oglasila su ponoć. Dotad je noć bila vrela, sparna i bez daška vetra, a negde u daljini spremala se oluja. Kada smo došli do groznih vrata stare bolnice, preko pjace prohujaše prvi naleti vihora, prevrćući svaki komad smeća na svom putu, kao nevidljivi demoni u potrazi za nečim, ili nekim.

Ne gubeći vreme, Koko je izvadio mobilni telefon i obavio jedan poziv; nekoliko sekundi kasnije ugasila su se dva svetalceta s jedne i druge strane vrata, i bilo je to kao da je čitav kompleks zgrada glasno izdahnuo. Bez daljeg oklevanja, izvadio je iz džepa veliki ključ od livenog gvožđa, gurnuo ga u ključaonicu ispod masivne kvake i otključao bravu uz glasan zveket.

Tek tada, kada smo se spremali da uđemo u zgradu, uvidela sam da je Santa Marija dela Skala jedno od poslednjih mesta u Sijeni koje bih istraživala usred noći, s nožem na rebrima ili bez njega. Iako je zgrada - sudeći po Umbertu - pre mnogo godina bila pretvorena u muzej, svejedno je imala istorijat bolesti i smrti. Čak i za nekoga ko ne želi da veruje u duhove, bilo je tu mnogo čega drugog zabrinjavajućeg, počev od trenutno neaktivnih klica kuge. Ali nije bilo važno kako sam se osećala, odavno sam bila izgubila vlast nad sopstvenom sudbinom.

Kada je Koko otvorio vrata, delom sam očekivala nalet neuhvatljivih senki i miris truljenja, ali s druge strane nije bilo ničega sem hladnjikave tmine. Čak i tako, i Dženis i ja oklevale smo na pragu, i tek kada su nas ostali povukli nerado smo se zateturale napred, u nepoznato.

Kada smo se svi našli unutra a vrata bila čvrsto zatvorena za nama, upalio se roj sitnih svetala a probisveti staviše svetiljke za glavu i uz škljocaj otvoriše kofere za instrumente. Ugneždene u sunderastoj gumi ležale su baterijske lampe, oružje i električne bušilice, i čim je sve bilo sklopljeno, koferi su šutnuti u stranu.

- *Andiamo!*⁵⁴ - rekao je Koko, mahnuvši nam automatom da svi prekoračimo do bedara visoku sigurnosnu kapiju. S rukama i dalje vezanim na leđima, Dženis i ja mučile smo se da je pređemo, i muškarcu nas na kraju uhvatiše za mišice i povukoše na drugu stranu, ne obazirući se na naše bolne povike kada smo izgrebale cevanice na metalne rešetke.

Po prvi put, Umberto se drznuo da progovori protiv njihove surovosti, rekavši Koku nešto što je samo moglo da znači: *hajde, lakše malo sa devojkama*, ali za svoj trud dobio je samo lakat u grudi zbog čega se presamitio i zakašljao. A kada sam ja zastala da vidim je li on dobro, dvojica Kokovih pomoćnika zgrabiše me za ramena i nestrpljivo gurnuše napred, ne odajući svojim kamenim licima nikakva osećanja.

Jedini prema kome su se odnosili s iole poštovanja bio je monah Lorenzo, kome su dozvolili da prekorači kapiju s onoliko dostojanstva koliko mu je ostalo.

- Zašto i dalje ima povez preko očiju? - šapatom sam upitala Dženis čim su me lupeži pustili.

- Zato što će ga ostaviti u životu - sumorno je odgovorila.

- Pst! - ućutkao nas je Umberto, namrštivši nam se. - Što manje pažnje na sebe skrećete, to bolje.

Imajući sve u vidu, to je bilo gotovo neizvodljivo. Ni Dženis ni ja nismo se istuširale već jedan ceo dan, a kamoli oprale ruke, a ja sam i dalje bila u onoj dugoj, crvenoj haljini sa Eva-Marijine zabave, iako je ona, dotad, već bila žalostan prizor. Ranije tog dana, Dženis mi je predložila da obučem neku odeću iz maminog ormara i oslobodim se izgleda trboseka u korsetu. Kada sam to i učinila, međutim, ni jedna ni druga nismo mogle da podnesemo miris naftalina. I tako sam se sada trudila da se uklopim, bosonoga i štrokava, ali i dalje odevena za bal.

Neko vreme hodali smo bez reči, idući za skakutavim svetiljkama koje su se odbijale po crnim hodnicima i niz nekoliko različitih stepenica, s Kokom na čelu i jednim njegovim pratiocem - visokim, žutičavim tipom koji me je svojim ispijenim licem i pogrbljenim ramenima podsećao na crnog lešinara. S vremena na vreme njih dvojica bi stali da se orijentišu pomoću krupnog komada hartije, za koji sam pretpostavila da je mapa zgrade. A kad god bi to uradili, neko bi me žestoko povukao za kosu ili ruku kako bi se postarao da stanem i ja.

Sve vreme su petorica bila ispred nas i petorica iza nas, i ako bih pokušala da razmenim letimičan pogled sa Dženis ili Umbertom, tip iza mene gurao bi mi cev pištolja između lopatica dok ne bih zacvilela od bola. Odmah do mene, Dženis je prolazila istovetno kao ja, i iako nisam mogla da pogledam u nju, znala sam da je podjednako uplašena i besna, i isto tako bespomoćna da se brani.

Uprkos njihovim smokinzima i nauljenoj kosi, od muškaraca je dopirao rezak, bezmalo užegao miris, koji je ukazivao na to da su i oni pod pritiskom. Ili se to možda osećao miris zgrade; što smo zalazili dublje u podzemlje, bio je sve gori. Naoko, čitavo mesto delovalo je veoma čisto, gotovo sterilno, ali kako smo silazili u mrežu uzanih hodnika ispod podruma, nisam mogla da se otarasim osećaja - tik sa druge strane tih suvih, dobro zapečaćenih zidova - nešto pokvareno polako projeda sebi put kroz malter.

Kada smo se najzad zaustavili, odavno sam bila izgubila pojam o tome gde smo. Činilo mi se da smo najmanje petnaest metara pod zemljom, ali nisam više bila sigurna da se nalazimo baš ispod Santa Marije dela Skale. Drhteći od hladnoće, podigla sam svoja smrznuta stopala jedno po jedno, da ih nakratko pritisnem uz listove kako bi mi proradila cirkulacija.

- Džuls! - najednom reče Dženis, prekinuvši moju gimnastiku. - Hajde!

Delom sam očekivala da će nas neko obe udariti po glavi kako bi nas ućutkao, ali

umesto toga oni nas gurnuše napred dok se nismo našle licem u lice s Kokom i crnim lešinarom.

- *E ora, ragazze?* - kazao je Koko, zaslepivši nas obe svojom svetiljkom na glavi.

- Šta je rekao? - procedila je Dženis, okrenuvši glavu da bi izbegla snop.

- Nešto *devojka* - odgovorila sam ispod glasa, nimalo srećna što sam prepoznala reč.

- Pitao je: *šta sad, dame?* - umešao se Umberto. - Ovo je soba svete Katarine; kuda odavde?

Tek tada primetismo da crni lešinar upire baterijsku lampu kroz vrata sa unakrsnom rešetkom u zidu, osvetljavajući malu, samostansku ćeliju sa uzanim krevetom i oltarom. Na postelji je nauznak ležala statua jedne žene - po svoj prilici svete Katarine - a zid iza postelje bio je obojen u plavo i načičkan zlatnim zvezdama.

- Ovaj - reče Dženis, očigledno zapanjena koliko i ja saznanjem da smo zaista tu, kraj odaje pomenute u maminoj zagonetki - *nađi mi neku ćuskiju*.

- I šta onda? - upita Umberto, želeći da pokaže Koku koliko smo korisne.

Dženis i ja se pogledasmo, i te kako dobro znajući da je otprilike tu bio kraj maminih uputstava, sa onim veselim: *igrajte, devojke!*

- Ček malo... - namah sam se setila još jednog detaljčića - da... *nosi taj krst...*

- Krst? - Umberto je delovao zbunjeno. - *La croce...*

Svi smo se izvili da opet pogledamo u odaju, i baš kada nas je Koko gurao u stranu da i sam vidi, Dženis energično zaklima glavom, trudeći se da pokaže nešto nosom. - Tamo! Gledajte! Podno oltara!

I zaista, podno oltara se nalazila velika mermerna ploča s krstom, veoma nalik vratima grobnice. Ne časeći ni časa, Koko uzmače korak i nanišani automatom katanac koji je vrata sa unakrsnim rešetkama držao na mestu. Pre no što je iko stigao da potraži zaklon, ispalio je zaglušujući rafal koji je doslovno oduvao vrata sa šarki.

- O, *bože!* - zavapila je Dženis, iskrivivši lice od bola. - Mislim da su mi pukle bubne opne. Ovaj tip je prava dileja!

Bez reči, Koko se okrenuo i uhvatio je za grlo, stegnuvši je tako snažno da se umalo nije ugušila. To se odigralo tako brzo da nisam ni videla šta se zapravo desilo, dok je on naglo nije pustio, a ona pala na kolena, boreći se za vazduh.

- O, Džen! - zakukala sam, kleknuvši kraj nje. - Jesi li dobro? Trebalo joj je malo vremena da pronađe daha da odgovori. Kada joj je to konačno pošlo za rukom, glas joj je drhtao. - Zapamtiti... - promrmljala je, trepčući da bi joj se pred očima razbistrilo - mali šarmer razume engleski.

Nekoliko trenutaka kasnije probisveti navališe na krst podno oltara ćuskijama i bušilicama, a kada se ploča naposletku odvojila i pala na kameni pod uz tupi udar koji je podigao oblak prašine, niko od nas nije se iznenadio što vidi da se iza nje nalazi ulaz u tunel.

Kada smo Dženis i ja tri dana ranije ispuzale iz onog šahta na Kampu, obećale smo jedna drugoj da se više nikada nećemo igrati speleologa u Botiniju. No opet smo bile tu, mileći prolazom tek malko većim od crvotočine, u maltene potpunoj tami i bez plavog neba koje nas doziva sa suprotnog kraja.

Pre no što nas je gurnuo u tu rupu, Koko je isekao užad i oslobodio nam ruke - ne iz ljubaznosti, već zato što je samo tako mogao da nas povede sa sobom. Srećom, i dalje je smatrao kako smo mu potrebne da bi pronašao Romeov i Đulijetin grob; nije znao da je krst podno oltara u sobi svete Katarine bio poslednji trag u maminim uputstvima.

Vukući se iza Dženis, ne videći ništa sem njenih farmerki i nasumičnog treperenja svetiljki na neravnoj površini tunela, poželela sam da sam i ja u pantalonama. Noge su mi se neprestano uplitale u dugačke skute haljine, a tanak somot nimalo nije štiti moja krastava kolena od hrapavog peščara. Jedino dobro u svemu tome bilo je to što sam toliko utrnila od hladnoće da bol gotovo i nisam osećala.

Kada smo napokon dospeli do kraja tunela, laknulo mi je, kao i svima ostalima, što nije bilo nikakvog velikog kamena niti gomile šuta koji bi nam preprečili put i naterali nas da se vratimo. Umesto toga, ušli smo u širom otvorenu pećinu, petnaestak koraka široku i dovoljno visoku da se svi usprave.

- *E ora?* - upitao je Koko čim smo Dženis i ja ponovo bile na nogama, i ovoga puta nije nam bio potreban Umberto da prevodi. Zaista je bilo pitanje *šta sad*.

- O, ne! - prošaputala je Dženis, ali samo meni. - To je ćorsokak! Iza nas, iz tunela su izlazili i ostali ljudi, a jedan od njih bio je i monah Lorenzo, koga su lagano izvukli crni lešinar i neki tip s konjskim repom, kao da je princ koga na svet donose kraljevske babice. Neko je milostivo uklonio povez pre no što je gurnuo starog kaluđera u rupu, i sada monah Lorenzo nestrpljivo zakorači napred, očiju razrogačenih od zadivljenosti, kao da je posve zaboravio burne okolnosti usled kojih se tu našao.

- Šta nam je činiti? - procedila je kroz zube Dženis, trudeći se da uhvati Umbertov pogled. - Ali on je bio prezauzet čišćenjem prašine s pantalona i nije osetio iznenadnu napetost. - Kako se na italijanskom kaže *ćorsokak*?

Na sreću po nas, Dženis nije bila u pravu. Kada sam pažljivije pogledala oko sebe videla sam da, u stvari, postoje još dva izlaza iz pećine, pored crvotočine kojom smo u nju ušli. Jedan je bio u tavanici, ali bio je to dugačak, mračan šaht, na čijem je vrhu stajalo nešto nalik betonskoj ploči; bilo bi nemoguće dohvatiti ga čak i merdevinama. Ličio je na prastari otvor za smeće, a taj utisak podupirala je činjenica da je drugi izlaz bio u podu tačno ispod njega. Ili sam ja bar pretpostavljala da postoji nekakav prolaz ispod zardale metalne ploče na podu pećine, dobro prekrivene prašinom i šutom. Sve što bi odozgo bilo bačeno, u teoriji bi - ako bi obe rupe bile otvorene - trebalo da padne pravo kroz špilju bez ikakvog zastajkivanja.

Videvši da Koko i dalje gleda u Dženis i mene, očekujući nove smernice, povukla sam jedini logičan potez i uperila prst u metalnu ploču na podu. - Tragajte, ispitajte

sve - rekla sam, trudeći se da smislim dovoljno dvosmisleno uputstvo - pogledajte ispod svojih nogu. Jer ovde leži Julija.

- Da! - klimnula je glavom Dženis, napeto me cimajući za ruku. - Ovde leži Julija.

Pošto je prostrelio očima Umberta da dobije potvrdu, Koko naredi svojim da se late ćuskija i pokušaju da olabave metalnu ploču i gurnu je u stranu, a oni na to prionuše takvom žestinom da se monah Lorenzo povukao u ugao i potražio utehu u brojnicama.

- Jadničak - rekla je Dženis, grizući se za usnu - skroz je flipnuo.

Samo se nadam... - Nije to izgovorila, ali znala sam na šta misli, jer i ja sam odavno mislila na isto. Zagonetka je zašto je majka zahtevala da povedemo starog kaluđera kada krenemo u pljačku grobova. On očito ne razume ništa od ovoga što se dešava, i samo je pitanje vremena kada će Koko shvatiti da je on suvišan teret. A kada se to bude desilo, mi ćemo biti nemoćne da ga spasemo.

Da, ruke su nam sada bile slobodne, ali obe smo znale da smo podjednako sputane kao što smo bile i ranije. Čim je poslednji čovek izašao iz tunela, onaj tip s konjskim repom postavio se tačno ispred otvora, postaravši se da niko ne bude toliko glup i proba da ode. Stoga je za Dženis i mene postojao samo jedan izlaz iz te pećine - sa Umbertom i monahom Lorencom ili bez njih - i to kroz rupu za smeće sa svima ostalima.

Kada je metalni poklopac napokon bio skinut, zaista je otkrio otvor u podu, dovoljno velik da se kroz njega provuče čovek. Koraknuvši napred, Koko uperi baterijsku lampu u rupu, a nakon kraćeg oklevanja to učiniše i ostali, malodušno mumlajući među sobom. Miris koji je dopirao odozdo iz tame zacelo je bio grozan, i Dženis i ja nismo bile jedine koje su isprva držale zapušeni nos, ali onda, posle nekoliko trenutaka, više nije bilo nepodnošljivo. Očigledno smo se bile malko previše navikle na miris truleži.

Šta god da je Koko video tamo dole, samo je slegnuo ramenima i rekao: - *Un bel niente.*

- Kaže da nema ničega - preveo je Umberto, mršteći se.

- Pa šta je kog đavola očekivao? - podrugnu se Dženis. - Neonski znak na kome piše: *pljačkaši grobova, ovuda!*

Na njenu primedbu naježila sam se od straha, a kada sam videla izazivački pogled kojim je ošinula Koka, bila sam sigurna da će on preskočiti rupu u podu i ponovo je zgrabiti za gušu. Ali on to nije učinio. Umesto toga pogledao ju je nekako jezovito, proračunato, i ja najednom shvatih da ga je moja prepredena sestra od samog početka ispipavala, trudeći se da prokljuvi kako da ga namami i upeca. Zašto? Jer on nam je bio jedini izlaz odatle.

- *Dai, dai.* - bilo je sve što je kazao, pokazavši svojim ljudima da jedan za drugim skoče u rupu. Sudeći po tome kako su se svi pre skoka spremali, i po slabašnim jaucima koji su se čuli odozdo kada bi pali na pod druge pećine, bilo je dovoljno

visoko da bude izazov, mada ne i da opravda upotrebu konopca.

Kada je došao red na nas, Dženis je odmah istupila, verovatno da bi pokazala Koku kako se ne bojimo. A kada je on ispružio ruku da joj pomogne - možda prvi put u svojoj karijeri - ona mu je pljunula u dlan pre no što je skočila i izgubila se u rupi. Začudo, on se samo osmehnuo otkrivši zube i rekao nešto Umbertu za šta mi je bilo drago što ne razumem.

Videvši da mi Dženis već maše iz špilje, i da pećina nije dublja od dva i po do tri metra, i ja sam se pustila da padnem u šumu ruku koje su čekale da me prihvate. Kada su me uhvatili i spustili na zemlju, međutim, jedan od probisveta zaključio je da su sada stekli pravo da me drpaju, i ja sam se uzalud mučila da ga se otresem.

Smejući se, uhvatio me je za oba ručna zgloba i pokušao da i druge uvuče u zabavu, ali baš kada sam osetila nalet panike, u pomoć mi je pritekla Dženis, probivši se kroz šake i ruke i postavivši se između muškaraca i mene.

- Hoćete da se zabavite? - upitala ih je, sa gađenjem na licu.

- To hoćete? A? Što se onda ne zabavite sa mnom... - Počela je da cepa svoju košulju s takvim besom da oni nisu znali šta će. Paralisani prizorom njenog brusa, svi stadoše da uzmiču, sem tipa koji je sve i započeo. I dalje se smejuljeći, drsko je posegnuo da joj dodirne grudi, ali zaustavila ga je zaglušujuća eksplozija pucnjeva od koje svi poskočismo u strahu i pometnji.

Nekoliko sekundi kasnije, bučni pljusak okrunjenog peščara prikovao je sve za pod, i kada mi je glava dodirnula tlo a usta i nozdrve se ispuniše prljavštinom, kroz vrtoglavicu mi se vratiše ono gušenje od suzavca u Rimu i pomisao da ću umreti. Nekoliko minuta kašljala sam toliko snažno da zamalo nisam povratila, i nisam bila jedina. Svuda oko mene muškarci su bili na tlu, a sa njima i Dženis. Jedina uteha bilo je to što pod pećine uopšte nije bio tvrd, već neobično mek; da je posredi bila stena, možda bi me i oborila.

Naposletku pogledavši gore kroz izmaglicu od prašine, videla sam Koka kako stoji, s automatom u ruci, proveravajući je li još kome do zabave. Ali takvih nije bilo. Izgleda da je njegov rafal upozorenja poslao vibracije kroz pećinu zbog čega su delovi tavanice otpali, a lupeži su bili prezauzeti čišćenjem šuta iz kose i sa odeće da bi doveli u pitanje njegovu odlučnost.

Po svoj prilici zadovoljan postignutim, Koko je uperio dva prsta u Dženis i rekao, tonom koji nije ostavljao mesta raspravi:

- *La stronza e mia!*⁵⁵ - Iako nisam baš bila sigurna šta je *stronza*, svejedno mi je bilo prilično jasno šta poruka znači: moju sestru ne sme da siluje niko sem njega.

Ustavši, primetila sam da sva drhtim, ne uspevajući da se obuzdam. A kada mi je Dženis prišla, obgrlivši me oko vrata, osetila sam da se i ona trese.

- Ti si luda - rekla sam, čvrsto je stegnuvši. - Ovi tipovi nisu kao budale koje obično vrtiš oko malog prsta. Za zlo ne postoji priručnik.

Dženis frknu. - Za sve muškarce postoji priručnik. Samo sačekaj. Mali Koko će

nas otpremiti odavde prvom klasom.

- Nisam baš sigurna - promrmljala sam, posmatrajući kako probisveti spuštaju veoma plahovitog monaha Lorenca iz gornje špilje. - Mislim da je ovim ljudima naš život prilično jeftin.

- Zašto onda - upitala je Dženis, oslobodivši se iz zagrljaja - odmah ne legneš i ne umreš? Prosto digni ruke. Tako je mnogo lakše, zar ne?

- Samo pokušavam da budem razumna... - počela sam, ali ona mi nije dala da nastavim.

- Nikada u životu nisi uradila ništa razumno! - Zatvorila je svoju iscepanu košulju čvrstim čvorom. - Što bi sad počinjala?

Kada je odmarširala od mene, malo je nedostajalo da zaista sednem i odustanem. Kada samo pomislim da je sve ovo moje maslo - čitava ova noćna mora od lova na blago - i da je moglo da se izbegne, samo da sam verovala Alesandru i da nisam onako pobegla iz kastela Salimbeni. Samo da sam ostala tamo gde sam bila i da ništa nisam čula niti videla, ni, što je najvažnije, *učinila*, možda bih i sada još bila tamo, usnula u svojoj postelji i njegovom naručju.

Ali sudbina mi je nalagala drugačije. Te sam umesto toga bila tu, u utrobi nigdine, prljava do neprepoznatljivosti, i pasivno posmatrala kako fijuk-ubica sa automatom urla na mog oca i moju sestru da mu kažu kuda dalje iz te pećine bez izlaza.

Odlično znajući da ne mogu samo da stojim tamo i ne radim ništa, kada njima tako očajnički treba moja pomoć, posegnula sam da s poda podignem baterijsku lampu koju je neko ispustio. Tek tada sam primetila da još nešto viri iz prljavštine tik tu preda mnom. Na bleđoj svetlosti snopa ličilo je na krupnu, napuklu morsku školjku, ali razume se, nije moglo biti to. Okean je bio bezmalo osamdeset kilometara daleko. Kleknuvši da pobliže pogledam, osetila sam kako mi se puls ubrzava kada sam shvatila da gledam u deo ljudske lobanje.

Nakon tog početnog straha, iznenadila sam se saznanjem da me to nije više pomelo. S druge strane, pomislila sam, s obzirom na mamina uputstva, ljudske posmrtno ostatke trebalo je i očekivati; na kraju krajeva, tražimo grob. I stoga sam rukama počela da kopam šupljikavi pod kako bih videla je li tu i ostatak kostura, i nije mi trebalo dugo da ustanovim da zbilja jeste. Ali nije bio sam.

Odmah ispod površine - mešavine zemlje i pepela, sudeći po dodiru - dno špilje bilo je prekriveno gusto nabijenim, nasumično isprepletenim ljudskim kostima.

IX.III

Grob? O, ne! u kulu svetilju, mladiću pali, jer ovde počiva Julija, čija lepota pretvara ovaj svod u svetlu gozbenu dvoranu.

Pred mojim sablasnim otkrićem svi su sa gađenjem ustuknuli, a Dženis umalo nije povratila kada je videla šta sam pronašla.

- O, bože! - izustila je. - To je masovna grobnica! - Posrnuvši unatrag, pritisla je rukav čvrsto preko usta i nosa. - Od svih odvratnih mesta, mi smo u jami za žrtve kuge! Punoj mikroba. Svi ćemo pomreti!

Njena panika zapljusnula je talasom straha i muškarce, i Koko je morao da drekne iz sveg glasa kako bi sve primirio. Jedini koji nije delovao previše uznemireno bio je monah Lorenzo, koji je samo pognuo glavu i počeo da se moli, po svoj prilici za duše preminulih, kojih je - u zavisnosti od dubine pećine - moralo biti na stotine, ako ne i na hiljade.

Ali Koko nije bio raspoložen za molitve. Gurnuvši kaluđera u stranu kundakom automata, uperio je oružje pravo u mene i rekao mi nešto ružno.

- Hoće da zna kuda odavde - preveo je Umberto, smirenim glasom koji je bio protivteža Kokovoj hysteriji. - Kaže da si mu rekla kako je Đulijeta sahranjena u ovoj pećini.

- Nisam to rekla... - pobunila sam se, i te kako dobro znajući da sam upravo to rekla. - Mama kaže... *uđite na vrata, i ovde leži Julija.*

- Gde vrata? - želeo je da zna Koko, sevajući pogledom tamo- amo. - Ja ne vidi vrata!

- Znaš - slagala sam - ta vrata su ovde. Negde.

Koko prevrnu očima i prezrivo nešto reče pre no što se ljutito udaljio.

- Ne veruje ti - smrknuo je rekao Umberto. - Misli da si ga prešla. Sada će popričati s monahom Lorencom.

Sa sve više strepnje, Dženis i ja posmatrale smo kako hulje opkoljavaju monaha i zasipaju ga pitanjima. Preneražen od straha, on je pokušao da ih saslušava sve odjednom, ali nakon izvesnog vremena naprosto je zatvorio oči i pokrio uši.

- *Stupido!*⁵⁶ - istresao se Koko, pruživši ruku ka starcu.

- Ne! - uzviknula je Dženis, pojurivši napred i zgrabivši Koka za lakat kako bi ga sprečila da povredi monaha Lorenca. - Pusti mene da probam! Molim te!

Nekoliko jezovitih trenutaka činilo se da je moja sestra precenila svoju moć nad

lupežom. Sudeći po tome kako je zurio u svoj lakat - i dalje u stisku Dženisinih šaka - Koko nije mogao da shvati otkud joj petlja da ga zauzdava.

Verovatno uvidevši svoju grešku, Dženis brzo pusti Kokovu ruku i pade na kolena da mu ponizno obgrli noge, i posle još nekoliko časaka pometenosti Koko konačno podiže ruke uvis, iscrivši se i rekavši svojim pajtašima nešto što je zvučalo kao: *Žene! Šta da se radi?*

I tako, zahvaljujući Dženis, dozvolili su nam da porazgovaramo s monahom Lorencom bez remećenja, dok su Koko i njegovi ljudi zapalili kutiju cigareta i počeli da šutiraju unaokolo jednu ljudsku lobanju kao da je u pitanju fudbalska lopta.

Postavivši se tako da monah Lorenzo ne može da vidi njihovu sramotnu igru, pitale smo ga - preko Umberta - ima li predstavu kako da odatle stignemo do Romeovog i Julijinog groba. Ali čim je razumeo pitanje, kaluđer je otresito odgovorio i odrečno zavrteo glavom.

Kaže - preveo je Umberto - da ne želi ovim zlikovcima da pokaže gde se grob nalazi. Zna da će ga oni oskrnaviti. I kaže da se ne plaši smrti.

- Teško nama! - promrmljala je Dženis ispod glasa. Zatim je monahu Lorencu stavila ruku na mišicu i rekla: - Razumemo. Ali vidite, oni će ubiti i nas. A zatim će se vratiti gore i oteti još ljudi, i ubiće i njih. Sveštenike, žene, nedužne ljude. To se nikada neće završiti, dok ih neko ne odvede do tog groba.

Monah Lorenzo je razmišljao neko vreme o Umbertovom prevodu. Potom je upro prstom u mene i postavio pitanje koje je zazvučalo neobično optuživački.

- Pita zna li ti muž gde si - rekao je Umberto, delujući maltene zamišljeno uprkos okolnostima. - Misli da je strašno glupo što si ovde, okružena ovim zločincima, kada bi trebalo da budeš kod kuće i obavljaš svoju dužnost.

Više sam osetila no što sam videla kako Dženis prevrće očima, spremna da digne ruke od čitave priče. Ali bilo je nečeg neverovatno iskrenog u monahu Lorencu što je pogodilo neku žicu u meni onako kako to moja sestra nikada ne bi mogla da shvati.

- Znam - kazala sam, pogledavši kaluđera u oči. - Ali moja najvažnija dužnost jeste da skinem kletvu. A to ne mogu bez vaše pomoći.

Pošto je saslušao Umbertov prevod mog odgovora, monah Lorenzo se blago namrštio i posegnuo da mi dodirne obraz.

- Pita gde je raspeće - rekao je Umberto. - Raspeće će te zaštititi od demona.

- Ovaj... ne znam gde je - zamucala sam, setivši se kako mi ga je Alesandro skinuo, ponajviše da bi me zadirkivao, i stavio ga na noćni stočić tačno tamo gde sam ja stavila njegov metak. Nakon toga potpuno sam ga smetnula s uma.

Monaha Lorenca moj odgovor očito nije obradovao, niti mu je bilo drago kada je otkrio da više ne nosim prsten sa orlom.

- Kaže da bi bilo vrlo opasno za tebe da se tako približiš grobu - rekao je Umberto, obrisavši sa čela grašku znoja - i želi da preispitaš svoju odluku.

Progutala sam pljuvačku nekoliko puta, trudeći se da zauzdam svoje zagalopirano

srce. Zatim sam rekla, pre no što sam sebe mogla da ubedim u suprotno: - Kaži mu da nemam šta da preispitujem.

Nemam izbora. Moramo noćas pronaći taj grob. - Klimnula sam glavom ka ljudima iza nas. - To su pravi demoni. Od njih nas može zaštititi samo Deva Marija. Ali ja znam da će ih stići zaslužena kazna.

Najzad, monah Lorenzo klimnu glavom. Ali umesto da progovori, sklopio je oči i zapevušio nekakvu melodijicu, klateći glavom napred-nazad kao da pokušava da se seti stihova neke pesme. Pogledavši u Dženis, videla sam kako ona upitno gleda u Umberta, ali baš kada je zaustila da prokomentariše moje napredovanje - ili njegov nedostatak - kaluđer je prestao da pevuši, otvorio oči i izrecitovao nešto što je zvučalo kao kratka pesma.

- *Crna smrt čuva Devina vrata* - preveo je Umberto - tako piše u knjizi.

- U kojoj knjizi? - želela je da zna Dženis.

- *Pogledajte ih sad* - nastavio je Umberto, ne obraćajući na nju pažnju - *te bezbožne muškarce i žene što leže ničice pred njenim vratima, koja zauvek ostaju zatvorena*. Monah Lorenzo kaže da je ova špilja sigurno staro predvorje grobnice. Pitanje je... - Umberto zamuknu kada monah najednom zakorači k najbližem zidu, mumlajući nešto za sebe.

Ne znajući šta bi trebalo da radimo, dužno smo pošli za monahom Lorencom dok je on polako obilazio pećinu s rukom priljubljenom uza zid. Sada kada smo znali po čemu hodamo, stresala sam se sa svakim korakom, a miris dima cigareta bio je maltene dobrodošao, jer je ubijao taj drugi zadah u pećini, za koji sam sada znala da je zadah smrti.

Tek kada smo obišli pun krug i vratili se na početak - sve vreme se trudeći da ne obraćamo pažnju na neotesane podsmeha Kokovih ljudi, koji su nas posmatrali s prezrivošću uživanjem - monah Lorenzo je napokon stao i opet nam se obratio.

- Sijenska katedrala stoji u pravcu istok-zapad - objasnio je Umberto - a ulaz joj gleda na zapad. To je uobičajeno za katedrale. Stoga bi čovek pomislio da će isti slučaj biti i sa grobnicom. Međutim, u knjizi piše...

- U kojoj knjizi? - opet je pitala Dženis.

- Bogamu - rekla sam. - U nekoj knjizi koju čitaju kaluđeri u Viterbu, u redu?

- U knjizi piše - nastavio je Umberto, obe nas besno pogledavši - da je *Devin crni deo odraz u ogledalu njenog belog dela*, što može samo značiti da grobnica - naime taj crni deo, onaj pod zemljom - stoji u pravcu zapad-istok, s ulazom na istoku, u kom slučaju bi vrata koja vode u nju iz ove sobe gledala na zapad. Slažete li se?

Dženis i ja se pogledasmo; ona je delovala zbunjeno kao što sam se i ja osećala. - Nemamo pojma - kazala sam Umbertu - kako je izveo taj zaključak, ali trenutno smo u sve spremne da poverujemo.

Kada je Koko čuo vesti, bacio je opušak cigarete i zadigao rukav da na satu podesi kompas. Čim je ustanovio na koju stranu je zapad, glasno je svojim ljudima

izdao uputstva.

Nekoliko minuta kasnije, svi su bili zaokupljeni razbijanjem poda u najzapadnijem kraju pećine, iskopavali su raskomadane kosture golim rukama i bacali ih u stranu kao da su ništa drugo do grane mrtvog drveta. Bio je to čudnovat prizor: muškarci puze unaokolo u smokinzima i izglancanim cipelama, sa svetiljkama na glavama, nimalo zabrinuti što udišu prah od raspadnutih kostiju.

Gotovo na ivici da povratim, okrenula sam se ka Dženis, koja je bilo potpuno opčinjena iskopavanjem. Kada je videla da je gledam, neznatno je zadrhtala i rekla: - *Gospo, izadi iz tog gnezda smrti i zaraze i neprirodnog sna. Jača sila kojoj ne preči se put osujetila je naše smerove.*

Zagrlila sam je, pokušavši da nas obe zaštitim od tog užasnog prizora. - A ja mislila da nikada nećeš naučiti te proklete stihove.

- Nije bilo do stihova - rekla je. - Bilo je do uloge. Ja nikada nisam bila Julija. - Privukla me je bliže sebi. - Nikada ne bih mogla da umrem radi ljubavi.

Trudila sam se da na tom treperavom svetlu protumačim njen izraz lica. - Otkud znaš?

Nije odgovorila, ali nije ni bilo važno. Jer upravo tada, jedan od muškaraca oglasio se iz rupe koju su kopali, i obe priđosmo da vidimo šta se dogodilo.

- Pronašli su vrh nečega - reče Umberto, uperivši prst. - Čini se da je monah Lorenzo bio u pravu.

Obe smo izvile vrat da vidimo u šta upire, ali na raštrkanoj svetlosti svetiljki bilo je bezmalo nemoguće razaznati išta drugo sem samih ljudi, koji su se komešali u rupi poput pomahnitalih bubu.

Tek kasnije, kada su svi izašli da uzmu električne bušilice, odvažila sam se da uperim baterijsku lampu u krater kako bih videla šta su pronašli. - Vidi! - zgrabila sam Dženis za podlakticu - to su zapečaćena vrata!

U stvari, bio je to samo šiljati vrh neke bele strukture u zidu pećine - jedva metar visoke - ali nije bilo sumnje da je to nekada bio dovrtak, ili bar njegov gornji deo, a na samom vrhu imao je čak i uklesanu ružu s pet latica. Sam otvor, međutim, bio je zapečaćen mešavinom mrke opeke i parčadima mermernog ukrasa; ko god da je nadgledao radove - po svoj prilici u neko doba u onoj jezivoj 1348. godini - očigledno je bio u prevelikoj žurbi da bi mario za građevinski materijal i ukrasne šare.

Kada su se Kokovi ljudi vratili sa alatkama i dali se u bušenje cigle, Dženis i ja sklonile smo se iza Umberta i monaha Lorenca. Ubrzo, pećina je podrhtavala od besomučnog razaranja, a s tavanice kao grad padali komadići tufa, sve nas - ponovo - prekrivajući krhotinama.

Najmanje tri sloja opeke delila su masovnu grobnicu od onoga što je ležalo iza nje, i čim su ljudi sa bušilicama videli da su probili i poslednji, udaljili su se korak i počeli da šutiraju ostatak kako bi ga srušili. Nije im trebalo dugo da naprave veliku,

nepravilnu rupu, i pre no što se prašina uopšte slegla, Koko ih je sve gurnuo u stranu kako bi bio prvi čovek koji će uperiti baterijsku lampu kroz otvor.

U tišini koja je usledila posle haosa, jasno smo čuli kako je zviznuo u čudu, a taj zvuk odjeknuo je nekako strašno, šuplje.

- *La cripta!* - prošaputao je monah Lorenzo, prekrstivši se.

- Evo nas - promrmljala je Dženis. - Nadam se da si ponela beli luk.

Kokovim ljudima trebalo je otprilike pola sata da pripreme naše spuštanje u grobnicu. Kopajući dublje u isprepletene kosti i bušeci usput cigleni zid, očigledno su pokušavali da nas dovedu do nivoa tla. Na kraju, međutim, smučio im se taj prašnjavi posao i počeli su da bacaju kosti i šut kroz rupu, trudeći se da naprave gomilu koja bi poslužila kao rampa s druge strane. U početku, cigle su uz glasan tup zvuk padale na nešto što je zvučalo kao kameni pod, ali kako je hrpa rasla, buka se smanjivala.

Kada nas je Koko napokon poslao kroz otvor, Dženis i ja sišle smo u grobnicu ruku pod ruku s monahom Lorencom, pažljivo se spustivši niza strmu gomilu opeke i kostiju, osećajući se kao preživeli iz vazdušnog napada koji puze niz razoreno stepenište i pitaju se je li to kraj - ili početak - sveta.

Vazduh u grobnici bio je mnogo hladniji no u špilji iza nas, i nesumnjivo čistiji. Gledajući oko sebe na svetlosti dvanaest reflektora što se njišu, delom sam očekivala da vidim dugačku, uzanu prostoriju s redovima turobnih sarkofaga i zlokobnim latinskim napisima na zidovima, ali na moje veliko iznenađenje, bio je to prekrasan, čak veličanstven prostor za zasvođenom tavanicom i visokim, potpornim stubovima. Tu i tamo stajalo je nekoliko kamenih stolova koji su prvobitno možda bili oltari, ali s kojih su bili uklonjeni svi sveti predmeti. Izuzev toga, u grobnici nije bilo ničeg drugog sem senki i tišine.

- O, bože! - prošaputala je Dženis, prelazeći snopom moje baterijske lampe po zidovima. - Pogledaj ove freske! Mi smo prvi ljudi koji ih vide od...

- Kuge - rekla sam. - I ovo im verovatno ne prija... sav ovaj vazduh i svetlost.

Frknula je. - Ako ne zameraš, to bi trenutno najmanje trebalo da nas brine.

Koračajući duž zida i gledajući u freske, prošle smo kraj otvora u zidu koji je bio zaprečen rešetkom od livenog gvožđa sa zlatnim filigranom. Uperivši baterijsku lampu kroz rešetke, videle smo malu bočnu kapelu s grobovima koja me je podsetila na ono seosko groblje s grobnicom Tolomejevih, koje sam bila posetila s rođakom Pepom tako davno da se činilo kao da se sve odigralo u nekom drugom životu.

Te bočne kapele nisu zanimale samo mene i Dženis. Svuda oko nas, Kokovi ljudi sistematski su proveravali sva vrata, očigledno tražeći Romeov i Đulijetin grob.

- Šta ako nije ovde? - prošaputala je Dženis, bojažljivo pogledavši u Koka, koji je bivao sve razdražljiviji kako je potraga tapkala u mestu. - Ili šta ako su ovde sahranjeni, ali je statua negde drugde?... Džuls?

Ali ja sam je slušala samo s pola pažnje. Pošto sam nagazila na nekoliko komada nečega što je ličilo na okrunjeni malter, uperila sam baterijsku lampu uvis i otkrila da je čitavo mesto daleko trošnije no što sam isprva pretpostavila. Tu i tamo, delovi zasvođene tavanice bili su pali, a dva potporna stuba se zlokobno nakrivila pod teretom savremenog sveta.

- O, čoveče - kazala sam, namah uvidevši da nam Koko i njegovi nisu jedini neprijatelji tu dole - ovo mesto samo čeka da se sruši.

Pogledavši preko ramena u nepravilni otvor koji je vodio natrag u predvorje s masovnom grobnicom, znala sam da se, čak i ako bismo uspele da se iskrademo natrag neprimećene, nikada ne bismo popele kroz onu rupu gde su nam pomogli da siđemo. Ako bih upotrebila svu svoju snagu, možda bi mi pošlo za rukom da podignem Dženis, ali šta bi onda bilo sa mnom? I šta bi bilo s monahom Lorencom? U teoriji, Umberto bi mogao da nas podigne sve troje jedno po jedno, ali šta bi onda bilo s njim? Bismo li ga prosto tu ostavili?

Mozganje mi je prekinuto kada nas je Koko obe pozvao oštrim zviždukom i naredio Umbertu da nas pita imamo li još neki trag za pronalaženje te proklete statue.

- Ma tu je negde! - istrtiljala je Dženis. - Pitanje je samo gde su je sakrili.

Kada je videla da je Koko nije shvatio, probala je da se nasmeje. - Zar ste zbilja mislili - nastavila je, a glas joj zadrhtao - da bi nešto tako dragoceno stavili negde gde svi mogu da ga vide?

- Šta je rekao monah Lorenzo? - upitala sam Umberta, ponajviše da bih svima skrenula pažnju sa Dženis, koja je delovala kao da će svakog časa zaplakati. - On sigurno nešto zna.

Svi smo pogledali u kaluđera, koji je lutao unaokolo sam za sebe, netremice gledajući u zlatne zvezde na tavanici.

- *I postavio je tamo zmaja da čuva njihove oči* - reče Umberto. - To je sve. Ali ovde nema nikakvog zmaja. Nigde nema ni jednog jedinog kipa.

- Čudno je - kazala sam, prešavši pogledom s jedne strane grobnice na drugu - što tamo levo ima pet bočnih kapela u pravilnim razmacima, a ovde samo četiri. Pogledajte. Srednja nedostaje. Tu je samo zid.

Pre no što je Umberto uopšte završio s prevođenjem toga što sam rekla, Koko nas je sve sproveo donde gde je trebalo da se nalaze peta vrata, kako bismo поблиže pogledali.

- Ne samo zid - rekla je Dženis, pokazavši na živopisnu fresku - već pejzaž s velikom, crvenom, letećom... zmijom.

- Meni to liči na zmaja - kazala sam, udaljivši se korak. - Znae šta ja mislim? Mislim da je grob iza ovog zida. Vidite... - uprla sam prstom u dugačku pukotinu u fresci koja je odavala oblik dovratka iza maltera. - Ovo je očito bila bočna kapela, isto kao i ostale, ali kladim se da se Salimbeniju smučilo da tu danonoćno postavlja stražare. Stoga ju je prosto zazidao. To ima smisla.

Koku nije trebalo više dokaza da se tu, zaista, nalazi grob, i u roku od nekoliko minuta bušilice su opet radile, a brujanje metala u dodiru s kamenom odjekivalo je kriptom dok su ljudi bušili fresku sa zmajem kako bi prišli pretpostavljenoj skrivenoj niši. Ovoga puta nisu nas zasipali samo prašina i šut dok smo stajali tamo, posmatrajući razaranje s prstima u ušima, već i veliki komadi zasvođene tavanice, uključujući nekoliko zlatnih zvezda koje su padale oko nas uz kobni zveket, kao sami zupčanici svemira.

Kada su bušilice napokon zamukle, otvor u zidu bio je taman dovoljan da kroz njega prođe jedan čovek, i iza njega se zbilja nalazila skrivena niša. Jedan po jedan, Kokovi ljudi nestajali su unutra, a na kraju ni Dženis i ja nismo mogle odoleti iskušenju da pođemo za njima, premda nam to niko nije rekao.

Sagnuvši se i prošavši kroz rupu, ušle smo u malu, slabašno osvetljenu bočnu kapelu, umalo se ne sudarivši sa ostalima, koji su svi nepomično stajali. Izvijajući se da vidim u šta oni gledaju, samo sam okrnula pogledom nešto blistavo, pre no što se jedan od probisveta setio da uperi baterijsku lampu pravo u masivni predmet koji kao da je lebdeo u vazduhu tu pred nama.

- Bokte! - rekao je neko sa savršenim izgovorom, i ovoga puta čak je i Dženis bila zabezeknuta.

Jer tu pred nama nalazila se statua Romea i Julije, daleko veća i veličanstvenija no što sam je ikada zamišljala - zapravo, zbog svojih razmera delovala je gotovo preteće. Kao da je njen tvorac želeo da posmatrača pred njom mahinalno padnu na kolena i zamole za oprostaj. I meni je malo nedostajalo da to uradim.

Još dok je stajala tamo, postavljena povrh jednog velikog mramornog sarkofaga i prekrivena šest stoleća starom prašinom, odavala je zlatan sjaj koji vreme nikada ne bi moglo da joj oduzme. A na slabašnoj svetlosti kapele, četiri oka draga kamena - dva plava safira i dva zelena smaragda - blistala su maltene natprirodnim sjajem.

Nekome ko ne zna njenu priču, statua nije govorila o tugi, već o ljubavi. Romeo je klečao na sarkofagu i držao Đulijetu u naručju, i gledali su jedno u drugo sa žarom koji je pronašao put do tamnog kutka gde se krilo moje srce, podsetivši me na moje vlastite sveže jade. Crteži u maminoj svesci očigledno su bili puko nagađanje; čak ni njeni najbolji prikazi te dve figure, Romea i Đulijete, nisu bili ni blizu njihovoj istinskoj lepoti.

Dok sam stajala tamo, potiskujući kajanje, bilo mi je teško da prihvatim da sam u Sijenu prvobitno došla da pronađem tu statuu i ta četiri draga kamena. Sada su oni baš tu preda mnom, ali ja više ne osećam ni najmanju želju da budu moji. A čak i kad bi bili moji, rado bih ih poklonila hiljadu puta samo da se vratim u stvarni svet, i budem bezbedna od takvih kao što je Koko, ili čak da samo opet vidim Alesandra.

- Misliš li da su ih oboje smestili u isti sanduk? - prošaputala je Dženis,

prekinuvši me u razmišljanju. - Dođi... - Progurala se laktovima između muškaraca, vukući me za sobom, a kada smo se našle tik do sarkofaga, uzela je svoju baterijsku lampu u uperila je u napis uklesan u kamenu. - Vidi! Sećaš se ovoga iz priče? Misliš da je ovaj pravi?

Obe se nagnusmo da izbliza pogledamo, ali nismo mogle da razaznamo italijanski.

- Kako beše? - namrštila se Dženis, trudeći se da se seti engleskog prevoda. - Da! *Ovde počiva verna i odana Đulijeta... koju će ljubavljju i milošću Božjom...* - zastala je, ne sećajući se ostatka.

- *Probuditi Romeo, njen zakoniti muž* - tiho sam nastavila, opčinjena zlatnim Romeovim licem, koje je gledalo pravo dole u mene - *u času savršene milosti*.

Ako je priča koju nam je maestro Lipi preveo bila tačna - a zacelo se tako činilo - onda je stari maestro Ambrođo lično nadgledao pravljenje ove statue još davne 1341. Zasigurno je, kao lični prijatelj Romea i Đulijete, nepopustljivo zahtevao da se sve uradi kako valja; pred nama je stoga bio verni prikaz njihovog izgleda.

Ali Koko i njegovi ljudi nisu zapucali iz Napulja da bi se gubili u sanjarijama. Dvojica su se već pela na sarkofag, trudeći se da prokljuve kakve su im alatke potrebne da bi statui iskopali oči. Na kraju su ustanovili kako im treba nekakva naročita bušilica, i kada su alatke sklopljene i pružene im, okrenuli su se svaki svojoj figuri - jedan Đulijeti, drugi Romeu - spremni da buše.

Kada je video šta se spremaju da urade, monah Lorenzo - koji je do tog trenutka bio potpuno miran - jurnuo je napred i pokušao da ih zaustavi, preklinjući ih da ne uništavaju statuu. Nije posredi bilo samo skrnavljenje jednog umetničkog dela; kaluđer je očito bio uveren da bi krađa njenih očiju probudila nekakvo neizrecivo zlo koje bi nam svima došlo glave. Ali Koku više nisu bile potrebne sujeverne zagonetke monaha Lorenca; grubo je odgurnuo kaluđera u stranu i naložio svojim da nastave.

Ako larva od rušenja zida nije bila dovoljno grozna, buka od bušilica za metal bila je đavolska. Uzmičući od tog haosa, dlanova priljubljenih uz uši, Dženis i ja odlično smo znale da se brzo približavamo gorkom kraju svoje potrage.

Čučnuvši i vrativši se u glavni deo grobnice - s vidno potresenim monahom Lorencom iza sebe - odmah smo videle da se čitavo mesto doslovno raspada. Krupne pukotine hitale su po zidovima od maltera i zasvođenoj tavanici, stvarajući obrasce paukovih mreža kojima je bila dovoljna i najmanja vibracija da bi se proširili dalje u svim pravcima.

- Ja kažem da šmugnemo - rekla je Dženis, bojažljivo se osvrćući oko sebe. - U drugoj pećini bar moramo da brinemo samo o mrtvacima.

-I šta onda? - upitala sam. - Da sedimo pod rupom u tavanici i čekamo da ovi... džentlmeni dođu i pomognu nam da izađemo?

- Ne - rekla je, trljajući ruku na mestu gde ju je jedna zvezda ogrebala - ali jedna bi mogla da pomogne drugoj da izađe, a onda bi druga mogla da otpuzi natrag kroz tunel i dovede pomoć.

Zurila sam u nju i shvatila da je u pravu, i da sam idiot što se ranije nisam setila tog pristupa. - Dobro - rekla sam, oklevajući - ko će da ide?

Dženis se kiselo osmehnu. - Idi ti. Ti imaš nešto da izgubiš...

Zatim je dodala, nadobudnije: - Uz to, ja znam kako treba s malim Kokom.

Stajale smo tako trenutak, samo se gledajući. Zatim sam krajičkom oka primetila monaha Lorenca; on je klečao pred jednim od ogoljenih kamenih stolova, moleći se Bogu koji više nije bio tu.

- Ne mogu - prošaputala sam. - Ne mogu da te ostavim ovde.

- Moraš - rekla je Dženis, nepokolebljivo. - Ako ti nećeš, ja ću.

- Dobro - rekla sam - onda idi. Molim te.

- O, Džuls! - obgrlila me je oko vrata. - Zašto uvek moraš da se junačiš?

Mogle smo da poštedimo sebe emotivnog previranja borbe za mučeništvom, jer bušilice za metal već su bile stale, a ostali pokuljali iz bočne kapele, smejući se i zbijajući šale o svojim podvizima i dobacujući se između sebe četirima dragim kamenovima veličine oraha. Poslednji je izašao Umberto, i ja videh da je njemu na pameti isto što i nama: znači li to da smo završili sa Kokom i bandom iz Napulja, ili će se oni prisetiti da žele još nešto?

Kao da su nam pročitali misli, oni se zaustaviše usred svog veselja i lepo odmeriše Dženis i mene, onako kako smo tamo stajale, zbijene jedna uz drugu. Posebno je Koko uživao posmatrajući nas, a njegovo smejuljenje govorilo mi je da tačno zna kako da izvuče još malo koristi iz čitavog poduhvata. Ali onda, pošto je skinuo Dženis pogledom i ustanovio da je, bez obzira na svoju prgavost, ona obična uplašena devojčica, njegov sračunati pogled postade ravnodušan, i on reče nešto svojim ljudima na šta Umberto skoči napred, raširenih ruku, da se postavi između njih i nas.

- N o - molio je - ti prego.

- *Vaffanculo!*⁵⁷ - prezrivo reče Koko, uperivši u njega automat.

Sudeći po zvuku, njih dvojica su razmenili sijaset molbi i skarednosti pre no što je na kraju Umberto prešao na engleski.

- Prijatelju - rekao je, maltene pavši na kolena - znam da si velikodušan čovek. Obećavam ti, nećeš zažaliti.

Koko nije odmah odgovorio. Sudeći po njegovom čkiljenju, nije mu bilo drago što ga Umberto podseća na prošlost.

- Molim te - nastavio je Umberto - devojke nikada nikom ništa neće reći. Kunem ti se.

Napokon, Koko se iscreri i reče, na svom isprekidanom engleskom: - Devojke uvek pričaju. Bla-bla-bla.

Stojeći iza mojih leđa, Dženis mi je stegla ruku toliko snažno da me je zbolelo. Znala je, isto kao i ja, da nepostoji ni jedan jedini razlog na kugli zemaljskoj da nas Koko odatle pusti žive. Sada ima svoje dragulje, i to je sve što mu je potrebno. Dok

mu svakako *nisu* potrebni očevici. Čak i tako, bilo mi je teško da shvatim da je to zaista kraj; nakon što smo onoliko puzale unaokolo i pomogle mu da pronađe statuu, hoće li nas stvarno ubiti? Umesto straha osećala sam bes - bes što je taj Koko hladnokrvan skot, i što je u našu odbranu istupio samo naš otac.

Čak je i monah Lorenzo stajao dokono sa strane, prebirajući po brojanicama sklopljenih očiju, kao da ništa od toga što se dešava nema nikakve veze s njim. S druge strane, kako bi on išta mogao znati? On ne razume ni zlo ni engleski.

- Prijatelju - ponovio je Umberto, dajući sve od sebe da govori smireno, možda se nadajući da će to preći na Koka - jednom sam ti poštedeo život. Sećaš se? Zar se to ne računa?

Koko se pretvarao da o tome mozga. Zatim je odgovorio, s prezrivo izrazom na licu. - U redu. Jednom si mi poštedeo život. Stoga, poštedecu i ja za tebe jedan život. - Klimnuo je glavom ka Dženis i meni. - Koja ti se više sviđa? *Stronza* ili *angelo*?

- O, Džuls! - zajecala je Dženis, zagrlivši me tako snažno da nisam mogla da dišem. - Volim te! Šta god da se desi, volim te!

- Molim te, ne teraj me da biram - rekao je Umberto glasom koji sam jedva prepoznala. - Koko. Poznajem ti majku. Ona je dobra žena. Ovo joj se ne bi dopalo.

- Moja majka će ti - podrugnuo se Koko - pljunuti na grob! Poslednja prilika: *stronza* ili *angelo*? Biraj, ili ubijam obe.

Kada Umberto nije odgovorio, Koko mu se uneo u lice. - Ti si - polako je rekao, prislonivši cev automata Umbertu na grudi - budala.

Ophrvane panikom, i Dženis i ja bile smo odveć sleđene da bismo skočile napred i pokušale da sprečimo Koka da povuče obarač, i dve sekunde kasnije, jedan jedini zaglušujući pucanj poslao je drhtaj kroz čitavu pećinu.

Uverene da je pogođen, obe smo vrisnule i otrčale do Umberta, očekujući da će se on svakog časa preturiti, već mrtav. Ali začudo, kada smo stigle do njega on je i dalje stajao, ukočen od šoka. Čovek koji je ležao na podu, groteskno opružen, bio je Koko. Nešto - grom s nebesa? - prošlo mu je pravo kroz lobanju, odnevši mu usput teme.

- Bože moj - zacmizdrela je Dženis, bela kao duh - šta je *to* bilo?

- Na zemlju! - povika Umberto, obe nas žestoko povukavši.

- I pokrijte glavu!

Svuda oko nas, Kokovi ljudi zatražiše zaklon kada se začu niz pucnjeva, a oni koji su zastali da uzvrate vatru bili su na mestu ustreljeni, s neverovatnom preciznošću. Ležeći ničice na podu, okrenula sam glavu da vidim ko to puca, i prvi put u životu nije mi bilo žao što vidim policajce kako napreduju u borbenoj opremi. Pokuljavši u grobnicu kroz rupu koju smo napravili, zauzeli su položaje iza najbližih stubova i doviknuli preostalim razbojnicima da - pretpostavila sam - bace oružje i predaju se.

Osetivši olakšanje kada sam videla policiju i shvatila da je našem košmaru došao kraj, istovremeno sam poželela i da se nasmejem i da zaplačem. Da su stigli samo minut kasnije, sve bi bilo drugačije. Ili su možda zapravo već neko vreme bili tu i

samo nas posmatrali, čekajući izgovor da smaknu Koka bez suđenja. Kakve god da su bile pojedinosti, dok sam ležala tamo na kamenom podu, a u glavi mi se i dalje vrtelo od užasa koji smo preživeli, bila sam sasvim spremna da poverujem kako ih je poslala Deva Marija, da kazni one koji su joj oskrnavili hram.

Suočeni s beznadežnim izgledima, nekoliko preživelih mafijaša naposletku su izašli iza stubova, s rukama u vazduhu. A kada je jedan od njih bio toliko glup da se sagne i posegne za nečim na podu - najverovatnije dragim kamenom - bio je upucan na mestu. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da shvatim kako je to isti onaj koji je drpao Dženis i mene gore u pećini, a što je još važnije, da je čovek koji ga je upravo ustrelio Alesandro.

Čim sam ga prepoznala, preplavila me je silna, vrtoglava radost. Pre no što sam stigla da podelim svoje otkriće sa Dženis, negde iznad nas začula se zlokobna grmljavina, koja je prerasla u razjareni krešendo kada se jedan stub koji ju podupirao zasvođenu tavanicu srušio, pravo na preživlele razbojnike, zakucavši ih s nekoliko tona kamena.

Treperavi odjeci od palog stuba proneli su se čitavom mrežom špilja Botinija koje su nas okruživale sa svih strana. Činilo se da je kaos u grobnici pokrenuo podrhtavanje u podzemlju koje je veoma ličilo na zemljotres, i ja videh kako Umberto skače na noge, mašući Dženis i meni da i mi ustanemo.

- Hajde! - požurivao nas je, bojažljivo gledajući u stubove oko nas.
- Mislim da nemamo mnogo vremena.

Pohitavši preko poda, za dlaku smo izbegle pljusak šuta koji se prosipao iz probušene tavanice, a kada me je jedna zvezda padalica strefila posred slepoočnice, umalo se nisam onesvestila. Nakratko zastavši da povratim ravnotežu, videla sam kako mi Alesandro prilazi, prekoračujući krhotine i zanemarujući upozorenja ostalih policajaca. Ništa nije rekao, ali nije ni morao. Njegove oči rekle su sve što sam se ikada nadala da ću čuti.

Pala bih mu pravo u zagrljaj da nisam, upravo tada, iza sebe začula slabašan jauk.

- Monah Lorencu! - izustila sam, najednom shvativši da smo potpuno zaboravili na kaluđera. Okrenuvši se, primetila sam ga kako čuči negde usred razaranja, i pre no što je Alesandro mogao da me zaustavi, otrčala sam nazad odakle sam došla, žureći da dospem do starca pre no što me u tome pretekne neki leteći komad građevine.

Alesandro bi me zasigurno zaustavio, da se između nas, u oblaku prašine, nije srušio još jedan stub, za čim je odmah usledio pljusak okrunjenog maltera. A ovoga puta udarac stuba otvorio je rupu u podu odmah do mene, otkrivši da, ispod kamenih ploča, nisu nikakve drvene grede, nikakva betonska ploča, već samo nepregledna, crna praznina.

Prestrašivši se od prizora, na mestu sam se ukopala, ne usudivši se dalje. Iza sebe sam čula kako mi Alesandro viče da se vratim, ali pre no što sam uspela i da se okrenem, deo poda na kom sam stajala počeo je da se odvaja od okolne strukture. A

onda poda više nije bilo, a ja se strmoglavih pravo u ništavilo, odveć zapanjena da bih vrištala, osećajući se kao da je sam lepak sveta izvetrio, i da smo u tom novonastalom haosu ostali samo komadići, ja i sila teže.

Koliko sam padala? Rado govorim kako sam padala kroz samo vreme, kroz živote, smrti i minule vekove, ali što se tiče visine s koje sam pala, ona nije iznosila više od pet metara. Tako bar kažu. A kažu i da me, kada sam se skotrljala u podzemlje, na moju sreću nisu dočekali ni stene ni demoni, već drevna reka što budi iz sna, i koju je tek nekolicini ljudi dozvoljeno da vidi.

Zove se Dijana.

Kažu da je, čim sam pala preko ivice poda što se urušavao, Alesandro uskočio za mnom, ne zastavši čak ni da skinje opremu. Kada je zaronio u hladnu vodu, ka dnu ga je povukla težina svega toga - pancira, čizama, pištolja - i trebalo mu je malo vremena da izroni i uzme vazduh. Boreći se s brzom strujom, uspeo je da izvuče baterijsku lampu i naposletku pronade moje mlitavo telo nasukano na stenu što je izvirivala iz vode.

Doviknuvši policajcima da požure, Alesandro im je rekao da spuste uže i oboje nas izvuku natrag u kriptu katedrale. Ne obraćajući pažnju ni na koga i ni na šta što se oko njega dešava, spustio me je na pod usred šuta, isterao mi vodu iz pluća i započeo reanimaciju.

Stojeći tamo i posmatrajući njegov trud, Dženis nije u potpunosti shvatila ozbiljnost situacije dok nije podigla pogled i videla kako se ostali smrknuto zgedaju. Svi su oni znali ono što Alesandro još nije hteo da prihvati: da sam već mrtva. Tek tada je osetila kako joj naviru suze, a kada su potekle, ništa nije moglo da ih zaustavi.

Na kraju je Alesandro odustao od pokušaja da me oživi i samo me je držao, kao da me više nikada neće pustiti. Milovao me je po obrazu i pričao mi, govoreći ono što je trebalo da kaže dok sam još bila živa, ne mareći ko sluša. U tom trenutku, kaže Dženis, bili smo veoma nalik statui Romea i Julije, s tim što su meni oči bile zatvorene, a Alesandrovo lice iskrivljeno od tuge.

Videvši da je čak i on izgubio nadu, moja sestra se istrгла od policajaca koji su je držali i otrčala do monaha Lorenca, zgrabivši ga za ramena.

- Zašto se ne moliš? - viknula je, drmusajući starca. - Pomoli se Devi Mariji, i kaži joj... - Shvativši da je on ne razume, Dženis se odmače od kaluđera, pogleda u razmrskanu tavanicu i vrisnu iz sveg glasa: - Pusti je da živi! Znam da možeš! Pusti je da živi!

Kada nije bilo odgovora, moja sestra najzad pade na kolena i histerično zarida. A u gomili nije bilo ni jednog jedinog muškarca koji se usudio da je dodirne.

Upravo tada, Alesandro je nešto osetio. Bio je to tek drhtaj, i možda je potekao od njega a ne od mene, ali bio je dovoljan da mu pruži nadu. Ljuškajući mi glavu u

naručju, opet mi se obratio, isprva nežno, zatim nestrpljivo.

- Pogledaj me! - molio je. - Pogledaj me, Đulijeta!

Kažu da se, kada sam ga konačno čula, nisam zakašljala, niti sam udahnula, niti zastenjala. Samo sam otvorila oči i pogledala u njega. A kada sam počela da shvatam šta se to oko mene dešava, po svemu sudeći sam se nasmešila i prošaputala: - Šekspiru se ovo ne bi dopalo.

Sve sam to čula kasnije; ja se gotovo ničega ne sećam. Ne sećam se čak ni da je monah Lorenzo kleknuo da me poljubi u čelo, niti da je Dženis plesala unaokolo kao razigrana čigra, ljubeći redom sve nasmejane policajce. Sećam se samo očiju čoveka koji je odbio da me ponovo izgubi, i koji me je oteo iz Bardovih kandži kako bismo napokon mogli da napišemo sopstveni srećan kraj

X

A svi ovi jadi Biće nam nekad slatki razgovori.

Maestro Lipi nije mogao da shvati zašto ne mogu da sedim mirno. Konačno smo bili tu, on iza štafelaja a ja u svom najboljem izdanju, uokvirena divljim cvećem i okupana zlatnom svetlošću poznog letnjeg sunca. Trebalo mu je samo još deset minuta, i portret bi bio gotov.

- Molim te! - rekao je, mašući paletom. - Ne mrdaj se!

- Ali, maestro - pobunila sam se - ja stvarno, stvarno moram da idem.

- Ma! - Ponovo se izgubio iza platna. - Te stvari nikad ne počinju na vreme.

Iza mene, iz manastira na vrhu brežuljka, zvona su odavno prestala da zvone, i kada sam se okrenula da još jednom pogledam, videla sam kako k nama niza zelenu padinu trči neka prilika u lepršavoj haljini.

- Bože, Džuls! - izustila je Dženis, i suviše zadihana da bi se na mene obrušila svom silinom svog negodovanja. - Neko će šiznuti ako ne dođeš *iz ovih stopa!*

- Znam, ali... - Pogledala sam u maestra Lipija, nerada da ga prekidam u poslu. Na kraju krajeva, i Dženis i ja dugovale smo mu život.

Nije se mogla zaobići činjenica da bi se naše iskušenje u grobnici katedrale možda završilo sasvim drugačije da nas maestro - u trenutku sebi nesvojstvene lucidnosti - nije prepoznao dok smo prelazile te noći preko Pjace del Duomo, okružene muzičarima i ogrnute zastavama kontrade. Primetio nas je pre no što smo mi primetile njega, ali čim je shvatio da na sebi imamo zastave kontrade Jednoroga - velikog suparnika naše kontrade Sove - znao je da nešto ozbiljno nije u redu.

Požurivši nazad u radionicu, smesta je pozvao policiju. Kako se ispostavilo, Alesandro je već bio u policijskoj stanici, gde je saslušavao dva probisveta iz Napulja koji su probali da ga ubiju i pri tom slomili ruke.

I stoga, da nije bilo maestra Lipija, policija možda nikada ne bi pošla za nama u kriptu, a Alesandro me možda nikada ne bi spasao iz reke Dijane... a ja se možda nikada ne bih našla tu, u Viterbu, u manastiru monaha Lorenca, u svom najboljem izdanju.

- Izvinite, maestro - rekla sam ustajući - ali moraćemo ovo da završimo neki drugi put.

Trčeći uzbrdo sa svojom sestrom, nisam mogla a da se ne smejem. Ona je bila u jednoj Eva-Marijinoj po meri skrojenoj haljini, koja joj je, naravno, savršeno pristajala.

- Šta je tako smešno? - prasnula je, i dalje ljuta na mene što kasnim.

- Ti - zakikotala sam se. - Ne mogu da verujem kako nikada nisam primetila koliko ličiš na Eva-Mariju. I *zvučiš* kao ona.

- Baš ti hvala! - rekla je. - Pretpostavljam da je to bolje nego da zvučim kao Umberto... - Ali trgnula se čim su joj reči izašle iz usta. - Izvini.

- Ne izvinjavaj se. Sigurna sam da je ovde duhom.

Istina je da nismo imale pojma šta se desilo s Umbertom. Nijedna od nas nije ga videla od onog obračuna u grobnici katedrale. Verovatno je nestao negde u podzemlju kada se pod urušio. S druge strane, niko nije video kada se to dogodilo. Bili su prezauzeti tražeći mene. Niti su ikada pronađena četiri draga kamena. Lično sam podozrevala da je Zemlja ponovo uzela svoja blaga, primivši Romeove i Đulijetine oči nazad u svoju matericu isto onako kako je zahtevala da joj se vrati bodež sa orlom.

Dženis, s druge strane, bila je uverena da je Umberto drpio kamenčiće i pobegao kroz pećine Botinija da bi živeo slatkim životom u zalizanim salonima za tango u Buenos Ajresu... ili već negde kuda gospoda gangsteri odlaze kada se penzionišu. A posle nekoliko čokoladnih martinija pored bazena u kastelu Salimbeni, Eva-Marija počela je da se slaže s njom. Umberto je, rekla nam je, nameštajući naočari za sunce pod velikim, mekanim šešikom, oduvek imao naviku da nestaje, ponekad na više godina, a da joj se potom niotkuda javi. Uz to, bila je uverena da bi njen sin, čak i da je zaista propao kroz pod i upao u reku Dijanu, držao glavu iznad vode i prosto pratio struju dok ga ona ne bi ispljunula u neko jezero. Kako bi moglo biti drugačije?

Da bismo dospele do svetilišta, morale smo da protrčimo pored maslinjaka i rasadnika s košnicama. Monah Lorenzo nam je pokazao imanje istog tog jutra, i naposletku smo završili u zabačenom ružičnjaku kojim je dominirala otvorena mermerna rotonda.⁵⁸

Usred malenog svetilišta nalazio se bronzani kip monaha u prirodnoj veličini, ruku raširenih u znak prijateljstva. Monah Lorenzo je objasnio da su braća rado zamišljala da je tako izgledao prvi monah Lorenzo, i kako su njegovi posmrtni ostaci sahranjeni ispod poda. Rekao nam je da bi to trebalo da bude mesto za spokoj i razmišljanje, ali da će, zbog toga ko smo, napraviti izuzetak.

Sada se približavajući hramu, sa Dženis iza sebe, nakratko sam zastala da dođem do daha. Svi su bili tamo i čekali nas - Eva-Marija, Malena, rođak Pepo s nogom u gipsu i još toliko desetina ljudi čija sam imena tek počinjala da učim - a do monaha Lorenca stajao je Alesandro, napet i zgodan da umreš, mršteći se svom ručnom satu.

Kada nas je video kako koračamo k njemu, zavrteo je glavom i uputio mi osmeh koji je bio delom ukor, delom olakšanje. A čim sam mu se našla u domašaju, privukao me je, poljubio u obraz i šapnuo mi na uvo: - Mislim da ću možda *morati* da te okujem u tamnici.

- Baš srednjovekovno od tebe - odvrtila sam, izmigoljivši se s lažnom čednošću, budući da smo imali publiku.

- Ti to u meni budiš.

- *Scusi?* - Monah Lorenzo nas oboje pogleda s podignutim obrvama, očito nestrpljiv da otpočne obred, i ja preusmerih pažnju na kaluđera, odloživši poricanje za kasnije.

Nismo se venčavali zato što smo mislili da moramo. To venčanje u Lorencovom svetilištu nije bilo samo radi nas, bio je to ujedno i način da svima drugima dokažemo kako smo bili ozbiljni kada smo rekli da pripadamo jedno drugom - što smo Alesandro i ja odavno, odavno znali. Osim toga, Eva-Marija zatražila je priliku da proslavi povratak svojih davno izgubljenih unuka, a Dženis bi prepuklo srce da nije u svemu tome dobila glamuroznu ulogu. I tako su njih dve provele čitavo večer pretresajući Eva-Marijin garderobni ormar, tražeći savršenu haljinu za deverušu, dok smo Alesandro i ja nastavili s mojim časovima plivanja u bazenu.

Ali čak i ako je naše venčanje bilo tek potvrda zaveta koje smo već razmenili, svejedno me je dirnula iskrenost monaha Lorenca, i prizor Alesandra odmah do mene, kako pažljivo sluša kaluđerov govor.

Dok smo stajali tamo držeći se za ruke, iznenada sam shvatila zašto sam - čitav život - strahovala da ću umreti mlada. Kad god sam pokušavala da zamislim svoju budućnost posle godina koliko je moja majka imala kada je umrla, nisam videla ništa sem mraka. Tek sada je to imalo smisla. Taj mrak nije bio smrt, već slepilo; kako sam mogla znati da ću se probuditi - kao iz sna - u životu za koji nisam ni slutila da postoji?

Obred je tekao na italijanskom s velikom svečanošću dok kum

- Malenin muž Vičenco - nije pružio monahu Lorencu prstenje. Prepoznavši pečatni prsten sa orlom, monah Lorenzo ozlojeđeno iskrivi lice i reče nešto na šta svi prasnuše u smeh.

- Šta je rekao? - prošaputala sam ispod glasa.

Ugrabivši priliku da me poljubi u vrat, Alesandro mi je šapnuo: -Rekao je: *Majko Božja, koliko puta ovo moram da radim?*

Večerali smo u unutrašnjem dvorištu manastira, pod drvenom rešetkom s puzećom vinovom lozom. Kada se sumrak pretvorio u tminu, Lorencova braća otiđoše unutra po fenjere i sveće od pčelinjeg voska u čašama od duvanog stakla, i ubrzo je zlaćana svetlost s naših stolova potisnula hladno svetlucanje zvezdanog neba nad nama.

Prijalo mi je što sedim kraj Alesandra, okružena ljudima koji se inače nikada ne bi okupili u tom sastavu. Nakon početnih strepnji, Eva-Marija, Pija i rođak Pepo sjajno su se slagali, najzad polako ostavljajući iza sebe stare porodične nesporazume. A koja bi bila bolja prilika za to? Na kraju krajeva, oni su nam bili kumovi.

Većina gostiju, međutim, nisu bili ni Salimbeniji ni Tolomeji, već Alesandrovi prijatelji iz Sijene i članovi porodice Mareskoti. Već sam u nekoliko navrata bila večerala s njegovim ujakom i ujom - da ne pominjem sve njegove sestre koje su živele nešto niže u istoj ulici - ali ovo je bio prvi put da se srećem s njegovim roditeljima i braćom iz Rima.

Alesandro me je upozorio da njegov otac, pukovnik Santini, nije veliki pristalica metafizike, i da njegova majka ima običaj da svom mužu govori samo ono najneophodnije kada je u pitanju porodično predanje Mareskotijevih. Lično nisam mogla biti srećnija što niko od njih ne oseća potrebu da zadire u zvaničnu priču o našem udvaranju, i baš kada sam s olakšanjem stegnula Alesandra za ruku ispod stola, njegova majka se nagnula ka meni i šapnula, zadirkivački mi namignuvši: - Kada budeš došla u posetu, moraš mi ispričati šta se zaista dogodilo, važi?

- Jesi li ikada bila u Rimu, Đulijeta? - želeo je da zna pukovnik Santini, zaglušivši svojim gromkim glasom sve ostale razgovore.

- Ovaj... nisam - rekla sam, zarivši Alesandru nokte u butinu.

- Ali bih baš volela da odem.

- Krajnje je neobično... - pukovnikse blago namrštio. - Imam osećaj da sam te negde već video.

- Isto tako sam se - kazao je Alesandro, zagrlivši me jednom rukom - i ja osećao kada smo se upoznali. - A onda me je poljubio, pravo u usta, i svi su počeli da se smeju i da lupaju po stolu, no razgovor se - na sreću - okrenuo Paliju.

Dva dana nakon drame u grobnici katedrale, kontrada Akvila napokon je osvojila trku posle skoro dvadeset godina razočaranja. Uprkos lekarevoj preporuci da se neko vreme ne uzbuđujem, nalazili smo se usred okršaja, Alesandro i ja, proslavljajući ponovno rođenje svoje sudbine. Nakon toga, sjetili smo se s Malenom i Vičencom i svim ostalim akvilinima u Sijenskoj katedrali za pobedničku misu u slavu Deve Marije i čenča, koji je ona tako milostivo podarila kontradi Orla uprkos tome što je Alesandro bio u gradu.

Dok sam stajala tamo u crkvi, pevajući neku himnu koju nisam znala, pomislila sam na kriptu koja se nalazila negde ispod nas, i na zlatnu statuu za koju smo samo mi znali. Možda će jednog dana grobnica biti bezbedna za posetioce, i možda će maestro Lipi restaurirati statuu i dati joj nove oči, ali dotad to će biti naša tajna. A možda tako i treba da ostane. Deva nam je dozvolila da pronađemo njen hram, ali svi koji su u njega ušli s rđavim namerama umrli su. Što i nije neka priča za grupne obilaske.

Što se tiče starog čenča, on je vraćen Devi Mariji baš kao što je to Romeo Mareskoti obećao. Odneli smo ga u Firencu da se profesionalno očisti i konzervira, i sada je visio u staklenoj kutiji u onoj maloj kapeli u muzeju Orla. Delovao je neobično netaknuto imajući u vidu njegova nedavna iskušenja. Svi u kontradi, razume

se, bili su u euforiji što smo uspjeli da uđemo u trag tom važnom delu istorije, i niko se nije nimalo čudio što na svaki pomen priče o čenču meni redovno porumene obrazi.

Za desertom - veličanstvenom svadbenom tortom koju je zamislila lično Eva-Marija - Dženis se nagnula i stavila preda me na sto požutelu rolnu pergamenta. Odmah sam ga prepoznala: bilo je to Đanocino pismo Đulijeti koje mi je monah Lorenzo pokazao u kastelu Salimbeni. Jedina razlika bila je u tome što je, sada, pečat već bio polomljen.

Evo jednog poklončića - rekla je Dženis, pruživši mi presavijeni list hartije. - Ovo je engleska verzija. Pismo sam dobila od monaha Lorenca, a Eva-Marija mi je pomogla da ga prevedem. Videla sam da je nestrpljiva da ga odmah pročitam, te sam to i učinila. Ovako je glasilo:

Draga sestro,

Ne mogu ti reći koliko sam se obradovala što sam od tebe dobila pismo nakon ove duge tišine. I ne mogu ti reći koliko sam se rastužila kada sam pročitala vesti u njemu. Majka i otac mrtvi, i Mino i Jakopo i mali Beni - ne znam kako da tugu pretočim u reči. Trebalo mi je mnogo dana da smognem snage i napišem ti odgovor.

Da je monah Lorenzo ovde, rekao bi mi da je sve to delo velikog plana Gospodnjeg, i da ne treba da plaćem za drage duše koje su sada na sigurnom, u raju. No on nije ovde, a nisi ni ti. A ja sam sama u jednoj varvarskoj zemlji.

Koliko želim da mogu otputovati kod tebe, najdraža, ili da ti možeš doći do mene, pa da se međusobno tešimo u ova mračna vremena. Ali ja sam ovde, kao i uvek, zatočenik u muževljevom domu, i mada je on uglavom u postelji i svakim danom sve slabiji, bojim se da bi mogao živeti večno.

Ponekad noću odem napolje, da ležim u travi i gledam u zvezde, ali odsutra će kuća biti puna nametljivih neznanaca iz Rima - trgovačke veze iz neke nepoznate porodice Gam-bakorta - a moja sloboda će se, ponovo, svesti na prozorsku dasku, Ali rešena sam da te ne zamaram svojim jadima. U poređenju s tvojim, oni su zanemarljivi.

Boli me što čujem da te stric drži zatvorenu, i što te izjedaju misli o osveti nad onim zlikovcem S... Najdraža sestro, znam daje gotovo nemoguće, ali molim te da se otarasiš tih pogubnih misli. Imaj vere u nebesa da kazne tog čoveka kada dođe vreme. Što se mene tiče, ja sam provela mnoge sate u kapeli, zahvaljujući na tvom izbavljenju od nitkova. Iz tvog opisa onog mladića, Romea, zaključila sam da on mora biti onaj pouzdani vitez koga si tako strpljivo čekala.

Sada mi je opet drago što sam ja stupila u ovaj nesrećni brak a ne ti -piši mi češće, najdraža, i ne štedi pojedinosti da bih, kroz tebe, I ja mogla da živim

ljubav koju su mi uskratili.

Molim se da te ovo pismo zatekne nasmejanu, i u dobrom zdravlju, oslobođenu od demona koji su te proganjali. Ako Bog da uskoro ćemo se ponovo videti, ležati zajedno u krasuljcima i smejati se minulim mukama kao da nisu nipoostojale. U toj svetloj budućnosti što nas čeka, ti ćeš biti udata za svog Romea, a ja najzad slobodna svojih okova - moli se sa mnom, ljubavi, da tako i bude.

Zauvek tvoja

Đ.

Kad sam prestala da čitam, i Dženis i ja smo plakale. I te kako svesna da su svi za stolom zblanuti tim izlivom osećanja, zagrlila sam je i zahvalila joj na savršenom poklonu. Nisam bila sigurna koliko je drugih gostiju shvatilo značaj tog pisma; čak ni oni koji su znali tužnu priču o Đulijeti i Đanoci ni izdaleka nisu mogli da razumeju šta to znači za moju sestru i mene.

Kada sam napokon mogla da se na prstima vratim u vrt, vukući za sobom prilično nevoljnog Alesandra, bila je skoro ponoć. Dotad su već svi otišli na spavanje, i bilo je vreme da se izvede nešto što sam odavno nameravala. Otvorivši škripavu kapiju što vodi u Lorencovo svetilište, pogledala sam u svog kivnog pratioca i stavila prst na usne. - Ne bi trebalo sada da budemo ovde.

- Slažem se - rekao je Alesandro, pokušavši da me privuče u naručje.

- Da ti ja kažem gde bi trebalo da budemo...

- Pst! - stavila sam mu ruku na usta. - Stvarno moram ovo da uradim.

- Zašto to ne uradiš sutra?

Sklonila sam ruku i brzo ga poljubila. - Sutra nisam nameravala da ustajem iz kreveta.

Konačno, Alesandro mi dozvoli da ga odvučem u svetilište i do mermerne rotone u kojoj se nalazio bronzani kip monaha Lorenca. Na svetlosti izlazećeg meseca, kip je, stojeći tamo raširenih ruku i čekajući nas, delovao maltene kao pravi čovek. Suvišno je reći da njegove crte verovatno nisu bogzna kako verno odgovarale originalu, ali to i nije bilo važno. Bilo je važno da su brižljivi ljudi prepoznali žrtvu tog čoveka, i omogućili nam da ga ponovo pronađemo i zahvalimo mu.

Skinuvši raspeće, koje sam nosila otkad mi ga je Alesandro vratio, istegla sam se da ga obesim kipu oko vrata, gde mu je i mesto.

- Mona Mina je čuvala ovo kao simbol njihove veze - rekla sam, ponajviše za sebe. - Meni nije potrebno da bih pamtila šta je učinio za Romea i Đulijetu. - Zastala sam. - Ko zna, možda nikada nije postojala nikakva kletva. Možda smo to samo mi - svi mi - mislili da je zaslužujemo.

Alesandro ništa nije rekao. Umesto toga, pružio je ruku i dodirnuo mi obraz kao

što je to uradio onoga dana na Fontebrandi, i ovog puta znala sam tačno šta hoće da kaže. Bez obzira na to jesmo li zaista bili ukleti, i jesmo li se iskupili, on je moja sreća, a ja njegova, i to je dovoljno da deaktivira svaku raketu koju bi usudi li se Šekspir - nepromišljeno poslao k nama.

NAPOMENA AUTORKE

Iako je *Julija* beletrističko delo, prožeta je istorijskim činjenicama. Najranija verzija *Romea i Julije* zaista se odigravala u Sijeni, i jednom kada čovek zakopa po tamošnjoj istoriji, počinje da shvata zašto je priča nastala baš tu.

Možda više no ijedan drugi toskanski grad, Sijenu su tokom čitavog srednjeg veka razdirala žestoka porodična neprijateljstva, a Tolomeji i Salimbeniji bili su poznati po međusobnoj zavadi, veoma sličnoj krvavom suparništvu između Kapuletovih i Montagijevih u Šekspirovom komadu.

Treba reći da sam dala sebi malo slobode u prikazivanju meser Salimbenija kao zlikovca koji tuče žene, i nisam sigurna da bi se dr Antoniju Tasu iz banke Monte dei Paski di Sijena - koji je ljubazno pokazao mojoj majci palatu Salimbeni i ispričao joj njenu izuzetnu istoriju - dopala zamisao da se u podrumu njegove cenjene zgrade nalazi odaja za mučenje.

Niti će mojim prijateljima Đan Paolu Ričiju, Dariju Kolombu, Patriciju Puljezeu i Kristijanaju Čipu Rikardiju biti drago što sam drevni Palio prikazala kao nasilan događaj, ali budući da o srednjovekovnoj verziji trke znamo veoma malo, nadam se da mi ipak neće zameriti.

Arheolog Antonela Rosi Puljeze bila je ljubazna da me povede u pešački obilazak najstarijih delova Sijene, i upravo ona nadahnula me je da istražujem misterije njenog podzemlja, kao što su pećine Botinija, izgubljena grobnica katedrale i posmrtni ostaci od kuge iz 1348. Na njen predlog, moja majka posetila je staru bolnicu Santa

Mariju dela Skalu, gde je otkrila odaju svete Katarine, kao i ulaz u srednjovekovnu jamu za žrtve kuge.

Manje mračne delove majčinog istraživanja sijenske istorije uglavnom su omogućili biblioteka Komunale deli Intronati, Arkivio delo Strato i Librerija Ančili, a takođe smo zahvalne na prosvetljujućim uvidima profesora Paola Nardija, oca Alfreda Vajta, iz Reda propovednika, i Džona V. Peka, iz Družbe Isusove, kao i na književnoj zaostavštini pokojnog Johanesa Jorgensena, danskog pesnika i novinara čija biografija svete Katarine Sijenske - svetice zaštitnice Evrope - pruža čaroban prikaz Sijene i Roke di Tentenano u četrnaestom veku. Dalje, od neizmerne pomoći bili su i Muzeo dela Kontrada dela Čiveta i sijenska policija, potonja ponajviše zato što nisu uhapsili moju majku tokom njenih brojnih potajnih istraživanja sigurnosnih sistema banke i slično.

Kada smo već kod sumnjivih radnji, odmah bih se izvinila direktoreu Rosiju iz hotela *Kjuzareli* što sam inscenirala provalu u njegovu divnu ustanovu. Koliko ja znam, u hotelu nikada nije došlo ni do čega sličnog, niti bi se upravnik i njegovo

osoblje mešali u kretanje svojih gostiju ili uzimali lične stvari iz njihovih soba.

Takođe moram da naglasim da umetnik maestro Lipi - koji zaista postoji - nije baš onoliki ekscentrik kakvim sam ga predstavila. Niti ima neurednu radionicu u centru Sijene, već atelje od kojeg zastaje dah u jednom starom seoskom zamku Tolomejevih. Nadam se da će mi maestro oprostiti ove umetničke slobode.

Dva prijatelja iz Sijene naročito su mi pomogla svojim izdašnim znanjem o mesnoj istoriji: Alesio Pisini bio je nepresušan izvor raznih podataka u vezi s kontradom Del'Akvila i tradicijom Palija, a pisac Simone Berni strpljivo je podnosio paljbu pitanja o upotrebi italijanskog jezika i sijenskoj logistici. Obojici sam dužna da kažem da sve činjeničke greške koje su se potkrale u knjizi idu meni na dušu, a ne njima.

Takođe, posebno želim da zahvalim sledećim ljudima izvan Sijene: svojoj prijateljici i sadrugu borcu za ljudska prava iz Instituta za humanističke nauke Elizabeti Makafri, i svojim sestrama iz književnog kluba Džo Ostin, Morin Fontejn, Dari Džejn Lomis, Miji Paskale, Tejmi Solter, Moniki Stinson i Almi Valevicijus, koje su ljubazno ocenile jednu ranu verziju.

Dvoje ljudi koji su mi najviše pomogli da priču pretvorim u knjigu bili su: moj agent Den Lejzar, čiji su mi entuzijazam, marljivost i znanje sve ovo omogućili, i moja urednica Suzana Porter, koja mi je svojim oštrim okom i stručnošću pomogla da doteram sredim knjigu a da se skroz ne zapletem. Sarađivati s njih dvoje bila je čast i privilegija.

I naposletku, mnogo više od zahvalnosti dugujem svom mužu Džonatanu Fortijeu, bez čije ljubavi, podrške i smisla za humor nikada ne bih mogla da napišem ovu knjigu, i bez koga bih i dalje bila u snu, i ne znajući da spavam.

Juliju sam posvetila svojoj neverovatnoj majci Birgit Maling Eriksen, čija velikodušnost i privrženost nemaju granice, i koja je provela maltene isto onoliko vremena u istraživanju za priču koliko sam ja provela pišući je. Nadam se da je knjiga sve što se ona nadala da će biti, a da će ona uskoro biti spremna za novu pustolovinu...

¹ Ovaj navod, navodi na početku svake glave i svi ostali navodi iz *Romea Julije* Viljema Šekspira uzeti su iz prevoda Živojina Simića i Sime Pandurovića. (Prim. prev.)

² Ital.: zamak, dvorac, velelepna vila. (Prim. prev.)

³ Franc.:ljepotica(Prim.prev.)

⁴ Žena koja je ujedno devica i vegetarijanka.(Prim.prev.)

⁵.Tal.Oprostite

⁶ Franc. Izvoli

⁷ Ital.: O, bože! (Prim. prev.)

⁸ Tal.,zdravo, kumo!

⁹ Tal.,dobro došla natrag.

¹⁰ Tal.,dragi

¹¹ Ital.: Dobar dan! (Prim. prev.)

¹² Ital.: Dobro došli, kapetane. (Prim. prev.)

¹³ Ital.,to je problem?

¹⁴ Ital.,nikakav problem.

¹⁵ Ital.: lepi stas. (Prim. prev.)

¹⁶ Ital.,da?

¹⁷ Ital.: žankerica. (Prim. prev.)

¹⁸ Ital.,dobro.

¹⁹ Ital.: gospodin; gospodar. (Prim. prev.)

²⁰ Ital.: najdraža. (Prim. prev.)

²¹ Ital.: Izvinite. (Prim. prev.)

²² Ital.: Avaj! (Prim. prev.)

²³ Ital.,dosta!

²⁴ Iz Kitsove „Ode grčkoj vazi“. (Prim. prev.)

²⁵ Šumska nimfa kod starih Grka. (Prim. prev.)

²⁶ Ital.: kukavica. (Prim. prev.)

²⁷ Ital.: gospa, gospođa. (Prim. prev.)

²⁸ Ital.: Do đavola! (Prim. prev.)

²⁹ Uspenje presvete Bogorodice, poznato kao Velika Gospojina. (Prim. prev.)

³⁰ Ital.: tvrđava. (Prim. prev.)

³¹ Ital.: Čekaj! (Prim. prev.)

³² Ital.: Sranje! (Prim. prev.)

³³ Ital.: takmičenje, trka. (Prim. prev.)

- [34](#) Ital.: Hvala bogu! (Prim. prev.)
- [35](#) Mali bodež s trouglastom oštricom. (Prim. prev.)
- [36](#) Ital.: Živeli! (Prim. prev.)
- [37](#) Ital.: Veliki plan. (Prim. prev.)
- [38](#) Kaluđerica, monahinja. (Prim. prev.)
- [39](#) Boginja odmazde i kažnjavanja po zasluži u starih Grka. (Prim. prev.)
- [40](#) Sijenska poslastica, kolač s medom, lešnicima, bademima, kandiranim limunom, kakaom i raznim začinima. (Prim. prev.)
- [41](#) Ital.: pravi pravcati skot. (Prim. prev.)
- [42](#) Topla okeanska struja koja teče duž obale Ekvadora i podiže burne orkanske vetrove; svojim rušilačkim potencijalom svrstava se u najrazornije klimatske pojave današnjice. (Prim. prev.)
- [43](#) Ital.: Zdravo, Alesio, kako si? (Prim. prev.)
- [44](#) Testenina sa svežim povrćem. (Prim. prev.)
- [45](#) U originalu *the margin of my eyes*. (Prim. prev.)
- [46](#) Katolički red. (Prim. prev.)
- [47](#) Ital.: Blagi bože! (Prim. prev.)
- [48](#) Tuf, kamen koji je nastao slepljivanjem čestica vulkanskog pepela i drugog materijala. (Prim. prev.)
- [49](#) Ital.: Do đavola! (Prim. prev.)
- [50](#) Mitološko krilato čudovište sa glavom orla i telom lava. (Prim. prev.)
- [51](#) Ital.: najdraža. (Prim. prev.)
- [52](#) Sorta grožđa od koje se pravi čuveno toskansko crno vino. (Prim. prev.)
- [53](#) Izvolite. (Prim. prev.)
- [54](#) Ital.: Idemo! (Prim. prev.)
- [55](#) Ital.: Kučka je moja! (Prim. prev.)
- [56](#) Ital.: Budalo! (Prim. prev.)
- [57](#) Ital.: Nosi se! (Prim. prev.)
- [58](#) Dvorana kružnog oblika. (Prim. prev.)